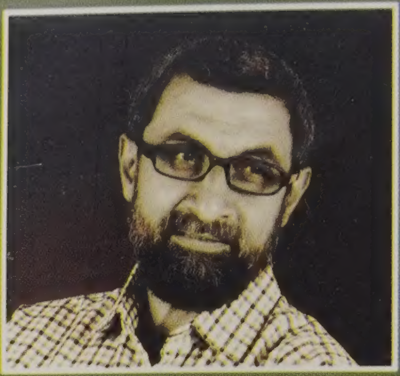
ದೇಸಿ ಪುಸ್ತಕ ಮಾಲೆ - ೪೪

ಕೇಶವಶರ್ಮ ಕೆ.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು

ಕೇಶವಶರ್ಮ.ಕೆ

ಹುಟ್ಟೂರು: ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕಿನ ಅಡ್ಯನಡ್ಕ ಬಳಿಯ ಕೋಡಂದೂರು.
ತಂದೆ: ಕೆ.ಕೆ. ನರಸಿಂಹಭಟ್ಟ
ತಾಯಿ: ಕೆ.ಎನ್. ಸೀತಾ.
ಸಂಗಾತಿ: ಸಚಿತ
ಮಗ: ನಹುಷ
ಮಗಳು: ನಿಯತಿ
ಯಕ್ಷಗಾನದ ಹುಚ್ಚು ಬಹಳ.
ಯಕ್ಷಗಾನದ ಹವ್ಯಾಸಿ ಕಲಾವಿದ
ವಾಸ: ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ ಭದ್ರಾವತಿ ತಾಲೂಕಿನ ಸಿಂಗನ ಮನೆ ಗ್ರಾಮ ಶಾಂತಿನಗರ
ಉದ್ಯೋಗ: ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ, ಕನ್ನಡಭಾರತಿ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಜ್ಞಾನಸಹ್ಯಾದ್ರಿ, ಶಂಕರಘಟ್ಟ.
ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಕುರಿತು ನಡೆಸಿದ ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿ.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು

ಕೇಶವ ಶರ್ಮ ಕೆ.

ಪುಸ್ತಕ
ವಿಜಯನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು – 560 040.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು

VASAHATUSHAHI PARIKALPANEGALU

KEY CONCEPTS - COLONIALISM TERMS

Written By :
Keshava Sharma K.
Kannada Bharathi,
Kuvempu University, Gnana Sahyadri,
Shankaragatta, Shimoga - 577451
Mob : 9448730611
e-mail: dr.keshavasharma.k@gmail.com

Published by:
DESI PUSTAKA
NO. 121, 13th Main Road,
M.C. Layout,
Vijaya Nagara
Bengaluru - 560 040
Ph : 080 - 23153558
E-mail: desipustaka@gmail.com

First Impression: 2013

Page: xxii+498=520

₹: 350/-

Paper used: 70gsm Ns Book Print

Book Size 1/8 Demmy

ISBN: 978-93-81577-31-8

DTP: **Arpuda Mery**

Page Layout: **Nagaraj**

Cover Page: **Ramesh D.K.**

Printed at: **Satyashree Printers Pvt. Ltd.**
Kasturibanagar, Bangalore. Ph.: 26748811

ಜನತೆಯಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತದೆ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಶಕ್ತಿ
ಆದರೆ ಅದು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ?
ಹೇಳು. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ?
ಬರಲೇಬೇಕು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ
ಪೋಲಿಸ್ ಪೇದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಸ್ಟೇಷನ್ ಬಾಗಿಲಿಂದ
ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ?

ವೀಮಾರ್ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ (ಬ್ರೆಕ್ಟ್)

ಅರ್ಪಣೆ

ನನಗೆ ನೆರಳು ಮತ್ತು ಅನ್ನ ಕೊಟ್ಟ
ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ

ಅರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೃತಜ್ಞತೆ

ನನ್ನ ಜೀವನದ ಸಾರ್ಥಕ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು. ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆರು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಕೋಶಗಳು ಈಗ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾನು ಅನೇಕ ವರ್ಷ ದುಡಿದಿದ್ದೇನೆ. ಅನೇಕ ದಿನಗಳನ್ನು; ಅನೇಕ ಗಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕಳೆದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ನಿರಂತರ ಕೆಲಸದಿಂದ ಈವತ್ತು ಈ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಓದುಗರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇದು ಈವತ್ತು ನಿನ್ನೆಯ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಪದಗಳು; ಅವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ; ಅರ್ಥ; ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳು, ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬರೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಮೊದಲೇ ಕೆಲವು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ವಿಸ್ತೃತಗೊಳಿಸಿದೆ. ಈ ಮೊದಲು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ ಮತ್ತು ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಹೆಸರನ್ನು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಕೆಳಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಕೆಲಸವಾದ್ದರಿಂದ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಆಕಸ್ಮಿಕ ತಪ್ಪು ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗಿ ಕೋರುತ್ತೇನೆ. ಋಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಉದ್ದೇಶಿತವಂತೂ ಖಂಡಿತಾ ಅಲ್ಲ.

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬುದರ ಅರಿವು ನನಗಿದೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಈ ರೀತಿಯ ಕೋಶಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆಗಳಾಗಬಹುದು. ನಾನೂ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಿನ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂದು ಅನಿಸಿತ್ತು.

ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಕೋಶಗಳ ಕುರಿತು ಒಂದೆರಡೂ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಕೆಲವು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಲೋಚನಾ ಪಂಥಗಳು

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಒಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದು ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಓದುಗರು ಮನಗಾಣುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಕೋಶಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಕೆಲವರು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಅಪಸ್ವರವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡದ್ದೂ ಇದೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಈಗಾಗಲೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಿಘಂಟುಗಳಿವೆ, ಪದಕೋಶಗಳಿವೆ ಆದುದರಿಂದ ಇದರ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಈ ಸಂಪುಟಗಳೇ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಲಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಯತ್ನ ಎನ್ನುವುದನ್ನಂತೂ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ. ಇದು ಕೀ ಕಾನ್ಸೆಪ್ಟ್ ಮಾದರಿಯದೂ ಹೌದು. ಇದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಿರಾಗಿ ನಂಬುತ್ತೇನೆ. ನನಗಂತೂ ಇದು ಆತ್ಮ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

1. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು – ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಉಳಿದ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
2. ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು – ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿವೆ.
3. ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು – ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿವೆ. ಮೂಲತಃ ತತ್ವಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳು ಕಡಿಮೆ. ದೊರೆತ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ.
4. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು – ವಸಾಹತು ಕಾಲವು ಅನೇಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಚರ್ಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.
5. ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು – ಇದರ ಸ್ತ್ರೀವಾದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.
6. ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು – ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಓದುಗರು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಈ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಕೋಶಗಳು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ

ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಾಗಬೇಕಾದ ದಾರಿಯೂ ಉದ್ದವಿದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮುಂದಡಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಇರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಕೆಲವೇ ವಿಷಯಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಒಂದು ಕೋಶದ ಪದಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕೋಶಕ್ಕೂ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು.

ಇದರ ರಚನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಿರಿಯರಿಗೆ–

ಮಾನ್ಯ ಕುಲಪತಿಗಳಾದ ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಎ. ಬಾರಿಯವರಿಗೆ, ಕುಲಸಚಿವರಾದ ಪ್ರೊ. ಮಲ್ಲಿಕಾ ಘಂಟಿಯವರಿಗೆ, ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ–

ಇದರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಪ್ರೀತಿಯ ರಮೇಶ್ ಆಚಾರ್, ಕಾವ್ಯಶ್ರೀ, ಸುಮ, ಅರ್ಪುದಮೇರಿ, ದಿನೇಶ್, ಸುಧಾ, ಲೋಕೇಶ್, ರಾಮು, ನಾಗಾರ್ಜುನ, ವಿಠಲ, ರಂಗನಾಥರವರಿಗೆ–

ಪ್ರೀತಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಿಯತಿ, ನಹುಷರಿಗೆ ಮತ್ತು ಹೆಂಡತಿ ಸಬಿತರಿಗೆ, ಅಮ್ಮ, ಅಕ್ಕ, ತಂಗಿ, ತಮ್ಮ –

ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ ದೇಸಿ ಪ್ರಕಾಶನದ ಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಮುಖಪುಟದ ಚಿತ್ರ ಬರೆದ ಡಿ.ಕೆ. ರಮೇಶ್, ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮರುವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ನಾಗರಾಜ್, ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಸತ್ಯಶ್ರೀ ಪ್ರೆಸ್‌ನ ಸಮಸ್ತರು ಮತ್ತು ನಿಮಗೆ.

ಧನ್ಯವಾದಗಳು

ಕೇಶವ ಶರ್ಮ ಕೆ.
ಶಂಕರಘಟ್ಟ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಅಕ್ಷರ ಸೂಚಿ

1882ರ ಶಿಫಾರಸ್ಸು
1919ರ ವಿಧಿ
1942ರ ಶಿವಮೊಗ್ಗ
ಅಚಾರಿತ್ರಿಕತೆ
ಅಚ್ಚಿನ ಮೊಳೆ
ಅಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ
ಅಧಿಕಾರದ ನಿರೂಪಣೆಗಳು
ಅಧಿಕಾರದ ಸಂಬಂಧಗಳು
ಅಧಿಕಾರದ ಹೊಸ ಪರಿಭಾಷೆ
ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯ
ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ
ಅಧಿಕಾರಸಂಕರ
ಅಧಿಕೃತ ಜ್ಞಾನ
ಅಧಿಕೃತ ಮತ್ತು ಅನಧಿಕೃತ ಮಾದರಿಗಳು
ಅನಂತತೆ
ಅನುಕರಣಾತ್ಮಕ
ಅನುಕರಣೆ
ಅನುಕರಣೆಯ ತತ್ವ
ಅನುಭವ ಮತ್ತು ನಿರೂಪಣೆ
ಅನುಮಾನ ಮತ್ತು ಮತಾಂತರ
ಅನುವಾದ
ಅನೇಕ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆ
ಅನ್ಯ ತೆರಿಗೆಗಳು
ಅನ್ವೇಷಣೆ
ಅಪೀಲ್ ಮತ್ತು ರಿವ್ಯೂ
ಅಪ್ಪರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ
ಅಭಿರುಚಿ
ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ
ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಾತ್ಮಕ ಸಮಗ್ರತೆ
ಅಮಲ್ದಾರರ ಅಧಿಕಾರ
ಅರಸರಿಗೆ ತೆರಿಗೆಯಿಲ್ಲ
ಅರ್ಚಕರು
ಅವಕಾಶ
ಅವಿಧೇಯ ಚಳುವಳಿ
ಅವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಢಳಿತ
ಅಸಹಕಾರ
ಅಸಹಕಾರ ತತ್ವ
ಅಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪಗಳು
ಅಸ್ತಿತ್ವ ಭಿನ್ನತೆ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವ
ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿರೋಧಕ ಸಂಘ
ಅಹಿಂಸಾತತ್ವ
ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ಶೈಲಿ
ಆಡಳಿತ ರಚನೆಗಳು
ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ

ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರ
ಆಢಳಿತ
ಆಢಳಿತ ಇಂಗ್ಲಿಶ್
ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ
ಆಧುನಿಕ ಚರಿತ್ರೆ
ಆಧುನಿಕತೆ
ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ
ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನ
ಆಧುನಿಕ ಮೀಮಾಂಸೆ
ಆಧುನಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರ
ಆಧುನೀಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ
ಆಮದು ರೂಪಗಳು
ಆಯ್ಕೆ
ಆರ್ಡರ್
ಆಸ್ತಿತೆರಿಗೆ
ಆಳುವ ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ
ಆಳುವ ಮನುಷ್ಯರು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು
ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಪರಿಭಾಷೆ
ಇಂಗ್ರೆಜಿ ರಾಜ್ಯದ ದಂಡಕ
ಇಂಗ್ರೇಜಿ ಕಾಯಿದೆಯ ಇಕ್ಕಟ್ಟು
ಇಂಗ್ಲಿಶ್‌ದೇಶೀಸಂಸ್ಕೃತ
ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಓದಿದವರು
ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪ
ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಚಾಕ್ರಿ
ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಮೂಲ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ
ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಆ್ಯಕ್ಟ್
ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮ
ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಿಕ ಕಾಲುವೆ
ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಹೇರುವಿಕೆ
ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸ್ಕೂಲ್‌ನ ಬಿಂಬಗಳು
ಇಂಗ್ಲೀಶರ ವಿರುದ್ಧ ಪಾಳೆಯಗಾರರು
ಲಾವಣಿ
ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್
ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಶೈಕಣಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ
ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನೀತಿ 1835
ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೆಡಿಸಿನ್
ಇಂಡಿಯಾ ಕೌನ್ಸಿಲ್
ಇಂಡಿಯಾದ ಸರ್ಕಾರದ ರಚನೆ
ಇಂದ್ರಿಯ
ಇನಾಂ
ಈರುಳ್ಳಿ ಕಳ್ಳ
ಈಸೂರು ಚಳುವಳಿ
ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಜಿಲ್ಲೆ
ಉದಾರವಾದ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆ
ಉದಾರವಾದಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ
ಉದಾರವಾದಿ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಆಳುವವರು
ಉದಾರವಾದಿ ನೀತಿ
ಉದ್ದೇಶಿತ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆ
ಉದ್ಯೋಗ
ಉನ್ನತ ಮಾನವತಾವಾದ
ಉಪವಾಸ
ಉಪ್ಪಿನ ತೆರಿಗೆಯ ಏಕತೆ
ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ
ಉಪ್ಪು
ಉಭಯ ದಾಸ್ಯ
ಉಮಾಪತಿ ಮ್ಲೇಚ್ಛ ದ್ರವ್ಯಗಳು
ಋಣಾತ್ಮಕ ವರ್ಗ ಪ್ರಜ್ಞೆ
ಎಕ್ಕೆಗೆ ತೆರಿಗೆ

ಎಕ್ಸೈಸ್ ಸುಂಕ
ಎಜುಕೇಶನ್ ಏಕ್ಟ್
ಎನ್‌ಲೈಟನ್ ಯುಗದ ತಾತ್ವಿಕತೆ
ಎರಡನೆಯ ಬಾರ್ಡೋಲಿ
ಎರಡು ಭೂಕಂದಾಯ
ಎರಡು ಕೋರ್ಟು
ಎರಡು ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಎರಡು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ
ಏಕಕೇಂದ್ರಿತ ಶಿಕ್ಷಣ
ಏಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರದ ಕಂದಾಯ
ಏಜೆಂಟರು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳು
ಐಗಳ ಮಠ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸ್ಕೂಲ್
ಐರೋಪ್ಯೀಕರಣ
ಒಂದು ಅಧಿಕಾರ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಮನೋಸ್ಥಿತಿ
ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪತ್ತಿ
ಓದಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂ
ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ
ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂನ ಎದುರು ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು
ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂನ ಮೂರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು
ಕಂದಾಯ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ
ಕಂದಾಯದ ನಿಯಮ
ಕಂದಾಯದ ಪುನರ್ ನಿಗದಿ
ಕಂದಾಯದ ಪ್ರತಿಕೂಲಗಳು
ಕಂದಾಯದ ರಾಜಕಾರಣ
ಕಂದಾಯದ ವಿರೋಧ
ಕಂದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆ
ಕಂದಾಯ ನೀತಿ
ಕಂದಾಯ ಪಾವತಿ ಆದ ಮೊಬಲಗು
ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ
ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಹಣದ ಸಿದ್ಧಾಂತ
ಕಂದಾಯ ರಶೀದಿ
ಕಂಪೆನಿ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು
ಕಂಪೆನಿಯಿಂದ ಸಾಲ
ಕಂಪೆನಿ ಸರಕಾರ
ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿ
ಕನ್ನಡದ ಶಾಲೆ
ಕಮಿಷನ್ ಆಧಿಪತ್ಯ
ಕಮಿಷನರ್
ಕಮೆಂಡೇಶನ್
ಕರನಿರಾಕರಣೆಯ
ಕರನಿರಾಕರಣೆಯ ತತ್ವ
ಕರನಿರಾಕರಣೆಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನ
ಕರಾರು
ಕರಾರು ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆ
ಕರ್ನಾಟಕ ಗತ ವೈಭವ
ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
ಕಲಸು ಮೇಲೋಗರ
ಕಲೆಕ್ಟರ್
ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಮನ್ರೊ
ಕಲ್ಪಿತಕುಲ
ಕಾಡಿನ ಜನರ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ
ಕಾದಂಬರಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಮಾದರಿಗಳು
ಕಾದಂಬರಿ ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆ
ಕಾನೂನಿನ ಅಧಿಕೃತತೆ
ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸರಕಾರ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನ

ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸುವವರು ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಕೊಡುವವರು
ಕಾನೂನು ಸಂಹಿತೆಗಳು
ಕಾಫಿ ಎಸ್ಟೇಟ್
ಕಾಫಿ ಕಂದಾಯ
ಕಾಫಿ ಬೆಳೆ
ಕಾಮನ್ ಲಾ
ಕಾಯಿದೆ ಭಂಗ ಕರನಿರಾಕರಣೆ
ಕಾಲ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳ
ಕಿರುಗಣ ರಾಜ್ಯ
ಕುರುಗೋಡು ಕೈಫಿಯತ್ತು
ಕುಳಪಾಲು
ಕೂಲಿಗೆ ಮೌಲ್ಯ
ಕೃಷಿ
ಕೃಷಿ ಬ್ಯಾಂಕ್
ಕೃಷಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು
ಕೈಗಾರಿಕೆ
ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳವಾದ
ಕೋರ್ಟ ಪದ್ಧತಿ
ಕ್ಯಾನನ ಮೂಗು
ಕ್ಯಾನಿಂಗ್
ಕ್ಲಾಸಿಸಿಸ್ಟ್ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲೆಸಿಸ್ಟ್
ಖಟ್ಲೆ
ಖಸ್ತು ದುರಸ್ತು
ಖಳನಾಯಕರು
ಖಾಯಂ ಗುತ್ತಾ ಹಿಡುವಳಿ
ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ
ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ
ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಅನುಕೂಲಗಳು
ಖಾಲಿಜಾಗ ಮತ್ತು ಬರಹ
ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿ ಭೂ ಕಂದಾಯ
ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಸರಕಾರ
ಖಾಸಗಿ ಕಾನೂನು
ಗಣಪತಿ ಉತ್ಸವ
ಗಾಂಧಿ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
ಗಾಂಧಿ ತತ್ವ
ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ನೆಹರೂ ಮಾದರಿ
ಗಾಂಧಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ
ಗಾಡಿನ್ ಸಾಹೇಬ ಮತ್ತು ಯೆಲಪಾಟ್ ಸಾಹೇಬ
ಗುಡ್ಡಬಾಂದು
ಗುಮಾಸ್ತರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶ
ಗುಮಾಸ್ತರು
ಗುಮಾಸ್ತರು
ಗುರುಕುಲ ಕಥಾವಳಿ
ಗೇಣಿ
ಗೊಬ್ಬರ
ಗ್ರಾಂಟ್ ಎಡ್‌ಸ್ಕೂಲ್
ಗ್ರಾಂಟನ ನಿಲುವು
ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ
ಗ್ರಾಮರ್
ಗ್ರೀಕ್ ಕೇಂದ್ರ
ಗ್ರೇಟ್ ಡಿಪ್ರೆಶನ್
ಗ್ರೇಟ್ ಬ್ರಿಟನಿನ ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರ
ಗ್ರೇಟ್ ಯುರೋಪ್
ಚರಿತ್ರೆಯ ನೈಜ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು?
ಚಲೇಜಾವ್
ಚಹರೆಗಳು
ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಿರೂಪಣೆಗಳು
ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿಕಾಸಶೀಲತೆ
ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪಗಳು

ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹೊಸತನ
ಚಾರ್ಟರ್ ಎಕ್ಟ್ ವಸ್ತು ನಿಷ್ಠಜ್ಞಾನ
ಜಡ ಮತ್ತು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ
ಜನನ ಮರಣ
ಜಪಾನಿ ಪದ್ಧತಿ
ಜಪ್ತಿ
ಜಮಾಬಂದಿ
ಜಮೀನು ಅಳತೆಯ ಪದ್ಧತಿ
ಜಮೀನು ಸುಧಾರಣೆ
ಜಾತ್ಯಾತೀತ
ಜಿಲ್ಲಾ ವಿಭಜನೆ
ಜುಲ್ಮಾನೆ ನೋಟೀಸ್
ಜ್ಞಾನಕಸಿ
ಜ್ಞಾನಕೇಂದ್ರತೆಯ ಅಹಂಕಾರ
ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಕ್ತನ ಶಾಸ್ತ್ರ
ಜ್ಞಾನದ ಸ್ಥಳಾಂತರ
ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಗಳ ಸೀಮಿತ ಚೌಕಟ್ಟು
ಜ್ಞಾನಮೌಲ್ಯ
ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತು
ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆ
ಟೆನೆನ್ಸಿ ಕಾಯಿದೆ
ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟರಿ ಕಾದಂಬರಿ
ಡಿಫೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ
ಡಿ.ಸಿ.
ಡಿಂ ಮತ್ತು ಮಿಕ್ಕಿ
ತಾಲ್ಲೂಕು ಜಮಾಬಂದಿ
ತುಳು ಪ್ರಾಂತ್ಯ
ತೆರಿಗೆ
ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು
ತೆರಿಗೆಗಳ ಪರಿವರ್ತನೆ
ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ತೆರಿಗೆ ವಸೂಲಾತಿ
ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ
ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರ
ದಂಗೆ
ದಂಡದ ಪರಿಭಾಷೆ
ದಂಡಿ ಯಾತ್ರೆ
ದಕ್ಷತೆ
ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ
ದತ್ತು ಸ್ವೀಕಾರ
ದತ್ತು ಸ್ವೀಕಾರ ಮತ್ತು ದಂಗೆ
ದಮನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು
ದಿ ಗ್ರಾಂಟ್ ಆಫ್ ದಿವಾನಿ
ದಿವಾನರು
ದಿವಾನಿ
ದಿವಾನಿ ಹಕ್ಕು
ದುರ್ಬೀನು
ದೂರವಾಣಿ
ದೃಶ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಶರು
ದೇವಭಾಷೆ
ದೇಸಿವಾದ
ದೊರೆಗಳು
ದ್ವಿಭಾಷಿಕ ಏಕಾಂತವಾದಿಗಳು
ದ್ವಿಮಾದರಿಯ ಆಢಳಿತ ಪದ್ಧತಿ
ಧರ್ಮಯುದ್ಧ
ಧಾರ್ಮಿಕದೃಷ್ಟಿ
ಧಾರ್ಮಿಕ ರಾಜಕಾರಣ
ನಡಾವಳಿ
ನಮ್ಮ ಅನನ್ಯತೆ
ನರಗುಂದದ ಲಾವಣಿ
ನರಬಲಿನಿಷೇಧ

ನವಚರಿತ್ರೆ
ನವಯುಗದ ನಾಯಕರು
ನವಾಬ ದೌಲತ್
ನರ್ವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು
ನಾಗರಿಕತೆಗಳ ಒಪ್ಪಂದ
ನಾಗರಿಕತೆ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ನೀತಿ
ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಸತ್ಯ
ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧ 1799
ನಾವು ಮತ್ತು ಅವರು
ನಿಘಂಟುಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣ
ನಿಯಂತ್ರಣ
ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಜ್ಞೆ
ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ
ನಿಯಮಬದ್ಧ ನಿರೂಪಣೆ
ನಿರಂಕುಶಮತಿತ್ವ
ನಿರಾಕರಣೆ
ನಿರಾಕರಣೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಅನನ್ಯತೆ
ನಿರಾಕರಣೆಯ ಮನೋಸ್ಥಿತಿ
ನಿರೂಪಕರು
ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ
ನಿರ್ವಸಾಹತೀಕರಣದ ಬಹುರೂಪ
ನಿರ್ವಾಸಹಾತೀಕರಣದ ಪ್ರಶ್ನೆ
ನಿಶಸ್ತ್ರಕಾಯಿದೆ
ನಿಸರ್ಗ
ನೀತಿಸಂಹಿತೆ
ನೆಹರೂ ಚಿಂತನೆ
ನೇಗಿಲು
ನೇಟಿವ್
ನೇರ ಆಡಳಿತ
ನೇರ ಕಂದಾಯ
ನೇಶನ್
ನೇಶನ್ ಮತ್ತು ಸ್ಟೇಟ್
ನೈತಿಕನಿಲುವು ವೈಯಕ್ತಿಕತೆಯ ವಿಕಾಸ
ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯದ ವಿಸ್ತರಣೆ
ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನದ ಹಕ್ಕು
ನ್ಯಾಯಧರ್ಮ ಸಮಿತಿ
ನ್ಯಾಯ ವಿಧೇಯಕ
ಪಂಚಮ ಪ್ರೈಮರಿ ಶಾಲೆ
ಪಂಚಾಯಿತಿ
ಪಂಚಾಯಿತಿ ತೆರಿಗೆ
ಪಗಾರ
ಪಟೇಲರು
ಪಟ್ವಾನಿಗದಿ
ಪಠ್ಯಕೇಂದ್ರಿತ ಆಲೋಚನೆ
ಪಠ್ಯಗಳ ಪುನರ್ರಚನೆ
ಪಠ್ಯಗಳು
ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು
ಪತ್ರಿಕಾ ನಿಬಂಧನೆ
ಪರ ಮತ್ತು ವಿರೋಧ
ಪರಿವರ್ತನೆಗಳ ಪರ್ವಕಾಲ
ಪಶ್ಚಿಮದ ತದ್ವಿರುದ್ಧ ಚಿಂತನೆಗಳು
ಪಶ್ಚಿಮದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಿಸ್ತರಣೆ
ಪಶ್ಚಿಮದ ಪಠ್ಯಗಳು
ಪಶ್ಚಿಮದ ರೊಮಾಂಟಿಕ್
ಪಾಠಗಳು
ಪಾಪ ನಿವೇದನೆ
ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಅಧ್ಯಯನ
ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣ
ಪಾಳೆಯಗಾರರು
ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಚಳುವಳಿ

ಪುರಾಣಗಳ ಅನುಸಂಧಾನ
ಪೆನ್ನುಗಳು
ಪೋಲಿಸ್
ಪೋಲಿಸ್ ಗೈಡ್
ಪೌರ
ಪೌರನೀತಿ
ಪೌರಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ
ಪೌರಾತ್ಯವಾದದ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಅಧ್ಯಯನಶಾಸ್ತ್ರ
ಪೌರಾತ್ಯವಾದದ ಪರಿಕರ
ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಒಂದು ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮ
ಪೌರಾತ್ಯವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಮರ್ಶೆ
ಪ್ಯಾಸಿವ್ ರೆಸಿಸ್ಟೆನ್ಸ್
ಪ್ರಜಾಪಕ್ಷ
ಪ್ರಜಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ
ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕತೆ
ಪ್ರಜೆ
ಪ್ರತಿಅಧಿಕಾರ
ಪ್ರತಿಚರಿತ್ರೆ
ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನ
ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ
ಪ್ರತಿಬಿಂಬ
ಪ್ರತಿರೋಧ
ಪ್ರತಿರೋಧದ ಆಯ್ಕೆಗಳು
ಪ್ರತಿರೋಧ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಕೇಂದ್ರಿತ ಶಕ್ತಿ
ಪ್ರತಿವ್ಯೂಹ ರಚನೆ
ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಪ್ರಭುತ್ವದ ನಿರ್ವಚನ
ಪ್ರಭುತ್ವದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು
ಪ್ರಭು ಸಂಹಿತೆಗಳು
ಪ್ರಯೋಗ ಕೇಂದ್ರಿತ ಆಡಳಿತ
ಪ್ರಯೋಗ ಶಾಲೆ
ಪ್ರಯೋಜನ ಸಿದ್ಧಾಂತ
ಪ್ರಸಂಗ
ಪ್ರಾತಿನಿಧೀಕರಣ ತತ್ವ
ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಜ್ಞಾನ
ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಮತ್ತು ಏಕತೆ
ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಮತ್ತು ಯೂರೋಪಿನ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕತೆ
ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮತೋಲನತತ್ವ
ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ
ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಪ್ಲಾಂಟೇಶನ್ ಪದ್ಧತಿ
ಫೌಜುದಾರಿ
ಫ್ಯಾನನ್ ವಾದ
ಫ್ಯೂಡಲ್ ಲಾರ್ಡ
ಫ್ಯೂಡಲ್ ಲಾರ್ಡ ಮತ್ತು ಫ್ಯೂಡಲ್ ಸೊಸೈಟಿ
ಫ್ಯೂಢಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆ
ಬಂಟಿಂಕ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಉದಾರವಾದಿ ನಿಲುವು
ಬಂಡವಾಳವಾದ
ಬಂಡವಾಳವಾದದೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದ
ಬಂಡವಾಳವಾದ ಮತ್ತು ನವ್ಯವಿಮರ್ಶೆ
ಬದಲಾದ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್
ಬದಲಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು
ಬರಹ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಬಹಿಷ್ಕಾರ
ಬಹು ದಾರಿ ಗಳು

ಬಹುರೂಪದ ನೀತಿ
ಬಾಲಕಿಯರ ಶಾಲೆ
ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ
ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್‌ಪ್ರೆಸ್
ಬಾಸೆಲ್ ಶಾಲೆ
ಬುಡಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಬೂರ್ಜ್ವಾ ವರ್ಗಗಳು
ಬೂರ್ಜ್ವಾ ವರ್ಗದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ
ಬೂರ್ಜ್ವಾ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ
ಬೆನಿಫಿಶಿಯರಿ
ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ
ಬೇರುಗಳಿಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ
ಬೇರೆ
ಬೈಬಲ್
ಬೌದ್ಧಿಕ ಏಕಾಂತವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮ
ಬೌದ್ಧಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ
ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಂಕರ
ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು
ಬ್ರಿಟೀಶರು ಅವರು ಮತ್ತು ನಾವು ದೇಶೀಯರು ಹೊಸ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು
ಬ್ರಿಟೀಶರು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ
ಬ್ರಿಟೀಶ ಸರಕಾರದ ಬಡ್ಡಿ ವ್ಯವಹಾರ
ಬ್ರಿಟೀಶ್ ರಾಜಕಾರಣದ ಮೂರು ಮುಖಗಳು
ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರದ ಉತ್ಪನ್ನ
ಭಕ್ತಿಯ ಹೊಸ ರೂಪ
ಭಗವದ್ಗೀತೆ
ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಮತ್ತು ನೆಹರೂ
ಭರತಖಂಡದ ಜಮೀನುದಾರರ ಸಂಸ್ಥೆ
ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ
ಭಾರತೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ
ಭಾರತೀಯ ರಸ ಸಿದ್ಧಾಂತ
ಭಾವಗೀತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆ
ಭಾವಗೀತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಭಾಷಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ
ಭೂ ಕಂದಾಯ
ಭೂ ಕಂದಾಯ ಶಿರಸಿ ಸಿದ್ದಾಪುರ
ಭೂಮಿಯ ಕ್ರಯಪತ್ರದ ಧಾಟಿ
ಭೂಮಿ ಹಕ್ಕು ಕಾನೂನು
ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ
ಭೂ ಸುಧಾರಣೆ ಕಾಯಿದೆ
ಭೂಸ್ಥಿತಿ
ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರದ ಬದಲಾವಣೆ
ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಕೆಲಸಗಾರರು
ಭೌತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಬೌದ್ಧಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆ
ಭೌತಿಕ ರೂಪ
ಮಂಜೂರಾತಿ
ಮಂತ್ರಾಲೋಚನ ಸಭೆ
ಮತಾಂತರ
ಮದರಸ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜು
ಮದ್ಯಪಾನ ವಿರೋಧ
ಮಧ್ಯಯುಗದ ವ್ಯಾಪಾರ
ಮನಸ್ಸಿನ ಚರಿತ್ರೆ
ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ
ಮನುಷ್ಯರ ಬಟ್ಟೆಗಳು
ಮನ್ರೋವಿನ ರೊಮಾಂಟಿಕ್ ಶೈಲಿ
ಮಲಬಾರ್ ಟೆನೆನ್ಸಿ ಕಾಯಿದೆಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಣೆ

ಮಹಲ್ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿ
ಮಾಡರ್ನ್ ಪುಂಗಿ
ಮಾತು ಬರಹ
ಮಾರುಕಟ್ಟೆ
ಮಿಶನರಿ ಮತ್ತು ವೈಸರಾಯ್‌ಗಳು
ಮಿಶನರಿಗಳು
ಮಿಶನರಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ
ಮಿಶನರಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಉದಾರತೆ
ಮಿಶನರಿ ಸಂಘ
ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಂಚ ಕೋರ್ಟಿನ ಸ್ಥಾಪನೆ
ಮುಕ್ತಾಯವಾಗದ ವಸಾಹತು ಪ್ರಶ್ನೆ
ಮುಟ್ಟುಗೋಲು
ಮುದ್ರಣ
ಮುದ್ರಣಬಂಡವಾಳದಪ್ರಶ್ನೆ
ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ಬರಹ
ಮುಷ್ಟಿ ಫಂಡಿನ ಶಾಲೆಗಳು
ಮೂರನೆಯ ಖಾಲಿ ಜಾಗ
ಮೂರನೆಯ ಜಗತ್ತಿನ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು
ಮೂರನೆಯ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧ (1790–1792)
ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆ
ಮೆಕಾಲೆಮಿನಿಟ್
ಮೆಕೆಂಜಿ ನಿಲುವು
ಮೆಟಾಕಾಘ ಮತ್ತು ಉದಾರವಾದಿ ಚಿಂತನೆ
ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿನ ವಿಷಯಗಳು
ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜು
ಮೆಣಸಿನ ಕ್ರಯದ ಸುಂಕ
ಮೇಲುಜಾತಿ
ಮೇಷ್ಟ್ರು
ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ವರ್ಗಾವಣೆ
ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದಿಂದ ರೈಲು
ಮೈಸೂರು ಸ್ಟೇಟ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್
ಮೌಖಿಕ ಮತ್ತು ಲಿಖಿತರೂಪ
ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ
ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಂಘರ್ಷ
ಮೌಲ್ಯ
ಮೌಲ್ಯಗಳು
ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಮತ್ತು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಕಾನೂನು
ಮ್ಲೇಚ್ಛರು
ಯಜಮಾನಿಕೆ
ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಹೊಸ ಭಾಷೆ
ಯಾವುದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ?
ಯುದ್ಧನೀತಿ
ಯುರೋಪಿನ ನಂಬಿಕೆ
ಯುರೋಪಿನ ಪಠ್ಯಗಳ ಪುನರ್ ರಚನೆ
ಯುರೋಪಿನ ಫ್ಯೂಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆ
ಯುರೋಪಿಯನ್ ಮನೋಸ್ಥಿತಿ
ಯುರೋಪ್ ಕೇಂದ್ರ
ಯುರೋಪ್ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮ
ಯಂತ್ರ ನಾಗರಿಕತೆ
ರಚನೆ ನಿರಚನೆ ಪುನರ್ ರಚನೆ
ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆ
ರಾಜಕೀಯ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಹೊಸ ನೈತಿಕತೆ
ರಾಜಕೀಯ ಜನಾಂಗ
ರಾಜದ್ರೋಹ
ರಾಜಭಕ್ತಿ
ರಾಜ್ಯಾಂಗ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಕರ
ರಾಣಿ ಸರ್ಕಾರದ ಠಪ್ಪಾಪೋಟ್ ಹುಕುಂ

ರಾಮರಾಜ್ಯ
ರಾಯತ್ ಪದ್ಧತಿ
ರಾಯತ್‌ವಾರಿ
ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ
ರಾಷ್ಟ್ರ ರಚನೆಯ ವಿಧಿ
ರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಪತ್ತು
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಆರಾಧನೆ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಏಕತೆ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರು
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಕೀಳರಿಮೆ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದ ವೈಚಾರಿಕತೆ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಯತೆ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಆದರ್ಶವಾದ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಕಲಿಕೆ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ವ್ಯಂಗ್ಯ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರಮಾನ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದ ಮತ್ತು ಜಾತಿ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಕೆಳವರ್ಗ
ರುಜುನಿಶಿ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್
ರೆವಿನ್ಯೂ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್
ರೈತರ ಕುರಿತು ಗಾಂಧಿ
ರೈತರ ಕುರಿತು ಮನ್ರೋ
ರೈತರ ಕೂಟ
ರೈತರು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಘರ್ಷಣೆ
ರೈತ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ
ರೈತ್ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿ
ರೈಲು
ರೈಲ್ವೆ ಹಾದಿಯ ಸರ್ವೆ
ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್‌ರ ಕೈಗಾರಿಕೆ
ರೋಗಗ್ರಸ್ತ ನಾಗರಿಕತೆ
ರೌಲಟ್ ಆ್ಯಕ್ಟ್ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ 1919
ಲಾಂಕಶೈರ್ ಬಟ್ಟೆ
ಲಾ ಆಫ್ ಆರ್ಡರ್
ಲಾರಿ
ಲಾರ್ಡ್‌ಗಳು
ಲಾವಣಿಗಳ ಮರುಸೃಷ್ಟಿ
ಲಿಲಾವು
ಲೀ ಸಮಿತಿ
ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆ
ವರದಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ
ವರ್ಣ ಸಿದ್ಧಾಂತ
ವರ್ಷಾಂತ ಪರೀಕ್ಷೆ
ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ
ವಸಾಹತು ಕಚೇರಿಗಳು
ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿಕ್ಷಣ
ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು
ವಸಾಹತು ಕೈಗಾರಿಕೆ
ವಸಾಹತು ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು
ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವದ ಶಿಕ್ಷಣ
ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ದೇಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯರು

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ
ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಿಜ್ಞಾನ
ವಾದ ಪ್ರತಿವಾದ
ವಾಸ್ತವ ವಾದ
ವಿಕಾಸ ವಾದ
ವಿಜ್ಞಾನ
ವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು
ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ
ವಿದ್ರೋಹದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು
ವಿನಿಮಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು
ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಓದು
ವಿಶಿಷ್ಟ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಶ್ನೆ
ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ಮಾನವತಾವಾದ
ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯ
ವಿಷಯನಿಷ್ಟ ಆಯ್ಕೆ
ವಿಷಯನಿಷ್ಠ ಅಧಿಕಾರ
ವೆಸ್ಟೆಡ್ ಇಂಟ್ರೆಸ್ಟ್
ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು
ವೈಸರಾಯ್‌ಗಳು
ವೈಸರಾಯ್ ಮತ್ತು ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್
ವ್ಯಕ್ತಿ ಅನನ್ಯತೆ
ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿಕಾಸ
ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಸಹಕಾರತತ್ವ
ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮೂಹ
ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಆಯ್ಕೆ
ವ್ಯಕ್ತಿ ವಾದ
ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಶೇಷ
ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
ವ್ಯುಡ್ ವರದಿ
ವ್ಯಾಪಾರ ತೆರಿಗೆ
ಶಾಲೆ
ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ
ಶಾಸನ ಮಿತಿ
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆ
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು
ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಮತ್ತು ಉಲೇಮಗಳು
ಶಿಕ್ಷಣ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಿಲುವು
ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ
ಶಿಕ್ಷಣಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವ
ಶಿಕ್ಷಣಮತ್ತುವ್ಯಕ್ತಿ
ಶಿಕ್ಷಣ ಮಿತ ದೃಷ್ಟಿ
ಶಿಕ್ಷಣ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ
ಶಿಕ್ಷಣ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ನಿಲುವು
ಶಿಕ್ಷಣ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ನಿಲುವುಗಳು
ಶಿವಪುರ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ
ಶಿಸ್ತು
ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು
ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ
ಸಂಕಥನ ಪರಿಭಾಷೆ
ಸಂಕರ ಜ್ಞಾನ
ಸಂಕರ ಜ್ಞಾನ
ಸಂಕರತನ
ಸಂಕರತೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಸಂಕೇತಶಾಸ್ತ್ರ
ಸಂಬಳ
ಸಂವಾದ
ಸಂವಾದಿಯಾದ ಅಧಿಕಾರಗಳು
ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರ ಭಾಗದ ಸಮಸ್ಯೆ
ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ

ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ
ಸದರ್ನ್ಮರಾಠ
ಸನಾತನ
ಸನಾತನೆಯ ಮರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಅರಿಕೆ
ಸಬ್ಆಲ್ಟರ್ನ್
ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿವರಣೆ
ಸಮಾನತೆ
ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
ಸರಕಾರಿಕ್ಕರಿಕುಲಂ
ಸವಿನಯ ಭಂಗ
ಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿಯ ನಿಷೇಧ
ಸಹಯೋಗ ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಧೆ
ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿ
ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಗಮನ
ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಏಕಾಂಗಿತನ
ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಏಕಾಂತವಾದ
ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣ
ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಹುತ್ವ
ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಿಶ್ರಣ
ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಸಂಕಥನಗಳು
ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿನಿಮಯ
ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಮಿಶ್ರಣ
ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂವಾದ
ಸಾಂಸ್ಥೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ
ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೇಡು ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕತೆ
ಸಾಮಾನ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ
ಸಾರಸ್ವತ
ಸಾರ್ವಜನಿಕತೆ
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನು ಕಂದಾಯ
ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉನ್ನತಕಲಿಕೆ
ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಾದರಿಗಳು
ಸಿರ್ಸಿಯಲ್ಲಿನ ಗಾಡಿ
ಸಿವಿಲ್ ಅಧಿಕಾರಿ
ಸಿವಿಲ್ ಪರೀಕ್ಷೆ
ಸಿವಿಲ್ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಮಿನಲ್
ಸೂಪರ್‌ಟಾಕ್ಸ್
ಸೊಸೈಟಿ ಫಾರ್ ದಿ ಈಕ್ವೆಸಿಜನ್
ಸ್ಕೂಲ್‌ಗಳು
ಸ್ಕೂಲ್ಮತ್ತುಧಾರ್ಮಿಕಕೇಂದ್ರ
ಸ್ಟೇಟ್ ಫಾರ್ ಇಂಡಿಯಾ
ಸ್ತ್ರೀ ನಿರ್ವಚನ
ಸ್ತ್ರೀವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಪ್ರಶ್ನೆ
ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣ
ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಭಾಷಾಂತರ
ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಮನೋಸ್ಥಿತಿ
ಸ್ಪರ್ಧೆ
ಸ್ವಚರಿತ್ರೆಯ ಹುಡುಕಾಟ
ಸ್ವಜ್ಞಾನ
ಸ್ವತಂತ್ರ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಹಕ್ಕು
ಸ್ವಮಾದರಿಯ ಚರಿತ್ರೆ
ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಡಿಸೆಂಬರ್ 1921
ಸ್ವರಾಜ್ಯ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
ಸ್ವಾಮಿ ಭೃತ್ಯರ ಸಂಬಂಧ
ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ
ಸ್ವೀಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಿರಾಕರಣೆ

ಹಂಟರ್ ಆಯೋಗ
ಹಕ್ಕುಪತ್ರ
ಹಣ
ಹಳೆಯ ಗವರ್ನಿಂಗ್ ಮಾದರಿಗಳು
ಹಿಂದೂ ಕಾನೂನುಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ
ಹಿತ್ತಲುಗಳಿಗೂ ತೆರಿಗೆ
ಹುಜೂರು ಜಮಾಬಂದಿ
ಹೆಜೆಮನಿ
ಹೊಸ ಉದ್ಯೋಗದ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು
ಹೊಸ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು
ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳು
ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಸಂಕಥನಗಳು
ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯ ಉಗಮ
ಹೋಟೆಲ್ ಉದ್ಯಮ

೧೦

1882ರ ಶಿಫಾರಸ್ಸು

1882ರ ಶಿಕ್ಷಣ ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮತ್ತು 1904-1913 ಸರ್ಕಾರದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನೀತಿಯ ಮುಖ್ಯ ನಿಲುವುಗಳು ಹೀಗಿದ್ದವು:

1. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ
2. ಬಾಲಕಿಯರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ
3. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಿಷೇಧಗಳ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷಣ
4. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಧಿಯಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಥವಾ ಸಹಾಯ ಧನ ಪಡೆಯುವ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಗುವಿಗೆ ಪ್ರವೇಶದ ಹಕ್ಕು
5. ಕೆಳಸ್ತರದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು
6. ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರಿಗೆ ಸರಕಾರಿ ಹುದ್ದೆ
7. ವಯಸ್ಕ ಶಿಕ್ಷಣ
8. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಮತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡದಿರುವುದು.

ಬ್ರಿಟೀಷರ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣವು ಉದಾರವಾಗಿತ್ತು. ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವು. ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. 1881ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ದಾದಾಬಾಯಿ ನವರೋಜಿಯವರು ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. 1918-1931ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಾನೂನು ಅಂಗೀಕಾರವಾಯಿತು

ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ : ಜೆ.ಪಿ. ಪಟ್ನಾಯಕ್, 1986, ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಮತೆ, ಗುಣ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮ ಪು. 10

1919ರ ವಿಧಿ

19--19ನೆ ಇಸವಿಯ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಆ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ವಿಷಯಗಳು ಅಥವಾ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಕ್ರೋಢೀಕೃತವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು ಮಾತ್ರ ಇವು :

1. ರಕ್ಷಣೆ ಅಂದರೆ ಭೂ ಸೈನ್ಯ, ಜಲ ಸೈನ್ಯ, ಆಕಾಶ ಸೈನ್ಯಗಳ ಆಡಳಿತ.
2. ಅನ್ಯದೇಶ ಸಂಬಂಧ ವ್ಯವಹಾರಗಳು.
3. ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ.
4. ಸಂಚಾರ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಅಂದರೆ ರೈಲು, ಕಾಲುವೆ ಮತ್ತು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗ ಸಾಧನೆಗಳು.
5. ನೌಕಾಶ್ರಯಗಳು, ಹಡಗುಗಳ ಸಂಚಾರ, ದೀಪಗೃಹ, ಸಮುದ್ರಯಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಆಡಳಿತ.
6. ಟಪಾಲ್, ತಂತಿ, ಟೆಲಿಫೋನ್ ಮತ್ತು ವೈರ್ಲೆಸ್ ಶಾಖೆಗಳು.
7. ಸುಂಕದ ಶಿಸ್ತು.
8. ನಾಣ್ಯದ ಶಿಸ್ತು, ಟಂಕಸಾಲೆ ಮುಂತಾದವು.
9. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಋಣದ ವ್ಯವಹಾರ.
10. ಸಿವಿಲ್ ಲಾ ಅಥವಾ ಮಮತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ನ್ಯಾಯವಿಧಿ.
11. ವ್ಯಾಪಾರ, ಲೇವಾದೇವಿ, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, ಇನ್‌ಷ್ಯೂರೆನ್ಸ್ (ವಿಮೆ).
12. ರಾಷ್ಟ್ರಗ್ರಸ್ತವೆನಿಸಿದ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಫೀಂ, ಉಪ್ಪು, ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ, ಮದ್ದಿನ ವಸ್ತುಗಳು.
13. ಉದ್ಯೋಗ ವೃದ್ಧಿ.
14. ಉಗ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಲೇಖನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ.
15. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪರೀಕ್ಷಾ ಶೋಧನೆಗಳು : ಭೂಶೋಧನೆ, ಸಸ್ಯರಾಶಿ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಪ್ರಾಕ್ತನ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಭೂಮಿಯ ಸರ್ವೆ, ಜನಗಣತಿ, ಅಂತರಿಕ್ಷ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಮುಂತಾದವು.
16. ದೇಶಾಂತರ ಗಮನ ಮತ್ತು ವಿದೇಶೀಯರ ಪ್ರವೇಶ.
17. ಬಿರುದು ಮರ್ಯಾದೆಗಳು.
18. ಕ್ಷೇತ್ರ ವಿಭಾಗ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಾರ್ಯರಾಶಿಯನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಗಳು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಹಿಂದಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಗಳೂ ಹೌದು.

1942 ರ ಶಿವಮೊಗ್ಗ

1942ರಲ್ಲಿ ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳುವಳಿಯ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ದಾಖಲಾಗಿದೆ: (ಕೆ. ಶಂಕರಪ್ಪ, ಡಿ.ಡಿ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ರಾವ್).

ನಡೆದ ಕಾರ್ಯಗಳು

1. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲಾ ಮುಖಂಡರ ದಸ್ತಗಿರಿಯಾಯಿತು.
2. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕೆಲಸಗಾರರು ತುರಂಗವನ್ನು ಸೇರಿದರು.
3. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಹಿಂಸಾ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತುರಂಗವನ್ನು ಸೇರಲು ಸಿದ್ದರಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ವಾನರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ದಸ್ತಗಿರಿ ಮಾಡಲು ಹೆದರಿ, ಅವರು ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಪ್ರಭಾತ್‌ಫೇರಿಗಳು, ಬಹಿರಂಗಸಭೆಗಳು, ಖಂಡನಾ ಸಭೆಗಳು, ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿದರು.
4. ಕೂಲಿಕಾರರು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಿದರು. ಅನೇಕರು ಸರ್ಕಾರದ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕರು. ತುರಂಗವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಅಹಿಂಸಾ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರಿದು ಸರ್ಕಾರದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಅನೀತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದರು.
5. ಸಂತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಂಕ ಕೊಡಬಾರದೆಂದು ಪ್ರಚಾರವೂ ನಡೆದು ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಸುಂಕ ಕೊಡುವುದು ನಿಂತಿತ್ತು.
6. ಅನೇಕ ಹೆಂಡದ ಅಂಗಡಿಗಳ ಪಿಕೆಟಿಂಗ್ ನಡೆಯಿತು.– ಇದು ಮದ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
7. ಈಚಲ ಮರಗಳನ್ನು ಪಿಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಒಡೆದರು.
8. ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಾಹನ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೇ ಕೆಡಿಸಿ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಿದರು. ಟೆಲಿಗ್ರಾಂ, ವೈರ್, ಟೆಲಿಫೋನ್ ಸೇತುವೆ ವಗೈರೆ.

9. ಬುಲೇಟಿನ್‌ಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾರದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವು ಸಂಪರ್ಕದ ಮೇಲಿನ ಹಿಡಿತ.

10. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ದಸ್ತಗಿರಿ ಮಾಡಲು ಹೋದರೂ, ಕೆಚ್ಚೆದೆಯಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಶ ಆಗುತ್ತಿದ್ದರು. ತುರಂಗಗಳು ಭರ್ತಿಯಾದವು. ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದಾಗಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಯಾವ ತುರಂಗದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಹಿತೈಷಿಗಳು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ, ಕೂಲಿಕಾರರು ಇದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನರು ತುರಂಗವನ್ನು ಸೇರಲು ಹೆದರದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ದಸ್ತಗಿರಿಗಳೇ ನಿಂತವು.

11. ಸರ್ಕಾರದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಎದುರಿಸಲಾಯಿತು. ಮೈಸೂರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನವರಾಗಲೀ, ಮಹಾತ್ಮಾಜಿಯವರಾಗಲೀ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ನಡೆಸಲು ಸಿದ್ಧವಿದ್ದಿತು.

12. ಕೆಲವು ಕೆಲಸಗಾರರು ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಧ್ಯೇಯಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ದುಡಿದು ತುರಂಗವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಇದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಾರ್ಯಸ್ರಚಿಯಾಗಿದೆ.

13. ಈಸೂರು ಮೊಕದ್ದಮೆಯನ್ನು ಸಾಗರ ಕೋರ್ಟು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಕೋರ್ಟು ಮತ್ತು ಎರಡು ಬಾರಿ ಹೈಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಂದ ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು.

14. ಭದ್ರಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು. ಇವುಗಳು ಆಗಿನ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದವು.

ಅಚಾರಿತ್ರಿಕತೆ

ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ವೈಚಾರಿಕತೆಗೆ ಮಧ್ಯ ಯುಗೀನ ಕಾಲದ ಯುರೋಪಿನ ಚಿಂತನಾ ಕ್ರಮದ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ. ಸೈದ್ ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಅದರ ಯುರೋಪ್ ಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆ ಎರಡನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸೈದ್ ವಸಾಹತು ಶಾಹಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅಚಾರಿತ್ರಿಕವೆಂದು ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸೈದ್ ನ ಈ ವಾದವು ಗಮನಾರ್ಹ. ಅಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಅಚ್ಚಿನ ಮೊಳೆ

ಮೂವರು ವೈದಿಕರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲೇ ನಿರತರಾಗುವಂತೆ ನೇಮಿಸಿ (1853) ಅಚ್ಚಿನ ಮೊಳೆಗಳನ್ನು ಬಾಸೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು. ಭಾರತ, ಬಸವ ಪುರಾಣ, ದಾಸರ ಪದಗಳು, ರಾಮಾಯಣಗಳು 1850ರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾದವು. (ಎಂ.ಎಸ್. ಕಾಮತ್ 1995 ಪುಟ.404)

ಮಿ. ಬ್ಲೇರ್ ದೊರೆಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (1842 ಮೇ) ವೈದಿಕ ಬೋಧನಾಲಯವನ್ನು ಮುದ್ರಣಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

1842ರಲ್ಲಿ 'ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ' ಪತ್ರಿಕೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡ ಸಮಾಚಾರ' ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ರಚಿತವಾದವು : ಅಕ್ಷರ ಮಾಲೆ (1844), ಭೂಗೋಳ (1845), ಗಾದೆಗಳು, ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆ, ಸಾಲೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು (1847), ನೀತಿ ಪಾಠಗಳು (1848), ಮೂರನೆಯ ಪುಸ್ತಕ (1849), ವಾಚನ ಪುಸ್ತಕಗಳು (1851), ಅಕ್ಷರ ಮಾಲೆ (1853).

1853ರಲ್ಲಿ ಸೈನಿಕರು ಇಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಪೈಮಾಯಿಸಿಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಪಠೇಲರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಸಿವಿಲ್ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಲೆಕ್ಕ ನಮೂನೆಗಳು, ಸರಕಾರದ ಆಕ್ಟುಗಳು, ಹಿಂದೂ-ಲಾ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡವು. ಮಂಗಳೂರು ಪಂಚಾಂಗ 1854ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ವಾರ್ತಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯು 1857 ಪಕ್ಷ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಆರು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು.

ಮಿಶನರಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮನೆಮನೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಮಾರಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು (1857).

ಒಂದಾಣೆಯ ಕನ್ನಡ ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆ, ನಾಲ್ಕಾಣೆಯ ಗಣಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಕನ್ನಡದ ಸ್ಪೆಲ್ಲಿಂಗ್ ಪುಸ್ತಕ, ಬಡ್ಡಿಯ ಜಂತ್ರಿಯೂ, ಹಿಂದೂ ದೇಶದ ನಕ್ಷೆ, ಭೂತಾಳ ಪಾಂಡ್ಯನ ಅಳಿಯಕಟ್ಟು, ವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮೆ, ಪಂಚಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಾರ್ತಿಕ (ಚಿತ್ರ ಸಹಿತ) (1858 ಮತ್ತು 1857)ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವು. ಇವು ಮುದ್ರಣ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಅಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮಾದರಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬರವಣಿಗೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯು ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು. ಹೊಸ ರೀತಿಯ

ಸಂಕಥನಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಈ ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಗಳು ಆಗಿನ ಬೌದ್ಧಿಕ ವಾಗ್ವಾದದ ಸೂಚನೆಯೂ ಹೌದು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಾಲದ ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ಗೌರಿವಿಶ್ವನಾಥನ್ ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಎರಡು ಅಂಶಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ (1989, ಪು. 3 ಮತ್ತು 8). ಆ ಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾನವತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅಧಾರ್ಮಿಕ ರೂಪದ್ದಾಗಿತ್ತು **(Non-Religious Theory of Education)**. ಆಗಿನ ಚಿಂತಕರು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುವಾಗ – ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಗತ್ಯವೆಂದೂ ಅದರಿಂದ ದೇಶದ ಉದ್ಧಾರ ಸಾಧ್ಯವೆಂದೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಉದಾರವಾದಿ ಮಾನವತಾವಾದ ಚಿಂತಿಸುವ ಕ್ರಮವು ಈ ಬಗೆಯದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಆ ಸಂದರ್ಭದ ಅನೇಕರು ಅದನ್ನು ಮಾನವೀಯತೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವೆಂಬಂತೆ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮೂಲತಃ ಆದರ್ಶವಾದಿ ನಿಲುವಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವಂಥದ್ದು.

ಅಧಿಕಾರದ ನಿರೂಪಣೆಗಳು

ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಹೊಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಲಾಯಿತು. ಫುಕೋ ಹೇಳುವ ಮೂರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು :

ಅಧಿಕಾರ (ಪ್ರಭುತ್ವ)ವು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ರೂಪಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ, ಇಲ್ಲಿ "ವಿಷಯ ನಿಷ್ಠತೆ" ಎನ್ನು ವುದು ಮುಖ್ಯ. ಜ್ಞಾನರೂಪಗಳು ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಅಧಿಕಾರದ ರೂಪದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಅಧಿಕಾರವು ವಿಶ್ವಾಸಾತ್ಮಕವಾದುದು. ಅದು ಆ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ವ್ಯತ್ಯಯವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಯಾವಾಗ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧತೆಯು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಯೋ ಆಗ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ.

ಅಧಿಕಾರದ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಅಧಿಕಾರದ ಸಂಬಂಧಗಳು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಗಂಡ–ಹೆಂಡತಿ; ಗುರು–ಶಿಷ್ಯ; ದೇವರು–ಮನುಷ್ಯ; ರಾಜ–ಪ್ರಜೆ; ಜಮಿನುದಾರ–ಸೇವಕ ಹೀಗೆ. ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಾವು ಯಜಮಾನಿಕೆಯೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತವು ಎರಡು ರೀತಿಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಸೇನೆ; ಮಿಲಿಟರಿ; ಪೋಲೀಸು; ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯರನ್ನು

ಪತ್ತಿಕ್ಕಿದ್ದು ಭೌತಿಕ ಅಧಿಕಾರ. ಇನ್ನೊಂದು ಬೌದ್ಧಿಕ ಅಧಿಕಾರ. ಅದು ಭಾಷೆ: ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಗಾಂಧಿ ಅಧಿಕಾರ ಎರಡು ಬಗೆಯದು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರ. ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರೀತಿ ಮೂಲಕ ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದು. ಗಾಂಧಿಗೆ ಎರಡನೆಯದರ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವವಿತ್ತು.

ಅಧಿಕಾರದ ಹೊಸ ಪರಿಭಾಷೆ

ನಾವೀಗ ಅಧಿಕಾರ ಎನ್ನುವುದನ್ನು 'ನೇಶನ್' **'State'** ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅಧಿಕಾರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯಿದ್ದರೆ ಅದು ಆಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಗುಂಪಿನ ಪರವಾಗಿ ಅಧಿಕೃತ ವಕ್ತಾರರಂತೆ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಯಜಮಾನ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವಂತೆಯೇ ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ತನ್ನದೇ ನಿಯಮ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಯಾರು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೋ ಅವರ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉಳಿದವರನ್ನು **'ಅಧೀನ'** ಎಂಬಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದವರಿಗೆ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂಶಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳು ಕೂಡಾ ಇರುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಿಯಮಗಳು ರೂಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆಳುವ ವರ್ಗದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಆಯಾಯ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಬೇರೆಯಾಗಬಹುದು. ಎಷ್ಟೋ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ "ಅಧಿಕಾರ" ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ ರಿವಾಜುಗಳು ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಾಂಗದಿಂದ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಆಳುವ ವರ್ಗ ಆಯಾಯ ಸಂದರ್ಭ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಯಮ ರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸ್ಥಾನ ನಿರ್ಣಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ : ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗುರಿಕಾರರು : ಪುರೋಹಿತರು ಇತ್ಯಾದಿ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟು, ಕಾನೂನು ಇತ್ಯಾದಿ. ಹಳೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಯ ಮೌಖಿಕ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೂ ವಸಾಹತು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷೆ ಎರಡಕ್ಕೂ ಊರೊಳಗೆಯೇ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕುತ್ತಿತ್ತು . ಬ್ರಿಟೀಶರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಬದಲಾಯಿತು.

(ನೋಡಿ: 1. Sudipta Kaviraj (Ed) – The Unhappy Consciousness
2. Ranajith Guha – Dominant without hegemony)

ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯ

ವಸಾಹತು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯವೆರಡನ್ನು ಹೊರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಭಾರತೀಯ ಜನರಿಗೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು. ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಭಾರತದ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ; ಹಬ್ಬಗಳಿಗೆ ಅದರದ್ದೇ ಅನ್ನಬಹುದಾದ ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆಗಳಿವೆ, ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳಿವೆ, ಐತಿಹ್ಯ, ಪುರಾಣಗಳಿವೆ. ಉದಾ : ಬಲಿಪಾಡ್ಯಮಿ, ಇದು ಬ್ರಿಟೀಶರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಇವು ಯಾವುದೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅದರದ್ದೇ ಅನ್ನಬಹುದಾದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು (ಅಲಿಖಿತ) ಹೊಂದಿವೆ.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಭಾರತೀಯ ಗ್ರಾಮಗಳು ಕೂಡಾ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅವುಗಳು ತಮ್ಮ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯದು, ಯಾವುದಾದರೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರವಾಗದೇ ಹೋದರೆ ಅದು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉದಾ : ಧರ್ಮಸ್ಥಳ, ಸಿರಿಗೆರೆ ಮಠ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ

"ನೇರವಾಗಿ ದಾಳಿಮಾಡಿ ಅಥವಾ ಪೋಲಿಸ್, ಕಾನೂನು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಒಂದು ದೇಶದ ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನು ಆಳುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜೀವನ ಕ್ರಮ, ನಂಬಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ನಡೆಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಅಥವಾ ಪಡೆವ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಾಯುಷಿ ಎಂದು ಅನೇಕ ವೈಸರಾಯ್‌ಗಳು ನಂಬಿದ್ದರು. ಫುಕೋ ತನ್ನ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವಾಗ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಡಳಿತಶಾಹಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಈ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ನಿಯಂತ್ರಕ ಶಕ್ತಿಗಳ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಸದಾ ಅಡಿಯಾಳಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಥವಾ ವಶೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹುನ್ನಾರದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಶಾಹಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಫುಕೋ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾನೆ.

"ಫುಕೋನ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ತತ್ವವು ನೀಶೆಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ತಮ್ಮ ತಾಳಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆಡಿಸುವ ಕೆಲವು ಏಜನ್ಸಿಗಳು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ

ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಈ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳೇ ತಮ್ಮ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾದ ಸ್ಥಾಪಿತ ಭಾಷಿಕ ಸಂರಚನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ಈ ತತ್ವವು ಬಹಳ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಶಕ್ತಿಯುತ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಗುಂಪೇ ಸತ್ಯ ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಕಥನಗಳ ಮೂಲಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಇದು ತನ್ನ ಗುರಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ವಸ್ತು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆಳುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಶೆಲ್ಲಿವಾಲಿಯ ಸೈದ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. "ಅಧಿಕಾರ ಶಕ್ತಿಯು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನದ ಬೆಂಬಲ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಜ್ಞಾನವು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಶಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಅಧಿಕಾರವು ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವತ್ತೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಾರದು. ಈ ರೀತಿಯ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಗಳ ಕೂಟಕ್ರಿಯೆಯು ಜನನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನೇ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ರೂಪಿಸುವಂಥಾ ಸಂಕಥನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಈ ಎಲ್ಲವೂ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಹಾಗೂ ಸಹಜ ಎಂದು ನಂಬುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿದರೆ ಅವು ಹೇಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಅಧಿಕಾರದ ಹುನ್ನಾರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಲೋಕವರ್ತನೆಯನ್ನೇ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು." ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಹಿಂದಿನ ಉದ್ದೇಶ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಾನೂನುಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಅಥವಾ ತನ್ನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊಸ ಹುನ್ನಾರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಹುನ್ನಾರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಂಕಥನಗಳ ಮೂಲಕ ಜನರನ್ನು ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಇಲ್ಲವೆ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಒಳಸಂಚು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಯಾವುದನ್ನು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತೇವೆಯೋ ಅವುಗಳ ಮೂಲ ಧಾತುವಾದ ಅನುಭವ ಕೂಡ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ನಾವಿಂದು ಯಾವುದನ್ನು ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆಯೊ ಅದೂ ಕೂಡ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಫುಕೋ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ." (ಮೂಲ: ಶೆಲ್ಲಿವಾಲಿಯ, ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಸೈದ್, ಅನು: ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ. ಟಿ. ಬೇಗೂರು, ಪುಟ-೨೨, ೨೦೦೩)

ಇದೇ ವಾದವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ ಫುಕೋ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದಂಶವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮವನ್ನೇ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ

ಯಾವುದನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆಯೊ, ಯಾವುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆಯೋ ಅದಷ್ಟೇ ಸತ್ಯವಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನೋಸ್ಥಿತಿಯ ಮೇಲೆ, ನಾವು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ, ನಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಯ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸುವ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಫುಕೋನ ಅಭಿಪ್ರಾಯುವಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಲು ಬೇಕಿದ್ದ ಭಾಷಿಕ ಪರಿಕರ ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯರ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಲು ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಭಾಷೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆಯುಧರಹಿತವಾದ ಅಧಿಕಾರ ಭಾಷೆಯಾಯಿತು.

(ನೋಡಿ: Foucault – The order of the Things)

ಅಧಿಕಾರ ಸಂಕರ

ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೇಶೀಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೋಮಿಬಾಬಾ Hybridization of power and discourse ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. (ನೋಡಿ : ಗೌರಿವಿಶ್ವನಾಥನ್. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ. ಪು. 96–97 ಮತ್ತು 77).

ಅಧಿಕೃತ ಜ್ಞಾನ

'ನಾವು ಮತ್ತು ಅವರು' ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನದ ಅಧಿಕೃತತೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ವೈಚಾರಿಕತೆಯೆಂಬ ಅರ್ಥವೇ ಪ್ರಮುಖವಾಯಿತು. ಈ ವೈಚಾರಿಕತೆಯೆಂದರೆ ದೇಸಿ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದುದು ಎಂಬರ್ಥವಲ್ಲ. ಆ ಹೊತ್ತಿನ ಕಲೆಯ ಸ್ವರೂಪವೇ ಅಂಥದ್ದು. ಹೊಸದೊಂದು ರೀತಿಯ ಬರವಣಿಗೆಯ ಅಭ್ಯಾಸವು ಶುರುವಾದಂತಹ ಉತ್ಸಾಹವದು. ಮಾದರಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಯೇ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಾಲುವೆಯಿಂದ ವಸಾಹತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಹರಿದು ಬಂತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಪರತೆ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಬಂದವು.

(ನೋಡಿ: ಸಂಕರ)

ಅಧಿಕೃತ ಮತ್ತು ಅನಧಿಕೃತ ಮಾದರಿಗಳು

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಬರವಣಿಗೆಯೇ ಜ್ಞಾನದ ಅಧಿಕೃತ ಮಾದರಿಯೆಂಬಂತೆ ಬಿಂಬಿತವಾಯಿತು. ಲಿಖಿತ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರದ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳು ಲಿಖಿತ ಪರಂಪರೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅದರ ಮುಖೇನ ಅನೇಕ "ಅನಧಿಕೃತ"ವೆಂಬ ಸಂಗತಿಗಳು ಅಧಿಕೃತವೆಂಬಂತೆ ರೂಪಿತವಾಯಿತು.

ಅನಂತತೆ

ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂದ ಅನಂತತೆ; ವಿಶ್ವಮಾನವತೆ; ಅನಿಕೇತನದ ಅನೇಕ ಲೇಖಕರು ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯು 'ಅನಂತತೆ' 'ವಿಶ್ವಮಾನವತೆ'ಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದವು. ಕನ್ನಡದ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ನಡಲಡಯು 'ಅನಂತತೆ'ಯಲ್ಲಿದೆ. ಅನಂತವೆಂದರೆ ಮುಕ್ತಾಯವಿಲ್ಲದ್ದು.

ಅನುಕರಣಾತ್ಮಕ

ಆಳುವ ವರ್ಗವನ್ನು (ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು) ಅನುಕರಿಸುವ ವರ್ಗ, ಇದನ್ನು ಹೋ.ಮಿ.ಕೆ. ಬಾಬಾ ಅವರು ಅನುಕರಣಾತ್ಮಕ ನೆಲೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

(ನೋಡಿ: ಅನುಕರಣೆ)

ಅನುಕರಣೆ

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮಿಶನರಿಗಳು ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವಾಗ ಭಾರತದವರನ್ನು ನೋಡಿ ಒಂದು ತಾತ್ವಿಕ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರಿದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಅವರು ಸ್ವಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣರಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಗ್ರಹಿಕೆಯಿಂದ ಅವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ "ಅನುಕರಣೆ"ಯ ತತ್ವವನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರುವುದು ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಪರಿಕರಗಳು.

ವಸಾಹತು ಸಂದರ್ಭದ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯೂ ಯಜಮಾನಿಕೆ, ಅನನ್ಯತೆ, ಅನ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೇರುವಿಕೆ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಹೇರಿತು. ಇದು ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರ ಅನುಕರಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಉದಾ: ಕೋಟು; ಟೈ; ಶೂ; ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡವರು ನಾಗರಿಕರೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಪಂಚೆ-ಶಾಲು ಹೊದ್ದವರು; ಸೀರೆಯುಟ್ಟುಕೊಂಡವರು. ಬರಿಗಾಲಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವವರು ಅನಾಗರಿಕರೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವ್ಯಂಗ್ಯ.

ಅನುಕರಣೆಗೆ ಎರಡು ಮುಖ:

೧. ಬಾಹ್ಯದ ಅನುಕರಣೆ- ವೇಷಭೂಷಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ ಜನರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದು ಇದನ್ನು ನಾಗರಿಕ ಎಂದು ಬಿಂಬಿಸಲಾಯಿತು.

೨. ಆಂತರಿಕ ಅನುಕರಣೆ: ಇದು ಹೊರಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇರುವವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಆದರೆ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ ಒಳಗೆ ನಡೆದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ.

ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎರಡೂ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು: ಅನುಕರಣೆಯೆನ್ನುವುದು ಮನೋದೈಹಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಅನುಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಅಂಶವೂ ಒಂದಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಅನುಕರಣೆಯೆನ್ನುವುದು ವಸಾಹತುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ಸಂಕಥನವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು ಎಂಬುದನ್ನುಮರೆಯಬಾರದು. ಯುರೋಪಿನ ಅನುಕರಣೆಯಿಂದಲೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಚಳುವಳಿಯು ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಆಧುನಿಕತೆಯು ತತ್ವವು ವೈಚಾರಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವುದು ಕೂಡಾ ಅನುಕರಣೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ. ಭಾರತೀಯ ಪುನರುಜ್ಜೀವನವು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ನಾಗರಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು; ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉದ್ಧಾರದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ತಂದವು. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿ; ಪೂಜೆ; ದೇವತಾರ್ಚನೆ; ಮಾರಿದೇವತೆಯ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಸತಿನಿಷೇಧವರೆಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಚರ್ಚೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವುದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಅನುಕರಣೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ. ಮೂಢನಂಬಿಕೆ; ಜಾತೀಯತೆಯ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ವಿಚಾರವಂತರಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ನಾಸ್ತಿಕರಾಗಿ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ. ಮತ್ತು ನಾಸ್ತಿಕವಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ವಿಚಾರವಂತರಲ್ಲ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವುದು ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ.

ಅನುಕರಣೆಯ ಬಹುಮುಖಗಳು: ಒಂದನೆಯದಾಗಿ ಅನುಕರಣೆ ಎನ್ನುವ ಪದವೇ ಅಂತರವೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವುದು "ಬೇರೆ" ಅಥವಾ ಭಿನ್ನ ಚಹರೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ. ಅನುಕರಣೆಯು ಬೇರೆ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಕೂಡಾ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಜ್ಞಾನಮಾದರಿಗಳ ಪರಿಕರಗಳಿಂದ. ಆದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯೆನ್ನುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ಸುಧಾರಕರು ಅನೇಕ ಜ್ವಲಂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿಯೂ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರತಿ ವ್ಯೂಹಗಳನ್ನು ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ಅನುಕರಣೆಯೆಂದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ನಿಯಮಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು. ಮತ್ತು 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಶಿಸ್ತು' ಎಂಬ

ಹೊಸ ಗಡಿರೇಖೆಯನ್ನು ಎಳೆಯುವುದು ಈ ಸೀಮಾರೇಖೆಯಿಂದ ಒಳಗೆ ನಿಂತವರು ನಾಗರಿಕರೆಂದೂ: ಹೊರಗಡೆಗೆ ನಾಗರಿಕರಲ್ಲವೆಂದೂ; ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು.

ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಯುರೋಪಿನ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಅವರ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ದಾರಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವುದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು ಯಾವುದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬಾರದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಗೊಂದಲಗಳಿದ್ದವು. ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ತುಂಬಾ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಿತ್ತು: ಬೌದ್ಧಿಕ ಅನುಕರಣೆಯೇ? ನಾಗರಿಕ ಅನುಕರಣೆಯೇ? ಇವು ಮೂಲ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಅನುಕರಣೆಯೆಂದರೆ ಯಾವುದು? ಅನುಸರಿಸುವಾಗ ನಮಗೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧವಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಮೂಲಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಐದನೆಯದಾಗಿ ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನಿಕೆಯು ಭಾರತೀಯತೆಯನ್ನು ಜನರನ್ನು; ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು; ನೋಡಿದ ಕ್ರಮಗಳು ಬೇರೆ. ಆ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಇದ್ದುದು ಪಶ್ಚಿಮದ ಕನ್ನಡಕ ಮಾತ್ರ. ವಸಾಹತು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರವಾದ ಹಾದಿಯೆಂಬುದು ಮೂಲತಃ ಭಾರತೀಯ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಅರಿವಿತ್ತು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನುಕರಣೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧ. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಮಾದರಿಯ ಕಲಿಕೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶಾಲಾ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳೇ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಥಮ ಆಕರವೆಂಬಂತೆ ಬಿಂಬಿತವಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವೆಂದರೆ ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನು ನೀಡುವ ತೀರ್ಪು ಅಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೂ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಶಿಸ್ತು ಬದ್ಧತೆಯಿದೆಯೆಂದು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಎರಡು ಬಗೆಯದು: ಒಂದು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಯಮಾವಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸಂಹಿತೆಗಳಿವೆ. ಇವು ವಿಷಯ ನಿಷ್ಠವಲ್ಲ. ಕಾನೂನುಗಳ ನಡುವೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯದು ಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ. ವಿಜ್ಞಾನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ; ಅಭಿವೃದ್ಧಿ; ನಾಗರಿಕತೆ; ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಗುಣ ನಡತೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವುದು ಈ ಮಾದರಿಯ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಯುರೋಪಿನ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಯ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮ ಹಳೆಯ ಪಾರಂಪರಿಕ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹಳೆಯ ಪಾರಂಪರಿಕ ಜ್ಞಾನಮಾದರಿಗೆ (ಅದು ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲ.) ಅದರದೇ ಬೇರುಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಯುರೋಪಿನ

ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಅಹಂಕಾರ ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಬುಡ ಮೇಲು ಮಾಡಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ 'ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ರಾಮೈತಾಳ ತನ್ನ ಮಗ ಲಚ್ಚನ ಶಿಕ್ಷಣ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಕೂಡಾ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಅನುಕರಣೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೊಸ ಪರಿಭಾಷೆಗೂ; ನಾಗರಿಕತೆಗೂ; ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ಜ್ಞಾನಮಾದರಿಗೂ ಅಂತರ್ಗತ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಜನರು 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ' ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆಯೆ? ಇದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಟ್ಟೆ; ನ್ಯಾಯತೀರ್ಮಾನ; ದಂಡಕಟ್ಟುವುದು; ಶೀರಾ ಸಹಜವೆಂಬಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿತ್ತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಂಬ ಮಹಾನ್ ನಿರೂಪಣೆಯು ಅನೇಕರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಅಧಿಕಾರ'ದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿರ್ವಚನ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು ಎಂದು ಈ ಮೊದಲು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧಿಕಾರವೆನ್ನುವುದು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದೇ "ದಾಸ್ಯ"ದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ. ಆದರೆ ವಸಾಹತುಕಾಲದಲ್ಲಿ "ದಾಸ್ಯ" ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೂ ಬೇರೆ ರೂಪ ಬಂತು. ದಾಸ್ಯವೆಂದರೆ "ಪರದಾಸ್ಯ"ವೆಂಬ ಅರ್ಥ ಬಂತು. "ದಸ್ಯು" ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ದಾಸ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅದರ ನಿರ್ವಚನ ಬೇರೆ ವಿಲೋಮ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳು ದಸ್ಯುಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ವಸಾಹತುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡ ಅಧಿಕಾರದ ನೂತನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ಜನರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಉದಾ: ಕೋರ್ಟು; ಮುನ್ಸಿಪರು; ತಹಶೀಲ್ದಾರರು; ಪಿನಲ್‌ಕೋಡ್‌ಗಳು; ರುಜು; ಅಥವಾ ಆಧಾರಕ್ಕೆ ಎಡಗೈ ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟಿನರುಜು ಇದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕವನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ವೈಸರಾಯ್‌ಗಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗಲಿ ಎಂದು ಮೊಗಲರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿದರು. ಆದರೆ ಅದರೊಳಗಿನ ಪರಿಕರಗಳು ಮಾತ್ರ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದವು. ಉದಾ: ದಿವಾನರು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಶನರಿಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ಇಬ್ಬಗೆಯ ಪರಿಣಾಮಬೀರಿತು: ಒಂದು ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಸ್ತರಣೆ (ಗೌರಿ ವಿಶ್ವನಾಥನ್) ಯುರೋಪಿಯನ್ನರಿಗೂ ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯ ಅರಿವು ಇದು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಇದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಪುನರ್ ರೂಪೀಕರಣ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. (One power one mind ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.) ಹೊಸ ರೀತಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಗುಣ–ನಡೆತೆಗಳು

ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಎರಡನೆದಾಗಿ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಮಾದರಿಯ ಕಲಿಕೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಇದು ಕಲಿಕೆಯ ಅನುಕರಣೆ.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನಡೆದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೆಂದರೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ. ವಿವೇಕಾನಂದ; ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನೇ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ ಗಾಂಧಿಯವರೆಗೂ ಇದರ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ನಡೆಯಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ಇವರೆಲ್ಲರೂ 'ಸನಾತನ' 'ಉಪನಿಷತ್ತು' 'ಭಗವದ್ಗೀತೆ' 'ಅದ್ವೈತ' ಸಿದ್ಧಾಂತದವರೆಗೂ ಇವರೆಲ್ಲರು ಮಾತಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀನದ ಒಂದು ತುದಿ ರಾಜಾರಾಂಮೋಹನ್‌ರಾಯ್ ಇದರ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿ ಗಾಂಧಿ. ಯಂತ್ರ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನೇ ಗಾಂಧಿಶತ್ರು ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಪಶ್ಚಿಮದ ಅನುಕರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಪತ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವಾಗ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ; ಅಹಿಂಸೆ; ಸನಾತನತೆ; ಧರ್ಮ; ಭಗವದ್ಗೀತೆಯೆಂಬ ಗೋಮಾತೆ–ಇವೆಲ್ಲವೂ ಗಾಂಧಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ರಾಜಾರಾಂಮೋಹನ್‌ರಾಯ್ ಅವರ ಗುರಿ–ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳ ವಿರೋಧ. ಸತಿನಿಷೇಧ ಕಾಯಿದೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮೋಹನ್‌ರಾಯ್ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಅದಲ್ಲ: ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನವೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಪುನರ್ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಯಿತು.

೧. ಧರ್ಮವೆಂದರೆ –ಧಾರಣೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದು ಧರ್ಮ.

೨. ವೈಯುಕ್ತಿಕ ಧರ್ಮ: ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು.

೩. ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮ (ಮತ) – ಸ್ತ್ರೀಮತ.

೪. ಕುಲಧರ್ಮ (ಮತ) – ಕುಲಾಚಾರ

೫. ಪತಿಧರ್ಮ. (ಮತ) –

೬. ಪ್ರಭುಧರ್ಮ. – ಆಳುವುದು

೭. ಜಾತಿಧರ್ಮ. –

೮. ನಾಟ್ಯ ಧರ್ಮ. (ಭರತ) – ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ.

ಹೀಗೆ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಸಮಸ್ಯೆಯೇನಾಯಿತು ಎಂದರೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಹೇಗೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸ ಹೊರಟರೋ

ಅದೇ ರೀತಿ ಭಾರತೀಯ ಕೆಲ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಅದನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನವೆಂದರೆ ಅದು ಇಡಿಯ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಮಾದರಿಯದು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಇದು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಅನುಕರಣೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅಂದರೆ ಇದನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುವಾಗ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಬಳಸಿದ ಪರಿಭಾಷೆ (Idiam)ಯನ್ನೇ ಭಾರತೀಯ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಅನುಸರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಅನುಕರಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಿತ್ತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸತಿನಿಷೇಧ ಕಾಯಿದೆ ಸಹಗಮನವೆಂಬ ಪದ್ಧತಿಯು ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತಾ? ಅದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿತ್ತೇ? ಭಾರತದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಧರ್ಮ ಯಾವುದು? ಗಾಂಧಿ ದೃಷ್ಟಿಯ 'ಗೋಮಾತೆ'ಯು ಸತ್ತಮೇಲೆ ಅದನ್ನೇ ತಿನ್ನುವ ಕೊರಗರ ಧರ್ಮಯಾವುದು? (ಚೋಮನದುಡಿ ಓದಿ) ಆದುದರಿಂದ ಧರ್ಮದವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಸರಳ–ಸುಲಭ–ಏಕಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆಯ ಫಲವಲ್ಲ.

(ನೋಡಿ: ಬಾಲಗಂಗಾಧರ – ಸ್ಮೃತಿ–ವಿಸ್ಮೃತಿ)

ಅನುಕರಣೆಯ ತತ್ವ

ಸೈದ್ ಗ್ರೀಕ್‌ನ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂದ ಅನುಕರಣೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಯೂರೋಪಿನ ಪಠ್ಯಗಳಿಂದ ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಗ್ರೀಕ್ ದುರಂತ ನಾಟಕಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮುಖೇನ ಯುರೋಪಿನ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಗಿಂತ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಸೈದ್‌ಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅನುಕರಣೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಅವನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

(ನೋಡಿ: ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ – ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ)

ಅನುಭವ ಮತ್ತು ನಿರೂಪಣೆ

ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂಕಥನಗಳು ಕೂಡಾ ಏಕಮಾದರಿಯವು ಅಲ್ಲ. ಈ 'ಅನುಭವ' ನಿರೂಪಣೆಗೂ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೊರತಾಗಿರುವ ಅಂದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ಅನುಭವ ನೇರವಾಗಿ ದೊರಕದಿರುವ ಸಂಕಥನಗಳ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ಬೇರೆ ರೀತಿಯವು.

ಅನುಮಾನ ಮತ್ತು ಮತಾಂತರ

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಜಾತೀಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಂದಾಗ ಬಹಳ ಉದಾರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಮತೀಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಂದಾಗ ಇಷ್ಟೊಂದು ಉದಾರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಗಾಂಧೀ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಹೋರಾಟದ ಆದರ್ಶ ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮೂಲ ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದರೆ : ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಷನರಿಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಅನುಮಾನವು ಈ ರೀತಿಯ ನಿಲುವಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಯೋಚನಾ ಕ್ರಮ ಬಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರಭುತ್ವ ರೂಪಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾದರಿ. ಉದಾರವಾದಿಗಳು ಮತಾಂತರದ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಕಂಪದಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಆದರೆ ಮತಾಂತರದ ಹಿಂದೆ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಿತ್ತು.

ಅನುವಾದ

ಮೆಕಾಲೆಯ ಮಿನಿಟ್‌ನಮೇಲೆ (೧೮೩೫) ಚಾರ್ಲ್ಸ್‌ಗ್ರಾಂಟ್‌ನ ಆಡಳಿತಕ್ರಮ ತುಂಬಾ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತ್ತು. ಗ್ರಾಂಟ್ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದ. ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅನುವಾದದ ಕೆಲಸವೂ ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿತ್ತು. ೧೮೮೯ ಸುಮಾರಿಗೆ ನಡೆದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬೇಕು: ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅನುವಾದಕರನ್ನು ಸರಕಾರದ ಚಾಕ್ರಿಗೆ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ವಸಾಹತು ಅನುಕರಣೆಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲ ಬಂತು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ಬಿದ್ದಿರುವುದು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಇದರಿಂದ ಬರಹಗಳ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ರೂಪವೇ ಬದಲಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ಕೂಡಾ.

ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು (ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ; ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ) ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡವು. ಕಾಲ, ಸ್ಥಳ, ಅವಕಾಶಗಳು ಅನುವಾದಗೊಂಡ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯು ಒಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಗೆ; ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅಂತರವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂತರ ಕೂಡಾ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸೀಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಗ್ರೀಸ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂತರವಿದೆ: ಅದು ಕಾಲ; ದೇಶ; ಅವಕಾಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದು. ಈ ಅಂತರವೂ ಕೂಡಾ ಗಮನಾರ್ಹವೇ ಆಗಿದೆ. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಕಾಳಿದಾಸನ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ.

ಅನೇಕ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆ

ಮನ್ರೋ ಭಾರತೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಕ್ರಮವನ್ನು ಮತ್ತು ಅದು ಆಢಳಿತ ನಡೆಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ : ಈ ರಾಜ್ಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು

ತುಂಬಾ ನೀರವವಾದ ಕ್ರಮ (Dull response) ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರ ಇಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಔದಾಸೀನ್ಯ ತುಂಬಿದೆ. ಜನರು ಕಂದಾಚಾರ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಧರ್ಮ, ಆದಿ ಭೌತಿಕ ಸಂಗತಿಗಳ ನಂಬಿಕೆಯಿರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿ ಇಲ್ಲಿ ಮರೀಚಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಅನ್ಯತೆರಿಗೆಗಳು

ಮನೆಗಳು, ಮನೆಗಳಿಗೆ ಲಗತ್ತಾದ ಹಿತ್ತಲುಗಳೂ ಇರುವ ಗ್ರಾಮನಿವೇಶನದ ಜಾಗವು, ಮೈದಾನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 10 ಗುಂಟೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮನೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ 20 ಗುಮಟೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ನಿವೇಶನದ ಜಾಗದ ಮೇಲೆ ; (1926 ಪಂಚಾಯಿತಿ ರೆಗ್ಯುಲೇಶನ್)

ಬಿ) ಅ) ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟು ಬೋರ್ಡಿಗಾಗಲಿ ಸೇರಿದ್ದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಮತ್ತು ವಾಸಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡದಿರುವ ಅಥವಾ ಹಾಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಡದಿರುವ,

ಆ) ಅಥವಾ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸ್ಥಳವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಥವಾ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಥವಾ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಟ್ಟಡದ ಮೇಲೆ, ಕಟ್ಟಡದ ಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಖಾಲಿ ನಿವೇಶನದ ಅಥವಾ ಹಿತ್ತಲಿನ ಮೇಲೆ ;

ಸಿ) ಇನಾಂದಾರರ ವಾಸಗೃಹಗಳು ಮತ್ತು ಇನಾಂ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳಿಂದ ಯಾವ ನಫೆಯೂ ಬರದೇ ಇರತಕ್ಕಂಥ ನಿವೇಶನದ ಮೇಲೆ ;

ಯಾವ ಕಂದಾಯ, ಸೆಸ್ಸು ಅಥವಾ ತೆರಿಗೆಯನ್ನಾಗಲಿ ವಸೂಲ್ಮಾಡಕೂಡದು

ಎ) ವ್ಯವಸಾಯವೇ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಏಕಮಾತ್ರವಾದ ಕಸಬಾಗಿವುಳ್ಳ ಜನಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಗಾಡಿಗಳು. ಅಂಥ ಜನಗಳು ಬೇಸಾಯದ ಕಾಲಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಹೊಡೆದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಪರಂತು, ಅಂಥವರು ವ್ಯವಸಾಯದ ಜತೆಗೆ ಇತರ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಸಬನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನಾಗಲಿ ಅನುಸರಿಸುವ ಕಲ್ಲು ಒಡ್ಡರುಗಳಾಗಲಿ, ವರ್ತಕರುಗಳಾಗಲಿ, ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಾಗಲಿ, ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರುಗಳೇ ಮುಂತಾದವರಾಗಲಿ ಆಗಿರಕೂಡದು.

ಬಿ) ಕೇವಲ ಮಠಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೇ ಸೇರಿ, ಮಠದ ಜಮೀನುಗಳ ಸಾಗುವಳಿಗಾಗಿಯೇ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಗಾಡಿಗಳು.

ಸಿ) ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸರಹದ್ದುಗಳಿಗಿಂತ ಹೊರಗಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಕಲ್ಲು ಒಡ್ಡರುಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಜನಗಳ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸದೆ ಕೇವಲ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಗಾಡಿಗಳು.

ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಅಧಿಕಾರದ ಸರಹದ್ದಿನೊಳಗೆ ಇರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ವಸ್ತುತಃ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ತೋಟಿಗಳೂ, ತಳಾರಿಗಳೂ ಮತ್ತು ನೀರುಗಂಟಿಗಳೂ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮತ್ತು ಅವರ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವತ್ತುಗಳೂ 36ನೆಯ ಪ್ರಕರಣದ ಮೇರೆಗೆ ತೆರಿಗೆಯಿಂದ ವಿನಾಯಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕುದು.

ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಂಡ ವಿಧದ ಕಂದಾಯಗಳನ್ನು ವಸೂಲ್ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಮುಚಾಯತಿಯವರೂ ಒಂದು ತೆರಿಗೆಯ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಯಾರ್ಮಾಡಿಸತಕ್ಕುದು.

ಎ) ಮನೆಗಳ ಮೇಲಣ ಕಂದಾಯ.

ಬಿ) ಅಂಗಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಥವಾ ಕಸಬನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ವಸೂಲ್ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಂದಾಯ.

ಸಿ) ಗಾಡಿಗಳ ಮೇಲಣ ತೆರಿಗೆ.

ಡಿ) ಖಾಲಿ ನಿವೇಶನಗಳ ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಲುಗಳ ಮೇಲಣ ಕಂದಾಯ.

ಇ) ಪಂಚಾಯಿತಿಯವರು ವಸೂಲ್ಮಾಡಲು ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದಿರುವ ಇತರ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಂದಾಯ, ಸೆಸ್ಸು, ಅಥವಾ ತೆರಿಗೆ.

ಅನ್ವೇಷಣೆ

ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಢಳಿತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯತೆ ಉದಾರವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ ಅದು ಹೊಸ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯ ವಸಾಹತು ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಗಾದ ಸಮಾಜದ ನಡುವೆ ರೂಪಾಂತರಗಳು ನಡೆದವು. ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೈದ್ ಸಂಕರವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕರದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಸೈದ್ ಹೇಳುವ ಥರ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ.

ಅಪೀಲ್ ಮತ್ತು ರಿವ್ಯೂ

ಹಾಗೆಯೇ ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಪ್ರಮುಖ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆದ ಬೆಂಟಿಂಕ್ "ಬೋರ್ಡ್ ಆಫ್ ಮೆನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಇನ್ ರೆವಿನ್ಯೂ" ಮತ್ತು ಇತರ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ರದ್ದು ಪಡಿಸಲು ಒಪ್ಪದಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಗೆ ಉಪ ಸಮಿತಿಗಳಿದ್ದವು. ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ಯವರು ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೂ ಶಾಸನ ಸಂಸ್ಥೆಗೂ ಇದ್ದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳ ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (ವೃತ್ತ ಪತ್ರಿಕೆ, 1928, ಪು. 110).

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತಕರಾರಿಲ್ಲ. ತಕರಾರು ಹುಟ್ಟುವುದು ನ್ಯಾಯ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಲಿ ಶಾಸನಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಲಿ ತನ್ನ ಘನತೆಗೆ ಭಂಗ ಬಂತೆಂದು ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಎತ್ತಿದಾಗ, ಆಗ ದೂರು ಮಾಡುವವನೂ ದಂಡ ವಿಧಿಸುವವನೂ ಒಬ್ಬನೇ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ದೋಷಾರೋಪಣೆ ಮಾಡುವವನೇ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಇರುವುದು ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲತತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ. ಆದರೂ ಈ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲವೆಂದು ಆ ದ್ವಿಸ್ಥಾನೈಕ್ಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಆ ಅಧಿಕಾರ ಪದವಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ದ್ವಿಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸತಕ್ಕವರು ಅತಿಶಯವಾದ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಲೂ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ನಿಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಂಥಾ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟಿನ ಸಂದರ್ಭವೂ ಶಾಸನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಂದರ್ಭವೂ ಒಂದೇ ತೆರದವಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರದವು. 1) ಕೋರ್ಟಿನ ಕೆಲಸ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬನ ಅಥವಾ ಕೆಲಮಂದಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹಿತಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಶಾಸನ ಸಭೆಯದು ಪ್ರಜಾಸಮಸ್ತದ್ದು. 2) ಕೋರ್ಟು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿಯಲ್ಲ. ಶಾಸನ ಸಂಸ್ಥೆಯು ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರಜಾಜನ ಪ್ರತಿನಿಧಿ. 3) ಕೋರ್ಟುಗಳು ಇತರರು ರಚಿಸಿದ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿ ಅವನ್ನನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ತೀರ್ಮಾನಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಧಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಪುನರ್ವಿಮರ್ಶನೆ (Appeal and Review)ಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಶಾಸನ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದರೋ ತಾನೇ ಕಾನೂನನ್ನು ರಚಿಸಬಲ್ಲದ್ದು ಮತ್ತು ಅದರ ತೀರ್ಮಾನದ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ತೀರ್ಮಾನವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ನ್ಯಾಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಶಾಸನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆರಡರ ಸ್ವಭಾವಗಳೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯವು. ಆದ್ದರಿಂದ ನ್ಯಾಯಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸರಿ ಹೊಂದುವ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೂ ಶಾಸನಸಂಸ್ಥೆಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸರಿಹೊಂದುತ್ತವೆಂದೂ ಭಾವಿಸಲಾಗದು.

2) ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳೂ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದುವೇ.

ಹಾಗೇ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮನ್ನಣೆ ತೋರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು ಪ್ರಜಾಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಹಿತಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಗೌರವ ತೋರುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರಕನ (Citizen)ಕರ್ತವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಕನ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಪತ್ರಿಕಾಕರ್ತನಿಗೂ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅವನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥಾನಗಳಿಗೂ ಗೌರವ ದೊರೆಯಬೇಕಾದದ್ದು ಹೀಗೆ ಯುಕ್ತವಾದರೂ, ಆ ಗೌರವದ ಅಪೇಕ್ಷೆ 1) ಕೋರ್ಟುಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿರುತ್ತದೆ, 2) ಶಾಸನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಆ ಗೌರವದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನ್ಯಾಯಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಶಾಸನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗುವಂತೆ ನಡೆಸಬೇಕಾದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಸಂದರ್ಭಾನುಕೂಲಗಳು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಶಾಸನ ಕರ್ತರೂ ನಡೆಸುವ ವಿಚಾರಣೆಗಳೂ ಮಾಡುವ ತೀರ್ಮಾನಗಳೂ ಸ್ವತಂತ್ರವೂ ನಿರ್ಭಯವೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಯಾರೊಬ್ಬರ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದಾಗಲಿ ಮಾತಿನಿಂದಾಗಲಿ ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಬರುವಂತಾದರೆ, ಅಥವಾ ಜಡ್ಜಿಗಳ ಅಥವಾ ಶಾಸಕ ಸದಸ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಭೀತಿಯೋ ಶಂಕೆಯೋ ತಲೆದೋರುವಂತಾದರೆ, ಅಂಥ ಲೇಖನ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೇ ಪ್ರತಿಕೂಲಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. (ಡಿ. ವಿ. ಜಿ)

ಅಪ್ಪರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ

ಅಪ್ಪರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ (Upper Secondary)ಯ ವರೆಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಇಲ್ಲ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಲಾಸು (ಪ್ರಾಥಮಿಕ / ಮಾಧ್ಯಮಿಕ) ಹಾಗೂ ಉತ್ತೀರ್ಣ/ಅನುತ್ತೀರ್ಣ ಮತ್ತು ನಿರಂತರ ಕಲಿಕೆ (Regular) ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ. ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿ, ಶಿಕ್ಷಕರು – ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ನಡುವೆ ಅಂತರ – ಇವುಗಳನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಜಯನಗರ ಮೊದಲಾದ ಹಿಂದೂ ರಾಜ್ಯ ದೊರೆಗಳಂತೆ ಇಂಗ್ಲೀಷರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹೆದರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಶೂದ್ರರ ಮಕ್ಕಳೂ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತಾಯಿತು (ಪು. 93). ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬೆಂಚು–ಶೂದ್ರ ಬೆಂಚು, ಅಂತ ಇತ್ತು ಎಂದು ಕುವೆಂಪು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (ಪು. 94). 1919–1920ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಲೋಯರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆ ಖಾಯಂ, ಮಿಶನ್ ಸ್ಕೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಶುಲ್ಕ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ (ಪು. 119). ಇಲ್ಲಿ 'ಬೆಂಚು' ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಅಭಿರುಚಿ

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ; ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ; ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ; ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ; ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ; ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆ ; ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಓದು; ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಿರ್ವಚನ ; ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚಿಂತನೆ – ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ವಿಷಯಗಳು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಯೋಜನೆಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ತುರ್ತು ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಇತ್ತು. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವುದೆಂದರೆ ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು, ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು, ಬಹು ಭಾಷಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ವಿಮರ್ಶೆಯು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಾಗಲೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅನುಸಂಧಾನಗಳನ್ನು ಅದು ಮಾಡಲೇಬೇಕಿತ್ತು. ಮೊದಮೊದಲಿಗೆ ವಿಮರ್ಶೆಯ ವೈಚಾರಿಕತೆ ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಅದು ಎದುರಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆ ಬರಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮದ ಸಮಸ್ಯೆ ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಮರ್ಶೆ ಎನ್ನುವುದು ಹೊಸದೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರೂಪಣೆಯೂ ಆಯಿತು. 'ಕನ್ನಡ ಮಾತು ತಲೆ ಎತ್ತುವ ಬಗೆ' 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಹಳೆಗೆ ನಾಂದಿ', 'ಹಂಪೆಯ ಹರಿಹರ', 'ನಾಗ ಪ್ರತಿಮಾ ವಿಚಾರ' ಈ ಎಲ್ಲಾ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬದಿಯಿಂದ ಓದುತ್ತಾ ಬಂದರೆ ಅವುಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಪರಿಕರಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯ ವಿಮರ್ಶಕನೊಬ್ಬ ಹೊಸ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಹೊಸ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಈ ಲೇಖನಗಳು ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿಯಾದರೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾದ 'ಅಕಾಡೆಮಿಕ್' ಅಲ್ಲದೆಯೂ ಹೇಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಈ ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಲೇಖಕರು ಹೇಗೆ ಹೊಸ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ನಾವು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಅಭಿರುಚಿಯು ನಾಗರಿಕ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಬ್ರಿಟೀಷ್ ರಾಜಸತ್ತೆಯ ನಿಯಮದ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಅದು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿತು. ಈ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅನ್ನುವುದು ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ರಾಜಸತ್ತೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬಂದ ಈ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಭಾರತೀಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದಿತು.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಆಳುವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿತಕಾರಿಯಾದ ನಿಲುವಾಗಿದ್ದರೂ ಆಳಿಸಿಕೊಂಡ ಜನ ಈ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೆಲವು ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕೂಡಾ ಬಂದವು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯಾದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರದ ಮಾದರಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಯಂತ್ರದ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಲ್ಲಾ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಅನಂತರ ಅನೇಕರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ: ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ: ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ. ಜಾಗತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ: ವ್ಯಕ್ತಿಕೇಂದ್ರಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮುಂತಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ 'ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆದಾಯ'ವು ಒಂದು ಮಾನದಂಡವಾಯಿತು. ಈ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾವು ಸೋಮಾಲಿಯಾದ ಜನರನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದೇವೆ.

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಾತ್ಮಕ ಸಮಗ್ರತೆ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಅದರ ಹೋರಾಟದ ದೆಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಾತ್ಮಾಕ ಸಮಗ್ರತೆಯು ಉಂಟಾಯಿತು (**Homi Bhabha**). ಈ ರೀತಿಯು ಚಟುವಿಟಕೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಆಧುನಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊರಬೇಕೆಂದು ಅದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕರ ಒಗ್ಗೂಡುವಿಕೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ; ಜನರ ಉದ್ಯೋಗ – ಮುಂತಾದವು ಯಾವುದೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಂಗತಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಗತಿಯೆಂಬಂತೆ ಬಿಂಬಿತವಾದವು. ಉದಾ : ಗಣೇಶನ ಹಬ್ಬ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವೆಂದರೆ ಅದು ಜನರಿಗಾಗಿ, ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿಲುವು ಇದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯೆಂದರೆ ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಭಾಗ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಏಕತೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಮಸ್ಯೆಯು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅದು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಢಳಿತಕಾರರಿಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಇರಬಹುದಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ರೂಪವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಆಂದೋಲನವು ಚರ್ಚಿಸಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರ ಮತ್ತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನಡುವೆ ಒಂದು ಅವಕಾಶವು ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ತಾತ್ವಿಕತೆ ; ಜನರ ನಡುವೆ ಇರುವ ನಂಬಿಕೆ – ಇವೆಲ್ಲವೂ ರಾಜಕೀಯ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅವು ಅಧಿಕಾರ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಸಮಗ್ರತೆ' 'ಏಕತೆ' 'ಅಖಂಡ' ಈ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಬಹುತ್ವವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತವೆ.

ಅಮಲ್ದಾರರ ಅಧಿಕಾರ

ತಾನು ಅಮಲ್ದಾರರಾಗಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಏನಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ನವರತ್ನ ರಾಮರಾಯರು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲರ್ಲಿ ಅಮಲ್ದಾರರಿಗೆ ಇದ್ದ ಅಧಿಕಾರದ ಸ್ವರೂಪವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ (ಕೆಲವು ನೆನಪುಗಳು, 1983, ಪು. 272–73).

1. ಅಮಲ್ದಾರರಿಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನವರು ಜಮೇದಾರರು.

2. ಜಮೇದಾರರು ಸ್ಟೇಷನ್ ಡೈರಿಯನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

3. ಕೇಸು ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕೆಲವು ಹಕ್ಕುಗಳು ಅಮಲ್ದಾರರಿಗಿದ್ದವು.

4. ಅಮಲ್ದಾರರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರವು ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಷನರಿಗಿತ್ತು.

5. ಜಿಲ್ಲಾ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಷನರು ತಮಗೆ ಅನಿಸಿದರೆ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಕೇಸನ್ನು ಕಮಿಟ್ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು.

ಅರಸರಿಗೆ ತೆರಿಗೆಯಿಲ್ಲ

ಅರಮನೆಗೆ ಸೇರಿದ, ಅಥವಾ ಶ್ರೀರ್ಮ ಮಹಾರಾಜರವರ, ಅಥವಾ ಶ್ರೀ ಮದ್ಯುವರಾಜರವರ ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಥವಾ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಟ್ಟಡ ಅಥವಾ ಕಟ್ಟಡದ ಭಾಗ ಅಥವಾ ಖಾಲಿ ನಿವೇಶನ ಅಥವಾ ಹಿತ್ತಲು ; ಅಥವಾ ಶ್ರೀರ್ಮ ಮಹಾರಾಜರವರಿಗೆ ಅಥವಾ ಶ್ರೀಮದ್ಯುವರಾಜರವರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಯಾವುದಾದರೂ ಗಾಡಿ ಅಥವಾ ಇತರ ಸ್ವತ್ತು; ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಕಂದಾಯ, ಸೆಸ್ಸು, ಅಥವಾ ತೆರಿಗೆಯನ್ನಾಗಲಿ ವಸೂಲುಮಾಡತಕ್ಕುದಲ್ಲ. (ಮೈಸೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಕೈಪಿಡಿ–1934) ಮನೆ ತೆರಿಗೆಯೆಂಬ ನವ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಅರ್ಚಕರು

ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಗಳಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥಗಳೂ ಕೂಡಾ ಬೇರೆ ರೀತಿ–ರಿವಾಜುಗಳಿದ್ದವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಗಳ ಕಸುಬುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಜಾತಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ರೂಪ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಮೂನೆಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅರ್ಜುನ ಅಪ್ಪಾದೊರೈಯವರು ಈ ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (1981, ಪು. 119).

"ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವನು ಅರ್ಚಕ. ಆದರೆ ದೇವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವವರೆಲ್ಲಾ ಅರ್ಚಕರಾಗಿರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ", ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿಯೂ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿದ್ದವು. ಆಯಾ ಊರಿನ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ, ಊರಿನ ರಕ್ಷಣೆ, ಊರಿಗೆ ಮಳೆ ಬರಿಸುವುದು, ಬೆಳೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ರೋಗ-ರುಜಿನಗಳಿಂದ ಜನರನ್ನು ದೂರ ಇಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ.

(ನೋಡಿ: Arjun Appadorai – The Location of Culture)

ಅವಕಾಶ

ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಅವಕಾಶ'ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಬದಲಾಯಿತು. ಚರಿತ್ರೆಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ನಿರ್ವಚನಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ಎರಡು ಮಾದರಿಯಾಗಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ದೇಶೀಯ ಜನರ (ಪೌರಾತ್ಯವಾದಿಗಳ) ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ಒಂದು ಮಾದರಿಯದು. ಮತ್ತೊಂದು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮ. "ಚಾರಿತ್ರಿಕ" ಮಾನದಂಡಗಳು ಬೇರೆ. ಯುರೋಪ್ ಮೂಲದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಬಹಳ ತೊಡಕಿನವು ಎಂಬುದು ಕೂಡಾ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಚಾರಿತ್ರಿಕ (ಭೂತಕಾಲ) ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಬಗೆಗೆ ಈಗ ಬಹಳ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

1. ಯುರೋಪ್ ಕೇಂದ್ರಿತ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲವೆಂದರು. – ಚರಿತ್ರೆಯ ಕಾಲ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
2. ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವಸಾಹತು ನಿರೂಪಣೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಭೂತಕಾಲವನ್ನು ಕಟ್ಟುವವರು ಇದ್ದಾರೆ.

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇವೆ- ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಗಮನ ಹರಿಸಿವೆ.

ಅವಿಧೇಯ ಚಳುವಳಿ

ಕಂದಾಯ ಅನ್ನುವುದು ಆಢಳಿತಾತ್ಮಕ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಯಿತು. ರೈತರು ತಮ್ಮ ಬಂಡಾಯವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆಯೋ, ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವಷ್ಟು ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ರೈತರ ಬಂಡಾಯವು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಿಮದ ಕೂಡಿತ್ತು. ರೈತರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಕ್ರಮಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ರೈತರು ನಾವು ಬೇರೆ, ಆಢಳಿತ ವಹಿಸುವ ಕುಂಪಣು ಸರಕಾರದವರು ಬೇರೆ

ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು. ಕರನಿರಾಕರಣೆಯ ಚಳುವಳಿಯು ಜಾತಿ, ಮತವನ್ನು ಮೀರಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು. ರೈತರ ಕರನಿರಾಕರಣೆಯ ಚಳುವಳಿಯು ರೈತರ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಅನಂತರ ಅದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮತಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಬೇರೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳುವಳಿ (1903–1908) ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿ (1920–1922)ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯುನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿಯು ಸ್ವ ಅನನ್ಯತೆ, ನೈತಿಕ ಪಾವಿತ್ರ್ಯ, ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿರುದ್ಧ ಸಾಮೂಹಿಕ ಎಚ್ಚರ ಎಂಬದುನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧಿ ಹರತಾಳ (17–11–1921)ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಅವಿಧೇಯ ಚಳುವಳಿ (**Disloyality**) ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹರತಾಳವನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರವು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಚಟುವಟಿಕೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿತು **(Section 107- 108, Code of Criminal Procedure and Sections-124A and 153-A of Indian Personal Code)**. ಆಜ್ಞೆಗೆ ತಲೆಬಾಗದೇ ಹೋದಾಗ ಅವಿಧೇಯತೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅವ್ಯೆಯಕ್ತಿಕ ಆಡಳಿತ

ಮನ್ರೋ ರಾಜಕಾರಣವು ಪ್ರಯೋಗಾತ್ಮಕವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನಂತರದವರು ಅನುಕರಿಸಿದರು. ಅಮೂರ್ತ ತಾತ್ವಿಕತೆ : ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯೆಯಕ್ತಿಕವಾದ ಆಢಳಿತ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಬ್ರಿಟೀಶರು ಚಿಂತಿಸಿದರು. ಮನ್ರೋ ರಾಜಕಾರಣವು ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ, ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ಮಾದರಿಯದಾಗಿತ್ತು. ಕಾನೂನು ಎನ್ನುವುದು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಅದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನವೆಂದಾಗ ಭಾವನೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಸಹಕಾರ

"ಆಗ ತೋರಿದ ಹೊಸ ಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ನನಗೆ ಸರಿಯಾದ ಹಿಂದಿ ಅಥವಾ ಉರ್ದು ಶಬ್ದವು ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಖತಿಗೊಂಡೆನು. ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ನಾನು ಆ ಭಾವವನ್ನು 'ನಾನ್ ಕೋ–ಆಪರೇಷನ್' (ಅಸಹಕಾರ)ವೆಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ ಸೂಚಿಸಿದೆನು. ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಈ ಸಭೆಯೇ ಮೊದಲು. ಮೌಲಾನರು ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನನಗೆ ಹೀಗೆ ತೋರಿತು. ಅವರು ಸರಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಆಯುಧಪಾಣಿಗಳಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ

ಉಚಿತವಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಸಫಲವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುವ ಮಾತು ಕೇವಲ ನಿರರ್ಥಕ. ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುವುದೆಂದರೆ ಅದರೊಡನೆ ಸಹಕರಿಸದಿರುವುದು 'ನಾನ್ ಕೋ-ಆಪರೇಷನ್' ಎಂಬ ಮಾತು ಹುಟ್ಟಿದುದು ಹೀಗೆ. ಅದರ ಅನೇಕ ಇಂಗಿತಾರ್ಥಗಳು ಆಗ ನನಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ವಿವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಇಷ್ಟ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದೆನು.

"ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಈಗ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಗೊತ್ತುವಳಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಧಿಯ ಶರತ್ತುಗಳು ಅವರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ (ಹಾಗೆ ಆಗಲು ದೇವರು ಅವಕಾಶ ಕೊಡದಿರಲಿ) ಅವರು ಸರಕಾರದೊಡನೆ ಸಹಕಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವರು.

ಹೀಗೆ ಸಹಾಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಪ್ರಜೆಗಳ ಆಜನ್ಮಸಿದ್ಧ ಅಧಿಕಾರ. ಸರಕಾರದ ಬಿರುದುಬಾವಲಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಲಿ ಸರಕಾರಿ ಚಾಕರಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಲಿ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲ. ಖಿಲಾಫತ್ತಿನಂಥ ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದವರು ನಮಗೆ ದ್ರೋಹವೆಸಗುವುದಾದರೆ ನಾವು ಅವರೊಡನೆ ಅಸಹಕರಿಸಿದಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರಕಾರವು ತಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ನಾವು ಅವರೊಡನೆ ಅಸಹಕಾರ ಮಾಡಲು ನಮಗೆ ಹಕ್ಕುಂಟು".

ಆದರೆ 'ನಾನ್ ಕೋ-ಆಪರೇಷನ್' (ಅಸಹಕಾರ) ಎಂಬ ಮಾತು ಸಾಧಾರಣ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರಲು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳಾಯಿತು. ಆಗಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದು ಆ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪದಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೇಕೆ ಅದಾದ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಅಮೃತಸರದಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ರಾಷ್ಟ್ರಮಹಾಸಭೆ (ಕಾಂಗ್ರೆಸ್) ಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಸರಕಾರದೊಡನೆ ಸಹಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಗೊತ್ತುವಳಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿದುದು ಸರ್ಕಾರವು ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಆಸೆಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ" (ಸತ್ಯಶೋಧನೆ, ಭಾಗ-2, 2001, ಪು. 253). ಗಾಂಧಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ವಿಶೇಷ ಪರಿಭಾಷೆಯಿದು. ಇದರಿಂದ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಯಿತು.

ಅಸಹಕಾರ ತತ್ವ

ಗಾಂಧಿಯವರು ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅಸಹಕಾರ ತತ್ವವನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಅಸಹಕಾರವೆಂಬುದು ಗಾಂಧಿಯವರ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಗಾಂಧಿಯವರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಈ ಅಂಶವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧಿಯವರು ಕೆಲವು ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರವನ್ನು ಮೌನವಾಗಿಯೇ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾಗಿದೆ ಎಂಬಂತೆ

ಕಂಡರೂ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಖಚಿತವಾದ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಒಲಗೊಂಡಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

1. ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ 1
2. ಅಹಿಂಸೆ
3. ಅಸಹಕಾರ
4. ಉಪವಾಸ

ಗಾಂಧಿಯವರು 'ಅಸಹಕಾರ' ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತತ್ವವೆಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ತತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

ಅಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪಗಳು

ಪಶ್ಚಿಮದ ಯುರೋಪ್ ಅನ್ನುವುದು ಈಗ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಜಗತ್ತು ಅದರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಬೇರೆ ವಸ್ತು ಬೇರೆ ಈ ಎರಡರ ನಡುವೆ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದರ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರೆ 'ಯುರೋಪ್ ಬೇರೆ' 'ವಸಾಹತು ದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪಗಳು ಬೇರೆ'. ಸೈದನ ಪ್ರಕಾರ ಯುರೋಪ್ ಅಂದರೆ ಒಂದು ಏಕಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ ದೇಶ. ಅದು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದು ಗ್ರೀಕ್ ರಂಗಭೂಮಿಯಿಂದ; ಲ್ಯಾಟಿನಿನಿಂದ; ಫ್ರೆಂಚ್‌ನಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಾದಗಳನ್ನು ತನ್ನದನ್ನಾಗಿಸಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ನಿಂದ ಐ.ಎ. ರಿಚರ್ಡ್ಸ್‌ನ ತನಕ ಮುಂದುವರಿಸಿತು. ಉದಾ: ಐ.ಎ. ರಿಚರ್ಡ್ಸ್‌ನ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ; ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಿಮರ್ಶೆಯೆಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಹುಟ್ಟಿರುವುದು ಹೀಗೆ. ರಿಚರ್ಡ್‌ಗೆ ಕವಿತೆಯು ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಇರುವ ವಸ್ತು. ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆಯೆಂದರೆ– ಪಶ್ಚಿಮದ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರಿತ ಬುದ್ಧಿ; ನಾವು ಈವತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಇದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ! ಪಶ್ಚಿಮದ ಯುರೋಪ್ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಬಹುದೊಡ್ಡ ವಾಗ್ವಾದಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಸೈದ್– ಪೌರಾತ್ಯವಾದವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಮತ್ತು ಗ್ರೀಕ್ ಮೂಲಗಳನ್ನು. ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಗಳು ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವು ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಸ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು.

ಅಸ್ತಿತ್ವ, ಭಿನ್ನತೆ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವ

ಸೈದ್ ಡೆರಿಡಾನ 'ಅನನ್ಯತೆ' ಮತ್ತು ವ್ಯತ್ಯಾಸ (Identity and difference) ಹಾಗೂ ಸಾರ್ತ್ರ್‌ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವಾದ ಎರಡನ್ನೂ ತನ್ನ ವಾದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪೌರಾತ್ಯವಾದದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ

ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿವೆ. ಅನೇಕರು ಈಗ ಭಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಸೈದ್ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಯೋಚನೆಯ ಒಂದೇ ಕೇಂದ್ರದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳಿಲ್ಲ. ಡೆರಿಡಾನ ನಿಲುವು ರಚನೋತ್ತರ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಡೆರಿಡಾನ ವಾದವನ್ನು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿಗಳು ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾರೆ.

(ನೋಡಿ: Said – Orientalism)

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿರೋಧಕ ಸಂಘ

1930 ಸೆಪ್ಟಂಬರ್ 30 ರಂದು ಮದನ ಮೋಹನ ಮಾಲವೀಯ ಅವರು 'ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿರೋಧಕ ಸಂಘ' ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿಯವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯವರ್ಗವನ್ನು 'ಹರಿಜನ' ಎಂದು ಕರೆದರು. ಇಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಯವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾವರ್ಗವನ್ನು 'ಹರಿಜನ' ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದಕ್ಕೂ ಧಾರ್ಮಿಕವಾದ ತಳಹದಿಯಿದೆ.

ಅಹಿಂಸಾ ತತ್ವ

"ಅಹಿಂಸಾತತ್ವವು ಅನಂತ ವ್ಯಾಪನೆಯುಳ್ಳದ್ದು. ನಾವು ಹಿಂಸೆಯ ದುಳ್ಳುರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ, ಕೈಲಾಗದ ಅನಿತ್ಯ ಜೀವಿಗಳು. ಜೀವಕ್ಕೆ ಜೀವವು ಆಹಾರವೆಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಅರಿತಾಗಲಿ, ಅರಿಯದಾಗಲಿ ಬಾಹ್ಯ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಕ್ಷಣಕಾಲವೂ ಜೀವಿಸಿರಲಾರನು. ಅವನು ಬದುಕಿರುವುದೇ ತಿನ್ನುವುದು, ಕುಡಿಯುವುದು, ಚಲಿಸಿವುದು – ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾದುದು ; ಎಷ್ಟೇ ಅಲ್ಪವಾಗಿರಲಿ ಪ್ರಾಣಹಾನಿಕರವಾದುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಹಿಂಸೋಪಾಸಕನ ಕ್ರಿಯೆಯೆಲ್ಲಾ ಅನುಕಂಪಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವನು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಜಂತುವಿನ ಪ್ರಾಣಹಾನಿಗೆ ಕೂಡ ಕಾರಣಾಗದಿರಲು ತನ್ನ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರೆ, ಅದನ್ನುಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ, ಹೀಗೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಹಿಂಸೆಯ ಯಮಪಾಶದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಲು ಶ್ರಮಪಟ್ಟರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನು ಸದಾ ಆತ್ಮನಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿಯೂ, ಕಾರುಣ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಬಾಹ್ಯ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಎಂದಿಗೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಲಾರನು.

ಇದಲ್ಲದೆ ಅಹಿಂಸಾತತ್ವದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಜೀವನದ ಐಕ್ಯತೆಯು ಇರುವುದರಿಂದ ಒಬ್ಬನ ದೋಷವು ಎಲ್ಲರನ್ನು ತಟ್ಟದಿರಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಹಿಂಸೆಯ ಸಂಪರ್ಕವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಇರಲಾರನು. ಅವನು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುವವರೆಗೂ ಸಮಾಜದ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೇ ಹೊಂದಿದ ಹಿಂಸೆಯುಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗದಿರಲಾರನು. ಎರಡು ಜನಾಂಗಗಳು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಹಿಂಸೋಪಾಸಕನ ಕರ್ತವ್ಯವು ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು. ಈ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು

ಪಾಲಿಸಲಾರದವನು. ಯುದ್ಧವನ್ನು ಇದಿರಿಸಲಾರದವನು, ಯುದ್ಧವನ್ನು ಇದಿರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದವನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಬಹುದು. ಆದರೂ ತನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಜನಾಂಗವನ್ನೂ, ಲೋಕವನ್ನೂ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದು." (ಗಾಂಧಿ) ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ನಂಬಿರುವ ಯುರೋಪಿಗಿಂತಲೂ ತನ್ನ ಅಹಿಂಸಾ ತತ್ವವೇ ಹೆಚ್ಚು ದೃಢವಾದುದು ಎಂದು ಗಾಂಧಿ ನಂಬಿದ್ದರು.

ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ಶೈಲಿ

ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯು ತನ್ನ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ ರೂಪದಂತೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಆತನ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ಅದರ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆ, ಕಂದಾಯದ ರೂಪಗಳು ಪಶ್ಚಿಮದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿತ್ತು. ಭಾರತೀಯ ಮೂಲದ ಜಮೀನಿನ ಹಕ್ಕು, ಅದರ ಕಂದಾಯ ರೂಪಕ್ಕೂ, ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯು ರೂಪಿಸಿದ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೂ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಹಳೆಯ ಮಾದರಿಯ ಸಮಾಜವು ಪಲ್ಲಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟೀಶರು ಕಂದಾಯ ಹೇರುವಾಗ ಅದು ಸುರಳೀತವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಿನ ಅಳತೆಯ ಪದ್ಧತಿ ; ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂದ ನಾಣ್ಯಗಳು ; ಬಾಂದಿನ ಕಲ್ಲುಗಳು ; ಸಾಕ್ಷಿ ಆಧಾರಗಳು ಮುಂತಾದ ಕುರಿತು "ಕುಂಪಣು ಸರಕಾರದ ಪೂರ್ವಣುದಂಡಕಾ"ದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ನಿಶಾನಿಗಳ ಕೊಡಿಸಿ, ನೆಲ್ದೆಸೆಯೊಳವನಡಿಸಿ
ಮಧ್ಯ ಶಂಕುವ ನಿಲಿಸಿ, ಕೊಂಕುಕೊರತೆಯ ತೆಗಿಸಿ
ಸಂಕಳಿಗಳಿಂದಳಿಸಿ, ಅಂಕಿತಕ್ಕೆ ಕಲ್ನನಡಿಸಿ
ಐದೈದು ಸರಪಳಿಗೆ ಒಂದು, ನಡುವೆ ತುಂಡ್ಬಾಂದು
ದಾರಿಸರ ಬಾಂದು ಹಾಕಿಸಿದರಂದು, ಹೊಲಹೊಲಕೆ
ಇದರಂತೆ ಹೊಲೆಯರಿಂದಳಸುತ್ತ
ನಾಲ್ವತ್ತು ಸರಪಳಿಗೆ ಒಂದು, ಎಕರೆಯಂತೆಂದು
ಲೆಖ್ಖದೋಳ್ತಂದು, ಅದರಂತೆ ನಕಾಶ
ಏಕಪಠದಲಿ ತೆಗೆದು ಹಾಕಲಾ ಸಾಹೇಬನ ಕಡಿ

(ಫ್ಲೀಟರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಲಾವಣಿ) ನಿಶಾನೆ; ಶಂಕು; ಸಂಕಳಿ(ಸಂಕೋಲೆ) ಐದು ಸರಪಳಿಗೆ ಒಂದು. ನಲವತ್ತು ಸರಪಳಿಗೆ ಒಂದು ಎಕ್ರೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತಂದು ನಕಾಶೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದರ ಕುರಿತು ಹೇಳಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ.

ಆಡಳಿತ ರಚನೆಗಳು

1828ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಟಿಂಕ್ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅವನು ತನ್ನ ಆಢಳಿತ ವಿಧಾನವನ್ನು ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸಿದ್ದ ಎಂದು ಈ ಮೊದಲು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಆಢಳಿತ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ರೀತಿಯ ರಚನೆಯ ಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನೀತಿ ನಿಯುವಮಾವಳಿಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು. ಎರಿಕ್ ಸ್ಟ್ರೋಕ್ ಅವರು ಇದರ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

(ನೋಡಿ : Eric Stroke: The English Utilitariaan P.142)

ಬೆಂಟಿಂಕ್‌ನ ಕಾಲಘಟ್ಟ, ೧೮೨೮ ಸರಕಾರದ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮ

೧. ನ್ಯಾಯವಿಧಾನ

	ಪೊಲೀಸ್	ರೆವಿನ್ಯೂ
ಸಿವಿಲ್	ಕ್ರಿಮಿನಲ್	
↓	↓	
ಸರ್ದಾರ್ ದಿವಾನಿ	ಸರ್ದಾರ್ ನಿಜಾಮತ್ ಅದಾಲತ್	
↓	↓	
ಅದಾಲತ್	ಚೀಫ್ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕಾಯಿದೆ	
↓	↓	
ಆರು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳು ಅಫೀಲಿಗೆ	ಆರು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಸರ್ಕ್ಯುಟ್	
↓	↓	
ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್‌ಗಳು	ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಅಥವಾ ನಗರ ಮೆಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್‌ಗಳು	
↓	↓	
ಸರ್ದಾರ್ ಅಮೀನುಗಳು	ಠಾಣೆದಾರರು	
↓		
ಮುನ್ಸೀಫ್		

ಇಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸಿವಿಲ್ (ನಾಗರಿಕ ಮತ್ತು ಅಪರಾಧ ಶಿಕ್ಷಗೆ (ಕ್ರಿಮಿನಲ್) ಎರಡು ಆಢಳಿತ ರೂಪಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಬೆಂಟಿಂಕ್ ಕಂದಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ. ರೆವಿನ್ಯು (ಕಂದಾಯ) ಇಲಾಖೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಮತ್ತು ತಹಶೀಲ್ದಾರರು ಇದ್ದರು. ಆದರೆ 1829ರ ಅನಂತರ ಈ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸ ಲಾಯಿತು.

1829ರ ಅನಂತರದ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿತ್ತು:

1828ರಲ್ಲಿದ್ದುದಕ್ಕೂ, 1829ಕ್ಕೂ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಮನ್ರೋ ಜುಡಿಶಿಯರಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದ. ತೆರಿಗೆಯ ಕುರಿತಾದ ಸಂಘರ್ಷದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೇಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯ ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರ ಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ. ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಸಬ್ ಕಲೆಕ್ಟರ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಮತ್ತು ಕಂದಾಯವು ಅವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ.

ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ

ಲಾರ್ಡ್ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಕನು 1828ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡನು. ಇವನು ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸಿದನು. ಲಾರ್ಡ್ ಮೆಕಾಲೆ ಇವನನ್ನು ಉದಾರವಾದಿ ಆಡಳಿತಗಾರನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಚೈತನ್ಯವನ್ನೂ ತುಂಬಿದನು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಬೆಂಟಿಂಕನು ಮದ್ರಾಸಿನ ಗವರ್ನರ್ ಆಗಿ ಅಯಶಸ್ವಿಯಾದರೂ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ಅನೇಕ ಮಹತ್ತರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ. ಬೆಂಟಿಂಕನು ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಕಂಪನಿಯ ಬೊಕ್ಕಸ ಬರಿದಾಗಿದ್ದಿತು ಮತ್ತು ಸಾಲ ಸೋಲಗಳು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದವು.

ಲಾರ್ಡ್ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕನು ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ನ್ಯಾಯಾಂಗವು ವಿಳಂಬ, ವೆಚ್ಚಕಾರಕ ಮತ್ತು ಅನಿಶ್ಚಯತೆ ಎಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕೆಡಕುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಬೆಂಟಿಂಕನು ಈ ಕೆಡುಕುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಇವನು ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮತ್ತು ಸರ್‌ಕ್ಯೂಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಅನರ್ಹರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತಾಣಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈ ತೀರ್ಮಾನವು ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಉಳಿತಾಯಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಇವನು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ. 1832ರಲ್ಲಿ ಜ್ಯೂರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ ಐರೋಪ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಗೌರವಯುತ ಭಾರತೀಯರ ಸಹಾಯವನ್ನು ನ್ಯಾಯವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲೆಂಬುದೇ ಆಗಿದ್ದಿತು.

ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಸೇವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವ ಬಗೆಗೆ ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸನ ನೀತಿಯನ್ನು ಬೆಂಟಿಂಕನು ತಿರುಗು ಮುರುಗು

ಮಾಡಿದ. ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನಿಗೆ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಐರೋಪ್ಯರನ್ನೇ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಗ್ರಹ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಐರೋಪ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನೇಮಕವು ವೆಚ್ಚಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಕಡಿಮೆ ವೇತನಕ್ಕೆ ಅದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂಬ ಅರಿವು ಮೂಡಿತು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಹರಡುವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಭಾರತೀಯರು ಗುಮಾಸ್ತೆಯ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಂಟಿಂಕನು ತನ್ನ ಉಳಿತಾಯದ ಅಂಗವಾಗಿ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಆಡಳಿತ ಸೇವೆಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಕೇವಲ ಗುಮಾಸ್ತೆಯ ಹುದ್ದೆಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೂ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಪದ್ದತಿಯನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು 1833ರ ಚಾರ್ಟರ್ ಕಾಯಿದೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿದ್ದಿತು. ಇಂಗ್ಲೀಶರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಆಢಳಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಮುಖ್ಯ.

ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್ ಹೀಗೆ ತನ್ನ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವಾಗ ಅದರ ಹಿಂದೆ ಅವನ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಗುಣವು ಕೂಡಾ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ. ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಜಡ್ಜ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಎಂಬ ಪ್ರಭೇದ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್‌ಗಳು ನಾಗರಿಕ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕಾನೂನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಬ್ಬರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರವು ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯುವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು. ದೇಶೀಯ ಕಮೀಶನರುಗಳು ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೆಂದು ಹೇರಲಾಯಿತು. ಈ ದೇಶೀಯ ಕಮೀಷನರ್ ಅಂತ ಯಾರಿದ್ದಾರೋ ಅವರು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ತರಹ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ದೇಶೀಯ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗದ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್‌ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ "ಸರ್ದಾರ ದಿವಾನಿ" ಮತ್ತು "ನಿಜಾಮತ ಅದಾಲತ್" ಎಂಬ ವರ್ಗೀಕರಣಗಳಿದ್ದವು. ಮುನ್ರೋ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು – ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಅವು ಭಾರತದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಕೀಯವಾದವು. ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವೇ ಕೃತಕವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮನ್ರೋ ತನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಲೆಕ್ಟರ್‌ಗೆ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರ (Judicial Power) ಮತ್ತು ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರ ಎರಡನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟ.

ಆಡಳಿತ

ಬ್ರಿಟೀಶರ ಕಾಲದ ಆಢಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯು ಹಳೆಯ ಮಾದರಿಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಅಧಿಕಾರ ಮಾದರಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಇದು ಭಾರತೀಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಏಕಾಂತವಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿತು. ಆಢಳಿತ ಕ್ರಮವೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ಬಂದಿರುವುದು ಬ್ರಿಟೀಶರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ.

ಆಢಳಿತ ಇಂಗ್ಲಿಶ್

ಇಂಗ್ಲಿಶ್ ಕೇಂದ್ರಿತ ಯೋಚನಾಕ್ರಮವನ್ನೆ ಬಿಂಬಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದ ಒಳಗಡೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅನ್ನುವುದು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯೇ ಒಂದು ಮೂಲ ಮಾದರಿಯಾಗಿ; ಪ್ರಭುತ್ವದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ದಿನದ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಆಗಬಹುದಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಬರಹಗಾರರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆಯುವುದರ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ (History of Kannada Literature) ಒಂದು ಹೊಸ ಅರ್ಥಾಂತರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಲೇಖಕರು ಮಾಡಿದರು. "ಆಂಗ್ಲ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಲಿತು ಪ್ರಭುವಿಗೆ ನೂರು ಜನ ನೆರವಾದಂತೆ, ಅದನ್ನು ಕಲಿತವರೇ ನೂರು ಜನ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮಾತೆತ್ತಿದರು. ಪ್ರಭು ಇಂಥ ಜನರನ್ನು ಅಡಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ 'ಒಡೆದು ಆಳುವ' ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿ ಇವರು ಮುಂದುವರಿದ ಜನ ತಾನು ಹಿಂದುಳಿದ ಜನರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಎತ್ತಿದನು. ಇದು ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರವಾಯಿತು. ಹಿಂದು–ಮುಸ್ಲಿಂ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಭೌತಿಕ–ಅಭೌತಿಕ ಮುಂತಾಗಿ ಕವಲೊಡೆಯಿತು. ಪ್ರಜೆ ತನ್ನಲ್ಲೆ ತಾನು ಕಾದುವುದು ಆರಂಭವಾಯಿತು. (ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ೧೯೬೭, ಪುಟ ೧೮೨)ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಗುರುತಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಆಢಳಿತ ಭಾಷೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಅನ್ಯಾಭಾಷಿಕರನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅದು ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ

ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆಯ ಭೀಕರತೆಯು ಹಿಂಸೆಯ ರೂಪಕ್ಕೂ ತಿರುಗಿತ್ತು. 1860 ಜುಲೈ 31 ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ 32ನೆಯ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಆಸ್ತಿ, ಉದ್ಯೋಗ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಕಚೇರಿಗಳ ಆದಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ

ಸುಂಕವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು ಈ ಲಾವಣಿ. 1868ರ 8ನೆಯ ಕಾಯಿದೆಯು ಬಂದಿತ್ತು. ಈ ಲಾವಣಿ ಅದರಲ್ಲಿನ ಹಿಂಸೆಯ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

"ಏನ ಹೇಳಲಿ ಜಮ್ಮದ ಗೋಳಾ
ಇಂಗ್ರಜಿ ಉಪದರ್ ಆದೀತ ಬಾಳಾ
ಬಡವರ ಅಳತಾರೊಗಳ ಗಳಾ
ಮಾಡುತಾರ ಚಿಂತಿ" (ಇದು ಪಲ್ಲವಿ)

....

ಸರಕಾರಕ ದೊರಿತ ಮಸಲತ್ತಾ
ಕರಪಟ್ಟಿ ಹಾಕ್ಯಾರ ತುರತಾ – ತುರತಾ
ರೈತರ ದುಡ್ಡು ಎಳುವ ಹಿಕಮತ್ತಾ
ಮಾಡಿದಾರ ಹಿಂಗ (ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ, ಅದೇ, ಪು. 51)

ಆಧುನಿಕ ಚರಿತ್ರೆ

ಪ್ರಾಚೀನ ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ, ಆಧುನಿಕ ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವರು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಚರಿತ್ರೆಕಾರರು. ಅವರು **Ancient, Middle** ಮತ್ತು **Modern** ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಶುರು ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ, ಆಧುನಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯೆಂದರೆ, ಕೈಗಾರೀಕರಣಗೊಂಡು, ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದ ; ಬಂಡವಾಳವಾದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಲಾಭಕರ ಯುಗವನ್ನು ಕಂಡದ್ದೆಲ್ಲವೂ "ಆಧುನಿಕ". ಈ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಚರಿತ್ರೆಕಾರ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಅಥವಾ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಲ (**Time**) ಮತ್ತು "ಅವಕಾಶ" (**Space**) ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಿಂದಾಗಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲವನ್ನು ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಎಂದು ಕರೆದು, ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲವನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದು ಕರೆದರು. ಯಾವುದನ್ನು ಚರಿತ್ರೆಕಾರರು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ "ಚರಿತ್ರೆ" (ಕಾಲ) ಒಂದು ಉದ್ದನೆಯ ಸರಳ ರೇಖಾಕೃತಿ (**Linear Structure**) ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು.

ಪ್ರಾಚೀನ – ತುಂಬಾ ಹಳೆಯದು. ಫ್ಯೂಡಲ್ ಗುಣ ಹೊಂದಿರುವುದು.

ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ – ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಕಾಲದ ಯುಗ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಣದ ಚಲಾವಣೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಪ್ರಭುತ್ವ ಹಾಗೂ ಚರ್ಚ್‌ಗಳು ಸಮಾಜದ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭವ ಕಡಿಮೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಚರ್ಚಿನ ಹಾದಿ : ಪ್ರಭುತ್ವದ ಹಾದಿ ಬೇರೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಒಳ ಒಪ್ಪಂದ ನಡೆಯಿತು.

ಆಧುನಿಕ – ಹಿಂದಿನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರೆ ಈ ಯುಗ ಆಧುನಿಕವಾದದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿವಾದ ಬೆಳೆಯಿತು ವಿಜ್ಞಾನ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಮುಂದುವರಿಯಿತು, ವಿನಿಮಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಬದಲಾದವು.

ಆಧುನಿಕತೆ

ಆಧುನಿಕತೆಯು ಕೂಡಾ ನಮಗೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಕೊಡುಗೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಜೊತೆಗೆ ಆಮದಾದ ಆಧುನಿಕತೆಯು ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಣಾಲಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿತು. ಇದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜದ ಪಲ್ಲಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವವು ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅದರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಭಿನ್ನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿತು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬಂದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ತರುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅದರೊಂದಿಗಿನ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅರಿವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಬರುವ ಪ್ರಭಾವದ ಬಗೆಗಿನ ಆತಂಕವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಬರಹಗಾರರು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನದಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿದು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಬಂದ ಆಧುನಿಕ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದರ ಬಗೆಗೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರವೇಶದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ ಬೇಡವೆ ಎಂಬ ಆತಂಕವು ಕಾರಂತರ 'ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

(ನೋಡಿ: ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ)

ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ

ಆಧುನಿಕತೆಯು ಕೂಡಾ ಒಂದು ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು. ಅದುವೇ ರಾಜಕಾರಣದ ರಚನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಇದರ ಪ್ರಭಾವವಾಯಿತು. ಹೊಸ ಹೊಸ ಸೇತುವೆ, ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡವು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು : ಭಾರತೀಯ ನಾಟಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿಗೂ ನಿಸರ್ಗಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಜ್ಞಾನದ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ. ಇದು ತಾನೇ ತಾರ್ಕಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

(ನೋಡಿ: Gyan Prakash – Science between two lines)

ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನ

ಯಾವುದನ್ನು ನಾವು ಬರಹಗಳ ಪ್ರಗತಿಪರ ಕಲ್ಪನೆಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೋ ಅದು ಕೇವಲ ಏಕ ಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ; ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮವಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಕೂಡಾ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಕೆಲವು ಚಿಂತಕರು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಆಗಿನ ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತನೆಯೆಂದರೆ – ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯೆಂಬಂತಾಯಿತು. ಈ ಮಾದರಿಯ ಚಿಂತನೆಗೂ ಪಶ್ಚಿಮದ ಆಧುನಿಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯೆಂದರೆ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದು ಮಿಶ್ರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ (**Cross Cultural**) ರೂಪವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಮೀಕರಣದ ರೂಪವನ್ನು ಅದು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು.

(ನೋಡಿ: Ashish Nandy – Intemate enemy)

ಆಧುನಿಕತೆ ಮೀಮಾಂಸೆ

ಆಧುನಿಕ ಮಿಮಾಂಸೆಯು ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ನಿರೂಪಣೆಯ ಕ್ರಮ; ಪ್ರಭುತ್ವದ ಧೋರಣೆ; ಅದು ಹೇರಿದ ಭಾಷೆ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆದ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ವಿಧಿಸಿತು. "ನಿನ್ನ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೆನ್ನುವುದು ಪರದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೆ. ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾವಂತನಾದ ನೀನು ಕೂಡಾ ಅನ್ಯ" ಎಂಬುದನ್ನು ವಸಾಹತು ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ರೂಪಿಸಿತು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಅದರ ರಾಜಕಾರಣಗಳು; ಅದರ ಮುಖೇನ ಬಂದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಧೋರಣೆಗಳು ಒಂದು ಮಾದರಿಯವು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ಮಾರ್ಗವೊಂದನ್ನು ಲೇಖಕರು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.ಆದುದರಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮೀಮಾಂಸೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಉದಾ: ಭಾವಗೀತೆ: ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಗಳು.

(ನೋಡಿ: ಪ್ರಗತಿಪರತೆ)

ಆಧುನಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರ

ಆಧುನಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕಿಂತ ಈ ಚಿಂತನೆಗಳು ಮೇಲೆಂದು ನೆಹರೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ X ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ

ವೈಚಾರಿಕತೆ X ಅವೈಚಾರಿಕತೆ

ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ X ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ

ಎಂಬ ಪದಗಳು ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂತು. ಇದರ ಮುಖೇನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡುವ ಕ್ರಮ ಬಂದುದರಿಂದ ನೆಹರೂರವರ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ರಮ ಢಾಳಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಧರ್ಮವೆಂದರೆ – ಅದು ಸಾಕ್ಷಿ, ಆಧಾರ, ಪ್ರಮೇಯ, ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವುದು, ಈ ರೀತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನವು ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಅದರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನೆಹರೂ ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಟಿಪಶ್ಚಿಮದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನವು ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಅನಂತರ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತವು ಸತ್ಯ, ಸಹಕಾರ, ಮುಂತಾದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿದೆಟಿ. ಇದು ನೆಹರೂರವರ ವಾದ.

ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳು ಒಂದು ಗುಂಪಿನ ಅಥವಾ ವರ್ಗದ ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಅವು ಬರಿಯ ನೈತಿಕ ಅಥವಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ನೆಹರೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಚಿಂತನೆಗಳೇ 'ನೆಹರೂ ಮಾದರಿಯ ಸಮಾಜವಾದ' ಎಂಬ ನಿಲುವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಪ್ರಧಾನಿಯಾದ ಅನಂತರ ಕೈಗೊಂಡ ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಆಧುನಿಕತೆ, ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆ ಮುಂತಾದ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೆಹರೂ ತಮ್ಮ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು (ಇಮೇಜ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ) ಬೇರೆ ರೀತಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮದ್ದು ಎನ್ನುವುದು ನೆಹರೂರವರ ವಾದ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಬುದ್ಧ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯೆಂದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವುದು. ಇದು ಅವರ ಸಮಾಜವಾದಿ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರವಾದಿ ನಿಲುವುಗಳು. ಕೈಗಾರೀಕರಣದಿಂದ ವಸಾಹತು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ನೆಹರೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ :

1. ಹಳೆಯ ಜಮೀನುದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯ ನಾಶ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಖೇನ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದಾದ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಆಸ್ತಿ ಹಂಚಿಕೆಯ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣ

(**Fundamental Land Reform**).

2. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಉದಯ.

(ನೋಡಿ: **Partho chatterjee – The nationalist thought and its Fragments)**

ಆಧುನೀಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ

ಗಾಂಧಿಯವರು ಈ ಆಧುನೀಕರಣದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅನುಮಾನದಿಂದ ನೋಡಿದರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕೈಗಾರೀಕರಣದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಅಸಮತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅವರು ನಂಬಿದ್ದರು. ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕ್ರಮದ ಮೆಲೆ ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಹೊಡೆತವಾಗುತ್ತದೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಆಧುನಿಕತೆಯಂತೂ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ತೀಕರಣ ಮತ್ತು ಆಧುನೀಕರಣ ಒಂದಲ್ಲವಾದರೂ ಪಶ್ಚಿಮದ ಹಾದಿಯ ಮೂಲಕ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಹಾಗೆಂದು ಆಧುನಿಕತೆಯ ವಿರೋಧವು ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಚರ್ಚಾರ್ಹವಾದುದು ಕೂಡಾ ಆಗಿದೆ.

(ನೋಡಿ: Gyan Prakash. – Science between two lines)

ಆಮದು ರೂಪಗಳು

'ಆಮದು ರೂಪ 'ಗಳೆಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಹೋಮಿಬಾಬಾ. ಹೋಮಿಬಾಬಾ, 'ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಕರಣೆ ' ಯೆಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ (ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ : Homi Bhaba. 1994. ಪು. 86).

ಆಯ್ಕೆ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಕೆಲವು ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಅದು ರಾಜಕೀಯ ; ಸಂಸ್ಕೃತಿ ; ತತ್ವಜ್ಞಾನ ; ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುನರುತ್ಥಾನ – ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗಿಬಂತು. ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಯೂ ಈ ಗುಂಪಿನ ಜನರು ಕೆಲವನ್ನು 'ಆಯ್ಕೆ' ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಒದಗಿಬಂತು.

ಆರ್ಡರ್

ವಸಾಹತು ಅಧಿಕಾರವು ತನ್ನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು

ಆದೇಶವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿತು. ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದಿದ್ದರೆ ವಸಾಹತು ಅಧಿಕಾರವು ನಿಂತಿರುವುದೇ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯ ಭೇದಗಳ ನಡುವೆ. ಇದೊಂದು ಸಂಮಿಶ್ರ ರೂಪಕ ಮಾತ್ರ, ಅದು ಎಲ್ಲಾ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲಕವೇ ತರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞೆಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಬದಲು ಆದೇಶವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಕೆಲವು ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ತಂದಿತು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಆದೇಶದ ಮೂಲಕವೇ ಅನೇಕವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಸಂಕಥನಗಳು ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಬೀರಿದವು. ಇದರಿಂದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಬದಲಾದವು. ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಗಳು ಕೂಡಾ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡವು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಪಶ್ಚಿಮ ನಾಗರಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ವಸಾಹತು ಕಾಲದ 'ಆರ್ಡರ್'ಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳನ್ನು ತಳೆದಿತ್ತು.

ಆಸ್ತಿ ತೆರಿಗೆ

ವಸಾಹತು ಯುಗದ ಆಢಳಿತದಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮತ್ತು ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳಾಗಿ ಬಂದವರು ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವಾಗ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ತಳೆದಿದ್ದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯು ಹೊಸ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ರೂಪವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಸ್ಥಿತಿಯು, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯದ ಬಗೆಗೆ ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಇಲ್ಲಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರವು ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡಿತು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ನೆಲೆಯೂರಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟೀಶರು ಅವರನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು.

ಆಳುವ – ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ

ವಸಾಹತು ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಆಳಿದ ದೇಶವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶವೆಂದು ಕರೆಯುವುದು ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಆಳಿದ ದೇಶದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಆಳಿಸಿಕೊಂಡ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಅಂಶಗಳು ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಮುಖ್ಯ.

ಆಳುವ ಮನುಷ್ಯರು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು

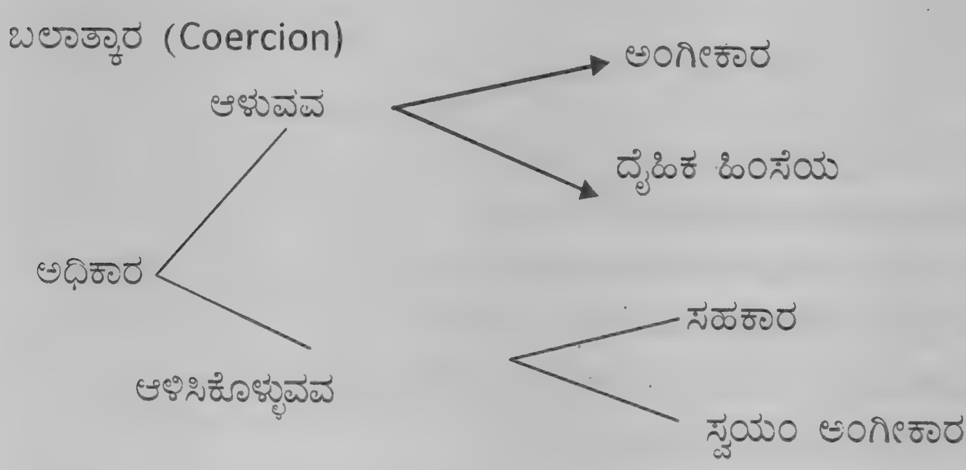
ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಮಾದರಿಯು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭೂಮಿಕೆಯು ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಆಗತಾನೆ ಉದಯುವಾದ ನವ ವಿದ್ಯಾವಂತರ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಉಂಟಾದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪಗಳ ಪರಿಚಯ - ನವ ವರ್ಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದ್ದು ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಯಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪಗಳಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಯು ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಪುರಾಣ: ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳು ಕಾಣೆಯಾಗಲು ತೊಡಗಿದ್ದವು. ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿನ ಭ್ರಮೆ; ಅವುಗಳ ಆದರ್ಶದ ಕಲ್ಪನೆ ಮುಂತಾದವು ಬದಲಾದವು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ "ಕಾದಂಬರಿ" ಯೆಂಬ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ರೂಪವು ಅಧಿಕೃತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪದಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ತೊಡಗಿತ್ತು. ಪುರಾಣ: ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಲೌಕಿಕದ ಜಗತ್ತು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಪುರಾಣದ ನಾಯಕರು ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಅಲೌಕಿಕದ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳ ನಾಯಕರ ಜಗತ್ತು ಸರಳ: ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ದಿನಂದಿನದ ಬದುಕಿನ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದಲ್ಲ. ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕರು ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು.

ಕಾದಂಬರಿಯು ಈ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿತು. ಬದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಯಂಥ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪವು ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರವನ್ನುವಹಿಸಿತು. ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ: ವಾಡಿದುಣ್ಣೋ ಮಹಾರಾಯ: ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ, ಮರಳಿಮಣ್ಣಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಜೀವನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ. ದೇಶೀಯ ಮೂಲದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಮೌಲ್ಯದ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ನೈತಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅರಿವು ದೇಶೀಯ ಸಮಾಜಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಎಂಬುದನ್ನು ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತ ಹೇಗೆ ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸಿತ್ತೋ ಅದನ್ನೇ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತವರ್ಗವೂ ನಂಬಿತ್ತು. ನಿರ್ವಸಹಾತೀಕರಣದ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಅದರ ಚಿಂತನೆಗಳು ಇದಕ್ಕಿಂತ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಹುಡುಕಾಟ ಪ್ರಾಯಶಃ

ಆಗ ಉದಯವಾಗಿದ್ದ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣವೂ ಕೂಡಾ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ನೈತಿಕತೆಯನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರಪಡಿಸಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಈ ರೀತಿಯ ಮೌಲ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಆಗಿನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿತ್ತು. ಆಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಉದಾರವಾದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಿದೆ.

ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಪರಿಭಾಷೆ

ಆಳುವವ ಮತ್ತು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವ ಇವರಿಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂವಾದದಿಂದಲೇ ಯಜಮಾನಿಕೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಳುವವ ಬಲತ್ಕಾರದ (Coercion) ಮೂಲಕ ದಂಡದ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸೆಯ (Persuasion) ಮೂಲಕ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಳುವವನೂ ಕೂಡ ಸಹಕಾರದ (Collabration) ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಸ್ವಯಂ ಅಂಗೀಕಾರದ (Resistance) ಮೂಲಕ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನೇ ಈ ರೇಖಾಚಿತ್ರ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

(ರಣಜಿತ್ ಗುಹಾ, ಸಬಾಲ್ಟ್ರನ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ಸಂಪುಟ ೧, ಪುಟ-೦೨, ೧೯೮೮) ಮೇಲೆ ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ಈ ರೀತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮವು ಪಶ್ಚಿಮದ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ.

(ನೋಡಿ: Ranajith Guha – Subaltern Studies)

ಇಂಗ್ರೇಜಿ ರಾಜ್ಯದ ದಂಡಕ

ಫ್ಲೀಟರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ 'ಇಂಗ್ರೇಜಿ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ದಂಡಕ'ದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಹೊಗಳಿಕೆಯು ಸಾಲುಗಳು ಇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲುಗಳು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿವೆ:

ದೊರಿತಾನ ಒಳ್ಳೇದು । ಸರಕಾರ ಕುಂಫಣೀ
ಇರಬೇಕು ಸರಿಯಿಂಥ । ಧರ್ಮದಾ ದರ್ಬಾರ
ಕರ್ಮದೀ ಕಾರ್ಯಗಳು । ಗರ್ವಂತಾ ಮುರಿದು
ಊರ್ವಿಯೊಳು ವೈಕುಂಠ । ತೆರನಂತೆ ತೋರಲ್ಕೆ
ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಆಸಾಧ್ಯ ॥

ಇದೇ ಲಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು 'ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್'ಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಉಕ್ತಗೊಂಡಿವೆ. ಲಾವಣಿಕಾರನು 'ಅಜನ ಮಂಡ್ರೋಲ । ಅಂಡ್ಯೆಸ । ಚಾಪ್ಲೇನ । ಕ್ರಾಪಟ । ಹಾರಿಸಂನ । ನಿಸ್ಪೋಟ। ಕ್ಯಾತ್ಕಟ್ಟ । ವಿಲಿಯಾಟ। ಎಂಗ ಬೇಬರ । ಮಲಿಕಾನ । ಟಾಕರ ಸಾಹೇಬರಿಂಥಾ ಸರದಾರ ರೇಕಾಗಿ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಕೇಡು ಕಂಡವರಿಗೆ ಕುಂಪಣಿ ಸರಕಾರದ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧವೆಂದು ಕಂಡುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ರೀತಿಯ ಹೊಗಳಿಕೆಗಳು ಬಂದಿವೆ.

ಇಂಗ್ರೇಜಿ ಕಾಯಿದೆಯ ಇಕ್ಕಟ್ಟು

ಸಂಗ್ಯಾನಲಾವಣಿಯು ಮತ್ತೊಂದು ವಿವರವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಆಗಿನ ಲೇವಾದೇವಿ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಾಗೂ ಕಂದಾಯದ ಇಕ್ಕಟ್ಟು, ಭೂಮಿಯ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇಂಗ್ರೆಜಿಕಾಯಿದೆಯ ಇಕ್ಕಟ್ಟು, ಮತ್ತು ಅದರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಯಾರ ಆಟ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಧೋರಣೆಯಿದೆ. 1863ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 12ರಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಗತಿಯು ಜರುಗಿತು. ಬಸವ ಲಿಂಗಣ್ಣ ಲೇವಾದೇವಿ ವ್ಯವಹಾರಸ್ಥ ಅವನಿಂದ ಸಂಗ್ಯಾಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜಮೀನು ಅಡವಿಡುತ್ತಾನೆ. ಬಸವ ಲಿಂಗಣ್ಣ ತನ್ನ ತುರ್ತಿಗೆ ಸಂಗ್ಯಾನಿಂದ ವಾಪಾಸ್ಸು ಹಣ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ದಾವೆ ಹೂಡುತ್ತಾನೆ. ಭೂಮಿ ಬಸವ ಲಿಂಗಣ್ಣನ ಪಾಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನನ್ನು ಸಂಗ್ಯಾ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಲಾವಣಿಯ ಮುಖ್ಯಾಂಶಪಿದು. ಆದರೆ ಲಾವಣಿಯ ಪಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

*ಬಡತನ ಅಂಬುದು ಬಸಳಕೆಟ್ಟ
ಬಡವಗ ಬಂತು ಬಹು ಶಿಟ್ಟ
ಸಾವಕಾರ ಸಾಲಾ ಕೊಡಬೇಕಾದರ
ಸಂಗ್ಯಾಗ ಆದಿತೊ ಸಂಕಷ್ಟ*

ಇಂಗ್ಲಿಷ್; ದೇಶೀ; ಸಂಸ್ಕೃತ

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಕೊಡುವ ಮುಂಬೈ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿನ ಕೊಡುವ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ : (1840ರಲ್ಲಿ)

ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ –1699

ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ – 10730

ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಿಕ್ಷಣ – 283

(ಕೋಷ್ಟಕಗಳಿಂದ ಹೋಲಿಕೆ : 1840ರಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 97, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 5491, 1850ರಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 185. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 12,712).

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಕೊಡುವ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕೋಷ್ಟಕಗಳು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿವೆ :

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, 1881–82

	ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	ಒಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾವಾರು
ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು	1521	6,429
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು	63071	20.17
ಇತರೆ ಹಿಂದುಗಳು	202341	64.69
ಮಹಮ್ಮದೀಯರು	39231	12,54
ಪಾರ್ಸಿಗಳು	3517	1.12
ಆದಿವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಜನರು	2713	0.87
ಕೆಳ ಜಾತಿಯ ಹಿಂದುಗಳು	2862	0.87
ಯಹೂದ್ಯರು ಮತ್ತು ಇತರರು	373	0.12

ಸೆಕೆಂಡರಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, 1881–82

		ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು		ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳು	
	ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇ.	ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇ.
	ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್	1429	12.06	111	2026
	ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು	3629	30.70	1978	40.29
ಇತರ ಹಿಂದುಗಳು	ಕೃಷಿಕಾರರು	624	5.26	140	2.85
	ಕೆಳಜಾತಿಯವರು	17	0.14		
	ಇತರೆ ಜಾತಿ	3823	32.25	1573	3204
	ಮಹಮ್ಮದೀಯರು	687	5.80	100	2.04
	ಆದಿವಾಸಿ ಮತ್ತು ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಜನರು	6	0.05	–	–
	ಇತರ ಯಹೂದ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು	103	0.87	92	0.86

ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ

		ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇ.
	ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್	14	3
	ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು	241	50
ಇತರ ಹಿಂದುಗಳು	ಕೃಷಿಕಾರರು	5	0
	ಕೆಳಜಾತಿಯವರು	0	0
	ಇತರೆ ಜಾತಿ	103	21.3
	ಮಹಮ್ಮದೀಯರು	7	1.5
	ಪಾರ್ಸಿಗಳು	108	21.5
	ಆದಿವಾಸಿ ಮತ್ತು ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಜನರು	0	0
	ಇತರ ಯಹೂದ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು	2	0.4

1856ರ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಹಾರ ಹುಡುಗನ ಪರವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮನವಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮನವಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಿದರೂ ಧಾರವಾಡದ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಯಿತೆಂದು ದೂರು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ವ್ಯವಹಾರಿಕವಾದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಸರ್ಕಾರೀ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವುದು ದೇಶೀಯರ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಾಗಿ, ಅಮೂರ್ತವಾದ ನ್ಯಾಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ದೃಢ ನಂಬಿಕೆಗಳು ದೇಶೀಯರಲ್ಲಿ ಬಹುಮಂದಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಂದಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾವನೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಿಂಜರಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಅನುಮೋದಿಸಿದ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಮೇಲು ಜಾತಿಯ ಬಾಲಕರು ಮಾತ್ರ ಸೇರಿರುವ ಶಾಲೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಕೋರಿದವನು ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ (ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ಪು. 744)

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಓದಿದವರು

"ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೊದಮೊದಲು ಕಾದಂಬರಿ ರಚಿಸಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪುಸ್ತಕ ಓದಿದವರೇ. "ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಕಾದಂಬರಿ ಇಂದಿರಾ ಬಾಯಿ" (1899)ಯ ಲೇಖಕ ಗುಲ್ವಾಡಿ ವೆಂಕಟರಾವ್ ಮತ್ತು ವಾಗ್ದೇವಿ (1905) ಯ ಕರ್ತೃ ಬೋಳಾರ ಬಾಬುರಾವ್ ವಿಮರ್ಶೆ ವಿಡಂಬನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನು ಕೆಣಕಿದ ಸಾರಸ್ವತರು. ಗೋಮಾಂತಕ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದ ಕೊಂಕಣಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕೆಳದಿಯ ರಾಜರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲರಾಗಿ ಚಿತ್ರಾಪುರ ಮಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸಾರಸ್ವತರು, ಗೌಡ ಸಾರಸ್ವತರು ಎಂಬ ಶಾಖೆಗಳಾದವು. ಹೈದರ್ ಟಿಪ್ಪೂ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ಯಾನುಭೋಗಿಕೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಚಿತ್ರಾಪುರ ಸಾರಸ್ವತರು ಬ್ರಿಟೀಷರು ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು ಅನೇಕರು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿ ಬೇಗನೆ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಸರಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವಕೀಲಿ ಇತರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದರು" (ದಾಮೋದರ ರಾವ್, 1992). ಇದು ಆಗಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪ

ಈ ಸಂದರ್ಭದ ಒಂದು ವರ್ಗದ ಜನರು (ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಲಿತವರು; ವಿದ್ಯಾವಂತರು) ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷರಂತೆ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿದರು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅವರ ವೇಷಭೂಷಣ ಮತ್ತು ಮಾತಿನ ಕ್ರಮವು ಇಂಗ್ಲೀಷರಂತೆ ಇತ್ತು.

(Fanon) ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಆಗ ಕಲಿತ ವಿದ್ಯಾವಂತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪರಂಪರೆಯೆನ್ನುವುದು ಅನುಮಾನವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿತು ಹಾಗೂ ಆಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಳಜಿಯು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಮತಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂಬ ತುಡಿತವನ್ನು ತೋರಿಸತೊಡಗಿತು. (ಅದೇ, 134) ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಜನರನ್ನು ಒಂದು ರೂಪದೊಳಗೆ ತಂದು ಅದನ್ನು ತಾಯ್ನಾಡಿನ ನೆಲೆಯೆಂದು ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಬೇಕಾಯಿತು. (ಅದೇ, 168).

(ನೋಡಿ: Frant Fanon – The wrecthed Earth)

ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಚಾಕ್ರಿ

ಯಾವುದು ಪರಕೀಯ ಯಾವುದು ದೇಶಿಯ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಸರಳವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಿಂತಕರಾಗಿದ್ದ ಗಾಂಧಿ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ; ತಿಲಕ್ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಕಾಡಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿದು: ಯಾವುದು ಆಧುನಿಕ ಯಾವುದು ಸನಾತನ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಕೇವಲ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಕಾರಂತರಿಗೆ ಇದ್ದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಚಿಂತನೆಗಳು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳು ತುಂಬಾ ಆಳದಲ್ಲಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಎಂದರೇನು? ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಕಲಿಸಬೇಕು? ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಯಾವರೀತಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತುಂಬಿಸಬಹುದು?

ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಕಲಿಸಿದರೆ "ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಚಾಕ್ರಿ" ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮಗೆ ದೊರೆಯಬಹುದು? ಆದರೆ ಇದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಯಿತು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಸಾಹತು ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದರು. ಇದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಮೂಲ ವುತ್ಪತ್ತಿ

ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಎಜುಕೇಶನ್ ಎನ್ನುವ ಪದ ಬಂದಿರುವುದು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಮೂಲದಿಂದ.

1. Edu Care ಅಂದರೆ to lead forth
2. Edu Care ಅಂದರೆ to bring out

ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ Literate ಮತ್ತು Illiterate ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. Literate ಎಂದರೆ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರು ಎಂದೂ Illiterate ಎಂದರೆ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಈ ಪದಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ಇತಿಹಾಸವು ಗಮನಾರ್ಹ. ವಿದ್ಯೆಯೆಂದರೆ – ತಿಳಿಯು, being found : pursuit of learning ಎಂದು ಕಿಟ್ಟೆಲ್

ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಕೋಶ, ಸಂ. ಖಗಿ, 1482) ಶಿಕ್ಷಣ ಅಂದರೆ ಕಲಿಕೆ. ಪಾಠಶಾಲೆ = ಓದುವ ಮನೆ (ಕಿಟ್ಟೆಲ್, ಅದೇ, 1530), ರೋಮನ್‌ನಲ್ಲಿ Littera, ಲ್ಯಾಟಿನ್‌ನಲ್ಲಿ Letter (ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ) ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 15ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ Literate ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥ ಬಂತು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯೂ ದೊರೆಯಿತು. Illiterate ಅಂದರೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಓದಲು, ಬರೆಯಲು ಬಾರದ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಗ್ಧ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಕೂಡಾ. Literati ಅಂದರೆ ತುಂಬಾ ಓದಿದವನು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರ ಚಳುವಳಿಯು 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಯಿತು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಬರವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂವಹನವು ವಿಶೇಷ ಮಾಧ್ಯಮವಾಯಿತು. ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಸಂಗೀತ, ದಂತ ಬರವಣಿಗೆಯು ಕೂಡಾ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮ. ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಮಾಧ್ಯಮವೆನ್ನುವುದು ಮುದ್ರಣ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು. **19**ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷರತೆ ಎನ್ನುವುದು ಯುರೋಪಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಾದವು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಇದು ಕೂಡ ಒಂದು ಸಾಧನವಾಯಿತು.

(ನೋಡಿ: Raymond williams – Keywords)

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಆ್ಯಕ್ಟ್

ಇವುಗಳ ಕಂಡ ಕಂಪೆನಿ ಸರಕಾರವು, ವಸಾಹತು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾಯಿದೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ಆ್ಯಕ್ಟ್ (1821–26) ಇದರಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. 1828ರ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕರ್ತನ ನೇಮಕಾತಿಯು ಕಂಪೆನಿ ಸರಕಾರದಿಂದ ನಡೆಯಿತು.

1828ರಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಾದೊರೈಯವರು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

1. ಕಂಪೆನಿ ಸರಕಾರದಿಂದ ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕರ್ತನ ನೇಮಕಾತಿಯು ನಡೆಯಿತು.
2. ದೇವಸ್ಥಾನ ಆಯ–ವ್ಯಯದ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಲೆಕ್ಟರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು.
3. ಆದಾಯವನ್ನು ಸರಕಾರದ ಅನುಮಿತಿಯಿಲ್ಲದೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

4. ಚರ್ಚಿನ ವಾರ್ಡ್‌ನ್ನು ದೇವಾಲಯದ ನೌಕರರನ್ನು ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು.
5. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಆದಾಯವನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿವೆಯೂ ಕೂಡಾ ದೇವಾಲಯದ ಕಲೆಕ್ಟರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬಹುದಿತ್ತು.
6. ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಧರ್ಮಕರ್ತನಿಗಿಂತ ಉಚ್ಚ
7. 1832ರಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವು. (1981 ಪುಟ. 119 –120)

(ನೋಡಿ: Arjun Appadori, 1981, p. 119-120)

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮ

"ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಒಂದು ಬೌದ್ಧಿಕ ವಲಯವು ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವಲಯಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತು. ಇದು ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಉಚ್ಚ ವರ್ಗದವರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ವರ್ಗದವರು ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತ, ಕಾನೂನು, ವ್ಯವಹಾರ ನೀತಿ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯ ಕಲಿಕೆ, ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ, ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕ ವೃತ್ತಿಗೆ ತೊಡಗಿದರು. ಈ ಮೂಲಕ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾದರು" (ಏಜಾಜ್ ಅಹಮದ್, 1999, **In Theory, p.** 76) ಆದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಎಲ್ಲಾ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮೇಲೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಿಕ ಕಾಲುವೆ

ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ತನ್ನ ಚಹರೆಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ. ಪಶ್ಚಿಮ ಶೈಲಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವು ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಉಪಭಾಷೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವುದು ಸತ್ಯ. 'ಇಂಗ್ಲೀಷ್' ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದಂತೆ ಅದು ತನ್ನ ಭಾಷಿಕ ಕಾಲುವೆಯ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಹಾಕಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಆಳುವ ನಡುವಣ ಸಂವಾದವು ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಹೇರುವಿಕೆ

ಭಾರತದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲಘಟ್ಟವು ರೂಪಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದ ಹಿಂದೆ ಅದರ ಯಜಮಾನಿಕೆಯು ; ಅದರ ಸ್ವ ಲಾಭದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. **1820**ರ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಸಾಂಸ್ಥೀಕರಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಬ್ರಿಟೀಷರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಿಂದಿದ್ದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

1. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷರು ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಆಡಳಿತ ನೀತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿತ್ತು.
2. ಆ ಮೂಲಕ ಅವರು ಅದರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಸ್ತರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.
3. ಅವರ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಜನರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು.
4. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿಸುವಾಗ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಜನರನ್ನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದಲೇ ಕಳಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿತ್ತು. ಉದಾ : ಕ್ಲಾರ್ಕ್‌ಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ.
5. ಯಾವಾಗ ಬ್ರಿಟೀಷರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆಡಳಿತವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೋ ಅವರು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರಾಜಕೀಯ ನೀತಿ, ಒಂದು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮ, ಒಂದು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು.
6. ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಹುಭಾಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಹು ಭಾಷೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಬ್ರಿಟೀಷರಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಉಪಯುಕ್ತವೆಂದು ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಈ ಬಹು ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅರಿವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಬ್ರಿಟೀಷರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅದು ಅವರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.
7. ಅವರಿಗೆ ಇಡಿಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಏಕ ಭಾಷಾ ಸೂತ್ರತೆಯನ್ನು ತಂದಷ್ಟು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
8. ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಹೇರುವಿಕೆಯು ಅವರ ಆಡಳಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಅನೇಕ ಲಾಭವಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಒಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೇರಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದಂತೆ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಲಾರದು ಎಂಬುದು ಅವರ ದೃಢವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.
9. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಲು ನೇರವಾಗಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಂಪನಿಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಕಾರಣವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸಹಾಯ ಹಸ್ತವನ್ನು ನೀಡಿದವು – ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಶನರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು.

(ನೋಡಿ: Gowri Vishwanathan – The masks of Conquest)

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸ್ಕೂಲ್‌ನ ಬಿಂಬಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣವಾಗುವ ಮೊದಲಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ಕೆಲವು ಬಿಂಬಗಳಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮಂಗಳೂರು ಪರಿಸರವು (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ) ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಮಂಗಳೂರು ಕೇಂದ್ರವು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಷನರಿಗಳ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಕೇಂದ್ರವೂ ಹೌದು. ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರವು ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಭಾವಲಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಇದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರವಾಡದ ಪರಿಸರವನ್ನು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಳಗಡೆ ನಿಂತು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಗುಲ್ವಾಡಿ ವೆಂಕಟರಾಯರು, ಪೈ ಮುಂತಾದವರು ರೂಪಿಸಿದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಚರಿತ್ರೆಯ ಪಲ್ಲಟವನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ.

(ನೋಡಿ: 1. ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈ – ಗೊಲ್ಗಥಾ

2. ಗುಲ್ವಾಡಿ – ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ)

ಇಂಗ್ಲೀಶರ ವಿರುದ್ಧ ಪಾಳೆಯಗಾರರು–ಲಾವಣಿ

ಆಂಗ್ಲರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವಾಗಿದ್ದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತರೀಕೆರೆಯ ಸರ್ಜಪ್ಪ ನಾಯಕನ ಕಥನ ಕಾವ್ಯ. 1831ರಲ್ಲಿ ತರೀಕೆರೆಯ ನಾಯಕರು ಬ್ರಿಟೀಶರನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದರು. ತರೀಕೆರೆಯ ಈ ನಾಯಕನನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷರು ಕಳ್ಳನೆಂಬಂತೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವನ ಕುರಿತ ಲಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರುತ್ತದೆ :

1. ಇಂತೆಂಬ ಹಳ್ಳಿಗೆ / ಕಳ್ಳನು ಬಂದನೇ – ಗೊಲ್ಲಿಗಾರ್ಡು ಕೊಡಬೇಕು ಪಾರಂಗಿ ದೊರೆಯೆ – ವಾಲೆನಾದರೆ ಬರೆದಾನೋ.

2. ಗಲ್ಲು ಗಾರ್ಡನು ಇಲ್ಲವಯ್ಯ
ಕೊಟ್ಟಿನಾದರೆ ಮಾಡತೀನಿ ॥
ವಾಲೆನಾದರೆ ಬರೆದಾನೊ
ಪಾರಂಗಿ ದೊರೆಯ
ವಾಲೆನಾದರೆ ಬರೆದಾನೊs.

ಇದು ಅವನು ಜನರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವನು ಬ್ರಿಟೀಶರ ವಿರುದ್ಧ ನಿಂತುದಕ್ಕೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್

ನೆಹರೂ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಇದೆಯೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿರುವುದು ಕುತೂಹಲದಾಯಕ :

i. ಒಂದು ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್, ಮಿಲ್ಟನ್ ಮೊದಲಾದವರ ಬರಹಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ವಿಜ್ಞಾನ : ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶ.

ii. ಅತ್ಯಂತ ಬ್ರೂಟಲ್ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪತ್ರಿಗಾಮಿ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ (Parthachatterjee, 1986, p. 145)

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ

ಇಂಗ್ಲೀಷರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಪಲ್ಲಟಗಳು ಉಂಟಾಗಿದ್ದವು. 17ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಗೆ ಮತ್ತು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಪಲ್ಲಟಗಳು ಉಂಟಾಗಿದ್ದವು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಬದಲಾದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದವು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸೂತ್ರಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

(ನೋಡಿ: Raymond williams – The Long revolution)

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನೀತಿ –1835

1835 ರಿಂದ ಬ್ರಿಟೀಷ್ (ಕಂಪೆನಿ) ಸರಕಾರದ ನೀತಿಯಾಯಿತು. ಅದರ ಅನಿವಾರ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನೀಯುವ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂತು. ಇದರಿಂದ ಆಡಳಿತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಉಚ್ಚಾಟನೆಯಾಗಿ ದೇಶೀಯರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹ ಭಂಗವಾಗುವಂತಹ ಪರಿಣಾಮವಾಯಿತಾದರೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ತೊಂದರೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

(ನೋಡಿ: ಜಯತೀರ್ಥ ರಾಜಪುರೋಹಿತ – ಕನ್ನಡ ತೀರ್ಪುಗಳು, 1977, ಪು. 13)

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೆಡಿಸಿನ್

'ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮೆಡಿಸಿನ್' ಅನ್ನುವುದು ಆಮದಾದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಿಗೆ ಅನುಮಾನವಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಅನುಮಾನವುಳಿದಿದೆ. ಆದರೆ ಆಯುರ್ವೇದ ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡದ್ದು. ಅಶ್ವಿನಿ ದೇವತೆಗಳು ಚ್ಯವನ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಔಷಧಿಯೇ ಆಯುರ್ವೇದ. ಅದು ವೇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದುದು. ಆಯುರ್ವೇದ ಮತ್ತು ನಾಟಿ ಔಷಧಿಗಳು ನಾಡಿ ಮಿಡಿತವನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಬಳಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ದೇಹವನ್ನು ಅದು 'ಪ್ರಕೃತಿ'ಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತವೆ ಕೂಡಾ. ದೇಹವು ಉಷ್ಣ ಪ್ರಕೃತಿ ; ಶೀತ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆಯೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿರುವುದು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ. ಯುರೋಪಿನ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿಯು 'ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಮ'ದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದೆಯೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಇಂಡಿಯಾ ಕೌನ್ಸಿಲ್

ಲಾರ್ಡ್ ಕ್ಯಾನಿಂಗ್ (1856–1862)

ಲಾರ್ಡ್ ಕ್ಯಾನಿಂಗನು ಭಾರತದ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಮತ್ತು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯ ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಆಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಘಟನೆಯೆಂದರೆ 1857ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮತ್ತು 1858ರಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕಲ್ಪಟ್ಟ ದಂಗೆ. ಈ ದಂಗೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನಿಂಗನು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದನು. ಈ ದಂಗೆಯ ನಂತರ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಭಾರತವು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ನೇರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಕ್ಯಾನಿಂಗನು ಭಾರತದ ಮೊದಲ ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಅಥವಾ ರಾಜಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡನು.

ಕ್ಯಾನಿಂಗನ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು. 1861ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಇಂಡಿಯಾ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಇದು ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳ ಏರ್ಪಾಡಿಗೆ ಮತ್ತು ವೈಸ್‌ರಾಯಿಯ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. 1861ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಅದಾಲತ್‌ಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಚಾರ್ಟರ್ಡ್ ಹೈಕೋರ್ಟುಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದವು. 1859ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ಕಂದಾಯ ಕಾಯಿದೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು.

ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅರ್ಥತಜ್ಞನಾದ ಜೇಮ್ಸ್ ವಿಲ್ಸನ್ನನು ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ 1859ರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.

ಇವನು ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗಾಗಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸ್ಯಾಮುಯೆಲ್ ಲೈಂಗನು ಮುಂದುವರೆಸಿದನು. ವಿಲ್ಸನ್ನನು ಮರಣ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಮೂರು ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದನು. ಅವುಗಳೇ ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಗಳ ಲೈಸನ್ಸ್ ತೆರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಸುಂಕ. ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ವಿಲ್ಸನ್ನನು ನಾಗರಿಕ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕ ಆಡಳಿತಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯಕ್ಕೂ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದ್ದನು. ಉಪ್ಪಿನ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ವಿಲ್ಸನ್ ಮತ್ತು ಲೈಂಗರ್ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕ್ಯಾನಿಂಗನು ಅಧಿಕಾರ ಬಿಡುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಖೋತ ಆಯವ್ಯಯವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು.

ಕ್ಯಾನಿಂಗನ ಆಡಳಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೇನಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ದಂಗೆಯಿಂದ ಬ್ರಿಟೀಷರು ಪಾಠ ಕಲಿತರು. ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸಿಪಾಯಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಗೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಸೈನಿಕ ಪಡೆಗಳನ್ನು ರಾಣಿಯ ಪಡೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾನೂನುಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ ಕಾರ್ಯ ಜರುಗಿತು. ಲಾರ್ಡ್ ಮೆಕಾಲೆಯಿಂದ ರೂಪಿತವಾಗಿದ್ದ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೀನಲ್ ಕೋಡ್ 1858ರಲ್ಲಿ ಕಾನೂನಾಯಿತು. ಇದಾದ ಮರು ವರ್ಷವೇ ಕೋಡ್ ಆಫ್ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಪ್ರೊಸೀಜರ್ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಲಾರ್ಡ್ ಎಲ್ಗಿನ್ (1862-63) ಕ್ಯಾನಿಂಗನ ತರುವಾಯ ಕೇವಲ 18 ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಆಗಿದ್ದನು. ಇವನು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಕ್ಯಾನಿಂಗನ ನೀತಿಯನ್ನೇ ಮುಂದುವರೆಸಿದನು.

ಇಂಡಿಯಾದ ಸರ್ಕಾರದ ರಚನೆ

ಒಂದೆಡೆ ಹೀಗಾದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ ಪರವಾದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಬಂದವು. ಮರಿ, ಅ.ಗೋ. ಅವರ 'ಇಂಡಿಯಾ ಸರ್ಕಾರದ ರಚನೆ' (**1929**) ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 'ಇಂಡಿಯಾ ಸರ್ಕಾರವು ಬ್ರಿಟೀಷರ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟು ಸಭೆಯ ಶಾಸನದಿಂದ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿರುವುದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪುನರ್ ಕಟ್ಟಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು. ಇದು ಎರಡು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ದೇಶೀಯತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ. ಆದರೆ ಈ ರೀತಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಹೊಸದೊಂದು ಪದ್ಧತಿಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಸತನವಿತ್ತು. ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲದ ಗಣನೆಯು ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬಂತು. ಹಿಂದೆ

ಸಂವತ್ಸರ, ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟೀಷರು ಬಂದಾಗ ಇಸವಿ ಬಂತು. 'ಕ್ರಿಸ್ತಶಕೆ'ಯ ಕ್ರಮಗಳು ಬಂದವು.

(ನೋಡಿ: ಇಂಡಿಯಾ ಸರ್ಕಾರದ ರಚನೆ)

ಇಂದ್ರಿಯ

"ನಿರಾಹಾರಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಇಂದಿಯ ಸುಖಕ್ಕೊಳಪಡುವ ವಸ್ತುಗಳು ಸೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆತನದಲ್ಲಿ ರಸವು (ಇಚ್ಛೆ, ರುಚಿ) ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೂಡ ಈಶ್ವರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದ ಮೇಲೆ ತೊಲಗುತ್ತದೆ." ಇದು ಗಾಂಧಿಯವರ ನಿಲುವು. ಪಶ್ಚಿಮದ ನಾಗರಿಕತೆಯು ಭೋಗಲಾಲಸೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದು ಗಾಂಧಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು.

ಇನಾಂ

ಬಾಬಬುಡನರ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಗೌಸ್ ಷಾ ಖಾದಿರಿ ಅವರು ಪೀಠದ ಬಳಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಬುಡನ್ ನಗರದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮನೆ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ನೀರಿನ ಹಳ್ಳ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಖಾದಿರಿಯವರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳಿವೆ. ಇವಕ್ಕೆ ಕಂದಾಯ ಕವಳಿಗೆ ಇಲ್ಲ ; ಎಲ್ಲಾ ಇನಾಂ. ಈ ಕಾರಣ ಖಾದಿರಿ ಬಹಳ ಆರಾಮವಾಗಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೊರಗಡೆ ಸಂಚಾರ ಹೊರಟಾಗ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಬಾಬಾ ಬುಡನ್ ಬೆಟ್ಟದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಗೌಡರುಗಳು ಕಾಫಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗೌಡರುಗಳು ಅನುಕೂಲಸ್ತರಾಗಿ ಯಾರೊಬ್ಬರ ಹಂಗಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಾರೆ. (ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಬಯಲಿಗೆ)

(ನೋಡಿ: ಎಚ್.ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡ – ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಬಯಲಿಗೆ)

ಈರುಳ್ಳಿ ಕಳ್ಳ

"ಹೆದರಿದ್ದ ರೈತರ ಹೃದಯವನ್ನು ಉಕ್ಕಾಗಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಾಂಧೀಜಿ, ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಜಫ್ತಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಈರುಳ್ಳಿ ಬೆಳೆಯನ್ನೂ ಒಂದು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕಟಾವು ಮಾಡುವಂತೆ ಜನರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಮೋಹನಲಾಲ ಪಾಂಡ್ಯರು ಮುಂದೆ ಬಂದರು. ಏಳೆಂಟು ಜನ ಅವರ ನೆರವಿಗೆ ನಿಂತರು. ಅವರ ಮೇಲೆ ಅಪರಾಧ ಹೊರಿಸಿ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಲಾಯಿತು. ವಿಚಾರಣೆಯ ದಿನ ಜನ ಕೋರ್ಟನ್ನು ಮುತ್ತಿಬಿಟ್ಟರು. ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳನ್ನು ಜೈಲಿಗೆ ಒಯ್ಯುವಾಗ ಜನರೂ ಅವರ ಜೊತೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೋದರು. 'ಧುಂಗ್ಲೀ ಚೋರ್' ಅಥವಾ

'ಈರುಳ್ಳಿ ಕಳ್ಳ' ಎಂಬ ಗೌರವದ ಬಿರುದನ್ನು ಅಂದು ಮೋಹನಲಾಲ ಪಾಂಡ್ಯಾಗ ಜನರು ಕೊಟ್ಟರು." (ಸತ್ಯಶೋಧನೆ)

ಇದು ಗಾಂಧಿಯವರು ಹೇಳಿದ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಘಟನೆಯಾಗಿದೆ.

ಈಸೂರು ಚಳುವಳಿ

"ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿಕಾರಿಪುರದ ಅಮಲ್ದಾರರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಕುಗ್ರಾಮ ಈಸೂರು. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ, ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕರೆಯಂತೆ ಈಸೂರಿನ ನಿರಕ್ಷರಿ ರೈತರು ಉತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ದೃಢತೆಯಿಂದ ಆಗಸ್ಟ್ 9ರಿಂದಲೇ ಗಾಂಧಿ ಟೋಪಿ ಧರಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ ಹಿಡಿದು ಚಳುವಳಿ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು, ಕಾನೂನು ಭಂಗ ಚಳುವಳಿ ತೀವ್ರಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಈಸೂರು ಚಳವಳಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯೆಂದರೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಜನತೆ ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಿದ್ದು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಿದ್ದು ಮತ್ತು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಶಿಕ್ಷೆಗೊಳಗಾದದ್ದು. ಆಗಸ್ಟ್ 26ರಂದು ಊರ ಮುಂದೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಫಲಕವನ್ನು ಹಾಕಿ, 12 ವರ್ಷದ ಮಲ್ಲಪ್ಪನನ್ನು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ, 10 ವರ್ಷದ ಜಯಪ್ಪನನ್ನು ಅಮಲದಾರನೆಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಊರ ದೇವಾಲಯವನ್ನೇ ಆಡಳಿತ ಕಛೇರಿಯೆಂದು ಸ್ವತಂತ್ರಾಡಳಿತ ನಡೆಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಡತವನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಒಂಟಿ ಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುವ ಒಂದು ದಿವಸದ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿ ಸ್ವತಂತ್ರಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರಾಗಿರುವ ಮುಚ್ಚಳಿಕೆ ಬರೆಸಿಕೊಂಡು ನಂತರ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಇನ್ನೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿತಳು ಚಳವಳಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ದೇಶೀ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಹುಕುಂ ನೀಡಿದ್ದರಿಂದ ಮೈಸೂರು ರಾಜಶಾಹಿ ಸರ್ಕಾರ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳರಸರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲೆಂಬಂತೆ ಅವರ ಭಂಟನಾಗಿ ಚಳವಳಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಮುಂದಾಯಿತು. ದಿನಾಂಕ 28ರಂದು ಸರ್ಕಾರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಈಸೂರು ಹೊಕ್ಕಾಗ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಅವರಿಗೆ ಖಾದಿ ಟೋಪಿ ಧರಿಸಲು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರು. ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದ ಪೊಲೀಸ್ ಲಾಠಿ ಪ್ರಹಾರ ಮಾಡಿದಾಗ, ಊರಿನ ಜನತೆ ರೋಷದಿಂದ ತಿರುಗಿಬಿದ್ದು ಅಂದಿನ ಗಲಭೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಮಲ್ದಾರ ಮತ್ತು ಸಬ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರ ಸಾವಿನಲ್ಲಿ ಪರ್ಯವಸಾನಗೊಂಡು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಗಂಭೀರ ರೂಪ ಪಡೆಯಿತು. ಮರುದಿನ

ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ, ಗ್ರಾಮದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪೊಲೀಸ್ ಮತ್ತು ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಬಂದಾಗ ಜನ ಭಯಭ್ರಾಂತರಾದರು. ಈಸೂರಿನ ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ಗುಂಡಿನ ಮಳೆಗರೆಯಲಾಯಿತು. ಹಲವಾರು ಜನ ಸತ್ತು ಉಳಿದವರು ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಓಡಿದರು. ಸೈನ್ಯಪಡೆ ಎರಡು ವಾರ ಕಾಲ ಈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟು, ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ದೋಚಿ, ಕೈಲಾಗದೆ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಚಿತ್ರ ಹಿಂಸೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಂಧಿಸಿತು.

ಈಸೂರು ಘಟನೆ ಐತಿಹಾಸಿಕವಾದದ್ದು. ಗ್ರಾಮದ 41 ಜನರ ಮೇಲೆ ಖಟ್ಲೆ ಹೂಡಿ 11 ಜನರಿಗೆ ಮರಣದಂಡನೆಯಾಗಿ, ಹದಿಮೂರು ಜನರಿಗೆ ಜೀವಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಲಾಗಿ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಐದು ಮಂದಿಗೆ ಗಲ್ಲು ಶಿಕ್ಷೆ ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಗುರಪ್ಪ, ಮಲ್ಲಪ್ಪ, ಹಾಲಪ್ಪ, ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣರಾವ್ ಮತ್ತು ಶಂಕರಪ್ಪ ಇವರುಗಳನ್ನು 1943ರಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಚ್ 8, 9, 10ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯುತ್ತ. ಜೀವಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದ ಹಾಲಮ್ಮ, ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ಮತ್ತು ರುದ್ರಮ್ಮ ಇವರುಗಳನ್ನು ಮತ್ತಿತರ ಎಂಟು ಮಂದಿಯನ್ನೂ 1946ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಈಸೂರು ಕ್ರಾಂತಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರೈತರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಒಂದು ಮಹತ್ತರ ಬಂಡಾಯ. ಅದೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಯಾವುದೇ ನಾಯಕನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಿಲ್ಲದೆ ಇಟ್ಟ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಹೆಜ್ಜೆ. ಬಹುಶಃ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಗೋರಖಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚೌರಿಚೌರದ ಘಟನೆ (ಫೆಬ್ರವರಿ 2, 1922) ಬಿಟ್ಟರೆ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವ 20ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯೇ ಹೌದು."

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಜಿಲ್ಲೆ

ಅಗ್ರಾಳ ಪುರಂದರ ರೈಯವರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವಾಗ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ :

"ಕೊಡಗು ರಾಜರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದ ಪುತ್ತೂರು 1834ನೇ ಇಸವಿಯ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಿಂದ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಪುತ್ತೂರನ್ನು ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಅಖಿಲ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. 1861ನೆಯ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಎಂದು ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿದರು. ಪುತ್ತೂರನ್ನು ಪುತ್ತೂರು ತಾಲೂಕಿನದೇ ಆದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನಾಗಿ ಅನಂತರ ಮಾಡಿದರು" (ಅಗ್ರಾಳ ಪುರಂದರ ರೈ, 2001, ಪು. 89).

ಇದು ಎರಡು ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪಟ್ಟಣಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಆಢಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ವಿಭಿನ್ನ ಮಾದರಿಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ. ಇದನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶರು ಆಢಳಿತಾತ್ಮಕ ಸುಧಾರಣೆಯೆಂದು ಕರೆದರು.

ಉದಾರವಾದ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆ

ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾರತೀಯನು ಬೆಂಟಿಂಕನನ್ನು ಉದಾರವಾದಿ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣಾವಾದಿಯೆಂದು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಗಮನ ಪದ್ದತಿಯ ನಿಷೇಧ ಮತ್ತು ಠಕ್ಕರನ್ನು ಅಡಗಿಸಿದುದು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಸತಿ ಅಥವಾ ಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿಯು ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ವಿಧವೆಯನ್ನು ಆಗ ಗಂಡಂದಿರ ಶವದೊಡನೆ ಸುಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. 1829ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಟಿಂಕನು ದೃಢವಾದ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈ ಅಮಾನುಷ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಷೇದಿಸಿದನು. ಕಾನೂನೊಂದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನ್ಯಾಯಬಾಹಿರವೆಂದು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ ಅಪರಾಧವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿದನು.

ಬೆಂಟಿಂಕನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದುದು ಇವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. 1813ರ ಚಾರ್ಟರ್ ಕಾಯಿದೆಯು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪುನಃಚೇತನಗೊಳಿಸಲು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಕಂಪನಿಯ ಸರ್ಕಾರವು ಇದನ್ನು ಬಳಸಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಹಣವು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಶೇಖರಣೆಯಾಗುತ್ತ ನಡೆಯಿತು. 1823ರಲ್ಲಿ ಆಡಂಸ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

(ನೋಡಿ: ಆಶೀಶ್ ನಂದಿಯವರ ಆಯ್ದ ಬರಹಗಳು)

ಉದಾರವಾದಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ

ಉದಾರವಾದಿಗಳು ಕಾನೂನು, ಅದರ ಅಧಿಕಾರ, ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ನಿರ್ವಚಿಸಿದರು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಿಂದ ಉದಾರವಾದಿಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಂದು ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ನಿಯಮ ಸಂಹಿತೆಯ ಒಳಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಅದು ರಾಜ್ಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಉಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ

ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು :

1. ರಾಜ – ರಾಜಕೀಯದ ಪರಮೋಚ್ಛ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದವನು.ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ ಬದಲಾಗಿ ಕಂಪೆನಿಯು ತಂದು ಹಾಕಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಂದರು.

2. ಮಂತ್ರಿ – ರಾಜನ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಹಾರದ ಸಲಹೆಗಾರ.ಇವರ ಬದಲಾಗಿ ವೈಸರಾಯ್‌ಗಳು ಬಂದರು.

3. ಸೇನಾಧಿಪತಿ – ಸೇನೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ. ಮಿಲಿಟ್ರಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಬಂತು.

4. ಪುರೋಹಿತ – ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡ. ಪಾದ್ರಿಗಳು ಬಂದರು.

5. ಪ್ರಜೆಗಳು – ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಮತ್ತು ರಾಜನೀತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಬದುಕುವವರು. ಉದಾರವಾದಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುವಂತಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ರಾಜದ್ರೋಹ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. 'ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ ಸರ್ಕಾರ ಹೋಗಿ ಬ್ರಿಟೀಶರ ಸರಕಾರ ಬಂತು.ಇದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದ ರಾಜಕೀಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಜೇಮ್ಸ್ ಹ್ಯಾರಿಂಗ್‌ಟನ್ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. 'ಉದಾರವಾದಿ ಮಾನವತಾವಾದವು ಅಧಿಕಾರದ ಎರಡು ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

1) ನಾಗರಿಕ ಮಾನವತಾವಾದವು **(Civic humanism)** ವಾಸ್ತವದ ಅಧಿಕಾರ **(defeato power)**ನ್ನು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕವೆನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ.

2) ಆದರೆ ಕಾನೂನು ಆಧಾರಿತ (**dejure**) ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸ್ವರೂಪ ಬೇರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದ ಸ್ವರೂಪ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರದ ಹೊಣೆ (**Authority**) ಭಿನ್ನವಾದ ನಿಲುವನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯು ಸಾಕ್ಷ್ಯ, ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

3) ಕಾನೂನು ಆಧಾರಿತ **(Dejure)** ಅಧಿಕಾರವಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಪಕ್ಷುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮತ್ತು ಅದು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಆದರದೇ ಅನ್ನಬಹುದಾದ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಈ ಎರಡೂ ಪ್ರಭು ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ.

ವಾಸ್ತವ ಅಧಿಕಾರದ **(defaeto)** ನಿಲುವಿನ ಪ್ರಕಾರ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ಏಕಕೇಂದ್ರಿತವಾದುದು. ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಅಧಿಕಾರವು ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಇವು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಯಾವುದೇ ಸಮಾಜದ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವರಗಳು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ತನ್ನದೇ ನಿರ್ವಚನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಉದಾರವಾದಿ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಆಳುವವರು

ಉದಾರವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮನುಷ್ಯರೇ ಎಂಬ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತದೆ". ಇದು ವಾಸ್ತವದ ಬದಲಿಗೆ ಬಂದ ಪದವೆಂದೂ, ಇದರಿಂದ ದೇಶೀಚು ಜನರೂ ಆಳುವವರೂ ನಮ್ಮಂತೆ ಮನುಷ್ಯರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು ಎಂದು ಫ್ಯಾನನ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಬದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ: ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಹುಡುಕಾಟ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ಇದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ: ಗ್ರಾಮ, ಜಮೀನುದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ: ಜಾತಿಯ ವಿಕೃತಿ; ಆಧುನಿಕತೆ; ಕುಟುಂಬ ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಅಧಿಕೃತ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಹುಡುಕಾಟವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಅಸಂಗತವಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವುದೇ ಈ ಮಾದರಿಗಳ ಪ್ರಮುಖ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ.

ಉದಾರವಾದಿ ನೀತಿ

ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಳಗಡೆ ಬೇರು ಬಿಡತೊಡಗಿದ ಉದಾರವಾದ ನೀತಿಯು ಭಾರತೀಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟವು. ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಲಾರ್ಡ ಬೆಂಟಿಂಕನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ನಿಲುವುಗಳು ಆತನ ಉದಾರವಾದಿ ಪ್ರಭುತ್ವಪರ ನಿಲುವಿನ

ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಆಳುವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ನಡುವಣ ಸಹಮತದ ಬಗೆಗಿನ ಆತನ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಪರವಾಗಿಯೇ ನಿಂತಿತು. ಏನಿದ್ದರೂ ಉದಾರವಾದಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಯೋಚನಾ ಕ್ರಮವು ಒಂದಡೆಯಿಂದ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಅಂಗೀಕಾರದ ಜೊತೆಗೆ (ಆಳೌಬ್ರಿತಾನಿಕಾ – ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ) 'ಅವಳ ತೊಡುಗೆ ಇವಳಿಗಿಟ್ಟು ಇವಳ ತೊಡುಗೆ ಅವಳಿಗಿಟ್ಟು ಹಾಡಬಯಸಿದೆ' (ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ) ಸಮರಸವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿತು. ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಗೊಲ್ಗಥಾದಲ್ಲಿ ತಳೆಯುವ ನಿಲುವು ಕೂಡಾ ಉದಾರವಾದಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿದೆ. ಮಂಜೇಶ್ವರದ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಅವರು ಮತ್ತೊಂದು ಕವನದಲ್ಲಿ ಯೇಸು ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿಯೇ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರೂಪಿಸಿರುವ ಆಲೋಚನಾಕ್ರಮ ಪೈಅವರಿಗೆ ಯೇಸುವನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಮೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಉದ್ದೇಶಿತ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಷಯುಗಳಿಂದಲೇ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಬಹುದು. 'ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ 'ಯ ರಾಮ ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವು 1930ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅದು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಉದ್ದೇಶಿತ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಇರಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಾಂಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಜನರನ್ನು ತಲುಪಲು ಎರಡು ದಾರಿ ಇದೆ ; ಒಂದು ಬಲಾತ್ಕಾರ, ಮತ್ತೊಂದು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಲು ಗಾಂಧಿಯವರು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಮಾರ್ಗವು ಸರಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. (**Partha Chatterjee,** 1986, ಪು. 108–9) 'ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ'ಯ ರಾಮ ಈ ಮಾದರಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲುಗೊಂಡವನು. 'ಔದಾರ್ಯದ ಉರುಳಲ್ಲಿ' (1947)ಯ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನೂ ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಯವರ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಆಸಕ್ತನಾದವನು, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಗಾಂಧಿಯವರ ಕಾಯಿದೆ ಭಂಗ ; ಕರ ನಿರಾಕರಣೆ (1920) ಮುಂತಾದ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ; ಸಖಾರಾಮ ; ಸದಾನಂದ ಕಮ್ತಿಯರು ತುಂಬಾ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. 'ಮೂಜನ್ಮ' ಕಾದಂಬರಿಯ (1974) ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಗುಪ್ತ, 1942ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯನಾದವನು. ಆದರೆ ಕಾರಂತರ ಈ ಮಾದರಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಅದರ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಾದರಿಯ ಪಲ್ಲಟ ; ಅದರ ಬಗೆಗಿನ

ಭ್ರಮನಿರಸನ ; ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯು ಅನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿರುವುದು ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾದಂತೆ ಈ ಮಾದರಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ, ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾದರಿಯು ಈ ಸರಳ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ; ಕೌಟುಂಬಿಕ ; ಮಾದರಿಗಳ ಬದಲಾವಣೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವೆಂಬುದು ಹಳೆಯ ವೈಚಾರಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಗತಿ ; ಆಧುನಿಕತೆ ; ಮೌಢ್ಯಗಳ ವಿರೋಧ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡುವ ಕ್ರಮ ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ. ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಉದ್ದೇಶಿತ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯೆನ್ನುವುದು ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿನ ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳ ಪಾತ್ರ ಗಮನಾರ್ಹ.

ಉದ್ಯೋಗ

ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾದರಿಗಳು ಇದ್ದವು. ಇಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ದರ್ಜೆಯ ಸ್ಥಾನ ದೊರಕಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಬಂದಿರುವುದು ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಉದ್ಯೋಗವು ಕೌಶಲವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ್ದು ಅಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗವೆಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು.

ಉನ್ನತ ಮಾನವತಾವಾದ

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪುನರ್‌ಜ್ಜೀವನ ಎನ್ನುವುದು ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತಂದಿತು. ಆ ಬದಲಾವಣೆಯೇ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಮೇಲೆಯು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂ ಯುರೋಪಿನ ಆ ಕಾಲದ ಉನ್ನತ ಮಾನವತಾವಾದ ಮತ್ತು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತ ಇವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ತಾರತಮ್ಯಗಳೇ ಮಾನವತಾವಾದದ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆನ್ನುವುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಉಪವಾಸ

ಉಪವಾಸದ ಕುರಿತು ಗಾಂಧಿಯವರು ಹೇಳುವದು ಹೀಗೆ : "ಬ್ರಹ್ಮಚಾರ್ಯ ಪಾಲನೆಯ ಬಾಹ್ಯ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಕ್ಲುಪ್ತವಾದ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಷ್ಟು ಅವಶ್ಯವೋ ಉಪವಾಸವೂ ಅಷ್ಟೇ ಅವಶ್ಯಕ" (ಸತ್ಯಶೋಧನೆ, ಭಾಗ–1, 2001, ಪು. 259). ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು ಗಾಂಧಿಯವರ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸ್ವಯಂ ನಿಗ್ರಹ ಸಾಧನ. ಇದು ಸಾಧನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು.

ಉಪ್ಪಿನ ತೆರಿಗೆಯ ಏಕತೆ

ಲಿಟ್ಟನ್ನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು. ಉಪ್ಪಿನ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ತರಲಾಯಿತು. ಲಿಟ್ಟನ್ನನು ಮುಕ್ತ ವ್ಯಾಪಾರ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದನು. 29 ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲಿನ ಆಮದು ಸುಂಕವನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದನು. ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಶೇಕಡ ಐದರ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಮನ್ನ ಮಾಡಿದನು. ಇದು ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಲಿಟ್ಟನ್ನನು ಆರ್ಥಿಕ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ನೀತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಡಳಿತ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ ಉಳಿತಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದೇ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಲಿಟ್ಟನ್ನನು ಆಲಿಘಢದ ಮಹಮಡನ್ ಆಂಗ್ಲೊ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಇದು ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಆಲಿಘಢ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. 1879ರಲ್ಲಿ ಲಿಟ್ಟನ್ನನು ಭಾರತೀಯರಿಗೆಂದು ಸ್ಟಾಚುಟರಿ ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವೀಸ್ ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ನಾಗರಿಕ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದೇ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯೋಜನ ಭಾರತೀಯರಿಗಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ

ನಾರಾಯಣ ರಾವ್ ವೈದ್ಯ ಅವರು ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (1998, ಪು. 77): "ಮಹಾತ್ಮಾಜೀಯವರು ಸಾಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆಂದು ದಂಡೀಯಾತ್ರೆ (ಕಾಲುನಡಿಗೆ)ಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಉಪ್ಪು, ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರರಿಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ವಸ್ತು. ಅದು ಭೂಮಿ, ನೀರು, ಹವೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಂತೇ ದೇವರ ಕೊಡುಗೆ. ಅದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕಿಲ್ಲ. ಬೇಕಾದವರು ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಅದನ್ನು

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹಡಗುಗಳ ಸಮತೋಲನಕ್ಕೆಂದು ಅದನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಬಡವರೂ, ಬಲ್ಲಿದವರಿಗೂ ಅವಶ್ಯವಾದ ಇಂಥ ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಕರಹೇರಿದ್ದೂ ಮಹಾತ್ಮಾಜಿಯವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಸರವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಈ ಸಣ್ಣ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ಚಳುವಳಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರವನ್ನೇ ನಡುಗಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ತಾವು ಸೆರಮನೆಯು ವಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಆಂದೋಲನ ಇಡೀ ದೇಶವನ್ನೇ ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸಿತು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು." ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಮಹತ್ವದ್ದು.

ಉಪ್ಪು

1. ಉಪ್ಪಿನ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆ
2. ರೈತರ ಮೇಲಿನ ಕಂದಾಯ

ಈ ಎರಡು ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. 'ಉಪ್ಪು' ದೈನಂದಿನ ಬಳಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದರೆ, ರೈತರ ಮೇಲಿನ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶರು ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮೂಲ ಸೋಪಾನವೆನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಗಾಂಧಿಯವರು ರೂಪಿಸಿರುವ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಚಳಿವಳಿಯು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ರೂಪುಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ತೆರಿಗೆಗಳ ರೂಪಗಳು ಹೀಗಿದ್ದವು. ಇದನ್ನು ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರವು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಿತ್ತು ಕೂಡಾ. ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜರು ಬ್ರಿಟೀಶರೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ಹೇರಿರುವ ಕಂದಾಯಗಳು 1929 ರಿಂದಲೇ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಕೈಪಿಡಿಯೆಂಬಂತೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದರು (ಸಂವಿಧಾನ ರೂಪದಲ್ಲಿ) ಅವರು ರೂಪಿಸಿದ ತೆರಿಗೆಗಳು 'ರಾಜ್ಯಬೊಕ್ಕಸ'ವನ್ನು ತುಂಬಿಸುವ ಆಧಾರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಉಭಯ ದಾಸ್ಯ

"ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ : ಉಭಯ ದಾಸ್ಯದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ" ಎನ್ನುವ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ (೨೦೦೬., ಪು. ೮೧-೯೭). ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ :

1) 1799ರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಆಂಗ್ಲೋ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್ ಸೋತು ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟನಂತರ, ಆತನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹರಿದು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಒಂದು ಭಾಗ ಬ್ರಿಟೀಷರಿಗೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗ ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಿಜಾಮನ ಪಾಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ಉಳಿದದ್ದನ್ನು 1763ರ ನಂತರ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿದ್ದ ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. 1831ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ನಗರ ದಂಗೆಯ ನೆಪವೊಡ್ಡಿ ಒಡೆಯರ ಮೈಸೂರನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಮ್ಮ ನೇರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ನಗರ ದಂಗೆ ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ.

2) 1831 ರಿಂದ 1881ರ ವರೆಗೆ ಮೈಸೂರು ಬಿಳಿಯರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಹಲವಾರು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಿತು. ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಮೈಸೂರನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಮತ್ತೆ 1881ರಲ್ಲಿ ಒಡೆಯರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಷರತ್ತುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದವು. 1799ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದಾಗ, ಇತರ ಷರತ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ, ರಾಜರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ 24.5 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಕಪ್ಪ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. 1881ರಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು 35 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಏರಿಸಲಾಯಿತು. ಎರಡು ಬಾರಿಯೂ ಒಡೆಯರನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳರಸರೇ. ಅವರದೇ ಷರತ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಯ ಕೂಸು. ಕಪ್ಪವೆನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ.

3) 1881ರಲ್ಲಿ ಈ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ್ದೇ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ. ಈ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯಾಗಿದ್ದು ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ಗಮನಾರ್ಹ.

4) 1907ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ನ್ಯಾಯ ವಿಧಾಯಕ ಸಭೆ (Legislative Council)ಯೂ ಆರಂಭಗೊಂಡಿತು. ಅದೂ ಮಹಾರಾಜರ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ ಹೊರತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಒತ್ತಾಯದಿಂದಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯ ವಿಧಾಯಕ ಸಭೆ ಗಮನಾರ್ಹ.

5) ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರಾದಿಯಾಗಿ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯನ್ನು "ಪೂರ್ವ ದೇಶಗಳ ಜನತಾಂತ್ರಿಕ ಕಲ್ಪನೆ"ಯದೆಂದು, ನ್ಯಾಯ ವಿಧಾಯಕ ಸಭೆಯನ್ನು "ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮಾದರಿ"ಯದೆಂದು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿ, ಎರಡನ್ನೂ ಮೇಳೈಸಿಕೊಂಡ ಮೈಸೂರಿನ ಕಡೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ನೋಡತೊಡಗಿದರು.

6) ಮೈಸೂರು ಮಾದರಿ ರಾಜ್ಯವೆಂಬ ಮುಸುಕಿನ ಹಿಂದೆ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಭಿನ್ನಮತವನ್ನು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಪ್ರಮುಖ ಧುರೀಣರು 1937ರ ವರೆಗೂ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ಮಂಥಿವಾಗದರಂತಿದ್ದರು. ಮೈಸೂರಿನ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಈ ಪ್ರಬಲ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ನಿರಂಕುಶ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಮೈಸೂರಿನ ಜನತಂತ್ರ ವಿರೋಧಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಆಗಾಗ ಟೀಕಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಬಿಳಿಯರ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು. ಈ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಉದಾರವಾದಿ ರಾಜಕೀಯ ವಕ್ತಾರರಾಗಿದ್ದ ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪನವರು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದು ಹೀಗೆ : ಆಂಗ್ಲೊ ಇಂಡಿಯನ್ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮೈಸುರು ಸರ್ಕಾರದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಧೋರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಾಳಿರುವ ನಿಲುವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಭಾರತದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು.

7) 1870 ರಿಂದ 1900ರ ವರೆಗೂ ಮೈಸೂರಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ತಪ್ಪು ಕಂಡರೂ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಮದ್ರಾಸಿಗರೇ ಹೊಣೆಯೆಂದು ಟೀಕಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊದಲಿಬ್ಬರು ದಿವಾನರಾದ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು ಮತ್ತು ಶೇಷಾದ್ರಿ ಅಯ್ಯರ್ (1881–1901 ರವರೆಗೆ) ಮದ್ರಾಸಿಗರೇ ಆಗಿದ್ದು, ಮದ್ರಾಸಿ ಮೂಲಕ ಅರ್ಹರಿಗೆ ನೌಕರಿಗಳಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ದೂರಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಮೈಸೂರು ಸೇವೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮದ್ರಾಸಿ ಮೂಲದ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ನೇಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ದೂರಾಗಿತ್ತು. ಇವರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಮೈಸೂರಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಹೊರಗಿನವರು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಆಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೈಸೂರಿಗರು ಕೇವಲ ಈ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದಲ್ಲ. ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನಿವಾಸಿ ಭಾರತೀಯರ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಇತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳಂತೆಯೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭ ಮತ್ತು ಎದುರಿಸಬೇಕಿದ್ದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು, ಹಲವು ಬಾರಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ತೀರಾ ಭಿನ್ನವಾದ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದವರು ಐ.ಸಿ.ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ದೇಶೀ

ಸಂಸ್ಥಾನದವರಿಗೆ ಕೂಡದು ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮೈಸೂರಿನವರು, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಕೂಡದೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಇಂಪೀರಿಯಲ್ ಲೆಜಿಸ್ಲೇಟೀವ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನ ಸದಸ್ಯತ್ವದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ವಿವಾದವಿತ್ತು. ಇಂಪೀರಿಯಲ್ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ.

8) ಮೈಸೂರು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿತು. ಕ್ರಮೇಣ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಹೊಸ ವಿವಾದವೊಂದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದವು. ಈ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಉದಾರವಾದಿ ಜನತಾಂತ್ರಿಕ ಆಯಾಮವೊಂದಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಶೂದ್ರ ಸಮುದಾಯದವರಿದ್ದ ಈ ಗುಂಪು ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದೊರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಜನತಾಂತ್ರಿಕ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿತು. ಒಮದು ಚಳವಳಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಚಳವಳಿ, ಹಿಂದುಗಳ ವರ್ಗಗಳ ಚಳವಳಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿರೋಧಿ ಚಳವಳಿ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಈ ಚಳವಳಿ 1915–1930ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯದ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರತರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು. ಈ ಚಳವಳಿಯ ಒಂದು ಸಾಧನೆಯೆಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಯ ಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕೋಮು ಹೊಂದಿದ್ದ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದ್ದು, ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಈ ಚಳವಳಿ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರ ಅದರ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿ ತೋರಿ ಹಲವು ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿತು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ನಾಗಪುರ ಅಧಿವೇಶನದ ತರುವಾಯ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಿತಿಯೊಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಆದರೆ ಈ ಸಮಿತಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉದಾಸೀನವಾಗಿತ್ತು. ಆಗಾಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಅದು ಶೂದ್ರರ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರು ಮೈಸೂರಿನ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮನೋಭಾವ ತಾಳಿದರು. ಕೆಲವು ನಿವೃತ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಹತ್ತಾರು ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಯುವಕರು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿದ್ದರು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು, ಸಂಸ್ಥಾನಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್, ತನ್ನ ಸರ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವುದೇ ಚಳವಳಿ ಮಾಡಕೂಡದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದು ಮೈಸೂರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರಿಗೆ ವರದಾನವೇ ಆಯಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಲಿ, ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದು ದುಸ್ತರವಾಗಿತ್ತು.

9) ಈ ಮಧ್ಯೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ 1935ರ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗಲಿತ್ತು. ಉದ್ದೇಶಿತ ಒಕ್ಕೂಟ (Federation)ದ ಸದಸ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ

1/3 ಭಾಗ ದೇಶೀ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಇರಬೇಕು. ಈ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಸರ್ಕಾರಗಳೇ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಜನರಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿನ ಸರ್ಕಾರದ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪವರಿಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಂಸ್ಥಾನಿಗರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗಾಬರಿಯುಂಟುಮಾಡಿದವು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯ ಮುಂದಾಳುಗಳೂ ಸಂಸ್ಥಾನಿ ಭಾರತದ ಭವಿಷ್ಯ ಮತ್ತು ಅದು ಇಡೀ ವಸಾಹತು ವಿರೋಧಿ ಚಳುವಳಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾಡಬಲ್ಲ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿತರಾದರು. ಭಾರತ ಒಕ್ಕೂಟದ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದೇಶೀ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಬರುವ ನಾಮಕರಣಗೊಂಡ ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಪರವೇ ಇರುವುದು ಖಚಿತವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಸಂಸತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಅಡಿಯಾಳಾಗಿರುವುದು ಗ್ಯಾರಂಟಿ. ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕಾದರೆ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಸದಸ್ಯರೂ ಜನರಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದವರಾಗಬೇಕು.

10) 1937ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದು, ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸರ್ಕಾರ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭಾರತೀಯರೇ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಮಂದಿಗೂ, ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಪಕ್ಷದವರಿಗೂ, ಇದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಾಠವನ್ನು ಕಲಿಸಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯ ನಾಯಕರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ್ದರಿಂದ.

11) ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಬಲೆಯಂತಿದ್ದ ರಾಜ್ಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಬಲವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾದದ್ದು 15 ಅಕ್ಟೋಬರ್, 1937ರಂದು ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ, ಹರತಾಳ, ಮುಷ್ಕರಗಳು ನಡೆದವು. ಬಹಿರಂಗ ಸಭೆಗಳು ನಡೆದು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಲಾಯಿತು. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸರ್ಕಾರದ ಒಂದೇ ಉತ್ತರವೆಂದರೆ, ದಮನ. ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿಯನ್ನು ಜೈಲಿಗೆ ತಳ್ಳಲಾಯಿತು, ನೂರಾರು ಮಂದಿಯನ್ನು ಗೋಲಿಬಾರ್ ಮಾಡಿ ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು.

12) 1938ರ ತ್ರಿಪುರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್, ಸಂಸ್ಥಾನಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿತು. ಆದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಬಳಸುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿತು. ಮೈಸೂರಿನವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಮೈಸೂರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದರ ಮೊದಲ ಅಧಿವೇಶನವನ್ನು ಏಪ್ರಿಲ್ 1938ರಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿಸಿದರು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಧ್ವಜಾರೋಹಣವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮೈಸೂರು

ಸರ್ಕಾರ ತನ್ನ ವಿರೋಧವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿತು. ನಿಷೇಧಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಧ್ವಜಾರೋಹಣ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರು. ಧ್ವಜ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವೆಂದು ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಈ ಚಳವಳಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲದೆ ರಾಜ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು.

13) ಮೈಸೂರಿನ ಕ್ವಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಚಳುವಳಿಯ ಅಂಗವಾಗಿ ನಡೆದ ಮಹತ್ತರ ಘಟನೆಯೆಂದರೆ ಈಸೂರಿನ ದುರಂತ. ಈಸೂರು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಕುಗ್ರಾಮ. ಆಗ ಸರಿಯಾದ ರಸ್ತೆ ಸಂಪರ್ಕವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ರೈತರಿಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಹೆಸರು ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳೇ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು. ಚಳುವಳಿಯ ಅಂಗವಾಗಿ, ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರದ ಸಂಕೇತಗಳಾದ ಊರಿನ ಶಾನುಭೋಗ ಮತ್ತು ಪಟೇಲರಿಂದ ಅವರ ಕಡತಗಳನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ಖಾದಿ ಬಟ್ಟೆ ತೊಡುವಂತೆ ತಾಕೀತು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಷ್ಟು ದಿನ ಅವರು ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರದ ಊಳಿಗದಲ್ಲಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಛೀಮಾರಿ ಹಾಕಿ ಅವಮಾನ ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪುನರ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಈಸೂರಿಗೆ ಹೋದ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್, ಸಬ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಮತ್ತವರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ಇಡೀ ಘಟನೆ ಎಂಥ ಗಂಭೀರ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆಯಿತೆಂದರೆ, ಸರ್ಕಾರ ಅರೆ-ಮಿಲಿಟರಿ ಪಡೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹತೋಟಿಗೆ ತರಬೇಕಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೇ ಏಕೆ, ಇಡೀ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಥದೊಂದು ಘಟನೆ, ಒಂದು ಕುಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಡೆದುದಕ್ಕೆ ದಾಖಲೆಯಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರಿ ಪಡೆಗಳು ಈಸೂರು ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಭೀಕರ ತಾಂಡವ ನೃತ್ಯ ನಡೆಸಿದವು. ಇಡೀ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ದರೋಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಹೆಂಗಸರು ಮಾನಭಂಗಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರು. ವೃದ್ಧರು, ಎಳೆಯರನ್ನು ಬಿಡದೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸಲಾಯಿತು.

15) ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಎರಡೂ ಗಾಬರಿಯಾದವು. ಘಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲು ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ತೀರ್ಪಿನ ಪ್ರಕಾರ ಐವರನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಿ, ಹಲವು ಮಹಿಳೆಯರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನರಿಗೆ ಜೀವಾವಧಿಯಿಂದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಲಾಯಿತು.

ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರವು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮೇಲೆ ಯಾವೆಲ್ಲಾ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಿದೆಯೆಂದು ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಸವಿವರವಾದ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ (2006, ಪು. 18-46). ಈ ಅಂಶಗಳು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುದು.

ಉಮಾಪತಿ-ಮ್ಲೇಚ್ಛ ದ್ರವ್ಯಗಳು

ಚಾರ್ಲ್ಸ್‌ಗ್ರಾಂಟ್ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನ್ ಮಿಶನರಿಗಳು ಆ ವೂರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಂಗ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ 'ಉಮಾಪತಿ'ಯ (ಹೋಮಿಯೋಪತಿ) ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕ್ರಮವೂ ಊರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ ಬಂದಿತು. ಮೊದಮೊದಲು ಈ ದ್ರವಗಳು 'ಮ್ಲೇಚ್ಛ ದ್ರವ್ಯಗಳೆಂದು' ಅವುಗಳ ಜಾತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು ಅವನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಎಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅತಿತ್ವರೆಯಾಗಿ ಗುಣಕೊಡಬಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಶೂದ್ರರು ಎಂಬಿತಥ್ಯವು ಗೋಚರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಶೂದ್ರರಿಗೆ, ಮ್ಲೇಚ್ಛಚಿಕಿತ್ಸೆ ಅತ್ಯುಪಯುಕ್ತವಾಗಿ ತೋರಿ ... (ವೈದ್ಯರಾಜ ಧನ್ವಂತರಿ, (ಸಣ್ಣ ಕತೆ,) ಎಂ.ಎಸ್. ಕಾಮತ್), ಎಂ. ರಾಮಚಂದ್ರ (ಸಂ) 2003) ಜನರು 'ಆಲೋಪತಿ' ಮತ್ತು 'ಹೋಮಿಯೋಪತಿ'ಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ದತಿಯನ್ನು ಮ್ಲೇಚ್ಛ ಪದ್ಧತಿಯೆಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಈಗಲೂ ಹೋಮಿಯೋಪತಿ, ಆಲೋಪತಿ ಮತ್ತು ಆಯುರ್ವೇದ ಮತ್ತು ನಾಟಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿವೆ. 'ಆಲೋಪತಿ'ಯನ್ನು ನಾವು ಈಗಲೂ 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೆಡಿಸನ್' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಾಟಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಆಯುರ್ವೇದವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೆಡಿಸಿನ್' ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಇಡಿಯ ದೇಹವನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ತಗುಲಿದ ರೋಗ ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾ : ಕಿವಿ, ಮೂಗು, ಶೀತ ಇತ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಿಸುವಾಗ ಕಿವಿಗೆ ರೋಗ ಬಂದರೆ ಕಿವಿಯೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. 'ಆಯುರ್ವೇದ' ಹೆಸರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಅದೊಂದು 'ವೇದ'. ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ 'ಪವಿತ್ರ' ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಕಫ ; ಪಿತ್ಥ . ವಾಯು ವಾತ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿದೆ. ಸಸ್ಯಗಳ ರಸವೇ ಈ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಧಾನ ಸೂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಉದಾ : ಶೀತವಾಗಿ ಕಫ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರೆ 'ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮೆಡಿಸಿನ್' ಕಫವನ್ನು ಒಣಗಿಸುತ್ತದೆ. ನಾಟಿ ಮತ್ತು ಆಯುರ್ವೇದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿಗಳು

ಕಫವನ್ನು ಕರಗಿಸಲು ಮತ್ತು ಅವನ್ನು ಹೊರಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ. ಇವಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆಯೆಂದು ಜನ ನಂಬಿದ್ದರು.

ಋಣಾತ್ಮಕ ವರ್ಗ ಪ್ರಜ್ಞೆ

ದಮನಿತ ವರ್ಗಗಳು ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಾಗ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು "ಋಣಾತ್ಮಕ ವರ್ಗ ಪ್ರಜ್ಞೆ"ಯೆಂದೂ ಕರೆಯುಬಹುದು. ವಸಾಹತುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಕರನಿರಾಕರಣೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿರಾಕರಣೆಯು ಸಾಮಾಜಿಕ; ಆರ್ಥಿಕ; ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದು ಕೇವಲ ಪ್ರಭುತ್ವ ವಿರೋಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಶಿರಸಿ: ಸಿದ್ಧಾಪುರ: ಶಿವಪುರ: ಅಂಕೋಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದಲೂ ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಎಕ್ರೆಗೆ ತೆರಿಗೆ

1833ರ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲಹಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಆದ ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಈ ರೀತಿಯಿವೆ.

1. ಪ್ರತಿ ಎಕ್ರೆಗೆ ಕಂದಾಯ ನಿಗದಿ.
2. ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಂದಾಯವಿಲ್ಲ.
3. ಸ್ಥಳೀಯ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ತೆರಿಗೆ.

ಎಕ್ಸೈಸ್ ಸುಂಕ

1893ರ ಕಮಿಷನರ್ ಆಗಿದ್ದ ಮಾರ್ಕ್ ಕಬ್ಬನ್ (1834–1861) ಎಕ್ಸೈಸ್ ಸುಂಕ ಮತ್ತು ಹಾಲತ್ ಕಂದಾಯ (**Export Duty**) ವಿಧಿಸಿದ.

ಎಲಿಯಟ್ಟನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೀಗಿದೆ : 'ಸಕಲೇಶಪುರದ ಒಕ್ಕಲಿಗರನ್ನು ಒಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬಹುತೇಕ ಸಂಸಾರಗಳು ಅಷ್ಟು ಇಷ್ಟು ಕಾಫಿ ಬೆಳೆದು, ಬೀಜವನ್ನು ಬೆಳೆದ ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂತೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾರುತ್ತಾರೆ'

ಎಜುಕೇಶನ್ ಏಕ್ಟ್

ಬ್ರಿಟೀಷರು ರೂಪಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ಈಗಾಗಲೇ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಅದರ ಅಗತ್ಯ ಎಷ್ಟಿದೆ

ಎಂಬುದನ್ನು ಅದು ಯೋಚಿಸಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. 1835ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಎಜುಕೇಶನ್ ಆ್ಯಕ್ಟ್ **English Education Act of Governor** ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಇದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದವನು ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್. ಇದನ್ನೇ ಮೆಕಾಲೆಯು ಅನುಸರಿಸಿದ. ಇದರ ಅಂತರಾಳದ ಮೂಲ ಸೂತ್ರವೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಪಶ್ಚಿಮದ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಹೇರುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನದ ಬೋಧನೆ ಎರಡೂ ಇದ್ದವು. ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಮುಖ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಮೆಕಾಲೆಯನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಬೆಂಟಿಂಕ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧುವಾಗಿದ್ದ. (**Soft**).

ಈ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷರ ನಡೆ-ನುಡಿಯನ್ನು ಕಲಿಸುವುದು (**Manners**). ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಓದುಗ ವರ್ಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಂಪೆನಿಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಜ್ಞಾನದ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದವು. ಇದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು.

ಎನ್‌ಲೈಟನ್ ಯುಗದ ತಾತ್ವಿಕತೆ

ಪಶ್ಚಿಮದ ಎನ್‌ಲೈಟನ್‌ಮೆಂಟ್ ಯುಗದ (19ನೇ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲ ಭಾಗ) ಜ್ಞಾನ ರೂಪಗಳು ; ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ; ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮಾದರಿಗಳು ಹೇಗಿತ್ತು ಎಂದರೆ – ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಲದಿಂದಲೇ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಈ ತರಹದ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನೇ ಕೇಂದ್ರ ಆಸಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ. ಪ್ರಗತಿ ; ಮನುಷ್ಯರ ಬಗೆಗಿನ ಆಸಕ್ತಿ ; ಅವನ ಕೌಶಲದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮುಂತಾದವು ಅಧಿಕಾರದ ಜೊತೆಗಿನ ಸಂಬಂಧವೇ ಆಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಬೇರೆ ಚಿಂತನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯ ಬಾರ್ಡೋಲಿ

"ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವು ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಹೋರಾಟ. ಅದು ಭಾರತದ ಭೂಮಿ ಭಾರತೀಯರಾದ ನಮ್ಮದು. ನಾವೇ ಅದರ ಒಡೆಯರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಮ್ಮ ಆಜನ್ಮ ಸಿದ್ಧ ಹಕ್ಕು, ಪರಕೀಯರಾದ ನೀವು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ ಎಂದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟ. ವಿಶಾಲವಾದ, ತಾತ್ವಿಕವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅದೂ ಭೂಮಿ ಹೋರಾಟವೇ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆ ಹೋರಾಟ ಭಾರತೀಯರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಜಾತಿ-ಮತ-

ಧರ್ಮ, ಪ್ರದೇಶ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಕರ್ಣಧಾರತ್ವವನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿಯ ನಾಯಕತ್ವದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ವಹಿಸಿತ್ತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ ಜಾತಿಯವರಾಗಿದ್ದು ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಂಪರೆ ಇದ್ದು, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ದೃಢ ಸಂಕಲ್ಪ ಬಲದಿಂದ ಎದುರಿಸಿ ಕರನಿರಾಕರಣೆಯ ಹೋರಾಟದಂಥ ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾದ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡಿ ಅಂಕೋಲಾ ತಾಲೂಕಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಬಾರ್ಡೋಲಿ ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ನಾಡವರು ನಮ್ಮ ಅಂಕೋಲಾ ತಾಲೂಕಿನವರೇ ಆದ ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ ಮತ್ತು ಎಸ್.ವಿ. ಪಿಕಳೆ ಮಾಸ್ತರರು ಸಂಘಟಿಸಿದ್ದ ಈ ರೈತ ಹೋರಾಟದೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ, ಏಕೆ ? ಈ ರೈತ ಹೋರಾಟವು ಇಡೀ ಅಂಕೋಲಾ ತಾಲೂಕಿನ, ಇಡೀ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಮಸ್ತ ರೈತ ಸಮುದಾಯದ ರೈತ ಹೋರಾಟವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಏಕೆ ? ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ, ಎಸ್.ವಿ. ಪಿಕಳೆ, ದಯಾನಂದ ನಾಡಕರ್ಣಿ ಅವರುಗಳ ಮುಂದಾಳುತನದ ರೈತ ಹೋರಾಟದ ಚರಿತ್ರಕಾರರು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ" (ಜಿ.ಎಚ್. ನಾಯಕ್, 2007, ಪು. 165–66).

ಎರಡು ಭೂ ಕಂದಾಯ

ಎರಡು ಭೂ ಕಂದಾಯ ಹಾಗೂ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ಇವು ಈ ದೇಶದ ಪುರೋಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಂದಗೊಳಿಸಿದವು. ಭಾರತೀಯ ರೈತರ ಮೇಲೆ ಸಹಿಸಲಾಗದಷ್ಟು ತೆರಿಗೆಯ ಹೊರೆ ಹೊರಿಸಿದರು.

ಜಮೀನುಗಳ ಮೇಲಿನ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದ ಕಡ್ಡಾಯದಿಂದಾಗಿ ಲೇವಾದೇವಿಗಾರರು ಗ್ರಾಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದರು.

ಎರಡು ಕೋರ್ಟು

ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿ (1798–1805) ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಕೋರ್ಟುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ. ಒಂದು ಸರ್ದಾರ್‌ದಿವಾನಿ, ಮತ್ತೊಂದು ನಿಜಾಮತ್ ಅದಾಲತ್. ಇದು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳಿಸಿದ ಕ್ರಮವೂ ಹೌದು. ಇದರ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಬೇರೆಯಿದೆ.

ಎರಡು ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಎರಡು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಎರಡು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಎರಡು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂದರೆ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ

ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಭಾರತೀಯ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಅನುಭವವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಆದರ್ಶಮುಖಿಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಮುಖವಾದ ಆಳುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಪ್ರಭುತ್ವವು ಹೇರಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ರೂಪುಗೊಂಡ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಕ್ರಮವು ಕನ್ನಡದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರಭಾವ: ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಬಂಡವಾಳವಾದದ ಪ್ರಭಾವಗಳು ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವೆಂಬಂತೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ.

ಏಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ಶಿಕ್ಷಣ

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾದರಿಯ ಕಲಿಕೆಯ ಮಾದರಿಯು ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅದರ ತಾರ್ಕಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದೆ. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಂಡ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸ್ಪಷ್ಟ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವು ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಿತು. ಅದರ ಬದಲಿಗೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ವಸಾಹತು ಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ಏಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಮಠ ಕೇಂದ್ರದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ರಮವು ಗೈರು ಹಾಜರಾಗಿರುವುದು.

ಏಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರದ ಕಂದಾಯ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯವು ನಿಗದಿಯಾದ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಬ್ರಿಟಿಷರಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಹಂತಗಳಿದ್ದವು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದವು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವೈಸರಾಯ್‌ಗಳು ಬಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಭೂ ಕಂದಾಯಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಒಮ್ಮತದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ತಾರಾಚಂದ್ ಅವರು 'ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ(1992, ಸಂ. 2, ಪು. 481) : 'ಈ ರೀತಿಯಾದ ದುಂದು ಖರ್ಚನ್ನು ಸರಿತೂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸರಕಾರವು ಭಾರತದ ಬಡವರ್ಗಗಳ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವ ರೀತಿಯ ಅಸಾಧಾರಣ ಅಧಿಕ ಮಟ್ಟದ ಹಾಗೂ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ರೀತಿಯ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಹೇರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿಯೇ ಆಯಿತು. ಸರಕಾರದ ಆಡಳಿತಗಾರರೇ ಕೆಲವರು ಈ ಶೋಷಣೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಿ ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಆಫ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಆದ ಲಾರ್ಡ್ ಸ್ಯಾಲಿಸ್ ಬರಿಯವರು ಈ ರೀತಿ ಬರೆದರು. ಈ ಮೊದಲೇ ಬಂಡವಾಳವು ಅತಿ ಸ್ವಲ್ಪ

ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಾಡು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ನಮ್ಮೀ ಕಂದಾಯ ವರಮಾನದ ಬಹು ಭಾಗವನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಂಡವಾಳವು ಮತ್ತು ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯಯವಾಗುತ್ತಾ ಕೊನೆಗೆ ಪೂರಾ ಪೋಲು ಆಗುತ್ತಿರುವ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದೂ ಒಂದು ಮಿತವ್ಯಯ ನೀತಿಯೇ ಅಲ್ಲ ... ಭಾರತದಿಂದ ರಕ್ತವನ್ನೇನೋ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ನಿಜ. ಆದರೆ ಎಳೆಯುವ ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ರಕ್ತವು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ಅಥವಾ ಸಾಕಷ್ಟು ಇರುವ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಇಟ್ಟು ಬೆಳೆಯಬೇಕಲ್ಲದೆ ಈಗಾಗಲೇ ರಕ್ತವಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಬಲವಾಗಿರುವ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಇಡಬಾರದು.'

ಏಜೆಂಟರು (ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳು)

ಅಮಲ್ದಾರರು ಸ್ಥಳೀಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ "ಸಾಹೇಬರಾದರು" ಅಂದರೆ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳು "ದ್ವಿಭಾಷೆ"ಯ ಕ್ರಮದ ಮುಖೇನ ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದರು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಭಾರತದ ನೌಕರರು ಏಜೆಂಟರಂತೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕರು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ; ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ ಕ್ರಮಗಳು ಬೇರೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಯಂ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು; ಸ್ವಯಂಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖಕರು ಇದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಿಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಲೇಖಕರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ "ರಸೋ ವೈ ಸಃ" ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಎರಡು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ನಾವು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅದು ಮಲೆನಾಡನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ರಮದ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದು ಹೂವಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಮಲೆನಾಡಿನಿಂದ ಬಂದವರು ಮಲೆನಾಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಕಲಿತು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಮಲೆನಾಡನ್ನು ನೋಡುವ ಕ್ರಮವೇ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಮಲೆನಾಡಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಕಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಅದು ಅನಾವರಣ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯು ವಸಾಹತು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಶನರಿಗಳ ವಿವರಗಳಿವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜನಸಮುದಾಯವು ಮಲೆನಾಡಿನ ನಿಸರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅನೇಕ ವೈರುದ್ಧ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ಐಗಳ ಮಠ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸ್ಕೂಲ್

ಆಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ಕೂಡಾ

ಸಾಹಿತ್ತವನ್ನು ತನ್ನ ಎದುರಿಗೆ ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದೆ. ಆಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಲಿಯಲು ವಸಾಹತು ಕ್ರಮ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು. ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ 'ಐಗಳ ಮಠ'ವೆಂಬದು ಮೇಲು ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಕಲಿಸಲು ಇದ್ದ ತಾಣಗಳು. ಈ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಾತ್ರವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. 'ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯು ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಕೊಟ್ಟ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಏನೇ ಇರಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಈ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರದಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಲಿಕೆಯು ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಗೆ ಅನ್ವಯವಾಯಿತು ಎಂಬುದಂತೂ ನಿಜ. ಈ ರೀತಿಯ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರವನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರದೊಳಗೆ ಹುಡುಕಬೇಕು. ಎರಡು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ (ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದ) ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಈ ರೀತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡ ಕ್ರಮವು ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಕಲಿಕೆಯ ಈ ಕ್ರಮ ಎನ್ನುವುದು ಲಿಖಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಬಗೆಗಿನ ಕೆಲವು ಪ್ರತೀಕಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಈಗಾಗಲೇ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ರಾಜಸತ್ತೆಯು ರೂಪಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅರ್ಥಗಳಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಅರ್ಥೈಸಲಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಗುಲ್ವಾಡಿ ವೆಂಕಟರಾಯರ 'ಇಂದಿರಾ ಬಾಯಿ', ಕುವೆಂಪು ರವರ 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' ಮೊದಲಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಬಗೆಗಿನ ನಿಲುವುಗಳೂ ಹೌದು.

ಲಾರ್ಡ್ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್ (1786–1793)

ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನು 1786 ರಿಂದ 1793ರ ವರೆಗೆ ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಿಸಿದನು. ಇವನಿಂದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಮೊದಲಾಯಿತು.

1784ರ ಪಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಾಯಿದೆಯು ಇವನಿಗೆ ಅಪರಿಮಿತ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿತು. ಇವನಲ್ಲಿ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ದಂಡನಾಯಕನ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದ್ದವು.

1791ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತೆಗೆ ಪೋಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು.

ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಸುಧಾರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ

ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಇವನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಪದ್ಧತಿಯು ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯೆಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನು ಜಮೀನ್ದಾರರೊಂದಿಗೆ ಜಮೀನಿನ ಕಂದಾಯ ಗುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು.

ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾರ್ಷಮನ್ನನ ಪ್ರಕಾರ ಇದು ಒಂದು ದಿಟ್ಟತನದ, ಸಾಹಸದ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಕಾಯಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಯಿದೆಯ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಯಿತು. ವ್ಯವಸಾಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಯಿತು.

ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಬದಲಾವಣೆಯೆಂದರೆ ಆಡಳಿತ ಸೇವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಐರೋಪ್ಯೀಕರಣ. ಈ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇವನು ಜನಾಂಗದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಅಂಶವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಇದು ಇವನ ಅನಂತರ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಇವನು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಅಪ್ರಮಾಣಿಕರೆಂದು ಬಗೆದು, ಎಲ್ಲ ಹುದ್ದೆಗಳು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಉನ್ನತ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಹುದ್ದೆಗಳು, ಯುರೋಪಿಯನ್ನರಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದನು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಇವನು ಎಲ್ಲ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಿಟೀಷರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ದೇಶೀಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ದೇಶದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ದೂರವಿಟ್ಟ ನಿದರ್ಶನ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವೀಸ್ ಆಡಳಿತ ಸೇವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ರೂಪಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನಿಗೆ ಸಂದಿತು.

ಒಂದು ಅಧಿಕಾರ – ಒಂದು ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಮನೋಸ್ಥಿತಿ

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರದ ಕಾನೂನು ನಿಯಮಗಳು ಲಿಖಿತ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಅದನ್ನು ಓದಿ ತಿಳಿಯುವ ಅವಕಾಶವು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋದುದು ಒಂದು ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ವಾತಾವರಣದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಕೆಲವು ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಗುರಿಯಾದವು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಆಯಾ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ 'ಗುರಿಕಾರರು' ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದಿದ್ದರೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗುರಿಕಾರರು ಆಯಾ ಜನಾಂಗಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರ ಅಧಿಕಾರವು ಕುಂದಿತು. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು, ದೈವಗಳು, ಗುರಿಕಾರರು

ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾನೂನಿನ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ನೀತಿಯಿಂದ ಗೈರು ಹಾಜರಿಯಾಗಿ 'ಒಂದು ನಿಯಮ' ಹಾಜರಾಯಿತು. ಇವು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರದ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸರಕಾರದ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಹಿಂದಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಈ ಕ್ರಮದ ಹಿಂದೆ ಯುರೋಪಿನ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಗಳು, ಅವರ ಅಧಿಕಾರದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮತ್ತು ತತ್ವಜ್ಞಾನಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದಂಶವನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅದೆಂದರೆ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಅನಂತರ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು ಬದಲಾದವು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಅವನ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಅವನ ಕರ್ತವ್ಯ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಯುರೋಪಿನ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿತು. ಇದನ್ನು 'ಸಿವಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ'ಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಇದರಿಂದ 'ವ್ಯಕ್ತಿ'ಯನ್ನು ಒಂದು ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಜೀವನ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ ನೋಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯು ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಅದನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಲಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯರು ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೋ ಬಿಡುತ್ತಾರೋ ಅದು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲಿಗೆ ಒಂದು ಪರೋಕ್ಷ ಹೇರಿಕೆಯಾದ ಆಢಳಿತ ಕ್ರಮವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನಂತರ ಅಧಿಕೃತವಾಯಿತು.

1. ಇದರಿಂದ "ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ" ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬ್ರಿಟೀಶರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು.
2. ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಖಾಸಗಿ ಒಡೆತನ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ನೀತಿಗೆ ಮುಖ್ಯ.
3. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.
4. ಭಾರತದಲ್ಲಿ "ಒಂದು ಅಧಿಕಾರ"ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು (One Power and one mind ನ ರೂಪೀಕರಣ).
5. ಒಂದೇ ಭೂ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಒಂದೇ ನಿಯಮಾವಳಿಯು ಕ್ರಮೇಣ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು (ಮೊದಮೊದಲು ಕಲ್ಕತ್ತಾ (ಬಂಗಾಳ) ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ: ಮದರಾಸು ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ, ಬಾಂಬೆ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ನಿಯಮಗಳಿದ್ದರ ಅನಂತರ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ತತ್ವಜ್ಞಾನವೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅನನ್ಯತೆ, ಒಂದು ಅಧಿಕಾರ, ಜನರನ್ನು ಒಂದೇ ಮನೋಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ (One

Individual: One Power: One territory and one mind). ಇದು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು. ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಅನಂತರ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಕೈಗಾರೀಕರಣ, ಬಂಡವಾಳವಾದ ಮೂಲತಃ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿತ್ತು. ಚರ್ಚುಗಳು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ನಡುವೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಸಂವಾದಗಳು ನಡೆದವು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಬಂದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳು ಅವಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು.

ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪತ್ತಿ

ನಗರ ಡಿವಿಜನ್ನಿನ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರು ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು 1854ರಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ವರದಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಹಾಲತ್ ಸುಂಕ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳದೆ ಬೆಳೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತೆ. ಕಾಫಿ ಬೆಳೆಯುವ ನೆಪದ ಮೇಲೆ ಭಾರಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಕಾಫಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಭೂಮಿ ಪಡೆದವರಿಗೆ ಕಾಫಿ ಬೆಳೆಯುವ ಉದ್ದೇಶವಾಗಲೀ ಶಕ್ತಿಯಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. ನೇಟಿವ್ ಜನರಂತೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಭೂ ಕಂದಾಯ ಹಾಕಬೇಕು – ಇವು ಅವರ ಸಲಹೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಕಮಿಷನರು ಇರುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಯೂ ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಹಾಗೇನಾದರೂ ಭೂಕಂದಾಯ ಹಾಕುವುದಾದರೆ ಅದು ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ (Gross Income) ಮೂರನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗ ಇರಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.

ಒಂದು ನಿಯಮ

ಚಾರ್ಟರ್‌ನ ಕಾಯಿದೆಯು 1833ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಅದನ್ನು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಹೇಳುವಾಗ: "ಅದು ವರ್ಣರಹಿತ; ಸಮವಸ್ತ್ರದಂತೆ ಒಂದೇ ನಿಯಮ ಹೊಂದಿದ್ದು ಅದು ಅತ್ಯಂತ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (**Eric Stokes, 1989**).

ಓದಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ನಾವು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಭಾರತೀಯ ಎಂಬ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸರಿ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಈ ರೀತಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಸೀಮಾ ರೇಖೆಗಳಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಕಳೆದ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ – ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಾವು

ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದುವ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂ

ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ ನಮಗೆ ನಮ್ಮದೇ ಒಂದು ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವಿದೆ. ಅನೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಿವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪೌರತ್ಯವಾದವು ಹೇಳುವ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು:

೧) ಪೌರಾತ್ಯವಾದದ ಪ್ರಕಾರ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಬಹುತ್ವದ ಅಂಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

೨) ಇದು ಅಧಿಕಾರದ ಶ್ರೇಣಿಕರಣವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

೩) ಬ್ರಿಟೀಶರು ಪರಿಭಾವಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶ್ರೇಣಿಕರಣವ್ನು ಪೌರಾತ್ಯವಾದ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

೪) ಯಾವುದು ವಸಾಹತು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಂಚಿಗೆ ಸೇರಿತೋ ಅದು ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಬಂತು.

೫) ಜ್ಞಾನದ ಮಾದರಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಬೇರೆಯಾಯಿತು.

೬) ಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೇ ಬೇರೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಪೌರಾತ್ಯವಾದ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

೭) ಮೂರನೆಯ ಜಗತ್ತಿನ ಮಿಮಾಂಸೆಗಳು ಮತ್ತೆ ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬರಬೇಕು.

೮) ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಮಾನದಂಡಗಳು ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚರ್ಚೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಶಿಸ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪರಿಕರಗಳು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಬಹುತ್ವ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆಯೆಂದು ಫುಕೋ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ವಸಾಹತುಕಾಲದ ನಮ್ಮ ಲೇಖಕರು ಮಾಡಿರುವುದು ಕೂಡಾ ಇದನ್ನೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕತೆ, ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇನ್ನೂ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳದಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಜನಾಂಗಳು (ಮಲೆನಾಡಿನ ಒಕ್ಕಲಿಗರು; ಕರಾವಳಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು; ಮಲೆಕುಡಿಯರು, ಕೊರಗರು; ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ದೇಸಾಯಿಗಳು; ಮೊಸರು ಮಾರುವವರು; ಲಿಂಗಾಯಿತರು; ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವವರು) ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂತು. ನಮ್ಮ

ಕನ್ನಡದ ಲೇಖಕರು ಇವರನ್ನು ಅನ್ಯರೆಂಬಂತೆ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಅವರು ಪರಕೀಯರೆಂದು ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಗಳು ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಮತ್ತೆ ಅನಾವರಣಗೊಂಡವು. ಇವುಗಳ ಮಟ್ಟ ಬೇರೆ. ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಲೇಖಕರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುವುದು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಸಂವಾದಗಳನ್ನು. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಡಳಿತಶಾಹಿ ನೀತಿಯು ಏಕ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರೆ. ನಮ್ಮ ಲೇಖಕರು ಬರೆದಿರುವುದೇ ಬೇರೆ. ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಮಲೆನಾಡಿನ ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯದೊಳಗೆ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳಿವೆ? ಎಷ್ಟೊಂದು ಹೊಸದಾರಿಗಳು ವಸಾಹತುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು? ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿತ್ರಿಸಿದವು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ತಾಯ್ನೆಲವಿದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೇರುಗಳಿವೆ. ಎರಡನೆಯದು ಈ ಸಂದರ್ಭದ ಲೇಖಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆ ಅದರ ವಸ್ತು ನಿರೂಪಣೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಖಚಿತವಿದ್ದವು ಅವರ ಬರಹಗಳು ನಿಷ್ಕಾರಣವಲ್ಲ. ನಿರ್ವಸಹಾತೀಕರಣದ ರಾಜಕಾರಣವು ಸುಲಭದ ಹಾದಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಬಹು ರೂಪಿಯಾದವು ಆದುದರಿಂದ ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಬರಹಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಹೇಳಬಹುದಾದ ಮಾತುಗಳೆಂದರೆ ಅವು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಾದಿಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದಲೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದು–ತಿರುಮಲಾಂಬಾ ಅವರ 'ನಭಾ'ವದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದು. ಪಂಜೆಯವರ 'ಟೈಟಾನಿಕ್ ಹಡಗು ಮುಳುಗ ತಕ್ಕುದಲ್ಲ' ದಿಂದಲೂ ಕೂಡಾ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಲೇಖಕರ ಸ್ಥಾನ ಪಲ್ಲಟಗೊಂಡ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಘಟನೆಯೂ ಹೌದು ಮಾಸ್ತಿ, ಕುವೆಂಪು, ಕಾರಂತ, ಪೈ, ಪಂಜೆ, ಗಳಗನಾಥ, ಎಂ.ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆಗಿರುವ ಅನೇಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಾತ್ವಿಕತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. 'ಸಂವಿಧಾನ' 'ಪ್ರಜೆಗಳು' 'ರಾಜಕಾರಣ' 'ಪ್ರದೇಶ' 'ತಾಯ್ನಾಡು'–ಇವುಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟುವಿಕೆಯು ನಮ್ಮ ಲೇಖಕರ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿದ್ದವು.

ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ

ಸೈದನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಸಂಗತಿಗಳಿವೆ: ಪ್ಯಾಲಿಸ್ಟೈನ್ ಮುಸ್ಲಿಂರ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೀತಿಯು ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ? ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ದಸ್ಯುಗಳು; ಶೂದ್ರರು; ಹೆಂಗಸರು ಹೇಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ? ಗ್ರೀಕ್; ಲ್ಯಾಟೀನ್; ಇಂಗ್ಲೀಷಗಳ ತತ್ವಜ್ಞಾನ; ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಎರವಲು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಪದಗಳ

ಬೇರುಗಳೂ ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂನಲ್ಲಿವೆ. ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಿಕವಾದ ಒಡನಾಟವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.

ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂನ ಎದುರು ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

ಪೌರಾತ್ಯವಾದದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಯಾವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ? ದಸ್ಯುಗಳನ್ನು, ಶೂದ್ರರನ್ನು, ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಹೇಗೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ? ರಾಮಾಯಾಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶೂದ್ರರನ್ನು ಏನೆಂದು ಕರೆಯಬೇಕು?

ಈ ಮೇಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಯುರೋಪಿನ ಜನಾಂಗವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ಕೃತಿಗಳು ಆಧುನಿಕ ಯುಗಕ್ಕೆ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ. ಅವು ಮತ್ತೆ ಹೊಸ ಸಂಕಥನಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿವೆ. ಅದನ್ನು ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂ ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಕೂಡಾ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ಇದು ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂನ ಕುರಿತು ನಾವು ಗ್ರಹಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವು ಕೂಡಾ ಇದುವೇ.

ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂನ ಮೂರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು

ಸೈದ್ ಓರಿಯಂಟಲಿಸಮ್ ಅನ್ನು ಮೂರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾನೆ.

೧. ಯಾರು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಭೋಧಿಸುತ್ತಾರೋ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೋ ಅಷ್ಟೇ ಮಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂ ಅನ್ವಯುವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಭಾಷಾಸಿಂದ್ಧಾಂತ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಶಿಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಇದು ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪೌರಾತ್ಯವಾದ ಅಂತರ್ ಶಿಸ್ತೀಯ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಮ.

೨. ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂಗೆ ಅದರದೇ ಆದ ಚಿಂತನಾ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂನ ನಿಲುವು ವಿಕ್ಟರ್ ಹ್ಯೂಗೋ ಡಾಂಟೆ, ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಅವರಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾದದ್ದು. ಈ ನಿಲುವೇ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕವಾಯಿತು.

೩. ೧೮ ನೇ ಶತಮಾನವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಪಶ್ಚಿಮ ಶೈಲಿಯ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿತು.

ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದೇ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ. ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಈ ಕೆಲವನ್ನು ಹೀಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ:

೧. ಯುರೋಪಿನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿತು. – ವಸಾಹತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಇದು ಮಹತ್ವದ ಚಿಂತನೆಯಾಗಿದೆ.

೨. ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಪಶ್ಚಿಮದ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಪರ್ಯಾಯ ತಾತ್ವಿಕತೆಯು ಮುಖ್ಯ.

೩. ಪೌರಾತ್ಯವಾದವೆನ್ನುವುದು ಕೂಡಾ ಒಂದು ಮಾದರಿಯ ಬರಹ ಅಥವಾ ಚಿಂತನೆ.

೪. ವಸಾಹತುದೇಶಗಳ ಹೊಸ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಅದು ರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

೫. ಪೌರಾತ್ಯವಾದವೂ ಸಹ ಒಂದು ಬೌದ್ಧಿಕ ಶಿಸ್ತು. ಅಂದರೆ ಯುರೋಪ್ ತನ್ನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಶಿಸ್ತುಗಳಿಗೆ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕಿತೋ ಅದೇ ರೀತಿಯ ಅಗತ್ಯವು ಪೌರಾತ್ಯ ಶಿಸ್ತಿಗೂ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಪರಿಕರವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ತತ್ವಜ್ಞಾನ: ಸಾಮಾಜಿಕತೆ: ಧರ್ಮಗಳ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕಂದಾಯ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ

ಮೈಸೂರಿನ ಕುರಿತು ಬರೆಯುವಾಗ ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ (1983) ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮಾತುಗಳು ಕಂದಾಯ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುತ್ತದೆ :

"ಮೊದಲ ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧದ ಬಿಸಿ ಮೈಸೂರಿನ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗೂ ಬಲವಾಗಿ ತಟ್ಟಿತ್ತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಮುಂಗಾರು ವಿಫಲತೆ, ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಯಿಸುವಲ್ಲಿನ ಖರ್ಚು ಹೆಚ್ಚಿ ಸ್ಥಿತಿ ಹದಗೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರಿ ಖಜಾನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಭೂ ಕಂದಾಯದ್ದೇ ಸಿಂಹಪಾಲು. ಆದರೆ ಆಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರನ್ನು ತೆರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರವೇ ಅವರ ನೆರವಿಗೆ ನಿಂತು 3 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಬರ್ಮಾ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸಿನಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ರಾಗಿಯನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ದಾಸ್ತಾನುಗಾರರು ಮುಕ್ತ ಪೇಟೆಗೆ ಧಾನ್ಯ ಬಿಡುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಹಲವಾರು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಹಿಂಜರಿಯದೆ ಕೈಗೊಂಡಿತು. 1920ರಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಿತು. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಜನತೆ ಹಾಗೂ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಎದುರಿಸಲು 1920ರಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಿತು. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು

ಎದುರಿಸಲು ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಜನತೆ ಹಾಗೂ ಹೊರಗಿನ ಪತ್ರಿಕಾರಂಗ ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಹೊಗಳಿದರೆ ವಿರೋಧಿಗಳ ಕೈಲಿದ್ದ ಮೈಸೂರು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಅಪ್ರಚಲಿತ, ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಅಜಾಗರೂಕವೆಂದು ಟೀಕಿಸಿದವು.

ಕಾಂತರಾಜರು ದಿವಾನರಾದ ಮೊದಲ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳೂ ಸರ್ಕಾರ ಖೋತಾ ಆಯವ್ಯಯ ಮಂಡಿಸಿ, ಕೂಡಿಟ್ಟ ನಿಧಿಯಿಂದ ಹಣ ತೆಗೆದು ಹೊಂದಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ನೀತಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭದ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚುವ ಸಂಭವವಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ಜಾಗರೂಕವಾಗಿರಬೇಕಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಕಡಿತ ಹಾಗೂ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಅದರ ವರದಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಅನಗತ್ಯವೆಂದು ಕಂಡ ಕೆಲ ಅತಿ ವೆಚ್ಚದ ಜಾಗೆಗಳನ್ನು ರದ್ದುಮಾಡಿದುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ರೂ. 50 ಲಕ್ಷದಷ್ಟು ಸರ್ಕಾರಿ ವೆಚ್ಚ ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಬಡವರ ಮೇಲೆ ಹೊರೆಯಾಗಲಾರದಂತೆ ರೂ. 1300ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯದ ಮೇಲೆ ವಾರ್ಷಿಕ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು, ಕೋರ್ಟು ಫೀ, ಸ್ಟಾಂಪಿನ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿ ರೂ. 20 ಲಕ್ಷದಷ್ಟು ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯ ಖಜಾನೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆದರೂ ಹಣಕಾಸಿನ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮುಟ್ಟದಿದ್ದಾಗ ಸರ್ಕಾರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾಲ ಎತ್ತುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಬೇಕಾಯಿತು. ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಕಾಂತರಾಜರು ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಯೋಜನೆಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ನಾವು ಸಾಲವೆತ್ತದೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಎರಡು ವಿಧದ ಸಾಲವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಒಂದು–ಏಳು ವರ್ಷ ಅವಧಿಯ ಶೇಕಡ 7 ರಷ್ಟು ಬಡ್ಡಿಯ ಸಾಲ ಮತ್ತೊಂದು 20 ರಿಂದ 30 ವರ್ಷ ಅವಧಿಯ ಶೇ. 6.5 ಬಡ್ಡಿಯ ಸಾಲ. ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ ಈ ಸಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಿತು.

ಆರ್ಥಿಕ ಸಮತೋಲ ಸಾಧಿಸಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಖೋತಾವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. 1920–21ರಲ್ಲಿ ರೂ. 67.78 ಲಕ್ಷವಿದ್ದ ಖೋತಾ 1921–22ರಲ್ಲಿ ರೂ. 23 ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಳಿಯಿತು. ಸರ್ಕಾರಿ ವೆಚ್ಚ 1920–21ರಲ್ಲಿ ರೂ. 320–33 ಲಕ್ಷವಿದ್ದದ್ದು 1921–22ರಲ್ಲಿ ರೂ. 275 ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಳಿಯಿತು. ಭೂ ಕಂದಾಯ, ಅಬ್ಕಾರಿ, ವಿದ್ಯುತ್ ತೆರಿಗೆಗಳ ವಸೂಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರಿಂದಲೂ, ರಾಜ್ಯದ ಕ್ರಮಗಳು ಫಲಿಸಿದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಿತು."

(ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್)

ಕಂದಾಯದ ನಿಯಮ

ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿಯು ಬ್ರಿಟೀಶರಿಂದಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ರೈತರಿಗೆ ಹೊಸ ಹೊರೆಯಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಕೆಲವು ರೀತಿಯ ನಿಯಮಾವಳಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು :

1. ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಜಮೀನುಗಳಿಗೂ ಭೂ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಕಂಪೆನಿ ಸರಕಾರವು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿತು.
2. ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ಅದು ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು.
3. ಪಟ್ಟಾ ಮತ್ತು ಜಮೀನಿನ ಅಳತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು.
4. ಇಳುವರಿ ಜಮೀನಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಕಂದಾಯ, ಇಳುವರಿಯಿಲ್ಲದ ಬಂಜರು ಜಮೀನಿಗೂ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ತಂದಿತು.
5. ಕಂದಾಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ರೈತರನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಕಂದಾಯ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಕಟ್ಟದ ರೈತರ ಮನೆಯನ್ನು ಜಪ್ತಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು.
6. ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಾತಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಒಂದು ವಿಭಾಗವನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಂಪನಿಯು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಮೀಷನರ್, ಅಮಲ್ದಾರ್ ಮುಂತಾದ ಹುದ್ದೆಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದವು. ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯು ರೂಪುಗೊಂಡದ್ದು ಹೀಗೆ.
7. ಭೂಮಿಯ ಅಳತೆಗಾಗಿ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಯಿತು. ಭೂ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಭೂ ನಕ್ಷೆ, ತಾಲೂಕು ಭೂ ನಕ್ಷೆ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.
8. ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿಯು ಗ್ರಾಮದ ರೈತರಿಂದ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿ ಸರಕಾರದ ಖಜಾನೆಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕಾಯಿತು.
9. ಕಂದಾಯವು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರದ ಆದಾಯದ ಮೂಲ ಸಂಪತ್ತಾದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಕೊಡಲಾಯಿತು.
10. ಸರ್ವೆಗಾಗಿ ಭಾರತೀಯರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಈ ಕುರಿತು ಅಗ್ರಾಳ ಪುರಂದರ ರೈಯವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: 'ಹಾಗಾಗಿ 1938ರಲ್ಲಿ ಪಡುಬಿದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವೆ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಮಾಡಿದೆ. ಶ್ಯಾನುಭೋಗನಾಗಲು ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆದೆ. ಆದರೆ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಶ್ಯಾನುಭೋಗ ಹುದ್ದೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆರ್ಯಾಪು ಗ್ರಾಮದ ಶ್ಯಾನುಭೋಗರಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ. ಸರ್ವೆ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಕಲಿತದ್ದಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಲೆ ಹಿಡಿಯುವ ದೊರೆಯಿತು (ಅಗ್ರಾಳ ಪುರಂದರ ರೈ, 2001, ಪು. 18). ಅವರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಆಗ ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗ ಹುದ್ದೆ, ಪಟೇಲ, ಶ್ಯಾನುಭೋಗ ಇವರ ಹುದ್ದೆಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ. ಪಟೇಲರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಹುದ್ದೆ. ಕಂದಾಯ ವಸೂಲು ಮಾಡುವ ಅದಿಕಾರ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ಜನನ–ಮರಣ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವೂ ಅವರು ಇಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪಟೇಲರಿಗೆ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿ ಮಾಡುವುದು ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು (ಅದೇ.).

11. ಕಂದಾಯವನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶರು ಸಂಪತ್ತಿನ ಕ್ರೋಢೀಕರಣದ ಮುಖ್ಯ ನೆಲೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಹೊರೆಯು ತನ್ನಿಂದ ತಾನಾಗಿಯೇ ಭಾರತೀಯ ರೈತರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರತೊಡಗಿತು.

12. ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು :

ಅ) ಬ್ರಿಟೀಶರು ಸುಶಿಕ್ಷಿತರನ್ನು ಕಂಡ ಕ್ರಮ ಬೇರೆ : ಅವರನ್ನು ಅವರು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರಿಇತಿಯು ಬೇರೆ. ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು ಆಗ ತಾನೇ ಉದಯವಾದ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕಾರಕೂನರಾದರು.

ಆ) ಕೃಷಿವಲಯ ಕಂದಾಯದ ಬಲೆಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದರು.

ಇ) ಆದರೆ ಈ ವಲಯದ ಒಳಗೆ ಇಲ್ಲದ ಜನರಿಗೆ ಇವರ ಅರಿವು ಇರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಕಂದಾಯದ ಪುನರ್ ನಿಗದಿ

"ಕಂದಾಯದ ಬೇಡಿಕೆಯು ಭೂಮಾಲೀಕನ ಗೇಣಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಗದಿಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಭಾರತ ಸರಕಾರವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ನೇರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿದ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಾಲೀಕರು

ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಗಳ ಮೊಬಲಗನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಹಾಗೂ ಸರಕಾರದವರು ಹೆಚ್ಚಿಸಿರುವ ಅಂಶವನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಕಂದಾಯ ಪುನರ್ನಿಗದಿ ಮಾಡುವಾಗ ಅದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ ಬರುವ ಒಲವುಗಳೇ ಕಂಡುಬಂದವು. ಈ ವಿಧವಾದ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಂದಾಯ ನಿಗದಿಗಳು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೇ ಕುಗ್ಗಿದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಿದ್ದವು. ಏಕೆಂದರೆ ಬೇಸಾಯಗಾರರು ಈ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಂದಾಯ ನಿಗದಿಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ತನ್ನ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಂದಾಯ ನಿಗದಿ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುವುದೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡಾ ಭೂಕಂದಾಯದ ಆದಾಯವು 1860–61 ರಿಂದ 1904–05ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 50ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಈ ಪೈಕಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಳಿಗೆ ಬಂದ ಭೂಮಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಹೆಚ್ಚಾದುದರಿಂದ ಬಂದಿತಾದರೂ ಎಲ್ಲವೂ ಅದರಿಂದಲೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಬೆಲೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರಿಂದ ಬಂದ ಲಾಭವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಸರಕಾರ ನುಂಗಿಕೊಂಡಿತೇ ವಿನಃ ಇದು ಪ್ರಾಯಶಃ ಬೇಸಾಯಗಾರನವರೆಗೂ ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ವಿಧವಾದ ಗೇಣಿ ಕ್ರಮಗಳು ಹಾಗೂ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿಗಳೇ ದೇಶದ ವ್ಯವಸಾಯಿಕ ಹಿನ್ನಡೆ ಹಾಗೂ ರೈತನ ಬಡತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದವು. (ಅದೇ)"

(ನೋಡಿ: ಅಗ್ರಾಳ ಪುರಂದರ ರೈ 2001)

ಕಂದಾಯದ ಪ್ರತಿಕೂಲಗಳು

"ಈ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಅನುಕೂಲಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರತಿಕೂಲಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇದರಿಂದ ಮೊದಲಿಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಕ್ಷಣಿಕವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಲಾಭಗಳುಂಟಾದರೂ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಶೋಷಣೆಯ ಮತ್ತು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಯಂತ್ರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಇದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನಷ್ಟವಾಯಿತೇ ವಿನಃ ಲಾಭವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಂದಾಯವನ್ನು ಖಾಯಂ ಆಗಿ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿದುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ ಅಧಿಕ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು. 1793ರಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಕಂದಾಯವೇ ಬ್ರಿಟೀಷರ ನಿರ್ಗಮನದವರೆಗೂ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಇದಲ್ಲದೆ ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದ, ಭೂಮಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಅಧಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆ, ರೈತರ ಸುಖ ಸಂವೃದ್ಧಿಗಳು ಕೇವಲ ಮರೀಚಿಕೆಯಾಗಿದ್ದವು.

ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಈ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಾಗಿ ಕಂಪನಿಗೆ ಜಮೀನ್ದಾರರ ಬೆಂಬಲ ದೊರಕಿದರೂ ಸಹ ಅದು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಬೆಂಬಲಕ್ಕಾಗಿ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಬಲಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಕೃಷಿಕರ ಹಕ್ಕುಗಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅವರು ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಶಪಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ ವೈಷಮ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟವು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಜಮೀನ್ದಾರರು ಮತ್ತು ಗೇಣಿದಾರರು, ಶೋಷಕರು ಮತ್ತು ಶೋಷಿತರು.

ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಇದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾದವು. ಜಮೀನ್ದಾರರನ್ನು ಆಸ್ತಿಯ ಒಡೆಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ನಿಜವಾದ ಕೃಷಿಕರನ್ನು ಗೇಣಿದಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವರು ಪರತಂತ್ರ ಜೀವಿಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು, ಜಮೀನ್ದಾರರ ಆಶ್ರಿತರು ಮತ್ತು ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟರು. ಜಮೀನ್ದಾರರು ಅವರ ಮೇಲೆ ನಡೆಸುವ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸುಲಿಗೆಗೆ ಅಂಕುಶವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಗೇಣಿದಾರರ ಜೀವನ ಜೀತಗಾರರ ಜೀವನವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ದುಸ್ಸಹವಾಯಿತು."

(ಬೇರೆ ಮಾಹಿತಿಗಳು)

ಕಂದಾಯದ ರಾಜಕಾರಣ

ಬ್ರಿಟೀಶರು ಕಂದಾಯವನ್ನು ಆಡಳಿತದ ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ನೋಡಿದರು. ಹಿಂದಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಭಾರತೀಯ ರಾಜರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯನ್ನು ಅವರು ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಂದಾಯವು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಂಪೆನಿಗಳ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಅಧಿಕಾರದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಯಿತು. ಆದರೂ ಈ ಹಿಂದೆ ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ ಬ್ರಿಟೀಶರ ಕಂದಾಯ ನೀತಿಯು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟೀಶರು ಕಂದಾಯದ ವಸೂಲಾತಿಗೆ ಹೊಸ ನಿಯಮವನ್ನು ತಂದರು. ಹಳೆಯ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಹೊರಟು ಹೋದವು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಅಧಿಕಾರದ ಸ್ಥಾನಗಳು ಕೂಡಾ ಬದಲಾದವು. ದೇಶಮುಖ, ಪಟೇಲ, ಗುರಿಕಾರ – ಇವರ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿದವು. ಬ್ರಿಟೀಶರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಂದಾಯ ಎನ್ನುವುದು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟೀಶರು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ – ಭಾರತೀಯ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ; ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಇದ್ದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟೀಶರು ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಕಂದಾಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದ್ದು ; ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿತ್ತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಮೀನಿನ ಮೇಲಿನ ಹಕ್ಕಿಗೂ, ಜಾತಿಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೂಪದ ಸಂಬಂಧಾಂತರಗಳಿದ್ದವು. ಉದಾ : ಕುಲುಮೆಗೂ–ಆಚಾರಿಗೂ ಭೂಮಿ

ಸಂಬಂಧ ; ಚರ್ಮದ ಕೆಲಸಗಾರ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಸಂಬಂಧ ; ಕ್ಷೌರಿಕ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಸಂಬಂಧ – ಹೀಗೆ ಇವು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋದವು. ಬ್ರಿಟೀಶರು ಜಮೀನು, ಅದರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿಯ ಅಳತೆಗೆ ಹೊಸ ಮಾನದಂಡ (ಚೈನ್ – ಸಂಕೋಲೆ) ಬಂದವು. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ರೈತರ ನೋವು–ನಲಿವುಗಳು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶರು ವಿಧಿಸುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಹಿಡಿತ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಭೂಮಿಯ ಅಳತೆ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು (ಭೂ ಕಂದಾಯ) ವೈಜ್ಞಾನಿಕವೆಂದು ಬ್ರಿಟೀಶರು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡರು. ತೆರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾದಷ್ಟು ಮನುಷ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಗೊರೂರು, ನವರತ್ನ ರಾಮರಾವ್, ಎಚ್.ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಂದಾಯದ ವಿರೋಧ

ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿದರು : "ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ನಾಲ್ಕಾಣೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದ ವರೆಗೆ ಕಂದಾಯುವನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡಕೂಡದು ಎಂದು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರವು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಈ ಕೆಳಗೆ ಸಹಿ ಮಾಡಿರುವ ನಾವು, ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನಾವಾಗಿಯೇ ಪೂರಾ ಅಥವಾ ಬಾಕಿ ಇರುವ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರವು ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನಿನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕಂದಾಯದ ಬೇಪಾವತಿಯಿಂದ ಒದಗುವ ಎಲ್ಲ ಫಲಗಳನ್ನು ನಾವು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಾವಾಗಿಯೇ ಕಂದಾಯ ಕಟ್ಟಿ ನಮ್ಮದು ಸುಳ್ಳುವಾದ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಆತ್ಮ ಗೌರವವನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ನಮ್ಮ ಜಮೀನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಲೇಸು. ಆದರೆ, ಒಂದು ವೇಳೆ ಸರ್ಕಾರವು ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯದ ಎರಡನೆಯ ಕಂತಿನ ವಸೂಲಿಯನ್ನು ಕೈ ಬಿಡುವುದಾದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯವುಳ್ಳವರು ಇಡೀ ಕಂದಾಯವನ್ನಾಗಲಿ, ಬಾಕಿ ಇರುವಷ್ಟನ್ನಾಗಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಕಂದಾಯ ಕೊಡುವ ಚೈತನ್ಯ ಇರುವವರು ಕೂಡ ಏಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಬಡವರಾಗಿರುವ ರೈತರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಕಂದಾಯ ಕಟ್ಟಲು ಇದ್ದು ಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಮಾರಿ ಸಾಲ ಸೋಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಳಾಗುತ್ತಾರಲ್ಲಾ ಎಂದು. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಡವರಿಗಾಗಿ ಇದ್ದವರು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಕಟ್ಟದೇ ಇರುವುದು ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಭಾವನೆ". ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 3000ವನ್ನು ಮೀರಿತು.

ಯುದ್ಧವು ವಿಷಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕಮಿಷನರ್ ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ದೂಷಿಸಿದರು. ಏಪ್ರಿಲ್ 15 ರಂದು ಗಾಂಧೀಜಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು.

ಈ ವಿಷಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಮಿಷನರ್ ಅವರೇ ಆಹ್ವಾನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಎಂಥ ಅಂಥಮಂತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೂರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ ಮೊದಲೇ ಅವರು ಲಾರ್ಡ್ ವಿಲಿಂಗ್‌ಡನ್ ಅವರ ತೀರ್ಮಾನದ ವಿರುದ್ಧ ಏನೂ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಕಮಿಷನರ್ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿರುವ ಆಯುಧ. ತಮ್ಮ ನಿಲುವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಯುದ್ಧದ ಹೆಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಅಪಾಯ ಒದಗಿರುವಾಗ ರೈತರೂ ನಾನೂ ನಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ಕೈಬಿಡಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕಮಿಷನರ್ ಅವರ ಈ ಮನೋಭಾವ ಜರ್ಮನ್ ಅಪಾಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಪಾಯವನ್ನು ಒಡ್ಡುವಂಥದು ಎಂದು ಸೂಚಿಸುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಒಳಗಿನ ಈ ಅಪಾಯದಿಂದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಭರತಖಂಡವು ತನ್ನ ದೀರ್ಘ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳೇನು, ಕರ್ತವ್ಯಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಲು ರೈತರು ಅಕ್ಷರಸ್ಥರೇನೂ ಆಗಿರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಅಭೇದ್ಯವಾದದ್ದು ಎಂದು ಅವರು ಮನಗಾಣಬೇಕು ಅಷ್ಟೆ. ಆಗ ಯಾವ ಸರ್ಕಾರವೂ, ಅದು ಎಷ್ಟೇ ಬಲಿಷ್ಠವಾದದ್ದಾದರೂ, ಅವರ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದು. ಖೇಡಾ ರೈತರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ಪ್ರಮಾಣದ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಆಳುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ತೋರಿಸಿಯೇ ತೀರುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಅಪ್ಪಣೆಗಲು ವಿಚಾರರಹಿತ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯಾಯ ಎಂದು ಅವರ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಕಂಡಾಗಲೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಂತೆ ರೈತರನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಲು ಯುದ್ಧವು ಪರವಾನಗಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

(ನೋಡಿ: ಮಹಾತ್ಮ)

ಕಂದಾಯದ ಸಮಸ್ಯೆ

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆದ ತೊಂದರೆ ಮತ್ತು ಅನ್ಯಾಯವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಿದ್ದವು. ಅವೇನೆಂದರೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ವರಮಾನದ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಭಾಗವು ಇದೇ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ವಿನಿಯೋಗವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಫಲವತ್ತರ ಹಾಗೂ ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದರ ಬದಲು ಹೋಮ ಚಾರ್ಜಸ್ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೂಡಲಾಗಿದ್ದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಬಂಡವಾಳದ ಮೇಲಿನ ಬಡ್ಡಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಶೋಷಣೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಶೋಷಣೆಯೊಂದು ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಭಾರತದ ಉತ್ಪಾದನಾಶಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗಿ ಅದು ಕೊಡುವ ಕೆಲಸಗಳು ಒಂದೇ ಮೊತ್ತವಾಗಿಯೇ ಮುಂದುವರೆದರೂ ಕೂಡ ವರಮಾನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬರುವ ಸಂಭವವಿತ್ತು. ಆದರೆ, ವಸ್ತುಶಃ ಹೀಗಾದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರಮಾನವು ತಟಸ್ಥವಾಗಿ ತೆರಿಗೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದುದರಿಂದ ಆಹಾರ ಹೊರೆಯು ಕೇವಲ ದುಸ್ಸಹವಾಯಿತು.

ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು :

1. ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಭೂ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿಯಿತ್ತು.
2. ಆದರೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾನೂನು ಬದ್ಧ ಹಕ್ಕು ಇರಲಿಲ್ಲ.
3. ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಭೂ ಕಂದಾಯವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
4. ವಾರ್ಷಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ 1/6 ಭಾಗದಿಂದ 1/3 ಭಾಗದವರೆಗೆ ನಿಗದಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
5. ಭೂ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಗ್ರಾಮದ ಒಳಗೆ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
6. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಟ್ಟಾ / ಅಥವಾ ಸರಪಳಿ ಮೂಲಕ ಅಳೆಯುವ ಪದ್ಧತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಜ್ಜೆ ಆಳ ಅಳತೆ, ಕೈ ಯುದ್ಧದ ಮೂಲಕ ಅಳತೆಯಿತ್ತು : ಗೇಣಿ ಪದ್ಧತಿ : ಇತ್ಯಾದಿ.
7. ರಾಜರು ಭೂ ಕಂದಾಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಧ್ಯೆ ತಲೆಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟೀಶರು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಬದಲಾಯಿತು.

ಬ್ರಿಟೀಶರು ಭಾರತದ ಬಹು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದಂತೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಅನೂಚೂನವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಭೂ ಕಂದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹತ್ತರ ಬದಲಾವಣೆಗಳುಂಟಾದವು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಮುಕ್ತ ವ್ಯಾಪಾರ ನೀತಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅದು ಸರಕು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸುಂಕಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ರಾಜಕೀಯ ಕಂಪನಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಾಗ, ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಆಳಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದಾಗ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳಿಗೆ ಭೂ ಕಂದಾಯದ ಮೂಲವೊಂದನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕಂಪನಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಭೂ ಕಂದಾಯದ ನಿಗದಿ, ವಸೂಲಿ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಹರಿಸಿದರು.

ಕಂದಾಯ ನೀತಿ

ಬ್ರಿಟೀಶರ ಕಂದಾಯದ ನೀತಿಯು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಭಾರೀ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಕಂದಾಯದ ನೀತಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಲು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿರುವ ಪದವೇ ನಿರಾಕರಣೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈ ನಿರಾಕರಣೆಯು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಮೇಲು ನೋಟಕ್ಕೆ ನಿರಾಕರಣೆಯೆಂದರೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿರಾಕರಣೆಯು ಭಾರತೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ತಿರುವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು. ನಮ್ಮ ಅನೇಕ ಚರಿತ್ರೆಕಾರರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯ ಹುಟ್ಟನ್ನು ನವಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿತು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕರನಿರಾಕರಣೆಯ ರೂಪವು ಬೇರೆ. ನಿರಾಕರಣೆಯು ಆ ಗ್ರಹದ ರೂಪದ್ದಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಅದು ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಕರಾರು ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟೀಶರು ಮೊದಮೊದಲು ರಾಜಸತ್ತೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವಾಗ ಬಳಸಿರುವ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಿ ; ಕರಾರು ರೂಪಗಳಿದ್ದವು. ಮೈಸೂರು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯು ಬ್ರಿಟೀಶರೊಂದಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಿರಾಕರಣೆಯೆಂದರೆ ಅದು ಖಡಾಖಂಡಿತವಾದ ಯುದ್ಧರೂಪಿಯೂ ಕೂಡಾ ಅಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ವಸಾಹತು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥವಿದೆ. ನಿರಾಕರಣೆಯೂ ರೈತರು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಪರಿಭಾಷೆಯೂ ಹೌದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದು ಕಂದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದು ಕಂದಾಯವು ಎಲ್ಲ ಜನವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿತವಾಗಿಲ್ಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಿರಾಕರಣೆಯು ಎಲ್ಲಾ ಜನರ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ರೂಪವಲ್ಲ. ನಿರಾಕರಣೆಯ ತತ್ವವು ಮೂಲತಃ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲ. ಅದು ತಿಂಗಳ ಪಗಾರವನ್ನು ಕಂಪೆನಿಯಿಂದ ಪಡೆಯುವವರ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟೀಶರ ಕಂದಾಯ ನೀತಿಯ ಮೂಲವನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದು ನೇಟಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕುರಿತದ್ದು.

"ಬಾಲಸುಂದರಂನ ಮೊಕದ್ದಮೆಯಿಂದ ಕರಾರು ಕೂಲಿಗಾರರಾದ ಭಾರತೀಯರ ಪರಿಚಯವುಂಟಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದುದು ಅವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ತಲೆಗಂದಾಯವನ್ನು ಹೊರಿಸಲು ಅಲ್ಲಿನ ಬಿಳಿಯ ಜನರು ಮಾಡಿದ ಸನ್ನಾಹವೆ.

ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ 1894ರಲ್ಲಿ ನೇಟಾಲಿನ ಸರಕಾರವು ಕರಾರು ಕೂಲಿಗಾರರ ಮೇಲೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ 25 ಪೌಂಡಿನ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಹೊರಿಸಲು ಹೊರಟಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಸೋಜಿಗವಾಯಿತು. ನಾನು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಮುಂದೆ ಚರ್ಚೆಗೆ ತಂದೆನು. ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಏರ್ಪಾಟನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಒಡನೆಯೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು.

ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ನಾನು ಈ ಕಂದಾಯದ ಮೂಲವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ವಿವರಿಸಬೇಕು.

ಸುಮಾರು 1860ನೆಯ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ನೇಟಾಲಿನಲ್ಲಿ ಫರಂಗಿಯವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿನ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅವಕಾಶವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅವರಿಗೆ ಕೂಲಿಗಾರರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ತೋರಿತು. ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಕಬ್ಬಿನ ವ್ಯವಸಾಯವೂ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ನೇಟಾಲಿನ ಜೂಲೂ ಜನರು ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೇಟಾಲಿನ ಸರಕಾರವು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಸರಕಾರದೊಡನೆ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸಿ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನದಿಂದ ಕೂಲಿಯವರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಲು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಈ ಏರ್ಪಾಟಿನ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಕೂಲಿಗಾರರು ನೇಟಾಲಿನಲ್ಲಿ ಐದು ವರ್ಷ ಕೂಲಿ ಮಾಡುವೆವೆಂದು ಮುಚ್ಚಳಿಕೆ ಬರೆದು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು ; ಮತ್ತು ಈ ಐದು ವರ್ಷವಾದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸುವುದಕ್ಕೂ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಅಧಿಕಾರವಿರಬೇಕೆಂದಿದ್ದಿತು. ಕೂಲಿಗಾರರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ಈ ಆಸೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಕರಾರಿನ ಕಾಲವು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಈ ಕೂಲಿಗಾರರ ಶ್ರಮದಿಂದ ತಮ್ಮ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಬಿಳಿಯ ಜನರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಭಾರತೀಯರು ತಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ಎಣಿಕೆಯನ್ನು ಮೀರಿಸಿದರು. ಅವರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ತರಕಾರಿಯನ್ನು ಬೆಳೆದರು. ತಮ್ಮ ದೇಶದ ತರಕಾರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುದಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿಯ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಇನ್ನು ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ಸಾಧ್ಯ ಮಾಡಿದರು." (ಸತ್ಯಶೋಧನೆ, 2001, ಪು. 189) ಮತ್ತು ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾವಿನ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಇವರೇ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು.

ಕಂದಾಯ ಪಾವತಿ ಆದ ಮೊಬಲಗು

"ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪಟ್ಟಿಯು ಭೂ ಕಂದಾಯದ ಪಾವತಿ ಆದ ಮೊಬಲಗುಗಳನ್ನು 1860-61 ರಿಂದ 1904-05ರ ಅವಧಿಯು ವರೆಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದೆ :

ವರ್ಷ	ಆದಾಯ ಕೋಟಿ
1860–61	18.15
1870–71	21.08
1880–81	21.11
1890–91	24.04
1900–01	26.22
1904–05	28.39

ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಕಿಗಳು ಲ್ಯಾಂಡ್ ರೆವಿನ್ಯೂ ಶಿರೋನಾಮೆಯ ಕೆಳಗೆ ನೀರಾವರಿ ಅನುಕೂಲಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಮೊಬಲಗನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇವು ಹೆಚ್ಚುವರಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾರವು. ಈ ಅಂಕಿಗಳನ್ನು ಸ್ಟಾಟಿಸ್ಟಿಕಲ್ ಅಬಸ್ಟ್ರಾಕ್ಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾದ ಅನೇಕ ಸಂಚಿಕೆಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ."

(ಬೇರೆ ಮಾಹಿತಿಗಳು)

ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ

ಕಂದಾಯವನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೇರುವಾಗ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯು ಕೂಡಾ ಇತ್ತು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವೈಸರಾಯ್‌ಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಿಲುವನ್ನು ತಳೆದಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಆಗ ಅವರು ತಳೆದಿದ್ದ ನಿಲುವುಗಳಿಗೆ ಯುರೋಪಿನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಸೂತ್ರಗಳಿದ್ದವು.

1. ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ – ದೇಹದ ದುಡಿಮೆ
2. ಅವನ ದುಡಿಮೆಯ ಮೌಲ್ಯ – ನಿಗದಿತ
3. ಬಂಡವಾಳ – ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಹೂಡುವ ಸಂಪತ್ತು
4. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ
5. ವಿನಿಮಯದ ಮೌಲ್ಯ
6. ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ದರಗಳು
7. ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರ ಉಪಯೋಗವೇನು? – ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ದರ

8. ಯಾವ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಬೇಕು ? – ಮತ್ತು ಯಾವಾಗ?

9. ದೈಹಿಕ ದುಡಿಮೆ – ಅದರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ; ಮಾನಸಿಕ ದುಡಿಮೆ (ಬೌದ್ಧಿಕ) ಅದರ ಮೌಲ್ಯ

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳು ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಿಂದ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ವರೆಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಚರ್ಚೆಗಳು ಬಂದಿದ್ದವು. ಯುರೋಪಿನ ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಇದರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದವು. ಕಾರಂತರ 'ಕುಡಿಯರ ಕೂಸು' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಮರಿ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿ, ಏಲಕ್ಕಿ ಮಲೆ –ಅದರ ಬಗೆಗಿನ ದುಡಿಮೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಔದಾರ್ಯದ ಉರುಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಚಿತ್ರಣಗಳು ಬಂದಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯವಾಗಿದೆ. ಜಮೀನುದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ – ಅದರ ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಬೇರೆ. ಕುಡಿಯರ ಕೂಸು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಮಲ ಭಟ್ಟ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಳೆಯುವ ನಿಲುವು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮುಗ್ಧ ಚಿಂತನೆಗಳ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೂ ಬಹಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ 'ಜ್ಞಾನ ಚಿಂತನೆ'ಗಳ ಸ್ವರೂಪದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ; ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ನಡುವಣ ಸಮತೋಲನದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಗುರಿಯಾಯಿತು.

(ನೋಡಿ: Michel Foucault – Archaelogy of Knowledge)

ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಹಣದ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಬ್ರಿಟೀಶರ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಮೌಲ್ಯ, ಮೊತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಹಣದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊಂದಿರುವ ಜಮೀನಿನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕಂದಾಯುವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊಂದಿರುವ ಜಮೀನು ಅವನ ಪಾಲಿನ ಸಂಪತ್ತು. ಆ ಸಂಪತ್ತಿಗೂ – ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೂ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿತವಾಯಿತು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಭಾರತದ ನಿಜ ಚಿತ್ರವು ಬೇರೆಯಿದೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಜಾತಿಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಭೂ ಹಂಚಿಕೆಯ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿವೆ. ಆಯಾ ಜಾತಿಗಳು – ಕಾಲ, ದೇಶವನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸುವ ಕ್ರಮವೂ ಕೂಡಾ ಬೇರೆ.

ಬ್ರಿಟೀಶರಿಗೆ ಹಣದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಕಂದಾಯ ರಶೀದಿ

ಭೂ ಕಂದಾಯ ಎನ್ನುವುದು ಖಾಸಗಿ ತೆರಿಗೆ ಪದ್ಧತಿ, ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಎನ್ನುವುದು ಸಂಪತ್ತು ಎಂದು ಪರಿವರ್ತಿತವಾಯಿತು. 1793ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸ್ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಜಮೀನುದಾರರ ಉಳುಮೆ ರಹಿತ ; ಬಂಜರು ಭೂಮಿಗೂ ಕಂದಾಯ ವಿಧಿಸಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸರಕಾರದ ಆಂತರಿಕ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆಯೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿದೆಯೆಂದು ವಾದಿಸಿದ. ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಮಾರುವಾಗ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸುಂಕ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ. ಈ ಕಾನೂನು ಈಗಲೂ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಮುನ್ರೋ ಕೂಡಾ ಜಮೀನಿನ ಸುಂಕದ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬಾ ನಿಗಾ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. 1801ರಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯರು ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಉಂಟಾದರೆ ಬಗೆಹರಿಸಲು ತಾಲೂಕುದಾರರನ್ನು ಮುನ್ರೋ ನೇಮಿಸಿದ. ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಜಮೀನುದಾರರ ಮಧ್ಯೆ ತಾಲೂಕುದಾರರು (ತಹಶೀಲ್ದಾರರು) ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಾದರು. ಜಮೀನಿಗೆ ಕಟ್ಟಲಾಗುವ ಕಂದಾಯವು ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಬಾರದು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ರಶೀದಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಮುನ್ರೋ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ.

ಕಂಪೆನಿ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು

ಈ ಹೊಸ ಪರಿಗ್ರಹಿಕೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವು ಹೊಸ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂದವು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಂಪನಿಗಳ ಅಧಿಕೃತ ಪರಿಭಾಷೆಯೇ ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಂಪನಿಗಳು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ತಂದ ಆಜ್ಞೆ ಅಥವಾ ನಿರೂಪವು ರಾಜಕೀಯ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಇದರ ಬಗೆಗೆ ಹಲವು ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಂಪನಿಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಆಜ್ಞೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಳಸಿದರು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಚಿಕ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿವರಗಳಿವೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗಲೂ ಕಂಪನಿಯವರು ಈ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು; ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸರಳವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದು ಒಡೆದು ಆಳುವ ನೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಯೂ ಹೌದು. (ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ : ಚಿಕ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರೇಸರನ ವರ್ತನೆ) ಗೊರೂರರ ಮೆರವಣಿಗೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ. " ನಮ್ಮ

ಸರಕಾರಕ್ಕೂ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಇಂಡಿಯಾ ಸರಕಾರಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಇವರು ಯಾವತ್ತು ನಮ್ಮವರು, ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಯಾವತ್ತೂ ಪರಕೀಯರು. (ಮೆರವಣಿಗೆ, ೧೯೮೧ ಪುಟ:೫೫೩)

ಆದರೆ ಭಾರತೀಯ ರಾಜಸತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಮರು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ಕಂಪೆನಿ ಅನ್ನುವುದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಿಭಾಷೆ.

ಕಂಪೆನಿಯಿಂದ ಸಾಲ

1876–77ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಕ್ಷಾಮದಿಂದ ಬಳಲಿದ್ದವು. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರದಿಂದ ಮೈಸೂರು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯು 80 ಲಕ್ಷ ಸಾಲ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. 1874–75ರಲ್ಲಿದ್ದ 109 ಲಕ್ಷವಿದ್ದುದು 1880–81ರಲ್ಲಿ 101 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಏರಿತ್ತು. ಹೊಸ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿರಲಿಲ್ಲ (ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ : ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.1937 ಪು. 58). ದಿವಾನ್ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಗೆ ಈ ರೀತಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಉಲ್ಲೇಖವೇ ಆಗಿನ ಮೈಸ್ರರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ವಾಸ್ತವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಂಪೆನಿ ಸರಕಾರ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಂಪೆನಿ ಸರಕಾರ, ಅದರ ಅಧಿಕಾರ, ಮೊಗಲ ಅರಸರ ಆಡಳಿತ ಎರಡೂ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ಎರಡು ರೀತಿಯ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಜನರು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಆಢಳಿತ, ಮೈಸೂರು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು, ಪಾಳೆಯಗಾರರನ್ನು, ಬ್ರಿಟೀಶರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಜನರು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭದ ಆಢಳಿತ ನೀತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿದರು. ಮತ್ತು ಅವರು ಸ್ವೀಕರಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಅರಸರು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದರಿನಿಂದ ಬಂದಳಿದ ಮಿಶನರಿಯ ಜನರು, ಬ್ರಿಟೀಶರು – ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸರಕಾರವನ್ನು ಕಂಪನಿ ಸರಕಾರವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿ

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರ ಲಿಪಿ ರೂಪಿಸುವ ಯತ್ನ ನಡೆದಿರುವುದು 1906. ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿರುವವನು ರೆವರೆಂಡ್ ಲೂಥಿ.

ಕನ್ನಡದ ಶಾಲೆ

ವಾಲ್ಟರ್ ಎಲಿಯಟ್ – ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ.

ವಾಲ್ಟರ್ ಎಲಿಯಟ್ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವೇ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಅದೇ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಮೊದಲ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ. ಈ ವಿಷಯುವನ್ನ ಅನೇಕರು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆರ್. ರಂಗೇಗೌಡರು **1900**ರಲ್ಲಿ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಳವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಆದಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು (ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, **3** ಆಗಸ್ಟ್, **2008,** ವೇಮಗಲ್ ಸೋಮಶೇಖರ).

ಗಾಂಧಿಯವರು **1927**ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದಾಗ **21–7–1927**ರಂದು ಇವರ ಶಾಲೆಗೂ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದರು (ಅದೇ). ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವುದು ವಸಾಹತುಕಾಲ್ಪದ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶ. ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಗಾಂಧಿ ಬಂದಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಅನೇಕ ಲೇಖಕರ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಕಮಿಷನ್ ಆಧಿಪತ್ಯ

ಕಮಿಷನ್ ಆಧಿಪತ್ಯದ ಕಡೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ರಂಗಾಚಾರ್ಯರು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದರು. ಕೆಲವು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಮೇರೆ ಬದಲಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. 9 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಸಬ್ ತಾಲೂಕುಗಳಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು. 4 ಮುನಿಸಿಫ್ ಕೋರ್ಟುಗಳೂ, 3. ಸಬ್ ಕೋರ್ಟುಗಳೂ, 5 ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಜೈಲುಗಳೂ, ಕೆಲವು ಮುಸಾಫರ್ ಬಂಗಲೆಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳೂ ವಜಾ ಆದವು. ಈ ಬಗೆಯ ಏರ್ಪಾಟಿನಿಂದ ವರ್ಷ 1 ಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 2 ಲಕ್ಷದಂತೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಮಿಕ್ಕಿತು. ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಅಥವಾ ಕಾಡುಗಳ ಇಲಾಖೆಯ ಆದಾಯವು ಅವುಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಧದ ಮರವೆಲ್ಲವೂ ಅರಮನೆಗೆ ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಂಗಾಚಾರ್ಯರು ಈ ಬಾಬಿಗೆ ತಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹುಟ್ಟುವಳಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು (ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.1937 59).

ಕಮಿಷನರ್

ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಶರ ಆಢಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹೇಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

"1858ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯೆಂಬ ಸಚಿವನು ಸಿದ್ಧನಾದ ಮೇಲೆ ಭಾರತ ವರ್ಷದ ಸ್ವಾಮ್ಯವನ್ನು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟೇ ವಹಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಆಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯೆಂಬಾತನೇ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ. 1919ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ವಾಹದ ವಿದಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಆತನ ಅಧಿಕಾರವೂ ಕರ್ತವ್ಯವೂ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಲಿದೆ. 1919ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳು ಎರಡೇ. ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯ ವೇತನವನ್ನು ಅದುವರೆಗೂ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರಕೋಶದಿಂದಲೇ ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಜ್ಯದ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯಿಂದಲೇ ಒದಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಆತನಿಗೆ ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೈಕಮಿಷನರ್ ಎಂಬ ಹೊಸ ಹುದ್ದೆಯೊಂದು ನಿರ್ಮಿತವಾಯಿತು. ಪತಿಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಆತನ ಅಧೀನರಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಆತನು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಆಡಳಿತದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತರವಾದಿಯೆಂಬಂಶವು ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ಆಡಳಿತದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಸಮಸ್ತಾಧಿಕಾರವೂ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯ ಹಸ್ತಗತವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದರ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಆತನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು 1) ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಭಾಗ, 2) ಆಯವ್ಯಯದ ಭಾಗ, 3) ಶಾಸನ ಭಾಗಗಳೆಂದು ಮೂರಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಣಬೇಕು.

ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯ ಕಾರ್ಯಾಲಯವು ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿದೆ. ಆತನು ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರತಕ್ಕವನು. ಭರತ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಅಪರೂಪ. ಇಂಡಿಯ ಆಫೀಸೆಂಬುದು ಆತನ ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ರೂಢಿಯಾದ ಹೆಸರು. ವೈಟ್‌ಹಾಲ್ ಮತ್ತು ಇಂಡಿಯ ಹೌಸ್ ಎಂಬ ಎರಡು ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಕಮೀಷನರ್ ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಕಮಿಷನರ್ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯನೇ ಇರುತ್ತಾನೆ ; ಆತನ ಕೆಲಸವು ನಿಯೋಗಿತನದ ಕೆಲಸವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರಾಲೋಚಕವಾದ ಸಭೆಯೊಂದಿದೆ. ಆ ಸಭೆಗೇ ಇಂಡಿಯ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ 8 ರಿಂದ 12ರ ವರೆಗೂ ಸದಸ್ಯರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಭಾರತೀಯರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ ; ಉಳಿದವರನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ವರ್ಷದ ಅನುಭವ ಪಡೆದವರನ್ನೇ ಆರಿಸತಕ್ಕುದೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ.

ಭರತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯು ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ

ಅಧಿಕಾರಪಟ್ಟವನ್ನು ಪಡೆದವನು. ಯುದ್ಧವನ್ನಾರಂಭಿಸುವುದೂ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದೂ ಆತನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದು. ಡುಮಿನಿಯನ್ನುಗಳೊಡನೆ ಅಥವಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಇತರ ಭಾಗಗಳೊಡನೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳೇನಿದ್ದರೂ ಆತನ ಮೂಲಕವೇ ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು." (ಉಕ್ತ)

ಕಮೆಂಡೇಶನ್

ರೈತರೆಲ್ಲಾ ಆದ್ಯಂತವಾಗಿ ಇನಾಂದಾರರ ವಶವೇ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ಯುರೋಪ್ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿರುಪಾಧಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾಮ್ಯವುಳ್ಳ ಇನಾಂದಾರರಾದ ಯಜಮಾನರುಗಳು ಇನ್ನೊಂದು ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಪ್ರತಿ ರೈತನೂ ಇನಾಂದಾರ ಅಥವಾ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಆದ್ಯಂತ ಭೃತ್ಯ ಎಂದು ತೋರಿಸಲು, ಅಂಥ ರೈತನು ಬೋಳು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಏನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ವೀರ ಮಂಡಿ ಹೂಡಿ ಕೂತು, ಸ್ವಾಮಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸ್ವಾಮಿಗೆ ತಾನು ಆದ್ಯಂತ ಭೃತ್ಯನೆಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ವಾಗ್ದಾನದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದರು. ಈ ಏರ್ಪಾಡಿಗೆ "ಕಮೆಂಡೇಷನ್" ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದಕ್ಕೆ ವಶವರ್ತಿ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಬಹುದು. ಹೀಗೆಂದರೆ ಆ ಆದ್ಯಂತ ಭೃತ್ಯನು ಸ್ವಾಮಿಯ ವಶವಾದನೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಬಹುದು. (ಎಂ. ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ 1923) ಇದು ಎಂ. ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರ ನಿಲುವು.

ಕರನಿರಾಕರಣೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ

ಕರನಿರಾಕರಣೆಯು ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಿದ್ದರೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು.

ಇದರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು :

1. ರೈತರ ಬಗೆಗಿನ ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು. – ಕಂದಾಯವು ಕೃಷಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವ
2. ರೈತರ ದೈಹಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಕೂಡಾ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿರೋಧ.
3. ಭೂಮಿಯ ಒಡೆತನಕ್ಕೆ ಹೊಸ ರೂಪ – ಇದು ಹಿಂದಿನ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿತ್ತು.
4. ರೈತರ ಒಕ್ಕಲು, ಜೀತ, ಗೇಣಿದಾರ ಮುಂತಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಿಂತ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆತು ಅವರೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಎಂಬ

ಚಿಂತನೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಶಿರಸಿ: ಸಿದ್ಧಾಪುರ: ಅಂಕೋಲೆ: ಶಿವಪುರ: ಈಸೂರು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

5. ರೈತರ ನ್ಯಾಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಹೆಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಅವಕಾಶ **(Space)** ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು.

6. ನಿರಾಕರಣೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯೇನಿತ್ತೋ ಅದು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿತು. ಮತ್ತು ಇದು ಗಾಂಧಿಯವರ ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಕರನಿರಾಕರಣೆಯ ತತ್ವ

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕರನಿರಾಕರಣೆ ಚಳುವಳಿಯು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಒಂದು ರೂಪ ಆದರೆ ಅದು ಶಸ್ತ್ರವಿಹೀನವಾದುದು. ಭಾರತೀಯ ಕರನಿರಾಕರಣೆ ಚಳುವಳಿಯು ಎರಡು ತತ್ವಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ:

೧. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರದ ತಾರತಮ್ಯ ನೀತಿಯ ವಿರೋಧ.

೨. ಶತ್ರು ಗುರುತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಮಿತ್ರರನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು.

ಕರನಿರಾಕರಣೆಯು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿರುವ ಯುದ್ಧವಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವಿದ್ದರೆ ತೆರಿಗೆ ಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಗಾಂಧಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ.

ಕರ ನಿರಾಕರಣೆಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನ

"ಕರಬಂದಿ ಅಥವಾ ಕರ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಚಳುವಳಿಗೆ ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಕರನಿರಾಕರಣೆಯ ಚಳುವಳಿಯು ಕೇವಲ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಕೃಷಿಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಕೂಡಾ ಆಗಿತ್ತು. ಗಾಂಧಿಯವರು ಅದನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ನೀತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ನಿಲ್ಲಲು ತಂತ್ರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದಿದ್ದರೆ ರೈತರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಂದೋಲನಕ್ಕೂ – ಅವರ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾದ ಜೀವನ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಅಂಥ ಭಿನ್ನತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಂದಾಯದ ನಿರಾಕರಣೆ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕರನಿರಾಕರಣೆಯು ಭಾರತೀಯ ರೈತರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಮಹಾನ್ ನಿರೂಪಣೆಗಿಂತ ಅದು ಬೇರೆ. ಕರನಿರಾಕರಣೆ ನೇರವಾಗಿ ರೈತರ ಜೀವನಾನುಭವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಆಂದೋಲನವು ರಾಜಕೀಯ

ನೀತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ನಿಂತ ಸಮರ. ರೈತರು ಕರನಿರಾಕರಣೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೂ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ರೀತಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಕರನಿರಾಕರಣೆಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ಭಾಗವಹಿಸದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅವರ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕುಂದಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಜಾತಿ, ಪ್ರದೇಶ, ಬೆಳೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಕರನಿರಾಕರಣೆಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಆಸಕ್ತಿಯು ಕೂಡಾ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಚಳುವಳಿಗೂ, ಕರನಿರಾಕರಣೆಯ ಚಳುವಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೆಂದು ರೈತರು ಯೋಚಿಸುವಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ."

(ನೋಡಿ: ಅರಿವು ಬರಹ, (ಸಂ) 1996, ಡಾ. ಮುಜಾಪುರ ಹುಸೇನ್ ಅಸ್ಸಾದಿ, ಭಾರತ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರೈತ ಹೋರಾಟಗಳು, ಐತಿಹಾಸಿಕ ನೋಟ, ಭಾಗ–2).

ಕರಾರು

ಶಿವಾಜಿ, ಮೈಸೂರು ದೊರೆಗಳು, ಹೈದರಲ್ಲಿ, ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ ಮೊದಲಾದವರು ಪಾಳೆಯಪಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ನಾಶಮಾಡಿದರೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸರಕಾರದವರು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ, ಅವುಗಳೊಡನೆ ಬೇರೆ ಕರಾರುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವುಗಳಿಂದ ಪೇಷ್‌ಕಪ್ ಎಂಬ ಪೊಗದಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರಿಂದ ಕಂದಾಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ವಸೂಲ್ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಇತರ ಚಿಲ್ಲರೆ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಥಾನೀಕರು ಬದ್ಧರು. ಆದರೆ ಇವರಿಗೆ ಸಿವಿಲ್ ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಫೈಸಲ್ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ, ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಈಗಿನ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಈ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕದ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಲೆಕ್ಟರುಗಳೂ, ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟುಗಳೂ, ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಜಡ್ಜಿಗಳೂ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುದಿಕೋಟೇ ದೊರೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಪುದಿಕೋಟೆ, ವೆಂಕಟಗಿರಿ, ಶಿವಗಂಗಾ, ರಾಮನಾಡು ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ಹತಶೇಷವಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಪಾಳಯ ಪಟ್ಟುಗಳಾಗಿವೆ. ದರ್ಖಿನಲ್ಲಿ ಬಹುಮನಿ ದೊರೆಗಳು, ಅವರ ತರುವಾಯ ಷಾಹಿ ನವಾಬರುಗಳೂ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ ಫೌಜುದಾರರುಗಳಲ್ಲಿ ಹೋದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಾ, ಈಗ

ವನಪರ್ತಿ, ಆತ್ಮತ್ತೂರು, ಗದ್ವಾಲ ಮತ್ತು ನಿಜಾಂ ಸರ್ಕಾರದವರು ತಮ್ಮ ನವಾಬರುಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸೀಮೆಗಳು ಕೆಲವು, ಇವುಗಳೇ ಪಾಳೆಯಪಟ್ಟುಗಳ ಪತಶೇಷಗಳು(ಎಂ.ಎಸ್ ಪುಟ್ಟಣ್ಣ–1923–ಪಾಳೆಯಗಾರರು)

ಕರಾರು ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಿಟೀಶರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೂಪದ ಕರಾರುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಅವರ ಆಢಳಿತ ಇಬ್ಬಗೆಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟೀಶರೊಂದಿಗೆ ಸಂಧಿಯಾಗಲಿ, ಸಮರವಾಗಲಿ ಎರಡೂ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಅದು ಅಪಾಯಕಾರಿ ಎನ್ನುವಂಥ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಢಳಿತಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮಗಳು ಕೂಡಾ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಮೆಟಕಾಫ್‌ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗವರ್ನರ್ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನ, ಕಂದಾಯದ ಕಲೆಕ್ಟರ್, ಕಮಾಂಡರ್‌ಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ. ಮನ್ರೋ, ಜನರು ತಮ್ಮ ವಿವಾದವನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಅವರು ನಿಜವಾದ ಯಜಮಾನರೆಂದು ಹೇಳಿದ. ಅವನು ಈ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವಾಗ ಭಾರತದ ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದ ಆಢಳಿತಾತ್ಮಕ ಪರಿಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮೆಟಕಾಫ್ ದೆಹಲಿಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತನ್ನ ಆಢಳಿತಕ್ಕೆ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆಢಳಿತ ನೀತಿಯನ್ನು ಮೊಗಲರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದ (೧೮೧೧–೧೮೧೯). ಆದರೆ ಮೆಟಕಾಫ್ ಕೂಡಾ ಜನರು ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂಬ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗವರ್ನರ್ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಗವರ್ನರ್ ಕೈಕೆಳಗೆ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ, ರೆವಿನ್ಯೂ ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಕಮಾಂಡರ್‌ಗಳು ಇದ್ದರು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಗತ ವೈಭವ

ಶಂಬಾ ಜೋಶಿಯವರ ಕಂ ನುಡಿಯ ಹುಟ್ಟು, ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿಯವರ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೆಟಗೇರಿಯವರ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಜೀವನ, ಆಲೂರು ವೆಂಕಟರಾಯರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗತವೈಭವದಂಥ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಕೃತಿಗಳು ವಿಜ್ಞಾನ ಅಧ್ಯಯನದ ಕ್ರಮದಂತಲ್ಲ, ಈ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಶುದ್ಧ ವಿಜ್ಞಾನದ ರೀತಿಯ ಸಂಶೋಧನೆಗಳೂ ಅಲ್ಲ. ಇವು

ವಿಷಯನಿಷ್ಠವಾದವು ಮತ್ತು ಈ ನಾಲ್ಕು ಕೃತಿಗಳೂ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ ಮತ್ತು ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಲುವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಕರು ತಳೆದಿರುವ ವಿಷಯನಿಷ್ಠ ಸಂಗತಿಗಳೇ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ; ಜನಜೀವನ ; ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ತಾವು ಏನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಕಲ್ಪ ಬಲವಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಕೃತಿಗಳು ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಚಹರೆಗಳು ಹೇಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಯ ಗತಕಾಲದ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕೂ ಒಂದು ನೆಲೆಯಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ಎದ್ದುಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಥನ ; ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಕಥನ ಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮವಾಗದಿರುವ ಹಂಬಲ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜನಜೀವನ, ವೈಭವಗಳ ಕುರಿತು ಬರೆಯುವುದೆಂದರೆ ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಮಾತ್ರವೇ ಈ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ವಿವರಣೆಯಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವರಣೆಗಳಿವೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುರಿತು ಬರೆಯುವುದು ಎಂದರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಒಂದು ಶಕ್ತಿಯಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲು ಮಾತ್ರ. ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಬೇಕು : ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಅವರ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ದೇಶೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ನಿಲುವಿಗೂ ಭಿನ್ನತೆಯಿದೆ. ಆ ಕಾಲದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹುಡುಕಾಟದ ಮೌಲ್ಯಗಳಿದ್ದವು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣದ ಆಸಕ್ತಿಗಳಿದ್ದವು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು:

1.	1833	ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು	ಮೈಸೂರು	ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆ
2.	1840–54	ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮಿಷನ್	ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲಾ	ಬೆಂಗಳೂರು ಸ್ಕೂಲ್
3.	1851	ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮಿಷನ್ ಸರಕಾರದ ಕಾಲೇಜು ನಂತರ ಇದು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜು ಆಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಶ್ರೀ ಡೆವರೋ ಎಂಬ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಕಮೀಷನರ್. 1854ರಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಂತ ವುಡ್‌ಡಿಸ್ಪಾಚ್ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿತು	ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು	ಹೈಸ್ಕೂಲ್
4.	1861	ಸರಕಾರ	ಬೆಂಗಳೂರು	ನಾರ್ಮಲ್ ಸ್ಕೂಲ್
5.	1862	ಸರಕಾರ	ಬೆಂಗಳೂರು	ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಸ್ಕೂಲ್
6.	1868	ಬಿ.ಎಲ್. ರೈಸ್ ಯೋಜನೆಯಂತೆ	ಪ್ರತಿ ಹೋಬಳಿ	

7.	1871–72	ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ದೇಶಭಾಷೆಯ ಒಂದು ಉನ್ನತ ಶಾಲೆ, ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯಲೇಶನ್ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ 11 ಶಾಲೆಗಳು ಬಿ.ಎ. ಮಟ್ಟದವರೆಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ 5 ಶಾಲೆಗಳು		
8.	1875	ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಮದರಾಸು ವಿ.ವಿ.ಯ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆಯಿತು.		
9.	ಧಾರವಾಡ	ಸರ್ಕಾರಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜು	1917 (ಸಂಖ್ಯಾಬಲ (922)	
10.	ಬೆಳಗಾವಿ	ಲಿಂಗರಾಜ ಕಾಲೇಜು	1933 (ಸಂಖ್ಯಾಬಲ (1014)	
11.	ಬೆಳಗಾವಿ 1895	ರಾಜಾಲಕುಮನ ಗೌಡ ಕಾಲೇಜು ಮಹಿಳಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಾಲೇಜು, ಧಾರವಾಡ	1939 1939	

ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣದ ರೂಪರೇಖೆ

ವರ್ಗಗಳು	ಅವಧಿ	ಮಾಧ್ಯಮ
ಪ್ರಾಥಮಿಕ	4 ವರ್ಷ	ಮಕ್ಕಳ ಮಾತೃಭಾಷೆ
ಮಾಧ್ಯಮಿಕ	3 ವರ್ಷ	ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಥವಾ ಉರ್ದು
ಹೈಸ್ಕೂಲ್	3 ವರ್ಷ	ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಥವಾ ಉರ್ದು
ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನೆಯ ಡಿಗ್ರಿ ಕೋರ್ಸ್	2 ವರ್ಷ ಇಂಟರ್ ಮಿಡಿಯಟ್ 2 ವರ್ಷ ಡಿಗ್ರಿ ಕೋರ್ಸ್	ನಿಜಾಮ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಉಸ್ಮಾನಿಯ ವಿ.ವಿ.ಯಲ್ಲಿ ಉರ್ದು

(ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಂಪರೆ, ಸಂ. 2, 1970, ಪು. 390–396, 411–414, 425–431

ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು

		ಸರಕಾರಿ	ನೆರವಿನ ಶಾಲೆಗಳು	ನೆರವಿಲ್ಲದ ಶಾಲೆಗಳು	ಒಟ್ಟು
1.	ಶಾಲೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	899	188	1000	2087
	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	33287	9370	15000	57657

1. **1886**ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷೋಜ್ಜೀವಿನಿ ಸಭೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಇತರ ಕಾಲೇಜುಗಳಂತೆ ಅದನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಲಾಯಿತು.ಇಲ್ಲಿ ಭಾಷೋಜ್ಜೀವಿನಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.
2. **1902–03**ರಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಣಿ ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು
3. **1916**ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ.ಯು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು
4. **1913**, ಹೆಬ್ಬಾಳದ ವ್ಯವಸಾಯ ಶಾಲೆ ಶುರುವಾಯಿತು
5. ಬೆಳಗಾವಿಯ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಶಾಲೆ – **1832**
6. ಧಾರವಾಡದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸ್ಕೂಲ್ – **1848**
7. ಧಾರವಾಡದ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಹೈಸ್ಕೂಲ್ **(1863)**
8. ಕಾರವಾರದ ಸರ್ಕಾರಿ ಹೈಸ್ಕೂಲ್ **(1864)**
9. ಬಿಜಾಪುರದ ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ **(1885)**
10. ಜೆಸ್ಯೂಟ್ ಮಿಷನ್ ಶಾಲೆ, ಮಂಗಳೂರು, **1844**
11. **1867** – ಸ್ಥಳೀಯ ಚಂದಾಹಣದಿಂದ ಶಾಲೆ
12. **1857**ರಲ್ಲಿ ಮದರಾಸು ವಿ.ವಿ. ಸ್ಥಾಪನೆ
13. **1869**, ಮಂಗಳೂರಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಎರಡನೆಯ ದರ್ಜೆಯ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆ
14. **1939**ರ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಯ ವಿಷಯಗಳು : ಇತಿಹಾಸ, ಬೀಜಗಣಿತ, ರೇಖಾಗಣಿತ, ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ, ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ, ಲೇಖಾಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಾಲೇಖನ (ಐಚ್ಛಿಕ)
15. **1921** ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಟೆಂಟ್ ಆಗ್ನೇಸ್ ಕಾಲೇಜು
16. ದಿವಂಗತ ರಂಗರಾಯರು **1897**ರಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಾಗಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಶೇಡಿಗುಡ್ಡೆ, ದೇರೆಬೈಲು, ಕೋಡಿಕಲ್ಲು, ಕಾಪಿಕಾಡು, ಕೆಟ್ಟ, ಉಡುಪಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ದರಖಾಸ್ತು ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ದಲಿತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.
17. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಜನರು ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ : ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ

ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕಿನ ವಿಟ್ಲದ ಹತ್ತಿರ (ಅಡ್ಯನಡ್ಕದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಕಿ.ಮೀ. ಒಳಗೆ) ಅಮ್ಮೈ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು 1926ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಊರಿನವರು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ಪಟ್ಟು ಮೂಲೆ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ (ಖಾಸಗಿಯವರ ಜಾಗದಲ್ಲಿ) ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಲಿಕಾ ಕೇಂದ್ರವಿತ್ತು. ಅಮ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಐದನೆಯ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಲಿಯಬಹುದಿತ್ತು.

18. ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ತರೀಕೆರೆ ತಾಲೂಕು ಅಮೃತಾಪುರ ಹೋಬಳಿ ಹಾದೀಕೆರೆ ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಾಠ ಶಾಲೆ ಪ್ರಾರಂಭ-1905, ಊರಿನವರ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗಿನ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ.

ಇದಲ್ಲದೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಧಾರವಾಡ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೂಡಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದವು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಮಠಗಳು, ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಜಾತ್ಯಾತೀತವಾಗಿದ್ದವು. ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಖಾಸಗಿಯವರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರ ದೇಣಿಗೆಯಿಂದ ಶುರುವಾಗಿದ್ದವು.

ಕಲಸುಮೇಲೋಗರ

ಪ್ರಾಯ್ಡ್ ಸಂಕರವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಹೀಗೆ:

"ಎರಡು ಜ್ಞಾನಗಳ ಸಹಯೋಗ ಹಾಗೂ ಸಂಕಥನ". ಇದು ಮನೋ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಸಂಕರದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಸಂಕರವು ಒಂದು ಮತ್ತೊಂದರ ಮೇಲೆ ಬೀರಿರುವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಕರತನವು ಹೊಸ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾದವು. ಸಂಕರವನ್ನು ಲೋಕ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಸುಮೇಲೋಗರವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎರಡು ರೀತಿಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಹಯೋಗ ಹಾಗೂ ಸಂಕಥನವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದರಿಂದ ಯಾವುದು ಪೂರ್ವ – ಯಾವುದು ಪಶ್ಚಿಮವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಕಷ್ಟ ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಯುರೋಪ್ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಗಳ ಸಹಯೋಗವಿತ್ತು.

ಕಲೆಕ್ಟರ್

ಜಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೂಪದ ಕಂದಾಯದ ಅಳವಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್ ಮೊದಲಿಗನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹಿಡಿತ, ಅವನು ತೆರಬೇಕಾದ ಕಂದಾಯ – ಇವುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್ ಪಶ್ಚಿಮದ ಅನುಕರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಕಂದಾಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕೊಟ್ಟ, ಕಂದಾಯವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸುವ, ಅದರ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಲೆಕ್ಟರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ. ಅಂದಿನಿಂದ ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಎಂಬ ಹೊಸ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣ ತರುವಲ್ಲಿ ಅವನು ಯಶಸ್ವಿಯಾದ. ಈಗಲೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರು ಡಿ.ಸಿ.ಯನ್ನು ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಲೆಕ್ಟರ್, ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು – ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಂಪೆನಿ ಅಧಿಕಾರದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು.

ಕಲೆಕ್ಟರ್: ಮನ್ರೊ

'ನಾಲ್ಕನೇ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದ ಸಂದರ್ಭ ಕ್ರಿ.ಶ. 1799ರಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಹತನಾದಾಗ ಆತನ ರಾಜ್ಯದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಬ್ರಿಟೀಶರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸೇರಿಹೋಯಿತು. ಇದು ವಿಟ್ಲದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟದ ಒಂದು ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು. ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವು ವಿದೇಶಿಯರಾದ ಬ್ರಿಟೀಶರ ಪಾಲಾಗುವುದನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಸಹಿಸದ ವಿಟ್ಲದರಸ ರವಿವರ್ಮ ನರಸಿಂಹರಸ ಡೊಂಬ ಹೆಗ್ಗಡೆಯು ಬ್ರಿಟೀಷರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಥಮ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಹಳೆಯನ್ನೂದಿದ. ಹಿಂದೆ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಂಪೆನಿಯವರು ಆತನಿಗೆ ನೀಡಿದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮಲಬಾರ್ ಕಮೀಷನರ್‌ರ ಆದೇಶವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಸುಮಾರು 150 ಮಂದಿ ಶಸ್ತ್ರ ಸನ್ನದ್ಧರಾದ ಬೆಂಬಲಿಗರನ್ನು ಜೊತೆಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು 1799ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ 15 ರಂದು ತಲಚೇರಿಯಿಂದ ವಿಟ್ಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಅಳಿಯನ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1800ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬ್ರಿಟೀಶರ ವಿರುದ್ಧ ವಿಟ್ಲ ಹೆಗ್ಗಡೆಯ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಖಚಿತವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ತನ್ನಂತೆ ಬ್ರಿಟೀಶರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಬೇಕಲದ ತಿಮ್ಮನಾಯಕ ಯಾನೆ ಕೃಷ್ಣನಾಯಕ ಹಾಗೂ ಈ ಹಿಂದೆ ಕೊಯಂಬತ್ತೂರಿನ ಶಿರಸ್ತೇದಾರನಾಗಿದ್ದ ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಎಂಬಾತನನ್ನು ತನ್ನ ಜೊತೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವಿಟ್ಲದರಸನು ಸಫಲನಾದ.

ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಕೂಡಾ ವಿಟ್ಲ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಜಮಲಾಬಾದ್ ಕೈಫಿಯತ್‌ನಲ್ಲಿ ಸುಬ್ಬರಾವ್‌ನನ್ನು ಪತ್ತು ಮುಡಿ ಸುಬ್ಬರಾಯ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪತ್ತುಮುಡಿ ಎಂಬುದು ವಿಟ್ಲ ಸಮೀಪದ ಮಂಚಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಒಂದು ಸ್ಥಳ ಎಂಬುದನ್ನಿಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಈ ಮೂರು ಮಂದಿಯ ಒಕ್ಕೂಟಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣನಾಯಕ ಯಾನೆ ತಿಮ್ಮನಾಯಕನ 204 ಮಂದಿ ಬೆಂಬಲಿಗರ ಪಡೆಯೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ಜನ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಗಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಅಧಿಕೃತತೆಯನ್ನು ತರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ಫತೇಹೈದರ್ ಎಂದು ಓರ್ವ ತೋರಿಕೆಯ ಹಕ್ಕುದಾರನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಟ್ಲದ ರವಿವರ್ಮ ನರಸಿಂಹರಸ ಡೊಂಬ ಹೆಗ್ಗಡೆಯ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟವನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರಥಮ ಹಂತದಲ್ಲಿ, ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಮರಣಾನಂತರ ಬ್ರಿಟೀಶರ ವಶವಾಗಿದ್ದ ಬೆಳ್ತಂಗಡಿಯ ಜಮಲಾಬಾದು ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು.

ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ 1799ರಲ್ಲಿ ಕೆನರಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಆಗಿ ಅಧಿಕಾರವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸರ್ ಥಾಮಸ್ ಮನ್ರೋನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂತು. ಸನ್ನಿವೇಶದ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡ ಆತ ವಿಟ್ಲದ ಹೆಗ್ಗಡೆಯನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯುವಂತೆ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ಕರ್ನಲ್ ಹಾರ್ಟ್‌ನಿಗೆ ಆದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿದ. ಈ ನಡುವೆ 1800ರ ಮೇ ತಿಂಗಳ 7ನೇ ತಾರೀಕಿನಂದು ವಿಟ್ಲದ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮತ್ತು ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿಯ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಹೂಡಿದ್ದ ಕಡಬದ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಮತ್ತು ಆತನೊಂದಿಗಿದ್ದ ಹಲವು ಮಂದಿ ಪಟೇಲರು ರಾತ್ರಾರಾತ್ರಿಯೇ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂಟ್ವಾಳಕ್ಕೆ ಧಾಳಿ ಮಾಡಿದ ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಬಂಟ್ವಾಳ ಪೇಟೆಯನ್ನು ಸೂರೆಗೈದು ನಂತರ ಪುತ್ತೂರಿಗೆ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಆಧಿಕಾರವಬನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸುಂಕ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ.

ಥಾಮಸ್ ಮನ್ರೋನಿಂದ ನಿಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಡೆಯು ಕರ್ನಲ್ ಕ್ಯುಮಿನ್‌ನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಜಮಲಾಬಾದಿಗೆ ತೆರಳಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರರ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ತಿಮ್ಮನಾಯಕ ಯಾನೆ ಕೃಷ್ಣ ನಾಯಕನು ಕೋಟೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ತೀವ್ರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ನಡೆಸಿದರೂ ಆತನನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಕೊಲ್ಲಲಾಯಿತು. ತಿಮ್ಮನಾಯಕನನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ಬೇಕಲದ ರಾಮನ್ ನಾಯರ್ ಎಂಬಾತ ಬ್ರಿಟೀಶರಿಗೆ ಸಹಾಯ

ಮಾಡಿದ ಎಂಬುದನ್ನು ದಾಖಲೆಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಮನ್ರೋನಿಂದ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ 200 ಜನರ ಇನ್ನೊಂದು ಪಡೆಯು ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಕುಮಾರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಸುಬ್ಬರಾವ್‌ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಸಫಲವಾದರೂ ಆತನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. 1800ರ ಮೇ 16ರಂದು ಬ್ರಿಟೀಶರು ಸುಬ್ಬರಾವ್‌ನನ್ನು ಸದೆಬಡಿದು ಪುತ್ತೂರು ಹಾಗೂ ಬಂಟ್ವಾಳಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಜುಲೈ 15 ರಂದು ಸುಬ್ಬರಾವ್‌ನನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು.

'ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿಟ್ಲದ ರವಿವರ್ಮ ನರಸಿಂಹರಸ ಡೊಂಬ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಏಕಾಂಗಿಯಾದ. ಆದರೂ ಧೃತಿಗೆಡದೆ ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ತನ್ನ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಸೋಲು ಖಚಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಆತ ಬ್ರಿಟೀಶರಿಗೆ ಶರಣಾಗುವ ಯಾವ ಸೂಚನೆಯನ್ನೂ ನೀಡಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಿಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಬ್ರಿಟೀಶರ ಭೀಮಬಲದೆದುರು ಆತನ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಬಹಳ ಕಾಲ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. 1800 ಜುಲೈ 9 ರಂದು ಮನ್ರೋ ಕಳುಹಿಸಿದ 850 ಮಂದಿ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ವಿಟ್ಲದ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿ ನಡೆಸಿ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಜುಲೈ 18ರಂದು ರವಿವರ್ಮ ನರಸಿಂಹರಸ ಡೊಂಬ ಹೆಗ್ಗಡೆಯನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು. ವಿಟ್ಲದ ಹೆಗ್ಗಡೆ, ಆತನ ಈರ್ವರು ಅಳಿಯಂದಿರು, ಒಬ್ಬ ಭಾವ, ಹರಿಕಾರ, ಶ್ಯಾನುಭೋಗ ಹಾಗೂ ಓರ್ವ ಜಮೀನುದಾರ ಇಷ್ಟು ಮಂದಿಗೆ 1800 ಆಗಸ್ಟ್ 22 ರಂದು ಮರಣ ದಂಡನೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್ ಕರ್ನಲ್ ಮಿಗ್ನನ್ ನೆರವೇರಿಸಿದ. ವಿಟ್ಲದ ಹೆಗ್ಗಡೆಯ ಐದು ಮಂದಿ ಕಟ್ಟಾ ಬೆಂಬಲಿಗರನ್ನು ಆಗಸ್ಟ್ 25 ರಂದು ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು (ಹೆರಿಂಜೆ ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟ (ಸಂ) 2000, ವಿಟ್ಲದ ಡೊಂಬ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಅರಸರು, ಪುಂಡಿಕ್ಯಾಗಣಪಯ್ಯ ಭಟ್, ಪು. 196-197).

ಕಲ್ಪಿತ ಕುಲ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಕಲ್ಪಿತ ಕುಲಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸೀಮಾರೇಖೆಗಳಿವೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜನರು ಒಂದೇ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ - ಬಹುತ್ವವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸೀಮಾ ರೇಖೆಯೆಂದರೆ - ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಡುವುದು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಮತ್ತು ಕೆಲವನ್ನು ತನ್ನ ಸೀಮಾ ರೇಖೆಯ ಒಳಗಡೆಗೆ ಇಡುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಜ್ಞಾನರೂಪಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ.

ಕಾಡಿನ ಜನರ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ

"ಸಿಮಲಾದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕೋಟಗಡ ಎಂಬ ಒಂದು ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದ ಜಿಲ್ಲೆಯಿದೆ. ಅದು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಿಂದ ತಿಬೇಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗದ ಮೇಲೆ ಇರುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿಯ ದುಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯು ಬಹಳ ಪ್ರಚಲಿತವಿತ್ತು. ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅದರ ಲಾಭ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ, ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೆ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದ ಎಲ್ಲ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಜನರು ಹಳ್ಳಿಗರನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತೀರ ಹೆಸರಿಗೆ ಕೂಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಅನೇಕರನ್ನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಿಯ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಹೊಲ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣಾಗುವ ವರೆಗೆ ಏನೂ ಲಾಭವಿಲ್ಲದೆ ದುಡಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೆ ಅವರ ಒಕ್ಕಲತನಕ್ಕೂ ಪೆಟ್ಟು ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಹೇಬರು ಇರುವ ಬಂಗಲೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆಕಳಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯ ಅಗ್ಗ ಬೆಲೆಗೆ ಹಾಲು ಹಿಂಡಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ಪದ್ಧತಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹಳೆಯದು. ಈಚೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಬಡಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗ್ರತಿಯಾಗಿ ಅವರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನಿಷೇಧಪರವಾದ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಬದಲು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅವರ ಮುಖಿಯಾದ ಕಪೂರಸಿಂಗನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದರು. ಭಯಕಾರಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸರಕಾರದವರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸಿಮಲಾದಿಮದ ಪೊಲೀಸ ಪಡೆ ತರಲಾಯಿತು. ಅನೇಕ ಜನರನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಮಶೀನಗನ್ನು ನಡೆಸುವೆವು, ಕಾಳಾಪಾಣಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವೆವು ಎಂದು ಪೊಲೀಸರು ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳು ಸಾಕ್ಷಿ ಪುರಾವೆ ರಚಿಸಿ ಕಪೂರಸಿಂಗನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಲಾಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲಾ 1921ರ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ. ಆಗ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯ ಆಂದೋಲನವು ಒಳ್ಳೆ ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿತ್ತು.

ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಲದ ನಂತರ ಆ ಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಎಸ್.ಇ. ಸ್ಟೋಕ್ಸ್ ಇವರು ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಅವರು ಬಹುಕಾಲ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಹಣ್ಣು ತೋಟವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಿಚಿತರು. ಬಹುದಿನದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದ ಆ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಅವರು ಬಲವಾದ ಪ್ರತಿಕಾರವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದರು. ಒಂದು ಪಂಚಾಯತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಮುಖದಿಂವಲೆ ನುಡಿಯುವುದು ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಪಣತೊಟ್ಟರು.

ಬಳಿಕ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಅರ್ಜಿ ತಯಾರಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಪಂಚಾಯತಿಯವರು ಜಿಲ್ಲಾ ಕಮೀಶನರ ಕಡೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅವನು ಅದರ ದರಕಾರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅದೇ ರೀತಿ ನಡಕೊಂಡರು. ಹೀಗಾಗಿ ಆ ಪದ್ಧತಿ ಚಾಲೂ ಉಳಿಯಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸುಖ-ಸೋಯಿ, ಆಟಪಾಟ ಇವು ಆ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೆ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದವು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅವರು ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ತಾರೀಖಿಗೆ ಆ ಬಿಟ್ಟ ಪದ್ಧತಿ ಪೂರ್ಣ ನಿಂತು ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನರು ಪೂರ್ಣ ಅಸಹಕಾರ ಮಾಡುವರು ಹಾಗೂ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸುವರು ಎಂದು ಪಂಚಾಯತಿಯವರು ಕಮೀಶನರರಿಗೆ ನೋಟೀಸು ಕೊಟ್ಟರು.

ಕೂಡಲೆ ಸಿಮಲಾದ ಕಮೀಶನರನು ಕೋಟಗಡಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಅವನು ಜನಜನರಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದ ಭಾವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಕಠೋರ ಕ್ರಮಗಳ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದನು. ಅನೇಕರನ್ನು ಕರೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಲು ಯಾರೂ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಪಂಚಾಯತಿ ಕಡೆಗೆ ಬೆರಳು ದೋರಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಇದ್ದರು. ಯಾವುದೇ ಯುರೋಪಿಯನನಿಗೆ ಅಥವಾ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಈ ದುಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿ ಮೊದಲು ನಷ್ಟವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದರು. ಈ ತಿಕ್ಕಾಟವೇನೂ ಬಹುದಿನ ನಡೆದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಮೀಶನರನು ಸ್ವತಃ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ಅಸಹಕಾರಕ್ಕೆ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪವು ಬಂದಿತು. ಅವನು ಬಂದು ಹೋದ ಹಲವೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗರ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಮನ್ನಿಸಲಾದವು. ದೊಡ್ಡ ಬೀದಿಗುಂಟ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸರಕಾರದವರಿಂದ ಅಂಟಿಸಲಾದವು. ಹಳ್ಳಿಗರು ಮಾಡಬಹುದಾದ ಸೇವೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸತಕ್ಕ ಯೋಗ್ಯ ಕೂಲಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾದವು. ಈ ರೀತಿ ಹಳ್ಳಿಗರ ಸಮಾಧಾನ, ಐಕ್ಯ, ಕಷ್ಟಪಡುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನದೆಂದರೆ ಅವರ ಅಹಿಂಸಾವೃತ್ತಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ವಿಜಯವು ದೊರೆತಿತ್ತು.

ಈ ಚಳವಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಯಂಗ ಇಂಡಿಯಾ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ 21-7-21ರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವರು. ಅವರು ಅಂದದ್ದೇನೆಂದರೆ ಸ್ಟೋಕ್ಸ್‌ರಂತೆ ಯಾವ ಹಿಂದೀಯನು ಸರಕಾರದೊಡನೆ ಏಕೈಕ ವೀರನಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವನು ಆ ಕಾಡುಜನರಿಗೆ ಮಿತ್ರನೂ ಅಹುದು, ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯೂ ಅಹುದು, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನೂ ಅಹುದು. ಈ ಬಿಟ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯು

ವೈಸರಾಯರ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಸಿಮಲಾದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೆ ನಡೆದಿದೆ. ... ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ದುರ್ಬಲತೆಯನ್ನು ತಾಳಕೂಡದು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೋಪವನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಅವರು ಸಿದ್ಧರಾಗಬೇಕು. ಕಪೂರಸಿಂಗನಂತೆ ಅವರು ಶಿಕ್ಷೆ ಹೊಂದಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು." **(ರ.ರಾ. ದಿವಾಕರ್ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಪುಟ. 203–11)**

ಕಾದಂಬರಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ –ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಮಾದರಿಗಳು

ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು, ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ; ಗ್ರಾಮಾಯಣ ; ನಿಸರ್ಗದಂಥ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಓದುವಾಗ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಪ್ರಧಾನ ವಾಹಿನಿಗಳಿವೆ : ಅವರ ಬರಹದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಮಾದರಿಯ ಚಹರೆಯಿದೆ. ಅದು ಕುಟುಂಬ ; ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ; ಹಾಗೂ ಪರಿವರ್ತನಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಅದು ಏಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಗತಿಶೀಲತೆಯ ಕ್ರಮ. ಈ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಗತಿಶೀಲತೆಯು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಡುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ವಾಸ್ತವತಾವಾದಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ವಸಾಹತು ಚರಿತ್ರೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖವನ್ನು ಅನಾವರಣ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಕಾದಂಬರಿ ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆ

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬ ಚರ್ಚೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವುದೇ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗೂ, ಆಧುನಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿ ಹುಟ್ಟಿರುವಾಗಲೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನವೋದಯವೂ ಇತ್ತು. ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯವೆಂಬುದು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ವೈಚಾರಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಜಾಗತಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಬಗೆ ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ. ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೂ ವಸಾಹತು ಶಾಹಿ ಅನುಭವಕ್ಕೂ ನಿಜವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ.

ಕಾನೂನಿನ ಅಧಿಕೃತತೆ

ಹೀಗೆ "ಕಾನೂನು" ಎಂಬುದು ಅಧಿಕೃತವಾಯಿತು. ಭೂ ಕಂದಾಯ, ಉಪ್ಪಿನ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಯು ಕೂಡಾ ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಅನೇಕ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಾನೂನುಗಳು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಕೇತ (**Codes**) ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿಯೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ನಿಯಮ

– ಇವೆರಡು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಹೀಗೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು ಎಂಬುದನ್ನು ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇರಲಾಯಿತು.

ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸರಕಾರ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನ

ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಾವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದು :

1. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಢಳಿತಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಅದು ರೂಪಿಸಿದ ಕಾನೂನುಗಳ ಮೂಲಕ ಅಧಿಕಾರದ ಸಂಹಿತೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಈ ಕಾನೂನುಗಳು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಟ್ಟದ ಕಾನೂನುಗಳು ಹೊಸ ಚಿಹ್ನೆಗಳಾಗಿದ್ದವು.

2. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾನೂನುಗಳು 'ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದವು.

3. ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವದ ಕಾನೂನುಗಳು, ರಾಜ, ಮಂತ್ರಿ, ಸೇನಾಧಿಪತಿ, ಕೋಶಾಧಿಕಾರಿ, ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಗ್ರಾಮದ ಪಂಚಾಯತಿ ಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. 'ನ್ಯಾಯ' ಎನ್ನುವುದು ಸಂವಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದವು.

4. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹೊಸ ತರಹದ ಸರಕಾರ, ಬ್ರಿಟೀಶ್‌ರ ಕಾನೂನುಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ; ಹೊಸ ರೀತಿಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಬಂದುದರ ದೆಸೆಯಿಂದ ಹಳೆಯ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಗೈರು ಹಾಜರಿಯಾಗಲು ತೊಡಗಿದವು.

5. ಕಾನೂನು, ಅದನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಕೋರ್ಟುಗಳು, ವಕೀಲರು, ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವಿಧಾನಗಳು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರದ ಏಕ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿದ್ದವು.

6. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಇದ್ದ ನ್ಯಾಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಆಂಶಿಕವಾಗಿ ಪೂರಕವಾಗಿದ್ದವು. ಅದರ ನಿಯಂತ್ರಣವು ಬ್ರಿಟನ್ ಕೇಂದ್ರದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ಬ್ರಿಟೀಶರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು, ಅಧಿಕಾರದ ಮುಂದುವರಿಕೆಯ ರೂಪಗಳು ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬಂತು. ಬ್ರಿಟೀಶರ ಗಮನವಿದ್ದುದು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು, ಅದರೊಂದಿಗೆ ಜ್ಞಾನವು ಸೇರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರವು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆಗೆ ರೂಪಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿತು. ಅಧಿಕಾರ, ಜ್ಞಾನ, ನಿಯಮಗಳು, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (ಅಂದರೆ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು) ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಬಂದವು. ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ 'ತಯಾರಿಸುವುದು' ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯೂರೋಪಿನಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಕಷ್ಟವೆಂದು ತಿಳಿದ ಯುರೋಪ್ ಸರಕಾರ ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿತು. ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು (ಸಂವಹನದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ) ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ಅಮಲ್ದಾರರು, ತಹಶೀಲ್ದಾರರು, ಕಲೆಕ್ಟರುಗಳು, ಮೋಜಣಿದಾರರು – ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ನಡುವಣ ಸೇತುವೆಯಾದರು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಲಿತ ಭಾರತದ ಒಂದು ವರ್ಗವು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಮತ್ತು ಅವರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಡುವಣ ಸೇತುವೆಯಾದರು. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು : ಕಲಿತ ಭಾರತೀಯರು ಕೂಡಾ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ರೂಪಗಳಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಸಂಜಾತರ ದೇಹವು ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೂ ಅವರ ನಡಾವಳಿಗಳು ಬ್ರಿಟೀಶರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇತ್ತು. ದೇಹ ಭಾರತದ್ದು, ಮನಸ್ಸು ಯುರೋಪಿನದು. ಇದು ಹಯವದನ ಸ್ಥಿತಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಹೊಸದೊಂದು ಬ್ಯೂರೋಕ್ರಟಿಕ್ ಎನ್ನುವ ವರ್ಗವು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ಈ ವರ್ಗವು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ (ಕುಂಪಣಿ ಸರಕಾರದ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ವರ್ಗ) ಭಯ ಮಿಶ್ರಿತ ಗೌರವ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಪರೀತ ಗೌರವವನ್ನು ಕೊಡತೊಡಗಿದರು. ಭಾರತೀಯ ಸಂಜಾತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ನಿಯುಕ್ತರಾದುದರಿಂದ. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯರಾದ ಈ ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿ ಧೋರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ವೈರುದ್ಧ್ಯವೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ನವರತ್ನ ರಾಮರಾಯರ ಕೆಲವು ನೆನಪುಗಳು ಕೃತಿಯನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ನವರತ್ನ ರಾಮರಾಯರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧದ ಕುರಿತು ಬರೆಯುವಾಗ ಯಾವುದೇ ವೈರುಧ್ಯವನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಅವರು ತಮಗೆ ಉಂಟಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುವಾಗ ಯಾವುದೇ ದ್ವಂದ್ವವನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸುವವರು ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಕೊಡುವವರು

ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್‌ನ ಒಂದು ವಾದವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ "ಬ್ರಿಟೀಷರು ಹೇರಿದ ಕಂದಾಯ ಮೂರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಒಂದು ಜನತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲುಕಂದಾಯ ಹೇರುವುದು ತುಂಬಾ ಅಗತ್ಯ. ಎರಡನೆಯ ಕಾನೂನಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪವಿರಬೇಕು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಕಾನೂನನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಲು ಬೇಕಾದ ಒಂದು ಸರಕಾರವಿರಬೇಕು". ಇದು ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್ಲನೊಬ್ಬನ ವಾದದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಬ್ರಿಟೀಶರು ತಳೆದಿದ್ದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ನಮಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಂಥಮ್ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. "ನಾವು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸುವವರು ಮತ್ತು ಕಾನೂನನ್ನು ಕೊಡುವವರು" (Strokes 1989, P. 140). ಈ ಇಬ್ಬರ ಮಾತುಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಂದಂಶ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ "ಕಾನೂನು" ಎನ್ನುವುದನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಾದವರು ಬ್ರಿಟೀಶರು. ಇದು ಆಡಳಿತದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೂ ಹೌದು. ಮುನ್ರೋ ಕಾನೂನು ಎನ್ನುವುದು ವೈಯಕ್ತಿಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್‌ನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಬೇರೆ. ಆಡಳಿತಾಂಗವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಸರಕಾರವು ಈ ಕುರಿತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಜಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಕ್ಕು ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯ ಅಧಿಕಾರವೂ ಇರುತ್ತದೆ. (Eric Stroks, 1989, P. 140).

ಕಾನೂನು ಸಂಹಿತೆಗಳು

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಕಾನೂನು ನಾಗರಿಕತೆ ಅಧಿಕಾರದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು; ಅದರ ಒಡಲಿನಿಂದಲೇ ಬಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಈ ಯಾವ ಸಂಗತಿಗಳು ಭಾರತದ ಅನೇಕರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ದೊರೆ ಬಂದರೇನು ಹೋದರೇನು ರಾಗಿ ಬೀಸುವುದು ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಜನಪದರು ಹೇಳಿದರು. ವಸಾಹತುಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಬಂದ ಹೊಸ ನಾಗರಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇತ್ತು. ೧೮೬೦ ರಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್ ಮೆಕಾಲೆ ರೂಪಿಸಿದ ಇಂಡಿಯನ್ ಪಿನಲ್ ಕೋಡ್ ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಮಾತ್ರ. ಚರಿತ್ರೆ; ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಕಣ್ಣಿಂದಲೇ ನೋಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂಡಿಯನ್ ಪಿನಲ್ ಕೊಡ್ ರಚಿಸುವಾಗ ಅದರ ಹಿಂದಿದ್ದ ಉದ್ದೇಶ ಸ್ಪಷ್ಟ. ವಸಾಹತುಪೂರ್ವದ ನ್ಯಾಯ; ಕಾನೂನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಬರ್ಬರವಾದುದು ಅನಾಗರಿಕವೆಂದು ಅದು ಸೂಚಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹೊಸ ನಾಗರಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಕೇವಲ ನಾಗರಿಕರು ಅಥವಾ ಪ್ರಜೆಗಳು. ಅದರಾಚೆಗೆ ಬೇರೊಂದು ಮಾದರಿಗಳು ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತಗಾರರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯುರೋಪಿಯನ್ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ನಾಗರಿಕರು ಮತ್ತು ಅನಾಗರಿಕರು ಎಂದು ಎರಡು ವರ್ಗೀಕರಣ ಮಾಡಿ ಅದರ ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಜಾತಿಗಳನ್ನು "ಜನಾಂಗ" (community) ಎಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿದರು. ಈಗಲೂ ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಇದೇ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ. ಅಂದರೆ; ಅಧ್ಯಯನಕಾರರಿಗೆ ಜಾತಿ ಅದ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಇರುವ ಒಂದು ವಸ್ತು ಮಾತ್ರ. ವಸಾಹತು ರೂಪಿಸಿದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಾವು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಹೊರಡುವಾಗಲೂ ಇದೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಥನಗಳನ್ನು ನಮ್ಮದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯ. ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳು ಅವುಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆ, ಖಾಸಗಿ ನಿಯಮಾವಳಿಗೆ ಇರುವ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಯನ್ನೇ ಆಧರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಯುರೋಪ್‌ಕೇಂದ್ರಿನ ಜ್ಞಾನದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದರೆ "ಸಂಕರ ತಳಿ (Hybridization) ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಕಾಫಿ ಎಸ್ಟೇಟ್

ಆರ್ಥಿಕ ಹಿಡುವಳಿ (**Economic unit**) ಎಷ್ಟಿರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಒಬ್ಬನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆ ಕಾರಣ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವೂ ಬೇಕಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾದ ಜೀವನಕ್ಕೆ 30 ಎಕರೆ ತೋಟ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಕಂಪನಿ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಕನಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷ 500 ಎಕರೆಗಳಾದರೂ ಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ಕಂಪನಿಗೆ ಖರ್ಚುವೆಚ್ಚಗಳು ಹೆಚ್ಚು. ಆದ್ದರಿಂದ 500ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿರುವ ಕಂಪನಿ ತೋಟಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ 3,000 ಎಕರೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತೀರ್ಣವುಳ್ಳ ತೋಟವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಆಗ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಖರ್ಚು ಕಡಿಮೆ. ಬಂಡವಾಳ ಹಾಕಿದವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ನಫೆ

ಕೊಡಬೇಕು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಅಂದರೆ ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಅನಂತರ, ಕಂಪನಿ ತೋಟಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿ ತೋಟಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಶೇ. 30 ಆಗುತ್ತದೆ. ಕನ್‌ಸಾಲಿಡೇಟೆಡ್ ಕಾಫಿ ಎಸ್ಟೇಟ್ (**Consolidated coffee estate**) ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡದು 10,300 ಎಕರೆಗಳಷ್ಟು. ಮೊದಲಿಗೆ ಕಾಫಿ ಬೇಸಾಯ ಖಾಸಗಿ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಖಾಸಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಹೇಗೆಂದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು. ಅವರು ಬೆಳೆಯುವ ಕಾಫಿಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಈಗ ಅವೆಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿವೆ. ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲದ ತೋಟಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ 80 ಎಕರೆಗಳಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಹಿಂದೆ 200–300 ಎಕರೆಗಳನ್ನು ರೈಟರುಗಳ ಮೂಲಕ ಮ್ಯಾನೇಜ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾಲೀಕ ಕ್ಲುಪ್ತ ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ತೋಟ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಆಗಿನ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಗಳು ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದರು ; ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ಒಂದು ಶಿಸ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸವೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತೋಟಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನು ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನೂ, ಔಷಧಿ ಮತ್ತು ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಗೂ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಕದಿಯುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 80 ಎಕರೆ ತೋಟ ಇದ್ದರೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಅಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರೆ ಅವೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಈಚೆಗೆ ಅನೇಕ ಇಂಡಿಯನ್ ಪ್ಲಾಂಟರುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ತೋಟದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡುವ ಬದಲು ಹಾಸನ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಲ ಹೋದರೆ ಹೋದರು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ. ಇವರ ಗೈರು ಹಾಜರಿ ಕಳ್ಳತನಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ತೋಟ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಕಡೆ ವಾಸಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ, ಇದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ತೋಟಗಾರ ತೋಟದಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕು.

ಕಾಫಿ ಕಂದಾಯ

ಕೊನೆಗೆ 1881ನೆಯ ಆಗಸ್ಟ್ 2ನೆಯ ತಾರೀಖಿನಂದು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಂಡಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ಆರ್ಡರಾಯಿತು.

1. ಹಳೆಯ ತೋಟಗಳ ಮೇಲೆ ಎಕರೆಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಕಂದಾಯ. 30 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಈ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ.
2. ಖಾಯಂ ಕಂದಾಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ಎಕರೆಗೆ ಒಂದೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕಾದವರು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

3. ನಿಸ್ಸಾರವಾದ ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ಎಂಟಾಣೆ ಕಂದಾಯ.

4. ಹುಲ್ಲು ಬನ್ನಿಗೆ ಎಕರೆಗೆ ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಕಂದಾಯ.

5. ಹೊಸದಾಗಿ ಪಡೆದ ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷ ಕಂದಾಯ ಇಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಎರಡು ವರ್ಷ ಅರ್ಧ ಕಂದಾಯ. ಆರನೆಯ ವರ್ಷದಿಂದ ಪೂರ್ತ ಕಂದಾಯ.

6. ಖನಿಜ, ರತ್ನ ಮತ್ತು ಗಂಧ – ಇವುಗಳು ಸರಕಾರದ ಅಧೀನ.

1880–81ರಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಕಂದಾಯ ನಿಗದಿ ಆಯಿತಷ್ಟೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ 1882ರಲ್ಲಿ ಕಡೂರು (ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು)

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಫಿಯಿಂದ ಬರಬೇಕಾದ ಆದಾಯ ಹೀಗಿತ್ತು :

ತಾಲ್ಲೂಕು	ಎಕರೆ	ಟೆನ್ಯೂರ್ (ರೂ.)	ಹಂಗಾಮಿ (ರೂ.)	ಜುಮ್ಲಾ (ರೂ.)
ತರೀಕೆರೆ	4,770	2,208	1,204	4,412
ಲಕ್ಕವಳ್ಳಿ	16,224	3,312	6,760	10,072
ಕೊಪ್ಪ	15,582	7,308	1,150	8,458
ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	22,794	2,285	10,180	12,765
ಬಾಣಾವರ	209		129	129
ಮೂಡಿಗೆರೆ	31,351	6,886	11,518	18,404
	90,930	21,989	30,941	52,930
ಇದಕ್ಕೆ ಎಕರೆಗೆ ನಾಲ್ಕಾಣೆಯಂತೆ ಹುಲ್ಲು ಬನ್ನಿ				1,118
			ಒಟ್ಟು ಜುಮ್ಲಾ	54,048

1880–81ರಲ್ಲಿ ಹಾಲತ್‌ನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು 22,322 ರೂಪಾಯಿ. ಅಂದರೆ ಜಮೀನು ಕಂದಾಯ ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಆದಾಯ ಸುಮಾರು 33,000 ರೂಪಾಯಿ ಹೆಚ್ಚಿದಂತಾಯಿತು. ಇದೇ ಕಮದಾಯ ಈಗಲೂ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ.(ಅದೇ)

1896ರಿಂದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿಯೇ ಇತ್ತು. ಆಗ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಅಳೆದು ಕಮದಾಯ ನಿಗದಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಇಂಡಿಯಾ ಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಂಡಿತು. 1910ರಲ್ಲಿ ಮೋಜಿನಿ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯಿತು. ಅಳತೆ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ ಆಜ್ಞೆಯ ವೇಳೆ ಕಾಫಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಕಂದಾಯವನ್ನು

ಪೆಚ್ಚಿಸಬಾರದೆಂದು ಇಂಡಿಯಾ ಸರ್ಕಾರ ತಿಳಿಸಿತ್ತು. ಈ ನಿರ್ದೇಶದ ಪ್ರಕಾರ ಜೇರೆ ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಕಂದಾಯ ಹಾಕಿದರೂ ಕಾಫಿ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪೆಚ್ಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲಿದ್ದ ಎಕರೆಗೆ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ಕಾಲು ರೂಪಾಯಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಆದರೆ ಲೆಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ತೋಟ ಮಾಡಿರುವವರು ಪರಂಗಿಯವರೇ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳದವರೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಮೂದಿಸಿದರು.

ಕಾಫಿ ಬೆಳೆ

"ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಹೋದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಹೊಸ ಉದ್ಯಮ ಆರಂಭಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು 1832ರಲ್ಲಿ ಡಾ. ವಾಲಿಕ್ (**Dr. Wallich**) ಮತ್ತು ಗೋರ್ಡನ್ (**Mr. Gorden**) ಎಂಬವರು ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಬೆಳೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರಂತೆ. ಆಗಿನ ಕಂಪೆನಿ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ನಿರ್ಧರಿಸಿತ್ತಂತೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಗೇ ಮೊದಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕಂಪೆನಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತಂತೆ"

(ಎಚ್.ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡ, 1983, ಪು. 70).

ಕಾಮನ್ ಲಾ

ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶರು ಹೇರುವಾಗ – ಅವರು ಭಾರತದ ಕೃಷಿ ಜೀವನದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯ ಅನಂತರ ಬಂದ ಮನ್ರೋ, ಮಾಲ್ಕಂ, ಎಲ್ಫಿನ್‌ಸ್ಟಾನ್, ಮೆಟಕಾಫ್ ಮೊದಲಾದವರು ಆಂಗ್ಲೀಕರಣ ರೂಪವನ್ನು ಕಾನೂನಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಲ್ಲಿಯ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಕಾಮನ್‌ಲಾ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಪೀಲು ಎಂಬುದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಹದಿನಾರೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ರದ್ದುಗೊಂಡು ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಪರಾಮರ್ಶನವನ್ನು ಜಾರಿಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡದ್ದರಿಂದ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳೇ ಮರು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವ ರೂಢಿ ಬಳಕೆ ಬಂತೆಂದು ಡಾ. ಜೆಂಕ್ವೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ (ವಿ. ರಾಘವಯ್ಯ, 1984, ಪು. 310). ಇದರಿಂದ ಬ್ರಿಟೀಶರು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಕಾಯಿದೆಭಂಗ ಕರ ನಿರಾಕರಣೆ

1931ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕರನಿರಾಕರಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. 1918ರಲ್ಲಿ ಖೇಡಾದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೆ ಆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ

ಇತ್ತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ 1930-31ರಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಾಯದೇಭಂಗದ ಚಳವಳಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಈ ಕರನಿರಾಕರಣೆ ಆಗುವುದಕ್ಕೂ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಗಂಟು ಬಿದ್ದಿತು. ಕಾಯದೇ ಭಂಗ ಚಳವಳಿಯು ಗಾಂಧಿ-ಆಯರ್ವಿನ್ ಒಪ್ಪಂದದ ಮೂಲಕ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ಚಳವಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹ ದೂಷಿತರಾದುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ರಾಜಕೀಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವರೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ತೊಂದರೆ ಉಂಟಾಯಿತು. (ರ.ರಾ. ದಿವಾಕರ್ ಪುಟ.204)

1931ರ ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಈ ಮೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಬರದ ಕರಿಛಾಯೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಇತ್ತ ಬೆಳೆಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತ ಅಡಿಕೆಯ ಧಾರಣೆಯು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಇಳಿದುಹೋಯಿತು. ಸಿರ್ಸಿ, ಸಿದ್ದಾಪುರ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆಯೆ ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆ. ಆಣೇವಾರಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಬೆಳೆ ನಾಲ್ಕಾಣೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ವರುಷದ ಕಂದಾಯವನ್ನು ತಹಕೂಬ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೆ ರೈತರ ಬೇಡಿಕೆ ಇತ್ತು. ಸಭೆ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳ, ಶಿಷ್ಟ ಮಂಡಲಗಳ ಉಪಯೋಗವೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಅಂಕೋಲಾ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಾಜಕೀಯ ಕರನಿರಾಕರಣದ ಚಳವಳಿಯೊಡನೆ ಈ ಆರ್ಥಿಕ ಚಳವಳಿಯ ತಳಕುಹಾಕಲು ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಲವು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರವು ಈ ಆರ್ಥಿಕ ಚಳವಳಿಯ ಪುರಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದರೆಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ರೈತರ ಆರ್ಥಿಕ ದುಃಖಗಳು ನಿಜವಿದ್ದವು ಹಾಗೂ ಪರಿಹಾರ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. (ರ.ರಾ. ದಿವಾಕರ್ ಪುಟ.204)

ಕಾಲ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳ

ಕನ್ನಡದ ವಾಸ್ತವವಾದಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳ ಎರಡೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಗಳು. ಈ ಎರಡೂ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರಂತರು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಥಳವು ಕಾರಂತರಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಆವರಣವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳ ವೆಂದು ಯಾವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತೇವೋ ಅದನ್ನು ತುಂಬಾ ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯೆನ್ನುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಪದವೂ ಹೌದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಾಗ ಎರಡು ಅಂಶಗಳು ಗೃಹೀತ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ :

1. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೂ ಅದರದೇ ಅನ್ನಬಹುದಾದ ಭೌಗೋಲಿಕ ; ಸಾಮಾಜಿಕ; ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿರುತ್ತದೆ.
2. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರದೇಶವೂ ಅನನ್ಯ ಹಾಗೂ ಭಿನ್ನ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅದರೊಳಗೆ ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳೂ ಏಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಜನಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯು ಭಿನ್ನ ಮತ್ತು ಅನನ್ಯ.

ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯೇ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಆವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಾಗ ತುಂಬಾ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯೂ ಕೂಡಾ ಒಂದು ತಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಕಿರುಗಣರಾಜ್ಯ

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯೆನ್ನುವುದು ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಂಕೇತವಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ನಿಯಮಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಯಿತು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಮೀನಿನ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಸಂಬಂಧ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕಿರು ಗಣರಾಜ್ಯ (**Little Republic**) ಎಂದು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕರೆದರು.

ಕುರುಗೋಡು ಕೈಫಿಯತ್ತು

ಮೆಕೆಂಜಿಯ ಕೈಫಿಯತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಷಯವೊಂದು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ. ಮೆಕೆಂಜಿಯು ಕುರುಗೊಡು ಕೈಫಿಯತ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುರುಗೊಡು ಕೈಫಿಯತ್ತುನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ:

"............. ಯೀ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುವಂತಾ ಬಟ್ಟೆಗಳು–

ದೋತ್ರ ೧ ರೂಪಾಯಿ ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ೭ ರೂಪಾಯಿ ಪರಿಯಂತ್ರ, ಶೀರೆಗಳು ೧ ರೂಪಾಯಿ ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ೧೦ ರೂಪಾಯಿ

ಪರಿಯಂತ್ರ. ಖಾದಿ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ೨ ರೂಪಾಯಿ ಪರಿಯಂತ್ರ. ಸೆಲೆಗಳು (ಶಾಲುಗಳು)೨ ಮೊದಲು ೪ ರೂಪಾಯಿ ಪರಿಯಂತ್ರ ಕಂಬಳಿ ೨ ರೂಪಾಯಿ ೪ ರೂಪಾಯಿ ಪರಿಯಂತ್ರ (ಎಂ.ಸಿ ನಂ ೩೬೭೮) (ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ, ೧೯೮೫ ಪುಟ: ೩೨) ಇದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬಟ್ಟೆಯ ವಿಚಾರ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದುದು. ದೋತ್ರ; ಸೀರೆ; ಖಾದಿ; ಶಲ್ಯ; ಕಂಬಳಿಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಆಗಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ – ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಕುಳಪಾಲು

"ಭೂಸಾಗುವಳಿ, ಅದರ ಆದಾಯ, ಇದನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಲಾಗಿ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗೇಮೆಮಾಡುವುದು, ರಾಜಪಾಲನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕುಳಪಾಲನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಎಷ್ಟೋ ಅಷ್ಟೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಬಂಧವು ಸ್ವಾಮಿಗೂ, ಕುಳಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಕೆಲವರ ಮತವಾಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟು ಹೊರತು ರೈತನು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಅಧೀನನಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲವು ಪರವಾದಿಗಳು ವಾದಿಸಲು ಮಾರ್ಗವಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇನಾಂದಾರರಿಗೂ, ರೈತರಿಗೂ ಈ ವಿಧವಾದ ಚರ್ಚೆಯೂ, ತೀಯಾಟವೂ ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು. ಇನಾಂ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಖಾಯಂ ಕಂದಾಯಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥಾ ರೈತರು ಸರ್ವಮಾನ್ಯ ಅಥವಾ ಜೋಡಿದಾರರಿಗೋಸ್ಕರ ಇತರ ಚಿಲ್ಲರೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂತಲೂ, ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಆ ರೈತನು ಸರ್ವಮಾನ್ಯದಾರನ ಆಳಿನಂತೆ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂತಲೂ, ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಯುಂಟು. ಆದರೆ ಕೆಲವು ರೈತರು ಸರ್ಯಮಾನ್ಯದಾರನ ಮೇಲೆ ಕೈ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಭೂಮಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕಂದಾಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ, ಉಳಿದ ಚಾಕರಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಬದ್ಧರಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಇದಾರಷ್ಟೆ. ಇದೇ ವಿಧವಾದ ರೈತರು ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರು. ದೇಶಾಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರು. (ಎಂ. ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ. 1923) ಕುಳಪಾಲು ಎಂಬುದಿಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಕೂಲಿಗೆ ಮೌಲ್ಯ

1850 ಬಾಡೆನ್ ಪೊವೆಲ್ ಆದಾಯ, ಕೂಲಿಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಮೌಲ್ಯ ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿದ. ಆದರೆ 1855ರ ವರೆಗೆ ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಮುನ್ರೋ ಪದ್ಧತಿಯೇ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಭೂ ಕಂದಾಯ, ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲಿನ ಕಂದಾಯ, ಉಪ್ಪಿನ ಮೇಲಿನ ಕರಗಳು, ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ತಿರುಗು ಬಾಣಗಳಾದವು.

ಕೃಷಿ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಯುಗಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಕೃಷಿ, ಭೂಮಿ, ಮನುಷ್ಯರ ದುಡಿಮೆಗೆ ಇದ್ದ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಬೇರೆ ಬಗೆಯದಾಗಿತ್ತು. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕೃಷಿಕರ ಮತ್ತು ನೆಲದ ಸಂಬಂಧ ; ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ನಿಸರ್ಗ ಜೊತೆಗಿನ ಸಾಮರಸ್ಯವು ಬೇರೆ ಬಗೆಯದಾಗಿತ್ತು. ಕೃಷಿಯು ಬರಿಯ ಭೌತಿಕ (**Material Production**) ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಿತ್ತು. ಕೃಷಿಯು ಬರಿಯ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿರುವುದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಧಾರಿತ ವಿನಿಮಯ ಮೌಲ್ಯಮಾತ್ರವಿದೆ ಎಂದು ಯಾರೂ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿಯೆನ್ನುವುದು ಅವನ ಜೀವನದ ಆಧಾರ ಮಾತ್ರ, ಅವರ ಜೀವನ ಚಕ್ರ ; ಋತು ಚಕ್ರದೊಂದಿಗೆ ಮಿಲನ ಹೊಂದಿತ್ತು. ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ಭತ್ತ ಇವುಗಳು ಮುಖ್ಯ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು. ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗೆ ರಾಗಿಯು ರೈತರ ಇಡಿಯ ವರ್ಷದ ಆಹಾರೋತ್ಪಾದನೆಯ ಬೆಳೆಯಾಗಿತ್ತು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜೋಳ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ; ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭತ್ತ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಈಗಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭೂ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿಗೂ ಸೇರಿದ್ದವು.

- ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ – ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಂತ್ಯ
- ಮೈಸೂರು ; ಮಂಡ್ಯ ; ಶಿವಮೊಗ್ಗ – ಮೈಸೂರ ರಾಜಾಡಳಿತ
- ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ (ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ) – ನಿಜಾಂ ಆಡಳಿತ
- ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ; ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳು – ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯ

ಆದುದರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ತರುವಾಗ ಅದನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಗ್ಗಿ ಹಬ್ಬ, ಹುತ್ತರಿ ಹಬ್ಬ, ವಿಶು ಸಂಕ್ರಮಣವೆನ್ನುವುದು ಇದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಗೇಣಿದಾರರು, ಒಕ್ಕಲು ಹೂಡಿದವರು ತಾವು ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಮನಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ : ಅದರ ಕೆಲ ಭಾಗವನ್ನು ತಮ್ಮ ಧಣಿಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಕಾಲಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ರೈತನಿಗೆ ಧಣಿ (ಜಮೀನುದಾರ) ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಲೋಕ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ – ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ.

ಕೃಷಿಯ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅದರ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಕೊಳು–ಕೊಡುಏಕೆಯು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವರು ಮಾತ್ರ ದಾನ ಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಯಾವುದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗೋದಾನ, ಭೂದಾನ, ವಿದ್ಯಾದಾನ, ಸಂಪತ್ತಿನದಾನ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ವಿನಿಮಯದ ಮೌಲ್ಯ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆ ; ಅದರ ಅಳತೆಯ ಪದ್ಧತಿ ; ಅದರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕ್ರಮಗಳು ಬದಲಾದವು ಕೃಷಿ ; ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ; ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸಂಪತ್ತು ಅದರ ವಿನಿಮಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಂದ ಕೃಷಿಯೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯಿದೆ ಎಂಬಂಥ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಬಂತು. ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕೂಡಾ ಬ್ರಿಟೀಶರು ಒಂದು ಸಿದ್ಧ–ಶಿಸ್ತಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಒಳಗೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಕೃಷಿ ಜ್ಞಾನ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ – ಜಾನಪದ ಜ್ಞಾನವಾಗಿತ್ತು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕುಲಕಸುಬುಗಳು, ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳು ಹತ್ತಿರದ ಸಂತೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಅದು ವಸಾಹತು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನ–ಜೀವನದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿತು. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದವು. ಉದಾ : ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು – ಸುತ್ತುಮುತ್ತ ಕಾಫಿ ಬೆಳೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದರ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತು ಕೂಡಾ ಬದಲಾಯಿತು. ರೈತರ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮ ಕೂಡಾ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯಾದ ರೂಪ ತಳೆದುದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಅವರ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಗಳು ಬದಲಾಗತೊಡಗಿತು. ಕೃಷಿಯು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಧಾರಿತವಾದಾಗ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ವಿನಿಮಯ ಮೌಲ್ಯ ಬರತೊಡಗಿತು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ – ಮಳೆ, ಬೆಲೆ, ಹತ್ತಿರದ ಸಂತೆ, ಜಾತ್ರೆಯ ಮಾರಾಟವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಅದು ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಯಿತು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವವು ಕೃಷಿಗೆ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ನೀರನ್ನೆತ್ತಲು ಪಂಪುಗಳು ಬಂದವು. ಏತದಿಂದ ನೀರು ಎತ್ತಿದ ಕೃಷಿಕರು ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋದರು. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ನೀತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆದಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಲೆ, ಬಡರೈತರ, ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರ ನಾಶ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕುಲಕಸುಬುಗಳ ಪರಿವರ್ತನೆ ಗುರಿಯಾದವು. ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಧಾರಿತ ಕೃಷಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರಲಾಯಿತು.

ಕೃಷಿ ಬ್ಯಾಂಕ್

ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನ್ (1899–1905)

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ ವೈಸ್‌ರಾಯ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನ್ನನು ಅತ್ಯಂತ ದಕ್ಷನು, ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. 1859ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಕರ್ಜನ್ನನು 1889ರಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಸದಸ್ಯನಾದನು. 1899ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಆಗಿ ನೇಮಕವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಕರ್ಜನ್ನನು ಅನೇಕ ಅಧಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿದ್ದು, ಅಪಾರ ಆಡಳಿತ ಅನುಭವವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದನು. ಭಾರತದ ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನ ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ಕನಸುಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ವ್ಯವಸಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕರ್ಜನ್ನನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನವನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಕ್ಷಾಮದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕರ್ಜನ್ನನು ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರ ಹಿತವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು.

ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರನ್ನು ಲೇವಾದೇವಿಯ ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಲು ಕೃಷಿ ಬ್ಯಾಂಕು ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. 1901ರಲ್ಲಿ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಜನರಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್‌ನನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದನು.

ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನ್ನನು ಒಂದು ಬಾರಿ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ, "ನನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಂದು ಪದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದಲ್ಲಿ ನಾನು ದಕ್ಷತೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ ನಮ್ಮ ಆಡಳಿತದ ಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ".

ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನ್ನನು ಭಾರತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪುನರ್‌ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದನು. 1901ರಲ್ಲಿ ಸಿಮ್ಲಾದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರ ಸಮ್ಮೇಳನವೊಂದನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಇದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದ ಎಲ್ಲ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಅಧಿಕಾರಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿದ್ದನು. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಸರ್. ಥಾಮಸ್ ರ್‍ಯಾಲಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಆಯೋಗವನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೂ ಸ್ಥಾನ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಿತು. ಈ ಆಯೋಗವು 1902ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಈ ಆಯೋಗದ ಸಲಹೆಗಳು 1904ರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕಾಯಿದೆಗೆ ಆಸ್ತಿಭಾರವಾದವು.

ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನ್ನನು ಶಿಕ್ಷಣ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿದನು. ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದನು. ವಿಶೇಷವಾದ ಕೃಷಿ ಪಾಠಗಳ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ

ಹೇಳಿದನು ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸಿದನು. ಕರ್ಜನ್ನನು ತೋರಿಸಿದ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ನೀಡಿದ ನೆರವಿನಿಂದಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜೆಮ್‌ಷೆಡ್ಜಿ ಟಾಟಾ ಅವರ ಉದಾರ ಕೊಡುಗೆಯಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಟಾಟಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ಅವನು ಈ ದೇಶದ ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಯಾವ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನೇ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ, ನಾನು ನನ್ನ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ನಿಜವಾದ ಜನರು ಯಾರು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದೆ. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪತನ ಹೊಂದುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದರೆ ಅದರ ಶಾಂತಿಯುತ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು. ಕರ್ಜನ್ನನು ಹೀಗೆಂದು ಘೋಷಿಸಿದ್ದ. "ನಾನು ರಾಜಕೀಯ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಾರತದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ವಿವೇಕಯುತ ಅಥವಾ ರಾಜನೀತಿ ನಿಪುಣತೆಯ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ. ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಮತ್ತು ಮಾತುಗಾರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ರೈತನಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ." ಕರ್ಜನ್ನನಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಕೃಷಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು

ಪಾರ್ಥಚಟರ್ಜಿಯವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – "ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆ, ಬಂಡವಾಳವಾದ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಕೃಷಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ರೂಪಗಳಾಗಿ ಬಂದವು. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯು ಫ್ರಾನ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಂದೇ ಭಾವಿಸಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕೃಷಿಯ ಬಗಗಿನ ನೀತಿಗಳು ಬದಲಾದವು. ಆಧುನಿಕತೆಯು ಕೂಡಾ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದುದರಿಂದ ಕೃಷಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಬದಲಾದವು. ಯುರೋಪಿನ ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ರೇಖೆಯೊಳಗೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ ವಸಾಹತು ಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರೈತರು ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸರಳವಾಗಿದ್ದರು, ಮುಗ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಜಮೀನುದಾರರಿಂದ, ವರ್ತಕರಿಂದ, ಲೇವಾದೇವಿ ವ್ಯವಹಾರಸ್ಥರಿಂದ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರು. ರೈತರ ಮುಗ್ಧತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ, ಅವರು ಕೃಷಿಯ ಲಾಭ ಮತ್ತು ನಷ್ಟವನ್ನು ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ರಾಜಕೀಯ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತು ಶಾಹಿ ಆಢಳಿತವು ತನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಾಗ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ

ಪೇರವಾಗ ಅದು ರೈತರ ಜೀವನದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ರೈತರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನಕಾರರು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಕ್ರಮ ಬೇರೆ. ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ ಕ್ರಮ ಬೇರೆ. ಇದೊಂದು ರೈತರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ತಿರುವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ರೈತರು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತಾಯಿತು."

ಕೈಗಾರಿಕೆ

ಆದಾಯ ವ್ಯಯಗಳಿಂದ ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವ ಸರಕಾರವು ಬಡತನದಲ್ಲಿರುವ ದೇಶದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದೆಂದು ಆಶಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ತನ್ನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಕೃಷಿ ಕಸುಬು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡುವುದೇ ರಾಜ್ಯವು ವರಮಾನವನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗ. ಇದು ರಂಗಾಚಾರ್ಯರ ಮತ

(ಡಿ.ವಿ.ಜಿ., 1937, ದಿವಾನ್ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು, ಪು. 59).

ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳವಾದ

ಕೈಗಾರೀಕರಣದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಏಕಾಂತವಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಕೈಗಾರೀಕರಣದ ಅನಂತರ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಬಂದವು. ಆದುದರಿಂದ ನಿರಾಕರಣೆಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮುಖಗಳಿವೆ. ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳ ನಡುವಿನ ಅಪವಿತ್ರ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಗಾಂಧಿ ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ನಡುವಣ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಗೈರು ಹಾಜರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಜೀವಂತ ಹೃದಯವಿಲ್ಲ. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಉಪ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಜಗತ್ತು ಕೂಡಾ ನಿರ್ದಯವೇ. ಬಂಡವಾಳವಾದವು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೋಚುವುದರ ಕಡೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಗಮನಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳವಾದವು ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಬರಿಯ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳವಾದವು ಭೋಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಣನೆಗೆ ತರುತ್ತವೆಯೆಂದು ಗಾಂಧಿಯ ವಾದ.

ಕೋರ್ಟ್ ಪದ್ಧತಿ

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಾಲದ ಕೋರ್ಟು ಪದ್ಧತಿಯು ಅವರನ್ನು ನೇಮಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇದು 1864ರ ವರೆಗೆ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಇದು

ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಜ್ಞಾನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. 1887ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟು ಪದ್ಧತಿಯು ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯನವರು ವಿವರಿಸಿದ ಒಂದೆರಡು ಸಂಗತಿಗಳು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯವಾಗಿವೆ. ಇದು ಅವರು ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ :

"ಶ್ರೀ ಜಿ. ಶ್ರೀಧರ ಕಕ್ಕಿಲ್ಲಾಯರು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಬೇರೆ ಕೋರ್ಟು ದಾಖಲೆಯ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹಿಂದಿನವರ ಸ್ಫುಟ ಸೂಚನೆಯೂ ಕಾಣುವುದನ್ನು ಪರಾಂಬರಿಸಿರಿ :

ಬೇಕಲ ತಾಲೂಕು ಮುನ್ಸೀಫ ಕೋರ್ಟು ನಂಬರ 570/1847, ಕಣಿಪುರ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮೇಲ್ ಶಾಂತಿಗಾರರರಾಗಿದ್ದ ಗುಂಡಿಹಿತ್ತಿಲ ಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರು ಕುಟುಂಬದ ಯಜಮಾನರಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಅವರ ತಮ್ಮನ ಮಗ ಗಂಗಾಧರ ಅಡಿಗನು ವಿಭಾಗದ ಕುರಿತು ತಂದ ದಾವೆಯನ್ನು ರಾಜಿಯಿಂದ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇರೆಗೆ ತಾ. 7-6-1884ರಲ್ಲಿ ವಾದಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿವಾದಿ ಸಹ ಜೊತೆಯಿಂದ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ದಾಖಲು ಮಾಡಿದ ರಾಜಿ ಅರ್ಜಿಗೆ ಕೊಯಿಪ್ಪಾಡಿ ಗ್ರಾಮದ ಪಾಟಾಳಿ ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಮಗ ಪಾಟಾಳಿ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಎಂಬುವರು ಸಾಕ್ಷ್ಯ ದಸ್ಕತು ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಒಕ್ಕಣೆಯಲ್ಲಿ ತೋರುವಂತೆ ಈಗಿನ ಕಾಸರಗೋಡು ತಾಲೂಕು ಎಂಬುದು, ಹಿಂದೆ ಬೇಕಲ ತಾಲೂಕು ಎಂಬ ಹೆಸರುಗೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ಸಂಗತಿ ಹಳಬರಾದವರಿಗೆ ಈಗಲೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಕುಂಬಳೆ, ಎಂಬುದು ಕೊಯಿಪ್ಪಾಡಿ ಗ್ರಾಮದೊಳಗಿನ ಸಮುದ್ರ ತೀರದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಹಿಂದೆ ವಿವರಿಸಿದ ಪಾ॥ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯನ ಅಜ್ಜ, ಅಥವಾ ಪಾ॥ ಸಂಕಯ್ಯನ ತಂದೆಯೇ ಈ ಪಾ॥ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. 1877ನೆ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಪಾ॥ ಸಂಕಯ್ಯನು ಹಾಕಿದ ಎರಡು ದಸ್ಕತುಗಳು ತೋರುತ್ತಿವೆಯಷ್ಟೆ. ಅದರಿಂದ ಆಗ ಅವನು ಪ್ರಾಯಪ್ರಬುದ್ಧನಾಗಿ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ವಯಸ್ಸನ್ನಾದರೂ ಮೀರಿದವನಿರಬಹುದು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಸುಮಾರು 1847ನೆಯ ಇಸವಿಯಿಂದ ಮೇಲಲ್ಲ. ಹಿಂದೆಯೇ ಜನಿಸಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕು ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದರಂತೆ, 1848ನೆ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ, ಮೇಲೆ ತೋರುವಂತೆ ಪಾ॥ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನು ರಾಜಿ ತೀರ್ಮಾನದ ಅರ್ಜಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ – ದಸ್ಕತು ಹಾಕಿದಾಗ ಅವನೂ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕಾದರೂ ಮೀರಿದವನಾಗಿರಬಹುದು. ಹಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1818 ಅಥವಾ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಿಂಗೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಪಾ॥ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನ ತಂದೆ ಪಾಟಾಳಿ ಸುಬ್ಬರಾಯರು

ಹುಟ್ಟಿದುದು ಹದಿನೆಂಟನೆ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯ. ಪಾ॥ ಸಂಕಯ್ಯನ ತಂದೆಯೇ ಪಾ॥ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನು ಎಂಬುದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸೂಚಿಸುವ ಮಾತು ಮೇಲಿನ ಕೋರ್ಟು ದಾಖಲೆಯ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ತಂದೆಯಲ್ಲವಾಗಿದ್ದರೆ ಚಿಕ್ಕ ತಂದೆಯೋ ದೊಡ್ಡ ತಂದೆಯೋ ಆಗಿರಬೇಕೆಂಬಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಆ ಪಾಟಾಳಿತನದ ಉದ್ಯೋಗವು ಮನೆತನವಿಡಿದು ಹಿರಿಯರಿಂದ ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಬರುವುದು ಎಂಬುದನ್ನಿಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು." (ಮುಳಿಯತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ, ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬನ ಕುರಿತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ (ಸಂ) ಮುಳಿಯ ಮಹಾಬಲಭಟ್, 1997, ಪು. 465).

ಕ್ಯಾನನ ಮೂಗು

ನಾಗೇಗೌಡರು ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ: "ಆನೂರು ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಬೆಟ್ಟವಿದೆ. ಇದರ ಹೆಸರು ಮಡಕಲ್ ಅಥವಾ ಮೂರಕಲ್ ಎಂದು, ಈ ಗುಡ್ಡದ ಒಂದು ಕಡೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಉಬ್ಬಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕೆಲವು ತಮಾಷೆಯ ತೋಟಗಾರರು ಕ್ಯಾನನ್ ಮೂಗು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಕ್ಯಾನನರ ಮೂಗನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆಯಂತೆ ! ಕ್ಯಾನನ್ ವಸ್ತಾರ ಬಳಿ ಮೊದಲ ತೋಟ ಮಾಡಿದರು. ಇನ್ನೊಂದು ಸೊಗಸಾದ ತೋಟವನ್ನು ಬಾಳೂರು ಬಳಿ ಮಾಡಿದರು." (ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಬಯಲಿಗೆ)

ಕ್ಯಾನಿಂಗ್

ಲಾರ್ಡ್ ಕ್ಯಾನಿಂಗ್ (1856–1862): ಲಾರ್ಡ್ ಕ್ಯಾನಿಂಗನು ಭಾರತದ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಮತ್ತು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯ ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಆಗಿದ್ದ. ಇವನ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಘಟನೆಯೆಂದರೆ 1857ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮತ್ತು 1858ರಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕಲ್ಪಟ್ಟ ದಂಗೆ. ಈ ದಂಗೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾನಿಂಗನು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ. ಈ ದಂಗೆಯ ನಂತರ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಭಾರತವು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ನೇರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಕ್ಯಾನಿಂಗನು ಭಾರತದ ಮೊದಲ ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಅಥವಾ ರಾಜಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ.

ಕ್ಯಾನಿಂಗನ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು. 1861ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಇಂಡಿಯಾ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಇದು ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳ ಏರ್ಪಾಡಿಗೆ ಮತ್ತು ವೈಸ್‌ರಾಯಿಯ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. 1861ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಮತ್ತು

ಅದಾಲತ್‌ಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಚಾರ್ಟರ್ಡ್ ಹೈಕೋರ್ಟುಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದವು. 1859ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ಕಂದಾಯ ಕಾಯಿದೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು.

ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅರ್ಥತಜ್ಞನಾದ ಜೇಮ್ಸ್ ವಿಲ್ಸನ್ನನು ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ 1859ರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಇವನು ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗಾಗಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸ್ಯಾಮುಯೆಲ್ ಲೈಂಗನು ಮುಂದುವರೆಸಿದನು. ವಿಲ್ಸನ್ನನು ಮರಣ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಮೂರು ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದನು. ಅವುಗಳೇ ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಗಳ ಲೈಸನ್ಸ್ ತೆರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಸುಂಕ. ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ವಿಲ್ಸನ್ನನು ನಾಗರಿಕ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕ ಆಡಳಿತಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯಕ್ಕೂ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದ್ದ. ಉಪ್ಪಿನ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ವಿಲ್ಸನ್ ಮತ್ತು ಲೈಂಗರ್ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕ್ಯಾನಿಂಗನು ಅಧಿಕಾರ ಬಿಡುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಖೋತ ಆಯವ್ಯಯವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕ್ಯಾನಿಂಗನ ಆಡಳಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೇನಾ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ದಂಗೆಯಿಂದ ಬ್ರಿಟೀಷರು ಪಾಠ ಕಲಿತರು. ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸಿಪಾಯಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಗೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಸೈನಿಕ ಪಡೆಗಳನ್ನು ರಾಣಿಯ ಪಡೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾನೂನುಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ ಕಾರ್ಯ ಜರುಗಿತು. ಲಾರ್ಡ್ ಮೆಕಾಲೆಯಿಂದ ರೂಪಿತವಾಗಿದ್ದ ಇಂಡಿಯನ್ ಪೀನಲ್ ಕೋಡ್ 1858ರಲ್ಲಿ ಕಾನೂನಾಯಿತು. ಇದಾದ ಮರು ವರ್ಷವೇ ಕೋಡ್ ಆಫ್ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಪ್ರೊಸೀಜರ್ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಇದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದೆ.

ಕ್ಲಾಸಿಸಿಸ್ಟ್ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲೆಸಿಸ್ಟ್

ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಡಳಿತಗಾರರಿಗೆ ಎರಡು ಪರ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಆರಿಸುವ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಈ ಆಯ್ಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಭೇದಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಒಂದು ಗುಂಪು (ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕರದು ಕ್ಲಾಸಿಸಿಸ್ಟ್) ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ಜನತೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಸರಕಾರವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಮರ್ಥಿಸಬೇಕೆಂದಿತು. ಎರಡನೆಯ ಗುಂಪು (ಆಂಗ್ಲ ಸಮರ್ಥಕರು – ಆಂಗ್ಲೆಸಿಸ್ಟ್) ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸೃಜಿಸಬೇಕೆಂದು ನಂಬಿತ್ತು. ಕೆಲ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಲಾರ್ಡ್

ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್ ಮತ್ತು ರಾಜಾರಾಂ ಮೋಹನ್‌ರಾಯ್ ಭಾರತೀಯರ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಗೆದ್ದಿತು. ಮೂಲತಃ ಬ್ರಿಟೀಷರು ಅವರ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಅವಕಾಶ ಅನುವಾಗುವ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ್ದರು. ಅನೇಕರು ಅದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದರು.

ಖಟ್ಲೆ

"ಸುಮಾರು ಏಳೆಂದು ನೂರು ಜಪ್ತಿಗಳು ನಡೆದುಹೋಗಿದ್ದವು. ಸುಮಾರು ಇನ್ನೂರು ನೋಟೀಸುಗಳು ಹೊರಟಿದ್ದವು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ 4-3-1931ನೆಯ ದಿನ ಗಾಂಧೀ-ಆಯರ್ವಿನ ಒಪ್ಪಂದದ ಸುದ್ದಿಯು ಬಂದುಮುಟ್ಟಿತು.

ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಜನವರಿ 1931 ರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾದ ಅಂಕೋಲೆಯಲ್ಲಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಕರಬಂದಿಯು ಕೂಡಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯ ರೈತರು ಕಂದಾಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೊಡಲು ಅಸಮರ್ಥರಿದ್ದ ಮೂರು ತಾಲೂಕಿನ ರೈತರು ಕರನಿರಾಕರಣೆಯನ್ನು ಹಾಗೇ ಸಾಗಿಸಿದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳ ವಿವರವು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಚಾಲೂ ಮಾಡಲು ಅವರು ಸಮ್ಮತಿ ಕೊಟ್ಟರು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಲಿಲಾವಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪಿಕೆಟಿಂಗ ಮಾಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಇದೇ ಬಗೆಯ ಅಪರಾಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಹಲವರಿಗೆ ತಾಲೂಕು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನೋಟೀಸು ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಧಾರವಾಡ, ಬೆಳಗಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಮನೆಗಳ ಝಡತಿ ಆಗಿ ಹಲವರ ಮೇಲೆ ಈ ಚಳವಳಿ ನಡೆಸುವ ಸಂಚಿನ ಆರೋಪವಿಟ್ಟು ಖಟ್ಲೆ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆ ರೈತರ ಆರ್ಥಿಕ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಮನವರಿಕೆ ಆಯಿತು. ಸ್ಥಾನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ಈ ವಿಷಯದತ್ತ ನೋಡಲು ಸಮ್ಮತಿಸುವ ಮೊದಲು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಲಾರ್ಡ್ ಆಯರ್ವಿನ್ನರಿಗೆ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತು ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ಇದೆ. ಕೊನೆಗೆ 1931ರ ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನಿಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದ ಕಮೀಷನರಿಗೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಒಪ್ಪಂದವಾಯಿತು. ಹಿರೇಕೆರೂರ ತಾಲೂಕಿನ ರೈತರಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಪರಿಹಾರ ದೊರೆಯಿತು. ಆ ವರುಷದ ಕಂದಾಯದ ತಹಕೂಬಿ ಸಿಗುವುದಲ್ಲದೆ ಎಂದೆಂದೂ ದೊರೆಯದ ನೀರಾವರಿ ಕಂದಾಯದ ತಹಕೂಬಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ದೊರಕಿತು. ಸಿರ್ಸಿ, ಸಿದ್ದಾಪುರ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ತಹಕೂಬಿ ಸಿಗಬೇಕು ಎಂಬ ಅರ್ಜಿ ಮಾಡಿದ ರೈತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಹಕೂಬಿ ಕೊಡುವೆವು ಎಂಬ

ವಚನವನ್ನು ಸರಕಾರದವರು ಕೊಟ್ಟರು. ಆದರೆ ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಸ್ಥಾನಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ವಿಷಯದತ್ತ ಉದಾರಭಾವದಿಂದ ನೋಡಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ರೈತರಿಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಯಿತು. ಶಿಕ್ಷೆ ಆದವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸರಕಾರದವರು ಕೂಡಲೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು ಹಾಗೂ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆದ ಖಟ್ಲೆಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಚಳವಳಿಯಂತೂ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ." (ರ.ರಾ. ದಿವಾಕರ್ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ)

ಈ ಸಂಗತಿಯು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ಖಿಸ್ತು ದುರಸ್ತು

"ನಾನು ಜಮಾಬಂದಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿಯಮದಂತೆ ಖರಾರುವಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರೂ ಒಂದು ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಹೋಯಿತು. ಆ ಬಾಬು ಬಾಂದುಗಳ ತನಿಖೆ. ಪಹಣಿಯನ್ನು ಚೆಕ್ಕು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಬಾಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಭಾಗವನ್ನಾದರೂ ಅಮಲ್ದಾರ್ರು ಅಜಮಾಯಿಷಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ರೂಲು. ನನ್ನ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಇದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ತರಿ ಜಮೀನುಗಳು, ಅಂದರೆ ನೀರಾವರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಭತ್ತ, ಕಬ್ಬು ಇವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಬಹುದಾದ ಗದ್ದೆಗಳು, ಬಹುಶಃ ಬಹಳ ಬೆಲೆ ಬಾಳತಕ್ಕವುಗಳಾದ್ದರಿಂದ ರೈತರ ಹಿಡುವಳಿಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ರೈತರು ಒಬ್ಬರ ಜಮೀನನ್ನೊಬ್ಬರು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡುವುದು ಅಸಂಭವ. ಅವರವರ ಸಾಗುವಳಿಯ ಅನುಭವವೇ ಹದ್ದುಬಸ್ತು ; ಬಾಂದುಗಳು ಅನವಶ್ಯಕ ; ಅವುಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದು ಅನವಶ್ಯಕ ವೃಥಾ ಶ್ರಮ ; ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಅವು ಮಣ್ಣಿನವಾದರೆ ಬಹುಬೇಗ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಖುಷ್ಕಿ ಜಮೀನುಗಳು, ಅಂದರೆ ಮಳೆಯ ನೀರಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಆಸರೆ ಇಲ್ಲದ ಹೊಲಗಳೂ ಕೂಡ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸಾಗುವಳಿ ಅನುಭವದ ಹದ್ದುಳ್ಳವು. ಅಲ್ಲದೆ, ಅಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಬಾಳತಕ್ಕವುಗಳಲ್ಲ – ಏನೇ ಕಾರಣವಾಗಲಿ, ಬಾಂದುಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಿತಿ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲ, ಲಯವೇ." (ನವರತ್ನರಾಮರಾಯರು 1983 ಪುಟ.149) ಬಾಂದುಗಳು ನಾಶವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸುವುದು, 'ಶಿಖಸ್ತು' ಆಗಿದ್ದರೆ 'ದುರಸ್ತು' ಮಾಡಿಸುವುದು, ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕರ್ತವ್ಯ. ಆದರೆ ನಾಶವಾದ ಬಾಂದು ಎಲ್ಲಿತ್ತೆಂಬುದು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಸರ್ವೆಯಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಯಾರ್ಮಾಡಿದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪುನಃ 'ಮೋಜಣಿ' (ಅಳತೆ) ಮಾಡಿ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಬಾಂದು ಶಿಖಸ್ತೇ ದುರಸ್ತೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಬಾಂದನ್ನು

ನೋಡಬೇಕಲ್ಲವೇ ? ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಐನೂರು ಸರ್ವೇ ನಂಬರುಗಳಿರುತ್ತವೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ ; ಸರ್ವೇ ನಂಬರು ಒಂದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೇ ಬಾಂದುಗಳು, ಆರು ಕಲ್ಲುಗಳು, ಇದ್ದರೆ ಐದು ಸಾವಿರ ಬಾಂದುಗಳು ಪಹಣಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಜಮಾಯಿಷಿಯಾಗಬೇಕು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ ಹತ್ತರಷ್ಟಾದರೂ, ದಿಟ್ಟಂ ಜಮಾಬಂದಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಕ್ಕು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಗ್ರಾಮವೊಂದಕ್ಕೆ ಐನೂರು ಬಾಂದುಗಳಂತೆ, ತಾಲೂಕು ಸರಾಸರಿ ಇನ್ನೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕು (ನವರತ್ನರಾಮರಾಯರು 1983 ಪುಟ. 153)

ಖಳನಾಯಕರು

ಸಮಾಜವು ತುಂಬಾ ವೇಗವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮನುಷ್ಯರು ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪರಿಸರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಅವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿವೆ. ಕನ್ನಡದ ಬಹುತೇಕ ಚಂಪೂ ಹಾಗೂ ಪಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯಗಳು ನಾಯಕರನ್ನು ; ಖಳನಾಯಕರನ್ನು ತುಂಬಾ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿವೆ. ಯಾರು ಖಳನಾಯಕರಾಗುತ್ತಾರೆ ? ಯಾರು ನಾಯಕರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವಾಗಲೇ ಅವರಿಗೆ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಗಳಗನಾಥರ 'ಮಾಧವ ಕರುಣ ವಿಲಾಸ' ಮತ್ತು ಕಾರಂತರ 'ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ' ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಖಾಯಂಗುತ್ತಾ – ಹಿಡುವಳಿ

ಎಂ.ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರು ಭಾರತೀಯ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಯುರೋಪಿನ ಮಾನದಂಡಗಳು ಏನಿವೆಯೋ ಅದನ್ನು ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಯುರೋಪ್ ಖಂಡದ ಫ್ಯೂಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹಿಡುವಳಿ ಶಿಸ್ತು ಹೇಗೆ ನಮ್ಮ ಭರತ ಖಂಡದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಇದೆ (ಪಾಳೆಯಗಾರರು, 1923, ಪು. 21). ಅದೇ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಭೂ ಸಾಗುವಳಿ ಶಿಸ್ತಿಗೆ ಟೆನಿಪಿಯರಿಯರಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದರ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾದ ಶಬ್ದವನ್ನು ನಾವು ಹುಡುಕಿ ನೋಡಿದರೆ ಖಾಯಂಗುತ್ತಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಭಾಷಾಂತರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಖಾಯಂ ಗುತ್ತಾ ಏರ್ಪಾಡಿನಿಂದ ಜಮೀನುದಾರನಿಗೂ, ರೈತನಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವೇ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದ ಹಾಗಾಯಿತು" (ಅದೇ. ಪು. 22).

ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ

ಕಾರನ್‌ವಾಲೀಸನಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದುದು 1790 ಮೊದಲು ಕಂದಾಯವನ್ನು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದಿತು. 1793ರಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿ ಭೂ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಜಮೀನ್ದಾರರೊಂದಿಗೆ ಖಾಯಂ ಆಗಿ ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಜಮೀನ್ದಾರರಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಒಡೆತನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಅವರು ಅದನ್ನು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಮತ್ತು ಮಾರುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅವರು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯಂತೆ ಜಮೀನ್ದಾರರು ತಮ್ಮ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಶೇ. 89 ಭಾಗವನ್ನು ಕಂದಾಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಉಳಿದ ಶೇ. 11 ಭಾಗವನ್ನು ಅವರು ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುವ ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಕಾರನ್ ವಾಲೀಸ್‌ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಈ ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾಗೀರುದಾರಿ, ಮಾಲ್ ಗುಜಾರಿ, ಬಿಸ್ವೆದಾರಿ ಇನ್ನು ಮುಂತಾಗಿ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಆರ್ಥಿಕವಲ್ಲದ ಕಾರಣಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಕಾರನ್‌ವಾಲೀಸನ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಕಂಪನಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಯಾವ ಅಡಚಣೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದೇ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಅವನ ಉದ್ದೇಶ ಬಲಶಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವ ಶಾಲಿಗಳು ಆಗಿದ್ದ ಜಮೀನ್ದಾರರ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಕಂಪನಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದಾಗಿದ್ದಿತು.

ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನು 1786 ರಿಂದ 1793ರ ವರೆಗೆ ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಿಸಿದನು. ಇವನಿಂದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಮೊದಲಾಯಿತು.

1784ರ ಪಿಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಾಯಿದೆಯು ಇವನಿಗೆ ಅಪರಿಮಿತ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿತು. ಇವನಲ್ಲಿ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ದಂಡನಾಯಕನ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದ್ದವು.

1791ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತೆಗೆ ಪೋಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು.

ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಸುಧಾರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಇವನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಪದ್ಧತಿಯು ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯೆಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನು ಜಮೀನ್ದಾರರೊಂದಿಗೆ ಜಮೀನಿನ ಕಂದಾಯ ಗುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು.

ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾರ್ಷಮನ್ನನ ಪ್ರಕಾರ ಇದು ಒಂದು ದಿಟ್ಟತನದ, ಸಾಹಸದ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಕಾಯಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಯಿದೆಯ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಯಿತು. ವ್ಯವಸಾಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಯಿತು.

ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಬದಲಾವಣೆಯೆಂದರೆ ಆಡಳಿತ ಸೇವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಐರೋಪ್ಯೀಕರಣ. ಈ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇವನು ಜನಾಂಗದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಅಂಶವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಇದು ಇವನ ಅನಂತರ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಇವನು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆದು, ಎಲ್ಲಾ ಹುದ್ದೆಗಳು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಉನ್ನತ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಹುದ್ದೆಗಳು, ಯುರೋಪಿಯನ್ನರಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಇವನು ಎಲ್ಲ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಿಟೀಷರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ದೇಶೀಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ದೇಶದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ದೂರವಿಟ್ಟ ನಿದರ್ಶನ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವೀಸ್ ಆಡಳಿತ ಸೇವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ರೂಪಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನಿಗೆ ಸಂದಿತು. ಕಾರ್ನ್‌ವಾಲೀಸನ ಈ ಕ್ರಮವು ಅನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು.

ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ

ಲಾರ್ಡ್ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯ ತರುವಾಯ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಪದವಿಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನು ಮುಖ್ಯನಾದವನು. ಇವನು 1813ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡನು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆಯು ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ದತಿಗೆ ಸೇರಿದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಮತ್ತು ಅರಾಜಕತೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಿತು. ಈ ರಾಜ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಸೈನಿಕರನ್ನು ನಿವೃತ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ್ದವು.

ಆಡಳಿತದ ವಿವಿಧ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸನು ಅನೇಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಆಡಳಿತ ರಂಗದ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿತು. ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸನು ಸಮರ್ಥ ಆಡಳಿತಗಾರರಾಗಿದ್ದ ಮನ್ರೊ ಮತ್ತು ಜೆಂಕಿನ್ಸರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟನು. ಮೊದಲಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗವು ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸನ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಿತು. ನ್ಯಾಯಾಂಗವನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ್ದ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನವಾಗದೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ. ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸನು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮತ್ತು ಕೆಳ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಿವಾರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು.

ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸನು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಏರ್ಪಾಡಿಗಾಗಿ ಕಂಪನಿಯ ಡೈರೆಕ್ಟರಿಗೆ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅವನ ಮನವಿಗೆ ಕಂಪನಿಯ ಡೈರೆಕ್ಟರರು ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. 1822ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ಟೆನೆನ್ಸಿ ಕಾಯಿದೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. 1820ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸಿನ ಗವರ್ನರ್ ಆಗಿದ್ದ ಮನ್ರೋ ರೈತ್ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಿತು. ಎಲ್ಫಿನ್‌ಸ್ಟೋನನು ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಕಂದಾಯವನ್ನು ಭೂ ಮಾಪನದ ಅನಂತರ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದನು.

ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಅನುಕೂಲಗಳು

ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಕಂಪನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಮತ್ತು ನಿರಂತರವಾದ ಆದಾಯವನ್ನೊದಗಿಸಿತು. ಇದಲ್ಲದೆ ಕಂಪನಿಯ ಆಡಳಿತ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಕೃಷಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾ ನೀಡುವುದೆಂದು ಆಶಿಸಲಾಯಿತು. ಜಮೀನ್ದಾರರು ಬಂಜರು ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಕೃಷಿಗೆ ಅಳವಡಿಸುವರೆಂದು, ಹೊಸ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವರೆಂದು ನಂಬಲಾಯಿತು. ಭೂಮಿಯ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಜನರ ಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದ್ದಿತು.

ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಕಂಪನಿಯ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಜಮೀನ್ದಾರರ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ನಮ್ರತೆಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಅವರಿಗೆ ದೊರೆತ ಭೂ ಮಾಲೀಕತನ ಅವರನ್ನು ಕಂಪನಿಗೆ ಚಿರಋಣಿಗಳಾಗುವಂತೆ

ಮಾಡಿತು. ಸೇಟನ್ ಕೌರ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುವಂತೆ ಇದರ ರಾಜಕೀಯ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ಇದರ ಆರ್ಥಿಕ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದವು.

ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಜಮೀನ್ದಾರರು ರೈತ ಸಮೂಹದ ನಿಜವಾದ ನಾಯಕರಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಅವರ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುವರೆಂದು, ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಸಾರ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವರೆಂದು ನಂಬಲಾಗಿದ್ದಿತು.

ಖಾಲಿ ಜಾಗ ಮತ್ತು ಬರಹ

ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಅವಕಾಶವು (Space) ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಬರಹಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡವು ಎಂದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಖಾಲಿಯಾದ ಜಾಗವನ್ನು ನಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡವು ಇವು ನೈತಿಕ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕತೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿ – ಭೂ ಕಂದಾಯ

1828ರ ತರುವಾಯ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್ ಯಾವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದನೋ ಅದರ ಬದಲಿಗೆ ಮನ್ರೋನ ಪದ್ಧತಿಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಮನ್ರೋ ಭೂ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಖಚಿತಗೊಳಿಸಿದ. ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಭೂ ಕಂದಾಯ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ.

ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಸರಕಾರ

ಮಾಲ್ತಸ್‌ನ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ವರಮಾನವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. 1830–1832ರ ಕಾಲಾವಧಿಯ ಭಾರತೀಯ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ನೇಮಿಸಿದ ಸಮಿತಿಯು ((**Select Committee on Indian Affairs**) ಭೂ ಕಂದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸಿತು. ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್‌ನ ವಾದದ ಪ್ರಕಾರ 19ನೆಯ ಆದಿ ಭಾಗದ ಸರಕಾರದ ನಿಯಮಾವಳಿಯಂತೆ ಜಮೀನು ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜಮೀನಿಗೂ, ಸರಕಾರಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದಿತವಾಗುವ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಕಂದಾಯ ವಿಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸರಕಾರವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜಮೀನು ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು.

ಖಾಸಗಿ ಕಾನೂನು

1829ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಖಾಸಗಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಆಧುನಿಕವೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಲಾಯಿತು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಾನೂನು ಎಂದರೆ

ಅದು ತುಂಬಾ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಪರಿಣಿತವಾದುದು. ಹಾಗೂ ಆಢಳಿತ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಲಾಯಿತು. 1831ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಾನೂನನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ, ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸುವಂತೆ ಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಮಿಲ್‌ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ತುಂಬಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಇದು ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಗಣಪತಿ ಉತ್ಸವ

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ ಸಮಾಜವು ವೇದಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಎಂದು ಕರೆ ಕೊಟ್ಟಿತು. 1894ರಲ್ಲಿ ತಿಲಕ್ ಗಣಪತಿ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಉತ್ಸವವು ತುಂಬಾ ಪ್ರಚಲಿತವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಗಣಪತಿ ಬರಿಯ ಹಿಂದೂ ಉತ್ಸವವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಬ್ಬಗಳು ಜನಪ್ರಿಯುವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಗಾಂಧಿ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಅವರ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಧಾನಾಂಶಗಳು ಈ ರೀತಿ ಇವೆ :

"(1) ಯಾಂತ್ರೀಕರಿಸಿದ, ಸವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಿದ, ಅಥವಾ ಸಾಮೂಹಿಕವಾದ ವ್ಯವಸಾಯು ಪದ್ಧತಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ, ಸಹಕಾರೀ ಪ್ರಯುತ್ನದ ಬೆಂಬಲದ, ಸಾಂದ್ರತರವಾದ, ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ, ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ, ವಿವಿಧತೆಯಿಮದ ಕೂಡಿದ ವ್ಯವಸಾಯ ಪದ್ಧತಿ ; (2) ವ್ಯವಸಾಯದ ಉಪಾಂಗವಾಗಿ ಗೃಹ ಕರಕಸುಬುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ; (3) ಕೊಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ನಿಯಮಾನ್ವಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ಪಶು ಸಂಪತ್ತಾಧರಿತ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ – ಅಂದರೆ ಭೂ ಸಾರದಿಂದ ಏನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಜೈವಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವುದು; (4) ಪಶು, ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯಗಳ ಜೀವನಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಹಜೀವನವಿರುವೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ – ಪಾರಸ್ಪರ್ಯ ಪ್ರಯೋಜಕ ಸಂಪರ್ಕವಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಮ ಸಮತೋಲನ ; (5) ಯಂತ್ರಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ತೆರಬೇಕಾದ ಬೆಲೆ ಎಂಬುದರ ವಿರುದ್ಧ ಮಾನವ ಬಲ ಹಾಗೂ ಪಶುಬಲ ಎರಡನ್ನೂ ಸ್ವಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು. ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಟೀಕಾಕಾರರು ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಇದಕ್ಕೆ ಅಪ್ರಗತಿದಾಯಕ,

ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ಮಧ್ಯಯುಗ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಪುರಾತನಯುಗಕ್ಕೆ ಮರಳು ಆಗಿದ್ದರೆಂದರೆ ಕಾಲ ಧರ್ಮದ ಮುಂದಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ನೈಜ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. ಏನೇ ಇರಲಿ, ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕರ್ಮಶೀಲರೂ, ಸ್ವಭಾವ ಸಿದ್ಧವಾದ ಜಿಜ್ಞಾಸುವೂ ಆಗಿದ್ದ ಅವರು, ಅವುಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಕ್ತ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಕ್ರಾಂತಿಯುನ್ನು ಯಾರ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಆ ಪ್ರಜಾಕೋಟಿಯ ಆಡಂಬರರಹಿತ ಸರಳ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು.

ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ಆಧುನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಕೊಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿಯಮದ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕ ಒತ್ತಾಯ ಹೇರಿವೆ. ಮಾನವ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಅಂಕಿತವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಮತಿ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅವನು ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕಾದ ನಿಯಮ, ತಾನಿದ್ದ ಪರಿಸರದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸುವಾಗ ಆ ಪರಿಸರವನ್ನು ತಾನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ ಆಗಿದೆ. ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಈ ನಿಯಮೋಲ್ಲಂಘನೆಯಾದರೆ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕಠೋರ, ಸಿದ್ಧಶಿಕ್ಷೆ ಎರಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಭವಿಷ್ಯತ್ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಮಾರಕವಾಗುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಭೂ ಸಾರ ನಿಧಿಯನ್ನು ಭೌತದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮೂಲ ಬಂಡವಾಳದಿಂದ ಲಾಭಾಂಶ ಕೊಟ್ಟು ಸುಭದ್ರ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗದೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ಎಚ್ಚರಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು, ಜೀವ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಗತಿಗಳೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ನಿಕಟವಾಗಿ ಬೆರೆತುಕೊಂಡು ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸರಿಸಿವೆ. ಸಸ್ಯಗಳೂ, ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನ ಜೀವಾಣುಗಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಒಂದು (ಸಮುದಾಯ) ವರ್ಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವು ತಮ್ಮ ಜೀವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಭೂಮಿಯಿಂದ ಹೀರಿಕೊಂಡು, ತಾವು ಸತ್ತಾಗ ಅದರಿಂದ ಏನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದುವೋ ಅದನ್ನು ವಾಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಸಸ್ಯಗಳಿಗೂ, ಕೆಲವು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಒಂದು ಮೂಲಾಂಶಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಮೂಲಾಂಶ ಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ವಂಶ ಪರಸ್ಪರ ಅನುನಯದ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬೆರೆಯುತ್ತವೆ. ಪಶು ವರ್ಗ ಕಚ್ಚಾ ಪರಿವರ್ತನಾ ಉಪಕರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವು ಕಚ್ಚಾ ಸಸ್ಯವರ್ಗವನ್ನು ಮಾನವ ತಿನ್ನಲರ್ಹವಾದ ಆಹಾರ ರೂಪಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತನೆ."

(ನೋಡಿ: ಸುನೀಲ್ ಸಹಸ್ರಬುಧೆ – ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಗಾಂಧಿಯವರ ಸವಾಲುಗಳು)

ಗಾಂಧಿ ತತ್ವ

"ಮೋಕ್ಷವನ್ನಿಚ್ಛಿಸುವವನಿಗೆ ರಾಮನಾಮ ಮತ್ತು ರಾಮನ ಕೃಪೆಯೇ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಆಧಾರ. ಈ ತತ್ವವು ನಾನು ಭರತ ಖಂಡವನ್ನು ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆಯೇ ನನಗೆ ಗೋಚರವಾದುದು.

ಗಾಂಧೀಜಿಯುವರು ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಂಯ ಮೂಲದ ತತ್ವಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಂಡರು.

1. ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ = ಸತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಆಗ್ರಹ ಪಡಿಸುವುದು – ಜೈನ ತತ್ವ, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾಣ ಮೂಲ. ರಾಮಾಯಣದ ರಾಮ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಹರಿಶ್ಚಂದ್ರರ ಕತೆ.
2. ಉಪವಾಸ = ಇದೂ ಕೂಡಾ ಜೈನ ತತ್ವ ಮತ್ತು ಶ್ರೀರಾಮನವಮಿ; ಶಿವರಾತ್ರಿ ಉಪವಾಸ.
3. ಅಹಿಂಸೆ = ಜೈನ ತತ್ವ
4. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ = ಭಾರತೀಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಯು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ.
5. ಬಹಿಷ್ಕಾರ = ಭಾರತೀಂಯ ಮೂಲದ ನ್ಯಾಂಯಾಂಗ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಿಷ್ಕಾರವೂ ಒಂದು ತತ್ವ, ಇದಕ್ಕೆ ಕುಲಸಂಹಿತೆ/ ಕುಟುಂಬ ಸಂಹಿತೆ ; ಗ್ರಾಮ ಸಂಹಿತೆ ; ರಾಜ್ಯ ಸಂಹಿತೆಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆಯಿದ್ದವು.
6. ಅಸಹಕಾರ = ಭಾರತೀಯ ಮೂಲ ಅಸಹಕಾರ ತತ್ವದಲ್ಲಿ – ನ್ಯಾಯಾಂಗ ತತ್ವವು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಗಾಂಧಿಯವರ ಅನೇಕ ನಿಲುವುಗಳು ಪಶ್ಚಿಮದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ನಿಲುವುಗಳೂ ಆಗಿವೆ.

ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ನೆಹರೂ ಮಾದರಿ

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಮಾದರಿಯು ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾ ಆಂದೋಲನವು – ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ, ಸ್ವರಾಜ್ಯ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಧರ್ಮ, ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಮಾದರಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಚಳುವಳಿಗೆ ತಂದಿತು. ಅಂತೆಯೇ,

ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ, ಅಹಿಂಸೆಯ ಮಾರ್ಗ, ಸತ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ಭಾರತೀಯ ನಿಲುವು, ಸನಾತನತೆ, ಮಾತೃ ಭೂಮಿ, ಬ್ರಿಟೀಶ್ ರಾಜಕೀಯದ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾದ ಕರದ ವಿರುದ್ಧ ನಿರಾಕರಣೆಯ ತತ್ವ ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತು. ಆಗಿನ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ಪುನರ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡಿದರೆ (ಗಾಂಧಿಯ ಮಾರ್ಗ) ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ದೇಶದ ಪುನರುದ್ಧಾರ (ನೆಹರೂ ಮಾರ್ಗ) ಎಂಬ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವದ ನಿರಾಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ವೈರುದ್ಧ್ಯಗಳಿವೆ. ಭಾರತದ ಎಲ್ಲರೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯ ಮಾರ್ಗ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದೂ ಅಷ್ಟೇ ಸತ್ಯ. ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಬರಿಯ ಹೆಗಲಿನ ವಸ್ತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದ. ಗರೀಬರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೆಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಕೋಟು, ತಲೆಗೆ ಗಾಂಧಿ ಟೋಪಿ ಮತ್ತು ಕೋಟಿನಲ್ಲಿ ಗುಲಾಬಿ ಹೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ನೆಹರೂ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪ್ರತೀಕವಾದರು. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವದ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೋರಾಟವು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಅನೇಕ ವೈರುದ್ಧ್ಯಗಳಿಂದ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಗಾಂಧಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಹೀಗಾಗಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಮಾರ್ಗಗಳು ಹಳೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳಾಗಿವೆ. ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಬ್ರಿಟೀಶರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ನೀಡಲು ಬೇಕಾದ ಸಿದ್ಧತೆಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಆಗಿನ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು:

1. ಅಧಿಕಾರ
2. ಬಲಾತ್ಕಾರ
3. ಹಿಂಸೆ
4. ಒತ್ತಡವನ್ನು ಹೇರುವುದು
5. ತನಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು
6. ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ನವಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಗಳು ಸಾಕು' ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದು.

ಗಾಡಿನ್ ಸಾಹೇಬ ಮತ್ತು ಯೆಲಪಾಟ್ ಸಾಹೇಬ

ಮನೆ ಮಾರಿ ಕಂದಾಯ ಕಟ್ಟುವ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬಂದಿತು. ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆಯ ಲಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಡಿನ್ ಸಾಹೇಬನ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಇಬ್ಬರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್

ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬೇಕು : "ಒಬ್ಬ ಗಾಡಿನ್ ಸಾಹೆಬ್" ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನೂ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಸಹಾಯಕ ಕಲೆಕ್ಟರನೂ ಆಗಿದ್ದ ಬೊಂಬಾಯಿ ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವಿಸ್‌ನ ದಿ.ಮಿ. ಸ್ಟೀವರ್ಟ್ ಸೆಯಿಂಟ್ ಜಾನ್ ಗಾರ್ಡನ್ : 1860ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆಯ ವಿಶೇಷ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಅವರ ಆಲೋಚನಾ ಸಭೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸದಸ್ಯನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಈತ 1867 ಅಥವಾ 1868ರಲ್ಲಿ ನಿಧನನಾದ. ಈತ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಗೋರ್ಡನ್ ಪೇಟೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಔಷಧಾಲಯ, ಹಳೆಯ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಬೆಸೆದಿರುವ ಸೇತುವೆ. ಊರಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪ ಹೊಂಡ ಅಥವಾ ಜಲಾಶಯ – ಇವೆಲ್ಲಾ ಅವನ ನಿದರ್ಶನದಲ್ಲೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾದವು. ಎರಡನೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ ಯೆಲಪಾಟ್ ಸಾಹೆಬ್ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಜಾನ್ ಎಲ್ಫಿನ್‌ಸ್ಟನ್ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಿವೃತ್ತನಾದ. ಈತ ಮೊದಲ ಸಹಾಯಕ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ, ಅನಂತರ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನಾಗಿ 1861ರ ಆಗಸ್ಟ್‌ನಿಂದ 1863ರ ಜೂನ್ ವರೆಗೆ ಮತ್ತು ಅನಂತರ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ (ಫ್ಲೀಟರ್ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಲಾವಣಿ ಪು. 49).

ಗುಡ್ಡ ಬಾಂದು

ಎ. ಮಿಡ್ಲಟನ್ ಗುಡ್ಡಗಳೇ ಬಾಂದಿನ ಕಲ್ಲುಗಳಾಗಿದ್ದವು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಹೇಳುವಂತೆ 1875ರಲ್ಲಿ ಕಾಡುಮನೆ ಎಸ್ಟೇಟನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಸರ್ವೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

(ನೋಡಿ: ಎಚ್.ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡ – ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಬಯಲಿಗೆ)

ಗುಮಾಸ್ತರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶ

ಬ್ರಿಟೀಷರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಗುಮಾಸ್ತರ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶವು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತು. ಇದನ್ನೇ ಬೇರೊಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವುದಾದರೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಕೇಂದ್ರಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾದರಿಯಿಂದಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳಾದವು. ಮೊದಲನೆಯದು ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಯು ರೂಪುಗೊಂಡಿತು ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ಉದಾರವಾದಿ ನಿಲುವೊಂದು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ನ್ಯಾಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು

ನವವಿದ್ಯಾವಂತ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂತು. ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಅನೇಕ ಕಚೇರಿಗಳಿಗೆ ಗುಮಾಸ್ತರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದಾಗ ಗುಮಾಸ್ತರು ದ್ವಿಭಾಷಿಕರಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು.

ಗುಮಾಸ್ತರು

ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾದರಿ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಜನರನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಂಪೆನಿಗಳಿಗೆ ಗುಮಾಸ್ತರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಭಾರತೀಯರನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬಗೆಗೆ ಆಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ರೂಪುಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯದ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಭಾರತೀಯ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಆಗಿನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾದರಿಯ ಕಲಿಕೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅದರ ತಾರ್ಕಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸ್ಪಷ್ಟ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವು ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ಅದರ ಬದಲಿಗೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣವು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಮಠ ಕೇಂದ್ರದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವು ಗೈರು ಹಾಜರಾಗಿರುವುದು ಒಂದಂಶವಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಸ್ಕೂಲ್ ಕೇಂದ್ರಿತ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬಂದಿತು. ಈ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ಕೌಶಲದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿರದೇ ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ಪರಂಪರೆಯ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಆಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಚೌಕಟ್ಟಿದೆ. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಂಪನಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾದುದು ಕೂಡಾ ಅದುವೇ, ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾವಂತ ವರ್ಗವನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷರು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟೀಷರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಗುಮಾಸ್ತರ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶವು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತು. ಇದನ್ನೇ ಬೇರೊಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವುದಾದರೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಕೇಂದ್ರಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾದರಿಯಿಂದಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳಾದವು. ಮೊದಲನೆಯದು ಈ ಶಿಕ್ಷಣ

ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಯು ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ಉದಾರವಾದಿ ನಿಲುವೊಂದು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ನ್ಯಾಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ನವವಿದ್ಯಾವಂತ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂತು.

ಗುರುಕುಲ ಕಥಾವಳಿ

1945–1946ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಮಿಡ್ಲ್‌ಸ್ಕೂಲ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಗುರುಕುಲ ಕಥಾವಳಿಯು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷರ ಕತೆಗಳಿವೆ. ಈ ಕತೆಗಳು ಮೂಲತಃ ಸ್ವದೇಶಿ ನಿಲುವನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತೇವೆ (ಎ.ಕೆ. ಪುಟ್ಟರಾಮು, **1945**, ಗುರುಕುಲ ಕಥಾವಳಿ). ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಕುಲ ಕಥಾವಳಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರೂ ಅದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾಣಗಳ ಮೌಲ್ಯಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದವು.

ಗೇಣಿ

ಶಾಶ್ವತವಾದ ನಿಗದಿಯಾಗಿದ್ದ ಬಂಗಾಳದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೇಣಿಯು ಜಮೀನಿನ ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ 11% ಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ಗುಜರಾಥಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಶಾಶ್ವತ ನಿಗದಿ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಭೂ ಕಂದಾಯವು ಜಮೀನಿನ ಉತ್ಪನ್ನದ 20% ರಷ್ಟಿತ್ತು. ಇದು ಸರಿ ಸುಮಾರು ಬಂಗಾಳದ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳ ದ್ವಿಗುಣವಾಯಿತು. ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗೇಣಿಯ 50%ರಷ್ಟು ಭೂ ಕಂದಾಯವಾಗಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಭೂ ಮಾಲೀಕನ ಭಾಗವು ಸೆನ್‌ಗಳಿಂದ ಕಂದಾಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ (ಗೇಣಿಯ 8% ರಷ್ಟು) ಅವನು ಗ್ರಾಮದ ತಳವಾರ ಪಟೇಲನ ಸೇವೆಯ ಖರ್ಚು ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮಧ್ಯ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗೇಣಿಯ 40% ರಿಂದ 50% ರಷ್ಟು ಸರಕಾರದ ಪಾಲೆಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇದು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ 50% ರಿಂದ 76% ರವರೆಗೆ ಏರುತ್ತಿತ್ತು.

ಬೇಸಾಯಗಾರ ಭೂ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜಮೀನಿನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದು, ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರಿಗೆ ನಗದು ಹಾಗೂ ಕಾಳುಕಡ್ಡಿಗಳ ರೂಪದ ಗೇಣಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಗೇಣಿದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಯಶಃ ಸ್ಥಿರವಾದ ಗೇಣಿ ಮೊಬಲಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಪೈಪೋಟಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಗದಿ ಆದ ಗೇಣಿ ಮೊಬಲಗು, ಕೊಡುವಂಥದ್ದು (ತಾರಾಚಂದ್, ಪು.406–411). ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭೂಮಸೂದೆಯು ಬರುವತನಕವೂ ಗೇಣಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿತು.

ಗೊಬ್ಬರ

ಬ್ರಿಟೀಶರಿಂದ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಗೊಬ್ಬರಗಳು ಬಂದವು. ಕೃಷಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವು ಅದರ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಸಮತೋಲನ ಸಂಬಂಧ ನಾಶವಾಯಿತು. ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ಕಾಲದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಬದಲಿಗೆ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಮಾದರಿಯ ಹೊಸ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್‌ಗಳು ಬಂದವು. ಜೀವನೋಪಾಯ ಕೃಷಿ ಇದರ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಬಂಡವಾಳ, ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಬ್ಯಾಂಕ್, ತೆರಿಗೆ, ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ತಕ್ಕಡಿ, ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ರಸ್ತೆಗಳು, ಕೃಷಿಕರಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತಂದವು. ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಾಗಿ ಶ್ರೀಮಂತ ರೈತರು – ಬಡ ರೈತರ ನಡುವಣ ಸೌಹಾರ್ದಯುತ ಸಂಬಂಧ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಬಡ ರೈತರು ಆಧುನಿಕ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣವನ್ನು ಬಳಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟೀಶರು ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಭಾರತೀಯ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ತಂತ್ರವಾಗಿದ್ದವು. ಅವು ಸಾಮೂಹಿಕ, ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಅಗ್ಯವಾದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಂದಾಯವು ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿತ್ತು (**Maine, 1907, 125-6**).

ಗ್ರ್ಯಾಂಟ್ ಎಡ್ ಸ್ಕೂಲ್

ಸಮೇತನಹಳ್ಳಿ ರಾಮರಾಯರು ಈ ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ಬಾಳಿನ ಕತೆಯಾದ ಕೋಟೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (1991). ಈಗ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಅರುವತ್ತೈದು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದಣ ಮಾತು. ಹತ್ತೋ ಹದಿನೈದೋ ಊರುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಲೋಯರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ ಸರಕಾರ ಏಳು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ, ಊರವರು ಅಷ್ಟೇ ಹಣವನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಂದ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಉಪಾಧ್ಯಾಯನ ದುಡಿಮೆ ಎರಡು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಆದರೂ ಸರಕಾರಿ ಶಾಲಾ ಮಾಸ್ತರರ ಸ್ಥಳ ಭದ್ರವಾದುದು. ಮತ್ತು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ವೇತನ ದೊರೆಯುವಂತಹುದು. ಸಹಾಯ ಧನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಶಾಲೆಗಳ ಮಾಸ್ತರುಗಳಿಗೆ ಆ ಕೋತಿಯ ಭದ್ರತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಾಗುವವನು ಕನ್ನಡ ಲೋಯರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಯಮ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಗುಣಿತ ಮತ್ತು ಮಗ್ಗಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಡುವ

ಅರ್ಹತೆ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ಇವುಗಳನ್ನು **grant-in-aid school** ಅಥವಾ ಚುಟುಕಾಗಿ ಗ್ರಾಂಟ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಸಾಧಾರವಣವಾಗಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಾಗಿ ಯಾರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರವೋ ಊರ ಜನವೋ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಹುಡುಕಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು (ಪು. **15**).

ಗ್ರಾಂಟನ ನಿಲುವು

1792ರಲ್ಲಿ ಚಾರ್ಲ್ಸ್‌ಗ್ರಾಂಟ್ ಭಾರತದ ಬಗ್ಗ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ : ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ, ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಖಂಡನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಜಾತಿಯಿಂದ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೇಣೀಕರಣವು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿಲ್ಲ (**Observations on the State or Society among the Asiatic Subjects of Great Britain** ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ). ಈ ದೃಷ್ಟಿ ಗ್ರಾಂಟ್‌ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು :

1. ಒಂದು ಅಧಿಕಾರ – ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸು

2. ಪಶ್ಚಿಮದ ಜ್ಞಾನದ ಮಾದರಿಗಳಿಂದ ದೇಶೀಯ ಜನರನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದು

ಪಶ್ಚಿಮ ಆಧಾರಿತ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾದ ಭಾರತೀಯರು ಭಾರತದ ಐತಿಹ್ಯ, ಪುರಾಣಗಳು, ಮಾನವಾತೀತ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನದಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಅನೇಕ ಬರಹಗಳು ಬಂದಿವೆ.

ಮಿಶನರಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದವು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಾವಿತ್ರ್ಯ, ಎರಡನೆಯದು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯಾನಿಟಿಗೆ ಇರುವ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕತೆ, ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾದ್ರಿಗಳು ಹೇಳುವುದು ಇದನ್ನೇ.

ಮಿಶನರಿಗಳು ಒಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಿಜವಾದ ಪಾತ್ರವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅದರ ಒಂದು ಸಂಕೇತ ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಕೋಶ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಯುವ ಜನರ ನೈತಿಕತೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಆರಾಧನಾ ಪದ್ಧತಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಗೆ ಗುರಿಯಾಯಿತು. ಇದರ ಮೂಲಕ ಹೇಳಬೇಕಾದ

ಬಹುಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೆಂದರೆ - ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಎನ್ನುವುದು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದು. ಅದು ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿರುವುದು.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ

1934ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು : 1) ಶಿಕ್ಷಣ, 2) ರಸ್ತೆ, 3) ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ , 4) ಕೈಮಗ್ಗನೆಯ್ಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, 5) ಗ್ರಾಮ ಬಡಾವಣೆ ನಿರ್ಮಾಣ, 6) ಸಾಂಕ್ರಮಿಕ ಜಾಡ್ಯಗಳ ನಿರೋಧ, 7) ಗ್ರಾಮಗಳ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ, 8) ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಢಳಿತ ಶಾಹಿಯ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ (ಮೈಸೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಕೈಪಿಡಿಯಿಂದ).

ಗ್ರಾಮರ್

ಗ್ರಾಮರ್ ಕಲಿಕೆಯು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಒಂದು ನಿಯಮದ ಒಳಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಕಲಿಸಲಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮರ್ ಎನ್ನುವುದು ಗ್ರಮಟೆಕದಿಂದ ಬಂತು.ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಗ್ರಾಮರ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವೂ ಬಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಗ್ರಾಮರೆಟಿಕಲ್ ರಚನೆಯುನ್ನು ಹೇರಲಾಯಿತು.ಅಚಿಬೆಯು ಈ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ.ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಗ್ರಾಮರಿಗೆ ಇರುವ ಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆಯು ಅಲ್ಲಿಯ ಎಪಿಸ್ಟಮಾಲಜಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಆಗ ಅದನ್ನೇ ಒಂದು ಶಿಸ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಯಿತು.ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಕಲ್ಪನೆಗೂ ಅವರ ಗ್ರಾಮರ್‍ನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೂ ಅಗಾಧ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಮತ್ತು ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಗ್ರಾಮರ್ ಕಲ್ಪನೆಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಸ್ವಯಂವ್ಯೇದ್ಯ.ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಕಾಲದ ಅನಂತರ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಭಾಷಿಕ ರಚನೆಯನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನವೆಂಬಂತೆ ಬಿಂಬಿಸಲಾಯಿತು.ಅದು ಬರಹದ ವಿಜ್ಞಾನವೇ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ವಿಜ್ಞಾನವಲ್ಲ..ಡೆರಿಡಾ ಅದನ್ನು "ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಮಾದರಿ"ಮಾದರಿಯೆಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. (ಜೆರೊಮಿ ಹಾತೋರ್‍ನ-1999 ಪು.142)

ಗ್ರೀಕ್-ಕೇಂದ್ರ

ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಗ್ರೀಕ್ ಮತ್ತು ಲ್ಯಾಟಿನ್‌ನ್ನು ಒಂದು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕು.

"ಗ್ರೇಟ್ ಡಿಪ್ರೆಶನ್"

ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಭೂ ಒಡೆತನಕ್ಕೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧವುಂಟಾಯಿತು. ಇದಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ, ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಕಲೆ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ

ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಪ್ರಗತಿಪರತೆ ಮತ್ತು ನೈಜತೆಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಸಂಬಂಧವುಂಟಾಯಿತು. 1914–1945ರ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪರಿವರ್ತನೆಯು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ವರ್ಗವು ಈ ದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು ಎಂದರೇನು ಅಂತ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೆಂದು ವಾದಿಸಿದರು (**Bipin Chandra**). ಮೊದಲನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಅನಂತರ ಇಡಿಯ ಜಗತ್ತು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾನ್ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಇದನ್ನೇ "ಗ್ರೇಟ್ ಡಿಪ್ರೆಶನ್" (**Great Depression**), ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಗ್ರೇಟ್ ಬ್ರಿಟನಿನ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ

ಗ್ರೇಟ್ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿ ಹೇಳಬಹುದು :

1. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಅಗತ್ಯವಾಯಿತು.
2. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಜಮೀನನ್ನು ಬೀಳು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇಲಿ ಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅನಂತರ ಹಿಡುವಳಿಯುನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕಾಯಿತು.
3. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಜಮೀನುದಾರರು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಭೂ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು.
4. ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಗೇಣಿದಾರರಿಂದ ಜಮೀನನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು.
5. ಹಿಡುವಳಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಲು ಕಮೀಷನರುಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಭೂ ಮಾಲಿಕತ್ವ ಹಕ್ಕು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು.
6. 1760–1820ರ ನಡುವೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಜಮೀನಿನ ಕೃಷಿ ನಡೆಯಿತು.
7. ಸುಧಾರಿತ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.
8. ಕೃಷಿ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರಗಳ ಬಳಕೆ ಶುರುವಾಯಿತು (ಸಿ.ಕೆ. ರೇಣುಕಾರಾಧ್ಯ, 1971, ಪು. 30).

ಈ ರೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿತು.

ಗ್ರೇಟ್ ಯುರೋಪ್

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಗ್ರೇಟ್ ಯುರೋಪಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತು. ಸರಿಸುಮಾರು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದವರೆಗೂ ಬ್ರಿಟನ್ ವಾಮಮೂಲಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವೆಂದು ಕರೆಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಮೇಲುದರ್ಜೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ನಿಸರ್ಗದ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಿ : ಭೂಮಿಯ ಆರಾಧನೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಕನ್ನಡ ನವೋದಯದ ಬಹುತೇಕ ಕವಿತೆಗಳು ಈ ರೀತಿಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವು ಕ್ರಿಯಾರೂಪವಾದರೆ ಅದರ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರೀತಿಯು ಹಾಗೆ ಆಗಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ವಿದ್ರೋಹದ ನೆಲೆಯು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಕೂಡ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಏಕತೆಯ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸಹಜಮತದಿಂದಲೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಳಜಿಯು ಸಾಧ್ಯ.

ಚರಿತ್ರೆಯ ನೈಜ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ

ಸೈದ್ ಪ್ರಕಾರ "ಇತಿಹಾಸದ ನೈಜ ದಾಖಲೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹುನ್ನಾರದ ಫಲಗಳೇ ಆಗಿವೆ." ಬಲ ಪ್ರಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದಂತೆ ಜ್ಞಾನದ ಹೊಸ ಸಂರಚನೆಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ. " ಅಧಿಕಾರದ ಚಲಾವಣೆಯೇ ಸ್ವಯಂ ಹೊಸ ಜ್ಞಾನ ವಿಚಾರಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಥವಾ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು ಮತ್ತು ಇದು ಹೊಸ ಮಾಹಿತಿ ಕೋಶಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲದು ಎಂದು ಫುಕೋ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ." ಹೀಗೆ ರೂಪಿಸಿದ ಹೊಸ ಮಾಹಿತಿ ಕೋಶಗಳು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಸಂಕಥನಗಳು ಇಂದಿಗೂ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಸದಾ ಪೋಷಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿವೆ. (ಮೂಲ: ಶೆಲ್ಲಿವಾಲಿಯ, ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಸೈದ್, ಅನು: ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ. ಓ. ಬೇಗೂರು, ಪುಟ-೨೨, ೨೦೦೩) (ಅದೇ - ಪುಟ-೨೧, ೨೦೦೩) ಸಂಗೊಳ್ಳಿರಾಯಣ್ಣ ಪಿರಿಯಾ ಪಟ್ಟಣದ ಲಾವಣಿ; ತರೀಕೆರೆ ನಾಯಕರ ಕುರಿತು ಲಾವಣಿಗಳು ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ನಡೆದು ಹೋದುದನ್ನು ನಾವು ಚರಿತ್ರೆಯೆಂದು ಕರೆದರೆ ಅದು ಕೇಳುವುದು ಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು. ಆದರೆ ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಚರಿತ್ರೆಯ ನಿರೂಪಣೆಯೆಂದರೆ ಅದು ಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿತು.

ಚಲೇಜಾವ್

ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಒಂದು ಆದರ್ಶವಾದಿ ಚಳುವಳಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಡಳಿತದ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಸಿದ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಕ್ರಮವೆಂದು ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಈ ಚಳುವಳಿಗಾರರು ಅದು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದ ಜನಪ್ರಿಯ ಶೈಲಿಯ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಚಲೆಜಾವೊ ಚಳುವಳಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದ ಅನೇಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆದವು. ಅದರ ಬಗೆಗೆ ಏಕಾಂತವಾದಿ ಚರಿತ್ರೆಕಾರರು ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚಿಸಲು ತೊಡಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಏಕಾಂತವಾದಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪರಿಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಮಿತಿಗಳಿವೆ

ಚಹರೆಗಳು

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನುಕರಣೆಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಚಹರೆಯೆನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲ. ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಮಾದರಿಗಳು ಇದ್ದವು. ದೈನಂದಿನ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ರಾಜಕೀಯದವರೆಗೆ ಆದರೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರನ್ನು ಭಾರತೀಯರು ಅನುಕರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅದ.ರಿಂದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಹಾಗೆಂದು ಭಾರತೀಯರು ಯುರೋಪಿಯನ್ನರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನುಕರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದವರು ಅದರಂತೆಯೇ ಇದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯರು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಿದರೂ ಬಿಳಿಯರಾಗುವುದಂತೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅನುಕರಿಸಲು ಹೊರಟ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತಾಳಮೇಳಗಳಿರಲಿಲ್ಲ.

ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಿರೂಪಣೆಗಳು

ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಅನೇಕ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಿರೂಪಣೆ ಅನುಕರಣೆಯ ಮಾದರಿಯವು. ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ನಾವು ಪಶ್ಚಿಮವನ್ನು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಿದೆವು. ಯುರೋಪಿಯನ್ ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ಚರಿತ್ರೆಯ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆವು. ಪ್ರಾಚ್ಯ; ನಡು; ಆಧುನಿಕ ಯುಗಗಳೆಂಬ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆವು.

ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿಕಾಸಶೀಲತೆ

ಆಗಿನ ಯುರೋಪಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು – ಚರಿತ್ರೆ ; ಸಂಸ್ಕೃತಿ ; ಸಮಾಜ ; ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿರುವುದು ವಿಕಾಸವಾದಿ (**Evolutionist**) ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ.

ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪಗಳು

ರೇಮಂಡ್ ವಿಲಿಯಂಸ್ ಪ್ರಕಾರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅದರದೇ ಅನ್ನಬಹುದಾದ ಚಹರೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಯಜಮಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಆಳುವ ವರ್ಗದ ಹಿಂದಿರುವ ತಾತ್ವಿಕತೆಯು ಕೂಡಾ ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾದವು. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಯುರೋಪಿನ ಅನೇಕ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ: ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಲಾಯಿತು. (**Raymond Williams, 1980, Problems in Materialism and Culture**).

ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹೊಸತನ

ಸಂದೀಪ್ತ ಕವಿರಾಜ್ ಅವರು "ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ಪಲ್ಲಟಗೊಂಡಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಹೊಸ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹೊಸತನ ದ ಕಾಲವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ" (Sudipta Kaviraj. 1995, p. 107).

ಚಾರ್ಟರ್ ಎಕ್ಟ್ –ವಸ್ತು ನಿಷ್ಠ ಜ್ಞಾನ

1813ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಚಾರ್ಟರ್ ಆ್ಯಕ್ಟ್‌ನ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೈತಿಕ ಪುನರುತ್ಥಾನ. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ–ದೇಶೀ ಜನರನ್ನು ನಾಗರಿಕಗೊಳಿಸುವುದು. ಪಶ್ಚಿಮದ ನಾಗರಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯು ಇದರ ಹಿಂದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. 1774–1785 ವಾರೆನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನದಿಂದ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಧಾನವು ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕವಾದುದು ಎಂದು ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಸೈದ್ ಹೇಳಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಸರಿಸುಮಾರು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯ ಜನರ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ

ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಯಿತು. ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್ ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಜ್ಞಾನದ ಅಥವಾ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಅದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂವಹನ ಸಾಧ್ಯ. **1830**ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಲಿಕೆಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವು. **1835**ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಟಿಂಕ್ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಎಜುಕೇಶನ್ ಆ್ಯಕ್ಟ್ ತಂದ. ಅದೇ ವರ್ಷ ಬಂದ ಮೆಕಾಲೆಯು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ : ಭಾರತದ ಯುವಕರು ಸೆಮಿನಾರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ಮಾತಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಸೋಲುತ್ತಾರೆ ಎಂದರೆ ಅವರ ಸಮಯ ಮೂರು ಭಾಷೆಯ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೆಕಾಲೆಯ ಸಲಹೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಕೆಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಯಿತು. **1852**ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಚರ್ಚ್‌ಸ್ಕೂಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಬರಹಗಾರರ ಕೃತಿಗಳು ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಮಿಶನರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಪಠ್ಯಗಳು ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಿಂದ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಪಠ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಬೋಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ (**1860**ರ ವೇಳೆಗೆ) ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಧ್ರುವಗಳಿದ್ದವು. ಒಂದು ಅಭಿಜಾತ ಪರಂಪರೆಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವುದು. ಇದು ಮೇಲು ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮೀಸಲು. ಕೆಳವರ್ಗಕ್ಕೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಮಿಶನರಿಗಳು ಇದನ್ನೇ ಅನ್ವಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಅವು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನೈತಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಆವರಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಮತ್ತು ಅವಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆವರಣ ಬೇಕಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಸಂದರ್ಭ ಬದಲಾದವು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಹೊಸದೊಂದು ವರ್ಗವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಮಿಶನರಿಗಳು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಒಂದು : ಅದು ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದವು.

ಎರಡನೆಯದು : ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯಾನಿಟಿಗೆ ಇರುವ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಕೆಲವು ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಅವು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿಯೇ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಎರಡರ ಸಾಮರಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು.

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಶನರಿಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ನಡುವೆ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದವು.

ಜಡ ಮತ್ತು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಢಳಿತ ಕ್ರಮದಿಂದ ಮೂರು ಸಂಗತಿಗಳು ದೇಶೀಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯು ಬದಲಾವಣೆ. ಕಾನೂನು ಬದಲಾವಣೆ, ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ. ಮಾನವೀಯ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಸರಕಾರ ಯಾವ ಗೌರವವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ರಾಜ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧವು ಜಡವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸುವ ಧಾಟಿಯುದಲ್ಲ. ರಾಜನು ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕ. ಅದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾದರಿಯಿದೆ. ಮನುಷ್ಯರ ಪ್ರಪಂಚವೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ಬಗೆಯದಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಿವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರಾಜರಿಗೂ ಇತ್ತು. ಯುರೋಪ್ ಮೂಲದ ಆಧುನಿಕ ಆಢಳಿತ ಕ್ರಮವು ಇವುಗಳನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಅದರ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಕ್ರಮವು ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಜನ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ದೇಶೀಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯ ಒಳಗೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು. ಹೊಸ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯು ಜೊತೆಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆಧುನಿಕತೆ, ಪ್ರಭುತ್ವ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ, ಕಂದಾಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಹೊಸ ಪರಿಭಾಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಂದವು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಕೃಷಿ ಮುಂತಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಜ್ಞಾನ ರೂಪಗಳ ಮುಖೇನ ತಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿಯ ಎದುರಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಭಾಷಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಬದಲಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಕೂಡಾ ಬದಲಾಯಿತು. ಉದಾಹರಣೆ ಕೃಷಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಕ್ರಮವೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಹುತೇಕ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳು ಕೃಷಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದರು. ಕರಕುಶಲಕಲೆಯು ಬ್ರಿಟೀಶರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಗಾಂಧಿಯವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಅಧಿಕಾರ, ಅದರ ಎಲ್ಲ ರೂಪಗಳಲ್ಲೂ ವಿಚಾರರಹಿತವಾದದ್ದು, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಗಾಡಿಯನ್ನೆಳೆಯುವ ಕುದುರೆಯಂತೆ ಅದು (ಮಹಾತ್ಮ, ಸಂಪುಟ–೧, ೧೯೭೪, ಪು. ೩೯೪). ಗಾಂಧಿಯವರು ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವವನು ಬ್ರಿಟಿಷನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆ, ಅದರ ರೈಲು, ಟೆಲಿಗ್ರಾಫಿ, ಟೆಲಿಫೋನು ಮುಂತಾದವುದರ ಜಯಭೇರಿಗಳೆನಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಆಢಳಿತ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ (ಅದೇ, ಪು.

೧೬೫-೧೬೭). ಇದರ ಮೂಲಕ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವ ಒಂದಂಶವಿದೆ. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಶಾಹಿಯು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಏಕಮುಖ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬಹುಮುಖವಿದೆ. ಗಾಂಧಿಯವರು ಈ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟೀಶರು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್‌ನ ಒಂದು ವಾದವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಿಟೀಷರು ಹೇರಿದ ಕಂದಾಯ ಮೂರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅದು ಜನತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ. ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲುಕಂದಾಯ ಹೇರುವುದು ತುಂಬಾ ಅಗತ್ಯ. ಎರಡನೆಯದು ಕಾನೂನಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪವಿರಬೇಕು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಕಾನೂನನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಲು ಬೇಕಾದ ಒಂದು ಸರಕಾರವಿರಬೇಕು. ಇದು ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್ಲನೊಬ್ಬನ ವಾದದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಬ್ರಿಟೀಶರು ತಳೆದಿದ್ದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ನಮಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಂಥಮ್ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ. ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಾವು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸುವವರು ಮತ್ತು ಕಾನೂನನ್ನು ಕೊಡುವವರು ಈ ಇಬ್ಬರ ಮಾತುಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಂದಂಶ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಾದವರು ಬ್ರಿಟೀಶರು. ಇದು ಆಢಳಿತದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೂ ಹೌದು. ಮುನ್ರೋ ಕಾನೂನು ಎನ್ನುವುದು ವೈಯಕ್ತಿಕತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್‌ನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಬೇರೆ. ಆಢಳಿತಾಂಗವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ಸರಕಾರವು ಈ ಕುರಿತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಜಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಕ್ಕು ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯ ಅಧಿಕಾರವೂ ಇರುತ್ತದೆ

ಜನನ-ಮರಣ

ಬ್ರಿಟೀಶರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಜನನ ಮತ್ತು ಮರಣದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಜಪಾನಿ ಪದ್ಧತಿ

ಸರ್ವೋದಯ ಶಾಲಾ ಪತ್ರಿಕೆ, ಹಿಚಕಡ, ಅಂಕೋಲಾ ತಾಲೂಕು, ಅಕ್ಟೋಬರ್ **1956**, ಬೆಲೆ, **3** ಆಣೆ – ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ವದೇಶಿ ಮಾದರಿಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗೆಗೆ ಕೆಲವು ವಿವರಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಕ್ಕಲುತನ, ನೂಲುವುದು, ಬಾಲವಾಚನಾಲಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿತ್ತು. ಎರಡು ಗುಂಟೆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ

ಜಪಾನಿ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಭತ್ತ ಹಾಗೂ ಬಾಳೆ, ಅನಾನಸು, ನೆಲಗಡಲೆ. ವಿವಿಧ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ ಬೆಳೆಸಲಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಜಪ್ತಿ

ಕರ್ನಾಟದಲ್ಲಿಯೇ ಜರುಗಿದ ಈಸೂರು ಹೋರಾಟ ; ಶಿವಪುರದ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ, ಶಿರಸಿ, ಅಂಕೋಲಾ, ಸಿದ್ಧಾಪುರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹೋರಾಟ ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟೀಶರು ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತರಲು ನಡೆಸಿದ ಗೋಲಿಬಾರ್, ರೈತರ ಮನೆಯ ಜಪ್ತಿ ಇದನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಸಿದ್ಧಾಪುರ, ಶಿರಸಿ, ಅಂಕೋಲಾ, ಶಿವಪುರದ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಆಯಾಮಗಳು ಇವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಹೋರಾಟಗಳೇ ಮುಂದೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಚಳುವಳಿಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯೇ ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತದ ಕೂಸು, ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಭೂ ಕಂದಾಯವು ರೈತರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೂ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಹೇರಿತು. ರೈತರು ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯಬೇಕು. ಹೆಚ್ಚು ಕಂದಾಯ ಕಟ್ಟಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಢಳಿತ ನೀತಿ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಂದಾಯ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಅವರ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಜಪ್ತಿಯೂ ಆಯಿತು. ಗಾಂಧಿಯವರ ಕರಬಂದಿ ಚಳುವಳಿ ಹುಟ್ಟಲು ಇದೂ ಒಂದು ಕಾರಣ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಕೂಡಾ ಭೌತಿಕ ಸಂಬಂಧ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದವು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮವೆಂದರೆ ಅದು ಬರಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹೋರಾಟವೆಂದು ತಿಳಿಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತತ್ವವೂ ಆಯಿತು. ಉದಾ : ನೆಹರೂ ಚಿಂತನೆಗಳು. ಭಿನ್ನ

ಜಮಾಬಂದಿ

ಕೆಲವು ನೆನಪುಗಳು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನವರತ್ನ ರಾಮರಾಯರು ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. (1983, ಪು. 149). ನಾನು ಛಾರ್ಜು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕೂಡ್ಲೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಥವಾ ದಿಟ್ಟಂ ಜಮಾಬಂದಿ ಕೆಲಸ ನನಗೆ ಕಾದಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಿದೆನಷ್ಟೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಹುಜೂರು ಜಮಾಬಂದಿ ಕೆಲಸವೂ ಒದಗಿತು. ಜಮಾಬಂದಿ ಎಂದರೆ ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜಮೀನು ಕಂದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹಣ ಯಾರ್ಯಾರಿಂದ ವಸೂಲಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಕಾರ್ಯ. ಹೀಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲಾ ಬಾಬಿನ ಲೆಕ್ಕವನ್ನೂ ತಪಸೀಲಾಗಿ ನೋಡಿ, ಕಳೆದ ವರುಷಕ್ಕೂ ಚಾಲ್ತಿ ವರುಷಕ್ಕೂ ಇರತಕ್ಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಠರಾಯಿಸಿ, ಏಕಸಾಲು ಕಂದಾಯದ ಬಾಬುಗಳು – ಅಂದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮರಗಳ ಫಲ (ಅಮರಾಯಿ) ಸರ್ಕಾರದ ಜಮೀನು ಮೇಲೆ

ದನ ಮೇಯಿಸುವ ಹಕ್ಕು (ಹುಲ್ಲು ಬನ್ನಿ) ವಿಲೇವಾರಿ, ಸರ್ಕಾರದ ಜಮೀನನ್ನು ಅಥವಾ ನೀರನ್ನು ಬಗರ್ ಹುಕ್ಕುಂ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ, ಮತ್ತು ರೆವಿನ್ಯೂ ಕೋಡಿನ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ವಿಧಿಸುವ ಜುಲ್ಮಾನೆ (ತಕರಾರು ತಃಖ್ತೆ) ಇವುಗಳನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಯಾದ (ಅಂದರೆ ಗತಿಸಿಹೋದ) ಖಾತೆದಾರ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ಅವರ ವಾರಸುದಾರರ ಹೆಸರನ್ನು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಅಮಲು ಮಾಡಬೇಕು (ನಾಂ. ತಬ್ದೀಲ್). ಮೊದಲು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಮಲ್ದಾರ್ರು ತಪಸೀಲಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ದಿಟ್ಟಂ ಜಮಾಬಂದಿ. ನಂತರ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಷನರೋ, ಸಬ್ ಡಿವಿಜನ್ ಆಫೀಸರೋ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿ ತಹಲಿಗೆ ತರಲ್ಪಟ್ಟ ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಬರಬಹುದಾದ ತಕರಾರು ಅಹವಾಲುಗಳ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿ, ಖಾಯಂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಹುಜೂರು ಜಮಾಬಂದಿ.

(ನೋಡಿ: ಎಂ.ಎಸ್.ಪುಟ್ಟಣ್ಣ – ಪಾಳೆಯಗಾರರು)

ಜಮೀನು ಅಳತೆಯ ಪದ್ಧತಿ

ಒಳ್ಳೆಯ ಜಮೀನು ಅಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಇಳುವರಿ. ಅದು ಅಧಿಕ ಲಾಭವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ. ಫಲವತ್ತಾದ ಜಮೀನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಜಮೀನು ಫಲವತ್ತಾಗಿರಿವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ತೆರಿಗೆ ಅಥವಾ ಕಂದಾಯ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಮುನ್ರೋ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿ 1831ರ ತನಕ ಮುಂದುವರಿಯಿತು.

ಜಮೀನು ಸುಧಾರಣೆ

ಈ ರೀತಿ ಶಾಶ್ವತ ಕಂದಾಯ ನಿಗದಿಯಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭೂ ಕಂದಾಯದ ಮೊತ್ತವು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ರೈತನ ವರಮಾನದಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಖರ್ಚು ಕಳೆದು ಜಮೀನು ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಏನೂ ಉಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಜಾತ್ಯಾತೀತ

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರಭುಗಳ ಸಾನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಮತ್ತೊಂದು ಪರಿಭಾಷೆ ಜಾತ್ಯಾತೀತವಾದ ಮನೋಭಾವ. ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಮೌಲ್ಯ ಬಹಳ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಮೌಲ್ಯಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪವಿದು. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಂತೂ ಇದು ಪ್ರಧಾನ ಪರಿಭಾಷೆಯಾಗಿದ್ದು

ಇದನ್ನು ಅಂತಿಮ ಸತ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಹಿಂದೆ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವವೂ ಇದೆ. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮವು ಈ ರೀತಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ನಂಬುತ್ತದೆ. ಜಾತ್ಯಾತೀತವಾದ ಮನೋಭಾವನೆಯ ಆಧುನಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲೊಂದು.

ಗಾಂಧಿ ಮಾದರಿಯ ಹೋರಾಟದ ಆದರ್ಶ ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮೂಲ ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದರೆ: ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಷನರಿಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಅನುಮಾನವು ಈ ರೀತಿಯ ನಿಲುವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಯೋಚನಾಕ್ರಮ ಬಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರಭುತ್ವ ರೂಪಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾದರಿ.

ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಡಫನ ಪ್ರಕಾರ, 'ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ಎನ್ನುವುದು ಜಾತ್ಯಾತೀತವಾಗಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಅವನು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾತ್ರ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಈ ಪದವನ್ನು ಅವನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮವು ಭಾರತದ ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿತು.

ಜಿಲ್ಲಾ ವಿಭಜನೆ

ಇದೇ ಮುನ್ರೋವಿಗೂ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೂ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. 'ಈ ಹೊತ್ತು ಕರ್ನಾಟಿಕ್ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಇರುವುವು. 1852ರ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅವೆರಡೂ ಕೂಡ ಒಂದೇ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಎಂದು ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಆಗ ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಸೇರಿತ್ತು. 1852ರಲ್ಲಿ ಅದು ತುಂಡಿರಸಲ್ಪಟ್ಟು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮದ್ರಾಸಕ್ಕೆ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಜೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಬ್ರಿಟೀಶರು ಜಯಿಸುವ ಮೊದಲು ಆ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿತ್ತು. ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷರು ಟೀಪು ಸುಲ್ತಾನನ್ನು 1799ರಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಅವನ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಸರ್ ಥಾಮಸ್ ಮುನ್ರೋ ಇವನು 1799ರಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿದನು' (ದಿವಾಕರ, ರಂ.ರಾ. 1985, ಪು. 242).

'ಇದರಿಂದ ಭಾರತೀಯರು ಪೂರ್ಣ ಅಸಹಕಾರ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಬಹಿಷ್ಕಾರ, ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಾಗ ಊರು ತೆರವು ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅವರು ಅವಲಂಬಿಸಿದರು. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಕಂದಾಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಕೊಟ್ಟು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಜನರ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಸರ್ ಮುನ್ರೋ ಇವರು ಉದ್ದೇಶ ಪಟ್ಟರು' (ಅದೇ.).

ಜುಲ್ಮಾನೆ ನೋಟೀಸ್

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಉಗ್ರವಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯಾವಾಗ ರೈತರು ಬಗ್ಗುವ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಕಾಣಲಿಲ್ಲವೋ ಆಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಲ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ರೈತರ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಮಾರಿದರು. ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಚರಾಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಜುಲ್ಮಾನೆಯ ನೋಟೀಸುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ಮಾಡಿದರು. ಕೊಯ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಜಪ್ತಿ ಮಾಡಿದರು. ಇದೆಲ್ಲದರಿಂದ ರೈತರು ಬೆದರಿದರು. ಕೆಲವರು ಕಂದಾಯದ ಬಾಕಿಯನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಸುಲಭವಾದ ಚರಾಸ್ತಿಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಅವನ್ನೇ ಜಪ್ತಿ ಮಾಡಿ ಬಾಕಿಗೆ ವಜಾ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂಬುದು ಅವರ ಉದ್ದೇಶ.

ಜ್ಞಾನ ಕಸಿ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವವು ನೇರವಾಗಿ ದೊರಕಿದ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವೈಚಾರಿಕ ಮಾದರಿಗಳಿವೆ : ಆ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯಿತು. ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಅವಕಾಶಗಳು ಲಭ್ಯವಾದವು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಹೊಸದೊಂದು ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಈ ಮಾರ್ಗವು ಕಸಿ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಹೋಮಿಬಾಬಾ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ – ಈ ಯುಗದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳದ್ದು ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಸಂಕರ ಸ್ಥಿತಿ. ಆದರೆ ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಮುಂದುವರಿಯುವಿಕೆಯು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರತೆಯ ಅಹಂಕಾರ

ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅನಂತರ ಯೂರೋಪ್ ಜ್ಞಾನ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮೆರೆಯುವಾಗ ಸೈದ್ ಪೌರಾತ್ಯವಾದದ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಸೈದನ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಹಂಬಲವನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೈದ್ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕೇಂದ್ರದ ಮೂಲಕ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವನ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬರಿಯ ಪ್ಯಾಲೆಸ್ಟೀನ್ ಚಿಂತನೆ ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಯುರೋಪಿನ ಜ್ಞಾನ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಮುರಿಯುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂನ ಪರಿಕರವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಕ್ತನಶಾಸ್ತ್ರ

ಯುರೋಪಿನ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆ, ತಾತ್ವಿಕತೆ, ಪ್ರಗತಿಪರತೆಗಳು ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು

ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಪುಕೋ ಪಶ್ಚಿಮದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅನೇಕ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪುಕೋ ಮಾನವೀಯತೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ. ಮಾನವೀಯತೆಯು ಮೂಲತಃ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೆ? ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಪುಕೋ ಅಧಿಕಾರ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಜ್ಞಾನದ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು (ಆರ್ಕ್ಯಾಯಲಾಜಿ ಆಫ್ ನಾಲೆಜ್) ಮಂಡಿಸಿದ್ದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜ್ಞಾನ; ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆಯ ನೀಲಿನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅವನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ (ರೂರಲ್‌ಟೈಪ್ ಆಫ್ ಇಂಟಲೆಕ್ಚುವಲ್)ನಗರಕೇಂದ್ರಿತ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ರೂಪಕಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಕೂಡಾ ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ. (ಗ್ರಾಮ್ಶಿ) ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ಅದರ ಮೂಲಕ ಪಠ್ಯಗಳ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಏಕಕೇಂದ್ರಿತ ಚರಿತ್ರೆಯು ತನ್ನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಗತ್ಯಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಯುರೋಪಿನ ಅನನ್ಯತೆಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಗ್ರೀಕ್ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ. ಯುರೋಪಿನ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಫ್ರೆಂಚ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ನಿರೂಪಣೆಯ ಕ್ರಮವು ಪರಿವರ್ತಿತಗೊಂಡಿವೆ. ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ವೈಚಾರಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪುಕೋನ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಜ್ಞಾನದ ಸ್ಥಳಾಂತರ

ಸೈದನಚಿಂತನೆಗಳು ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ಥಳಕೇಂದ್ರಿತವು ಅಲ್ಲ. ಅದು ಸ್ಥಳಾಂತರ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. (Personal location) ಆದರೆ ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಂತನೆಗಳು ಸ್ಥಳಾಂತರ ಹೊಂದುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಉದಾರೀಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಗಳು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಸರಣ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಗಳ ಸೀಮಿತ ಚೌಕಟ್ಟು

ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಉಜವಾನಿಕೆಯ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸೈದ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ

ಅನುಭವವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ಯುರೋಪಿನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಒಂದು ರೂಪವನ್ನೇ ಮಾತ್ರ ಗ್ರಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಬರವಣಿಗೆ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಆಯಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಸೈದ್ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವವನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನದ ಜೊತೆಗೆ ಇಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಾನೆ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಸೈದ್ ವಸಾಹತು ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ವಸಾಹತು ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಸಾಹತು ಶಾಹಿ ರೂಪಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯು ಹೇರುವಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜ್ಞಾನದ ಯಜಮಾನಿಕೆಯು ಅಹಂಕಾರ ಜನ್ಯವಾದುದು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಜ್ಞಾನಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತ ಧೋರಣೆಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಮಾದರಿಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿವೆ. ವಸಾಹತು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಅನೇಕ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಗಳು ಈಗ ಚರ್ಚೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿವೆ. ಯುರೋಪ್ ಕೇಂದ್ರಿತ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ.

ಜ್ಞಾನ –ಮೌಲ್ಯ

ಮೆಕಾಲೆ ಹೇಳಿದ್ದ: ಇಂಡಿಯಾದ ಜನರಿಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ನಾವು ಕಲಿಸಬೇಕು. ಇದು ಆಗಾಗ ಪುನರಾವರ್ತಿತವಾಯಿತು. ಅವರು ರೂಪಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ನಾವು ಕಲಿಸಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ನಿಮಗೆ ಏನು ಕಲಿಸಿದ್ದೇವೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲು ನಾವು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ನಿಮಗಾಗಿ ನಾವು ಇದ್ದೇವೆಯೇ ಹೊರತು ನಮಗಾಗಿ ನೀವಿಲ್ಲ ಎಂಬಂಥ ಧೋರಣೆಯು ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಇತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಜ್ಞಾನದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ನಾವು ವಕ್ತಾರರು ನಾವು ನಿಮಗೆ ಜ್ಞಾನ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಪ್ರಭುತ್ವ ಹೇಳಿದರೆ ಆ ರೀತಿಯ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಯ ಒಳಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿದು ಎಂದು ಆ ಕಾಲದ ಲೇಖಕರು ನಿರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಮೇಲು ನೋಟಕ್ಕೆ ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ವಸಾಹತು ಜಗತ್ತು ರೂಪಿಸಿದ ಜ್ಞಾನರೂಪಗಳು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸರಸೋತಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಹೋರಾಟವೇ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ವರ್ತಮಾನಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಬರೆದರು. ಅವರ ಬರಹಗಳು ಎಂದರೆ ಅದು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು. ಈ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಏಕರೂಪಿಯಲ್ಲ. ಏಕರೂಪಿಯೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅದು ಅನೇಕ

ರೀತಿಯ ವೈರುದ್ಧ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಬರಹದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡೆರಡು ಮಾದರಿಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಒಂದು ಶುದ್ಧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ. ಇದು ಚರಿತ್ರೆಯ ಬರಹದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಠ್ಯಗಳ ರಚನೆಯತನಕ ಮುಂದುವರಿಯಿತು.

ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತು

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಗಳು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೆಲವನ್ನು ಅಧಿಕೃತ ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಕರೆಯಿತು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅದು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತವು ಒಂದು ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಒಪ್ಪಲು ಸಿದ್ಧವಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಅನೇಕ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯ ಕಲಿಕೆಯ ಕ್ರಮವು ಕೂಡಾ ಈ ಶಿಸ್ತು **(Discipline)** ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಿಸ್ತು ಎಂಬ ಪದವು ಶಿಕ್ಷಣದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆಯ ಉಗಮದ ಅನಂತರ. ಅಂದರೆ ಕಲಿಕೆಯ ಶಿಸ್ತು ಎಂಬ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥ ಬರುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವದ ನಮ್ಮ ಕಲಿಕೆಯ ಕ್ರಮಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯವು. ಅವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಮಾದರಿಯವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಲಾಭದ ಉದ್ದೇಶ ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

1. ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಂದ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿ
   ತಂದೆ – ಗುರು – ಮಗ ಶಿಷ್ಯ
   ಉದ್ದೇಶ – ಸೇವೆ
   ಲಾಭ – ಗುರಿಯಲ್ಲ
   ಸಮಯದ ಪರಿಮಿತಿ ಇಲ್ಲ.
2. ನೃತ್ಯ – ಸಂಗೀತ – ಗುರು – ಕಲಿತವರು – ಶಿಷ್ಯರು – ಯಾರೂ ಆಗಬಹುದು.
   ಉದ್ದೇಶ – ಮನೋರಂಜನೆ ಸಮಯದ ಪರಿಮಿತಿ ಇಲ್ಲ.
3. ಕೃಷಿ ಕಸುಬು – ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರು ಗುರು – ಋತುವಾಧರಿಸಿ ಕೊಂಡು
4. ಅಡುಗೆ – ತಾಯಿಯಿಂದ – ಮಗಳಿಗೆ – ಸಂಸಾರ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಈ ತರಹದ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಕೌಶಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೌಲ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಬ್ರಿಟೀಷ್‌ರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಒಂದು ಪ್ರಮೇಯ ರಚಿಸಿ ಹೇಳುವುದಿದ್ದರೆ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಈ ಮಾದರಿಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಗಳು ಅಗತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಮಾದರಿಯ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ನೀತಿಗೂ, ಅದರ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಂಪೆನಿ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಕಮರಿ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಂಪೆನಿಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಅದು ಲಾಭದಾಯಕವಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತುವ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿಯಾದರೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿರುವ ವಿನಿಯಮದ ಮೌಲ್ಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಮಾನಾಂತರವಾದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ವಸಾಹತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇದು ಬರಿಯ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಿಣಾಮವೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ **17–18**ನೇ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಯಾವಾಗ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಯುರೋಪಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕವಾದ ಬದಲಾವಣೆ ತಂದಿತೋ ಆವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಬದಲಾವಣೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಕುಸಿಯುತ್ತಿರುವ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಎದುರುಗಡೆ ನಿಂತ ಹೊಸ ನಾಗರಿಕ ಸವಾಲುಗಳು ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಚರ್ಚೆಗಳು ಆಗಾಗ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಜಾಗ ಎಷ್ಟು? ಭೂಗೋಲದ ಜಾಗವೆಷ್ಟು? ಗಣಿತದ ಜಾಗವೆಷ್ಟು? ಯಾವ ತರಗತಿಯಿಂದ ಯಾವುದನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕು, ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಂಸ್ಥಿಕವಾಗಿ ಕಲಿಸುವ ಕ್ರಮ ಹೇಗೆ ಮುಂತಾದವು ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಬಂತು ಅದರ ನೆರಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ದೇಶಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಯಾವಾಗ ಜ್ಞಾನ ಶಿಸ್ತುಗಳ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಕಲಿಕೆಯ ಭಾಗವಾಗುತ್ತವೆಯೋ ಆಗ ಅವು ಅನೇಕ ನಿಯಮ ಸಂಹಿತೆಯ ಒಳಗಡೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ವಿಧಾನವಾಗಿಯೂ ರೂಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜಗತ್ತೊಂದು ಬೇರೆ, ಚರಿತ್ರೆಯ ಜಗತ್ತೊಂದು ಬೇರೆ

ಅವುಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಮತ್ತು ಕಲಿಸುವ ಮಾದರಿಗಳು ಬೇರೆ ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಶುರುವಾದವು. ಹಿಂದೆ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಮಾದರಿಯ ಒಳಗೆ ತರದಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದ/ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ರಮಗಳು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತರಹದ ನಿರೂಪಣೆಗಳಾಗಿ, ಕಥನಗಳಾಗಿ, ಸಂವಾದಗಳಾಗಿ, ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಾಗಿ ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಗಮಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವಾಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತವನ್ನು ಪುರಾಣವಾಚನ ಎನ್ನುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಾಚನ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿಯೂ ನಿರ್ವಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಗೊಂಡು ರಚಿತವಾದ ಅನೇಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ತಾಳಮದ್ದಳೆಯಾಗಿಯೂ, ಕೇಳುಗರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇದೇ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟಗಳಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯೊಂದು ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಂಡು ಸಂವಹನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಊರಿನ ಚರಿತ್ರೆಗಳೂ, ಎಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಗಳೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ದೊಡ್ಡತಿಮ್ಮನ ಮಗ, ಸಣ್ಣನರಸ ಅವನ ಮಗ ಸಣ್ಣ ತಿಮ್ಮ ಹೀಗೆ ವಂಶಾವಳಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯು ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸದೆನ್ನುವುದಾಗಲೀ, ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನವಾಗಲೀ ಅಲ್ಲ. ತೀರಾ ಸಹಜವಾಗಿ ರೂಢಿಗತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಕ್ರಮಗಳು ಇವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಕ್ರಮದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವು ನಿರ್ವಾತಗಳಲ್ಲ.

ಟೆನೆನ್ಸಿ ಕಾಯಿದೆ

ಲಾರ್ಡ್ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯ ತರುವಾಯ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಪದವಿಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನು ಮುಖ್ಯನಾದವನು. ಇವನು 1813ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡನು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆಯು ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸೇರಿದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಅರಾಜಕತೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಿತು. ಈ ರಾಜ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಸೈನಿಕರನ್ನು ನಿವೃತ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ್ದವು.

ಆಡಳಿತದ ವಿವಿಧ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸನು ಅನೇಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಆಡಳಿತ ರಂಗದ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿತು. ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸನು ಸಮರ್ಥ ಆಡಳಿತಗಾರರಾಗಿದ್ದ ಮನ್ರೊ ಮತ್ತು ಜೆಂಕಿನ್ಸರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟನು. ಮೊದಲಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗವು ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಿತು. ನ್ಯಾಯಾಂಗವನು ಎದುರಿಸಿದ್ದ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನವಾಗದೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ. ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸನು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮತ್ತು ಕೆಳ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಿವಾರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು.

ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸನು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಏರ್ಪಾಡಿಗಾಗಿ ಕಂಪನಿಯ ಡೈರೆಕ್ಟರಿಗೆ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಅವನ ಮನವಿಗೆ ಕಂಪನಿಯ ಡೈರೆಕ್ಟರರು ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. 1822ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ಟೆನೆನ್ಸಿ ಕಾಯಿದೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. 1820ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸಿನ ಗವರ್ನರ್ ಆಗಿದ್ದ ಮನ್ರೋ ರೈತ್ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಿತು. ಎಲ್ಫಿನ್‌ಸ್ಟೋನನು ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಕಂದಾಯವನ್ನು ಭೂ ಮಾಪನದ ಅನಂತರ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದನು.

ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟರಿ ಕಾದಂಬರಿ

1900ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾದರಿಯ ವಾಸ್ತವ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿದ್ದವು: ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಮತ್ತು ಮತ್ತೊಂದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯೆಂದು ಕರೆಯಲಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆರಡು ಬಗೆ: ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಮತ್ತು ದಾಖಲು ಮಾದರಿಯ (**Documentary**) ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ಆದರೆ ಈ ಮಾದರಿಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ವಿಶಾಲವಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಜನಪ್ರಿಯವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಮೇಯವಿರುತ್ತದೆ. ಜನರು ಕೂಡಾ ಈ ಪ್ರಮೇಯಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವಾದಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಕೂಡಾ ಸಾಮಾಜಿಕ

ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕವೆಂದು ಎರಡು ಮಾದರಿಗಳು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆರಡು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ - ಸಾಮಾಜಿಕ ದಾಖಲೆ ಮಾದರಿಯದು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಮೇಯದ ಮಾದರಿಯದು. ಹಾಗೆಯೇ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದಾಖಲೆಯ ಮಾದರಿಯದು ಮತ್ತು ಪ್ರಮೇಯ ಮಾದರಿಯದು ಎಂದು ಎರಡು ಬಗೆ. ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಈ ಸಾಮಾಜಿಕರನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಮುಖೇನವೇ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾದ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವ ಜನಾಂಗವಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಈ ಜನಾಂಗವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿರುತ್ತದೆ.

ಡಿಫೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ

1918ರ ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರಪಕ್ಷದವರಿಗೆ ವಿಜಯವು ದೊರಕಿತು. ಆ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನವು ಭಾಗವಹಿಸಿತ್ತು. ವಿಜಯ ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ನೆತ್ತರವನ್ನು ಬಸಿದಿತ್ತು. ಹಣವನ್ನು ನೀರಿನಂತೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿತ್ತು. ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವರಾಜ್ಯವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಬಹು ಅಂಶವು ತನಗೆ ದೊರಕಬಹುದೆಂದು ಹಿಂದುಸ್ತಾನವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಸಿದ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಎದುರು ಚಿಲ್ಲರೆ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಗಳ ತುಂಡುಗಳು ಎಸೆಯಲ್ಪಡುವ ಮೊದಲೆ ಹಿಂದೀಯರ ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಂಕೋಚಪಡಿಸುವ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವ ರೌಲೆಟ್ ಬಿಲ್ಲುಗಳು ತಮ್ಮ ವಿಕರಾಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ದರಿಸಿದವು. ಡಿಫೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ನಿಯಮಗಳಂತೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ನಿರಂಕುಶ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಂಥ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಳೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ರಾಜಕೀಯ ಅಸಂತೋಷವನ್ನು ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಸರಕಾರದವರು ಬಗೆದಿದ್ದರು.

ಡಿ.ಸಿ

ಪ್ರತಿ ಡಿವಿಜನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸುಫರಿಂಟೆಂಡೆಂಟ್, ಅವನಿಗೆ ರೆವಿನ್ಯೂ, ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಇದ್ದವು. 1862ರಲ್ಲಿ ಚಾರಿಂಗ್ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಎಂಟು ಜಿಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದ. 1869 ಸೂಫರಿಂಟೆಂಡರನ್ನು ಕಮಿಷನರ್‌ಗಳೆಂದು, ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುಫರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರನ್ನು ಡಿ.ಸಿ. ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತ್ತು.

ತರಿ ಮತ್ತು ಖುಷ್ಕಿ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಭೂ ಕಂದಾಯ ನೀತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು 1865ರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠದ ದಾಖಲೆಯೊಂದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು :

ಶ್ರೀ ಮದ್ರಜಾಧಿರಾಜ । ಪರಮೇಶ್ವರ ಶ್ರೀವಿರ
ಪ್ರತ್ತಾಪ ಶ್ರೀವಿರತ್ತಿರುಮಲ ।
ದೆವ ಮಹರಾಯರವರು ।

ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ ವರುಷ 1764ನೆಯ ಶುಭ ಕ್ರುತ್ತ ನಾಮ ಸಂವತ್ಸರದ, ಪುಷ್ಯ ಶು 10 ಲು । ಸಂಮುಖದ ಅಪಣೆ । ಸಂಗಮೇಶ್ವರದ ಗ್ರಾಮದ ದೇಶಾಯಿ ದೇಶಪಾಂಡೆ । ಉಡ । ಶಾನುಭಾಗ । ಮುಂತಾದ । ವರಿಗೆ । ಬರೆಶಿದ ನಿರೂಪ ಅದಾಗಿಯಿ ನಿಂಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ

ವೆದ ಮೂರ್ತಿ ವೆಂಕಟಾಚಲಶಾಸ್ತ್ರಿ ಶೃಂಗೇರಿಯವರಿಗೆ ।
ತ್ತುಂಗ ಭದ್ರಾ ಕಾಲುವೆ ಕೆಳಗಿನ ।
ತರ್ರಿ ಜಮೀನು । ಸಂವತ್ಸರ 1 ಕ್ಕೆ ಅೈಯಿದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ
ಉತ್ಪತ್ತಿ ಆಗುವಂಥ ಜಮೀನು
ಅಪನೆ ದಯೆ ಪಾಲಿಶಿಯಿದೆ
ವಾಗಿ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೆಶ । ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಸದರ್ರಿ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ
ಉತ್ಪತ್ತಿ

(ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠದ ಕಡತಗಳಲ್ಲಿಯ ಆಯ್ದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು, ದಾಖಲೆ 12)

ಈ ದಾಖಲೆಯು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ತರಿ ಜಮೀನನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಈಗಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಖುಷ್ಕಿ ಜಮೀನು (ನೀರಾವರಿಯಲ್ಲದ ಜಮೀನು) ತರಿ ಜಮೀನು (ನೀರಾವರಿ ಜಮೀನು) ಕಾಡುಗಳು (ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾರ ಸ್ವತ್ತು ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ). ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಮೇಲಿನ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಎಂದಿರುವುದು ಕುತೂಹಲದಾಯಕವಾಗಿದೆ..

ತಾಲ್ಲೂಕು ಜಮಾಬಂದಿ

ತಾಲ್ಲೂಕು ಜಮಾಬಂದಿ ಎಂದರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಲೆಕ್ಕದ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಬ್ಬ ; ಹುಜೂರು ಜಮಾಬಂದಿ ಅದರ ನಾಮಕರಣ. ಅಂತೂ ಎರಡೂ ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಯಗಳು. ಒಂದೊಂದು ಮೊಕ್ಕಾಂನಲ್ಲೂ ನೂರು ಇನ್ನೂರು ಜನ ಗ್ರಾ ನೌಕರರೂ, ರೈತರೂ ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ, ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ನಿಕಟವಾಗಿ

ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸುಭಿಕ್ಷ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು ಹಬ್ಬ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮೊಕ್ಕಾಂಗೂ ಆಸುಪಾಸು ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಸರಬರಾಯಿ ಬರುವ ಮಾಮೂಲು ಇತ್ತು. ಬಂದ ಕಕ್ಷಿಗಾರರೂ, ಗ್ರಾಮ ನೌಕರರೂ, ಒಂದೇ ಪಾಳಿಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾಲ್ಲೂಕು ಜಮಾಬಂದಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನಗಳು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಗ್ರಾಮದ ಲೆಕ್ಕ ತನಿಖೆ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಬಾಕಿ ಇರುವ ಕಾಗದಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳ ತನಿಖೆ ಸಹಾಯದಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ತರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೂ ಮುಖಂಡರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವರ ಗ್ರಾಮಗಳ ಒಳಜೀವನದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ಜಮಾಬಂದಿ ತನಿಖೆ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇತರರ ನಿದರ್ಶನವಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಜಮಾಬಂದಿ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಏನೇನನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಾನೇ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಾರ್ಗ ಜನಗಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದದ್ದಲ್ಲದೆ, ಮೇಲಿನ ಆಫೀಸರುಗಳ ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು. (ನವರತ್ನರಾಮರಾಯರು 1983 ಪುಟ.149)

ತುಳು ಪ್ರಾಂತ್ಯ

1800ರಲ್ಲಿ ತುಳು ಪ್ರಾಂತ್ಯವು (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ) ಬ್ರಿಟೀಶರಿಂದಾಗಿ ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. 1799ರಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಮನ್ರೋವ್ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಆಗಿದ್ದ. ಅದು 1858ರಲ್ಲಿ ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ರಾಣಿಯ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಹಸ್ತಾಂತರವಾಯಿತು. 1860ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ವಿಭಾಗ ಹೊಂದಿದವು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಪ್ರಭಾವವು ಬೇರೆಯಾಯಿತು. ಆದರೂ ಯುರೋಪಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವರೂಪ ; ಅದರ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳು, ಮುದ್ರಣ, ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ,3 ಕಾನೂನಿನ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಗಳು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು. ಇದರ ಹಿಂದೆ ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನಂಥವರು ನೀಡಿದ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಈ ದೇಶದ ಜನರು ನಾವು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಸಹಾಯ, ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾನೂನುಗಳು, ಅವರ ಜೀವನದ ನಡತೆಯಲ್ಲಿ

ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ನೀತಿಗಳು ಅಥವಾ ಅವರ ಜಮೀನಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ ಆದರೆ ಅದರ ಅಗತ್ಯ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬ್ರಿಟೀಶರ ನೀತಿಯು ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಗತಿಗೆ ಪ್ರಚೋದನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದಂತಾಯಿತು. ವಿದ್ಯಾವಂತರಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿವಾದ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅವರ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಪರ ವಿರೋಧ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸದೆ ಸ್ಥಗಿತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಹೊಂದಿತು.

ತೆರಿಗೆ

"ಬ್ರಿಟೀಶರು ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇರಿದ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಗಾಂಧಿಯವರು ತಮ್ಮ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಮೂಲಕ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಅವರು ಆತ್ಮ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ, ಈ ರೀತಿಯ ಹೋರಾಟ ರೈತರಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಗಾಂಧಿ ಅವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಸರಕಾರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಜನತೆಯ ಒಡೆಯರಲ್ಲ. ಅವರು ಜನತೆಯ ಸೇವಕರು. ಅವರಿಗೆ ಸಂಬಳ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಜನಗಳು ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ತೆರಿಗೆಗಳಿಂದ" (ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆ, 1999, ಗೊರೂರು, ಪು. 453). ಅನಂತರ ಪ್ರಾರಂಭವಾದುದು ಖೇಡಾ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ. 1918ರಲ್ಲಿ ಖೇಡಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರ ಸಮಸ್ಯೆಯು ತುಂಬಾ ಬಿಗಡಾಯಿಸಿತ್ತು.

ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದು, ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ವಸೂಲ್ಮಾಡುವುದು

ಇಸ್ತಿಹಾರ್ನಾಮೆ ನಂಬರು 4347, ಎಲ್.ಜಿ. 26–26–126, ತಾರೀಖು 6ನೆಯ ಜನವರಿ 1927 (ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕೈಪಿಡಿ)

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿ ಮತ್ತು 1926ನೆಯ ಇಸವಿಯ ಮೈಸೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್‌ನ 65ನೆಯ ಪ್ರಕರಣದಿಂದ ಮತ್ತು ಸದರಿ ಪ್ರಕರಣದ ಮೇರೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ವಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿರುವ ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಂಡು ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ :

36ನೆಯ ಪ್ರಕರಣದ ಮೇರೆಗೆ ವಸೂಲ್ಮಾಡುವ ತೆರಿಗೆಯ ದರಗಳು ಪಂಚಾಯಿತಿಯವರಿಂದ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ದರಗಳನ್ನು ಮೀರಿರಕೂಡದು.

ಎ. ಮನೆಯ ಕಂದಾಯ

			ವರುಷ ಒಂದಕ್ಕೆ	
			ರೂ.	ಆ.
ಎ. ತರಗತಿ	25 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಕಟ್ಟಡಗಳು		0	4
ಬಿ. ತರಗತಿ	25 ರೂ. ಮೀರಿ	50 ರೂ. ಮೀರಿದ ಕಟ್ಟಡಗಳು	0	8
ಸಿ. ತರಗತಿ	50 ರೂ. ಮೀರಿ	200 ರೂ. ಮೀರಿದ ಕಟ್ಟಡಗಳು	1	0
ಡಿ. ತರಗತಿ	200 ರೂ. ಮೀರಿ	400 ರೂ. ಮೀರಿದ ಕಟ್ಟಡಗಳು	2	0
ಇ. ತರಗತಿ	400 ರೂ. ಮೀರಿ	600 ರೂ. ಮೀರಿದ ಕಟ್ಟಡಗಳು	3	0
ಎಫ್. ತರಗತಿ	600 ರೂ. ಮೀರಿ	800 ರೂ. ಮೀರಿದ ಕಟ್ಟಡಗಳು	4	0
ಜಿ. ತರಗತಿ	800 ರೂ. ಮೀರಿ	1000 ರೂ. ಮೀರಿದ ಕಟ್ಟಡಗಳು	5	0
ಎಚ್. ತರಗತಿ	1000 ರೂ. ಮೀರಿ	1500 ರೂ. ಮೀರಿದ ಕಟ್ಟಡಗಳು	7	8
ಐ. ತರಗತಿ	1500 ರೂ. ಮೀರಿ	–,,–	10	0

ಬಿ. ಅಂಗಡಿ ಕಂದಾಯ

1. ಒಟ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರದ ಅಂಗಡಿ (ಮಂಡಿ)	1ನೆಯ ತರಗತಿ	25	0
2.	2ನೆಯ ತರಗತಿ	20	0
	3ನೆಯ ತರಗತಿ	15	0
	4ನೆಯ ತರಗತಿ	10	0

ಮೂಲ : ಇದನ್ನು 1929ನೆಯ ಇಸವಿ ಫೆಬ್ರವರಿ 27ನೆಯ ಮರ್ಕಾಂ ಎಲ್. 5796–ಪಿ.ಪಿ. 53–28–3ನೆಯ ನಂಬರಿನ ಇಸ್ತಿಹಾರ್ನಾಮೆಯಿಂದ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು.

2. ಇತರೆ ಅಂಗಡಿಗಳು

1ನೆಯ ತರಗತಿ	25	0
2ನೆಯ ತರಗತಿ	10	0
3ನೆಯ ತರಗತಿ	6	0
4ನೆಯ ತರಗತಿ	4	0
5ನೆಯ ತರಗತಿ	2	0
6ನೆಯ ತರಗತಿ	1	0

ಸಿ. ವ್ಯಾಪಾರ ಅಥವಾ ಕಸುಬು ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳಗಳ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ

1ನೆಯ ತರಗತಿ	25	0
2ನೆಯ ತರಗತಿ	10	0
3ನೆಯ ತರಗತಿ	15	0
4ನೆಯ ತರಗತಿ	10	0
5ನೆಯ ತರಗತಿ	6	0
6ನೆಯ ತರಗತಿ	4	0
7ನೆಯ ತರಗತಿ	2	0
8ನೆಯ ತರಗತಿ	1	0

ಡಿ. ಗಾಡಿಯ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆ

ಒಂಟಿ ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿ	1	2
ಒಡ್ಡರ ಬಂಡಿಗಳು		
ಇತರ ಜೋಡು ಎತ್ತಿನಗಾಡಿ	2	0

ಮನೆ ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹಿತ್ತಲು ಇರುವ ಗ್ರಾಮ ನಿವೇಶನದ ಜಮೀನು; ಈ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಮೈದಾನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಗುಂಟೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಗುಂಟೆಗಳಿಗೆ ಮೀರಿರುವಾಗ ಗ್ರಾಮ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಖಾಲಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ, ರೆವಿನ್ಯೂ ಸರ್ವೆ ನಂಬರಲ್ಲದ, ಹಿಡುವಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಜಮೀನು; ಅದು ಒಂದು ಕಟ್ಟಡದ ನಿವೇಶನವಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ವ್ಯವಸಾಯದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಜಮೀನಾಗಿರಲಿ	ಮೈದಾನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 10 ಒಂದು ನೂರು ಗುಂಟೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಚದರ ಗಜಕ್ಕೆ 20 ಗುಂಟೆಗಳಿಗೆ ಮೀರಿದ ನಾಲ್ಕು ಆಣೆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆಲ್ಲಾ

(ದಾಖಲೆಗಳು)

"ನಂಬರು ಎಲ್. 5522–ಎಲ್.ಬಿ. 26–26–150
ತಾರೀಖು 7ನೆಯ ಫೆಬ್ರವರಿ 1927

1926ನೇ ಇಸವಿ 11ನೇ ನಂಬರು ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್‌ದ ಮೈಸೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್‌ನ 37(1)ನೇ ಪ್ರಕರಣದ ಮೇರೆಗೆ ತಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೂ, ಸರ್ಕಾರದವರು ಸದರಿ ಪ್ರಕರಣದ ಮೇರೆಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಡಬೇಕಾದ ಯಾವುದಾದರೂ ತೆರಿಗೆ, ಸೆಸ್ಸು, ವರಿ, ಅಥವಾ ಫೀಜು ಮೊಬಲಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಅದು ಸಲ್ಲಿಸಲ್ಪಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗೆ ನಮೂದು ಮಾಡಿರುವ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ವಿಧಾಯಕ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ :

1. ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್‌ನ 37ನೇ ಪ್ರಕರಣದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ದಿವಸದ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಅದು ಎಂಟು ಘಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವೆಂದರ್ಥ.

2. ಸುಗ್ಗಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಾಗಲಿ, ತಾಲೂಕು ಮತ್ತು ಹುಜೂರು ಜಮಾಬಂದಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಸ್ಥಳದ ಜಾತ್ರೆಯೇ ಮುಂತಾದವು ನಡೆಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಅತಿ ಸಮೀಪವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಂತೆಯು ನಡೆಯುವ ದಿವಸದಲ್ಲಾಗಲಿ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನನ್ನೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತೆ ಕೇಳಕೂಡದು ; ಮತ್ತು ಎಂದೇ ಆಗಲಿ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಘಂಟೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಕೂಡದು. ಮತ್ತು ಯಾವುದೊಂದು ವಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಒಟ್ಟು ಎರಡು ದಿನಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಕೂಡದು.

3. ತೆರಿಗೆಯೇ ಮುಂತಾದ ಮೊಬಲಗನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡುವವನಿಂದಲೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಬಹುದು. ಅಥವಾ ಆತನ ಪರವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೆಲಸಗಾರನಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕ ಇತರ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಿಂದಲೇ ಆದರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಬಹುದು.

4. ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಕಾಲದಲಿಲ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೂಲಿಯ ದರಗಳ ಅಂಗೀಕೃತವಾದ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯವರು ನಿಗದಿ ಮಾಡುವ ಮೇರೆಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು ; ಪರಂತು, ಒಬ್ಬ ಗಂಡಾಳು ಎಂಟು ಘಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಮಾಡುವ ಒಂದು ದಿವಸದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆರು ಆಣೆಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣಾಳಿನ ಅಥವಾ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನು ಮಾಡುವ

ಇದೇ ಪರಿಮಿತಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಆಣೆಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಯೂ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟತಕ್ಕುದಲ್ಲ (ಮೈಸೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಕೈಪಿಡಿ, 1934, ಪು. 59–79).

5. ಮೇಲೆ ಕಂಡ 1(ಎ) ತರಗತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಒಂದೊಂದು ಬಾಬಿನ ಮೊಬಲಗು ಎಷ್ಟೇ ಇರಲಿ, ಅಂತಹ ಎಲ್ಲಾ ಬಾಬುಗಳನ್ನು ಪಂಚಾಯಿತಿಯವರು ನಡೆಸುವ ಮೀಟಿಂಗುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಠರಾವು ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾಫೀ ಬಿಡಲು ಅವರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿರುತ್ತದೆ ; 1(ಬಿ) ತರಗತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಬಾಬುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಾದರೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಾಬಿನ ಮೊಬಲಗೂ 5 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಮಿಇರಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಬಾಬುಗಳನ್ನು ಪಂಚಾಯಿತಿಯವರು ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರ್ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ, ಲೆಕ್ಕದಿಂದ ವಜಾಮಾಡಲು ಅವರಿಗೇ ಅಧಿಕಾರವಿತ್ತುದೆ. 5 ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಮೀರಿರತಕ್ಕ ಬಾಬುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಬಾಬುಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕದಿಂದ ವಜಾಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಯವರು ಒಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಠರಾವು ಮಾಡತಕ್ಕುದು.

ಈ ರೀತಿ ಠರಾವು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಆ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು, ಪಂಚಾಯಿತಿಯವರು ಠರಾವು ಮಾಡಿದ ನಿರ್ಣಯದ ನಕಲೊಂದನ್ನು, ಆಯಾ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಮಲ್ದಾರರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕುದು. ಅಮಲ್ದಾರರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಮೂದು ಮಾಡಿ ಆ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಸರ್ಬಡಿವಿಜನ್ ಆಫೀಸ್‌ರವರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಷನರವರಿಗೆ ಹುಕುಂ ಬಗ್ಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು.

6. ವಸೂಲ್ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುವಂಥ ಮೊಬಲಗುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ 25 ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೆ ಲೆಕ್ಕದಿಂದ ವಜಾ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಷನರುಗಳಿಗೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ 100 ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೆ ವಜಾಮಾಡಲು ರೆವಿನ್ಯೂ ಕಮಿಷನರವರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಮೊಬಲಗುಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕದಿಂದ ವಜಾ ಮಾಡಲು ಸರ್ಕಾರದವರ ಮಂಜೂರಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

7. ಅಂತಹ ಬಾಬುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾದರಾದ ಅಖೈರು ಹುಕುಂಗಳನ್ನು, ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ತೆರಿಗೆ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಇತರ ಲೆಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ,

ಆಯಾ ಬಾಬುಗಳಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಬರೆಯತಕ್ಕದ್ದು ; ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ, ಹಣವನ್ನು ಮಾಫೀ ಬಿಡುವುದನ್ನೂ ಅಥವಾ ಲೆಕ್ಕದಿಂದ ವಜಾಮಾಡುವುದನ್ನು ಮಂಜೂರ್ಮಾಡಿದ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ನಮೂದಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

8.ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿಯೂ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ರಿಮಿಷನ್‌ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅಥವಾ ಲೆಕ್ಕದಿಂದ ವಜಾಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮೊಬಲಗುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿಸಿ ತಯಾರ್ಮಾಡಿದ ಪಟ್ಟಿಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರತಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೂ ಕಳುಹಿಸುವ ವಸೂಲು ಬಾಕಿ ಪಟ್ಟಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ (ಎಂದರೆ, ವಸೂಲಾಗಬೇಕಾದ ಮೊಬಲಗು, ವಸೂಲಾದ ಮೊಬಲಗು ಮತ್ತು ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ ಮೊಬಲಗು, ಇವುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಪಟ್ಟಿಯ ತೊತೆಯಲ್ಲಿ) ಅಮಲ್ದಾರರವರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಅಮಲ್ದಾರರವರೂ, ತನಿಖೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಇತರ ಆಫೀಸರುಗಳೂ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳವರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನೂ, ಲೆಕ್ಕಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯೇ ಎಂಬ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು."

ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಯಾವಾಗ ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿಗೂ ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಯಿತೋ ಆಗ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಉಂಟಾದವು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಮಾಲ್ತಸ್ – ಖ್ಯಾತ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ (1805–1834) ತೆರಿಗೆಯ ಕಾನೂನು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ. ಅವನು 1815ರಲ್ಲಿ **The Nature and Progress of Rent** ನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ :

1. ತೆರಿಗೆ ಎನ್ನುವುದು ಸಂಪತ್ತಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.
2. ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುವುದೆಂದರೆ ಅದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು.
3. ತೆರಿಗೆಯೆಂದರೆ ಅದು ಲಾಭಾಂಶ ಅಥವಾ ಕೂಲಿಯ ಭಾಗವೆಂದು ಯಾರೂ ತಿಳಿಯಬಾರದು.
4. ಭೂಮಿಯೆಂದರೆ ಅದು ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ.
5. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬರಡು ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ ಎಂಬ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಅವುಗಳ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆ.

6. ಮೇಲಿನ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ತೆರಿಗೆಯ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.
7. ತೆರಿಗೆಗಳು ಆದಾಯಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾಲ್ತಸ್ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಅಧಿಕಾರದ ಶಕ್ತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲಕರವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವ ತೆರಿಗೆ ಪದ್ಧತಿಯೆನ್ನುವುದು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ನಿಯಮವಾಗಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಳುಮೆ, ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿತವಾದುದು ಇದರ ನಂತರ. ಭೂ ಕಂದಾಯವೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಹಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡಾಯಿತು.

ತೆರಿಗೆ ವಸೂಲಾತಿ

ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠದ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುವಂಥ ಜನರು ಕಂದಾಯ ಕೊಡಲು ಹರಕತ್ತು ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಅವರಿಂದ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲು ಮಾಡಲು ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯ 'ಸೂಪ್ರೆಂಟೆಂಡ್' ಮೆಕ್ಲೆವಾಡ ಸಾಹೇಬ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲು ಮಾಡಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಮಲದಾರ, ಶಿರಸ್ತೆದಾರ, ಪೆಷಕಾರ, ಕಿಲ್ಲೆದಾರ, ಠಾಣೆ ದಫೆದಾರ, ಹಣವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ (ದಾಖಲೆ 282, ಕೆ. 165, ದಾಖಲೆ–59, ಪು. 132). ಮುನ್ರೋ ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಜಮೀನು ಅಳತೆ ಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ತೆರಿಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ. ಮುನ್ರೋವಿನ ಈ ಜಮೀನಿನ ಅಳತೆ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು (ಅಂದರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ) ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು. ಪ್ರಭುತ್ವ, ಭೂಮಿ, ಒಡೆತನ ಇವುಗಳ ನಿರ್ವಚನ ಮುನ್ರೋವಿನಿಂದಾಗಿ ಬದಲಾಯಿತು.

ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ

ಗ್ರೀಕನ ದುರಂತ ನಾಟಕವು ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ರಂಗಭೂಮಿಯಾಗಿತ್ತು ಅದನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಯುರೋಪಿನ ಚಿಂತಕರು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರು. ಒಂದೆಡೆ ಅವರು ಸಾಹಿತ್ಯದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬದಲಿಸಿದರು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಯುರೋಪಿನ ಪ್ರಭುತ್ವದ ವಸಾಹತು ನೀತಿಯು ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿತು. ಈ ರೀತಿಯ ಪರಿವರ್ತನಾ ಶೀಲ ಚಾರಿತ್ರಿಕತೆಯು ಪೌರಾತ್ಯವಾದಿ ಸಂಕಥನಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾಯಿತು.

ಪುಕೋ ಹೇಳಿದಂತೆ ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಅಧಿಕಾರದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಅಷ್ಟು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅನಂತರ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಸಂಕಥನಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ವಸಾಹತು ಪ್ರಭುತ್ವ ತನಗೆ ತಾನೇ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಿತು. ೧೯೭೮ರ ಅನಂತರ ಸೈದ್ ಪುಕೋನ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು, ತೌಲನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಖಾಂತರ ಮಾನವೀಯತೆಯವಾದವನ್ನು ತನ್ನ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಸೈದ್ ಪೌರಾತ್ಯವಾದಕ್ಕೆ ಸಂಕೇತಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಪಠ್ಯಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಯುರೋಪಿನ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮಾದರಿಯ ಅನನ್ಯತೆಯು ಹೊಸ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಯಿತು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಯುರೋಪಿನ ಅನನ್ಯತೆಯು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಗ್ರೀಕ್ (ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಕ್‌ನ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ) ಪುನರ್ ಅನ್ವಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಚಿಂತನೆಗಳ ಪರೋಕ್ಷ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆಯೂ ಆಗಿದೆ.

ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರ

ಮದ್ರಾಸ್ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉಳಿದ ಕಡೆಗೆ ಈ ಸೂತ್ರವು ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಬೆಂಟಿಕ್‌ನ ಉದಾರವಾದಿ ನಿಲುವು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪರವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು.

ದಂಗೆ

ಭಾರತೀಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರು ಕರನಿರಾಕರಣೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿದ್ದರು.

1. ಪುನಸ್ಥಾಪನೆ ದಂಗೆಗಳು
2. ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು
3. ಸಮಾಜನಿಷ್ಠ ದರೋಡೆಗಳು
4. ಭಯೋತ್ಪಾದಕ ಪ್ರತೀಕಾರಗಳು ಮತ್ತು
5. ಜನತಾ ವಿಪ್ಲವಗಳು

ಇದನ್ನು ಕ್ಯಾಥಲಿಸ್ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾಳೆ (ಎಚ್.ವಿ. ನಾಗೇಶ, 1984, ಪು. 21).

ಪುನಸ್ಥಾಪನ ದಂಗೆಗಳು – 1765–1853ರಲ್ಲಿ ಜರುಗಿತು. ಹಳೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಉದ್ದೇಶ.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿ: ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕರ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದು. ಮೆಲೆಬಾರಿನ ಮಾಪಿಳ್ಳೆಯವರ ದಂಗೆ

(1836–1921) ಇದನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಜ ನಿಷ್ಠದ ರೋಡೆಗಳು – ಠಕ್ಕರ ಹೋರಾಟಗಳು

ಭಯೋತ್ಪಾದಕ ಪ್ರತೀಕಾರಗಳು – ಹಿಂಸೆಯ ಮೂಲಕ ಚಳುವಳಿಗಳು.

ಜನತಾ ವಿಪ್ಲವಗಳು : 1946–51

ಉದಾರ ಸುಧಾರಣಾವಾದಿ ಚಳುವಳಿಗಳು – 1921 ರಿಂದ ಗಾಂಧಿ ಪ್ರಣೀತ ಚಳುವಳಿಗಳು (ವಿವರಗಳಿಗೆ : ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರೈತ ಹೋರಾಟಗಳು, 1984).

ದಂಡದ ಪರಿಭಾಷೆ

ಭಾರತೀಯ ರಾಜಸತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ದಂಡದ ಪರಿಭಾಷೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯದ ನಿಯಮಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ ದಂಡವನ್ನು ಬಳಸುವುದರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಹಿಡಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವಸಾಹತುಪೂರ್ವದ ರಾಜಕೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಜದಂಡವೇ ಅಂತಿಮ ತೀರ್ಪಿನ ಆಸರೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜದಂಡನೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆಯಲಾಗಿದೆ. ರಾಜದಂಡ ಮತ್ತು ರಾಜನ ಕರ್ತವ್ಯ ಕುರಿತು ಮಾತಾನಾಡುವಾಗ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು ಗಮನಾರ್ಹ:

ದಂಡದ ಪರಿಭಾಷೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಆಪ್ತರು ರಾಜನಿಗೆ ಇರಲೇಕೆಂದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

> ದಂಡನೀತಿ ಸ್ಮಾರ್ತ ಶೌಚೋ
> ದ್ದಂಡ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ನಿಪುಣನ
> ಪಂಡಿತ ಪ್ರಿಯ ಶಾಂತಿ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಕರ್ಮ ದೀಧಿತನ
> ಚಂಡ ದೈವಜ್ಞಾನಧಿಕಗುಣ
> ಮಂಡನನ ಬಹುಶಾಸ್ತ್ರ ಪಠಣನ

ಪಂಡಿತನ ಪೌರೋಹಿತನ ಮಾಡುವುದರಸ ಕೇಳೆಂದ (ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವ ಪುಟ ೮೨)

ಈ ರೀತಿಯ ರಾಜದಂಡದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಶಿಕ್ಷೆಯ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿತ್ತು. ರಾಜನ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜದಂಡವು ಪ್ರಧಾನವಾದ

ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ರಾಜದಂಡದ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಮತ್ತು ಅದರ ಬಳಕೆಯು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾದರೂ ಭಾರತೀಯ ಪಾರಂಪರಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅದು ಅನಧಿಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ಈ ರಾಜದಂಡದ ಎದುರಿಗೆ ಪುರುಷನಾಗಲಿ, ವರ್ಗವಾಗಲೀ, ಜಾತಿಯಾಗಲೀ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ರಾಜದಂಡವು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಸಾಧನ ಮಾತ್ರ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಈ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಬದಲಾದವು. ಈ ರೀತಿಯ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ರಣಜಿತ್ ಗುಹಾ ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವ ರೂಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಪರಿಭಾಷೆಗಳಿವೆ. ಜನರು: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತ್ವ; ರಾಷ್ಟ್ರ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯ (ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರು)ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಂಡವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದೆ.ಒಂದು ನ್ಯಾಯಾಂಗಗಳ ಮೂಲಕ. ಮತ್ತೊಂದು ನೇರ ದಂಡ..ಇದನ್ನು ಇದನ್ನು ಪೆನಲ್ಟಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು..ವಾಗ್ದಂಡವು ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಗೈರು ಹಾಜರಿಯಾಯಿತು.

ದಂಡಿಯಾತ್ರೆ

1930ರ ಏಪ್ರಿಲ್ 6 ರಂದು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ದಂಡಿಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಕೈಗೊಂಡು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಆಂದೋಲವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಸಮುದ್ರದ ನೀರಿನಿಂದ ಉಪ್ಪನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿರುವುದು ಮತ್ತು ಉಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿರುವುದು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಈ ಕಾನೂನು ಭಂಗ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಹೂಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಗಾಂಧೀಜಿಯು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಉಪ್ಪನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾನೂನನ್ನು ಮುರಿದರು. ಇದು ಪ್ರಬಲವಾದ ಜನತಾ ಚಳವಳಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು. ಮುಷ್ಕರಗಳು, ವಿದೇಶಿ ವಸ್ತ್ರಗಳ ಬಹಿಷ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಘಟನೆಗಳು ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದವು. ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದವು. ಸರ್ಕಾರವು ಈ ಚಳವಳಿಗಳನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ತೀವ್ರವಾದ ದಮನಕಾರಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿತು. ಸಹಸ್ರಾರು ಮಂದಿಯನ್ನು ಸೆರೆಮನೆಗೆ ತಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಪೊಲೀಸರ ಗುಂಡಿಗೆ ಬಲಿಯಾದರು. ಈ ಮುಷ್ಕರಗಳು ಮತ್ತು ಬಹಿಷ್ಕಾರಗಳು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತಾದವು. ಬಲ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಲಾರದೆ ಹೋದ ಸರ್ಕಾರವು ಸಂಧಾನದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು.

ದಕ್ಷತೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ ವೈಸ್‌ರಾಯ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನ್ನನು ಅತ್ಯಂತ ದಕ್ಷನು, ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. 1859ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಕರ್ಜನ್ನನು 1889ರಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಸದಸ್ಯನಾದನು. 1899ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಆಗಿ ನೇಮಕವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಕರ್ಜನ್ನನು ಅನೇಕ ಅಧಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿದ್ದು, ಅಪಾರ ಆಡಳಿತ ಅನುಭವವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದನು. ಭಾರತದ ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನ ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ಕನಸುಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ವ್ಯವಸಾಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕರ್ಜನ್ನನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನವನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಕ್ಷಾಮದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕರ್ಜನ್ನನು ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರ ಹಿತವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ. ಇದು ರಾಜಕೀಯ ನೋಟವನ್ನ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿತು. ಕೃಷಿಕರನ್ನು ಲೇವಾದೇವಿಯ ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಲು ಕೃಷಿ ಬ್ಯಾಂಕು ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. 1901ರಲ್ಲಿ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಜನರಲ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್‌ನನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ.

ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನ್ನನು ಒಂದು ಬಾರಿ ಹೇಳಿದ "ನನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಂದು ಪದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದಲ್ಲಿ ನಾನು ದಕ್ಷತೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅದೇ ನಮ್ಮ ಆಡಳಿತದ ಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ".

ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನ್ನನು ಭಾರತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪುನರ್‌ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ. 1901ರಲ್ಲಿ ಸಿಮ್ಲಾದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರ ಸಮ್ಮೇಳನವೊಂದನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಇದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದ ಎಲ್ಲ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಅಧಿಕಾರಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿದ್ದನು. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಸರ್. ಥಾಮಸ್ ರ್‍ಯಾಲಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಆಯೋಗವನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೂ ಸ್ಥಾನ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಿತು. ಈ ಆಯೋಗವು 1902ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಈ ಆಯೋಗದ ಸಲಹೆಗಳು 1904ರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕಾಯಿದೆಗೆ ಆಸ್ತಿಭಾರವಾದವು.

ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನ್ನನು ಶಿಕ್ಷಣ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿದನು. ಶಿಕ್ಷಕರ ವೇತನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದನು. ವಿಶೇಷವಾದ ಕೃಷಿ ಪಾಠಗಳ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ

ಹೇಳಿದನು ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸಿದನು. ಕರ್ಜನ್ನನು ತೋರಿಸಿದ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ನೀಡಿದ ನೆರವಿನಿಂದಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜೆಮ್‌ಷೆಡ್ಜಿ ಟಾಟಾ ಅವರ ಉದಾರ ಕೊಡುಗೆಯಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಟಾಟಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ಕರ್ಜನ್ ಈ ದೇಶದ ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಯಾವ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನೇ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ, ನಾನು ನನ್ನ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ನಿಜವಾದ ಜನರು ಯಾರು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದೆ. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪತನ ಹೊಂದುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದರೆ ಅದರ ಶಾಂತಿಯುತ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು. 1095ರಲ್ಲಿ ಕರ್ಜನ್ನನು ಹೀಗೆಂದು ಘೋಷಿಸಿದನು. ನಾನು ರಾಜಕೀಯ ರಿಯಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಭಾರತದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ವಿವೇಕಯುತ ಅಥವಾ ರಾಜನೀತಿ ನಿಪುಣತೆಯ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ. ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಮತ್ತು ಮಾತುಗಾರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ರೈತನಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ಜನ್ನನಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ

1812ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ 1848ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ 35ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡನು.

ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ಹಲವಾರು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಿದನು. ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅರ್ಥ ಹೀಗಿದ್ದಿತು. ಬ್ರಿಟೀಷರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಅಥವಾ ಅವರ ಆಶ್ರಿತ ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಮರಣ ಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ರಾಜ್ಯವು ಸಾರ್ವಭೌಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಕಂಪನಿಗೆ ವಾಪಸ್ಸು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದವರಲ್ಲಿ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯ ಹೆಸರು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಇವನ ಎಲ್ಲ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಮೂಲ ಮಂತ್ರ. ಇವನ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಗುರಿ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ತನ್ನ ಕೈಯುಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಆಗಿದ್ದಿತು. ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು

ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡುದುದರಿಂದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು ನಿಯಂತ್ರಣ ಪದ್ಧತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ಲನ ನೇರ ಹತೋಟಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಕಮಿಷನರ್ ಆಡಳಿತವೆಲ್ಲವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಅನುಕೂಲವೆಂದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಉಳಿತಾಯ. ಇದು ನಾಗರಿಕ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನ, ದಂಡಾಧಿಕಾರಿಯ, ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಯ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯದ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದ್ದವು.ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ದುರಾದೃಷ್ಟಕರವಾದ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ಜನತೆಯನ್ನು ಕಿರುಕುಳಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿದುದು.

ದತ್ತು ಸ್ವೀಕಾರ

1812ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ 1848ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ 35ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡನು.

ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ಹಲವಾರು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಿದನು. ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅರ್ಥ ಹೀಗಿದ್ದಿತು. ಬ್ರಿಟೀಷರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಅಥವಾ ಅವರ ಆಶ್ರಿತ ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಮರಣ ಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ರಾಜ್ಯವು ಸಾರ್ವಭೌಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಕಂಪನಿಗೆ ವಾಪಸ್ಸು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದವರಲ್ಲಿ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯ ಹೆಸರು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಇವನ ಎಲ್ಲ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಮೂಲ ಮಂತ್ರ, ಇವನ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಗುರಿ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಆಗಿದ್ದಿತು. ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡುದುದರಿಂದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು ನಿಯಂತ್ರಣ ಪದ್ಧತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ಲನ ನೇರ ಹತೋಟಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಕಮಿಷನರ್ ಆಡಳಿತವೆಲ್ಲವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಅನುಕೂಲವೆಂದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಉಳಿತಾಯ. ಇದು ನಾಗರಿಕ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ

ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಸಿರಲಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನ, ದಂಡಾಧಿಕಾರಿಯ, ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಯ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯದ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದ್ದವು.ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ದುರಾದೃಷ್ಟಕರವಾದ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ಜನತೆಯನ್ನು ಕಿರುಕುಳಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿದುದು.

ದತ್ತು ಸ್ವೀಕಾರ ಮತ್ತು ದಂಗೆ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯ ದುರದೃಷ್ಟದಿಂದಲೋ, ಅಥವಾ ಅವಳ ಲೌಕಿಕ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕಾಗಿಯೋ, ಕಂಪೆನಿಯ ಅಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ಗಂಗಾಧರರಾಯನ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಬುದ್ಧಿ ಬರಲಿಲ್ಲ ; ದತ್ತಸ್ವೀಕಾರವು ಮನ್ನಿಸಲ್ಪಡಲಿಲ್ಲ. ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಝಾಂಸಿ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಝಾಂಸಿಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕೋಟೆ, ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಕೋಶ – ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಕಂಪೆನಿಯವರು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಆಶನಾರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಕೋಟೆಯ ಹೊರಗೆ ನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಅರಮನೆಯನ್ನು ಅವಳ ವಸತಿಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರು.

ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ರಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತವಾದ ೧೮೫೭ನೆಯ ಇಸವಿ ಬಂತು. ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯ ನೀತಿಯಿಂದ ಉತ್ತರ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನವೆಲ್ಲ ಕ್ಷುಬ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಅನೇಕ ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಔಚಿತ್ಯ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕಂಪೆನಿಯವರು ಸ್ವಾಯತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ; ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಗೆ ತೂರಿದರು.

ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯನಾದ ಬಾಜೀರಾಯನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ವರ್ಷಾಶನವನ್ನು ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ತಮಗೆ ಕಂಪನಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದುದರಿಂದ ಕೋಪಾವಿಷ್ಟರಾದ ನಾನಾಸಾಹೇಬ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬರು ದಂಗೆಯ ನಾಯಕರೊಳಗಾದರು. ಬಾಂದಾ ನವಾಬನೂ ಈ ಪೇಶವೆ ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡನು. ದಂಗೆಯವರು ಬಿಳಿ ಜನರನ್ನು ಕಂಡಕಂಡಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿದರು ; ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೂರೆ ಮಾಡಿದರು (ವಸ್ತುಶಃ ಇದು ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ವಿಫಲವಾದುದರಿಂದಾಗಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಪಾಯಿ ದಂಗೆ ಎಂಬ ಕ್ಷುದ್ರವಾದ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯಿತು).

ಸೇಡಿಯಾಪು ಅವರ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತವಾದಂತೆ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜರ ಆಂತರಿಕ ವ್ಯವಹಾರದ ನಡುವೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅವರ ಖಾಸಗಿ ಜೀವನದ ಮೇಲೆಯೂ ನಿಯಂತ್ರಣ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನದ ರಾಜರಿಗೆ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೂಡಾ

ನಡೆಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟೀಶರ ಆಢಳಿತ ನೀತಿಯು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಢಳಿತ ಕ್ರಮದ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಜನರು ದಂಗೆಯೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಿದ್ದವು. ಆಯಾ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಆಢಳಿತ ಕ್ರಮವು ಒಂದೇ ಮಾದರಿಯದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕಾರದ ಉಳಿವು ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಕಲಹಗಳು ಆಂತರಿಕ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥಾನದೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಸಾರುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಿಟೀಶರು ಎದುರಾಳಿಯು ಸೋತ ಮೇಲೆ ಅವರ ಖಜಾನೆಯನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲವೇ ಕರಾರು ಮಾಡಿ ಹಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ದಮನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು

ಬ್ರಿಟೀಶರು ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ - ನಾವೀಗ ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವದ ಚಳುವಳಿಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಭಿನ್ನತೆಯಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ನೋಡುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ದಿ ಗ್ರಾಂಟ್ ಆಫ್ ದಿವಾನಿ

ಕಂದಾಯ, ಆಢಳಿತದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಸರಕಾರದ ನೀತಿಗಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಹೊಸದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಂದಾಯ, ಆಢಳಿತವನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರವು ಹೇರುವಾಗ ಮೊಗಲ ಅರಸರು ಯಾವ ನೀತಿಯನ್ನು ಅದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿತು. ದಿ ಗ್ರಾಂಟ್ ಆಫ್ ದಿ ದಿವಾನಿ, 1765 ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಇದನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ದಿವಾನರು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಶರ ಭೂ ಕಂದಾಯ ನೀತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು 1865ರಲ್ಲಿ ರಾಬರ್ಟ್ ಕ್ಲೈವನು ಮೊಗಲ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಷಾ ಆಲಂನಿಂದ ದಿವಾನಿ ಪಕ್ಕನ್ನು ಬಂಗಾಳದ ಮೇಲೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಹುದು. ದಿವಾನಿ ಹಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಿ ಕಂಪೆನಿಗೆ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಉಪದಿವಾನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಇವರು ರೈತರಿಗೆ ಕಿರುಕುಳ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದಂತ ಕಂಪೆನಿಯು.

ಮುಖ್ಯವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ತಂದಿತು. ಆಗ ನೇಮಕವಾಗಿರುವುದು ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಹುದ್ದೆ. ಕಲೆಕ್ಟರನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಬೋರ್ಡ್ ಆಫ್ ರೆವಿನ್ಯೂ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್ ಭೂ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಹರಿಜನ ಮೂಲಕ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಆದರೆ ಇದು ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತು. ಇದರ ಆನಂತರ ಅವನು 1777ರಲ್ಲಿ ಅವನೇ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಹರಾಜು ಹಾಕುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ದಿವಾನಿ

ಮೊಗಲ ಅರಸರು ಭೂ ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ದಿವಾನಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟೀಶರು ಇದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಕ್ಲೈವ್ ಇದನ್ನು ದ್ವಿಸರಕಾರ ಪದ್ಧತಿಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ.

ದಿವಾನಿ ಹಕ್ಕು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಭೂ ಕಂದಾಯ ನೀತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು 1965ರಲ್ಲಿ ರಾಬರ್ಟ್ ಕ್ಲೈವನು ಮೊಗಲ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಷಾ ಆಲಂ ನಿಂದ ದಿವಾನಿ ಹಕ್ಕನ್ನು ಬಂಗಾಳದ ಮೇಲೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಹುದು. ದಿವಾನಿ ಹಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಿ ಕಂಪನಿಗೆ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕು ದೊರಕಿತು. ಆದರೆ ಆಗ ಕಂಪನಿ ನೇರವಾಗಿ ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಸೂಲು ವಾಡು ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಪನಿಯು ಇಬ್ಬರು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಉಪ ದಿವಾನರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿತು. ಇವರು ಕಂಪನಿಗೆ ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಿ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತರು. ಆದರೆ ಇವರು ರೈತರನ್ನು ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಿರುಕುಳ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಕಂಪನಿಯ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯವೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನರಿತ ವಾರೆನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನು ಭೂ ಕಂದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರ ಬಯಸಿದನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ಅದರ ವರದಿಯಂತೆ ಕೆಲವು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಈ ವರದಿಯಂತೆ ಅವನು ಕಂದಾಯದ ನೇರ ವಸೂಲಿಗೆ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ, ಕಂದಾಯದ ವಸೂಲಿಗೆ ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ಇವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡಲು ಭಾರತೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಭೂ ಕಂದಾಯದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಬೋರ್ಡ್ ಆಫ್ ರೆವಿನ್ಯೂ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲಿಗೆ ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನು ಭೂ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ

ಹರಾಜಿನ ಮೂಲಕ ನಿಗದಿ ಮಾಡುವ ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರತಿಕೂಲಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾದವು. ರೈತರ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆ ಮಠಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿರ್ಗತಿಕರಾದರು. ದುರಾಸೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣಕ್ಕೆ ಕೂಗಿದ ಬಿಡ್ಡುದಾರರು ಸಹ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಎತ್ತಲಾಗದೆ ಭಿಕಾರಿಗಳಾದರು ಮತ್ತು ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದರಿಂದ ಕಂಪನಿಗೆ ಆದ ಲಾಭ ಸೊನ್ನೆ. ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡ ವಾರೆನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನು ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿ 1777ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿದ್ದ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಹರಾಜು ಹಾಕುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು.

ವಾರೆನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸನು ಅನಂತರ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕಾರನ್‌ವಾಲೀಸನು ಭೂ ಕಂದಾಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅನಿಶ್ಚಿತತೆ ಮತ್ತು ಅವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲು ಶ್ರಮ ವಹಿಸಿದನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಇವನು ಬೋರ್ಡ್ ಆಫ್ ರೆವಿನ್ಯೂದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸರ್ ಜಾನ್ ಷೋರ್ ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಿ ಜೇಮ್ಸ್ ಗ್ರಾಂಟ್ ಅವರೊಡನೆ ದೀರ್ಘ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿದನು. ಇವರ ಚರ್ಚೆಯು ಭೂ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಯಾರೊಂದಿಗೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡಬೇಕು? ಜಮೀನ್ದಾರರೊಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ನಿಜವಾಗಿ ಉಳುವವನೊಂದಿಗೊ ? ಯಾರಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಒಡೆತನದ ಹಕ್ಕು ಇರಬೇಕು ? ಭೂಮಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಭಾಗವೆಷ್ಟು ? ಭೂ ಕಂದಾಯದ ನಿಗದಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಗಿರಬೇಕೆ ಅಥವಾ ಖಾಯಂ ಆಗಿರಬೇಕೆ ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳತ್ತ ಸುತ್ತುವರಿದಿದ್ದಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಪದ್ಧತಿಯೇ ಖಾಯಂ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿ. ಇದರ ಕರ್ತೃ ಮತ್ತು ಪಿತೃ ಲಾರ್ಡ್ ಕಾರನ್‌ವಾಲೀಸ್.

ದುರ್ಬೀನು

ಖರಾಬು ಜಮೀನನ್ನು ವಜಾ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ದುರ್ದುಂಬಿ ಹಚ್ಚಿ (ದುರ್ಬೀನು) ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ನಕಾಶೆಯನ್ನು ಎಳೆಯಲಾಯಿತು. ಹೊಸ ರೊಕ್ಕ ಬಿಲ್ಲಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ರುಂಡರು ಪಾಯದಲಿ, ಲೈನು ಮಾರ್ಗದಲಿ, ಪಾವು ತೂಕಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಯಿತು. ಕಲ್ಲು ಮೊಹರ, ಮಾಪುಮುದ್ರೆ ಬಂತು. ಛಾಪಿಸಿದ ಅಕ್ಷರಗಳು ಬಂದವು. ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಲೆಖ್ಖಗಳು ಬಂದವು. ಪೂರ್ಣಾಂಕ, ಅಪೂರ್ಣಾಂಕ, ಬೀಜ ಗಣಿತ, ಸಿದ್ಧಾಂತ ಭೂಗೋಳ ಕಾಯಿದೆಗಳು, ಖನೇಶುಮಾರಿಗಳು ಬಂದವು. ಪೊಡ್ಜಂಗು ಫೈಸಲಿನಾ ಪತ್ರ, ಕುದುರೆಯ ರಿಜಿಸ್ತ್ರಿ, ಜನನ, ಮರಣಕ್ಕೆ ರಿಜಿಸ್ತ್ರಿಗಳು ಬಂದವು. ಇಡಿಯ ಸರಕಾರವು ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ

ಮುಳುಗಿತ್ತು. " ಕುಂಪಣು ಸರಕಾರದ ಪೂರ್ವಣು ದಂಡಕ" ಲಾವಣಿಯು ಇಂಗೇಜಿ ಸರಕಾರವನ್ನು ಕೊಂಚ ಲೇವಡಿಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

"ಅನುಕ್ರಮದ ಪತ್ರಿಕೆಯು ಒಂದು
ಜಮೀನಿನ ಪತ್ರ ಹನ್ನೊಂದು
ಗ್ರಾಮದ ಸಂಬಂಧ ಖರ್ಚಿನರಶೀದಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಒಂದು
ವರುಷದ ವಸೂಲ್ಬಾಕಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಎರಡು
ಕಂತಿನ ವಸೂಲ್ಬಾಕಿ ಹಂನೆರಡು
ಕಿರ್ದಿವಹಿ ಎರಡು, ಮತ್ಖಾತೆ ವಹಿ ಮೂರು
ಪತ್ರಿಕೆ ರಶೀದಿ ನಾಕು, ಜಪ್ತಿಯ ಪತ್ರಿಕ್ಹದಿನಾರು
ಸಂಶಹದಿಮೂರು, ತಕಾವಿಬಾಕಿ ಆರು
ಏಳನೆಯ ಟಿಪ್ಪಣವು
ಬೀಳ್ಭೂಮಿ ಪತ್ರಿಕೆಂಟು
ಕೇಳ್ವಾಹಣಿ ಒಂಭತ್ತು
ಸಾಗುವಳಿಯ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಹತ್ತು"

ಇದು ಆಗಿನ ವಾಸ್ತವ ಸ್ಥಿತಿ. ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಂದಿನ ಪದ ದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

'ಬಂದೀತು ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬಾಂದ ಹಾಕವದು
ಬಡವರ ಸುತ್ತ ತಂದು ಇಟ್ಟರಣ ಯಂಥಾ ಘೋರಾ
ಮೂಲಿಮೇಲಿನ ನಿಶಾನಿಗಳು ಮುಂದಕ್ಕ ಜೋಲಿ ಹೊಡದರ

ಮೇಜಣಿದಾರ ಆದಬೆಂಕಿ ಚೂರ ಮೇಜಣಿದಾರ (ಮೋಜಣಿದಾರ) ಎಂದು ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ್ವದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ದೂರವಾಣಿ

ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ ದೂರವಾಣಿ ಮತ್ತು ರೈಲ್ವೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಿತ್ತನು. ಮೊದಲ ರೈಲು ಮಾರ್ಗವು 1853ರಲ್ಲಿ ಬೊಂಬಾಯಿ ಮತ್ತು ಥಾನಗಳ ನಡುವೆ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. 1854ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತವನ್ನು ರಾಣಿಗಂಜ್ ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಗಣಿಯೊಂದಿಗೆ ರೈಲು ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಲಾಯಿತು. ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ

ದೂರವಾಣಿ ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. 1853ರಿಂದ 1856ರ ವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ 4000 ಮೈಲಿಗಳಷ್ಟು ತಂತಿ ಮಾರ್ಗವೇರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಈ ನಗರಗಳು ತಂತಿ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಪಡೆದವು.

ದೃಶ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಶರು

ನಾವು ನಕ್ಷೆಯ ಮೂಲಕ ಪಶ್ಚಿಮವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತೇವೆ. (ಪಶ್ಚಿಮದವರು) ಆದರೆ ಆಲೂರರು; ಕುವೆಂಪು; ಕಾರಂತರು ಬರೆಯುವಾಗ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಜಗತ್ತು-ಅಲ್ಲಿನವರು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಂದೆ ಯುರೋಪ್ ಏನಾಗಿತ್ತು? ಅದು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಾವೀಗ ಹೇಗೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಈಗಿನ ಸವಾಲು. ಕುವೆಂಪು; ಬೇಂದ್ರೆ ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀ, ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಅಧಿಕಾರವೆನ್ನುವುದು ಕಳೆದು ಹೋದ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ ಅವರೆದುರು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಶಿರಸಿ, ಸಿದ್ಧಾಪುರ , ಅಂಕೋಲಾಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಕಾರಂತರು ಸ್ವತಃ ಕಂಡಿದ್ದರು. ಗೊರೂರು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವು ಪರಕೀಯವಲ್ಲ, ಅವರೆದುರು ಬ್ರಿಟೀಶರು ಇದ್ದರು; ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಇತ್ತು. ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿಗಳು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅವರು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡವರು. ಆದುದರಿಂದ ಕಾರಂತರು; ಬೇಂದ್ರೆ; ಕುವೆಂಪು; ಮಧುರ ಚೆನ್ನ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಅಂಶಗಳು ಅವರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಅವರು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಕೆಲವನ್ನು ಎದುರಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಅದು ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆ, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಬೇಂದ್ರೆ "ಯೋಗ" ಕುವೆಂಪು ಮಾತಾಡುವ ಸನಾತನ ಮುಂತಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಅವರೆದುರು ಇದ್ದ ತುರ್ತು ಕೂಡಾ ಆಗಿತ್ತು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಲೇಖಕರು ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಬೇರೆ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕಾರಂತ ಕಾದಂಬರಿಗಳು; ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕವಿತೆಗಳು ಪರಕೀಯವೆಂದು ಅನಿಸದಿರುವುದು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ. ಕಾರಂತರಾಗಲಿ, ಕುವೆಂಪು ಆಗಲಿ ಆಗ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಥವಾ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದು ಎಂಬ ತರ್ಕಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಡಲಿಲ್ಲ.

ಕೋಟೆಮನೆ (ಸಮೇತನಹಳ್ಳಿರಾಮರಾಯರು) ಕೆಲವು ನೆನಪುಗಳು (ನವರತ್ನರಾಮರಾಯರು) ನೆನಪಿನ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ (ಕುವೆಂಪು) ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದಿದರೆ ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷರನ್ನು ಇವರೆಲ್ಲರು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬಿಳಿಯರು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಅವರು ಪರಕೀಯರೆಂದು ತಿಳಿದರೂ ಕೂಡಾ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಲೇಖಕರು ಅವರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಿಲ್ಲ.

ದೇವಭಾಷೆ

ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಲಿಯುವುದೆಂದರೆ ಅದು ಹೊಸ ಭಾಷೆಯ ನಿಯಮವನ್ನು ಕಲಿತಂತೆ. ಅದು ಹೊಸ ಜ್ಞಾನದ ಮಾದರಿ ಅದನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವುದು ಗೌರವಯುತವಾದುದು ಎಂದು ನಂಬಲಾಯಿತು. ಅಥವಾ ಆ ರೀತಿ ನಂಬುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯು ದೇವಬಾಷೆ; ಅದನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಘನತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದು ಅನೇಕರು ತಿಳಿದರು. ಇದನ್ನು ರೆವರೆಂಡ್ ಡೊನಾಲ್ಡ್ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾನೆ. (M.R. July 1816. P. 193, November. 1816. P. 444-5, March. 1816. P. 106-07) ಸಂಕರವು ಈ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಸಂವಾದವನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ದೇವರನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಮೂಲಕ ಒಲಿಸುವ ಕ್ರಮ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಒಲಿಸಲು ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯು ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಶದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಇದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅದನ್ನೇ ಒಡೆಯಿತು. ಈ ಮೂಲಕ ಹೊಸದೊಂದು ದಾರಿಯು ಧರ್ಮದ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು.

ದೇಸಿವಾದ

"ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯಲು ವಸಾಹತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ದೇಶೀವಾದದ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೇಶೀವಾದದ ಮುಖ್ಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನುಜ್ಜೀವನ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಬಗೆಯದ್ದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಗ್ಗೆ ಭಾವುಕವಾದ ಮನೋಭಾವನೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಮಾನವತಾವಾದಿ ಧೋರಣೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಸಮಾಜಸುಧಾರಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಆದರ್ಶವಾದ ಇವುಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಮನಸ್ಸು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಒಲವುಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕನ್ನಡದಂತಹ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ." ಎಂದು ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 1989, ಪು. 47.

ಕನ್ನಡ ಚಂಪೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಚರ್ಚೆಯು ಸಚಿದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭೂಯಿಷ್ಠವಾದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಮಾರ್ಗವೆಂದೂ: ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಶೈಲಿಯನ್ನು ದೇಸಿಯೆಂದೂ ಕರೆದರು.

ನೋಡಿ: 1. ಮುಳಿಯ ಕನ್ನಡ ನಾಡೂ ದೇಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ
2. ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ – ದೇಸಿವಾದ

ದೊರೆಗಳು

ದೊರೆ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಲೌಕಿಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಇನ್ನೊಂದು ಪಾರ ಲೌಕಿಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಲೌಕಿಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ನೇರವಾಗಿ ಆಳುವವನು ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾರು ಆಳುತ್ತಾರೋ ಅವರನ್ನು ದೊರೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಪಾರಲೌಕಿಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಅಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಯಾರು ನಮ್ಮನ್ನು ಆಳುತ್ತಾರೋ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾವು ದೇವರು ಅಂತಲೇ ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಳುವುದು ಎಂದರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕದ ಅರ್ಥ ಮಾತ್ರವಿರದೆ ಪಾರಲೌಕಿಕದ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆ ಎಂದರೆ ದೇವರು, ಯಜಮಾನ; ಶಕ್ತಿವಂತ ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಈ ಶಬ್ದದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯು ಹೀಗಿದೆ : – "ಭೂ" – ಆಗು ; ಆಳು ; ಇದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಪ್ರಭುತ್ವ (ದೊರೆ) ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನಾ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಮೇಲೆ, ಒಂದು ಗುಂಪು ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪಿನ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಯಾರು ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೋ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದವರನ್ನು ಯಜಮಾನ, ಪ್ರಭು, ಧಣಿ, ದೊರೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಈ ಪದಗಳ ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪವೆಂದರೆ ಸಾಹುಕಾರ, ಗೌಡ, ಜಮೀನ್ದಾರ, ಸ್ವಾಮಿ, ಪಟೇಲ ಪದಗಳು. ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಇದರ ಅರ್ಥ ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ನಾವು "ಪ್ರಭುತ್ವ" ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ – ಅದು ಬಾಹ್ಯದ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇವುಗಳು ಲೌಕಿಕದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಆಳುವುದು, ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗ ರಾಜಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದರ ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪವು ಸಮಾಜದ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಸಣ್ಣ ಘಟಕವಾದ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ : ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಯಾರು ಮನೆಯ

ಯಜಮಾನರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಕುಟುಂಬದ ಬಾಹ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರ ಕೆಲಸ ಮನೆಯೊಳಗಿನದು. ಅವರಿಗೆ ಅಡುಗೆ ಮನೆ ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಿಲ ಜಗುಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಹಿತ್ತಲ ಜಗಲಿಯಿಂದ ಮನೆಯ ಹೊರಗಿನ ಜಗತ್ತನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ವ್ಯವಹಾರದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಡುಗೆ ಮನೆ ಮಾತ್ರ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವಾಗಲೂ, ಕುಟುಂಬದ ಯಜಮಾನ ಮತ್ತು ಮನೆಯ ಇತರ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಲಿಖಿತವಾದ ಸಂವಿಧಾನವಿಲ್ಲ. ಕಾನೂನುಗಳಿಲ್ಲ. ಇದರ ನಡುವಣ ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪ ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಊರಿನ ಪಟೇಲನಿಗೆ ಊರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಊರು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. "ಗಡಿ ಮಾರಮ್ಮ"ನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಊರಿಗೆ ರೋಗ ರುಜಿನ ಬಾರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿರುತ್ತದೆಯೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ಊರಿನ ಪಟೇಲನಿಗೆ ಊರಿನ ವ್ಯವಹಾರದ ಜಗತ್ತನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೂ ಯಾವುದೇ ಲಿಖಿತ ಸಂವಿಧಾನಗಳಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಊರೊಳಗಿನ ಕಲಹವನ್ನು ; ಊರಿನ ದೈವವನ್ನು ; ಕೌಟುಂಬಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದು ಪಟೇಲ : ಶಾನುಭೋಗ ಮುಂತಾದ "ಹಿರೀಕರ" ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ. ಆದರೆ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು : ಯಾವುದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಏರುವ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ದಲಿತರಿಗೆ ಇಲ್ಲ, ಊರೊಳಗಿನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ, ಕೆಳಜಾತಿಯವರ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ದಲಿತರು, ಸ್ತ್ರೀಯರು "ಹೀಗೆ ಇರುವುದೇ ಸತ್ಯ"ವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ದ್ವಿಭಾಷಿಕ ಏಕಾಂತವಾದಿಗಳು

ದ್ವಿಭಾಷಿಕ ಏಕಾಂತವಾದಿಗಳಿಂದ (**Bilingual Elite**) ಹುಟ್ಟಿರುವ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಮುದ್ರಣ ಬಂಡವಾಳವಾದವು ತುಂಬಾ ಸಹಾಯಮಾಡಿತು (**Partha Chatterjee**, 1997, ಪು. 8).

ದ್ವಿಮಾದರಿಯ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿ

ದ್ವಿ ಮಾದರಿ ಆಢಳಿತ ಪದ್ಧತಿ, ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ತುಳು ನಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದವು. ಭಾರತದ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯು ಅದರ

ಪ್ರಾತಿನಿಧಿವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಸಂಹಿತೆಗಳು ಒಂದು ತೆರವಾಗಿದ್ದರೆ, ಬ್ರಿಟೀಶರು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅದು ನಡೆಸಿದ ಆಢಳಿತ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪವಾಗಿದ್ದವು. ಇದು ಕೇವಲ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಾಲದ ವಸಾಹತುರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಅಧಿಕಾರವಿದ್ದುದು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಧರ್ಮ ಯುದ್ಧ

ಗಾಂಧಿಯವರ ನಿಲುವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು: "ನನ್ನ ಹೋರಾಟ ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯವಾದುದಲ್ಲ, ಅದೊಂದು ಧರ್ಮಯುದ್ಧ. ಆದುದರಿಂದ ಅದು ಪೂರ್ಣ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದುದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾವು ಬದುಕು ಎರಡಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ." ಎಂದು ಗಾಂಧಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟವಲ್ಲ. ಅವರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ಒಡೆತನ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಹೋರಾಟ. (ಮಹಾತ್ಮ ಸಂಪುಟ ೧, ಗಾಂಧಿಭವನ, ಮಾನಸಗಂಗೊತ್ರಿ, ೧೯೭೪) ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಅತ್ಯಂತ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹೇಳಿಕೆಯಿದು. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಪ್ರಭುತ್ವವು ನಡೆಸಿದ ಗೋಲೀಬಾರ್; ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕವಾದ ಯಾವ ಪರಿಪಕ್ಷವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಗಾಂಧಿಯವರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಧರ್ಮ ಯುದ್ಧದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವಿದೆ.

ಧಾರ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಅನೇಕತ್ವವನ್ನು ಏಕತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತ, ಅದರಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜನರು ಒಂದೇ. ಅದು ಸಮಗ್ರತೆಯೆಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಾರತದ ಧರ್ಮ ಸನಾತನವಾದುದು. ಆದರೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯು ಪವಿತ್ರವಾದುದು ಎಂದು ಹೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿತು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಚೌಕಟ್ಟು ಜೊತೆಯಾಗಿರುವುದು ವ್ಯಂಗ್ಯ.

ಧಾರ್ಮಿಕ ರಾಜಕಾರಣ

ಗಾಂಧಿಯವರು ಧರ್ಮದ ಮೂಲಕ, ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡಿದರೆ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಅವರದೇ ಆದ ನೀತಿ, ನಿಯಮಗಳನ್ನು, ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ('ಲಿಖಿತ' ವಲ್ಲದ) ಆಢಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟೀಶರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆಲೋಚನೆಯ ಕ್ರಮ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಆಢಳಿತಾತ್ಮಕ ಪರಿಕರವನ್ನು

ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸಲು ತಮ್ಮ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಕಾನೂನು ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಿತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅದು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಪಥ್ಯವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಬ್ರಿಟೀಶರ ನ್ಯಾಯ, ತೀರ್ಪು, ಸಾಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ಆಧಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು (ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಂಕವು – ಬಾಹ್ಯ; ಅಭ್ಯಂತರ, ಆತಿಥ್ಯವೆಂದು ಮೂರು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ವದೇಶಿ ಉತ್ಪನ್ನವು ಪುಣ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಾದರೆ ಸುಂಕ ಬಾಹ್ಯ, ಸ್ಥಾನೀಯುಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಒಳ ಪ್ರದೇಶದ ಭೂ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಪಣ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲಿನ ಸುಂಕವು ಅಭ್ಯಂತರ. ವಿದೇಶಿ ಮೂಲಗಳ ಮೇಲಿನ ಸುಂಕ ಆತಿಥ್ಯ ಎಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಡಾವಳಿ

ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಾದಿ, ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳನ್ನು ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾದ, ಪ್ರತಿವಾದ ಮತ್ತು ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಇದರಿಂದ ಪಾರದರ್ಶಕ ಗುಣವು ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನಡಾವಳಿಗಳು ಸರಳವಾಗಿರಬೇಕು. ಸ್ವಯಂ ಸಂಪುರ್ಣವಾಗಿರಬೇಕು. ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರು ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವಂತಿರಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ವೇತನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ಮಿಲ್ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದನ್ನು ರಾಜಾರಾಂ ಮೋಹನ ರಾಯ್ ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಮಿಲ್‌ನ ಆಢಳಿತ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾನೂನುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಂಡವು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳು ಕಾನೂನಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಬಂದವು. ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳು ದಾಖಲೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡವು. ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಕರಣದಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲಗಳಾದವು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅನೇಕ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು ಬದಲಾದವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಜಮೀನಿನ ಹಕ್ಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಬಾಯಿ ಮಾತುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ತಗ್ಗಿದವು. ಲಿಖಿತ ಒಪ್ಪಂದಗಳು ಬಂದವು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಬಾಯಿ ಮಾತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಚನ ಬದ್ಧತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಈಗಲೂ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಬಾಯಿಮಾತಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿರೀಕರು, ಗುರಿಕಾರರು, ವರನ ತಂದೆ–ತಾಯಿ, ವಧುವಿನ ತಂದೆ–ತಾಯಿಯರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ವೀಳ್ಯೆದೆಲೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅದು ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಣೆ ಮಾತುಗಳು ಕೂಡಾ

ವಚನ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಅದು ನ್ಯಾಯದ ಒಂದು ವಿಧಾನ. ಇದು ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿವೆ. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಕೈಭಾಷೆ ನೀಡುವುದು, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಮಾತು ಹೇಳುವುದು ಮುಂತಾದ ಪರಿಕ್ರಮಗಳು ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಅನನ್ಯತೆ

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರವು ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ, ಮಿಲಿಟರಿ ಶಕ್ತಿ, ಪೋಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತರುವುದರ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಭಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ಪೋಲೀಸರು ಎಂದರೆ ಈಗಲೂ ಭಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮಾಯಣ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪೌಜದಾರನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಚರ್ಚುಗಳ ಗಮನವಿದ್ದುದು ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರ : ನೈತಿಕ ಪ್ರಸರಣ. ಜನಸೇವೆ (ಶಾಲೆ–ಆಸ್ಪತ್ರೆ)ಗಳಲ್ಲಿ ; ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ; ಕಾರಂತರ ಕುಡಿಯರ ಕೂಸು ಮತಾಂತರ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ಕಂಪೆನಿಗಳಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕಂಪೆನಿ ಸರಕಾರವು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಲಾಭಾಂಶದ ಕಡೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಗಮನಹರಿಸಿತ್ತು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೆಂದರೆ ಅದರ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಲಾಭ ಮತ್ತು ನಷ್ಟದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅನನ್ಯತೆ ಎನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಬ್ರಿಟೀಶರು ಅಧಿಕಾರದ ಪರಿಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾತಾಡಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯಲೇಬೇಕಾಯಿತು.

ನರಗುಂದದ ಲಾವಣಿ

ನರಗುಂದ ಪದ ಲಾವಣಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಶಖಿ ಇಂಗ್ರೆಜಿ ಬಹದುರ ಕುಂಪಣೆ ಸರಕರ

ಅತಿ ಜಾಹಿರ ಅವರ ಕಾರ್ಬರ ಸುತ್ತಿನ ರಾಜೇಕ

ತಂಮನಾಡಿಗಿಟ್ಟುದರ ಸುಖಿ

ಮಾಡುದಿಲ್ಲ ದುಖ್ಖ ಈಗಿನ ವ್ಯಾಳೆಕ (ಫ್ಲೀಟರ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಲಾವಣಿ, ನರಗುಂದ ಪದ).

ಹಲಗಲಿಯ ಜೇಡರ ಕುರಿತು :

ವಿಲಾತಿಯಿಂದ ಹುಕುಮ ಕಳವಿದರ ಕುಂಪಣಿ ಸರಕಾರಾ

ಎಲ್ಲ ಜನರನಾ ತರಿಸಿ ಜೋರಿ ಮಾಡಿ ತರಬೇಕ ಹತಾರ

ಕತ್ತಿ ಕಟಾರಿ ಕೈ ಚೂರಿ ಬಾಕು ಗುರ್ದಿ ಸುರಾಯಿ ಚಕ್ರಾ

ಬಾಲಿಯ ಬರ್ಚಿ ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿ ನೋಡ ಬಾಣಬಿಲ್ಲಿನವರ
ಪಟಾತ ಪಿಸ್ತುಲ ಕರುಲಿ ತೇಗಾ ಚಾಪಗೊಡ್ಲಿಶಸ್ತ್ರಾ
ತೋಪು ತಂಬಾಕಿ ಹೊಡವು ಮದ್ದ ಗುಂಡ ಬಿಡಬ್ಯಾಡ ರಿಚೂರಾ.
ಮುಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟವರಿಗೆ ಮೂರುವ ಷಣದ ಬೇಡಿ ಹಾಕರಿ ಪೂರಾ.
ಕೊಡದ ದಿಟಾಯಿ ಮಾಡಿದವರನಾ ಕಡದ ಹಾಕರಿ ತಾರಾ ॥

(ಅದೇ, ಪು. 59)

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಸಂಸ್ಥಾನದ । ಬಂಡಾಯಗಾರರ ಆಢಳಿತ ಕ್ರಮ : ಅವರು ಬಂಡೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ರಮವು ಬರಿಯ ಕಳ್ಳಕಾಕರಂತೆ ಬ್ರಿಟೀಶರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಗ್ರೇಜಿ ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವಾಗಿ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳಿದ್ದವು. ಘಟನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ನರಬಲಿ ನಿಷೇಧ

ಲಾರ್ಡ್ ಹಾರ್ಡಿಂಜ್ (1844–1848) ಕೆಲವು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆಯ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವಿರುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೊಡುವಂತೆ ಕಾನೂನು ಮಾಡಿದ. ಉಪ್ಪಿನ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಹಲವಾರು ಸುಂಕಗಳನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದನು. ಮುಕ್ತ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ. ಸೈನ್ಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಿತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಪುರಾತನ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ. ಓರಿಸ್ಸಾದ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶದ ಗೋಂಡ ಜನರಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನರಬಲಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ.

ನವಚರಿತ್ರೆ

ಯಾವುದನ್ನು ನಾವು ಉತ್ತಮ ಯುರೋಪ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿತು.

1. ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪಾವಿತ್ರ್ಯ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಯಿತು.
2. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು. ಇದು ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯು ಹುಟ್ಟಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ನಗರಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಬದಲಾಯಿತು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಬರವಣಿಗೆಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತು. ಕೆಲಸದ ವರ್ಗೀಕರಣದ ತತ್ವ

ಉದಯಿಸಿತು. ಈ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಹೊಸ ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಚಿಂತನೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಬದಲಾಯಿತು. ಹೊಸ ನಾಗರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣದ ಉದಯವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದು ಮೊದಲು ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಸ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಯುರೋಪ್ ದೇಶಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಶುದ್ಧ ವಿಜ್ಞಾನ (**Pure Science**) ಗಣಿತ ಶಾಸ್ತ್ರ ; ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಭೂಗೋಲದ ಬಗೆಗಿನ ಚಿಂತನೆಗಳು ಪಠ್ಯ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಬೇಕಾಯಿತು.

ವರ್ಗಕೇಂದ್ರಿತ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ವರ್ಗ ಸಮರ ಗ್ರೀಕೋ ರೋಮನ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ರೋಮನ್ಸ್ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಶಕ್ತಿಯು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು (**Great Imperial State**). ಅದರ ತಾತ್ವಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು : ಉಳಿದ ಯುರೋಪ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೂ ಪಸರಿಸಿತು. ಸರಿಸುಮಾರು ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ ಯುರೋಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ದೆಸೆಯಿಂದಾಗಿ ನವಚರಿತ್ರೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಯುರೋಪಿನ ಜನರು ಕೂಡಾ ತಾವು ಬೇರೆಯವರಿಗಿಂತ ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಯವರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು :

1. ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಯುರೋಪಿನವರು ಕಂಡುಕೊಂಡರು.
2. ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಂಡವಾಳವಾದವು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು.
3. ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅವರೇ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದರು.
4. ಯುರೋಪ್ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ವಸಾಹತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಯುರೋಪ್ ಮಾದರಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿತು.
5. ಯುರೋಪ್ ಕೇಂದ್ರವೆಂದು; ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅದರದೇ ಆದ ಸಾರ್ವಭೌಮತೆಯಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.
6. ಯುರೋಪ್ ಜಗತ್ತಿನ ಹೃದಯವೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳಿದರು

(ಇಲ್ಲಿ ಹೃದಯವೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮ ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಹೃದಯ ಕೇಂದ್ರವೆಂದು ನಂಬಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡವು. ಮತ್ತು ಹೃದಯ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಇದು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಪಾಪನಿವೇದನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ).

ಯುರೋಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಈ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಯುರೋಪ್‌ಗೆ ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ರೂಪದ ಚರಿತ್ರೆಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಯುರೋಪಿಗೆ ಇರುವ ಚರಿತ್ರೆಯು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದವು. ಯುರೋಪ್‌ಗಿಂತ ಹೊರತಾದ ದೇಶಗಳು ಚಲನರಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ, ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪರಿವರ್ತನೆ ಒಗ್ಗದ ಸಮಾಜಗಳೆಂದು ಯುರೋಪಿನವರು ಹೇಳಿದರು. ಯುರೋಪ್ ಅಲ್ಲದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಆಚೆಗೆ

ಯುರೋಪಿನ ಜನರಲ್ಲದವರು ಬುದ್ಧಿವಂತರಲ್ಲ. ಅವರು ಅನಾಗರಿಕರು ಎಂದು ಯುರೋಪ್ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ವಸಾಹತು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ ಮನಸ್ಸು, ಯುರೋಪಿನ ಜನರು, ಯುರೋಪಿನ ಸೃಜನಶೀಲತೆ, ಯುರೋಪಿನ ಹೊಸ ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಯುರೋಪಿನ ಪ್ರಗತಿಪರತೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು.

ನವಯುಗದ ನಾಯಕರು

ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾದಂಬರಿಯ ನಡುವಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾ ಬಕ್ತಿನ್ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ದುರಂತ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಾದಂಬರಿಯು ನಾಯಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾದಂಬರಿಯ ನಾಯಕ ಬದಲಾಗದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಯಕನು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಜೀವನದಿಂದ ಕಲಿಯುತ್ತಾನೆ. ಕನ್ನಡದ ಬಹುತೇಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಜರುಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬದುಕನ್ನು ಬಸಿಯುವ ಮತ್ತು ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಳೆಯುವ ಕ್ರಮವು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ.

ನವಾಬ ದೌಲತ್

ರಂಗಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ಬಹು ಹೀನ ದೆಶೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದವು. ಬಹು ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ

ಇಳಿದು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಅಥವಾ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಅವಗುಣಗಳನ್ನು ರಂಗಾಚಾರ್ಯರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಆ ಅವಗುಣಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ನವಾಬ ದೌಲತ್ತು ಈಗಲೂ ಜನರ ಹಾಸ್ಯ ದ್ವೇಷಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿವೆ. ರಾಜರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಂತೆ ವರ್ತಿಸುವುದು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ್ಮಿಷ್ಟದಂತೆ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವುದು, ರಾಜ್ಯ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಬಂಧನೆ ವಿಚಾರಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಪ್ರಜೆಗಳು ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವವರಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೊರಗುತ್ತಿರುವುದು – ಇವು ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಲಕ್ಷಣಗಳು (ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.1937 ಪು. 67). ಬ್ರಿಟೀಶರು ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ 1913ರಲ್ಲಿ ಸನ್ನದು (ಕರಾರು) ಒಡ್ಡಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು

ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ; ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ; ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ; ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮೌಲ್ಯದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರೂಪುತಳೆದಿರುವುದು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು "ಮುನ್ನಡೆ"ಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂದ ದೇಸೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹೀಗಿವೆ. ಅದು ನಾಡಾಡಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಧುನಿಕವಾದುದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಪಾರವಾದ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯವಿದೆ. ಕಾರಂತರಿಗೆ ಹೀಗಾಗಿ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ದೇಶೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಡುವಣ ಅನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿರುವ ಬದಲಾವಣೆ, ಕಾದಂಬರಿಯ ಹೊಸ ರೂಪವು ಈ ನಡುವಣ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ.

ನಾಗರಿಕತೆಗಳ ಒಪ್ಪಂದ

ಹರೀಶ್ ತ್ರಿವೇದಿಯವರು ಹೇಳುವಂತೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಳುವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಆಳಿಸಿಕೊಂಡ ವರ್ಗ ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯ ಕೊಡು–ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಆಶೀಶ್‌ನಂದಿಯವರು ವಿಎರಡು ನಾಗರಿಕತೆಗಳ ಪರಸ್ಪರ

ಒಪ್ಪಂದಹಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮಾನವೀಯತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ವಸಾಹತು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಎದುರು ಮುಖ ಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಯಿತು.

ನಾಗರಿಕತೆ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯನೀತಿ

ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರನ್ನು ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕೆಂದೂ, ಅವರಿಗೆ ಹೊಸ ಜ್ಞಾನ ರೂಪಿತವಾಗಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಢಳಿತ ಅದರಿಂದ ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯುರೋಪಿನ ನಾಗರಿಕತೆಯು ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವ ಕೇಂದ್ರಿತ ಮನೋಭಾವ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು. ಫೋರ್ಟ್ ವಿಲಿಯಂ ಕಾಲೇಜು 1800ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. 1857-58ರ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳೂ ಶುರುವಾದವು. ಇಂಡಿಯಾದ ಜನರಿಗೆ ಅವರದೇ ಆದ ಅರಸರಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರು ನಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತೀಯರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲೆಕ್ಟರುಗಳಿಗೆ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರುಗಳಿಗೆ ಸಲಾಂ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಷ್ಟು ಮುಗ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಯುರೋಪಿನ ವಾಣಿಜ್ಯ ನೀತಿಯು ಅವರನ್ನು ನಾಗರಿಕರನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಗುಲಾಮರ ರೀತಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ನಮ್ಮ ಗಿರಾಕಿಗಳ ಥರ ನೋಡಬೇಕೇ ಹೊರತು ಗುಲಾಮರಂಥಲ್ಲ ಎಂದು ಗ್ರಾಂಟ್ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ.

ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಸತ್ಯ

ನಿರ್ವಸಾಹತು ರಾಜಕಾರಣವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ರಾಜಸತ್ತೆಯು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಒತ್ತಡವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಪೂರಕವಾಯಿತು. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳ ಬಗೆಗೆ : ತನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಚಳುವಳಿಯು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ಬಗೆಗೆ : ತನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ದೇಶವೆಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಕನಸಿಗೆ, ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೂ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್ **State** ಅನ್ನುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಹೆಗಲ್ ಅದಕ್ಕೆ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಸತ್ಯ (**Truth of Civil Society**)ದ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತಳೆದು ಆ ಕಲ್ಪನೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದೇಶದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು

ರಾಜಕೀಯ, ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಬದ್ಧವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಇಷ್ಟ ಪಡುತ್ತದೆ. ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅನೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧ (1799)

ಲಾರ್ಡ್ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಮತ್ತು ಅತಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಯುದ್ಧವೆಂದರೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧ. ಟೀಪು ಕಂಪನಿಯ ಮತ್ತು ಅವನ ಪ್ರಬಲ ಶತ್ರುವಾಗಿದ್ದನು. ಟೀಪು ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನಿಂದುಂಟಾದ ಸೋಲಿನ ಅವಮಾನವನ್ನು ಮರೆತಿರಲಿಲ್ಲ.

ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯು ಟೀಪುವನ್ನು ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಟೀಪು ಈ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದ 1799ರಲ್ಲಿ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯು ಟೀಪುವಿನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಘೋಷಿಸಿದನು. ಬ್ರಿಟೀಷರ ಮುಖ್ಯ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಜನರಲ್ ಹ್ಯಾರೀಸ್ ದಂಡನಾಯಕನಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಗವರ್ನರ ಜನರಲ್‌ನ ಕಿರಿಯ ಸಹೋದರನಾದ ಆರ್ಥರ್ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯ ನಾಯಕತ್ವದ ನಿಜಾಮನ ಸೈನ್ಯದ ತುಕಡಿಯು ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು.

ಟೀಪುವನ್ನು ಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಮಳವಳ್ಳಿಯ ಹತ್ತಿರ ನಡೆದ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದವು. ಟೀಪು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಕೋಟೆಗೆ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದನು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸೈನ್ಯಗಳು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದಾಗ, ಟೀಪು ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಹೋರಾಡಿ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಮಡಿದನು. ಇವನ ಮರಣದೊಂದಿಗೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟೀಷರು ತಮ್ಮ ರಾಜತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಸೇನಾಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಪೂರ್ಣ ಜಯಗಳಿಸಿದರು.

ನಾವು ಮತ್ತು ಅವರು

ನಾವು ವಸಾಹತುದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ನಾಗರಕತೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿದೆವು. ಅವರಿಗೆ ಶಾಲೆ-ಕಾಲೇಜುಗಳ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನಕೊಟ್ಟೆವು. ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೆಂದರೇನೆಂದು ತಿಳಿಸಿದೆವು. ಅವರಿಗೆ ಇರುವ ಅಸಂಖ್ಯ ದೇವರುಗಳು ದೆವ್ವಗಳು, ಅವರ ಮಾಟ ಪದ್ಧತಿ (ಇದನ್ನು ಮ್ಯಾಜಿಕ್ ಎಂದು ಕರೆದರು) ಕಂದಾಚಾರಗಳು ಹೇಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಾರಕವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟೆವು ಎಂದು "ಅವರು" ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. (ಸೈದನಲ್ಲಿ "ಅವರು" ಮತ್ತು "ನಾವು" ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.) ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ನಾವು ಅಂದಾಗಲೂ ಒಂದೇ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ

ರೀತಿಯ ಉಪಕರಣಗಳಿದ್ದವು–ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿ ಕಾನೂನಿನ ವರೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ; ಯುರೋಪಿನ ಮೇಲರಿಮೆ (Superiorty complex) ಇವೆಲ್ಲವು ಏಕ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವಂಥದ್ದಲ್ಲ. ಹಾಗೆನೋಡುವುದಿದ್ದರೆ ವಸಾಹತು ನೀತಿಯು ಒಂದೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ನಿಲುಮೆಯನ್ನು ತಳೆದಿತ್ತು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣದ ಸೂತ್ರದ ಮೂಲಕ ನೋಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ನಿಘಂಟುಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣ

1933ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದವರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್–ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು ತಯಾರಿಕೆಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡರು

ರೆವರೆಂಡ್ ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಅವರ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ **1899**ರಲ್ಲಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು

ಮೌಲ್ಟನ್ ಹೇಳಿದ್ದು – 'ಓಲ್ಡ್ ಟೆಸ್ಟಮೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರಿಗೆ ಇರುವ ಪರಿಶ್ರಮ ಪಾದ್ರಿಗಳಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲೆ ಹಲವರಿಗೆ ಇಲ್ಲ'

ಆರ್.ಎನ್. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಕೊಣನೂರು ಅಹೋಬಲಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ತಿಳಿಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ (ಪ್ರಥಮ ಭಾಗ)ವೆಂಬ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಬರೆದರು (**1935**). ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವು ಮಿಡಲ್ **11**ನೆಯ ತರಗತಿಗೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅಂತಸ್ತುಗಳಿವೆ :

1 ನೆಯ ಅಂತಸ್ತು : ಈಗಿನ ಪ್ರೈಮರಿ **3**ನೆಯ ವರ್ಷದ ತರಗತಿ. ಲೇಖಕರ ಪ್ರಕಾರ ಇದರಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಬೇಕಾದ್ದು :

1. ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ, ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನಷ್ಟು ಗೊತ್ತು ಮಾಡುವುದು .
2. ಪದ ನಿರ್ದೇಶನ – ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ

2 ನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ (ಪುಸ್ತಕಬೋಧೆ ಈಗಿನ ಪ್ರೈಮರಿ **4**ನೇ ವರ್ಷದ ತರಗತಿ)

1. ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ತೃಪದ, ಕರ್ಮಪದ, ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಆರಿಸುವುದು
2. ಪದನಿರ್ದೇಶನ
3. ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕರಣ – ಸಂಧಿ ಪ್ರಕರಣ .ಪದಪ್ರಕರಣ – ನಾಮ ಪದಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಲಿಂಗ ವಚನ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಜ್ಞಾನ
4. ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನ

3 ನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ (ಈಗಿನ ಮಿಡೆಲ್ 1ನೆಯ ವರ್ಷದ ತರಗತಿ)

1. 2ನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಅಂಶಗಳ ಪುನರಾವೃತ್ತಿ
2. ನಾಮಪದದ ಭೇದಗಳು ವಿಶದವಾಗಿ. .ಅವ್ಯಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಭೇದಗಳು
3. ವಾಕ್ಯಪ್ರಕರಣ
4. ಪದನಿರ್ದೇಶನ
5. ಪದ ಸ್ವರೂಪ ಕಥನ
6. 4ನೆಯ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ (ಈಗಿನ ಮಿಡಲ್ II ನೆಯ ತರಗತಿ (ಪು. XIX)

ಇದು ಏನನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದರೆ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ವ್ಯಾಕರಣದ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ವ್ಯಾಕರಣ ಭಾಷೆಯ ಶರೀರ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಮಾದರಿಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡಲಾಯಿತು.

ನಿಯಂತ್ರಣ

ಮೂಲತಃ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ **(Civil Society)** ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಾನೂನು, ಕೋರ್ಟು, ನಿಯಮ ಸಂಹಿತೆಗಳು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪರಕೀಯುವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಅದು ದೇಶೀಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆ : ಆಢಳಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪಲ್ಲಟಗೊಳಿಸಿ ಅದರ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಅವರ ಕಾನೂನುಗಳು ಜ್ಞಾನದ ಮಾದರಿಯೊಂದಿಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದಿದ್ದರೆ, ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆಯೇ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಜಗತ್ತು. ಅಧಿಕಾರವೆಂದರೆ ಒಂದರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸುವುದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾನತೆಯೆನ್ನುವುದಕ್ಕಂತೂ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅರ್ಥ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಾರತೀಯರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರವು ತನ್ನ ಕಾನೂನುಗಳಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಿತು. ಅಧಿಕಾರದ ಪ್ರಮುಖ ಗುಣವೇ ಅದು : ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸುವುದು. ಸರಕಾರ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಶರು ಭೌತಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಕರಗಳಾದವು. ಶಾಲೆ–ಕಾಲೇಜುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅದು ಭಾರತೀಯರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಿಕ

ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಭೌತಿಕವಾಗಿ (ದೈಹಿಕ) ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರ ಮೇಲೆ ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲಕ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸುವುದು ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಯಿತು. ಈ ಮೂಲಕ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರವು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಒಂದು ಅನುಕ್ರಮತೆಯಲ್ಲಿ (ಒಂದು ಖಾಲಿಯಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ) ರೂಪಿಸಿತು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಹರೆಗಳನ್ನು ಹೇರುವುದರ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ತಂದಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು, ರೈತರು, ಹೆಂಗಸರು ಎಂಬ ಭೇದಗಳು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಾನೂನಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ನಿಯಮ (**System**) ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ. ಇದರಿಂದ ಹೊಸ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು.

ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಜ್ಞೆ

ಪ್ರಭುತ್ವವು ಮತ್ತೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರ್ಗವನ್ನು ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಚಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರ್ಗದ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ದೇಹ ತನ್ನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದು. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಂಡಂತೆ – ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರ್ಗದ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪ್ರಭುತ್ವವು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬಹುದು. ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೇಲೆ ಕಟುವಾದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೇರಬಹುದು. ಈ ಕೆಲಸವು ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೇಲೆ ತರುವ ಒತ್ತಡವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಭುತ್ವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮತ್ತೆ ಆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಹೊರಗಡೆ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಾಡಿದಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿ–ಸಮಾಜ ಒಂದು ಸಮತಲದ ರಚನಾ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ (**Sudipta Kaviraj**).

ಹೀಗೆ ಅಧಿಕಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ.

ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ

ಒಂದೇ ಭೂ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಒಂದೇ ನಿಯಮಾವಳಿಯು ಕ್ರಮೇಣ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು ಮೊದಮೊದಲು ಕಲ್ಕತ್ತಾ (ಬಂಗಾಳ) ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ : ಮದರಾಸು ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ, ಬಾಂಬೆ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ನಿಯಮಗಳಿದ್ದರೆ ಅನಂತರ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅನನ್ಯತೆ, ಒಂದು ಅಧಿಕಾರ, ಜನರನ್ನು ಒಂದೇ ಮನೋಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ. ಇದು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು. ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ

ಅನಂತರ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಕೈಗಾರೀಕರಣ, ಬಂಡವಾಳವಾದ ಮೂಲತಃ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿತ್ತು. ಚರ್ಚುಗಳು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ನಡುವೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಸಂವಾದಗಳು ನಡೆದವು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಬಂದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳು ಅವಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಮೂಲತಃ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಾನೂನು, ಕೋರ್ಟು, ನಿಯಮ ಸಂಹಿತೆಗಳು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪರಕೀಯವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಅದು ದೇಶೀಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆ : ಆಢಳಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪಲ್ಲಟಗೊಳಿಸಿ ಅದರ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಅವರ ಕಾನೂನುಗಳು ಜ್ಞಾನದ ಮಾದರಿಯೊಂದಿಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದಿದ್ದರೆ, ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆಯೇ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಜಗತ್ತು. ಅಧಿಕಾರವೆಂದರೆ ಒಂದರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸುವುದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾನತೆಯೆನ್ನುವುದಕ್ಕಂತೂ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅರ್ಥವೂ ಉಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಾರತೀಯರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರವು ತನ್ನ ಕಾನೂನುಗಳಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಿತು. ಅಧಿಕಾರದ ಪ್ರಮುಖ ಗುಣವೇ ಅದು ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸುವುದು. ಸರಕಾರ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಶರು ಭೌತಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಕರಗಳಾದವು. ಶಾಲೆ–ಕಾಲೇಜುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅದು ಭಾರತೀಯರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಭೌತಿಕವಾಗಿ (ದೈಹಿಕ) ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರ ಮೇಲೆ ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲಕ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸುವುದು ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಯಿತು. ಈ ಮೂಲಕ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರವು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಒಂದು ಅನುಕ್ರಮತೆಯಲ್ಲಿ (ಒಂದು ಖಾಲಿಯಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ) ರೂಪಿಸಿತು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಹರೆಗಳನ್ನು ಹೇರುವುದರ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ತಂದಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು, ರೈತರು, ಹೆಂಗಸರು ಎಂಬ ಭೇದಗಳು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಾನೂನಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ನಿಯಮವನ್ನು ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ. ಇದರಿಂದ ಹೊಸ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು.

ನಿಯಮ ಬದ್ಧ ನಿರೂಪಣೆ

ಎಡ್ವರ್ಡ್‌ಸೈದ್ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯವಾಗಿದೆ. ವಿವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಹಿಯೆನ್ನುವುದು ನಿಯಮ ಬದ್ಧ ನಿರೂಪಣೆ. ಪರಸ್ಪರ ಒಪ್ಪಂದದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನಾಗಲೀ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಏಕತೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ಮೂಡಿ ಬಂತು. ಅದನ್ನು ನಾವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಎನ್ನುವುದು ಬರಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತದ ವಿರುದ್ಧ ರೂಪು ತಳೆದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾದರೂ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ರೂಪಕವಾಯಿತು. ಇದೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ನಿರಂಕುಶಮತಿತ್ವ

ನಾನಾವತಿ ಮತ್ತು ಅಂಜಾರಿಯಾರವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತ ನಿಗದಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಗೇಣಿಯ ಕ್ರಮವು ಹಲವಾರು ವಿಧದ ಕೇಡುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಹಾಜರಿಲ್ಲದ ಭೂಮಾಲಿಕತ್ವ, ಮಿತಿಮೀರಿದ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿ, ಗೇಣಿದಾರರ ಆರ್ಥಿಕ ಗುಲಾಮಗಿರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೇ. ಆದರೆ ಮಿಕ್ಕ ಗೇಣಿ ಪದ್ಧತಿ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳೂ ಸಹ ಈ ಕೇಡುಗಳಿಂದ ವಿಮುಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾದ ಏಕೈಕ ಕ್ರಮವೊಂದು ಇಲ್ಲದಿರುವುದ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯಪೂರಿತ ಹಾಗೂ ನಿರಂಕುಶವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಬಡವರ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರ ಅಸಹಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ರೂಪಿತವಾದ ಈ ಗೇಣಿ ಕ್ರಮವು ಸದರಿ ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರನ್ನು ಇನ್ನೂ ನಿರ್ಗತಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅವರು ಮನಸೋಇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಂಡಿದೆ.

ನಿರಾಕರಣೆ

ಬ್ರಿಟೀಶರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭ ಕಂದಾಯ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಚಳುವಳಿಯು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಸಹಿತವಾದ ಯುದ್ಧವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಾಂಧಿಯವರು ಅದಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯುವ ಆ ಮೂಲಕ ಅವರ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕ್ರೋಢೀಕರಣದ ತತ್ವವನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಕೂಡಾ ಇದಾಗಿತ್ತು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಕರನಿರಾಕರಣೆಯ ತತ್ವವು ಎರಡರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿತ್ತು.

ನಿರಾಕರಣೆ ಮತ್ತು ಸ್ವ ಅನನ್ಯತೆ

ನಿರಾಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗ ಜಾತಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಕೂಡಾ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಿರಾಕರಣೆ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಸ್ವ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ನಿರಾಕರಣೆಯು ಮೇಲರಿಮೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ. ನಿರಾಕರಣೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ-ಅದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾಳಜಿ. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಂಶಗಳ ಕುರಿತು ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಯ ತಾತ್ವಿಕತೆಯು ದಾಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಜಮಿನುದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆರಾಧಿಸುವುದು; ಶರಣಾಗುವುದು ಭಕ್ತಿಯ ಗುಣ. ಆದರೆ ನಿರಾಕರಣೆಯು ಹಾಗಲ್ಲ. ಅದು ತಿರಸ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿರಾಕರಣೆ ಗುಣವಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಯು ತಾನು ಯಾವುದನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತದೋ ಅದನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಯು ತಾನು ಯಾವುದನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಬದ್ಧತೆಯಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವವರು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಮತ್ತು ಕೆಳವರ್ಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ನಿರಾಕರಣೆಯನ್ನು ಒಂದು ಆಯುಧವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಿರಾಕರಣೆಯು ಋಣಾತ್ಮಕ ಅಂಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅದು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ವೈರುದ್ಧ್ಯಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಮಾಜದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಯಿತು. ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಣೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಅನನ್ಯತೆಯೂ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಾಯಿತು.

ನಿರಾಕರಣೆಯ ಮನೋಸ್ಥಿತಿ

ನಿರಾಕರಣೆಯು ನಿಷೇಧಾತ್ಮಕ ಧೋರಣೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದು ಧನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಜನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ನಿರಾಕರಣೆಯು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಮನೋಭಾವವು ಜನ್ಮ ತಳೆಯುವುದು ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೂಲದಿಂದಲೇ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಸರಳತತ್ವವು ಬೇಡವೆಂಬುದರ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದು ನಿಷೇಧಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪದ್ದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ನಿರಾಕರಣೆಯು ಸ್ವಯಂ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರಾಕರಣೆಯ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ನಿರೂಪಕರು

ಕನ್ನಡದ ಅನೇಕ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ನೇರ ಕ್ರಿಯಾಶಾಲಿಗಳಾಗಿರದೆ ನಿರೂಪಕರಂತೆ ಬರೆದರು. ಇದರಿಂದ ಪಲ್ಲಟಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಸುಲಭವಾಯಿತು.

ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ

ಇಡಿಯ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ತೋರಿಸುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಯಾವುದೇ ನಡೆ-ನುಡಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೇ ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರ್ಗ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯವನ್ನು ರೈಲ್ವೇ ಹಳಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಆಳ್ವಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಳಿಸುವ ವರ್ಗ ಹೊಸ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ (ರಣಜಿತ ಗುಹಾ – **Dominance without Hegemony**).

ನಿರ್ವಸಾಹತೀಕರಣದ ಬಹುರೂಪ

ನಿರ್ವಸಾಹತೀಕರಣವನ್ನು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಏಕರೂಪಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತೀಕರಣದ ವಿರುದ್ಧ ನಿಂತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಚಳುವಳಿಗಾರರಲ್ಲಿ. ಒಂದೊಂದು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಹಾಗೆಯೇ ನಿರ್ವಸಾಹತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಸುಲಭ ರೂಪಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು, ಬಂಡವಾಳವಾದ, ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಸರ್ವೋಚ್ಛ ಅಧಿಕಾರಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದವು (ಏಜಾಜ್ ಅಹಮದ್, 1999, ಪು. 18-21). ವಸಾಹತು ಶಾಹಿ ಅನುಭವವು ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಬಗೆಗೆ ಬರೆಯುವುದು ಕೂಡಾ ಈ ತರಹದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಭಾಗಗಳಾಗಿದ್ದವು. ದೇಶೀಯತೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಕೂಡಾ ಇದೇ ರೀತಿಯದು. ಹೀಗಾಗಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವಗಳನ್ನು, ಅದು ರೂಪಿಸಿದ ಪ್ರಜ್ಞಾವಲಯವನ್ನು ಸರಳಗೊಳಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಹೇಗೆ ದ್ವಿಮುಖ ಸರಕಾರವನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶರು ರೂಪಿಸಿದರೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ದ್ವಿ ವಿಧಾನ ಅಥವಾ ಬಹು ಮಾದರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಜನರು ವ್ಯವಹರಿಸಿದರು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೆನ್ನುವುದು ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆಗೆ ತಂದಿರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಲನೇಲತೆಯು ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಬಹು ಮಾದರಿಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು. ಕೆಳವರ್ಗದವರು, ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರು ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದು, ಮೌನದ ಮೂಲಕ. ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಗತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮಾದರಿಯದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆಯ ಸರಸೋತಿ – ಪಾರೋತಿಯರ ಹಾಗೆ ಅಥವಾ ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಐತ–ಪಿಂಚಲುವಿನ ಹಾಗೆ ! ಇಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತ ಅರಿವು ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನಂಥವರು ಪಶ್ಚಿಮದ ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಿ – ಅದೇ ರೀತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಅವಳ ಉಡುಗೆ ಇವಳಿಗಿಟ್ಟು, ಇವಳ ಉಡುಗೆ ಅವಳಿಗಿಟ್ಟು ಹಾಡ ಬಯಸಿದರು. ಶಂ.ಬಾ.ಜೋಶಿಯವರು ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಂನುಡಿಯ ಹುಟ್ಟು, ನಾಗಪ್ರತಿಮಾ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ತೀ.ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಬರೆದರು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ನಿರ್ವಾಸಹಾತೀಕರಣದ ಪ್ರಶ್ನೆ

ನಿರ್ವಸಹಾತೀಕರಣದ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಮುಗಿದಿದೆಯೆಂದೇ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯ, ನಿರ್ವಸಹಾತೀಕರಣದ ರಾಜಕಾರಣದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ಒಂದೇ ಸಾಲಿನ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಬರೆದಿಲ್ಲ, ಪಶ್ಚಿಮದ ಅನೇಕ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ವೈಸರಾಯ್‌ಗಳಿಗೆ; ಲಾರ್ಡ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕನಿಗೆ; ಮೆಕಾಲೆಗೆ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಧೋರಣೆಗಳು ಅವರ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿಶಸ್ತ್ರ ಕಾಯಿದೆ

ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬ್ರಿಟೀಶರು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ನಿಶಸ್ತ್ರಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. 1857ರಲ್ಲಿ ನಿಶಸ್ತ್ರ ಕಾಯಿದೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಬ್ರಿಟೀಶರ ಕುತಂತ್ರ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಮದ್ದುಗುಂಡು ಸೋರುಪ್ಪು ಗಂಧಕ
ಯಿದ್ದಗಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು ।
ಭಾರಿ ಶೀಕ್ಷಕೆವಳಗಾಗುವರು.
ಕುಂಪಣೆಯವರು ಸಾರಿ ಹೇಳಿದರು.
(ಇದು ಲಾವಣೆಯ ಒಕ್ಕಣಿಕೆ).

ಹಲಗಲಿಯ ಬೇಡರು ತಮ್ಮ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬ್ರಿಟೀಶರ ಈ ನೀತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೆದ್ದಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟೀಶರಿಗೆ ಹಲಗಲಿಯ ಬೇಡರನ್ನು ಒಲಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ಸಶಸ್ತ್ರ ಪೋಲೀಸು ಪಡೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಅವರ ಮೇಲೆಯೂ ಹಲಗಲಿಯ ಬೇಡರು ಗುಂಡಿನ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಸುರಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ನಿಯಮಿತ ಸೈನ್ಯ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರ ಸೇನಾ ಪತಿಯಾಗಿದ್ದವನು ಲಾಯಿಟ್ ಹಾಗೂ ಬೇಡರ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಾರ್ ಸಾಹೇಬ್ ಎಂಬುವನೂ ; ಬೆಂಕಿನವಾಬ ಎನಿಸಿ ಕೊಂಡವನೂ ಆದ ಬೊಂಬಾಯಿ ಎನ್.ಐ.ನ 24ನೆಯ ದಂಡಿನ ವಿಲಿಯಂ ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಕೆರ್ರ ಎಂಬುವನೂ ಹಲಗಲಿಯ ಬೇಡರನ್ನು ಮಟ್ಟ ಹಾಕಲು ಬಂದರು.

ಬೇಡರ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹೆಬಲಕ್ ಸಾಹೇಬನಾದ ಬೊಂಬಾಯಿ ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವಿಸ್‌ನ ಮಿ. ವಿಲಿಯಂ ಹೆನ್ರಿ ಹ್ಯಾವ್‌ಲಾಕ್ ಎಂಬ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನನ್ನು ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಇವನು ಆಮೇಲೆ ಬೆಳಗಾಂ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನಾಗಿಯೂ ಮೊದಲ ಸಹಾಯಕ ಕಲೆಕ್ಟರನಾಗಿಯೂ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅತಿರೇಕದ ಹಂಚಿಕೆಗಳೇನನ್ನೂ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯ ಬೀಳದಂತೆ ಶಾಂತರೀತಿಯಿಂದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವಂತೆ ಬೇಡರ ಮನವೊಲಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇವನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ವಿಕ್ಷೋಭೆಯ ತುಂಟರ ನಾಯಕರಿಂದ ಹೇಗೂ ಇವನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲ ನಿಷ್ಫಲವಾದವು. ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅವನು ಕಂಡೂ ಕಾಣದಂತೆ ಗಾಯಗೊಂಡ. ಅನಂತರ ನಿತ್ಯ ದಾಳಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಬೇಡರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ನಷ್ಟವಾಗಿ, ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಡೆಯೂ ಕೆಲವರು ಗಾಯಗೊಂಡಮೇಲೆ, ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಶಿಕ್ಷೆಯೆಂಬಂತೆ ಅದನ್ನು ಸುಡಲಾಯಿತು. ಬಂಡೆದ್ದವರಿಗೆ ಆಗುವ ಶಾಸ್ತಿಗೆ ಇದೇ ಉದಾಹರಣೆಯೂ ಆಯಿತು.

ಹೊತ್ತು ಬಂದಿತು ಮತ್ತ ನೋಡರಿ ಕತ್ತಿ ಹಿಡುವ ಜನಕ
ಶಿತ್ತಿನ ಮಂದಿ ಭಂಟರ ಹಲಗಲಿ ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ ದಡಕ
ವಿಲಾತಿಯಿಂದ ಹುಕುಮಂ ಕಳವಿದರ ಕುಂಪಣಿಸರಕಾರಾ
ಎಲ್ಲ ಜನರನಾ ತರಿಸಿ ಜೋರಿ ಮಾಡಿ ತರಬೇಕ ಹತಾರಾ
ಕತ್ತಿ ಕಟಾರಿ ಕೈ-ಚೂರಿ ಬಾಕು ಗುರ್ದಿ ಸುರಾಯಿ ಚಕ್ರಾ
ಬಾಲಿಯ ಬರ್ಚಿ ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿ ನೋಡ ಬಾಣಬಿಲ್ಲಿನವರಾ
ಪಟಾತ ಪಿಸ್ತುಲ ಕರುಲಿ ತೇಗಾ ಚಾಪಗೊಡ್ಲಿಶಸ್ತ್ರಾ
ತೋಪು ತುಬಾಕಿ ಹೊಡವು ಮದ್ದ ಗುಂಡ ಬಿಡಬ್ಯಾಡರಿ ಚೂರಾ

ಮುಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟವರಿಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷದ ಬೇಡಿ ಹಾಕರಿ ಪೂರಾ
ಕೊಡದ ದಿಟಾಯಿ ಮಾಡಿದವರನಾ ಕಡದ ಹಾಕರಿ ತಾರಾ ॥ ಚ್ಯಾಲ ॥

ನಿಸರ್ಗ

ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಕವಿಗಳು ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿರುದ್ಧದ ಸೆಣೆಸಾಟಕ್ಕೆ ಒಂದು ಆಯುಧವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಇದು ಕೇವಲ ನಿಸರ್ಗವಲ್ಲದೆ ದೇಶೀಯತೆಯ ಅನುಭವವಾಗಿ, ಭಾರತೀಯತೆಯ ಹುಡುಕಾಟವಾಗಿ, ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಬಿಂಬವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಹೊಸ ಒಂದು ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯದ ಕವಿಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಸ ಅರ್ಥ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮುಖಾಂತರ ತಮ್ಮ ಗಂಭೀರ ಕಾಳಜಿಯ ರೂಪುರೇಷೆಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ನವೋದಯದ ಬಹುತೇಕ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರತೀಕಗಳು ಸ್ತ್ರೀತ್ವದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರತೀಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ರೋಹದ ನೆಲೆಯಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಕೂಡಾ ಚರ್ಚಾರ್ಹ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರತೀಕಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಫೆಮಿನಿಸ್ಟರು ಹೇಳುವಂತೆ ನಿಸರ್ಗದ ಶಕ್ತಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಪುರುಷ ನಿರ್ಮಿತ ಶಕ್ತಿಯೊಳಗೆ ಒಂದು ಆಯುಧವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆ

ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಯಿದು. ಕೋರ್ಟು, ಕಾನೂನು, ಭೂಮಿಯ ಅಳತೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಂದಾಯ – ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳು ಅಧಿಕೃತ ಚಹರೆಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡವು. ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಆಢಳಿತಾತ್ಮಕ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ನಿಯಮಗಳು ಬಂದುದರಿಂದ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು 'ದ್ವಿಮಾದರಿ'ಯೊಂದಿಗೆ ವಾಸಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಮಾದರಿಗಳು ತುಂಬಾ ಹೊಸದಾಗಿದ್ದವು. ಏಕರೂಪವಾದ ನಿಯಮಗಳು ; ಕಾನೂನುಗಳು ಬ್ರಟೀಶ್ ಆಢಳಿತ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿದ್ದರೆ, ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಅದು ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರವಾಗಿತ್ತು. ಆಢಳಿತ ನೀತಿಯು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮೇಲೆ ಗಾಢ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರತೊಡಗಿತು. ಕಾನೂನುಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನ ಕ್ರಮದೊಳಗೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಅಂತರ್ಗತ ಸಂಬಂಧದೊಳಗೆ ಕಾನೂನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರಿಂದ

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕೂಡಾ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಕಾನೂನುಗಳು ಅಧಿಕಾರದ ಪರವಾಗಿದ್ದವು. ಸಾಮಾನ್ಯರ ಮೇಲೆ ಅದು ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಿತು. ಇದರ ಕಠೋರ ನೀತಿಯೇ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಕಾಯಿದೆ ಭಂಗ ಚಳುವಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಕಾಯಿದೆ ಭಂಗ ಚಳುವಳಿಗಳು ಇಡೀ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಪಸರಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದು ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯ ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಾನೂನುಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೇರವಾಗ ಅನುಸರಿಸಿದ ನೀತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕೂಡಾ ನಾವಿಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನೇಕ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳು ಆಗಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳೆಂದರೆ, ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಕಾನೂನುಗಳು ಅಗತ್ಯ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವ ಪರಿಕಲ್ಪಿಸಿದ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸಿದ ಅಪರಾಧ ಸಂಹಿತೆಗಳು. ಅದು ಕೆಲವನ್ನು ಅಪರಾಧವೆಂದು ಹೇಳಿತು. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರನ್ನು ಕೂಡಾ ಅಪರಾಧಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿತು. ನಿಶಸ್ತ್ರೀಕರಣ ಕಾಯಿದೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸಲು ಬ್ರಿಟೀಶರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳಿಂದಾಗಿ "ಪೌರರು" ಪಶ್ಚಿಮವನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನಕಾರರು ಅದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದ ಅಂದರೆ ಶಸ್ತ್ರಹಿಡಿಯದೆ – ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪರಮಾಧಿಕಾರದ ಒಡಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು.

ನೆಹರೂ ಚಿಂತನೆ

ಆಧುನಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಡಪಂಥೀಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಬೇಕೆಂದು ನೆಹರೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎರಡನ್ನೂ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ನೆಹರೂರವರ ಚಿಂತನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಹಳೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ದೊರೆಯಲಾರದು ಎನ್ನುವುದು ನೆಹರೂ ಅವರ ನಂಬಿಕೆ. ನೆಹರೂ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವತಾವಾದ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಉತ್ಸಾಹ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಭೌತಿಕವಾದಿ ಕೌಶಲವನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ನೆಹರೂ ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ನೇಗಿಲು

"ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಅಂಥ ಯಾವ ರಿವಾಜು ಇಲ್ಲವೇನು ?" "ಸರಕಾರದವರು ಇದೇ ರೀತಿ ಇನ್ನು ಹತ್ತು ವರ್ಷ ನಡೆಸಿದ್ದಾದರೆ, ನಾಳೆ ನೇಗಿಲು ನೊಗ ಹಿಡಿಯಲು ಕೆಳಗಿನವರು ಯಾರ್‍ಯಾರೂ ಬರಲಾರರು. ಆಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಹೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಟರಾಯಿತು" (ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ, ಪು. 138). ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾದಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜನಾಂಗವು ಜಮೀನನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ನಾಳೆಯ ದಿನ ಒಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳು ಸಿಕ್ಕಲಾರರು ಎನ್ನುವ ಆತಂಕಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಜಾತಿಯ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವು ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಕಳಂಕಿತವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಅನುಮಾನವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಇತ್ತು. ಕಾರಂತರು ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೊಗ ಹಿಡಿಯುವುದು ಆಳು ಮಕ್ಕಳ ಕೆಲಸ.

ನೇಟಿವ್

ಕಬ್ಬನ್ ನಂತರ 1862ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಚೀಫ್ ಕಮಿಷನರಾಗಿ ಬಂದ ಬೌರಿಂಗ್ (1862–70) ಅವರು ಇಂಡಿಯಾ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ವರದಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಮತ್ತು ಕೊಡಗಿನ ಪ್ಲಾಂಟರುಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಾಲತ್‌ಗೆ ಬದಲು ಭೂ ಕಂದಾಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆಂದೂ, ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಇದೆಯೆಂದೂ, ಕಂದಾಯ ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾಲೀಕತ್ವ ಬರುವುದೆಂದೂ, ಭೂ ಮಾಲೀಕತ್ವ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆಂದೂ, ನೇಟಿವ್ ಜನ ಹೊಸದಾಗಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ಮಾಡದಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಅವರ ಮುಂದಾಳುತನ ವಹಿಸದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಬೆಳೆಯಿಂದ ಲಾಭ ಇದೆ ಎಂದು ಮನದಟ್ಟಾದರೆ ಲಾಭ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು.

ಆದರೂ ಬೌರಿಂಗ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಲಿಲ್ಲ. ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಭೂಕಂದಾಯ ಆಗಲೇ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮೈಸೂರಿನ ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗ ಕಾಫಿ ನಗರ್ ಡಿವಿಜನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ನೇಟಿವ್ ಜನರು ಅದಕ್ಕೆ ತಕರಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ಮಂಜರಾಬಾದ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭೂಕಂದಾಯ ಸರಿ ಎಂದು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಒಂದೇ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ತರಹ ಪದ್ಧತಿ ಬೇಡ ಎಂದು ಕೈಬಿಟ್ಟರು.

ನೇರ ಆಡಳಿತ

ಬ್ರಿಟೀಷರ ಪ್ರಥಮ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆದ ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನು ತನ್ನ 18 ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಮಾಸ್ತನಾಗಿ

ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಂದಾಗಿ 1771ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ರಾಜ್ಯಪಾಲನಾದನು. 1773ರಲ್ಲಿ ರೆಗ್ಯುಲೇಟಿಂಗ್ ಕಾಯಿದೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವನು ಬಂಗಾಳದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡನು. ಈ ಕಾಯಿದೆಯು ಅವನಿಗೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಮತ್ತು ಬೊಂಬಾಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು.

ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನು ಹಲವಾರು ವಲಯುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತಂದ. ಮೊದಲಿಗೆ ಆಡಳಿತ ವಲಯವು ಅವನ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದಿದ್ದಿತು. ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಅವನು ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ. 1765ರಲ್ಲಿ ಕ್ಲೈವನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದ ದ್ವಿ ಸರ್ಕಾರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದನು. ಬಂಗಾಳ ಪ್ರಾಂತದ ಮೇಲೆ ಕಂಪನಿಯ ನೇರ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಕಂಪನಿಯ ದಿವಾನಿ ಹಕ್ಕಿನ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಿನ ಕಂದಾಯವನ್ನು ತನ್ನ ಸೇವಕರ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ನೇರವಾಗಿ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಢಿಗೆ ತಂದನು. ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರ್‌ಗಳ ಉಪ ನವಾಬರ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದ.

ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಲು ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದನು. ಕಂದಾಯವನ್ನು ಐದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಗೆ ಹರಾಜಿನ ಮೂಲಕ ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲು ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಬೋರ್ಡ್ ಆಫ್ ರೆವಿನ್ಯೂ ವಿಭಾಗವನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು.

ಉಪ್ಪು, ಅಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಶೇಕಡ 2 1/2 ಯಷ್ಟು ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಕಡಿಎಮ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯಗಳು ಬೆಳೆದವು. ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಮೂಲೆಯವರೆಗೂ ವಸ್ತುಗಳು ಯಾವ ಆತಂಕವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನೇ ಜಂಬ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ.

ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನು ಅನೇಕ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ದಿವಾನಿ ಅದಾಲತ್ ಮತ್ತು ಫೌಜುದಾರಿ ಅದಾಲತ್ ಎಂಬ ಸಿವಿಲ್ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದನು. ಇವುಗಳಿಂದ ಬಂದ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾದರ್ ದಿವಾನಿ ಅದಾಲತ್ ಮತ್ತು ಸಾದರ್ ನಿಜಾಮತ್ ಅದಾಲತ್‌ಗಳು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಈ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನು ಹಿಂದೂ

ಕಾನೂನುಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ನ್ಯಾಯಾಡಳಿತವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುಲೋಸುಗ, ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ನ್ಯಾಯ ವಿತರಣೆಗೆ ಗಡಿಯನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡಿ, ಅಧಿಕ ದಂಡವನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದ.

ನೇರ ಕಂದಾಯ

ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗದವರ ಹಣವನ್ನು ಕಸಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನೇರ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿಯೊಂದೇ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ 1860ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಅಲ್ಪಕಾಲದ ಪ್ರಯೋಗದ ನಂತರ ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆಯ ವಸೂಲಿಯನ್ನು ರದ್ದು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಮರಳಿ ಅದನ್ನು ವಿಧಿಸಿದ್ದು 1886ರಲ್ಲಿಯೇ.

ನೇಶನ್

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು, ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಭಾವನೆಯು ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗದೆ ನೇಷನ್ ಎನ್ನುವುದು ಲ್ಯಾಟೀನ್ನಲ್ಲಿ Natio ಬಂತು. Natio ಎಂದರೆ ಜನಾಂಗವೆಂದು ಅರ್ಥ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರವೆನ್ನುವುದನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯೆಂದೂ, ರಾಜನೆಂದೂ, ಪ್ರದೇಶವೆಂದೂ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಭಾವವನ್ನು ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ಯವರು ಧರ್ಮಗುಣವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. (ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ೧೯೮೫. ಪುಟ:೪೮)

ನೇಶನ್ ಮತ್ತು ಸ್ಟೇಟ್

ಹೆಗಲ್‌ನ ಪ್ರಕಾರ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪರಿಕರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೆಗಲ್ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಅದರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅನಾಗರಿಕ ಜನರಿಗೆ ಚರಿತ್ರೆಯಿಲ್ಲ. ಅವರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾರರು ಎಂದು ಆತ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ. Nation ಮತ್ತು State ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಹೆಗಲ್ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ನೇಷನ್ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧುತ್ವ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಸ್ಟೇಟ್‌ನ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಆದರ್ಶಗಳೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. (Martin shaw (ED:) 1985p.105)

(ನೋಡಿ: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ)

ನೈತಿಕ ನಿಲುವು–ವೈಯಕ್ತಿಕತೆಯ ವಿಕಾಸ

ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಶ್ವದ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಕನ್ನಡ ನವೋದಯದ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಈ ತಾತ್ವಿಕತೆಯು ಸಮಾಜವಾದಿ ಚಿಂತನಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳಲ್ಲ. ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯ ವೆಂಬ ಪರಿಭಾಷೆಯೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಕಾಸ ವೆಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ಕವಿಗಳು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಘನತೆಯು ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಎನ್ನುವ ಗ್ರಹಿಕೆಯು ಆ ಹೊತ್ತಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿದೆ.

ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಕಾಸ , ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕತೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂದವು. ಆದರೆ ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಈ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಚರ್ಚಾರ್ಹವೂ ಹೌದು.

ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯದ ವಿಸ್ತರಣೆ

ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯದ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಭಾರತೀಯ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು.

ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನದ ಹಕ್ಕು

ರಾಜಕೀಯ ನೀತಿಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮನ್ರೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಉದಾರತೆಯ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ. ೧೮೧೪–೧೮೧೬ರ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮನ್ರೋ ಭಾರತೀಯ (ದೇಶೀಯ) ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿಗೆ ಹೊಸ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ. ಅವನ ಉದಾರವಾದಿ ನೀತಿಯೇ ಅವನ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಮನ್ರೋ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ : ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಗಳಿವೆ. ಪ್ರಭುತ್ವವು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬಾ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ವಹಿಸಿದೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು : ಧರ್ಮಗಳು : ಅಲೌಕಿಕದ ಬಗೆಗಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಒಳಜಗಳಗಳಿವೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಸೌಹಾರ್ದಗಳಿವೆ. ಸರಕಾರವು ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಮನ್ರೋ ಸರಕಾರದ ಈ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು ತುಂಬಾ ಕೃತಕ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿಯ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಲೆಕ್ಟರ್‌ಗೆ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನದ ಹಕ್ಕು (Judicial Power) ಮತ್ತು ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರ (ದಂಡದ ಹಕ್ಕು) ಎರಡನ್ನು ಕೊಟ್ಟ. ಭಾರತೀಯ

ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟ. ಅವರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿದ. ೧೮೧೪-೧೮೧೬ ಅವನ ಯಶಸ್ಸಿನ ಕಾಲವೆಂದೇ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನ್ಯಾಯ ಧರ್ಮ ಸಮಿತಿ

ಇದರಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಧರ್ಮ ಸಮಿತಿಯ ಸ್ವರೂಪವೂ ಹೀಗಿತ್ತು : (ಇಂಡಿಯಾ ಸರಕಾರದ ರಚನೆ, ಪುಂ. ಅ. ಗೋ, 1929, ಪು. 94-105).

ಇಂಡಿಯಾ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾವೆಂದೂ ಆಶ್ರಿತ ರಾಜ್ಯಗಳೆಂದೂ ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನುಳ್ಳುದಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1886ನೆಯ ವರ್ಷದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಶಾಸನ(Statue 52 and 53, Vict. Cap. 63)ದ ಮೇರೆಗೆ, ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸೇರಿ, ಇಂಡಿಯಾದ ಸರ್ವಾಧಿಪತಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೋ, ಪ್ರಾಂತಾಧಿಪತಿಯೊಬ್ಬನ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೋ, ಸರ್ವಾಧಿಪತಿಯ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೋ ಆಳಲ್ಪಡುವ ಭಾಗಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನವು ತನ್ನ ಮೂಲಾಧಿಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಯಾವ ವ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ನಡೆವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇವರನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೂ, ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿಡುವುದಕ್ಕೂ ಅಧಿಕಾರವನ್ನುಳ್ಳುದಾಗಿಲ್ಲ. ರಾಜದ್ರೋಹ, ಮಹಾಪಾತಕ(Felony)ಗಳ ಹೊರತು ಮತ್ತಾವ ಅಪರಾಧಕ್ಕೂ ಇವರು ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದ ಅಪರಾಧ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮೂಲಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಇತರ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯಲು, ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿಡಲು ಅದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೊಳಪಡದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನ(Chief Courts) ಗಳಾಗಲಿ, ನ್ಯಾಯಧರ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿ(Judicial Commissioners)ಗಳಾಗಲಿ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳ ಕೆಳಗೆ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಮೆಟ್ಟಲಾಗಿ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಜಾವ್ಯವಹಾರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ(District Judge)ನಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಕೆಲಗಿರುವ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳ ಮೇಲು ವಿಚಾರಗಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಅವನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನವೇ ಜಿಲ್ಲೆಗೆಲ್ಲಾ ಮುಖ್ಯನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನ. ಕೆಳಗಿನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ತೀರ್ಮಾನಗಳ ಮೇಲೆ ಅವನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಿನ್ನಹವುಂಟು. ಅವನ ಕೈ ಕೆಳಗೆ

ಕೆಳವಂಟ್ಟದ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿ(Subordinate Judges)ಗಳೂ ಮೂನಸೀಫ(Munsiffs)ರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನು ಬಿನ್ನಪಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವ ತೀರ್ಮಾನಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಬಿನ್ನಹವುಂಟು.

ಬಂಗಾಳ, ಮದರಾಸು ಮತ್ತು ಬೊಂಬಾಯಿ ಆಧಿಪತ್ಯಗಳೊಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಹಾರ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ(Advocate General)ನು ಇರುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿ ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನವೂ ದಾಖಲೆಯ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನ(Court of Record)ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಅದು ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಕಂದಾಯದ ಸಂಗ್ರಹ ವಿಚಾರ (Revenue Matters)ದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕೆಳಗಿನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮೇಲು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವಿರುವುದು.

ಅದರ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹಂಚಿಕೆಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನವು ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಯಾವ ಯಾವ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಯು ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯಾರ ಯಾರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಯು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು.

ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಒಬ್ಬ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿ (Chief Justice)ಯೂ, ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೂ ನಿರ್ಣಯಿಸುವಷ್ಟು ಮಂದಿ ಇತರೆ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದ ಪ್ರತಿನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಯೂ (1) ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಅಥವಾ ಐರ್ಲೆಂಡಿನ ಬಾರಿಸ್ಟರಾಗಲಿ, ಇಲ್ಲವೇ ಸ್ಕಾಟ್ಲೆಂಡಿನ ಅಡ್ವೋಕೇಟರುಗಳ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯನಾಗಲಿ, (2) ಇಂಡಿಯಾದ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಯ ಶಾಖೆಗೆ ಸೇರಿ, ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಇದ್ದಂಥವನಾಗಲಿ, (3) ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಕೀಳಲ್ಪಟ್ಟ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಯ ಪದವಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದಂತಹವನಾಗಲಿ, (4) ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದ ವಕೀಲನಾಗಿರುವಂತಹವಾಗಲಿ ಆಗಿರಬೇಕು.

ಪ್ರತಿ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಯ ಕಾಲಾವಧಿಯೂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿರುವುದು.

ಅಪರಾಧ ಸಂಬಂಧವಾದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನವು ಬಿನ್ನಹಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸತಕ್ಕ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಿನ್ನಹಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾಗುತ್ತವೆ.

ಭಾರತೀಯ ರಾಜನೀತಿಜ್ಞರು ಹಲವಾರು ಈ ನ್ಯಾಯಧರ್ಮ ಸಮಿತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿಯೇ ಅಗ್ರನ್ಯಾಯಪೀಠವೊಂದನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

1861ನೆಯ ವರ್ಷದ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಶಾಸನಾನುಸಾರವಾಗಿ, ಮದರಾಸು, ಬೊಂಬಾಯಿ ಮತ್ತು ಕಲಕತ್ತೆ ನಗರಗಳ ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯ ಸ್ಥಾನಗಳು ಅದೇ ವರ್ಷ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿವೆ. ಅಲಹಾಬಾದಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಾಂತದ ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನವು 1865ನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಾಡಾಯಿತು. 1916ನೆಯ ವರ್ಷ ಪಾಟ್ನಾ ನಗರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನವು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ಲಾಹೋರ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನವು 1616ನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಾಡಾಯಿತು.

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ದೊರೆಯ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನಾ ಸಭೆಯ ಅಂಗವಾದ ನ್ಯಾಯಧರ್ಮ ಸಮಿತಿ(The Judicial Committee of the Privy Council)ಯು ಇಂಡಿಯಾದ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಶಾಖೆಯ ಶಿಖರವಾಗಿದೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಇದೇ ತುತ್ತ ತುದಿಯ ನ್ಯಾಯಪೀಠ. ಈ ಸಮಿತಿಯು 1833ನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ರಾಜಮಂತ್ರಾಲೋಚನಾಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನೂ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ರಾಜಮುದ್ರಾ ರಕ್ಷಕ(Lord Keeper of the great Seal of England)ನೂ, ಈ ಅಧಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನಾ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರೂ, ಸಾಮಾನ್ಯ ನ್ಯಾಯಧರ್ಮ ಶ್ರೀಮಂತ(Lords of Appeal in Ordinary)ರೇ ಮೊದಲಾದ ಘನತರ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಥವಾ ಇದ್ದ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನಾ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರೂ ಈ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುವರು.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜಾ ವ್ಯವಹಾರಗಳ(Civil Matters)ಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾದ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನ(High Court)ವೂ ತನ್ನ ಪರಮೋಚ್ಛ ಅಧಿಕಾರ(Appellate Judiciary)ದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಮಾಡುವ ಕೊನೆಯ ತೀರ್ಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ನ್ಯಾಯಧರ್ಮ ಸಮಿತಿಗೆ ಬಿನ್ನಹ(Appeal)ವುಂಟು. ಆದರೆ ಈ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾದ ವ್ಯವಹಾರದ ಬೆಲೆಯು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಕೂಡದು. ತನ್ನ ಮತ್ತಾವ ತೀರ್ಮಾನವಾದರೂ ನ್ಯಾಯಧರ್ಮ ಸಮಿತಿಯ ಮುಂದೆ ಬಿನ್ನಹಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಪ್ರಧಾನ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನವು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರೆ, ಅಂತಹ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ತತ್ಸಮಿತಿಗೆ ಬಿನ್ನಹವುಂಟು.

ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ನ್ಯಾಯತೀರ್ಮಾನವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ, ಬ್ರಿಟೀಶರು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಭಾರತದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಾನೂನುಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಸರಿಯಾದರೂ ಪದ ನ್ಯಾಯತೀರ್ಮಾನವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್‌ನ ನಿಲುವು-ನ್ಯಾಯತೀರ್ಮಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಬ್ರಿಟೀಶರ ಪರವಾಗಿರುವಂತೆ, ಭಾರತೀಯ ನ್ಯಾಯ-ದಂಡನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹದಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಜಮೀನುದಾರರ ಆಸ್ತಿ ಬಗೆಗಿನ ನಿಲುವು ; ಅದರ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ಸರಿಯಾದ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನು ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಅದು ಕೊಡುವ ತೀರ್ಪುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುವಾಗ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬೆಂತಮ್ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ. ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜಾರಾಂ ಮೋಹನರಾಯ್ 1828ರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ : ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ನಡಾವಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ. ಜೇಮ್ಸ್‌ಮಿಲ್ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಅದರ ಮೇಲಿನ ಕಂದಾಯದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೂಪ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್ ಇತರ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಭಾರತೀಯರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಭಾರತೀಯರ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಆಗಿನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿದ. ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವೈಸ್‌ರಾಯ್‌ಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅವರವರ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ನ್ಯಾಯ ವಿಧೇಯಕ

ಹೀಗೆ ವೈಸ್‌ರಾಯ್‌ರವರ ಎಕ್ಸಿಕ್ಯೂಟಿವ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನ ಫೈನಾನ್ಸ್ ಮೆಂಬರ್ ಆಗಿದ್ದ ಸರ್ ಆಕ್ಲೆಂಡ್ ಕೋಲ್ವಿನ್‌ರವರು ನ್ಯಾಯ ವಿಧಾಯಕ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದರು. ನಮ್ಮ ಆಡಳಿತವು ಕಲುಷಿತವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಅದರ ವಿವರಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಈಚೀಚಿನ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ಅದೂ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸರಕಾರದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಹಣವನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡುತ್ತಿವೆಯೆಂಬುದೇ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಂತ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗಗಳವರು ಈ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದ್ದ ಹಿನ್ನೆಡೆಯ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಅವರುಗಳೇನೂ

ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಲ್ಯಾಂಕೆಷ್ಟೈರಿನ ಒತ್ತಾಯ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳು, ಸರಕಾರವು 1878ರ ಅನಂತರ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧವಾದ ಸುಂಕಗಳನ್ನು ರದ್ದು ಮಾಡಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಈ ರೀತಿ ಆಗುವುದರಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ರೀತಿಯಿಂದ ಕಂದಾಯದ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಭಾರತ ಸರಕಾರವು ಮೇಲ್ಪಟ್ಟವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ರಕ್ತಯುತವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಪಂಚಮ ಪ್ರೈಮರಿಶಾಲೆ

1897ರಲ್ಲಿ ಕುದ್ಮಲ್ ರಂಗರಾಯರು ಮಂಗಳೂರಿನ ಶೇಡಿಗುಡ್ಡೆ, ದೇರೆ ಬೈಲು, ಕೋಡಿಕಲ್ಲು, ಕಾಪಿಕಾಡು, ಕದ್ರಿ, ಉಡುಪಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ದರಖಾಸ್ತು ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ದಲಿತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ (ಪಿ. ಕಮಲಾಕ್ಷ, **1994**, ಪು. **13**). ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕುದ್ಮಲ್ ರಂಗರಾಯರು ಅನುಸರಿಸಿದ ಹಾದಿಯು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಅವರು ಗಮನ ಹರಿಸಿದ್ದು ಮೇಲು ಜಾತಿಯುವರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲಲ್ಲ. ಅವರ ಗಮನವಿದ್ದುದು ಕೆಳಜಾತಿಯವರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಡೆಗೆ. ಆದರೆ ಅವರು ದರಖಾಸ್ತು ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೂ ಆ ಶಾಲೆಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಡಿ. ಗೋವಿಂದದಾಸರು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ನಮ್ಮೂರು ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗೌವರ್ನಮೆಂಟ್ ಪಂಚಮ ಪ್ರೈಮರಿ ಶಾಲೆಯೊಂದು ನಡೆಯುತ್ತಲಿದೆಯೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು (ಎಂ.ಎಸ್. ಶೇಖರ್, **2007**, ಪು. **127**). ಆಗ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲೊಂದು ಪಂಚಮ ಬೋರ್ಡಿಂಗ್ ಮಿಡ್ಲೆಸ್ಕೂಲ್ ಏರ್ಪಾಡಾಗಿ **7–8** ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು ಎಂದು ಅಲ್ಲಿ ಅನ್ನ, ವಸ್ತ್ರ ಪುಸ್ತಕವೆಲ್ಲ ಉಚಿತವಾಗಿ ಸರಕಾರದವರೆ ಒದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾದಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ನನಗೆ ಹೇಗೋ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು (ಪು. **130**). ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೊಬ್ಬರು ಏಸು ತತ್ವಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನದಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು (ಅದೇ, ಪು. **138** ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರಕಾರವು ಪಂಚಮರಿಗೂ ಸ್ಕೂಲ್ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಪಂಚಾಯಿತಿ–1927

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಂಚಾಯತಿಯವರೂ ಪಂಚಾಯಿತಿಯು ಮೊದಲು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ನಂತರ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ, ಸದರಿ ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್ನಿನ

36ನೆಯ ಪ್ರಕರಣದ ಮೇರೆಗೆ ವಸೂಲು ಮಾಡತಕ್ಕ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕುದು. ಅವರು ಗೊತ್ತು ಮಾಡುವ ದರಗಳು 1ನೆಯ ನಿಬಂಧನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಿರುವ ದರಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಕೂಡದು. (ಮೈಸೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಕೈಪಿಡಿ–1934)

ಪಂಚಾಯಿತಿ ತೆರಿಗೆ–1927

ಒಂದು ಪಂಚಾಯಿತಿಯವರು ಈ ರೆಗ್ಯುಲೇಷನ್ನಿನ 36 ಮತ್ತು 37ನೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಮೇರೆಗೆ ಒಂದು ಕಂದಾಯ, ಸೆಸ್ಸು, ತೆರಿಗೆ ಅಥವಾ ಫೀಜನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದಾಗ ಅಥವಾ ಹಾಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಂದಾಯ, ಸೆಸ್ಸು, ತೆರಿಗೆ ಅಥವಾ ಫೀಜನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದಾಗ ಅವರು, ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಪಂಚಾಯಿತಿಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವ ಗ್ರಾಮ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಡಂಗೂರೆಯ ಮೂಲಕವೂ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯಿತಿ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೋಟೀಸನ್ನು ಚಿಕಟಾಯಿಸುವುದರ ಮೂಲಕವೂ ಪ್ರಕಟಿಸತಕ್ಕುದು. ಪಂಚಾಯಿತಿಯವರು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಯಾವ ತಾರೀಖಿನ ದಿನ ಪರ್ಯಾಲೋಚನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವರೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರತಕ್ಕುದು. ಸದರಿ ತಾರೀಖು, ಹೀಗೆ ಪ್ರಕಟಣೆಯಾದ ತಾರೀಖಿನಿಂದ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗಿಂತ ಮುಂಚಿತವಾಗಿರಕೂಡದು.

ಒಂದು ಕಂದಾಯ, ಸೆಸ್ಸು, ತೆರಿಗೆ ಅಥವಾ ಫೀಜನ್ನು ಹಾಕುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುವ ದರದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ತೆರಿಗೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಮನುಷ್ಯನ ಅಥವಾ ಸ್ವತ್ತಿನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ತೆರಿಗೆಯ ದರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿರುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಾದರೂ ಇದರ ಹಿಂದಣ ನಿಬಂಧನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ನೋಟೀಸಿನಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿರುವ ತಾರೀಖಿನ ದಿನ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಯವರು ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸುವ ತಾರೀಖಿನ ದಿನ ಬಾಯಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಾಗಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಸಲಹೆಯನ್ನಾಗಲಿ ತಿಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪಗಾರ

ಶಿರಸಿಯ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವಿವರಣೆಗಳಿವೆ. (ಸಂ : ವಿ.ಎಸ್. ಹೆಗಡೆ, 2005, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಕರಪತ್ರಗಳು, ಪು. 56, 88, 89).

ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ವೈಸ್‌ರಾಯರ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟ 11 ಮುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಗಾರ ತಿನ್ನುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಪಗಾರು ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಬೇಕೆಂದು

ಒಂದು ಶರ್ತು ಇತ್ತು. ಸರಕಾರವು ಇದನ್ನು ಖುಶಿಯಿಂದ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮಾನ್ಯಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವುದೇ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವು. ಮತ್ತು ಈ ಉದ್ದೇಶವು ಸಫಲವಾಗಹತ್ತಿತೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರವೇ ಈಗ ತಾನಾಗಿ ಹಣದ ಅಡಚಣೆ ಮೂಲಕ ಅನೇಕರ ಪಗಾರನ್ನು ಕೆಲ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತದೆಂದು ಉತ್ತಮ ಪುರಾವೆಯು. ಈಗ ಮುಂಬಯಿ ಸರಕಾರವು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದೊಳಗಿನ 3 ಮಂತ್ರಿಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದೂ ಮತ್ತು ಅದರಂತೆ ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ದೊಡ್ಡ ನೌಕರರ ಪಗಾರು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂತಲೂ ವಿಚಾರ ನಡೆದಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಪರಮಾಹೆ ಪಗಾರ	ನೂರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ
1500 ರೂ.	20%
500–1500	15%
200–500	10%
100–200	5%

ಪಟೇಲರು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಭೂ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿಯು ಇತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಹಾಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜರು ತಮ್ಮ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಭೂ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ರೈತನಿಗೆ ಕಾನೂನು ಬದ್ಧವಾದ ಹಕ್ಕುಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭೂ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಗ್ರಾಮಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಂದರೆ ಪಟೇಲರು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಂದಾಯ ನಿಗದಿಯನ್ನು ಪಟೇಲರು ಅಥವಾ ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪಟ್ಟಾ ನಿಗದಿ

ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೆಚ್ಚಿದರೂ ಹಾಲತ್ ತೆರಿಗೆಯಿಂದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಉತ್ಪನ್ನ ಹೆಚ್ಚಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಬ್ಬನ್ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದರು, ತೋಟಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹತೋಟಿ ಅವಶ್ಯಕ ಎಂದು. ಈ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಆಗ (1875ರಲ್ಲಿ) ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪಟ್ಟಾ ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಯ್ತು. ಪಡೆದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಂತಿಷ್ಟು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಗಿಡ ಹಾಕದಿದ್ದರೆ ಜಮೀನನ್ನು ವಾಪಸ್ಸು ಪಡೆಯಲಾಗುವುದೆಂಬ ಷರತ್ತನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಯುತ್ತ. ಕಬ್ಬನರೇ ಹೇಳಿದಂತೆ

ಪರಂಗಿ ತೋಟಗಾರರು ಬಹಳ ಭೂಮಿ ಪಡೆದು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದಂತೆ ಮಾಡಿ, ತಾವೂ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡದೆ ಅಥವಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಲೆಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತ ಇದ್ದುದು ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಬೆಲೆ ಬಂದಾಗ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಪಾಲು ಮಾಡಿ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪಠ್ಯಕೇಂದ್ರಿತ ಆಲೋಚನೆ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ. ಇದು ನಮ್ಮ ಓದಿನ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಠ್ಯ ಕೇಂದ್ರಿತ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಿರ್ವಚನಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಯಿತು.

ಪಠ್ಯಗಳ ಪುನರ್ರಚನೆ

ಪೌರಾತ್ಯ ಮಾದರಿಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಗಳು ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಂಕಥನಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದವು. ಜೊತೆಗೆ ಅವು ಪುನರ್ ರಚನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಯಿತು.

ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಪಶ್ಚಿಮ ಶೈಲಿಯ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಅದರ ವಾರಸುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಜ್ಞಾನದ ಅಧಿಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ನಿಲ್ಲಲು ಇದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಯೂ ಹೌದು. ಪೂರ್ವಪಠ್ಯಗಳ ನಿಜವಾದ ಮಾದರಿಗಳ ಹುಡುಕಾಟವು ಮಾತ್ರ ತುಂಬಾ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದುದಾಗಿದೆ.

ಪಠ್ಯಗಳು

ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ಹೊಸ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪಲ್ಲಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೊಸ ಜಗತ್ತನ್ನು ಕಾಣಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದವು. ಇದು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಹಾಕಿದವು. ಓದುವ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೂಲಕ ಕಲಿಯುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳೇ ಆಧಾರ. ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಹೇರುತ್ತವೆ.

ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ಎಚ್. ಶೇಷಯ್ಯಂಗಾರರು 1953ರಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯಚಿಂತಾಮಣಿ ಎನ್ನುವ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೀಗೆ

ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ : ಮಧ್ಯಮ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ತರಗತಿಗಳಿರುವವು. ಎರಡನೇ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ವಾಕ್ಯ ಚಿಂತಾಮಣಿಯನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ಕೊಡುವ ಕಾರಣವು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಈಗಿನ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು "After a period of Grammar less teaching of English in our schools grammar is once again coming in for its due share of recognition" ಎಂದು ಮುಕ್ತ ಕಂಠದಿಂದ ಸಾರುತ್ತಿರುವರು (**1953**, ಪು. 9). ಆಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಕಲಿಕೆಯೂ ಒಂದು ಕ್ರಮ. ಈ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪಾಠಗಳಿವೆ :

1. ವಾಕ್ಯ ಖಂಡ
2. ವಾಕ್ಯ ರಚನಾ ಖಂಡ
3. ಕಥಾ ವರಣ ಪ್ರಶ್ನೆ
4. ಪತ್ರ ಲೇಖನ – ಸಾಂಸಾರಿಕ
   – ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ
   – ಅಧಿಕಾರಿಕ

ಈ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕವು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಕಥಾವರಣದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಕತೆಯ ಮೂಲಕ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪಠ್ಯ ಕ್ರಮವು ಅನುಸರಿಸಿರುವ ಮಾದರಿಯು ಪಶ್ಚಿಮದ ಮಾದರಿಯದು. ಅಂದರೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮರನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಅದೇ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೂ ಅದನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಅಂಶಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ನಾವು ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ಯವರು ದಿವಾನ್ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕುರಿತು (**1911**) ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಐದನೆಯ ಮುದ್ರಣವು ಬೆಳಕು ಕಂಡದ್ದು **1937**ರಲ್ಲಿ. ದಿವಾನ್ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು ಓದಿದ ಕ್ರಮಗಳ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ಯವರು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

1849 ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ರಂಗಾಚಾರ್ಯರು ಪ್ರೊಫಿಷಿಯಂಟ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಓದಿದರು. ಆ ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ರಂಗಾಚಾರ್ಯರು ಓದಿದ ವಿಷಯಗಳು ಹೀಗಿವೆ :

1. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣ
2. ಭೂವಿವರಣೆ
3. ರೋಂ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ದೇಶಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಚರಿತ್ರೆ
4. ರೆಸೆಲ್ ಎಂಬಾತನ ಆಧುನಿಕ ಯುರೋಪಿನ ಚರಿತ್ರೆ
5. ಮುರ್ರೆ ಎಂಬಾತನ ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದ ಚರಿತ್ರೆ
6. ಸ್ಮಿತ್ ಎಂಬಾತನ ಇತಿಹಾಸ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ
7. ನಾರ್ಟನ್ ಎಂಬಾತನ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು
8. ಬೇಕನ್‌ನ ಪ್ರಬಂಧಾವಳಿ
9. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ಜೂಲಿಯಸ್ ಸೀಸರ್ : ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್
10. ಮಾರ್ಸೆಟ್ ಎಂಬಾತನ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿ ವಿಷಯಕ ಪ್ರಬಂಧ
11. ಗಣಿತ ಶಾಸ್ತ್ರ (ಅಂಕ ಗಣಿತ, ಬೀಜ ಗಣಿತ, ರೇಖಾ ಗಣಿತ, ತ್ರಿಕೋಣ ಮಿತಿ, ಕೋಣ)
12. ವಿಜ್ಞಾನ ಶಾಸ್ತ್ರ – ಖನಿಜ ಶಾಸ್ತ್ರ, ರಸಾಯನ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಖಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ವಸ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು (ಡಿ.ವಿ.ಜಿ., **1937**, ಪು. **33**)

ಇದರಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾದ ಚರಿತ್ರೆಯು ಒಂದು ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದು ಉಳಿದುದು ಎಲ್ಲವೂ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಯುರೋಪಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಓದಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಒಂದು ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಓದಬೇಕಾದ ವಿಷಯಗಳು ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೊಂದು. ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷರು ಹೇಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇರಿದರು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಮಾದರಿಯು ಸಾಕು.

ಇದಕ್ಕೂ ಬೆಂಟಿಂಕ್‌ನ ನಿಲುವಿಗೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು. ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್‌ನ ಘೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆಯಾಗಿರುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲೆ ವಿನಿಯೋಗವಾಗಬೇಕಾಗಿರುವ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲವು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವವರ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇದರಿಂದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಯಾರು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ (**C.H. Sharp, Selections from Educational Records, Part I, 1781-1838, p. 109-30**). ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಹಣವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಮದರಾಸು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆಯಾಗಿತ್ತು (ಪು. **29**)

(ಎಸ್. ಚಂದ್ರ ಶೇಖರ್). **1957**ರಲ್ಲಿ ಮದರಾಸು ವಿ.ವಿ.ಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಇದು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯನ್ನು ಹಾಡಿತು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ, **1857–1888**ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಗತಿ ಕಂಡು ಬಂತು (ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ, ಪು. **39**).

ಪತ್ರಿಕಾ ನಿಬಂಧನೆ

ಲಾರ್ಡ್ ಲಿಟ್ಟನ್ನನು ದೇಶಭಾಷಾ ಪತ್ರಿಕೆಯ ನಿಬಂಧನೆಯ ಕಾನೂನನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ಪತ್ರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೇರಿದನು. ಭಾರತೀಯರು ಈ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರು. ಲಿಟ್ಟನ್ನನು ವೈಸ್‌ರಾಯ್‌ಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಲು ರಾಜರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪ್ರೀವಿ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಅನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು.

1876ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ಕಾಯಿದೆಯೊಂದನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ರಾಣಿಯನ್ನು ಭಾರತದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಞಿ ಎಂದು ಸಾರಿತು. 1877ರಲ್ಲಿ ಲಿಟ್ಟನ್ನನು ದೆಹಲಿಯ ದರ್ಬಾರನ್ನು ನಡೆಸಿ ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ರಾಣಿಯನ್ನು ಭಾರತದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಞಿಯೆಂದು ಸಾರಿದನು. ಇದು ಭಾರತೀಯ ರಾಜರುಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತಂದಿತು.

ಲಿಟ್ಟನ್ನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು. ಉಪ್ಪಿನ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ತರಲಾಯಿತು. ಲಿಟ್ಟನ್ನನು ಮುಕ್ತ ವ್ಯಾಪಾರ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದನು. 29 ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲಿನ ಆಮದು ಸುಂಕವನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದನು. ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಶೇಕಡ ಐದರ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಮನ್ನ ಮಾಡಿದನು. ಇದು ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಲಿಟ್ಟನ್ನನು ಆರ್ಥಿಕ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ನೀತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಡಳಿತ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆದಾಯದ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ ಉಳಿತಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದೇ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಲಿಟ್ಟನ್ನನು ಆಲಿಘಢದ ಮಹಮಡನ್ ಆಂಗ್ಲೊ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಇದು ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಆಲಿಘಢ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. 1879ರಲ್ಲಿ ಲಿಟ್ಟನ್ನನು ಭಾರತೀಯರಿಗೆಂದು ಸ್ಟಾಚುಟರಿ ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ನಾಗರಿಕ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದೇ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಇದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯೋಜನ ಭಾರತೀಯರಿಗಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಪರ ಮತ್ತು ವಿರೋಧ

ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳೂ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಮಾರ್ಗ. ಸಮಾಜವು ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೂ ಒಂದು ಎನ್ನುವ ಅಂಶವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಮೊದಲು ಉದಾಹರಿಸಿದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದ ಚಿತ್ರಣವು ಬಹಳವಾಗಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದರ ಪರವಿರಬೇಕು ; ಯಾವುದರ ವಿರೋಧವಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಪಠ್ಯಗಳು ಕಪ್ಪು – ಬಿಳಿಯ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಡುವುದಿಲ್ಲ. ಪರ ಮತ್ತು ವಿರೋಧ ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಜೀವನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ : ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಂಥದ್ದು ಎಂಬುದರ ಅರಿವು ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಇದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕರ ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದು ನಾವು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಪರಿವರ್ತನೆಗಳ ಪರ್ವಕಾಲ

ಹದಿನೇಳು ಮತ್ತು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನವು ಪರಿವರ್ತನೆಗಳ ಪರ್ವಕಾಲ. ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಬಂಡವಾಳವಾದ, ಪ್ರಭುತ್ವ, ಶಿಕ್ಷಣ – ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಮೂಲತಃ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಸ ಹೊಸ ವಾಗ್ವಾದಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪೂರ್ವದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮತ್ತು ಅನಂತರದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಇವುಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ಪಶ್ಚಿಮದ ತದ್ವಿರುದ್ಧ ಚಿಂತನೆಗಳು

ಯುರೋಪಿನ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಕೆಟ್ಟ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯೊಂದನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ ಎಂದು ಸೈದ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪೌರಾತ್ಯ ಚಿಂತನಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅವನ ವಾದ. ಜ್ಞಾನಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿನ ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳೇ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಪಶ್ಚಿಮದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಿಸ್ತರಣೆ

ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

1. ಪಶ್ಚಿಮದ ನಾಗರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೂ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾಧನವಾಯಿತು.

2. ಯಾವುದನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸಮಾಜವು ಜಾತ್ಯಾತೀತ (**Secularism**) ಎಂದು ಕರೆಯಿತೋ ಅದನ್ನು ಭಾರತದ ಮೇಲೂ ಹೇರಲಾಯಿತು.

3. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂರಚನೆ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸಂರಚನೆಯ ನಡುವೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂವಾದವೊಂದು ರೂಪುಗೊಂಡಿತು.

4. ಹೊಸದಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಹೊಸದೊಂದು ಪ್ರಜ್ಞಾವಲಯ ರಚನೆಗೊಂಡು ಭಾರತೀಯ ಹಳೆಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಮರು ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸಿತು.

5. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಣ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬದಲಾವಣೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

6. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರ ಗುಂಪು, ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರ ಗುಂಪು ಎಂಬ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಉಂಟಾದವು.

7. ಶಿಕ್ಷಣವು ವಿನಯ, ನ್ಯಾಯವಂತಿಕೆ, ನಾಗರಿಕತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಲಿತವರು ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಕೊಟ್ಟರು.

8. ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಧಾನ ಲಕ್ಷ್ಯ ಇರುವುದು – ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂದು ತರಬೇತು ನೀಡುವಲ್ಲಿ. ಯುರೋಪಿಯನ್ ಮೂಲದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಶೀಕ್ಷಿತರು ತಮ್ಮ ವೇಷಭೂಷಣ ಸಮೇತ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡರು.

9. ಕಲೋನಿಯಲ್ ಕಾಲದ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮರ್, ಚರಿತ್ರೆ, ಕಾನೂನು, ಕಾವ್ಯ, ಚರಿತ್ರೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ನೀತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಕಲಿಸಲಾಯಿತು. ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಕಲಿಸುವುದೆಂದರೆ ಭಾಷೆಯ ನಿಯಮವನ್ನು ಕಲಿಸುವುದು. ಇದು ಭಾಷೆಗೆ ಇರುವ ವಿವಿಧತೆಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಪಶ್ಚಿಮದ ಪಠ್ಯಗಳು

ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಬರಿಯ ಯುರೋಪಿನ ಪಠ್ಯಗಳನಷ್ಟೇ ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಮೂಲಕ ಸೈದ್ ಒಂದು ಪ್ರತಿಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಪಶ್ಚಿಮದ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೈದ್

ಓದುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಹೀಗೆಂಯೂ ಹೇಳಬಹುದು-ಮಾಮೂಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಹಿನ್ನಲೆಯಿಂದ ಸೈದ್ ಪಶ್ಚಿಮದ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಪಶ್ಚಿಮದ ರೊಮಾಂಟಿಕ್

ಪಶ್ಚಿಮದ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ರಹಿತ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಗೌರಿ ವಿಶ್ವನಾಥನ್ ಅವರು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಚರಿತ್ರೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಟೆರ್ರಿ ಈಗಲ್‌ಟನ್ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕವಿಗಳು ಕವಿತೆಗಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ಕವಿತೆಗಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವಸ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾದದ್ದು ಹಾಗೆಯೇ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಿಯಮವೂ ಕೂಡಾ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವನಾಮಯತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ (**Terry Eagleton,** 1989, ಪು. 20).

ಪಾಠಗಳು

ನಾವು ಈಗ ಮಾತಾಡುತ್ತಿತುವ ವಸಾಹತು ಜ್ಞಾನ ಪಂಪರೆ ಮತ್ತು ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಅಧಿಕಾರದ ಸ್ವರೂಪವು ಅಷ್ಟು ಸರಳವಲ್ಲ. ಇದರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರಿವೆ. ಆದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲ ಘಟ್ಟದ ಜ್ಞಾನರೂಪ ಮತ್ತು ಅದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿಕೊಂಡ ಅಧಿಕಾರದ ರೂಪವು ಒಂದು ಮಾದರಿಯದು ಅಲ್ಲ; ವಸಾಹತು ಯುಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ರೂಪಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಒಂದು. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ನಿರೂಪಣೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದವು. ಯುರೋಪಿನ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಭಾರತೀಯ ಶಾಲಾಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ "ಪಾಠಗಳು" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವು, ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಜ್ಞಾನರೂಪಗಳು ಹಿಂಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಬಂದವು, ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವದ ಭಾರತೀಯ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಜ್ಞಾನಮಾದರಿಗಳು ಸಾಂಸ್ಥಿಕರೂಪಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥಗಳಿದ್ದವು. ಕೌಶಲಗಳು ಕೂಡಾ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಚಪ್ಪಲಿಯನ್ನು ಹೊಲಿಯುವುದು; ಮರಗೆಲಸ; ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ; ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಲಿಕೆ – ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾದರಿಗಳಿದ್ದವು. ವೇದಗಳನ್ನು ಕಲಿತವರು ವೈದಿಕರು, ಅವರ ಕೆಲಸ ವೇದ ಪಠಣ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಓದಿದವರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು–ಇವರ ಕೆಲಸ ನಿಯಮಗಳನ್ನು

ಹೇಳುವುದು, ಅರ್ಚಕರು ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡುವುದು, ವ್ಯಾಕರಣ; ಅಲಂಕಾರ; ಸೌಂದರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ; ನ್ಯಾಯಸೂತ್ರಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾದರಿಗಳಿದ್ದವು ಆದರೆ ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಇವು ಯಾವುದೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪಾಪ ನಿವೇದನೆ

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಗಳ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಅನೇಕವು ನಾಶಗೊಂಡವು. ಆದರೆ ಸಿಪಾಯಿಗಳ ವರ್ಗವೇ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸಂಕರತೆಗೆ ಗುರಿಯಾದವು. ಒಳಗೆ-ಹೊರಗೆ ತಾನು-ಅನ್ಯವೆಂಬ ಬೇಧಗಳಿಲ್ಲ. ೧೮೧೬ರಲ್ಲಿ ಬೈಬಲ್ ಹಿಂದಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭ ಖಾಸಗಿಯಾದ ಓದು; ಓದಿನಲ್ಲಿ ಏಕತೆ; ಮೌನ ಓದಿನ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬೈಬಲ್ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೂ ಕೂಡಾ ಬೇರೆ. ಬೈಬಲ್ ಅನುವಾದದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಜ್ಞಾನದ ಅಧಿಕೃತೆ ವಾರಸುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಯಿತು. ಉದಾಹರಣೆ ದೇವರ ಆರಾಧನೆಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯಿತ್ತು. ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿಯೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿದ್ದವು. ಜನಿವಾರತೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದ್ವಿಜರೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ದೇವರನ್ನು ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಎಂದು ಬೈಬಲ್ ಹೇಳಿತು. ಏಸುಸ್ವಾಮಿಯು ಕರುಣಾಳು ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲು ಅವನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅವತರಿಸಿದ ಮತ್ತು ಏಸುಸ್ವಾಮಿಯು ಬಯಸುವುದು ಶುದ್ಧ ಹೃದಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆಯೇ ಯಾರು ಪಾಪ ಮಾಡಿದ್ದಾರೋ ಅವರು ಏಸುವಿನಲ್ಲಿ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರ ಪಾಪವು ಬಗೆಹರಿಯುತ್ತದೆ. ನಿವೇದನೆಯೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೆಂದು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

(ನೋಡಿ: Stephen – Eagleton Reader)

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣ

ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳು ಉತ್ಪಾದನಾ ಕ್ರಮದ ಪರಿವರ್ತನೆ, ವರ್ತಕಶಾಹಿ ನಿಲುವು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು. ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸರು ಯುರೋಪ್ ಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ಬೌದ್ಧಿಕ ನಡವಳಿಕೆ: ಸಾಮಾಜಿಕತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವ ವರ್ಗ, ಇದನ್ನು ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸರು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದರು.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಅಧ್ಯಯನ

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರಾಕರಣೆ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ನಮಗೆ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ಸರ್ವಸ್ವವಲ್ಲ.

1854 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕುರಿತು ಆಯೋಗವು ದೇಶೀ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕುರಿತು ತನ್ನ ಪೋಷಣಾ ಪತ್ರ ಅಥವಾ ನಿಲುವಳಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಘೋಷಣಾ ಪತ್ರ ಅಥವಾ ನಿಲುವಳಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು.

1. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದರೆ ಸಾಧಾರಣ ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ವಿದ್ಯೆಯು ತಲುಪುವಂತಿರಬೇಕು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸೋಪಾನ ಮಾತ್ರ
2. ಸಾಧಾರಣ ಮನುಷ್ಯರ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ, ಅವರ ಬಳಕೆಯ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣವು : ಅದರ ವಿಷಯುಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕು.
3. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಾಧ್ಯಮವು ದೇಶ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.
4. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸರಕಾರವು ಸಂಪೂರ್ಣ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.
5. ನಿಮ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕಡೆಗೂ ಶಿಕ್ಷಣವು ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕು.
6. ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿ, ಆದಿವಾಸಿ ಜನರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಡೆಗೆ ಸರಕಾರವು ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು.

ಪಾಳೆಯಗಾರರು

"ಯುರೋಪ್ ಖಂಡದ ಫ್ಯೂಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹಿಡುವಳಿ ಶಿಸ್ತು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿತೋ ನಮ್ಮ ಭರತ ಖಂಡದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಇದೆ. ಫ್ರಾನ್ಸ್ ದೇಶದೊಳು 5ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ 8ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಆಳಿದ ದೊರೆಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ದೊರೆಗಳು ತಮ್ಮ ಬಂಧು ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೂ, ಕೆಲವು ಮುಖಂಡರಿಗೂ ದೊಡ್ಡದಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಹಾಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವರು ದೊರೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ

ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕೆಂಬುದು ವಿಧಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲು ಮೊದಲು ಒಂದೊಂದು ತಲೆಯ ವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೊಡುತ್ತಾ ಇದ್ದ ಈ ಇನಾಮು ದಿನಕ್ರಮೇಣ ಸಂತತಿ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ದೊರೆಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರ ಮೇಲೆ ಅಭಿಮಾನ ಹೆಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಇನಾಂದಾರರು ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಅಥವಾ ಇನಾಮನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಹಕ್ಕು ದೊರೆಯುತ್ತಾ ಬಂತು. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ದೊರೆಯ ದರ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಇನಾಂದಾರರು ಅರಸನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ, ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗುತ್ತಾ, ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದರು." (ನೋಡಿ: ಎಂ.ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ – ಪಾಳೆಯಗಾರರು)

ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಚಳುವಳಿ

ಕೆಲವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಾದಿ ಚಿಂತಕರ ಪ್ರಕಾರ ಆಧುನಿಕರಾಗುವುದೆಂದರೆ ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಮಾದರಿಯ ಜೊತೆ ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆಸುವುದು. ನೆಹರೂ ಈ ಮಾದರಿಯ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮದ ನೇತಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ನಡುವೆ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ ಉಂಟಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಿಂತನೆಯು

1. ಉದಾರವಾದಿ ಭಾವುಕ ನೆಲೆ
2. ಉದಾರವಾದಿ ಮಾನವತಾವಾದಿ ಚಿಂತನೆ
3. ದೇಶ ಭಕ್ತಿಯ ಪಾವಿತ್ರ್ಯ

ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತು.

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಪರ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪರ ಚಿಂತಕರು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಏಳಿಗೆಯು ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆ, ಕೈಗಾರೀಕರಣದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆಯೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿದರು. ಭಾರತೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು, ಜಾತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಅವರು ತಾವು ನಂಬಿದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹತ್ಯಾರಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಥದ ಕಡೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಬಹುದು ಎಂದು ಕೆಲವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡರು. ವಿಶೇಷವೇನೆಂದರೆ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರೀಕರಣದ ತರುವಾಯು ಉಂಟಾದ ಅನೇಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದೆ ಹೋಯಿತು. ಪಶ್ಚಿಮದ ವಿಚಾರವಾದಿ ಚಿಂತನೆಗೂ, ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೂ, ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಉಂಟಾದ ಪರಸ್ಪರ ಆಕರ್ಷಣೆ

ಮತ್ತು ವಿಕರ್ಷಣೆಗಳಿಗೆ ಅದರದೇ ಆದ ಸ್ವರೂಪಗಳಿವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಚರ್ಚ್‌ಗಳಿಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಯುಗದ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೂ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಆದಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಘರ್ಷಣೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ರೂಪದವುಗಳಲ್ಲ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಯುಗವು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆಯನ್ನು ನಂಬಿದರೆ ಚರ್ಚ್‌ಗಳಿಗೆ ವಿಷಯ ನಿಷ್ಠತೆಗಳು ಬೇಕಾಗಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಯುರೋಪಿನ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಕೂಡಾ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದು ಕೂಡಾ ಅಷ್ಟೇ ಸತ್ಯ. ಹೀಗಾಗಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆ, ವಿಚಾರವಾದ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಯುರೋಪಿನ ದಿಕ್ಕುದೆಸೆಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದವು. ಇದರ ಪ್ರತಿಫಲನವು ವಸಾಹತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮೇಲೂ ಆಯಿತು. ಮತ್ತು ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿ ಚಿಂತಕರು (ಉದಾ : ನೆಹರೂ) ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿಕರವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅದು ಅಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿಧಾನವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ವಿಚಾರವಾದವು ಎರಡು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಕರ ರೂಪವಾಯಿತು. ಅಂದರೆ ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ವಿಚಾರವಾದವು ಕೂಡಾ ಯುರೋಪ್ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳ ಸಂಕರತನದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅನೇಕ ದ್ವಂದ್ವಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು.

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚಿಂತನೆಯು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಚಿಂತಕರು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ತಯಾರುಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳು ಉತ್ತರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ರೀತಿಯ ಧಾರೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

1. ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸನಾತನೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಸನಾತನವಾದಿ ಚಿಂತಕರು.

2. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚಿಂತನೆ, ವಿಚಾರವಾದ, ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಸಹಯೋಗ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಆ ಮುಖೇನ ಭಾರತೀಯತೆಯನ್ನು ಹೊಸ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದವರು.

ಎರಡನೆಯ ಪಂಥವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸಲು ಹೊಸ ಜ್ಞಾನದ ಅರಿವು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ವೈಚಾರಿಕತೆ ಅನ್ನುವುದು ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತು. ಮತ್ತು ಈ ಮಾದರಿಯ

ಚಿಂತನೆಯು ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಯಿತು. ಅದು ಭಾರತದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುವೆಂಪು, ಕಾರಂತರು, ಗೌರೀಶ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ, ಮೂರ್ತಿರಾಯರು ಮುಂತಾದವರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಅಳತೆಯನ್ನು ಮೀರಲಾಗದ ದೇವರು ಎಂಬಂಥ ಲೇಖನವು ಹುಟ್ಟಿರುವುದು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಇದು ಮಹತ್ವದ ಚರ್ಚೆಯ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಮಾಜವು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ನಂಬಿಕೆಯು ಸತ್ಯವೇ, ಸುಳ್ಳೇ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕವೇ, ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕವೇ, ಎಂಬುದನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ನಾವು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನವು (ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡರೂ), ಅದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕರ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೂಪದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಿವೆ. ಅವು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿವೆ. ಅದು ಈಗಷ್ಟೇ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಅನೇಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮೂಲತಃ ಪ್ರಯೋಗ, ಪರೀಕ್ಷೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಇದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ತೊಡಗಿದರೋ ಅವರನ್ನು ನಾವು 'ವೈಚಾರಿಕ'ರೆಂದು ಕರೆದೆವು. ಮತ್ತು ವಿಚಾರವಾದವನ್ನೇ ಅನಂತರದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚಿಂತನೆಯೆಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅನಂತರದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದು ಮಾದರಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಯಿತು. ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಗಾಂಧಿಯವರು ಆಧುನಿಕತೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ಹಿಂದಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಚಹರೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿರುವುದು, ಆಧುನಿಕತೆ, ಕೈಗಾರೀಕರಣಗಳು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮುಂತಾದವು ಭಾರತವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಪಡಿಸಬಹುದು ಗಾಂಧಿ ಹೇಳಿದ್ದು ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ. ಆಗ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವಾಗ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಕೇಡನ್ನು ಕೂಡಾ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಗಾಂಧಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿಗಳು, ಸನಾತನ ವಾದಿಗಳ ನಡುವೆ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಅನೇಕ ವೈರುದ್ಧ್ಯಗಳಿದ್ದವು. ಹಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಹೊಸ ಸಮಾಜ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ವಾದಿಸಿದ ರಾಜಾರಾಂ ಮೋಹನ್ ರಾಯ್ (1772–1883) ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಇದ್ದರು. ಹೊಸ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚಿಂತನೆಯ ಆಗಮನದ ಬಗ್ಗೆ, ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಗಾಂಧಿ ಅನುಮಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅವರು ಅದನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಚಳುವಳಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ವಿಚಾರವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯು ಹೊಸತೊಂದು ಅಧಿಕಾರ ರೂಪದ ಆಗಮನವೂ ಹೌದು ಎಂದು ನೆಹರೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಎರಡು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ನಡುವೆ ಭಿನ್ನಸ್ತರಗಳಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಪುರಾಣಗಳ ಅನುಸಂಧಾನ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಚಳುವಳಿಯು ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿ ಓದುವಂತೆ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರು ಪುರಾಣದ ಪ್ರತೀಕ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅಜ್ಞಾತವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಪ್ರಭು ವಿರೋಧಿ ನಿಲುವು ಈ ರೀತಿ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಫಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ನೋಡಿ: ಗೋಕುಲ ನಿರ್ಗಮನ

ಪೆನ್ನುಗಳು

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಆಢಳಿತವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆ ಬಗೆಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯು ಬಂದಿತು. ಖಡ್ಗದ ಬದಲಿಗೆ ಪೆನ್ನುಗಳು ಬಂದವು. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಆಢಳಿತಗಾರರು ಬಂದರು. ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಬಂದರು. ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಅನುಭವವು : ರಾಜಕೀಯದ ಕುರಿತ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮ ಭಾರತೀಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಮಾಜದಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟ ಮಾದರಿಯದಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಅದು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಾದರಿಯದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪೋಲೀಸ್

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವು ಕೇಂದ್ರಿಕರಣಗೊಂಡವು. ಇದುವೇ ಆಳುವವರು ಮತ್ತು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ನಡುವೆ ಹೊಸ ವ್ಯಾಖೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ವಸಾಹತುಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಬದಲಾದವು. ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ಕೇಂದ್ರಿಕರಣವು ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಒಂದು ಮುಖ. ತಾವು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥರು ಅನ್ನುವ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯ ಮಂತ್ರವು ಉಳಿದವರನ್ನು ಕನಿಷ್ಠವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೆ ನಿರ್ವಹಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಗಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ, ಆಳುವ, ಯಜಮಾನಿಕೆ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಆ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಮಿತಿಯಿರುತ್ತಿತ್ತು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೂಪವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಅರ್ಥವೆ ಬದಲಾಯಿತು. ಕೇವಲ ಅಧಿಕಾರದ ಮೂಲಕ ಆಳುವ–ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ನೆಲೆಗಳು ಬದಲಾದವು. ಪೋಲಿಸ್

ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕಾನೂನು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ಹೋದಾಗ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆ, ಧರ್ಮ, ನಂಬಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಡಲು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತ ಮುಂದಾಯಿತು. ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆಯುವುದಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾಗದೆ ಪಡೆದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಬಳಸಿತು. ಆ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವೂ ಶಾಶ್ವತವೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು.

ಪೋಲಿಸ್ ಗೈಡ್

1860ರಲ್ಲಿ **A Guide to Police** ಎಂಬ ಪೋಲೀಸ್ ಕೈಪಿಡಿಯು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು 1891ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು

ಪೌರ

ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಮುಖ ಪರಿಭಾಷೆಯೆಂದರೆ ಪೌರ. ಇದು ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ, ಉಳಿದವರನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮೀಕರಿಸಿತು (ಭಾರತೀಯ ಪೌರನೀತಿಯ ಕೈಪಿಡಿ, ಶಂ. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯಂಗಾರ್, ೧೯೩೫, ಪು. ೨೫೩-೨೫೫).

ಪೌರ ಎಂಬ ಶಬ್ದವೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೊಳಗಾದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಪೌರ ಎನ್ನಿವುಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜಾ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ಪೌರ ಶಬ್ದಕ್ಕೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಭೇದವುಂಟು. ಆಳ್ವಿಕೆಗೊಳಗಾದವರು ಪ್ರಜಾ ಎನಿಸುವವರು. ಪೌರರು ಆಳ್ವಿಕೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದರೂ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳಾದವರು. ಪೌರ ಎಂಬ ಶಬ್ದವಾಗಲಿ ಸಿಟಿಸನ್ ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಬ್ದವಾಗಲಿ, ಪಟ್ಟಣವೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು. ಪೋಲಿಸ್ ಎಂಬುದು ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಸಿವಿಟಾಸ್ ಎಂಬುದು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಗರ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಳ್ಳವು. ಆ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೇ ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸಿವಿಕ್ಸ್ ಅಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರನೀತಿ ಮತ್ತು ಪೌರ ನೀತಿಗಳೆಂಬ ಮಾತುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲಿ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರವು ರೂಪವೆತ್ತಿದುದರಿಂದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ; ನಗರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಸಭ್ಯತೆಯು ಮೊದಲಾದುದು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಭ್ಯತೆಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಾಗರಿಕತೆಯೆಂದೇ ರೂಢಿಯಾಯಿತು. ಪೌರ ಎಂದರೆ ಪುರನಿವಾಸಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ; ಸಭ್ಯತೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದವನು. ಸಭ್ಯತೆಯೆಂದರೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅರ್ಥವೇ ಉಂಟು. ಸಭಾ ಯೋಗ್ಯನಾಗಿರುವುದು ಸಭ್ಯತೆ ; ಸಭಾ ಎಂದರೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದು, ಅಂದರೆ ನೆರೆಹೊರೆಯವರಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಇತರೆ ಪೌರರಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಂದ

ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸತಕ್ಕವನು ಪೌರನು. ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿ, ಇತರರ ಸುಖ ದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿ, ಸಮುದಾಯದ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲನಾದವನು ಪೌರನು.

ಇತರರ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಇರಲು ಬಯಸುವವನು ಪೌರನೆಂದೆನಿಸಲಾರನು. ಯೋಗಿಗಳೂ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಇತರರ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಇರತಕ್ಕವರಾದರೆ ಅವರು ಪೌರರೆನಿಸಲಾರರು.

ಪೌರ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಅರ್ಥವುಂಟು ; ಅದೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಪೌರನೆಂಬಾತನು ಸ್ವತಂತ್ರನಾದವನು ; ಮತ್ತು ತನ್ನ ದೇಶದ ಸ್ವಾಮ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿ ದೇಶದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾಲುದಾರನಾದವನು. ಕೊಂಡು ಮಾರುವ ಗುಲಾಮರು ಪೌರರೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೊಳಗಾದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಪೌರರೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಿಲ್ಲದವರು ಪೌರ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರೇ ಅಲ್ಲ.

ದೇಶದ ನಿವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪೌರರೆನಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಪೌರರಾಗಿಯೂ ಇತರರು ಆ ಪದವಿಯಿಲ್ಲದೆಯೂ ಇರಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪೌರ ಶಬ್ದವು ಪುರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟುದಾದರೂ ದೇಶದ ಸಮಸ್ತ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗತಕ್ಕುದು. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಾಗಲಿ ಪಟ್ಟಣಿಗರಾಗಲಿ, ಸ್ತ್ರೀಯರಾಗಲಿ ಪುರುಷರಾಗಲಿ ಪೌರತ್ವದ ಅನುಭೋಗದಲ್ಲಿ ದೇಶೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರೇ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಬೇಕಾದುದು ಪೌರ ಪದವಿ (ಅದೇ).

ಪೌರನೀತಿ

1935ರಲ್ಲಿ ಕಂ. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಪೌರನೀತಿಯ ಕೈಪಿಡಿ ಭಾಗ–I ಮತ್ತು II ಎರಡನ್ನು ಬರೆದರು. ಇದರ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪೌರನೀತಿಯೆಂಬುದು ಹೊಸದಾಗಿ ತೋರಬಹುದಾದರೂ ಹೊಸದಲ್ಲ. ಸಾಮನ್ಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲಸ್ಥಿತಿಯೆಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಪ್ರಜ್ಞಾಲಾಭವೇ ಅದರ ಉದ್ದೇಶ. ಮನೆಯ, ಜಾತಿಯ, ಕೇರಿಯ, ಗ್ರಾಮದ, ದೇಶದ ಜಗತ್ತಿನ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರ ಸಮಾಜಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದೇ ಪೌರನೀತಿ (ಪೀಠಿಕೆ) ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಿವಿಕ್ಸ್ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು (ಪೀಠಿಕೆ).

ಅಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಪೌರನೀತಿಯು ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ಲೇಖಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಪೌರನೀತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೇ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನದು ಎಂದೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

1933ರಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಆವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡ ಬಾಲಸನ್ಮಾನ ದರ್ಶಿಕಾ **Manner for boys** ಎಂಬ ಆಂಗ್ಲ ಕೃತಿಯ ಅನುವಾದ ಜೆ.ಜೆ. ರೇಗೋ ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವರು (ಸುಮಾಖಾನಂದ ಜಲವಳ್ಳಿ, 2000, ಪು. 13). "1932ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ರತ್ನದೀಪ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ಫಾದರ್ ಬಿ. ಅಶಾನ್ನರವರು. ಇದು ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದೆ" (ಅದೇ)

ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪಠ್ಯಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದವಾಗಿವೆ ಎನ್ನುವ ಅಂಶ. ಇನ್ನೊಂದು ಕುತೂಹಲಕರ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಕೆಲವು ಅನುವಾದಗಳು ತುಳುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಿವೆ. 1891ರಲ್ಲಿ ತುಳು ದುಂಬುದ ಪುಸ್ತಕ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್‌ನವರ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ತುಳು ಗ್ರಾಮರನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದಿತ್ತು (ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ, ಡಾ. ಬಿ.ಎ. ವಿವೇಕರೈ, ಸಂ. 2007, ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಪು. 420). ಆದರೆ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ತುಳು ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಂತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಖಾತೆಯು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ (ಅದೇ, ಪು. 778). ತುಳು ಅಕ್ಷರ ಮಾಲೆ (1890, 1998). ತುಳು ಪಾಠಾಳೆ ರಡ್ಡನೇ ಪುಸ್ತಕ (1862) **A Grammar of the Tulu Language** (1872) ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ (ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ, ಅದೇ).

ಪೌರಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಲೋನಿಯಲ್ ಮನಸ್ಸು ಭಾರತೀಯ ರೈತರನ್ನು ಸರಳ, ಮುಗ್ಧ ಮತ್ತು ಭೂ ಮಾಲೀಕ ವರ್ಗದವರಿಂದ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದವರು. ಲೇವಾದೇವಿಗಾರರಿಂದ, ವರ್ತಕರಿಂದ ಶೋಷಣೆಗೆ ಗುರಿಯಾದವರು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿತ್ತು. ಭಾರತೀಯ ಏಕಾಂತವಾದಿ ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳು ಇದನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಚಳುವಳಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗಾಗಿ ಎರಡು ರೀತಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಒಂದು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅನಂತರ ಅದು ರಾಜಕೀಯ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಮತ್ತೊಂದು ಪಶ್ಚಿಮದ್ದು, ಇದು ಪಶ್ಚಿಮದ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವಂಥದ್ದು ಎಂದು ಜಾನ್ ಪ್ಲಾಮೆಂಟ್ಸ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (ಪಾರ್ಥ ಚಟರ್ಜಿ, 1986, ಪು. 1). ಪಶ್ಚಿಮದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಮನುಷ್ಯ ನೈತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವನ್ನು ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳ ಚಿಂತನೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪೌರಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ಈಚಿನದು. ಇದಕ್ಕೂ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೂ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿತವಾಯಿತು. ಭಾರತವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದರೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ವಾದವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ನೇತಾರರು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವರ್ಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿತ್ತು. ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯು ಸ್ವಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಚಳುವಳಿ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಲಂತರ ಕುಡಿಯರ ಕೂಸು, ಕುವೆಂಪುರವರ ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ, ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು, ರಾವ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಅವರ ಗ್ರಾಮಾಯಣ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕುಡಿಯರ ಕೂಸು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕುಡಿಯರಿಗೆ, ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಐತ–ಪೀಂಚಲುವಿಗೆ, ಗ್ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಚಿಮಣಾ, ದಾದಾರಂಥವರಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಅರಿವು ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯೆನ್ನುವ ಪದವೇ ಅಪರಿಚಿತವಾದದ್ದು.

ಪೌರಾತ್ಯವಾದ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಅಧ್ಯಯನ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಕೂಡಾ ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಅಧ್ಯಯನ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ಅದು ಎರಡನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ: ಪಶ್ಚಿಮದ ನೀವು ಹಾಗೂ "ಪೂರ್ವದ ನಾವು". ಅದು ಪಶ್ಚಿಮದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ತಾತ್ವಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಕೂಡಾ ಅದರ ಮೂಲಕ ಪೌರಾತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸಮೇತ ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಈ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಯುರೋಪಿನ ಕಲ್ಪಿತ ಭೂರೇಖೆಯನ್ನು ಪೌರಾತ್ಯವಾದ ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಯುರೋಪ್ ಹೆಚ್ಚು ಅಧಿಕೃತವೆಂಬಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕುತ್ತದೆ. ಯುರೋಪ್ ಈತನಕ "ವಸಾಹತುದೇಶಗಳು" ಅವುಗಳ ಬಲಹೀನತೆ ಅವುಗಳ ಅನಾಗರಿಕತೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆ ; ಜಾತೀಯತೆ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದ ನಿರಾಕರಿಸಿದ ವಾದಗಳನ್ನು ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುತ್ತದೆ. ಏಷ್ಯಾ ಎನ್ನುವುದು ಏನಿದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅದರದೇ ಚರಿತ್ರೆಯಿದೆ ಜ್ಞಾನರೂಪಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನಃಕಟ್ಟಬೇಕು. ಎನ್ನುವುದು ಓರಿಯಿಂಟಲಿಸಂನ ಪ್ರಮುಖವಾದ ನಿಲುವು. ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕಿರುವ ಕಲ್ಪಿತರೇಖೆ ಮತ್ತು ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಅನಂತರ ಅದು ರೂಪಿಸಿದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸ್ವಯಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ನಿರಚನೆಗೊಳಿಸಿ; ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪಂಥಾಹ್ವಾನವನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತದೆ. ಯುರೋಪ್ ತನಗೆ ತಾನೇ ಭ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಅದರದೇ ಸೀಮಾರೇಖೆಗಳನ್ನು; ಅದರ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಪೌರಾತ್ಯವಾದ ತಳ್ಳಿಹಾಕುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತದಿಂದ ಏಷ್ಯಾ ಅನೇಕರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಯುರೋಪ್ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿತು. ಸೈದ್‌ನ ಪ್ರಕಾರ ಯುರೋಪ್

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ; ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ವಚಿಸುವಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಸೈದ್ ಚರ್ಚಿಸುವ ಸಂಕಥನದ ಮಾದರಿಗಳು ಯುರೋಪಿನ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಅನಂತರದ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪೌರಾತ್ಯವಾದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಯುರೋಪ್‌ನ ಮಧ್ಯಯುಗೀನ ಕಾಲದ (ಇಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಯುಗವೆಂದು ಅಧ್ಯಯನದ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ) ಕಲ್ಪಿತ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಕರಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದೆ.

ಪೌರಾತ್ಯವಾದದ ಪರಿಕರ

ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಪ್ರಭುತ್ವ ವಿರೋಧಿ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸೈದನ ಪ್ರಕಾರ ಯುರೋಪಿನ ಎಲ್ಲಾ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಗಳು ಮತ್ತು ಪೌರಾತ್ಯಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಗಳು ಬೇರೆ. ಯುರೋಪಿನ ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆ; ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ತಾತ್ವಿಕತೆಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಸಂಕೀರ್ಣವಾದವು. ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನ ಜಗತ್ತಿನ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಯುರೋಪಿನ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಯೇ ನಿಜವಾದುದು ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆ ಸತ್ಯವಾದುದಲ್ಲ ಎಂಬ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಪಂಡಿತರ ನಿಲುವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪೌರಾತ್ಯವಾದದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಕುತೂಹಲದಾಯಕ.

ಸೈದ್‌ನ ಮಾತುಗಳು ಕುತೂಹಲದಾಯಕ. ಅವನು ಹೇಳುವಂತೆ ಯಾರು ಪೌರಾತ್ಯವಾದದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೊ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಂತೆ; ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಂತೆ; ಚರಿತ್ರೆಕಾರರಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಯುರೋಪ್ ಅಧ್ಯಯನದ ಶಿಸ್ತುಗಳೆಂದು ಕರೆಯಿತೋ ಅದನ್ನೇ ಸೈದ್ ಅನ್ವಯಿಸಿರುವುದು ಚಿಂತನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಒಂದು ಆಲೋಚನಾಕ್ರಮ

ಪೌರಾತ್ಯವಾದದ ಪ್ರಮುಖ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಬಹುದು:

ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂ ಅನ್ನುವುದು ಒಂದು ಆಲೋಚನೆಯ ಕ್ರಮದ ಶೈಲಿ. ಅದು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅದೇ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದ್ದಾರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತೌಲನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಭಾರತದ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಪೌರಾತ್ಯವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಚ್ಯ v/s ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ; ದೇಶಿಯ/ಪರದೇಶೀಯವೆಂಬಂಥ ಸರಳ ವರ್ಗೀಕರಣಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದುದು ಕೂಡಾ ಇದೇ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ

ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ರೂಪಿಸಿತು. ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಇರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯು ತಾನೇ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಸಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅದರದೇ ಆದ ಯೋಜನೆಗಳಿವೆ. ಅದು ತನ್ನನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಪೌರಾತ್ಯ ಚಿಂತನೆಯೆನ್ನುವುದು ಇನ್ನೂ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗುರಿಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಒಂದು ವಿಷಯ ಮಾತ್ರ.

ಪೌರಾತ್ಯವಾದ –ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಮರ್ಶೆ

ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಸೈದ್ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಪೌರಾತ್ಯವಾದ ಅನ್ನುವುದು ಶುದ್ಧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲ. ಪೌರಾತ್ಯವಾದ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯಾಗಿದೆ. ಸೈದ್ ಹುಡಕಾಡಿದ್ದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು. ಪೌರಾತ್ಯವಾದ ಎಂಬ ಪದವೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಅದಕ್ಕೊಂದು ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟು ಒಂದನ್ನು ಸೈದ್ ರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪಾಲಿಸ್ತನ್‌ಗೆ ಸೇರಿದ ಸೈದ್ ಯೂರೋಪನ್ನು ಅದರ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದುದನ್ನು ಹುಡುಕಿದ.

ಪ್ಯಾಸಿವ್ ರೆಸಿಸ್ಟೆನ್ಸ್

"ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನಾವು ಆ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ಯಾಸ್ಯಿವ್ ರೆಸಿಸ್ಟೆನ್ಸ್ ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಸಂಕುಚಿತಾರ್ಥ ಕೊಟ್ಟು ಅದು ಉದಿಸಿದಾಗ ನನಗೆ ಅದರ ಸ್ವರೂಪವು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನಾವು ಆ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ಯಾಸ್ಯಿವ್ ರೆಸಿಸ್ಟೆನ್ಸ್ ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಸಂಕುಚಿತಾರ್ಥ ಕೊಟ್ಟು ಅದು ನಿರ್ಬಲರ ಆಯುಧವೆಂದು, ಅದರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಕೂಡಾ ಎಡೆಯುಂಟೆಂದು ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಅದು ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕೂಡ ಪರಿಣಮಿಸಬಲ್ಲುದೆಂದು ಅವರು ಎಣಿಸಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ಕಂಡೆನು. ಆಗ ನಾನು ಇದೊಂದು ಭಾರತೀಯರ ಚಳುವಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಚಳುವಳಿಯ ನೈಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕಾಯಿತು" (ಅದೇ, ಪು. 73). ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅಹಿಂಸೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತು ಅಸಹಕಾರ ತತ್ವವನ್ನು ತಮ್ಮ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಜಾಪಕ್ಷ

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿರುದ್ಧ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. 1930ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪಕ್ಷವು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ನಡೆದ ಆನೇಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಎಚ್.ಎಸ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ (2006, ಹೋರಾಟದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು, ಪು. 13–23):

ಬೆಂಗಳೂರು ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಖಿಲಾಫತ್ ಚಳುವಳಿ, ಪೋಲೀಸರಿಗೂ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೂ ಆದ ಘರ್ಷಣೆಗಳು, ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕರ ಮೇಲಿನ

ಪ್ರತಿಬಂಧಕಾಜ್ಞೆಗಳು, ಗಣಪತಿ ಗಲಾಟೆ, ತಿಲಕರ ಪುಣ್ಯದಿನದ ಹರತಾಳ, ದೇಶೀಯ ಶಾಲೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ತಗಡೂರು ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರ ಪತ್ರಿಕಾಶಾಸನಭಂಗ ಚಳುವಳಿ ಮೊದಲಾದವು ಮೈಸೂರಿನ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕೆಲವು ಹೆಗ್ಗುರುತುಗಳು. ಇದರಿಂದ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಜನಜಾಗೃತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಶಿಕಾರಿಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮರಿಸ್ವಾಮಿ ಹಿರೇಮಠ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ವಿರೋಧ ಚಳುವಳಿ ನಡೆಯಿತು. 03-01-32ರಂದು ಶ್ರೀ ಎಚ್.ಕೆ. ವೀರಣ್ಣಗೌಡರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ, ಇರ್ವಿನ್ ನಾಲಾ ರೈತರ ಮೇಲೆ ಹೇರಲಾದ ಅನ್ಯಾಯವೂ ಅಗಾಧವೂ ಆದ ಕಂದಾಯದ ಪುನರ್ವಿಮರ್ಶೆಗಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಮಂದಿ ರೈತರು 60-70 ಮೈಲಿ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಅಠಾರಾ ಕಛೇರಿಗೆ ಬಂದು ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಸೂಚಿಸಿದರು. ರೈತರ ಶಿಸ್ತು, ಸಂಯಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಈ ಪ್ರಥಮ ಸಂಘಟಿತ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮೈಸೂರಿನ ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯವಾದುದು. ಜುಲೈ 1932ರಲ್ಲಿ ತಾಳಕೆರೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರವರನ್ನು ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ 6 ತಿಂಗಳ ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಲಾಯಿತು. ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹೀಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದು ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಜನತೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಈ ಚಳುವಳಿಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಪ್ರಜಾಮಿತ್ರ ಮಂಡಳಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಚುರುಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರಣದ ಮೇಲೆ 1930ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಹುಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರು ಅದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಪ್ರಜಾಪಕ್ಷ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೇಳದೆ ಕೋಲಾರದ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿಯ ಗುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ 30 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಐರೋಪ್ಯ ಕಂಪನಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿತು. ಸಂಸ್ಥಾನದ ಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆಪದ್ಧನದ ಠೇವಣಿ ಕರಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾಲ ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಏರಿತು. ದಿವಾನರು ತಾವು ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ ಇತರೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಶಾಸನ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಲೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೇ ಹೋದರು. ತನ್ನ ಆಡಳಿತ ವೈಖರಿ ಬಹಳ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿದೇಶಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

1931ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಚಕ್ರಗೋಷ್ಠಿಯು ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡಿತು. ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿ ಒಂದು ತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುವುದೇ ಈ ಚಕ್ರಗೋಷ್ಠಿಯು

ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೂ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಪರವಾಗಿ ಸರ್ ಮಿರ್ಜಾರವರು ಲಂಡನ್ನಿಗೆ ಹೋದರು. ಸರ್. ಮಿರ್ಜಾರವರು ಲಂಡನ್ನಿನಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿತ್ತು. 1934ರ ಜೂನ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯ ಅಧಿವೇಶನ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡಾಗ ದಿವಾನರು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು, ರಾಜಕೀಯ ಸುಧಾರಣೆ ಬಯಸುವವರನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲೇ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಪದ್ಧತಿಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬಯಸುವುದು ಮೂರ್ಖತನವೆಂದೂ, ಆ ರೀತಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾಗಲಿ ಅವಕಾಶವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು. ದಿವಾನರ ಈ ವಾದಸರಣಿ ಸುಧಾರಣೆ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲ ನಿರಾಶೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ರೈತರನ್ನು ಸಂಘಟನೆ ಮಾಡಲು ಶಾಸಕರು ತೊಡಗಿದರು.

In the wake of the Indian Ordinances ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ಎಸ್. ವೆಂಕಟಪತಯ್ಯನವರನ್ನು 1933ನೇ ಆಗಸ್ಟ್ 7ನೇ ತಾರೀಕು ದಸ್ತಗಿರಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ನೀತಿ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಪ್ರಜಾಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರು ನೇರವಾಗಿ ಸರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಅವರ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಟೀಕಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

1935ನೇ ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲು ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಜಾಪಕ್ಷ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಯಿತು.

ಈ ವೇಳೆಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಬಂದವು. ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಜಾಪಕ್ಷವೂ, ಸ್ಟೇಟ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಜನತೆಯ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಚುನಾವಣಾ ಕಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಧುಮುಕಿದವು. ಇದೇ ವೇಳೆಗೆ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧಿವೇಶನ ಫೈಜ್‌ಪುರದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡಿತು. ಸಂಸ್ಥಾನದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಖಂಡರು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಜವಹರಲಾಲ್ ನೆಹ್ರು ಅವರನ್ನು ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಶಾಸನಬದ್ಧ ಚುನಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಟೇಟ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ತನ್ನ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬಂದರು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಬೋರ್ಡ್ ಒಂದನ್ನು ಅದಕ್ಕನುಸಾರ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಜಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ

ಇದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದಿವಾನ್ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು ಕೂಡಾ 1881ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಕುತೂಹಲದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಮೈಸೂರಿನ ಮೊದಲ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮಾದರಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ಮತಟ್ಟು ಅದರ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕತೆ

ಮೈಸೂರು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಅವರು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ವಾದದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ (2006, ವಸಾಹತು ಕಾಲೀನ ಕರ್ನಾಟಕ, ಪು. 36–43).

ಭಾರತ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲೇ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ಮೈಸೂರ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಯಿತೆಂಬ ವಿಷಯ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಾರದು. 1881ರಲ್ಲೇ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

1799 ಮತ್ತು 1881ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಆಡಳಿತ ಹಸ್ತಾಂತರಗೊಂಡ ರೀತಿ, ಒಡೆಯರ ಮನೆತನವನ್ನು ಒಂದು ಆಳುವ ವಂಶವೆಂದು ಇದ್ದ ನಂಬುಗೆಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಆಘಾತ ಉಂಟುಮಾಡಿತ್ತು . ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು ಸ್ವತಃ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತೆ ಒಡೆಯರ ವಂಶ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯಲು ಒಡೆಯರು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಬಗೆಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅತೀವ ವಿಶ್ವಾಸ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಗಳು ತೋರಿದ ಉದಾರ, ಅನುಕಂಪ, ಸಹಾನುಭೂತಿ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ.

ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಕಂದರ ಹೇಗೆ ಆಳುವ ಮನೆತನದ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೇ ಸಂಚಕಾರ ತರಬಲ್ಲುದಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು 1831ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ನಗರ ರೈತ ದಂಗೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪಾಠ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತ್ತು.

ಬ್ರಿಟಿಷರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಮಹಾರಾಜರ ಕೈಕಟ್ಟಿತೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. 1881ರ ಒಪ್ಪಂದದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತವಾದ ನಿರೂಪವೂ ಇದ್ದಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಲು ರಾಜಶಾಹಿಗೆ ಆಸ್ಪದವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟಳೆಯನ್ನು ಮುರಿದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮತ್ತೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು

ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಇದೇ ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ರಾಜಶಾಹಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಬಗೆಗಿನ ಭಯವೂ ಹೇರಳವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಒಡೆಯರು ಬಹಳ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ಎರಡು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು : ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಬಲ ಜನರೊಡನೆ ಸಖ್ಯ ಬೆಳೆಸಿ ತಮ್ಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಅವರ ಬೆಂಬಲ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಎರಡು : ಬ್ರಿಟಿಷರು ವಿಧಿಸಿದ ಕಟ್ಟಳೆಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲೇ ಈ ಕೆಲಸ ಸಾಧಿಸಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸಂಭವನೀಯ ಅಸಂತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗುವುದು.

ಆದರೆ ಚಾಣಾಕ್ಷರಾದ ದಿವಾನ್ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು ಅವರು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದ ಒಂದು ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಬಗೆಹರಿಸಿದರು. ಈ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಆಡಳಿತದ ಬಗ್ಗೆ ನೀಡಿದ ವರದಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈ ಏರ್ಪಾಟಿನಿಂದ ರಾಜಶಾಹಿ ಎರಡೂ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಆಡಳಿತ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಭೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗದಿದ್ದು, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಟ್ಟಳೆಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದುದರಿಂದ, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಗಳಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ನಾಯಕರನ್ನು ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರದ ಹತ್ತಿರ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು, ವರದಿ ನೀಡಿ ಅವರನ್ನು ನಾಯಕರನ್ನಾಗಿಸಿ ಸಂತೈಸುವುದರಿಂದ ನಾಯಕಗಣವೂ ಅಸಮಾಧಾನ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳೀಯ ನಾಯಕರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಾವು ಕೇಳಿದ ಸರ್ಕಾರಿ ವರದಿಯನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಿಸಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಂತುಷ್ಟಿಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ತಡೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯು, ರಾಜಶಾಹಿಯ ರಾಜಕೀಯ ತುರ್ತಿನಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತು ಆಗಿನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದ ರೂಪು ತಳೆಯಿತು. ಈ ಸಭೆಯ ಅಧಿಕೃತ ಹೆಸರು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ರೈತರ ಮತ್ತು ವರ್ತಕರ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ(The Assembly of the Representative Raiyats and Merchants from All the Taluks of The Mysore State) ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಕೇವಲ ಜಮೀನ್ದಾರರು ಮತ್ತು ವರ್ತಕ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಮೀಸಲಾಗಿಡಲಾಯಿತು. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಈ ವರ್ಗಗಳೇ ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಜಾ ಸಮೂಹದ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಶಕ್ತವರ್ಗಗಳು.

1887 ಮತ್ತು 1891ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ ಆಜ್ಞೆಗಳು ಪುರಸಭೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ. ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಲು ಅಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟವು. ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೂ ಕಂದಾಯ ತೆರುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀಮಂತರು, ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಚುನಾಯಿಸಲು 1887ರಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಸಂಸ್ಥಾನದ ಬೊಕ್ಕಸಕ್ಕೆ ರೂ. 100ಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಭೂ ಕಂದಾಯ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಪದವಿಯಿದ್ದು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ 66 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ 50 ಜನರು ಅರ್ಹರಾದರು. ಚುನಾಯಿತ ಸಭೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ, ರಾಜಶಾಹಿಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸುಳ್ಳಾಗಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸಭೆ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ, ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸವಲತ್ತುಗಳು, ನಂಬಿಕೆ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶ್ರಮಿಸುವುದೇ ಎಲ್ಲ ಕಾಲದ ಗುರಿ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸೂಚಿಸಿತು.

ಈ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಸದಸ್ಯರು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಾನುವರ್ತಿಗಳಾಗಿ, ವಿನಮ್ರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸಭಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಮತ್ತು ರಾಜಶಾಹಿ ಸಭೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಉದ್ದೇಶ ಕೂಡ ಇದೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಗವರ್ನರೊಬ್ಬರು ಈ ಸಭೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ "ಸಂವಿಧಾನ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಹಾಕಿದ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆ, ಚುನಾವಣಾ ತತ್ವದ ತೋರ್ಪಡಿಕೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಶಾಸನಾಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದ್ದು"ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

1903ರಲ್ಲಿ (ಸಭಾ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ 23 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ) ಮಹಾರಾಜ ಕೃಷ್ಣರಾಜರು ಸಭೆಯನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ "ಅಧಿಕಾರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಖಂಡಿತ ನನ್ನಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಬೇಕು" ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. 1920ರ ನಂತರ ಸತ್ವ ಪಡೆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ವಾಗ್ವಾದ ಮತ್ತು ರೂಪ ತಳೆದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಭಾ ಕಲಾಪದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಿರುಸನ್ನು ತರಲು ಕಾರಣವಾದವು. ಸದಸ್ಯರು ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವಂತಹ ಚರ್ಚೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರು ವಿಶೇಷ ಸವಲತ್ತುಗಳಿಗಾಗಿ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡತೊಡಗಿ, ಸಭಾ ಕಲಾಪಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮೆರಗು ಕೊಟ್ಟರು.

ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ನಡುವೆ 1923ರ ಸಂವಿಧಾನ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಘೋಷಿಸಿತು. ಈ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ತಂದು ಬದಲಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ

ಮತದಾರರಿಗಿರಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಶೇ. 50ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ನಾಲ್ಕು ಜನ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ವಿಧಾಯಕ ಸಭೆ (Legeslative Council)ಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ, ಶಾಸನಗಳ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಗೆ ಮೈಸೂರು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಖಾಯಂ ಜಾಗ, ಅರ್ಹತೆಯುಳ್ಳ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕು ಮೊದಲಾದವು ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಆದರೆ ಸಭೆ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದು ಕಡ್ಡಾಯವಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಸಭೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಾ ಸಂಘ, ಚರ್ಚಾ ಕೂಟ (Debating Society)ಮತ್ತು ವಾರಾಂತ್ಯದ ಕೂಟವೆಂದು ಟೀಕಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

1916–1930ರ ನಡುವಣ ಸಭಾ ಕಲಾಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ವಾಗ್ವಾದಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾಗಿತ್ತೇನೋ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿತವಾದರೂ, ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕ್ರೂರ ಪತ್ರಿಕಾ ಶಾಸನದ ತಿದ್ದುಪಡಿ, ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರಗಳ ಬಗೆಗೂ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. 1937ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಪಕ್ಷವಾದ ಪ್ರಜಾ ಸಂಯುಕ್ತ ಪಕ್ಷ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಗವೇ ಇದ್ದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನೊಡನೆ ವಿಲೀನವಾದ ನಂತರ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

1937ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾಯಿದೆ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ರಚಿತಗೊಂಡಂತೆ, ಮೈಸೂರಿನ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರೂ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ವಿಭಿನ್ನ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ, ನಿರಂಕುಶ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಿರೋಧವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಸಮಾವೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ವಿವಿಧ ಸದಸ್ಯರು, ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತರು ಕಲೆತು ಪರಸ್ಪರ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಪ ಕಂಡುಬಂದಾಗ ಐಕಮತ್ಯದಿಂದ ಆಡಳಿತದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಲು ಸಭೆ ಒಂದು ವೇದಿಕೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿ, ನಿರಂಕುಶ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಛಿದ್ರ ಮಾಡಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಪ್ರಜೆ

ವಸಾಹತು ಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದ ಆಧುನಿಕ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ರೂಪಗಳು ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಅಧಿಕಾರ ಎನ್ನುವುದು ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ

ತಿರುಪಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಢಳಿತ ಕ್ರಮವು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಜನರಿಗೆ ಆಢಳಿತ ಮತ್ತು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ತರಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಅವಶ್ಯವಿತ್ತು (**Arther Berried Keith, *The Constitutional History of India,*** 16001935 (1969)). ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಢಳಿತ ಶಾಹಿಯು ರೂಪಿಸಿದ ಎರಡು ತರ್ಕಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿತು.

1. ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಸರಕಾರದ ಪ್ರಜೆ (**Citizenship**) – ಎರಡೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ.

2. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ ನಾಗರಿಕ ಸಂಹಿತೆಯೊಳಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಬುಡಕಟ್ಟು, ಅಲೆಮಾರಿ ಜನಾಂಗಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಅಪರಾಧಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿತು.

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಢಳಿತ ನೀತಿಯ ವಿರೋಧದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಗತಿಪರರು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳ ನಡುವಣ ಭಿನ್ನತೆಯು ಏನಿದ್ದರೂ ಹಳೆಯ ಸಮಾಜವು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಯುಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳಿ, ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ, ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ರೂಪವು ಒಂದೇ ಆಗಿತ್ತು (ಪಾರ್ಥ ಚಟರ್ಜಿ, 1997, ಪು. 94). ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗೆ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಭೌತಿಕ ಅರ್ಥವಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಅಲೌಕಿಕ ಅರ್ಥವೂ ದೊರೆಯಿತು.

ಪ್ರತಿ ಅಧಿಕಾರ

ಅಧಿಕಾರದ ಬೇರೊಂದು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು (**Counter Version of Power**) ಯಕ್ಷಗಾನ ಮತ್ತು ಭೂತಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇವೆಲ್ಲಾ ಜಾನಪದರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕ್ರಮವೂ ಹೌದು. ಭೂತ ಕಾಲದ ಪುರಾಣಗಳು, ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಯಕ್ಷಗಾನ ಮತ್ತು ಭೂತಾರಾಧನೆ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾದ ಧರ್ಮ, ನ್ಯಾಯ, ಸತ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಭೂತಾರಾಧನೆಯೂ ಕೂಡಾ ಅಷ್ಟೆ. ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಹೀಗೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ರೂಪಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತು

ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮತ್ತು ಭೂತಾರಾಧನೆ ಎರಡೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಕಲೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಅವಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಂಪರೆಗಳಿವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾದ ಭೂಪಟಗಳಿವೆ. ಭೂತಾರಾಧನೆಯಂತೂ ತಮ್ಮದೇ ನ್ಯಾಯ ವಿಧಾನ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ತಹಶೀಲದಾರರು ಇಲ್ಲ. ಡಿ.ಸಿ.ಗಳು ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟೆ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕ್ರಮ: ಕೂಡುಕಟ್ಟು: ಜಾತಿಯ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಪ್ರತಿಚರಿತ್ರೆ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಯುರೋಪಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಭಾರತದ ಕುರಿತು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಅಧ್ಯಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಪೌರಾತ್ಯವಾದಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇದು ಹೊಸ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿತು. ಉದಾ: ಕಿಟ್ಟೆಲ್‌ಕೋಶ: ಮೆಕೆಂಜಿ ಕೈಫಿಯತ್ತು; ಇತ್ಯಾದಿ; ಪೌರಾತ್ಯವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಯಿತು. ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮವು ಎಷ್ಟು ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬಂತೆಂದರೆ ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಕ್ಷರ ಸರಿ ಯಾವ ಅಕ್ಷರ ತಪ್ಪು; ಯಾವುದು ಸ್ಖಾಲಿತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬಂದವು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲರೂಪವೊಂದಿದೆ, ಅದನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಇರುವ ಮೂಲರೂಪವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಬಹು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಹೇಳಿರುವ ಹುಡುಕಾಟ ಪಶ್ಚಿಮ ಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು, ಪ್ರತಿಚರಿತ್ರೆಯು ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮದ ಅನುಕರಣೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿತು. ಭೂತಕಾಲದ ಹುಡುಕಾಟ ಪೌರಾತ್ಯವಾದಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯದ ಪರಿಕರವಾಯಿತು. ಯುರೋಪಿನ ವಾಸ್ತವತಾವಾದ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿ ಪರತೆಯು ಕೇವಲ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಚಳುವಳಿಯ ಉಪ ಉತ್ಪನ್ನವಲ್ಲ, ಇದರ ಮೇಲೆ ಗ್ರೀಕ್‌ನ ಅನುಕರಣವಾದದ ಪ್ರಭಾವವೂ ಇದೆ. ಅನುಕರಣೆಯ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಾಯಕನ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಸೇರಿದೆ. ಸೈದ್ ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನ

ಸೈದ್ ಪೌರಾತ್ಯವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಅನುಕರಣೆಯ ಮಾದರಿಗಿಂತ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಪ್ರತಿ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಉತ್ಸಾಹವಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸೈದ್ "ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನ" ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾನೆ.

ಅವನ ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಒಂದಡೆಗೆ ಪ್ರಾಚ್ಯದ ಕುರಿತು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಸಂಕಥನದ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು; ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಹುತ್ವವನ್ನು; ಉದಾರತೆಯನ್ನು ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ವಾದಮಂಡನೆಗಾಗಿ ಸಂವಾದಿತನವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವುದು ಉದಾರವಾದಿ ಮಾನವತಾವಾದವನ್ನು ಮಾತ್ರ. ಸೈದ್ ಒಂದಡೆಯಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಮಾನವತಾವಾದಿ ಮತ್ತೊಂದುಕಡೆಯಿಂದ ಫುಕೋನ ಸಂಕಥನ ಮಾದರಿಯ (ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರೇತರ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಕಥನಗಳು ಇದನ್ನೇ ಅಧಿಕಾರ ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದೂ ಕರೆಯಬಹುದು) ವಕ್ತಾರನಂತೆಯೂ ಮಾತಾನಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸೈದ್ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: "ಪೌರಾತ್ಯವೆಂದರೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಂಕಥನ ಮಾತ್ರ. ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವಸಾಹತು ಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತವನ್ನು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಭಾರತವನ್ನು ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡಿತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದೂಕುಗಳಿದ್ದವು ಮಿಲಿಟರಿ ಶಕ್ತಿಗಳಿದ್ದವು. ಬಂದೂಕು ಹಿಡಿಯಲು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಅವರು ಕಲಿಸಿದರು" ಆಗಿನ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಪರಿಭಾಷೆಯೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದೂಕು ಇತ್ತು. ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳಿದ್ದವು. ಕಾರಂತರ ಮರಳಿಮಣ್ಣಿಗೆ ರಾವ ಬಹದ್ದೂರರ ಗ್ರಾಮಾಯಣ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ಆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಬಿಲ್ಲುಗಳು ಅನ್ಯಾಯ ಮೂಲಕವೂ ನ್ಯಾಯ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ತತ್ವಗಳ ವಿರುದ್ಧವೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ವಿಘಾತಕವೂ ಇರುವವು ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿತ್ತು. 28–2–1919ನೆ ದಿನ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಹೊರಡಿಸಿದ ನಿವೇದನ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಂದದ್ದೇನೆಂದರೆ, ನಾವು ಈಗ ಇಡುತಿರುವ ಹೆಜ್ಜೆಯು ಕದಾಚಿತ್ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದೆನಿಸಬಹುದು... ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಬದ್ಧರಾದ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಗೆಯ ಕಷ್ಟ–ನಷ್ಟ ಸಹಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರು. ಸರಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಹಿತಬುದ್ಧಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಸಹನದ ನಿರ್ವಾಣದ ಮುಖಾಂತರವೇ ಅವರು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡುತಿರುವರು. ಅದೇ ರೀತಿ ಹಿಂಸಾಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಒಂದು ಅಜೇಯವಾದ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು

ತೋರಿಸಿ ಕೊಡುತಿರುವರು. ಈ ಅಸ್ತ್ರವು ಉಭಯ ಪಕ್ಷಕ್ಕೂ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕವು ... ದೇಶಕ್ಕೆ ಆದ ರೋಗವು ಅತಿಶಯ ಗಂಭೀರವಾದುದು. ಇತರ ಯಾವ ಉಪಾಯಗಳೂ ಸಫಲವಾಗದೆ ಹೋದವು, ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಬಳಿಕ ಈ ಉಪಾಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವರು.

ಪ್ರತಿಬಿಂಬ

ಭಾರತೀಯ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ಗಮನಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳುವುದಿದ್ದರೆ ವಸಾಹತು ಅನುಕರಣೆಯು ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಅಂತರವಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದು ಮಾತ್ರ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅನುಕರಣೆಯು ಪ್ರತಿಯಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಬಿಂಬವಲ್ಲ. ವಸಾಹತುಕಾಲದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನಕಾರರು ರೂಪಿಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಕೂಡಾ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಪ್ರತಿರೋಧ

ಪ್ರತಿರೋಧಾತ್ಮಕ– ಇದು ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪ್ರತಿರೋಧವು ಸಶಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ನಿಶಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಕವೇ ತನ್ನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತವೆ.

ಪ್ರತಿರೋಧದ ಆಯ್ಕೆಗಳು

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಬಳಸಲಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸೌಂದರ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಎರಡು ಮುಖಗಳು "ನಮ್ಮ" ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಆಧುನಿಕ ಯುರೋಪ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿದ ಜ್ಞಾನರೂಪಗಳು ಇವು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಚರ್ಚ್‌ಗಳ ನೈತಿಕನಿಲುವು; ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನದ ಕಲಬೆರಕೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದವು. ಎರಡನೆಯದು ಸೌಂದರ್ಯಾತ್ಮಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನುವುದು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು, ಸಾಮಾಜಿಕ "ಛಿದ್ರತೆ"ಯಿಂದಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆ ಹರಿಸುವುದು ಪರ್ಯಾಯ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಮಗಳು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಲೇಖಕರು ಇದನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕಾಯಿತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ರೊಮಾಂಟಿಕರಿಗೆ ಇದ್ದ ಉದಾರತೆ; ಹೃದಯ ಪರಿಶುದ್ಧತೆ; ಆತ್ಮ ಕೇಂದ್ರಿತ ನಿಲುವುಗಳು ಕೈಗಾರೀಕರಣ; ವೈಜ್ಞಾನಿಕೀಕರಣಗಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿದ್ದವು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಮಣ್ಣು; ನಿಸರ್ಗ; ಪ್ರೇಮ, ಹೃದಯದ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಗಳು, ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳು; ವಿಚಾರವಾದ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜೊತೆ

ಜೊತೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಭಾರತೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ–ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಸೌಂದರ್ಯಾತ್ಮಕ ನಿಲುವುಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ವಸಾಹತುಕಾಲದ "ಪ್ರತಿರೋಧ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ"ಗಳೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಭಾರತೀಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಜೊತೆಗಿನ ಅನುಸಂಧಾನ ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು.

ಪ್ರತಿರೋಧ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಕೇಂದ್ರಿತ ಶಕ್ತಿ

ಸಾಹಿತ್ಯವು ವಸಾಹತು ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಹೊಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಸಾಹಿತ್ಯಕಲ್ಪನೆ; ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿರೋಧ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ ಕೇಂದ್ರಿತ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದುವು. ಪಶ್ಚಿಮದ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕಗೊಳಿಸುವುದು. ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡುವುದು. ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ವಸಾಹತುಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಸಂಹಿತೆಯ ಸೂತ್ರಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಹಾಗೆಯೇ ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಲೇಖಕರು, ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ತಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇದೆ. ಕನ್ನಡದ ಅನೇಕ ಲೇಖಕರು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವವನ್ನು ಪ್ರದೇಶ; ಕಾಲ; ಅವಕಾಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದರು. ಇದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಯಿತು. ಕುವೆಂಪು ಅವರ "ಮಲೆನಾಡಿನ ಚಿತ್ರಗಳು" ಬರಿಯ ಒಂದು ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧದ ಕೃತಿಯಾಗಿ ನೋಡಲಾಗುವುದುಲ್ಲ. ಅದು ವಸಾಹತುವಾದದ ವಿರುದ್ಧವಿರುವ ಚಿತ್ರಣವೂ ಹೌದು, ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದಿದ್ದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೊದ ಮೊದಲು ಬಂದ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ ಮಾಡಿದ್ದುಣ್ಣೋ ಮಹಾರಾಯ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ನೇರವಾಗಿ ವಸಾಹತು ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿವೆ. ಹಾಗೂ ಅವುಗಳು ಎತ್ತಿಕೊಂಡ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಬಹುದೊಡ್ಡವು.

ಪ್ರತಿವ್ಯೂಹ ರಚನೆ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಣೆಯು ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮತ್ತು ಬಿಡುಗಡೆಯ ಪ್ರತಿವ್ಯೂಹ ಕೂಡಾ ಹೌದು. ನಿರಾಕರಣೆಯಲ್ಲಿ

ತಮ್ಮ ತನದ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂಶಗಳು ಪರಕೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವದ ನಿರಾಕರಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಸಿರುವ ವ್ಯೂಹ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರ್ಯಪಡೆಗಳು ರಚಿತವಾದವು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ: ಏಕತೆ: ಸನಾತನತೆ: ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಹೋರಾಟಗಳು ಪ್ರತಿವ್ಯೂಹ ರಚನೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿವೆ. ಸೈನ್ಯಪಡೆ ರಚನೆ: ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಎದುರು ಪಕ್ಷ ತಡೆಯೊಡ್ಡುವುದೇ ಪ್ರತಿವ್ಯೂಹದ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಪಶ್ಚಿಮ ಯೂರೋಪಿನ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಭಾಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎರಡು ಭಿನ್ನ ಧ್ರುವಗಳು (**Daniel J. Borison,** 1958, ಪು. 393). ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಯಿತು. ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ದೇಶಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂದಾಯಿತು.

ಪ್ರಭುತ್ವದ ನಿರ್ವಚನ

ಕೌಟುಂಬಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಧಿಕಾರ ರೂಪಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಿರುವ ಅಲಿಖಿತ ಅಧಿಕಾರ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗದೆಯೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ನಾವು ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳು ಬೇರೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು : ಅದು ಪ್ರಭು ಮತ್ತು ಅವನು ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧ. ಇದು ಕೇವಲ ಸಂಘರ್ಷವಾಗಿರಬೇಕೆಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಸಂವಾದಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಭುತ್ವದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಿಂದಲೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಪ್ರಭುತ್ವವೆಂದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂತಲೂ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ದೇಶೀಯತೆಯ ಅನನ್ಯತೆಯೆಂತಲೂ ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಅರ್ಥ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾದರಿಯ ಹುಡುಕಾಟದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜಸತ್ತೆಯ ಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಜನೇ ಅಂತಿಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದು

ಅವನನ್ನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವರೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಒಡೆಯನಾದ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯದ ನಿಯಮವನ್ನು ತನಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ರೂಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮಾದರಿಯೊಳಗೆ ತಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜೆಯು ಪ್ರಭುವಾಗಬಲ್ಲ, ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಪ್ರಜೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ವಂಶಾಡಳಿತಪ್ರಭು ಸಂಹಿತೆಯದ್ದು. ಒಂದು ವಂಶಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದು ಅಧಿಕಾರವು ಒಬ್ಬನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ ಕ್ರಮಗಳು ಬೇರೆ. ಪೋಲಿಸರು: ಅಧಿಕಾರಿಗಳು: ಪ್ರಭುತ್ವದ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು “ದೊರೆಗಳು” “ಸಾಹೇಬರು” ಎಂದು ಕರೆದರು. ಮತ್ತು ಈ ಮಾದರಿಯ “ದೊರೆಗಳು” ಜನರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದವರು ಎಂದನ್ನಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು

ಫೆಮಿನಿಸ್ಟರ ಪ್ರಕಾರ ದೈನಂದಿನ ಕುಟುಂಬರೂಪಿ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಭುತ್ವದ ನಿರ್ವಚನವು ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಕುಟುಂಬದ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಯಾರು ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಆಳುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಪ್ರಭುತ್ವದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಅಂತಿಮ ತೀರ್ಪಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೂಪಿಯಾಗಿರದೇ ಅದು ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಕಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಒತ್ತಾಯದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಹೋರಾಟಗಾರರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮುಖ್ಯ ಸವಾಲೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಪ್ರಭು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ರಾಣಿ ಎಂದರೆ ಯಾರು ಎಂಬುದು ಭಾರತದ ಅನೇಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ರಾಣಿಯ ಮೊಹರು ಮಾತ್ರ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏರಿ ತಲೆಗೆ ಟೋಪಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಏಜೆಂಟರು ಮಾತ್ರ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಭುಗಳ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಫೀಸು ಎಂಬ ಹೊಸ ಪರಿಭಾಷೆಯಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯು ಭಿನ್ನವಾಯಿತು.

ಪ್ರಭು ಸಂಹಿತೆಗಳು

ಬ್ರಿಟೀಶರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಮೂಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವು ಅವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ

ಮೂಲದ ಸ್ಥಳೀಯ ನಿಯಮಾವಳಿ, ಆಢಳಿತದ ಕ್ರಮ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಹಿತೆಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಂಪೆನಿಯು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಕಂದಾಯ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಆಢಳಿತಾತ್ಮಕ ಪರಿಕ್ರಮುವನ್ನು, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪರಿಕರವನ್ನು ಅಂದರೆ ನಿಯಮಾವಳಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೊಸತರ ಪ್ರವೇಶವಾಯಿತು. ನಾಗರಿಕ ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೇ ವಸಾಹತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಪರಿಭಾಷೆಗಳಾಗಿವೆ. ಬ್ರಿಟೀಶರ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದ ಬೇರೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೂಡಾ ಇದೇ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದವು. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (ಉದಾ : ಚರ್ಚ್, ಶಿಕ್ಷಣ, ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಪರವಾಗಿದ್ದವು. ಇದು ಅಧಿಕಾರದ ರೂಪಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದವು. ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭುಸಂಹಿತೆಗಳು **(Modern Political State)** ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಸೇನೆಯು, ಆಧುನಿಕ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯು ರಾಜಕಾರಣ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು.

ಪ್ರಯೋಗ ಕೇಂದ್ರಿತ ಆಡಳಿತ

ಎಲ್ಫಿನ್ ಸ್ಟಾನ್ ನಮ್ಮ ಸರಕಾರವು ಈಗಲೂ ಭಾರತದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗವೆಂದು (**Experimental**) ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆ

ಸೈದನ ಪ್ರಕಾರ ಯುರೋಪ್ ಅಥವಾ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪೂರ್ವದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಎರಡು ಜಗತ್ತು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ: ಒಂದು ಪೂರ್ವ ಮತ್ತೊಂದು ಪಶ್ಚಿಮ. ವಸಾಹತು ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮವು ವಸಾಹತುದೇಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಶಾಲೆಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿತು. ಎಂಬುದು ಸೈದನ ಗ್ರಹಿಕೆ. ಜಾತಿ: ಜನಾಂಗ: ಕುಲ: ಧರ್ಮಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಇದೇ ರೀತಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ರಯೋಜನ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಜಾನ್ ಸ್ಟುವರ್ಟ್‌ಮಿಲ್ (1823) ಅವನ ತಂದೆ ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್‌ನ ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ : 'ಅವನು ಒಳ್ಳೆಯ ಸರಕಾರ ಕೊಟ್ಟ, ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒತ್ತಡ ಹೇರದೆ. ಅವರು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಪೆನಿಯ ಸರಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ. ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕತೆ ಅರಿವು ಇತ್ತು. ಭಾರತೀಯ ವಾಸ್ತವ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಕಂಪೆನಿಯ ಸರಕಾರವು ಅವರಿಗೆ

ನೀಡಬಹುದಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶವಿತ್ತು. 1824 ಕಂಪೆನಿಯು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಲಿ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಇದು ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಪ್ರಯೋಜನ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು **(Utilitarian Theory)** ರೂಪಿಸಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಬೆಂಟಿಂಕ್ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಮಾಪನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಬೆಂಟಿಂಕ್ ಸರಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವನು ನಡೆದುಕೊಂಡ ರೀತಿಯು ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯವಾಗಿದೆ. ತಿ.ತಾ. ಶರ್ಮ, ಅವರು ಮೈಸೂರು ಅರಸರೊಂದಿಗೆ ಬೆಂಟಿಂಕ್ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಿದ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಮೈಸೂರಿನ ಇತಿಹಾಸದ ಹಳೆಯ ಪುಟಗಳು, ಪು. 89–93).

ಪೂರ್ಣಯ್ಯನ ಆಡಳಿತದ ಕಡೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಆತ ಮಹಾರಾಜರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅಗೌರವವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡ. ನ್ಯಾಯಬಾಹಿರಾದ ಹಕ್ಕುದಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟ. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಆತನನ್ನು ದಿವಾನ್ ಪದವಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕಬೇಕಾದದ್ದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜರಾದರೋ ಮೆಚ್ಚಿ, ತಲೆದೂಗಿಸುವಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

1831ನೆಯ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕರು ಮಹಾರಾಜರಿಗೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದರು. ಆ ಪತ್ರದ ಹಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ :

"ತಾವು ಪೂರ್ಣ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲಾದವು. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪರಮಾಧಿಕಾರ ಪಡೆದಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಂದು ಪೂರ್ವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲು ನನಗೆ ದುಃಖವಾಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು, ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ತಾವು ಮರೆತು, ಉದಾಸೀನರಾಗಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವರ್ಷವರ್ಷದ ರಾಜ್ಯಾದಾಯದ ಜೊತೆಗೆ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರು ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಎರಡು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ : ಮರ್ಯಾದಾವಿರಹಿತವಾದ ದುಂದುಗಾರಿಕೆ ತೋರಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಅಪಾರ ಸಾಲವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಥಾನದ ಹಣಕಾಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಬಿಡಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಗಜಿಬಿಜಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಹಿಂದಿನ ಗವರ್ನರ್ ಮನ್ರೋ, ಇಂದಿನ ಗವರ್ನರ್ ಲಷಿಂಗ್‌ಟನ್‌ಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ತಮಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಪ್ರಯೋಜವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಾವು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಪಾಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮವರ ಮಾನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿರೆಂದು ಕೊಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿವಾದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ತಾವು ಕೊಡಬೇಕಾದ

ಪೊಗದಿಯ ಹಣ ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳು ಸಂದಾಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದು 1799ನೆಯ ಕರಾರಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ವರ್ತನ. ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸೋಲ್ಜರುಗಳು, ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಅವರು ರೈತರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ."

"ತಾವು ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಂದಿನಿಂದ ದುರಾಡಳಿತ, ದುಷ್ಪ್ರಭ ತ್ವದ ಸೂಚನೆಗಳು ತಲೆಹಾಕಿವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಅಯೋಗ್ಯ, ಅಸಮರ್ಥ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ ಕಾರಣ ಕಂದಾಯ ಕವಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವಸೂಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮ ಗ್ರಾಮಗಳೇ, ಜಮೀನುಗಳೇ ಪರಭಾರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅವು ಸೇವೆಗಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗಿಲ್ಲ. ಖುಷಿ ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲ ಹಂಚಲಾಗಿದೆ. ಆದ ಕಾರಣ ರಾಜ್ಯದ ವರಮಾನ ಬಿತ್ತು. ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವೆಚ್ಚ ಪೂರೈಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ರಾಜ್ಯದ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ, ಸ್ಥಿರ ಭವಿಷ್ಯ, ಮರೆತು, ಸಂಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾರಲಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಪಾರ-ಸಾಪಾರ ಗುತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ರೈತರನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾನ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಭಿಕಾರಿಗಳ, ದುರಾಶೆಗಾರರ ವಶಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ದುರಾಡಳಿತ, ಈ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರವರ್ತನ, ಈ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಭರಿಸಲಾಗದ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲ ದಂಗೆ ತಲೆಹಾಕಿದೆ. ದಂಗೆಯನ್ನಡಗಿಸಲು ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ಸೈನಿಕರನ್ನೇ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರಯೋಜವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಕೊಟ್ಟರು ; ಕ್ರೂರತನದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದರು. ನಿಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಠೋರತನದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡರು. ಆದರೂ ದಂಗೆಯನ್ನಡಗಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರದವರು ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯ ಕಳುಹಿಸಿ ದಂಗೆಯನ್ನಡಗಿಸಿ, ಶಾಂತಿ ಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬೇಕಾಯಿತು".

ಈ ಎರಡು ವಚನಗಳು ಸಾಕು. 1799ರಲ್ಲಿ ಆದ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಕರಾರಿನ ನಾಲ್ಕನೆ ವಿಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರು. ಐದನೆಯ ವಿಧಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. "ಇದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಕೊಟ್ಟ ನೋಟೀಸು" ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು ! ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನವರಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು "ಈ ನೋಟೀಸು ಬಂದು ನಿಮ್ಮ ಕೈಸೇರಿದ ಹತ್ತು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಿ ಕಮೀಷನರಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು" ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. (ಅದೇ)

ಪ್ರಸಂಗ

"ಐಗಳೇ ನಮ್ಮ ಗಂಡುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಎರಡು ಪ್ರಸಂಗ ಕಲಿಸಿ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಆಚೆ ಬೈಲಿನ ನಾಗಪ್ಪ ಸೆಟ್ಟರು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದರು. ಹೇಳುವವರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿ, ನಾನು ಯಾವಾವ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಪಾಠ

ಹೇಳಲಾರೆ ಎಂದು ಬಿಟ್ಟೆ." ಕಾರಂತರ ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಾತಿದು. ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಎರಡು ಪ್ರಸಂಗ ಕಲಿತರೆ ಸಾಕು; ಅದುವೇ ಅವರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ. ಬೇರೆ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಬಾರದು. ಇದು ಆಗಿನ ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಧೋರಣೆಯೂ ಹೌದು. ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜಾತಿಯವರು ಭಾಗವಹಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಾತಿನಿಧೀಕರಣ ತತ್ವ

ಪೌರಾತ್ಯವಾದದ ಮೇಲೆ ಫುಕೋನ ಸಂಕಥನ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಭಾವ ಇರುವ ಹಾಗೆಯೇ ನೀಷೆಯ ವಾಸ್ತವತಾವಾದಿ ವಿರೋಧ; ಉದಾರವಾದಿ ಮಾನವತಾವಾದದ ವಿರೋಧ ಹಾಗೂ ನೀಷೆಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧೀಕರಣ ತತ್ವದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಪ್ರಾತಿನಿಧೀಕರಣವೆನ್ನುವುದು ಭಾಷೆಯ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತ: ರೂಪಕ: ಅಲಂಕಾರ: ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಾಗ್ವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಿಂಬಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆಢಳಿತದ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಕಾನೂನಿನ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿ; ಆಧಾರ: ಪುರಾವೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ವಸಾಹತು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವೈಸರಾಯ್‌ಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ರೂಪವಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕಜ್ಞಾನ

1. ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಬಂಡವಾಳ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು.
2. ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ; ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಜರುಗಿದ ಮೇಲಂತೂ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳಾಗಿದ್ದವು.
3. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯು ಕೂಡಾ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೂ ಅವುಗಳದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯಿದೆ. ಅದು ಕೈಗಾರಿಕತೆ: ಆಧುನಿಕತೆಯಿಂದ ನಾಶ ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಮತ್ತು ಏಕತೆ

ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನರು ಇರುತ್ತಾರೆ: ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಸುಬುಗಳಿರುತ್ತವೆ: ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತ

ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ: ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ. ಅದನ್ನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಬಗೆಹರಿಸೋಣವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಗೆ ಮುನ್ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ನೇತಾರರು ಬೇಕಿದ್ದರು. ನಾವು ಮಾತಾಡುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಯಾವ ಅಗತ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ – ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು. ಮತ್ತು ಅದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಏಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಗುಂಪಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪಿಗೆ ಬರುವಾಗ ಅದು ಬೇರೆ ಲಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಮತ್ತು ಯೂರೋಪಿನ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕತೆ

ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗಿನ ಮುಖಾಮುಖಿ. ಆಗಿನ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಗೂ : ಯುರೋಪ್ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕತೆಗೂ ಒಂದು ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕಾರಂತರ ಮೈಮನಗಳ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬಸರೂರು, ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಯ ಕೋಡಿ ; ಚಿಗುರಿದ ಕನಸು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ತಂಗಡಿಯ ಹತ್ತಿರದ ಊರು – ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶವೂ ಭಿನ್ನ. ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಹರೆಗಳು ಬೇರೆ. ಕುವೆಂಪುಗೆ ಮಲೆನಾಡು ಕೇಂದ್ರ, ಗ್ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಪಾದಳ್ಳಿ ಕೇಂದ್ರ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮತೋಲನ ತತ್ವ

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಕೂಡಾ ಮೂಲತಃ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು **ಸಮತೋಲನ ತತ್ವ** ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನೆ.

1. ತಾರ್ಕಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮತೋಲನ ದೃಷ್ಟಿ
2. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿರತೆ
3. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಗಡಿರೇಖೆಗಳು

ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೊರಟ ಸಮತೋಲನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಕೂಡಾ ಎರಡು ಮಾದರಿಗಳಿಂದ ಹೊರಟವು.

ಅ) ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೂ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಅದರದ್ದೇ ಅನ್ನಬಹುದಾದ ಸ್ಥಿರತೆಯಿರುತ್ತದೆ.

ಆ) ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂವಾದಿತನ (**Relativism**) ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಇರುವ ಆಂತರಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು.

ಈ ಎರಡು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶದ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಸಾಹತು ದೇಶದ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ; ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರು. ಈ ರೀತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮ 20ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲ ಭಾಗದವರೆಗೂ ಇತ್ತು. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ **Equilibirum Theory** ಯು ಮೂಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದರೆ ಈ ದೇಶಗಳ ಜನರು ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದು.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ, ಕೃಷಿಯಾಧಾರಿತ ಜೀವನ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಕೃಷಿಯೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯ, ಅದರ ಬಗೆಗಿನ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತವು ಕಂದಾಯ ಹೇರಿರುವುದು ಕೂಡಾ ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧಗಳಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯವು ವಿದೇಶಿ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ವಿದೇಶಿ ಆಢಳಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವುದು ಹೊಸ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಯಾವುದೇ ಆಯುಧಗಳಿಲ್ಲದೆ ವಿದೇಶೀಯತೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ನೆನಪು, ನಂಬಿಕೆ, ಜೀವನ್ಮುಖಿ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ರಾಜಕಾರಣವಲ್ಲ. ಸೈನ್ಯ, ಪರಿಕರ (ಆಯುಧ) ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಕ್ರೋಢೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ರಾಜಕಾರಣ ತನ್ನ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂದರೆ ಅದು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಾದ ಅನೇಕ ಜನರ ಕುರಿತು ಏನೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಢಳಿತಕ್ಕೆ ಏನೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವೆಂದರೇನು,

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ: ಹೋರಾಟದಿಂದ ಏನು ಉಪಯೋಗವೆಂದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಸರಿಯಾಗಿಮ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರು.

ಪ್ಲಾಂಟೇಶನ್ ಪದ್ಧತಿ

ಕೃತಕವಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನಡುವುದು (ಪ್ಲಾಂಟೇಶನ್ ಪದ್ಧತಿ)ಯು ಬ್ರಿಟೀಶರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದು, ಕೃಷಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಬೇರೆಯಾಯಿತು. ಅಧಿಕಾರದ ನಿಯಮ ಸಂಹಿತೆಗಳು ಬ್ರಿಟೀಶರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯಾಯಿತೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಬೇರೆಯಾದವು. ಸಹಜ ನಿಸರ್ಗವು ಪ್ಲಾಂಟೇಶನ್ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದುವೇ ನಾಶವಾಯಿತು.

ಫೌಜುದಾರಿ

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯರ ಮನೆಗಳು ಗೌಡರ ಪಟ್ಟಾ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. ಇದು ತಪ್ಪು ಎಂದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಪಟ್ಟಾ ಮಾಡಿದರು (ಎಚ್.ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡ, 1983, ಪು. 110). ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರವು ಮೈಸೂರಿನ ಆಢಳಿತವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡದ್ದು 1831. 1831 ರಿಂದ 1881ರವರೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಆಢಳಿತವನ್ನು ಅವರು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ಆಢಳಿತವಿದ್ದಾಗ ಆರು ಫೌಜು ದಾರಿಗಳಿದ್ದವು :

	ಫೌಜುದಾರಿ	–	**ತಾಲ್ಲುಕುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ**
1.	ಬೆಂಗಳೂರು	–	27
2.	ಮಧುಗಿರಿ		
3.	ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	–	13
4.	ಅಷ್ಟಗ್ರಾಮ್	–	25
5.	ನಗರ	–	25
6.	ಮಂಜುರಾಬಾದ್	–	11

ಫ್ಯಾನನ್ ವಾದ

ಫ್ರಾಂಜ್ ಫ್ಯಾನನ್‌ನ ಕೆಲವು ವಾದಗಳು ಹೀಗಿವೆ :

1) ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗೂ – ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗೂ ನೇರ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ.
2) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ – ಇಡಿಯ ಜನಾಂಗ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.
3) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಜನರಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.
4) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಕಲೋನಿಯಲ್ ಆಢಳಿತದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಒಡಮೂಡುತ್ತದೆ.
5) ಕಲೋನಿಯಲ್ ಆಢಳಿತಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಸ್ವಯಂ ಆಢಳಿತವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ.
6) ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಇದು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.
7) ರಾಷ್ಟ್ರಿಯತೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ.
8) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವುದರಿಂದ ಅದರ ರೂಪಗಳು ಬೇರೆ.
9) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
10) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಚಿಂತನೆಯು ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.
11) ವಿದೇಶಿಯರಿಂದ ಅಧಿಕಾರ ಹಸ್ತಾಂತರವಾಗಬೇಕೆಂಬ ವಾದವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
12) ವಸಾಹತುವಾದದ ವಿರುದ್ಧ ಏಕತೆಯ ವಾದವನ್ನು ಅದು ಮಂಡಿಸುತ್ತದೆ.
13) ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಆಶಯಗಳ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
14) ಸ್ವಯಂ ಅಧಿಕಾರದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತದೆ.
15) ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆಯ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುವಾಗ ಯುಟೋಪಿಯಾ ಕೂಡಾ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.
16) ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ.

17) ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿ ವರ್ಗ, ವರ್ತಕ ವರ್ಗ ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

18) ಸ್ವಯಂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

19) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ರಾಜಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣವೂ ಹೌದು.

20) ದೇಶೀಯ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೌನವಹಿಸುತ್ತದೆ.

21) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೇತಾರರು ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಕೈಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

22) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೀತಿ-ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

23) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ.

24) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಹೌದು.

25) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ತನ್ನದೇ ಕಾನೂನು, ಪ್ರಭುತ್ವ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

26) ಅದರದೇ ಆದ ಒಂದು ಭೌಗೋಳಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಇರುತ್ತದೆ.

27) ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.

28) ಅದು ಒಂದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯೂ ಹೌದು.

29) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಒಂದಾಗುತ್ತದೆ.

30) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸೂಚನೆಯೂ ಹೌದು.

31) ಸ್ಥಳೀಯ ಶೈಲಿಗಳು (ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು) ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

32) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ.

(The Wrecthed of the Earth P. 119-199).

ಫ್ಯೂಡಲ್ ಲಾರ್ಡ

ಎಂ.ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರು ಪಾಳೆಯಗಾರರನ್ನು ಫ್ಯೂಡಲ್ ಲಾರ್ಡ್ ಎಂಬರ್ಥ ನಿರ್ವಚಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯು ಪಶ್ಚಿಮದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಾದರಿಯಾಗಿ ವಿಟ್ಲದ ಅರಸರ ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಬಹುದು. "ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದ ಸಂದರ್ಭ ಕ್ರಿ.ಶ. 1799ರಲ್ಲಿ ಟೀಪು ಸುಲ್ತಾನನು ಹತನಾದಾಗ ಆತನ ರಾಜ್ಯದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ

ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸೇರಿಹೋಯಿತು. ಇದು ವಿಟ್ಲದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟದ ಒಂದು ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು. ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವು ವಿದೇಶಿಯರಾದ ಬ್ರಿಟಿಶರ ಪಾಲಾಗುವುದನ್ನು ಸಹಿಸದ ವಿಟ್ಲದ ಅರಸ ರವಿವರ್ಮ ನರಸಿಂಹರಸಡೊಂಬ ಹೆಗ್ಗಡೆಯು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಥಮ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಹಳೆಯನ್ನೂದಿದ. ಹಿಂದೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕಂಪೆನಿಯವರು ಆತನಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮಲಬಾರ್ ಕಮೀಷನರ್ ಅವರ ಆದೇಶವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಸುಮಾರು 150 ಮಂದಿ ಶಸ್ತ್ರ ಸನ್ನಿದ್ಧರಾದ ಬೆಂಬಲಿಗರನ್ನು ಜೊತೆಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು 1799ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ 15 ರಂದು ತಲಚೇರಿಯಿಂದ ವಿಟ್ಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಅಳಿಯನ ಜೊತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡ. ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ" (ಹೆರಿಂಜೆ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ (ಸಂ), 2000, ಪು. 196). (ಮುಂಡಿಕ್ಕಾ ಗಣಪತಿ ಭಟ್ಟ)

ಫ್ಯೂಡಲ್ ಲಾರ್ಡ ಮತ್ತು ಫ್ಯೂಡಲ್ ಸೊಸೈಟಿ

ಭಾರತೀಯ ಪಾಳೆಯಗಾರರನ್ನು ಎಂ.ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಅವರು ಫ್ಯೂಡಲ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಪಾಳೆಯಗಾರರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಇಂಥ ಫ್ಯೂಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ (1) ಭೂಮಿಯ ಹಿಡುವಳಿ ವಿಧಾನ (2) ರಾಜ್ಯಭಾರ ಕ್ರಮ, (1923, ಪಾಳೆಯಗಾರರು, ಪು. 21). ಬ್ರಿಟೀಶರಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಢಳಿತವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವಾಗ ಇಂಥ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ದೊಡ್ಡ ತಲೆನೋವಾಗಿದ್ದರು. ತರೀಕೆರೆ ಪಾಳೆಯಗಾರರು, ಕುಂಬಳೆಯ ಅರಸರು, ವಿಟ್ಲದ ದೊಂಬರು, ಇಕ್ಕೇರಿಯ ಅರಸರು, ಕೆಳದಿಯ ನಾಯಕರು – ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ನೆಲೆಯೂರಿ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಢಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದರು.

ಫ್ಯೂಢಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆ

ಭರತ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಜಮೀನುದಾರ ತಾಲೂಕುದಾರ, ಜಹಗೀರ್, ಮಿಟ್ಟಾದಾರ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಫ್ಯೂಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೋಲುವುದು. ಇವುಗಳೇ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಹೋಲುವುದು. ಎಂ.ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಯುರೋಪಿನ ಫ್ಯೂಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಭರತ ಖಂಡದ ಜಮೀನುದಾರರ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಹೀಗೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆ (1923 ಪು. 28–29).

ಬಂಟಿಂಕ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಉದಾರವಾದಿ ನಿಲುವು

ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಳಗಡೆ ಬೇರು ಬಿಡತೊಡಗಿದ ಉದಾರವಾದ ನೀತಿಯು ಭಾರತೀಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ

ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟವು. 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಲಾರ್ಡ್ ಬಂಟಿಂಕ್‌ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ನಿಲುವುಗಳು ಆತನ ಉದಾರವಾದಿ ಪ್ರಭುತ್ವಪರ ನಿಲುವಿನ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಆಳುವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ನಡುವಣ ಸಹಮತದ ಬಗೆಗಿನ ಆತನ ನಿಲುವು ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಪರವಾಗಿಯೇ ನಿಂತಿತು.

ಬಂಡವಾಳವಾದ

ಬಂಡವಾಳವಾದವು ಇಡಿಯ ಜಗತ್ತನ್ನು ಮೂರು ಕಟ್ಟೆಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತದೆ. ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಇಡಿಯ ಜಗತ್ತನ್ನು ಒಂದು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಭಿನ್ನತೆ ; ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಒಂದೆ ರೀತಿಯ ಪ್ರಜಾವರ್ಗವೆಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಈ ಮೂರು ಮಾದರಿಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯೆನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದೇ ಈ ಮಾದರಿಗಳ ವಿರೋಧದಿಂದ. ಅಂದರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರದೇಶವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಬಂಡವಾಳವಾದವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ – ವಸಾಹತುವಾದದ ನಿರ್ಣೀತ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ವಿರೋಧಿಸಿ ಜೀವನದ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಂಡವಾಳವಾದದೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವ ಬಂಡವಾಳವಾದದ ಜೊತೆಗೆ; ಪಶ್ಚಿಮದ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂವಾದವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಕಥನಗಳು ತುಂಬಾ ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಸೈದ್‌ನವಾದ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಬಂಡವಾಳ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ್ದು – ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಅದನ್ನು ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಚರ್ಚಿಸಿದೆ.

ಬಂಡವಾಳವಾದ ಮತ್ತು ನವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ

ವಸಾಹತುವಾದದ ವಿರೋಧದ ನೆಲೆಯು ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕವಾದಾಗ ಅಥವಾ ಈ ಮೊದಲು ವಿವರಿಸಿದ ಅನುಕರಣಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯೆನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಾಗ ಅದರ ಗ್ರಹಿಕೆಯು ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ನವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಗೂ ಬಂಡವಾಳವಾದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಅವನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಬಹುದು :

1. ಬಂಡವಾಳವಾದವು ವ್ಯಕ್ತಿವಾದವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.
2. ಬಂಡವಾಳವಾದದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅನನ್ಯತೆಯಿರುತ್ತದೆ.
3. ಬಂಡವಾಳವಾದಕ್ಕೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ.
4. ಬಂಡವಾಳವಾದದ ಪ್ರಕಾರ – ಸ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.
5. ಒಂದು ಕೇಂದ್ರ, ಒಂದು ಸ್ವಾಯತ್ತ ಅರ್ಥ – ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.
6. ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ವಾದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ – ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬಂತು.

ಬದಲಾದ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್

"ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆಗೆ ಇಂಥ ಲೆಕ್ಕವೇನು ವಿಜಯದಶಮಿ ಅವರಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ?" ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಯಾವ ವಾರ ಯಾವ ತಿಥಿಯಾದರೂ ಮಕ್ಕಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬಹುದು. ಏನು ನಿಮ್ಮ ಮಾಣಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಯೋಚನೆಯೊ ? ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಕ್ಕೋಟು ಒಂದು ಗಾಣಿಗರ ಮಕ್ಕಳೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಕ್ಕಳೂ ಸಾಲಾ ಸಾಲು ಬೆಂಚು ಮೇಲೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒರಗಿರುತ್ತವೆ."

ಬದಲಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು ಆತ್ಮ–ಆನಂದದ ಸಂಬಂಧಗಳಿಂದ ವಸಾಹತು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಗ್ರಹಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇವು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡವು, ಕಾವ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ನಿಯಮ ಬದ್ಧ ಕ್ರಮಗಳು. ಹೀಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಅವುಗಳ ಧೋರಣೆ ಆದುದರಿಂದಲೇ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾನೂನಿನ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯಿದೆ. ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪಂಡಿತರ ಬಗ್ಗೆ ಉಂಟಾದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಾವು ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ ಹಿಂದೂ ಕಾನೂನು, ಮುಸ್ಲಿಂ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದ. ಹಿಂದೂ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕಾನೂನುಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣವಷ್ಟೇ ಇದರ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ, ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಯ ರೂಪಿಸಿತು. ಹಿಂದೂಗಳು ನಾವು ಬೇರೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಬೇರೆಯೆಂದು ಮಾತಾಡ ತೊಡಗಿದರು. ಅದರಂತೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಕೂಡಾ. ಆದರೆ ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತವಾದ

ಕಾನೂನಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಯಿತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳು ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಅನಂತರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು: ಆಧುನಿಕತೆ; ನಾಗರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿ ಪರತೆ. ನಾವೀಗ ಪ್ರಗತಿಪರತೆ: ಆಧುನಿಕತೆ; ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆಗಳ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಇದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ.

ಬರಹ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಈ ರೀತಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ "ಅಕ್ಷರ ಕೇಂದ್ರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ"ಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೂ ಒಡಮೂಡಿತು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯಿದು. ಈ ರೀತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಮಾರ್ಗ – ದೇಸೀಯು ಬೇರೆಯದೇ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡರೂ ಕೂಡಾ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅವೆರಡೂ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಾಜದ ಉಪ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು. ಈ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದ ದೆಸೆಯಿಂದ ನವೋದಯ ಬರಹಗಾರರು ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿಭಜನೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಬಳಕೆಗೆ ತಂದರು. ಈ ವಿಭಜನೆ ಮಾರ್ಗ – ದೇಸೀ, ನಾಗರಿಕ – ಅನಾಗರಿಕ, ಕಲಿತವರು – ಕಲಿಯದವರು ಇತ್ಯಾದಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಈ ವಿಭಜನೆಯ ಮಾದರಿಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬಂದಿರುವಂಥದ್ದು.

ಬಹಿಷ್ಕಾರ

ಈ ಪದಗಳು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಹೊಸ ಪದಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಈ ಮೊದಲೇ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪದಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆದುದರಿಂದ ಗಾಂಧಿಯವರು ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಬಹಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು ಹೀಗೆ. ಗಾಂಧಿಯವರು ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಹಿಂಸೆಯೇ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಅಹಿಂಸೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲಲ್ಲದೆ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣವು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಮನಗಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ (ಸತ್ಯಶೋಧನೆ, ಭಾಗ–2, ಪು. 25).

ಬಹಿಷ್ಕಾರದ ಕುರಿತು ಗಾಂಧಿಯವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ :

"ಕೇವಲ ವಿದೇಶಿ ವಸ್ತ್ರದ ಬಹಿಷ್ಕಾರದಿಂದ ನಮಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸ್ವದೇಶಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತೊಲಗಿಸಲು ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಹಿಡಿಯುವುದೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ? ಬ್ರಿಟಿಷರ ಮೇಲೆ ಒಡನೆಯೇ ಪರಿಣಾಮವೆಸಗುವುದೇನಾದರೂ ನಮಗೆ ಬೇಕು. ವಿದೇಶಿ ವಸ್ತ್ರ ಬಹಿಷ್ಕಾರವಿರಲಿ. ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಅಭ್ಯಂತರವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಶೀಘ್ರವಾದ,

ತ್ವರಿತವಾದ. ಸಾಧನವನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡಿ" ಎಂಬುದೇ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮೌಲಾನಾ ಹಜರತ್ ಮೊಹಾನಿಯವರ ಮಾತಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವರ ಭಾಷಣವನ್ನು ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ವಿದೇಶಿ ವಸ್ತ್ರ ಬಹಿಷ್ಕಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನಾವುದಾದರೂ ಹೊಸದೊಂದು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರಹತ್ತಿತು. ಈ ಬಹಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ಕೂಡ ಒಡನೆಯೇ ಎಸಗುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ನನಗೆ ಆಗ ತೋರಿತು. ಇಷ್ಟ ಬಂದರೆ ನಾವು ನಮಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಖಾದಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆವೆಂದು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದುದು ಆ ಮೇಲೆ. ಆದರೂ ಈ ಬಹಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಗಿರಣಿಗಳನ್ನೇ ನಂಬಿದರೆ. ನಮಗೆ ಮೋಸವಾಗುವುದೆಂದು ಆಗ ಕೂಡ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿತು. ನಾನು ಇನ್ನೂ ಈ ಉಭಯಸಂಕಟದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಮೌಲಾನರು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರು.

ಬಹುದಾರಿಗಳು

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದಾಗ ಹೇಗೆ ಬಹುದಾರಿಗಳಿದ್ದವೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೂ ನಾವು ನೀಡುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಬಹು ದಾರಿಗಳಿವೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಅದರ ಅನಂತರದ ಅನುಭವದ ಜಗತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದುದು. ಎರಡೂ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಮುಖ ಚಿಂತನೆಯೆಂಬುದು ಇಲ್ಲ. ಏಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆಯು ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವೂ ಅಲ್ಲ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿದ್ದವು. ಒಂದು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವ ರೂಪಿಸಿದ ವೈಚಾರಿಕತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವ ಅಥವಾ ವಿರೋಧಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿ. ಇನ್ನೊಂದು ನೇರವಾದ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿ. ಒಂದನೆಯದು ಬೌದ್ಧಿಕ ಸ್ವೀಕಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದು ನೇರವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಒಂದು ವೈಚಾರಿಕ ಚಿಂತನೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡರೆ, ಎರಡನೆಯದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ವಿವಿಧ ಆಂದೋಲನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವವೆನ್ನುವ ಭೂತಕಾಲವು ಒಂದು ಹಸಿಹಸಿಯಾದ ರಾಜಕೀಯ ಅನುಭವವಲ್ಲ. ಅದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹೋರಾಟವಾಗದೆ, ಅದು ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಜ್ಞಾನ ಜಗತ್ತಿನ ನಡುವಣ ಜಗಳವಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಅನಂತರ ಅನೇಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕೂಡಾ ಇದೇ ರೀತಿಯದು. ಸದ್ಯದ ನಮ್ಮ ಎದುರು ಇರುವ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ವಾದಗಳನ್ನು ನಾವು ಇದೇ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಜಾಗತೀಕರಣ ಮತ್ತು ಕೋಮುವಾದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಎರಡು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತಿವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಬೌದ್ಧಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿವೆ. ಎರಡನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲು ರಾಜಕೀಯ ಹೋರಾಟಗಳೂ

ನಡೆದಿವೆ. ಪರ್ಯಾಯ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಕುಗಳ ವಿರೋಧಗಳ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಜ್ಞಾನ ಅಧಿಕೃತ ಪಕ್ಷಾರಕ್ಷ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೋಮುವಾದದ ಬಗೆಗೂ ಇದೇ ರೀತಿಯು ಇದಕ್ಕೆ ಜನಜಾಗೃತಿಯು ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಿಂದ ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿಯೂ ಕೋಮುವಾದವು ಹೇರುವ ಏಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿರೋಧ ಬಂದಿರುವದು ಮತ್ತು ಅದರ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕ್ರಮವು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಸಾರಾ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ, ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಕೋಮುವಾದ ಲೇಖನಗಳು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ.

ಬಹುರೂಪದ ನೀತಿ

ಬ್ರಿಟೀಶರ ಅಂದಿನ ಸರಕಾರದ ರೂಪವು ಒಂದೇ ರೀತಿಯದಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಬಹು ರೂಪದ, ಬಹು ವೇಷದ ಬಿಳಿಯರ ಆಢಳಿತ ನೀತಿಯು ಕೂಡಾ ಒಂದೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉದಾರವಾದದ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮದ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಂತೆ : ಕೆಲವು ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಮಡಿವಂತ ನೀತಿಯಂತೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳ ಆಢಳಿತವು ಸಮನ್ವಯದಂತೆಯೂ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಬ್ರಿಟೀಶರ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ನೀತಿಯೇ ಒಂದು ಕಟ್ಟು ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಕೆಲವರು ತಮಗಿಂತ ಹಿಂದೆ ಬಂದು ಹೋದವರ ನೀತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯಂತೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನಿಯಮಾವಳಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ಭಾರತದ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಒಂದು ರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು.

ಬಾಲಕಿಯರ ಶಾಲೆ

1850 ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು ಬಾಲಕಿಯರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಮತ್ತು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಿಯರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದನು.

ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ

ಆಂಗ್ಲ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ೧೮೬೦ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಠರಾವು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ೧೦ ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದು ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಲ್ಲವೆಂದು ಸಾರಿದ್ದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಣಾಮವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನರ ವಿರೋಧವಿದ್ದರೂ ಕೆಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ವೈಸರಾಯರ ಪರಿಷತ್ತು (ViceroyCouncil)೧೮೯೧ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾನೂನನ್ನು

ತಂದು (**Age of Consent**) ೧೦ ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ವಿವಾಹವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿ, ಕಾನೂನು ಭಂಗ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನ ಸುಧಾರಣಾವಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಚೆಂತಸಲರಾವ್ ಮತ್ತು ಮಾಧವರಾವ್ ಅವರು, ಮತ್ತು ಈ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಬೆಂಬಲ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶಿಕೆ ಮತ್ತು ಖಾಸಿಂ-ಉಲ್-ಅಕ್ಬರ್ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಈ ಕಾನೂನನ್ನು ಹಿಂದೂಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಟೀಕಿಸಿದವು.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರೆಸಿಡೆಂಟರು, ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸುಕರಾಗಿ, ಈ ವಿಷಯ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯತೆಕಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಿದರು. 1894ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರ ಈ ಶಾಸನವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿತು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮರ್ಥನೆಯುಂತೂ ಇತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಬಾಲ ವಿಧವೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಆತಂಕಕಾರಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. 1881ರ ಜನಗಣತಿಯ ರೀತ್ಯ 9 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಖ್ಯೆ 12,000 ವಿದ್ದದ್ದು, 1891ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ 18,000ಕ್ಕೇರಿತು. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕೇವಲ ಶೇ. 18ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರೆ ಬಾಲ ವಿಧವೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇ. 50ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು." (ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ)

ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್

ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿನದು ಎನ್ನಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಮೊದಲಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಪ್ರೆಸ್ ಕನ್ನಡದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬಲು ಮುದ್ದಾಗಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಸೊಗಸಾದ ರಟ್ಟು ಹಾಕಿಸಿದ ಕಾರಣ ಭಾಷೆಗೆ ಹೊಸ ಶಕ್ತಿ, ಹೊಸ ಕಳೆ ಬಂತು. ಕನ್ನಡದ ಬಗೆಗೆ ಜನಾನುರಾಗ ಬೆಳೆಯಿತು (ಚೆಲುವ ಕನ್ನಡ ನಾಡು, 1985, ಪು. 38). ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಲವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂದರೆ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷೋಜ್ಜೀವಿನಿ ಸಭಾ' (1886), ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ಯಾ ಶಾಲಾ (1889) ಹಾಗೂ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿ (1887) (ಅದೇ.). ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡಪರಕಾಳಜಿಗಳು' ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದವು.

ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ, ರಾಮಚಂದ್ರ ಹನುಮಂತ ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರು 1890ರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘವು 'ವಾಗ್ಭೂಷಣ' ಎಂಬ ನಿಯತಕಾಲಿಕವನ್ನು 1896ರಿಂದಲೇ ಪ್ರಕಟಿಸತೊಡಗಿತು.

ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. 1914ರಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಂತ 'ಸಂಪದಭ್ಯುದಯ ಸಮಾಜ' ವಾರ್ಷಿಕ

ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮಸೂದೆಯೊಂದನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಾಯಿತು. ಲೇಖಕರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸರಕಾರದಿಂದ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆ (ಪರಿಷತ್) ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ಅಂಥ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ನೆರವು ಕೊಡಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಪದಭ್ಯುದಯ ಸಮಾಜವು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ಮಾಡಬೇಕು (ಚೆಲುವ ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ಪು. 39).

ಬಾಸೆಲ್ ಶಾಲೆ

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಷನ್ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದುದು **1834**ರಲ್ಲಿ. ಒಂದು ಶಾಖೆಯು **1836**ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು (ಎಸ್.ಆರ್. ಗುಂಜಾಳ್, **1982**).

ಉತ್ತಂಗಿ ಚನ್ನಪ್ಪನವರ ಕುರಿತು ಬರೆಯುತ್ತಾ ಎಸ್.ಆರ್. ಗುಂಜಾಳ ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ : ಕನ್ನಡ ಐದನೆಯ ವರ್ಗವನ್ನು ಪಾಸಾದಾಗ ಚೆನ್ನಪ್ಪನವರಿಗೆ ಕೇವಲ ಹತ್ತು ವರುಷ ಪ್ರಾಯ. ಆಗ ದಾನಿಯೇಲಪ್ಪನವರು ಮಗನಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದರು. ಆದರೆ ಕ್ರೈಸ್ತರಾದ ಹಿಂದೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವೆಂದು ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಮಿಶನರಿಗಳು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಮಿಶನ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿ ಆಗಲೇ **35** ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಕ್ರೈಸ್ತೇತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿತ್ತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಮತಾಂತರಗೊಂಡ ಹಿಂದೂ ಕ್ರೈಸ್ತರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿದರೆ ಸರಕಾರದ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಮಿಶನ್ ಸೇವೆಗೆ ಎರವಾಗುವರೆಂಬುದು ಆಗಿನ ಮಿಶನರಿಗಳ ವಾದವಾಗಿತ್ತು (ಅದೇ, ಪು. **15**). ರೆ. ಯಿಬ್ಗ್ಲರ್ ಧಾರವಾಡ **1868**ರಲ್ಲಿ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರೆ ರೆವರೆಂಡ್ ಹೆರ್ಮನೆ **1897**ರಲ್ಲಿ **Students Home** ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು (ಅದೇ).

ಬುಡಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಭಾರತೀಯ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಬಗೆಗೆ ನೋಡಿದ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಬರಹಗಾರರು ನೋಡಿದ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬಂದಿರುವುದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾತ್ರ. ಯುರೋಪ್ ಕೇಂದ್ರಿತ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಶುರುವಾಗುವುದು ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಷಯವೆಂಬಂತೆ ಮಾತ್ರ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ವಿಷಯವು ಯುರೋಪ್ ಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತಕರಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿರುವ

ವಸ್ತುಮಾತ್ರ. ಯುರೋಪ್ ಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತಕರು ಭಾರತೀಯ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುವಾಗ ತೀರಾ ಅನಾಗರಿಕ ಜಗತ್ತನ್ನು ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣ ಮಾಡುವ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಯುರೋಪಿಯನ್ ಚಿಂತಕರ ಚರ್ಚೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಮೇಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾವಯುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಬಿಂಬದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಚರ್ಚೆಯ ಅಂತಿಮ ನಿಲುವು ಇರುವುದು – ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ರಾಜಕಾರಣದ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯುರೋಪ್ ಕೇಂದ್ರಿತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ನೆಲೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಸುಧಾರಣೆಯ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ಕೂಡಾ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಂಪೆನಿಗಳ ಉದ್ಘೋಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಯಿತು. ಈ ಸುಧಾರಣಾವಾದಿ ನಿಲವು ಯಾರಿಗೆ ಪೂರಕವಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದು ಚಿಂತನಾರ್ಹ. ಭಾರತೀಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಕೇಂದ್ರಿತ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತಕರು ಕೂಡಾ ಈ ಸುಧಾರಣಾವಾದಿ ನಿಲುವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರು. ರಾಜಾರಾಂ ಮೋಹನ್‌ರಾಯ್ ಅವರೊಬ್ಬರ ಉದಾಹರಣೆಯು ಈ ವಿಷಯದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗೆ ಆಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಶ್ಚಿಮದ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಮತಲವನ್ನು ಯೋಚಿಸುವ ಈ ಕ್ರಮದಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದೂ, ಕೆಡುಕೂ ಎರಡೂ ಆಯಿತು. ಆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬೇರೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಯುರೋಪ್ ಕೇಂದ್ರಿತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಪ್ರಬಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ದುರ್ಬಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಶಕ್ತಿಯುತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಕೇವಲ ಕರುಣೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬಲ್ಲದು.

ಬೂರ್ಜ್ವಾ ವರ್ಗಗಳು

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಬಂಧಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿತಷ್ಟೆ. ಒಂದು ಅದ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಗಳು ಭಾರತೀಯ ಬೂರ್ಜ್ವಾವರ್ಗಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಕಾರಂತರು ಇದನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೇಲೆ ಇವು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆಯೆನ್ನುವುದು ಕಾರಂತರ ನಂಬಿಕೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಹೋರಾಟವು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಳಿವು ಉಳಿವಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ದೇಶವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಂಬಿದ ಲೆನಿನ್ ಕೂಡ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮಾದರಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳು ಅದನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬೂರ್ಜ್ವಾ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೆಂದು ಕರೆದರು. ಅನಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪರವಾದ ಶಕ್ತಿಸಂಚಯದ ನೆಲೆಯಿಂದ ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಒಂದು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾದ ನಿಲುವಾಗಿದ್ದರೂ ಅನಂತರ ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟವಾಗಿಯೂ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು ಲೆನಿನ್ ಭಾವಿಸಿದ್ದು ಸಕಾರಣವಾಗಿದೆ (ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ : **Ronald Muniek**, 1986, ಪು. 74, 148).

ಬೂರ್ಜ್ವಾ ವರ್ಗದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ

17 ಮತ್ತು **18**ನೇ ಶತಮಾನದ ಯುರೋಪಿಯನ್ ವಿಮರ್ಶೆ ಆ ಕಾಲದ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಬೂರ್ಜ್ವಾ ವರ್ಗದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅದು ಆ ರೀತಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಆಧುನಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯು ನವ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ವರ್ಗದ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಅಥವಾ ಭಾರತೀಯ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳ ವಿಮರ್ಶಕರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಲು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಅಂತಸ್ಥ ಧೋರಣೆಯು 'ಅನನ್ಯತೆ'ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.

ಬೂರ್ಜ್ವಾ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ

ಫುಕೋ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾನೆ. ನಿಯಂತ್ರಣ, ಸಂಕಥನ, ಪ್ರಾತಿನಿಧೀಕರಣ; ಪ್ರಾಕ್ತನತೆ, ಅಂತರಗಳ ನಡುವಣ ಶಾಸ್ತ್ರ; ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಫುಕೋನಿಗೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದದ ಬಗೆಗೆ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದದವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಫುಕೋನಪ್ರಕಾರ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದವು ಪಶ್ಚಿಮದ ಶಾಸ್ತ್ರಭಾಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಪಶ್ಚಿಮದ ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದು ಫುಕೋನ ವಾದ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅದು ಆರ್ಥಿಕ

ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು; ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಫುಕೋನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಪಶ್ಚಿಮದ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮವು ೧೬,೧೮, ನೇ ಶತಮಾನದ ತನಕ ಒಂದು ರೀತಿಯ ತಾತ್ವಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಮಾನವತಾವಾದ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಇವುಗಳ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ ಎಂದು ಫುಕೋ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಅನಂತರ ಆದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಲ್ಲಟದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಬರೆದ್ದನ್ನು ಫುಕೋ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ಇನ್ನೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ವಾದವೆಂದರೆ ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣದ ಅನಂತರ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಬೂರ್ಜ್ವವರ್ಗ. ಇದು ಬೂರ್ಜ್ವವರ್ಗದ ಮೊದಲನೆಯ ಹಂತ. ಅದರ ಅನಂತರವೇ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಚರ್ಚೆಗಳು ಶುರುವಾದವು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಂಕಥನವು ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು.

ಬೆನಿಫಿಶಿಯರಿ

ಸ್ವತಂತ್ರರಾದ ಇನಾಂದಾರರೂ ಕೂಡಾ ಕೆಲವರು ಶತ್ರುಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದಿನಕ್ರಮೇಣ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಬಲವಾದ ದೊರೆಯನ್ನೋ ಚರ್ಚು ಎಂಬ ಗುಡಿ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನೋ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿ ಕಂದಾಯ ಕೊಡುತ್ತಾ ಮತ್ತು ಇತರರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಮಯ ಬಿದ್ದಾಗ ಅವರಿಗೋಸ್ಕರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರು. ಈ ಬಗೆ ಭೂಸಾಗುವಳಿ ಶಿಸ್ತಿಗೆ ಬೆನೆಫಿಸಿಯರಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇದರ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾದ ಶಬ್ದವನ್ನು ನಾವು ಹುಡುಕಿ ನೋಡಿದರೆ "ಖಾಯಂಗುತ್ತಾ" ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಭಾಷಾಂತರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಖಾಯಂಗುತ್ತಾ ಏರ್ಪಾಡಿನಿಂದ ಜಮೀನುದಾರನಿಗೂ, ರೈತನಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವೇ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದ ಹಾಗಾಯಿತು.(ಎಂ.ಎಸ್.ಪುಟ್ಟಣ್ಣ–1923–)

ಬೆಳೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ

ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಯಾವುದು ಬೆಳೆಯ ಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ರೈತರು ಬೆಳೆಗೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೂ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿತವಾದುದು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ. ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಭೂ ಕಂದಾಯದ ಹಿಂದೆ ಆಗ ಬೇರೆ ಚರಿತ್ರೆಯೂ ಇದೆ. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳುವಂತೆ ಜಮೀನು ಸ್ವಂತದ್ದು ಎನ್ನುವುದು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡದ್ದು ಮೂಲತಃ ರೋಮನ್ ಭೂ ಕಂದಾಯ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸಂಹಿತೆಗಳು ಈ ಮೂಲದಿಂದಲೇ ಬಂದವು

ಎನ್ನುವುದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿ. ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪದ್ಧತಿಯಿತ್ತು. ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧ ಸಂಪನ್ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೂ ನಾಗರಿಕತೆಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದು ಕೂಡಾ ಜರ್ಮನಿಯೇ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿ; ನಾಗರಿಕತೆ; – ಚರಿತ್ರೆ; – ಭೂಮಿ ಇವುಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನೋಭಾವದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಯಿತು. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ "ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒಡೆತನ" ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತು (History inside out – The Argument, J.M. Blant, p. 1715).

ಬೇರುಗಳಿಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣವೆನ್ನುವುದು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸರಿಯಾದ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಅದು ಯುರೋಪಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕ್ರಮವಾಗಿತ್ತು. ಅಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಒಂದು ಸರಿಯಾದ ಸಂಬಂಧವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅದನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷರು ಅವರ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕೇಂದ್ರಿತ ಮನೋಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರೂಪುಗೊಂಡ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಅವಲೋಕನವೆಂದರೆ, ಅದು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮವೆಂಬಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ತೊಡಕಾದರೆ, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಆಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಅವಕಾಶಕ್ಕೂ ನಿಜವಾದ ಬೇರುಗಳಿರಲಿಲ್ಲ.

ಬೇರೆ

ಅನುಕರಣೆಯ ಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಮಂಡಿಸುವಾಗ ಹೇಳಿದ ಮಾತು: ನಾವು ಹೊರಗಿನ ಅನುಕರಣೆಯನ್ನು ನಾವು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅದನ್ನೇ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. ಅದನ್ನು – ಇದು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆಯೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದು ಎಂತಲೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಏನೂ ಅಲ್ಲ. ಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದು ಎನ್ನುವುದೇ ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ವಿಶೇಷ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ.

ಬೈಬಲ್

ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಸಂಕಥನಗಳು ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಜ್ಞಾನಮಾದರಿಗಳು ಸಂಕರಗೊಂಡವು. ಹಾಗೆಯೇ ನಾಗರಿಕತೆಯೂ ಕೂಡಾ ಸಂಕರಗೊಂಡವು. ಜನಾಂಗಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕರೂಪಗಳೂ ಅಧಿಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ವಸಾಹತು ಸಂಕಥನಗಳು ಅನುಕರಣೆಯನ್ನು ಬಾಹ್ಯ ನಾಗರಿಕ ಸಂಹಿತೆಯಂತೆ ನಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದವು. ೧೮೧೭ ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ಮಿಶನರಿಯ ಮೂಲಕ ಬಂದ ಒಂದು ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ: "ಹೌದು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಯಾಕೆ ಬೈಬಲ್ಲನ್ನು ಓದುತ್ತಾರೆ?" ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಲ್ಲದ್ದಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಬೇರೆ ಮಾತು.

ಬೌದ್ಧಿಕ ಏಕಾಂತವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮ

ಪ್ರಭುತ್ವವು ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರವು ರೂಪಿಸಿದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಧೋರಣೆಯಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಿಲುವನ್ನು ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ವಸಾಹತುಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಚರಿತ್ರೆ; ಸಮಾಜ; ಮಾನವ ಜನಾಂಗ; ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ವೈಚಾರಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಮೇಯವಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಭಾವ ಏಕಾಂತವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮ ಕಾನೂನು; ಮನುಷ್ಯ; ಚರಿತ್ರೆ; ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿತು. ಅದು ರೂಪಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವಂತೂ ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಉತ್ಪನ್ನ. ಇದರಿಂದ ವಸಾಹತುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಜಗತ್ತುಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಕೊಂಡವು:

ಅ) ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖಿ – ವಿದ್ಯಾವಂತವರ್ಗ.

ಆ) ಅಧಿಕೃತ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ ಹೊಂದಿದ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಒಡೆದಿರುವ ಕ್ರಮಗಳು, ಉದಾ: ಬೇಂದ್ರೆಯವರು Silent reading ಮಾದರಿ ಬೇಡವೆಂದುದು ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ. (ನೋಡಿ: ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿರಾಟ ಸ್ವರೂಪ) ಕುವೆಂಪು ಗಮಕದ ಪರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿರುವುದು; ಕಾರಂತರು ಯಕ್ಷಗಾನ ರಂಗ ಭೂಮಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿರುವುದು ಕೂಡಾ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ ಈಗ ಪಶ್ಚಿಮವೆಂದು ಕರೆಯುವಾಗ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ

ಗುರಿಯಿದೆ. ಬೌದ್ಧಿಕ ಏಕಾಂತವಾದವು ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಶೋಷಣೆಯು ಏಕಾಂತವಾದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ.

ಬೌದ್ಧಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ

ಪಶ್ಚಿಮದ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಅಲ್ಲಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಸ್ತರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಮಾದರಿ ಪೂರ್ವಯೂರೋಪಿನದು. ಈ ಪೂರ್ವ ಯುರೋಪಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯು ಪ್ರಧಾನವಾದುದು. ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. (Partho chatterjee,1986,P.1) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಬೇಕಾದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಭ್ರಮಾತ್ಮಕವಾದುದು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಕಲ್ಪಿತ ಸೀಮೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದು ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡ ಅನೇಕ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಬೌದ್ಧಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಯಾವುದನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಯಾವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು.

ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಂಕರ

ಒಂದು ದೇಶದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಆಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಳಗೆ ಬೀರನ್ನು ಇಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದಂತೆ ಅನ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕರವನ್ನು ಬಳಸಲು ತೊಡಗಿದಾಗ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಂಕರತನವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರದೇಶೀಯವೂ ಅಲ್ಲದ: ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ದೇಶೀಯವೂ ಅಲ್ಲದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ನಾವು ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಂಕರವೆಂದು ಕರೆಯುವುದು. ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಯಂತ್ರಗಳು: ದೂರವಾಣಿಗಳು: ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಂಕರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾರೀಕರಣವು ಬೌದ್ಧಿಕ ವಲಸೆಗಾರರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ

"ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದರೆ ನಾಲಿಗೆ (ರುಚಿ)ಯನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಗೆಲ್ಲಬೇಕು. ರುಚಿಯನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯಯ ಬಹು

ಸುಲಭವೆಂದು ನನಗೆ ಅನುಭವದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ಆಹಾರ ವಿಷಯಕವಾದ ಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಶಾಖಾಹಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲ್ಲದೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ನಡೆಸತೊಡಗಿದೆನು. ಈ ಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಆಹಾರವು ಕ್ಲುಪ್ತವಾಗಿಯೂ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಾಗಿಯೂ, ಮಸಾಲೆ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಲ್ಲದೆಯೂ, ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಬೇಯಿಸದೆ ಇದ್ದುದಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು.

ಮರದ ಮೇಲೆ ಪಕ್ವವಾದ ಹಣ್ಣೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಆಹಾರೆಂದು ನಾನು ಆರು ವರ್ಷ ನಡೆಸಿದ ಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ನನಗೆ ಅನುಭವವುಂಟಾಗಿದೆ. ಒಣಗಿದ ಅಥವಾ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೇ ಆಹಾರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಅನುಭವಿಸಿದ ನಿರ್ವಿಕಾರಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆ ಆಹಾರವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅನುಭವಿಸಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮ ಪಡಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹಾಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದಂದಿನಿಂದ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಬಹಳ ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಣ್ಣುಹಂಪಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಾಲನ್ನೇಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತೆನ್ನುವುದನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತವನ್ನಾಚರಿಸಲು ಹಾಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಬಹು ಅಡಚಣೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಯೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು. ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹಾಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಯಾರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದಿರಲಿ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಹಾರದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯ ಮೇಲುಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅನೇಕ ಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಹಾಲಿನಂತೆ ದೇಹವನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರಗುವ ಹಣ್ಣು ಇಂದಿನವರೆಗೂ ನನಗೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ವೈದ್ಯರಾಗಲಿ ಡಾಕ್ಟರರಾಗಲಿ ಹಕೀಮರಾಗಲಿ ನನಗೆ ಇಂಥ ಹಣ್ಣನ್ನು ತೋರಿಸಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಹಾಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಕಾರಜನಕ ಪದಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಲಾರೆನು.

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಪಾಲನೆಯ ಬಾಹ್ಯ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಕ್ಲುಪ್ತವಾದ ಮತ್ತು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಷ್ಟು ಅವಶ್ಯವೋ, ಉಪವಾಸವಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಅವಶ್ಯಕ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಎಷ್ಟು ಬಲಶಾಲಿಗಳೆಂದರೆ ಅವನ್ನು ಶಂಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರಬೇಕಾದರೆ ಅವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಮೇಲಿನಿಂದಲೂ ಕೆಳಗಿನಿಂದಲೂ ಆವರಿಸಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳ ಕೈಯಲ್ಲೇನೂ

ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವಾದುದರಿಂದ, ಇಂದ್ರಿಯದಮನಕ್ಕಾಗಿ ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಉಪವಾಸವು ಬಹು ಸಹಾಯಕವಾದುದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ನಿಷ್ಫಲವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಅವರು ಸುಮ್ಮನೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಫಲವುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಾವು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಏನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಯೋಗಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಉಪವಾಸದ ಮಧ್ಯೆ ತಾವು ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಏನು ತಿನ್ನುವುದು, ಏನು ಕುಡಿಯುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸವಿಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಉಪವಾಸದಿಂದ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ವಿಷಯವಾಸನೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಬಿಗಿ ಹಿಡಿಯಲು ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉಪವಾಸದಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸೂ ಕೂಡ ಅವನ ದೇಹದೊಂದಿಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕು ಎಂದರೆ ದೇಹವು ತ್ಯಜಿಸಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯವುಂಟಾಗಬೇಕು. ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖದ ಮೂಲವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಉಪವಾಸವೇ ಮುಂತಾದ ಸಾಧನಗಳ ಸಹಾಯವು ಎಷ್ಟೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಲಿ ಅದರ ಅಳತೆಯು ಕಡಿಮೆಯೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವವನು ಕೂಡ ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೇರೆರೊಡನೆ ಕಿತ್ತೊಗೆಯುವುದು ಉಪವಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಉಪವಾಸವು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಪಾಲನೆಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಅಂಗವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಾಡುವ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಸೋತು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಊಟ-ತಿಂಡಿ ಮುಂತಾದವುಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಂತೆ ವರ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರ ಪ್ರಯತ್ನವೂ, ಸುಡುವ ಬೇಸಿಗೆ ಮಧ್ಯೆ ಕೊರೆಯುವ ಚಳಿಯನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕೆನ್ನುವವನ ಯತ್ನವೂ ಒಂದೇ. ಸಂಯಮಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛಂದಿ, ಯೋಗಿ ಮತ್ತು ಭೋಗಿ, ಇವರ ಜೀವನಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವಿದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಕಾಣುವ ಸಾಮ್ಯವು ಕೇವಲ ಹೊರಗಿನದು. ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಭೇದವು ಹಗಲಿನ ಬೆಳಕಿನಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರಬೇಕು. ಇಬ್ಬರೂ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ದೇವರ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಭೋಗಿಯು ನಾಟ್ಯ ಕುಚೋದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಗುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬನು ದೇವರ ಭಜನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ವಿಲಾಸದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರೂ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಾಗಿ ಎದ್ದಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬನು ಜಾಗ್ರತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೃದಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ನಾಟ್ಯ

ವಿಲಾಸಗಳ ಮದದಲ್ಲಿ ನಿದ್ದೆಯನ್ನೇ ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬನು ದೇವರ ಮಂದಿರವಾದ ಶರೀರದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕವಾದಷ್ಟು ಆಹಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ನಾಲಿಗೆಯ ರುಚಿಗಾಗಿ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತುರುಕಿ ಆ ಪವಿತ್ರ ಘಟವನ್ನು ದುರ್ಗಂಧಿತವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಂತರವಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಬರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಎಂದಿಗೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ, ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವುದು. ಈ ಸಂಯಮಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಮೇಲೆ ಹೇಳುವಂಥ ನಿಯಮಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ನನಗೆ ದಿನದಿನವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯ ಮಹಿಮೆಗೆ ಹೇಗೆ ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ತ್ಯಾಗದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಮಿತಿಯಲ್ಲ. ಇಂಥ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಸಾಧಿಸಲಳವಲ್ಲ. ಕೋಟ್ಯಂತರ ಜನರಿಗೆ ಅದು ಕೇವಲ ಆದರ್ಶರೂಪವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಇರಬಲ್ಲದು. ಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುವವನು ತನ್ನ ಕುಂದುಗಳನ್ನು ಸದಾ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಹೃದಯಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತೊಲಗಿಸಲು ಯಾವಾಗಲೂ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಎಂದಿನವರೆಗೂ ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೊರತು ಯಾವ ಮನೋಭಾವವೂ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮನೋದಾರ್ಢ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂದಿನ ವರೆಗೂ ಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅನಿಚ್ಛಾಪೂರ್ವಕವಾದ ಮನೋಭಾವವೂ ಒಂದು ಮನೋವಿಕಾರ. ಭಾವಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಗಾಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಲಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕಷ್ಟ ಆದರೂ ಅಂತರಾತ್ಮನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಈ ಕೆಲಸ ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯ. ಇದು ಯಸ್ಸಾಧ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಯಾರೂ ತಿಳಿಯದಿರಲಿ. ಇದು ಪರಮಾರ್ಥ. ಪರಮಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮ ಪ್ರಯತ್ನ ಅವಶ್ಯಕವಾದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು ?

ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಮನಗಂಡುದು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಾನು ಹಣ್ಣಿನ ಆಹಾರದಿಂದ ವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬೇರು ಸಹಿತ ನಾಶವಾಗುವುದೆಂದು ಎಣಿಸಿ, ನಾನು ಇನ್ನೇನೂ ಮಾಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ ನಂಬಿ ಈ ನಂಬಿಕೆಯ ಮಾಯೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೆನು.

ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಪ್ರಕರಣವು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಪಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ತಾವಿಟ್ಟಿರುವಷ್ಟು ನಂಬಿಕೆಯನ್ನೇ ದೇವರಲ್ಲಿಯೂ ಇಟ್ಟರೆ ನಿರಾಶರಾಗಬೇಕಾದ ಕಾರಣವೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ವಿಷಯಾ ವಿನಿವರ್ತಂತೇ ನಿರಾಹಾರಸ್ಯ ದೇಹಿನಃ ।
ರಸವರ್ಜಂ ರಸೋಪ್ಯಸ್ಯ ಪರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಿವರ್ತತೇ ॥"

(ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ಪು. 2–59) (ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ)

ಇದು ಗಾಂಧಿಯವರ ನಿಲುವು. ಗಾಂಧಿಯವರು ಪಶ್ಚಿಮ್ಮದ ನಾಗರಿಕತೆ ಅದರ ವಿಲಾಸವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು

"ಪ್ರಾಂತೀಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಈ ಘರ್ಷಣೆ ಮಹಾರಾಜ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ ನಿಧನದಿಂದಾಗಿ (೧೮೯೪) ಮತ್ತೊಂದು ಆಯಾಮವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಮೈಸೂರು ಪಕ್ಷದವರು ಮದ್ರಾಸಿಗರ ವಿರುದ್ಧ ಎಬ್ಬಿಸಿದ ವಿವಾದ ಹಾಗೂ ರಾಜಮನೆತನದವರಿಗೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ೧೮೯೪ರಲ್ಲಿ ರೀಜೆಂಟ್ (ರಾಜ ಪ್ರತಿನಿಧಿ)ರಾಗಿ ನೇಮಕವಾದ ಮಹಾರಾಣಿ ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಸನ್ನಿಧಾನದವರಿಗೆ ಮದ್ರಾಸಿಗರ ಮೇಲಿದ್ದ ಅಸಮಾಧಾನ ಮೈಸೂರಿಗರ ಪರ ನೀತಿಯೊಂದು ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಮಹಾರಾಣಿಯವರು ತಮ್ಮ ಸೋದರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮೂಲಕ ಮದ್ರಾಸಿಗರ ವಿರುದ್ಧ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ದಿವಾನರ ನಿರಂಕುಶ ಆಡಳಿತ, ಮೈಸೂರಿಗರನ್ನು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳಿಂದ ಹೊರಗಿಟ್ಟಿದ್ದು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮದ್ರಾಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಟೀಕಿಸಿ ಕಟುವಾದ ಪತ್ರ ಬರೆದರು.

ಮೈಸೂರಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಗಣ್ಯರು, ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಆಗಿದ್ದು, ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಜನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶರಣರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಮದ್ರಾಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಉದಾರವಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆನ್ನಬಹುದು. ಈ ಮದ್ರಾಸಿಗರು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಮಟ್ಟಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ೧೮೮೦ರ ದಶಕದಲ್ಲೇ ಯುರೋಪಿಗೆ ಸಮುದ್ರಯಾನ ಕೈಗೊಂಡು ಮರಳಿದ ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಅಯ್ಯರ್ ಎನ್ನುವವರನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಣ (Purification) ಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು

ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ, ಆಸ್ಪದ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಸಮುದ್ರಯಾನ ಹಿಂದೂ ಒಬ್ಬನ ಜಾತಿಯನ್ನು ಅಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ ಭ್ರಷ್ಟನನ್ನಾಗಿಸುತ್ತದೆಂಬ ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆ ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ, ೧೮೮೧ರಲ್ಲಿ ರಾಜರು, ನೀಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಯುರೋಪಿನ ಭೇಟಿಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥರೇ ಸ್ತ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ತಡೆಯೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟೇಕೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ Vaccnation ಅನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಕ್ರಮಕೈಗೊಳ್ಳದಂತೆಯೂ ತಡೆಯಲಾಯಿತು." (ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಮುದ್ರಯಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಆ ಸಮಾಜ ನಂಬಿತ್ತು.

ಬ್ರಿಟೀಶರು " ಅವರು" ಮತ್ತು ನಾವು "ದೇಶೀಯರು"–ಹೊಸ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು

ಅವರು ಪರಕೀಯರು ನಾವು ದೇಶಿಯರು ಎಂಬ ಸರಳ ದ್ವಂದ್ವ ನಮ್ಮ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಕೇವಲ "ನಾವು" ಮತ್ತು "ಅವರು" ಎಂಬ ಸರಳ ಧೋರಣೆಯ ಅಥವಾ ನಾವು ದೇಶದೊಳಗಿನವರು ಅವರು ದೇಶದ ಹೊರಗಿನವರು ಎಂಬಂಥ ಧೋರಣೆ ಈ ಮಾದರಿಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವವೆಂದರೆ ಅದು ಯುರೋ ಕೇಂದ್ರಿತ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ ಆದರೆ ಅದು ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಮೇಲುನೋಟದ ಹೇಳಿಕೆ ಮಾತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿತು ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಬೀರಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಒಂದು. ಕುವೆಂಪು, ಕಾರಂತ, ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಮೊದಲಾದವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಬರವಣಿಗೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ರೀತಿಯ ಬರವಣಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪಶ್ಚಿಮದ ಅನುಕರಣೆಯಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅವರು ನಗರ ಕೇಂದ್ರಿತ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೆದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಓದುಗರು ಬೇರೆ. ಅವರು ಬರೆದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಕನ್ನಡದ ಹೊಸ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವುದು ಈ ಕಾಲ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಲೇಖಕರು ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಮತ್ತು ಹೊಸ ಬರಹದ ಮಾದರಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅವರು ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪ ಅದಕ್ಕಿರುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಅವರು ಮಾತಾಡಬೇಕಿತ್ತು.

ಬ್ರಿಟೀಶರು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ

ಬ್ರಿಟೀಶರು ರೂಪಿಸಿದ ಕಾನೂನು, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ರೂಪಗಳು ನಿರ್ಣಾಯಕ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ತಳೆದಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅದರ ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ಹಿಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತುಂಡು ಮಾಡಿ ಹಾಕಿದರು. ಅವರ ನ್ಯಾಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೇ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅವನು ಹೊಂದಿರುವ ಭೂಮಿ, ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧವು ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಹೊಸ ಜ್ಞಾನ ಶಾಖೆಯ ಉಗಮ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರದ ಕೇಂದ್ರ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮೂರು :

1. ಸರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವುದು.
2. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಬೊಕ್ಕಸ ತುಂಬಿಸುವುದು.
3. ಜನರನ್ನು ಒಂದು ಸಮವಸ್ತ್ರದ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ತರುವುದು.

ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರು ತಳೆದ ನಿಲುವುಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದವು :

1. ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಅಧಿಕಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು.
2. ಸರಕಾರ ರೂಪಿಸಿದ ನಿಯಮಗಳ ಅರಿವು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳು ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೋ ಅದನ್ನು ಹಾಗೇ ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದು ಅಥವಾ ವಿರೋಧಿಸುವುದು.

ಬ್ರಿಟೀಶ ಸರಕಾರದ ಬಡ್ಡಿ ವ್ಯವಹಾರ

"ಆಗ್ಗೆ ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರವು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ (ಹಿಂದೆ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ) 80 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ವರೆಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸಬೇಕೆಂದು ಆ ಸರಕಾರವು ಯಾವಾಗಬೇಕಾದರೂ ಕೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ದೇಶವು ಆಗಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಬಹು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಜೆಗಳು ಆಗ ತಾನೆ ದುರ್ಭಿಕ್ಷದ ಹೊಡೆತದಿಂದ

ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊಸ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ರಂಗಾಚಾರ್ಲುರು ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿ, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರದೊಡನೆ ಪತ್ರಪ್ರಸಂಗ ಬೆಳೆಸಿದರು. ದೇಶದ ಬಡತನವನ್ನು, ಹಿಂದಿನ ಕ್ಷಾಮಕಾಲದಲ್ಲಿ – ದೇಶವು ಕಮಿಷನರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ – ಆಗಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕ್ಷಾಮನಿವಾರಣೆಯ ನೆವದಿಂದ ದುಂದುವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿದರೆಂಬುದನ್ನೂ, ಇತರ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ರಂಗಾಚಾರ್ಯರು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಆ ಸರಕಾರದವರು ರಂಗಾಚಾರ್ಯರ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಕೆಲವು ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿದರು. ಬಡ್ಡಿಯ ದರವು ಶೇ. 5 ರಿಂದ 4ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತಲ್ಲದೆ, ಸಾಲವು ವರ್ಷ ಒಂದಕ್ಕೆ 4 ಲಕ್ಷದಂತೆ 41 ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ ತೀರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು." (ಡಿ.ವಿ.ಜಿ)

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ರಾಜಕಾರಣದ ಮೂರು ಮುಖಗಳು

ವಸಾಹತು ಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಮುಖಗಳಿವೆ : ಅದರ ಅನುಭವವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಿದ್ದರೆ ಆಗಿನ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಮೂರು ತಲೆಯಿದೆ.

1. ಸರಕಾರದ ರೂಪ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿ: ಇದು ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂಥದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು, ತೀರ್ಮಾನ, ಕಂದಾಯ, ಆಡಳಿತ, ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಉದಾ : ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನಿಂದ ಬಂದ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮಗಳು.

2. ಸೇವೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ, ಇಂಡಿಯಾದ ಜನರನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ನೀತಿ : ಇದರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳ ಉದಾರವಾದಿ ನೀತಿ. ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಶನರಿಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು : ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ.

3. ಕೇವಲ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ವರ್ತಕರು. ಈ ವರ್ತಕರ ನೀತಿಗೆ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರವು ಎರಡನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಡಿವಾಣವನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ಅದು ಬೇರೆ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರದ ಉತ್ಪನ್ನ : ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರಕಾರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಅದರ ಬೆಲೆಗಳು ಹೀಗಿದ್ದವು :

ವರ್ಷ	**ಆಹಾರ (60ರ ರಖಮುಗಳು)**	**ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿ (29ರ ರಖಮುಗಳು)**	**ಎಲ್ಲಾ ಬೆಲೆಗಳು (1 ರಿಂದ ಬೆಲೆಗಳು)**
1868–70	100	100	100
1870	104	103	105
1880	108	108	106
1890	118	108	114
1900	152	120	139
1905	139	116	130

ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ 40 ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ (1865–1905) ಈ ರೀತಿ ಏರು ಪೇರುಗಳಿದ್ದವು.

ವರ್ಷ	ಅಕ್ಕಿ	ಗೋಧಿ	ಕಡಲೆ	ಬಾಜ್ರಾ	ರಾಗಿ
1865	25.8	22.6	29.1	23.7	28.3
1905	13.2	14.5	16.6	14.5	22.0
1907	8.4	11.5	13.5	13.0	20.0

ಜಮೀನುದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭೂಮಿಯು ಶೇಕಡಾ ನಲವತ್ತೆಂಟು ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರ ಪೈಕಿ 29 ಶೇಕಡಾ ರಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕಂದಾಯವು 20 ರಿಂದ 30 ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ನಿಗದಿಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮಿಕ್ಕ 19% ರಷ್ಟಕ್ಕೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ನಿಗದಿಯಾಗಿತ್ತು.

(ತಾರಾಚಂದ್ ಪು. 407)

ಭಕ್ತಿಯ ಹೊಸರೂಪ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಎರಡು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ. ಮೊದಲನೆಯದು ಆಳುವ ರಾಣಿಗೆ ಪರವಾಗಿರುವ ನಿಲುವು, ಇದು ಪ್ರಭುವಿನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದು ತಾಯಿಯ ಸೇವೆ, ಈ ಎರಡೂ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಅಂಶ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ವಿನಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಭಾರತೀಯ ಪ್ಯೂಡಲ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಬಂದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಮಾಸ್ತಿ ಮೊದಲಾದವರು ಬಳಸಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ.

ಈ ರೀತಿಯ ಭಕ್ತಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ಇದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯ ಬರಹಗಾರರು ಎರಡು ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರು. ಮೊದಲ ಮಾದರಿ ಭೌತಕ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕಲ್ಪನೆ, ಈ ರೀತಿಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಮನೆ ಕೇಂದ್ರಿತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರ ಕೇಂದ್ರಿತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾಳೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯ ಮಾದರಿಯಿರುವುದು ಅಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ. ಇದು ಭೂಮಿ ತಾಯಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಂತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆರಾಧನೆಯ ಕ್ರಮದಿಂದ ಸಂಗತಿಗಳು ಶುರುವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಭಾರಂತಾಬೆಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುವ ಮೂಲಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಕಾಳಜಿಯ ಬಗೆಗೆ ಕನ್ನಡ ರಾಜಭಕ್ತಿಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಮೊದಲಾದವರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರ ಕನಸಾಗಿ ಬಂತು ಎನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಿದಿತವಾದ ವಿಚಯ. ಭಾರತಮಾತೆಯನ್ನು ಒಂದು ಶಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ, ದೇವತೆಯಾಗಿ ಕಂಡಿರುವ ನವೋದಯ ಕವಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರ(ಹಿಂದೂ) ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಕೊಂಡರು ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಭಾರತಮಾತೆಯೆಂದರೆ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ

ಸರ್ವೋದಯ ಕಪಿಗಳು ಕಲ್ಪಿತ ಜಗತ್ತನ್ನು ಹಾಡಾಗಿಸಿದರು. ತಾಯಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ಆದರ್ಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು.

ಭಗವದ್ಗೀತೆ

ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ ಭಗವತ್‌ಗೀತೆಯ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅನುವಾದ ಓದಿ ನೈತಿಕತೆಯ ಬೃಹತ್, ವಿಶಿಷ್ಟ ಬಹುರೀತಿಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ರೂಪವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದ್ದ. ಇದೇ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯೆಂಬ ಪಠ್ಯವು ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿಗೆ ವರದಾನವಾಯಿತು ಎಂಬುದು ಬೇರೆ ಪ್ರಶ್ನೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಆಂದೋಲನಕಾರರೂ ಕೂಡಾ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಸತ್ಯ; ಧರ್ಮ; ನ್ಯಾಯ; ಕರ್ಮ ತತ್ವಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು, ಇದರ ಪ್ರಭಾವ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಅನೇಕ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ೧೭೮೪ ರಲ್ಲಿ ವಿಲಿಯಂ ಜೋನ್ಸ್, ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ‌ಗೆ ಬರೆದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಲು ಹೀಗಿದೆ: "ಹಿಂದೂ ಪಂಡಿತರು ಅವರದೇ ಅನ್ನಬಹುದಾದ ಒಂದು ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ." ಈ ಮಾತು ಆಕಸ್ಮಿಕವಲ್ಲ, ಕರ್ನಲ್‌ಮೆಕೆಂಜಿ ಅವನ ಅನೇಕ ಸಮಯಗಳನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಕೈಫಿಯತ್ತುಗಳು; ಚಿತ್ರಗಳು, ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟ. ಅವನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅನೇಕ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮೂಲಕ ಪಡೆದು ಕೊಂಡವುಗಳು, ಈಗ ನೋಡಿದರೆ ಅವುಗಳು ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತದ ಸಂಕಥನದ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾಹಿತಿದಾರರು ನೀಡಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಆಯಾ ಮಾಹಿತಿದಾರರ ಜ್ಞಾನರೂಪ ಮತ್ತು ಅನುಭವ ರೂಪಗಳೂ ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಶೆಲ್ಡನ್‌ಪೊಲಾಕ್ ಅವರು ಕೂಡಾ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಗಳ ಒಂದು ವಿಧಾನವನ್ನು ಮಾತ್ರ. ಆರ್ಯ – ಅನಾರ್ಯ ಆರ್ಯ – ದ್ರಾವಿಡ; ಈ ವರ್ಗೀಕರಣಗಳು ಕೂಡಾ ನಾಗರಿಕ–ಅನಾಗರಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ "ದಸ್ಯು" ಗಳೆಂದರೆ ಅನಾಗರಿಕರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವ್ಯಾಸ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದಸ್ಯುಗಳೆಂದರೆ ದಾಸಿಯ ಪುತ್ರರು ಎಂದಷ್ಟೇ ಅರ್ಥ. ಪೊಲಾಕ್ ಮುಂದುವರಿಸಿದ ರೂಪವೆಂದರೆ ಮಾರ್ಗ – ದೇಸಿ; ಸಂಸ್ಕೃತ – ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯ ಮಿಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ವಿಮಾಂಸೆಗಳ ವಿವರಣೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇನೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ವಸಾಹತು ಮತ್ತು ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ. ವಸಾಹತು ಮತ್ತು ವಸಾಹತೋತ್ತರದ ಎರಡು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ದ್ವಂದ್ವಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಇವು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಮತ್ತು ನೆಹರೂ

ಭಗವದ್ಗೀತೆಯು ಕಾವ್ಯದಂತಿದೆ. ಇದರ ತತ್ವಜ್ಞಾನವೇನೆಂದರೆ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಒಂದು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಬುನಾದಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಒಂದು ಸಮಾಜವು ಧರ್ಮ ಆಧಾರಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೂ ಧರ್ಮವು ಸಂವಾದಿಯಾದುದು. ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಧರ್ಮವು ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು, ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಹೇರುತ್ತದೆ. ಉದಾ : ಅಹಿಂಸೆಯು ಬರಿಯ ಭೌತಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಲ್ಲ. ಅದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಸ್ವಯಂ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಸಿಟ್ಟು, ದ್ವೇಷ, ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಚರ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ ಇದು ನೆಹರೂವರ ನಿಲುವು (**Jawaharlal Nehru, 1988, The Discovery of India, p.** 108).

ಭರತ ಖಂಡದ ಜಮೀನುದಾರರ ಸಂಸ್ಥೆ

1. ದೊರೆಯಿಂದ ರಾಜಬಂಧುಗಳಿಗೂ, ಇತರ ಮುಖಂಡರಿಗೂ ಗ್ರಾಮ ಭೂಮಿ ಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೊರೆಯಿತು. ಕೆಲವು ಜಮೀನುದಾರರು ಮುಂತಾದವರು ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಬಂದರು, ಕೆಲವರು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ರೊಕ್ಕ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸೀಮೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು.
2. ಯುದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯ ಪಕ್ಷವಾಗಿ ಸೇನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
3. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ನಿಗದಿಯಾದ ಹಣವನ್ನು ಖಾಯಂಗುತ್ತಿಗೆಯಾಗಿ ದೊರೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.
4. ಒಳ ಜಮೀನುದಾರರು ಅಥವಾ ವ್ಯಾಸಲ್‌ಗಳು ಎಂಬ ಜನ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

5. ಖದೀಂ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು, ಅರೆಗೋರು ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಎಂದು ಖಾಯಂ ರೈತರು ಉಂಟು. ವಾರಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಗುತ್ತಿಗೆಗೆ ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುವ ರೈತರೂ ಉಂಟು. ಜೀತಗಾರರೆಂಬ ಚಾಕರರೂ ಉಂಟು. ಸ್ವಾಮಿಯಿಂದ ಹಣ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದು ತೀರುವವರೆಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಾ, ಅವನಿಂದ ಅನ್ನ ಬಟ್ಟೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜೀತಗಾರರು ಜೀವಿಸುತ್ತಾ, ದಿನಕ್ರಮೇಣ

ಸಲಾವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು ಎಂದು ನೆಪಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಹುಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾರ್ಯತಃ ಆ ಬಡವರಿಗೆ ವಿಮೋಚನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಜೀತಗಾರರು ಸ್ವಾಮಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಗೆಯಿದರೂ, ಸಾಲಗಾರನ ಮನೆಗೆ ಸೌದೆ ಹೊತ್ತರೆ ಮೇಲಿನ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಉತ್ತಾರವೆನ್ನುವ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಪಶ್ಚಿಮ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತಿದೆ.

ಕಾಲಾನುಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯ ಅಧಿಕಾರ ದುರ್ಬಲವಾದಾಗ ಈ ಭಾರಿ ಜಮೀನುದಾರರು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರೇ ಪಾಳೆಯಗಾರರೆಂದೂ ಅಧೀನರಾಜರು ಎಂದೂ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡವರಾದಾಗ್ಯೂ, ಕೆಲವು ಪಾಳೆಯಗಾರರು ದೊರೆಯಿಂದ ಜೈಸಲ್ಪಟ್ಟೋ ಅಥವಾ ತಾವಾಗಿಯೇ ದೊರೆಯ ಸಾಮಂತನರಪತಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಕಪ್ಪವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೆದ್ದಟ್ಟಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಇವೆ.

ಪಶ್ಚಿಮ್ಮದ ಫ್ಯೂಡಲ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಭರತಖಂಡದ ಜಮೀನುದಾರರ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನ ಹೋಲಿಸಿರುವ್ಯದು ಗಮನಾರ್ಹ ಈಗಲೂ ನಾವು ಜಮೀನ್ಮದಾರರ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನ ಫ್ಯೂಡಲ್ ಅಂತಲೇ ಕರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಚರ್ಚಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ

ಇಲ್ಲಿಯೇ ಈವೊತ್ತಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ ಯವರ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯ ಮಿಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು ಇದು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸೌಂದರ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿರೂಪಣೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದಿದ್ದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಶಾಲೆಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿದ ಪಾಠ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೊಸ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಂವಾದವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವು. ಅದರ ಭಾಗವಾಗಿಯೇ ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀ. ಯವರ 'ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮಿಮಾಂಸೆ' ಕುವೆಂಪು ಅದರ 'ಸೋ ವೈ ಸಃ', 'ದ್ರೌಪದಿಯ ಶ್ರೀಮುಡಿ' ಮುಂತಾದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಟ್ಟುವಿಕೆಯ ಭಾಗವಾಗಿವೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಇಂಥ ಲೇಖನಗಳು ವಸಾಹತು ಪ್ರಭುತ್ವ, ಅದು ರೂಪಿಸಿದ ಕಲಿಕೆಯ ರೂಪಗಳಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಅದೇರೀತಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್‌ಸಂಥ ನಾಟಕಗಳು ಕೂಡಾ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮಿಮಾಂಸೆಯನ್ನು

ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲೊಂದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವಿದೆ; ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಹಿಂದಿನ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಅದರ ಅನಂತರ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸೌಂದರ್ಯಾತ್ಮಕ ಮಿಮಾಂಸೆಗೂ ಬಹಳ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿವೆ. ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗ ಮತ್ತು ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸೌಂದರ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಹಿಂದಿನ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಸೌಂದರ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ಗ್ರೀಕ್ ಮತ್ತು ಲ್ಯಾಟೀನ್ ಸೌಂದರ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅನಂತರದ ಪರಿವರ್ತನೆಯು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಕೀರ್ಣರೂಪವಿದೆ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಮಿಮಾಂಸಕರಿಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವು ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳ ಮೇಲೂ ಉಂಟಾಯಿತು, ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಯವರು ಮಾಡಿರುವ ಅನೇಕ ಭಾಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಬರಹಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವು ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂವಹನ ಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇವುಗಳು ನವಭಾರತೀಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಆಧುನಿಕ ವಿಮರ್ಶಾ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳಿವೆ: ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಪರಿಕರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮಿಮಾಂಸೆಯೂ ಒಂದು ಇದು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿಮರ್ಶೆಯ ನಿರೂಪಣೆಯ ಕ್ರಮಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮಿವಾಂಸೆಯು ಆಧುನಿಕ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಕ್ರಮಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು.

ಭಾರತೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ

ಗ್ರಾಂಟ್‌ನ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯೆನ್ನುವುದು ಮೂಲತಃ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಮತ್ತು ನಿರರ್ಥಕವಾದ ಭಾರತದ ಸಕಲ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಧರ್ಮ. ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯಾನಿಟಿಗೆ ಇರುವಷ್ಟು ಉದಾರತೆಯು ಭಾರತದ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಗೆ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು : ಚಾರ್ಲ್ಸ್‌ಗ್ರಾಂಟ್ ಭಾರತದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅವನು ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸುವಾಗ ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಇರುವ ಒಂದು ಮುಖವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಮನಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಭಾರತೀಯ ರಸ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮಿಮಾಂಸೆಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಎರಡು ಮುಖಗಳಿವೆ:

ಒಂದು ರಂಗಾಭಿನಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಸಾನಂದಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. ಭರತ ಇದನ್ನು "ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ"ವೆಂದು ಕರೆದ. ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದು. ನಾಟ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೆ ಅದು ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯುವಾಗುವಂಥದ್ದು, ಕೂಡಾ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದು ರಂಗಭೂಮಿಗೂ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯುವಾಗುವಂತೆ ಪುನರ್ ರೂಪಿಸಿದ್ದು ಅಭಿನವಗುಪ್ತ. ಮೂಲತಃ ಕಾಶ್ಮೀರಿಶೈವ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅಭಿನವಗುಪ್ತನ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮೂಲ ತಳಹದಿಯಿರುವುದು ಸಾಂಖ್ಯತತ್ವದಲ್ಲಿ. ಸಾಂಖ್ಯವು ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಶಿವನನ್ನು ಏಕೀಭವಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತದೆ. ಕಾಶ್ಮೀರಶೈವ ಪಂಥವು ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತ್ತು. ಶಾಕ್ತೋಪಾಯದ ಮಂತ್ರ ಶಿವತತ್ವರೂಪಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿದೆ. ಅಭಿನವಗುಪ್ತನ ರಸತತ್ವವು "ಆತ್ಮ" ಸಂಬಂಧಿತವಾದುದು. ಮತ್ತು ರಸವಾಹಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಲೆಯು ಆತ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ನಿರಸನ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಅದು ಏಕೀಭಾವ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಭಿನವಗುಪ್ತ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಮತ್ತು ಆನಂದವು ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಲೌಕಿಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಅಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಆನಂದವು ಬ್ರಹ್ಮದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಏರುತ್ತದೆ. "ರಸವು ಸುಖ ದುಃಖಾತ್ಮಕ ಸುಖ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಬಾಹ್ಯ ವಿಷಯಗಳ ಸಮಗ್ರತೆಯೇ ಸಾಂಖ್ಯರು ಹೇಳುವಂತೆ ರಸವಾಗುತ್ತದೆ. (ಪಾದೇಕಲ್ಲು ನರಸಿಂಹಭಟ್. ೧೯೭೮. ಅಭಿನವಗುಪ್ತ, ಪು. ೧೧೩.) ರಸಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಾವು ನೋಡುಗ ಕೇಂದ್ರಿತ ಮೀಮಾಂಸೆಯೆಂದೂ ಕರೆಯಬಹುದು. ನೋಡುಗರು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದು ವರ್ಗದವರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನೋಡುವವರ ಸ್ಥಾನಮಾನ; ಅವರ ಜ್ಞಾನಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಓದುಗರಂತೆ ಇವರಿಗೆ ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನವು ಬೇಕಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಇರುವ ಭಾವಗಳು ರಸತಲ್ಲೀನತೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ರಸಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಶಬ್ಧಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ; ಅದರ ರಚನೆಗಳ ಕ್ರಮವು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ.

ಭಾವಗೀತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆ

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಆಗ ಬಂದ ಕನ್ನಡದ ಭಾವಗೀತೆ ; ಕಾದಂಬರಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೂ - ಆಗ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೂ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ಉದಾರವಾದಿ ತಾತ್ವಿಕತೆಗೂ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಆದರ್ಶಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುವ ಈ

ರೀತಿಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೂ ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೂ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು.

ಭಾವಗೀತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿತು. ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಕವಿಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಧುನಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ಭಾವಗೀತೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಭಾವಗೀತೆಯ ಪ್ರಕಾರವು ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜೊತೆಗಿನ ಸಂಬಂಧವು ನವೋದಯ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಒಂದು ನೈತಿಕ ತೀರ್ಮಾನದ ಸಂಗತಿ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ನೋಡುವುದಿದ್ದರೆ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್, ಶೆಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾದವರು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬರೆದರು. ಕನ್ನಡದ ಬರಹಗಾರರು ಅವರನ್ನು ಮೂಲ ಮಾದರಿಯನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಬೇರೆ ಸಮಸ್ಯೆ ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಎದುರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಮೂಲತಃ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯ ಕಲಿಕೆ ಜೊತೆ ಬಂದ ವೈರುಧ್ಯ ಕೂಡಾ ಹೌದು.

ಭಾಷಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಮುದ್ರಣ ಬಂಡವಾಳವಂತೂ ಆಧುನಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾಷಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದು ಹೊಸ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಬ್ರಿಟೀಶರ ಮೂಲಕ ಬಂದ ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಆಗ ಭಾಷೆಯು ಸಮತಲದ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು ಎಂಬುದು ಕೂಡಾ ಅಷ್ಟೇ ನಿಜ. ಪುಕೋ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ. ಯಾವಾಗ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅನ್ನುವುದು ಬಂತೋ ಆಗ ಭಾಷೆಯು ಕೂಡಾ ಧ್ವನಿ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದು ಮುದ್ರಣ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂತು (**Michel Foucault,** 1970, **p.** 38). ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಂವಹನದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಮುದ್ರಣವು ಚಾಕ್ಷುಶವಾದುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಿತಿಯಿದೆ. ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಮುದ್ರಣ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಆಲೋಚನೆ, ಬರವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ ನಡುವೆ ಬಹು ರೀತಿಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು

ಭಾಷೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನುಭವವು ಮುದ್ರಣ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಅದು ಬರಿಯ ದಾಖಲಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಮುದ್ರಣವು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಭಾಷೆಯು ಮುದ್ರಣ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಬದಲಾದ ಹಾಗೆಯೇ ಅದರ ವಿನಿಮಯದ ಸ್ವರೂಪವೂ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣ, ಭಾಷೆಯ ಕ್ರಿಯಾ ರೂಪ, ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಾಕರಣಗಳ ಚರ್ಚೆಯು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಹೊಸ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದವು. ಇದರಿಂದ ನಿರೂಪಣೆಯ ಕ್ರಮಗಳು ಬದಲಾದವು. ಹೊಸ ಅವಕಾಶ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಭಾರತೀಯ ದ್ವಿಭಾಷಿಕ ಗುಂಪು (**Bilinguial** ಅಂದರೆ ಕನ್ನಡ + ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಲ್ಲವರು) ಹೊಸ ಗದ್ಯವನ್ನು ನಿರೂಪಣೆಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡವು. ಇದರಿಂದ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ಗದ್ಯದ ರೂಪಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದವು.

ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ಭಾಷೆಯ ಕಲಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣವನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ಉದಾ : ಅಕ್ಷರ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುವುದು, ವ್ಯಾಕರಣ ಕಲಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದರಿಂದ ಭಾಷೆಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ರೂಪವು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಭುತ್ವ ವಿರೋಧಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವೂ ಅದನ್ನೇ ಅನುಕರಿಸಿತು. ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಎನ್ನುವುದು ಕೂಡಾ ಕಲಿಕೆಯ ಒಂದು ಮಾದರಿಯಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪ ಕೂಡಾ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಕಾರಂತ, ಬೇಂದ್ರೆ, ಕುವೆಂಪು, ವೈದ್ಯರ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

"ಮಿಶನರಿಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಬೋಧೆ, ಬೈಬಲ್‌ಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸ್ವದೇಶಿ ಬೋಧನೆಗಳ ಕ್ರಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಬೋಧನೆ, ಭಾರತೀಯ ಆದರ್ಶದ ಬೋಧನೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ದೊರೆತಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಲಿತವರು ಜಾತಿ ಮತ ಬಿಟ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು (ಉದಾ : ಕುವೆಂಪು). ನವ ಶಿಕ್ಷಣದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯು ಗೈರು ಹಾಜರಿಯಾಗಿ ಹೊಸತೊಂದು

ಪರಂಪರೆಯು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. **1838**ರಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ಸ್ ಅವರ ಆದೇಶದ ಪ್ರಕಾರ ಮದರಾಸು ಸರ್ಕಾರ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯಿತು. ನಿಧಾನವಾಗಿ, ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಮಿಷನರಿಗಳು ತಾವು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹಿಂದೂ ಕೆಳ ಜಾತಿಯವರನ್ನು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನಾಗಿ ಮತಾಂತರಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದವು. ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮತಾಂತರಗಳು ನಡೆದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ, ಕರಾವಳಿ ಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಂದಿ ಮತಾಂತರಗೊಂಡಿದ್ದರು" (ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್, ಪು. **28**).

ಮೇಲು ಜಾತಿಯವರು ಮತಾಂತರಗೊಳ್ಳುವುದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮದರಾಸು, ಬೆಂಗಳೂರು ಅಥವಾ ತಂಜಾವೂರು ಮುಂತಾದ ನಗರದ ಜನರು ಮತಾಂತರವಾಗುವುದು ಧರ್ಮ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿತ್ತು (ಅದೇ, ಪು. **28**). ಮಿಷನರಿಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ **1833**ರಲ್ಲಿ ದ ಹಿಂದೂ ಲಿಟರರಿ ಸೊಸೈಟಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿತು. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಷನರಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಲು ಆ ಸೊಸೈಟಿಯು ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ತೆರೆಯಿತು. **1833**ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಅದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ತಿರುವಾಂಕೂರಿನ ಮಹಾರಾಜರು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು (ಅದೇ, ಪು. **28**).

ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಹೈಸ್ಕೂಲನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಕಂಪೆನಿ ಸರಕಾರವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ತಾವು ಚುನಾಯಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇರಬೇಕೆಂದು ದೇಶೀಯರು ಲಾಬಿ ಮಾಡಿದರು. ಹಲವರು ದೇಶೀಯರು ಹಾಗೂ ಮೆಕಾಲೆಯಂಥ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನವರು ಇಚ್ಛೆಪಟ್ಟದ್ದಂತೆ ಆ ಶಾಲೆಯು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಶಾಲೆಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮೆಕಾಲೆ ತನ್ನ ಸರ್ಕಾರಿ ನಡಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿರುವುದು ದೇಶೀಯರ ಮನಸ್ಸು ಆ ವೇಳೆಗೆ ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಮೆಕಾಲೆ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ : ಪೌರಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಸದಸ್ಯರೂ ಕೂಡಾ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ (ಅದೇ).

ಭೂ ಕಂದಾಯ

ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತವು ಯಾವುದನ್ನು "ಅಭಿವೃದ್ಧಿ" ಎಂದು ಕರೆಯಿತೋ ಅದು ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. "ಅಭಿವೃದ್ಧಿ"

ಎನ್ನುವುದು ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥ ಪ್ರಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತು. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಆಢಳಿತದ ರಥ ಮುನ್ನಡಿಸಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡರೆ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸ್ಥಳೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಉದಾ : ಭೂಕಂದಾಯ, ಭೂಮಿಯ ಅಳತೆಯ ಕ್ರಮ. ಅದರ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಭೂಮಿಯು ಒಂದು ಸಂಪತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಇದರಿಂದ ಭೂ ಕಂದಾಯ ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಕಂದಾಯವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂತು.

ಭೂಕಂದಾಯ–ಶಿರಸಿ: ಸಿದ್ಧಾಪುರ

"ಮುಂದೆ 1931ರ ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದವರು ಸಿರ್ಸಿ, ಸಿದ್ದಾಪುರ ತಾಲೂಕುಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಲವೊಂದು ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ತಂದರು. ಕೊಲಿನ್ಸರು 1923ರಲ್ಲಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಸವಲತ್ತುಗಳೆ ಅವು. ಭೂ ಕಂದಾಯದಲ್ಲಿ ವರುಷವೊಂದಕ್ಕೆ 17,000 ರೂಪಾಯಿ ಕಾಯಂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವಾದರೂ ಈ ಪರಿಹಾರವು ರೈತರ ಭಾರವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಹೋರಾಟದ ಮೂಲಕ ಈ ಸವಲತ್ತುಗಳು ತಮಗೆ ದೊರೆತವೆಂಬ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವು ರೈತರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರದ ಔದಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ಈ ಸವಲತ್ತುಗಳು ದೊರೆತವೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಸರಕಾರದ ಉದ್ದೇಶವು. ಆದರೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆ?" (ರ.ರಾ. ದಿವಾಕರ್ – ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ)

ಭೂಮಿಯ ಕ್ರಯ ಪತ್ರದ ಧಾಟಿ

ಭೂಮಿ ಕ್ರಯಪತ್ರ ದಾಟಿಯು ಕೂಡಾ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಯಿತು.

ಉದಾ : ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭದ್ರಾವತಿ ತಾಲೂಕು, ಸಿಂಗನ ಮನೆ ಗ್ರಾಮದ ಈರಣ್ಣ ಗೌಡ (ವಯಸ್ಸು 50) ನಾದ ನಾನು ವಶದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವೆ ನಂಬ್ರ ......, ರನ್ನು .... ರಿಗೆ ನನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಪರಭಾರೆ ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನಗಾಗಲೀ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಗಲೀ ಈ ಸ್ವತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಹಕ್ಕೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ಜಮೀನನ್ನು ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಅನುಭವಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಹಕ್ಕುಬಾದ್ಯರಾಗಿರುತ್ತೀರಿ. ಇವುಗಳು ಛಾಪಾ

ಕಾಗದಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ರಿಜಿಸ್ಟರ್ಡ್ ಕಚೇರಿ ನೊಂದಣಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಬ್ರಿಟೀಶರು ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಬೇರ ಬೇರೆ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವುದು.

ಭೂಮಿ ಹಕ್ಕು ಕಾನೂನು

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಹಕ್ಕು ಒಂದು ಕಾನೂನಿನ ರೂಪವಾಗಿ ಬಂದಂತೆ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿಯು ಕಂದಾಯದ ವಸೂಲಾತಿಗಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ನೇಮಿಸುವಾಗ ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿ (ಅಮಲ್ದಾರಿ) ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿ, ಭೂಸರ್ವೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದವು. ಅಮಲ್ದಾರ, ತಹಶೀಲ್ದಾರ ಮುಂತಾದ ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗದವರ ಎದುರು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ರೈತರು ತುಂಬಾ ಮುಗ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಂಪೆನಿಯು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಕಾನೂನುಗಳ ಸರಿಯಾದ ಅರಿವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ರೂಢಿಗತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ರೈತರು ತಿಳಿದಿದ್ದರೇ ಹೊರತು, ಹೊಸದಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದ ಕಾನೂನುಗಳ ಅರಿವು ಅವರಿಗೆ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ – ಅಮಲ್ದಾರ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಕಂದಾಯ ಕಾನೂನಿನ ಯಜಮಾನರೆಂದು ರೈತರು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು.

ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ

ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕೂಡಾ ಶುರುವಾದವು. ಭೂಮಿಯೆಂದರೆ ಸಂಪತ್ತು, ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಎನ್ನುವ ಆಲೋಚನೆಯು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. "ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯಿರಿ, ಪೆಚ್ಚು ಸಂಪಾದಿಸಿ" ಎಂಬುದು ಒಂದು ಮಂತ್ರವಾಯಿತು. (More on Modes of Power and the Peasantry – Partha Chatterjee, Subaltern Studies, (Vol. II), p. 310-348, Ranajith Guha, Ed., 1996), *Trade Unions in a Hierarchal Culture, The Jute Workers of Calcutta, 1920-50,* Dipesh Chakrabarthy, Subaltern Studies, Vol. III, p. 116-150 ಮತ್ತು *Conditions for knowledge of working class conditions : Employers Government nad Jute Workers of Calcutta 1890-1940*,

Dipesh Chakrabarty. Subaltern Studies. Vol. II. p. 258-308). ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಭೂಕಂದಾಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರಿಶಾಹಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದೇ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟವೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಭೂ ಸುಧಾರಣೆ ಕಾಯಿದೆ

ಲಾರ್ಡ್ ಢಫರಿನ್ನನು 1884ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಆಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡನು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅನೇಕ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ರಾಯಭಾರ ಹುದ್ದೆಗಳಿದ್ದು ಅಪಾರ ಅನುಭವವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದನು.

ಲಾರ್ಡ್ ಢಫರಿನ್ನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ 1885ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಭಾರತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಏಳಿಗೆಯೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಡಫರಿನ್ನನು ರೈತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಭೂ ಸುಧಾರಣಾ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಇವನು ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು 1892ರಲ್ಲಿ ಫಲ ಕೊಟ್ಟು ಇಂಡಿಯಾ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಕಾಯಿದೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಡಫರಿನ್ನನು ತನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಧನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾರ್ಕ್ವಿಸ್ ಪದವಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದನು. 1888ರಲ್ಲಿ ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಪದವಿಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು.

ಭೂಸ್ಥಿತಿ

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬೇಸಾಯಗಾರನಿಗೆ ಇದ್ದ ಸರಾಸರಿ ಜಮೀನಿನ ವಿಸ್ತಾರವು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದುದೂ ಕೂಡ ವ್ಯವಸಾಯಗಾರನು ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಏರುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ವಿದೇಶೀ ಬೇಡಿಕೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಕಷ್ಟು ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳಿಲ್ಲದೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆದ ಸತತವಾದ ಭೂ ಸ್ಥಿತಿಯ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಗೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಆದ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ಗೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ	ರೂ. ಕೋಟಿಗಳು
ಬಂಗಾಳ	
1793	3.13
1885	16.00
1858 ರಿಂದ 1879 ರವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ	ಶೇಕಡ
ವಾಯುವ್ಯ ಪ್ರಾಂತ್ಯ	14.10
ಅಯೋಧ್ಯೆ	17.00
ಮಧ್ಯಪ್ರಾಂತ	13.80
ಪಂಜಾಬ್	3.90
ಓರಿಸ್ಸಾ	4.30
ಮದ್ರಾಸ್	5.50
ಬೊಂಬಾಯಿ	23.30
ಮೈಸೂರು	10.00.
ಬೀರಾರ್	22.00

(ಸರ್ ಜಾನ್ ಕೇರ್ಡ್‌ರವರ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಆನ್ ದಿ ಕಂಡೀಷನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಪು. 39 ನೋಡಿ. ನಾನಾವತಿ ಮತ್ತು ಅಂಜಾರಿಯಾ ಆಗಲೇ ಹೇಳಿದೆ. ಪು. 42.)

ಆದರೆ ಜೊಂಬಾಯಿ ದಖ್ಖನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಆದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆದದ್ದರ ನಮೂನೆಯು ಖಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಮ್ಯಾನ್‌ರವರು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದ ಪ್ರಕಾರ ದಖ್ಖನ್ನಿನ ಜಮೀನು ವಿಸ್ತಾರವು (ಸರಾಸರಿ) 1771ರಲ್ಲಿ 40 ಎಕರೆಗಳಿದ್ದುದು 1818ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ 17 ಎಕರೆಗೂ, 1820.40ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ 17 ಎಕರೆಗಳಿಗೂ 1915ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ 7 ಎಕರೆಗಳಿಗೂ ಇಳಿದಿತ್ತು. ಈ ಜಮೀನುಗಳ ಪೈಕಿ ಶೇಕಡಾ 60ರಷ್ಟು ಜಮೀನುಗಳು ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ 5 ಎಕರೆಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೊಂದಿದ್ದು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರದ ಬದಲಾವಣೆ

ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಗ್ರ್ಯಾಂಟ್ ಬರಿಯ ಭಾರತದ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಖಂಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಅವನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾನೂನುಗಳು, ಕಲೆಗಳು, ಕೃಷಿ, ಕರಕುಶಲ ಕಲೆಗಳೂ, ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ನಡವಳಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತೀವ್ರ ಖಂಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಅವನು ಭಾರತದ ನೈತಿಕ ಮುಖಕ್ಕಿಂತ – ಭಾರತದ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾದ ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾನೆ. ಚಾರ್ಲ್ಸ್‌ಗ್ರ್ಯಾಂಟ್ ಉದಾರವಾದಿಯಲ್ಲ. ಅವನ ಧೋರಣೆಗಳು ಕಟುವಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಕೆಲಸಗಾರರು

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಸಂಬಳ ಕುರಿತಂತೆ ಬಂದಿರುವ ನಿರ್ಣಯಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾದವು. ಈ ಪಲ್ಲಟದ ಬಗೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕರು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಿಕ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಕಲಿತ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಸೇರಿಕೊಂಡರೆ ಭೌತಿಕ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಕೆಳವರ್ಗದವರು (ರೈತರು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು, ಆದಿವಾಸಿಗಳು) ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಅನೇಕ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಚಲನೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ (**Public**) ಅನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಒಡಮೂಡಿ ಬಂತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ಮಾದರಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಎನ್ನುವ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಬಂದದ್ದು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಜೊತೆ. ದೇಸೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಗಾಂಧಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯೆನ್ನುವುದನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಗೆ

ತಂದರೆ, ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪರಿವಾಗಿದ್ದ ನೆಹರೂ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯೇ ನೆಹರೂ ಪರಿಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಾಂಧಿಯ ಮಾರ್ಗ ಒಂದಾದರೆ ನೆಹರೂ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತೊಂದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನೆಹರೂ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕಿಂತ ಗಾಂಧಿ ಪ್ರಭಾವವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅವಿಬ್ಬರದು ಭಿನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಶೈಲಿಯಾದರೂ ಕನ್ನಡದ ಬರಹಗಾರರ ಆಯ್ಕೆ ಗಾಂಧಿಯ ಪರವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದಿದ್ದರೆ ಇದು ಗಾಂಧಿ, ನೆಹರೂ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ "ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮದ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧ, ಗೋರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗೆಗೂ, ಕೆಲವರು ಉಕ್ಕಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಇದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನವರಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ" (T.B. Bottomore, 1975, ಪು. 145).

ಭೌತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆ, ಬೌದ್ಧಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆ

ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತವು ಭೌತಿಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಅದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನ ಕ್ರಮದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿತ್ತು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಅದು ಸಾಧಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕತೆಯ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತ್ತೋ ಅಷ್ಟೇ ದೈಹಿಕವಾಗಿಯೂ ಜನರ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಅದು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಢಳಿತವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧ ದೆಸೆಯಿಂದ ಮುಜುಗರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಸತ್ಯ

ಭೌತಿಕ ರೂಪ

ವಾಸ್ತವವಾದಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕ ರೂಪವೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಂತರು 'ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜನಾಂಗದ ಪಡಿ ಪಾಟಲುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರೆ, ಕುವೆಂಪುರವರು ಮಲೆನಾಡಿನ ಜೀವನಾನುಭವದ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಸಾಂದ್ರವಾಗಿ ಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿರುದ್ಧದ ವಿದ್ರೋಹಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟುಗಳಿವೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನವು ನೇರ ವಿಚಾರವಾಗಿಯೂ ನವೋದಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಂಡಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನ ಎಂಬುದು ನೇರವಾಗಿ ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದು ವಿದ್ರೋಹಾತ್ಮಕ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ. ಈ ರೀತಿಯ

ವಿದ್ರೋಹಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಗಳು ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಆಗಿವೆಯೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಮಂಜೂರಾತಿ

ಪಂಚಾಯಿತಿ 4ನೆಯ ನಿಬಂಧನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲಾ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನೂ ಅಥವಾ ಸಲಹೆಗಳನ್ನೂ, ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ದಿವಸ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯವಾದರೆ ಆ ಮುಂದಿನ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತಿಯವರು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸತಕ್ಕುದು. ಅವರು ಸದರಿ ಸಲಹೆಯನ್ನು ತಿದ್ದುಪಾಟಿನೊಡನೆಯೇ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸತಕ್ಕುದು. ಅವರು ಸದರಿ ಸಲಹೆಯನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯೊಡನೆಯೋ ಅಥವಾ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಿಲ್ಲದೆಯೋ ಅನುಮೋದಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪರಂತು, ಮೊದಲು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದ ಕಂದಾಯ, ಸೆಸ್ಸು, ತೆರಿಗೆ ಅಥವಾ ಫೀಜನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡತಕ್ಕುದೆಂದು ಪಂಚಾಯಿತಿಯವರಿಗೆ ತೋರಿದರೆ, ಹೀಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಖೈರಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಒಂದು ಹೊಸ ನೋಟೀಸನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕುದು. ಪಂಚಾಯಿತಿಯವರ ಈ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಅಮಲ್ದಾರರವರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸತಕ್ಕುದು. ಸದರಿ ನಿರ್ಣಯುವರು 37ನೆಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದುದೇ ಆದರೆ, ಅಮಲ್ದಾರರವರು ಸರ್ಕಾರದವರ ಮಂಜೂರಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಕ್ಕುದು.

(ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕೈಪಿಡಿ)

ಮಂತ್ರಾಲೋಚನ ಸಭೆ

1913ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಶರು ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವಾಗ ಕೆಲವು ಕರಾರು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಆ ಕರಾರಿನ ರೂಪದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಲ್ಲಿ ದಿವಾನ್ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು ಅವರು ತಮ್ಮದೇ ಕೆಲವು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದರೆಂದು ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ಯವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (ಡಿ.ವಿ.ಜಿ., 1920, ಪು. 66). 1900ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಹೀನ ದೆಶೆಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದವು. ಬ್ರಿಟೀಶರು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಗಮನಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಅದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ದಿವಾನ್ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಿವಾನ್ ಪದವಿಗೆ ಏರಿದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನಾ ಸಭೆಯು ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಈ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನಾ ಸಭೆಗೆ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ನಿರ್ಣಯದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತು (ಅದೇ, ಪು. 68). ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು ಅವರು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದರು.

ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯು ಪ್ರಜೆಗಳ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಕಾಯಿದೆ ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ಪರರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಮಾಡಿ ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿ ಬೇಡ ಎಂದು ಈ ಸಭೆಯು ನಿರ್ಣಯಿಸಿತು. ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯೆಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಇರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ದಿವಾನ್ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು ಅದನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಮತಾಂತರ

1837ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟದ್ದವು. 'ದಿ ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಜೀಸಸ್', 1879ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸೈಂಟ್ ಅಲೋಶಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. 1891ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಂಕನಾಡಿಯಲ್ಲಿ 1891ರಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಯೋಪತಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು (ಚೆಲುವ ಕನ್ನಡ ನಾಡು).

ಮದರಸ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜು

ಮದರಸ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉಳಿದ ಕಡೆಗೆ ಈ ಸೂತ್ರ ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಬೆಂಟಿಂಕ್‌ನ ಉದಾರವಾದಿ ನಿಲುವು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪರವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲ ಜೀವಾಳವು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪರವಾಗಿದ್ದರೂ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಗೌರಿ ವಿಶ್ವನಾಥನ್ ಈ ರೀತಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೇಂದ್ರಿತ ಯೋಚನಾಕ್ರಮವನ್ನೆ ಬಿಂಬಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದ ಒಳಗಡೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅನ್ನುವುದು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯೇ ಒಂದು ಮೂಲ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ದಿನ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಆಗಬಹುದಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಬರಹಗಾರರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮದ್ಯಪಾನ ವಿರೋಧ

ಒಂದು ಜನವರ್ಗ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ; ಕರನಿರಾಕರಣೆ ; ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ; ಮದ್ಯಪಾನವಿರೋಧ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾದರಿಯ ಜನವರ್ಗ ಈ ಯಾವುದರ ಕುರಿತೂ ಯೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಧ್ಯಯುಗದ ವ್ಯಾಪಾರ

ಮಧ್ಯಯುಗದ ವ್ಯಾಪಾರವು ನಾಲ್ಕು ರೀತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು.

1. ವ್ಯಾಪಾರ – ನಗರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದವು.
2. ವೃತ್ತಿ ಸಂಘಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು.
3. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಮತ್ತು ಜಾತ್ರೆಗಳು ವ್ಯಾಪಾರದ ಪ್ರಧಾನ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು.
4. ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರ ಹಿಡಿತವಿತ್ತು.
5. ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಂತು.
6. 1545ರಲ್ಲಿ ಬಡ್ಡಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಬದ್ಧತೆ ಬಂತು.
7. ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅನಂತರ 'ಮರ್ಕಾಂಟಿಸಂ' ಹುಟ್ಟಿತು.
8. 1760–1830ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು (ಅದೇ).
9. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪ್ ಬಲಿಷ್ಠ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಯಿತು. ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಮನಸ್ಸಿನಚರಿತ್ರೆ

ಫ್ರಾಯ್ಡ ತನ್ನ ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಪಾದ್ರಿಗಳು; ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಹುಡುಗಿಯರು ಪಾಪ ನಿವೇದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಪಾದ್ರಿಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಮನಸ್ಸು ಅನ್ನುವುದು ಸಾಂಸ್ಥಿಕರಣದ ಒಂದು ರೂಪ. ಅದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಚರಿತ್ರೆಯಿದೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಒಂದು ರೂಪವಿದೆ. ಸೀಮಾರೇಖಾಗಳಿವೆ. ಸೈದ್ ಇದನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾನೆ.

(ನೋಡಿ: Sigmund Freud – Interpretation of Dreams)

ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ

ಬೆಂಥಮ್ ತಾನು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಎಲ್ಲಾ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ತಂದ ಕೆಲವು ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಕಾನೂನಿನ ಬಗ್ಗೆ, ತನ್ನದೇ ಆದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಅವನು ಹೊಂದಿದ್ದ. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವವು ತಾನು ಕಾನೂನು, ನ್ಯಾಯಾಂಗ, ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗುವಂತೆ ತನ್ನ ಆಳಿತಾಂಗವನ್ನು ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ತಾವು ಭಿನ್ನ ಮಾದರಿಯ ಸರಕಾರವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಅದರ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತೋರಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಕಾನೂನು,

ಆಧಳಿತ, ಸರಕಾರ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಲಿಖಿತ ರೂಪಗಳು, ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಅದು ಮುಖವಾಡಗಳ ಮೂಲಕ, ರಕ್ತ ಪಾತವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಭಾರತೀಯ ಮನಸ್ಸುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸುವ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾನೂನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಕರವನ್ನು ಹೇರುವುದು, ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಸರಕಾರವು ಚಿಂತಿಸಿತ್ತು.

ಮನುಷ್ಯರ ಬಟ್ಟೆಗಳು

ಗ್ರಾಮ್ಶಿಯು ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ: ಮನುಷ್ಯರ ವೇಷಭೂಷಣವೇ ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಮಾನದಂಡಗಳಾದವು. ಅಧಿಕಾರಿ ವರ್ಗದವರ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಂಕೇತವಿದ್ದರೆ: ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಬೇರೆ ರೀತಿಯವು ವಿದೇಶಿ ವಸ್ತ್ರಗಳ ಬಹಿಷ್ಕಾರವೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನದ ಪ್ರಮುಖ ಪರಿಕರವಾಯಿತು. ಕೈಮಗ್ಗದ ಬಟ್ಟೆ(ಖಾದಿ) ಚರಕಗಳು ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಬಂದಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪಗಳಾಗಿವೆ.

ಮನ್ರೋವಿನ ರೊಮಾಂಟಿಕ್ ಶೈಲಿ

> "ನಾನು ನನ್ನ ವಿರಾಮದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೈದರ್ ಆಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ
> ಕಲ್ಲಿನ ಗೋಡೆಯ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತೇನೆ.
> ಆಜಾಗದ ಸೌಂದರ್ಯ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ
> ಅದನ್ನು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲಾರೆ.
> ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಾಗ ಹೆಚ್ಚು ಚಿಂತನಶೀಲನಾಗುತ್ತೇನೆ.
> ನಿಸರ್ಗದ ಮೌನದೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಮಾತಾಡಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.
> ಮೈಸೂರು ಕರ್ನಾಟಕದ ನದಿ ; ಕೊಳ್ಳಗಳು :
> ವಿಶಾಲವಾದ ಹಸಿರು ಗದ್ದೆಗಳು ನನಗೆ ಹರ್ಷತರುತ್ತವೆ.
> ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ನಿಲುಕುವವರೆಗೆ ನೋಡುತ್ತೇನೆ.
> ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳು, ನಗ್ನವಾದ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳು
> ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿವೆ"

(ಮುನ್ರೋ ತನ್ನ ಸೋದರಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ) (**Eric Strokes, 1989, p. 12**) ಮೈಸೂರಿನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಮನ್ರೋ ಭಾವಗೀತಾತ್ಮಕ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೋದರಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಉದಾರವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ : ಅವನ ನಿಸರ್ಗದ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರೀತಿಯು ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅವನು ಮೈಸೂರು ಭಾಗದ ನಿಸರ್ಗದ ಸರಳತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಒಬ್ಬ ಕನಸುಗಾರನಂತೆ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಬರಹದ ಶೈಲಿಯು ರೊಮಾಂಟಿಕ್ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತನ ಭಾವಗೀತೆಯಂತೆ : ಕನಸುಗಾರನಂತೆ ಬರೆದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಇದು ಬ್ರಿಟೀಶರು ಹೇಳಿದ ನಾಗರಿಕ ನಿಯಮ ಸಂಹಿತೆಗಳಿಂದ ಮೀರಿದ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ – ಮನ್ರೋ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಂತೆ ; ಆಢಳಿತಗಾರನಂತೆ ಯೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಿದ ಪಂಡಿತನಂತೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಸರ್ಗದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವಾಗ – ಒಬ್ಬ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಂತೆಯೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಲಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಚರ್ಚೆಗಳಿವೆ. ನಿಸರ್ಗ ನಿಗೂಢವೂ; ಅದ್ಭುತ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಕೆಲವು ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದರೆ (ಹೆಗೆಲ್) ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ನಿಯಂತ್ರಣಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆಂದು ಕೆಲವರ ವಾದ. ನಿಸರ್ಗ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ನಡುವೆ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಿಸರ್ಗ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಎರಡರ ನಡುವೆ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧದಿಂದಲೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಜರುಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಯುರೋಪಿನ ಚಿಂತನೆಗಳ ಧಾರೆ, ಪಶ್ಚಿಮದ ರೊಮಾಂಟಿಕರು ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ನೋಡುವ ಕ್ರಮ ಅವರ ಭಾವುಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಅವರು ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ; ಕಳೆದು ಹೋದುದರ ಕುರಿತು ಕನವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮನ್ರೋವಿನ ಹೇಳಿಕೆಯು ಕವಿತೆಯಂತೆ ಕಾಣಿಸುವುದು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ. ಉಳಿದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಿಂತ ಆತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನ ಪರಿಸರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಭಾವುಕ ಹೇಗಾಗಿದ್ದನೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಭಾವುಕ ಮನಸ್ಸು : ನಿಸರ್ಗದ ಬಗೆಗಿನ ಕಳಕಳಿಯು ಅವನ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮದ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಮನ್ರೋ ಕುಂ. ವೀ ಯವರ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಮಂಡ್ರೆಪ್ಪನಾಗಿರುವುದು ಕುತೂಹಲದಾಯಕ.

ಮಲಬಾರ್ ಟೆನೆನ್ಸಿ ಕಾಯಿದೆಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಣೆ

"ಕಾಸರಗೋಡಿನಲ್ಲಿ ತಾರೀಖು 26-12-50ರ ದಿನ ಶ್ರೀ ಚಮ್ಮಾಡರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಆರ್. ಕಾರಂತ, ಶ್ರೀ ಉಮೇಶ್ ರಾವ್, ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಸ್. ಕಕ್ಕಿಲ್ಲಾಯ ಮೊದಲಾದವರು ಮೇಲಿನ ಕಾಯಿದೆ ಕಾಸರಗೋಡು ತಾಲೂಕಿನ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಕೂಡದೆಂದು ನಿರ್ಣಯ ತಂದು ಆ ನಿರ್ಣಯ ಬಹುಮತದಿಂದ ಜನರ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆಯಿತು.

ಬಹು ಹಿಂದೆಯೇ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ರೈತರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಯಿದೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತೆಂದೂ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಏರ್ಪಾಟನ್ನು ಈಗಿನ ಮದ್ರಾಸ್ ಸರಕಾರವು ಮೂಲೆಗೆ ತಳ್ಳಿತೆಂದೂ, ಶ್ರೀ ಮಾಧವಮೆನನ್‌ರವರು ಮಲಬಾರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಯಿದೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಗೇಣಿ ಪದ್ಧತಿಗೂ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೂ ಯಾವ ಹೋಲುವೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಗ್ರಾಮಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸುವುದು ತಪ್ಪೆಂದೂ, ಕೆಲವು ಕಡೆ ಇದು ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಮೇಲಿನ ಆಕ್ರಮಣವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಕಮಿಟಿಯ ವರದಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕಾಸರಗೋಡು ತಾಲೂಕಿನ ಅಂಶ ಸೇರಿಸಿದ್ದು ತಪ್ಪೆಂದೂ ವಾದಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ, ನೀಲಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಲವು ಅಂಶವನ್ನೂ ಅದರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿದ್ದಾರಂತೆ – ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಊರು ಕನ್ನಡಿಗರದ್ದಾದರೂ, ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಮಲೆಯಾಳಿ ಜನ್ಮಿಗಳು. ಅಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಂಬ ನೆಪ.

ಮಾಡಿದ ಕಾಯಿದೆಯಾದರೂ ನ್ಯಾಯವಾಗಿರಬೇಡವೇ ? ಅದೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಕಾಯಿದೆ ಇರಬೇಕಾದದ್ದು ರೈತನ ಹಿತ ಸಂಬಂಧದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ. ಆದರೆ, ಈ ಶಾಸನದ ಅಂಶಗಳು ನಮ್ಮ ಘಟನಾವಳಿಯು ಕೊಡುವ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ, ಅಂದರೆ ಯಾರೊಬ್ಬನ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಯುನ್ನು ಸಮಾನದ ಪ್ರತಿಫಲ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲಾಗದು ಎಂಬ ತತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿವೆ. ರೆವಿನ್ಯೂ ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಾವು ತರಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಈ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಮಾಧವಮೆನನರು ತಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಗಾಗಿ ತರುವ ಈ ಉದ್ದೇಶ ಅನುಮಾನಕ್ಕೆ ಎಡೆಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ಕೆ.ಆರ್. ಕಾರಂತರವರು ವಾದಿಸಿದರು" (ಕಾರಂತರು ಬರದದ್ದು, ವಿಚಾರವಾಣಿ, 10-1-1951).

ಮಹಲ್ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿ

ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಭೂ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಲ್ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಒಂದಾಗಿದ್ದಿತ್ತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂ ಕಂದಾಯದ ನಿಗದಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಅಥವಾ ಮಹಲ್ ಅನ್ನು ಒಂದು ಘಟಕ ಅಥವಾ

ಯುನಿಟ್‌ಆಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದಿತು. ಗ್ರಾಮದ ಭೂಮಿಯು ಗ್ರಾಮದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಉಳುತ್ತಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಭೂ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಜಂಟಿ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇದ್ದಿತು. ಯಾರಾದರೂ ಈ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಅವನ ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿ ಅವನ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದಿತು. ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂಮಿಯೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅರಣ್ಯ, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೇಲೂ ಒಡೆತನವಿದ್ದಿತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಹಲವಾರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಮಹಲ್ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಟಿಂಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸುಧಾರಣೆಗಳು ನಡೆದವು. ಇದರಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾಲು ಶೇ. 66 ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇದನ್ನು 30 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಶೇ. 50ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಮಾಡರ್ನ್ ಪುಂಗಿ

ನೆಹರೂರವರನ್ನು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಟೀಕಿಸುವ ಮಾಸ್ತಿಯವರೂ ಕೂಡಾ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪಂಡಿತರಿಗೆ "ಮಾಡರ್ನ್" ಶಬ್ದ ಹಾವಿಗೆ ಪುಂಗಿಯಂತೆ ಮೋಹಕವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೀಗಾಯಿತು, ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೀಗಾಯಿತು, ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಿ ಬಿಡಬೇಕು, ಇದು ಅವರ ಆಸೆ. (ಮಾಸ್ತಿ:೧೯೬೭, ಪುಟ:೩೦೪) ಹಾಗೆಯೇ ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ನೆಹರೂರವರ ಭಿನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ನಿಲುವುಗಳ ಕುರಿತಂತೆಯೂ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಅದೇ ಪುಟ: ೨೭೬) ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಈ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಬಿತ್ತಿದ ಮನೋಭಾವದ ಕುರಿತು ತುಂಬಾ ವಿಷಾದದಿಂದ ಬರೆಯುವ ಮಾತೊಂದು ಹೀಗಿದೆ "ಪಂಡಿತ ನೆಹರೂ ಆಗಲಿ, ನಾವಾಗಲಿ, ನಮ್ಮ ಜನರ ಮೂಢಾಚಾರರನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಆಂಗ್ಲರಿಂದ ಕಲಿತೆವು, ಆಂಗ್ಲರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ನಮಗೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹಿಂದೂಧರ್ಮವನ್ನು ಹಳಿದರು. ಅವರ ಮಾತು ನಿಜವೆಂದು ತೋರಿ ನಾವು ಧರ್ಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೊಂಡೆವು."(ಅದೇ ಪುಟ:೨೭೭)

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಕಟವೂ ತಲೆ ಹಾಕಿತು ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ವಿರೋಧಿ ನೆಲೆಯು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೆ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಿಂದ ೧೯ನೇ ಶತಮಾನ ಆಧುನಿಕ ರಾಜಾರಾಂ

ಮೋಹನರಾಯ್ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ನೆಲೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದವು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೆಮದರೆ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ, ಸತಿನಿಷೇದದಂಥ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದು. ಗೊರೂರು ಅವರ ಹೇಮಾವತಿ, ಗುಲ್ವಾಡಿಯವರ ಇಂದಿರಾಬಾಯಿಯಂಥ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ವಿಷಯಗಳು ಪ್ರಸ್ತಾವಿತವಾಗಿವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ವಿಚಾರ ಧಾರೆಗಳು ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಿಂದ ಶಕ್ತಿರಾಜಕಾರಣದ ಜೊತೆಗೂ ಸಂವಾದವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ಮಾತು – ಬರಹ

ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಮತ್ತು ಮಾತು–ಬರಹಗಳ ನಡುವೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ವ್ಯತ್ಯಾಸವುಂಟಾಯಿತು. ಇದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದಿದ್ದರೆ ಯಾವಾಗ ಒಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬರಹ (ಲಿಖಿತ ರೂಪಗಳು) ಅಧಿಕೃತ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯ ಭಾಗವಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಆಗ ಮಾತಿಗಿರುವ ಪಾವಿತ್ರ್ಯದ ಅಂಶವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ

ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವೆನ್ನುವ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಹದಿನೆಂಟು–ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು (ಸಿ.ಕೆ. ರೇಣುಕಾರಾಧ್ಯ, 1971, ಪು. 5–7).

ಮಿಲ್ಲನ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ

ಮಿಲ್ಲನ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ :

1. ಶಿಕ್ಷಣವು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೈತಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.
2. ಅದು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.
3. ಕಾನೂನು ಇರುವುದು ಸರಕಾರದ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ.
4. ಭಾರತೀಯ ಬಡ ಜನರು ಮುಗ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

5. ಬಡ ಜನರ ಮುಗ್ಧತೆಯು ಕೆಟ್ಟ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

6. ಸರಕಾರವು ಈ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಮೆಕಾಲೆಯು ಇದೇ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಡಫ್‌ನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣವು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು.

ಮಿಶನರಿ ಮತ್ತು ವೈಸರಾಯ್‌ಗಳು

ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಶನರಿಗಳು ಕೂಡಾ ಭಾರತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವು ಮಾನವೀಯ ಅಂತಃಕರಣ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಅನುಕಂಪ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀಯ ಪ್ರೀತಿ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ತಮ್ಮ ಗಣನೆಗೆ ತಂದುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಂಪೆನಿಗಳಿಗೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದ ವೈಸರಾಯ್‌ಗಳಿಗೆ ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳು ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಲಾಭಗಳು ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲದಾಯಕ ಅಂಶ.

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಇದ್ದ ಆಸಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಭಾರತದ ಆಢಳಿತವನ್ನು ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಆಢಳಿತದ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ವೈಸರಾಯ್ ಬಂದಂತೆಲ್ಲಾ ಹೊಸ ಹೊಸ ಕಾನೂನಿನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಅವರು ರೂಪಿಸಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದರು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವೈಸ್‌ರಾಯ್‌ಗಳು ಬಂದಾಗ ಅವರು ರೂಪಿಸಿದ ಕಾನೂನುಗಳು ಕೂಡಾ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದವು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿಯರ ನಡುವೆ ನವೀನ ರೀತಿಯ ಸಂವಾದಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಈ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಂವಾದಗಳು ಕವಿಗಳನ್ನು, ಲೇಖಕರನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ಮಿಶನರಿಗಳು

ಮಿಶನರಿಗಳು ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪಾತ್ರ ಯಾವುದು ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದರು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ , ವೈಜ್ಞಾನಿಕ

ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಯುವ ಜನರ ನೈತಿಕತೆಯು ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಭಾರತೀಯ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆ : ಸಹಗಮನ : ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಉದಾರವಾದಿ ಮನೋಭಾವ ಮುಂತಾದವು ಚರ್ಚೆಗೆ ಗುರಿಯಾದವು.

ಮಿಶನರಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ

ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಶನರಿಗಳು ಮೂರು ರೀತಿಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು :

1. ಶಿಕ್ಷಣ
2 ಆಸ್ಪತ್ರೆ
3 ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ

ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮದ ಅಂತಸ್ಥವಾದ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಗಳಿವೆ (**Children**)ಗಳಿವೆ ಯೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ತೆರೆಯುವುದೆಂದರೆ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ದೀನ ದಲಿತರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವುದು, ಇದಕ್ಕೂ ಕಂಪೆನಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೂ ಅಷ್ಟು ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಕಂಪೆನಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿತ್ತು. ಇದು ಅದರ ಕಂಪೆನಿ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು : ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಆಂತರಿಕ ರಚನೆಯನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ರೂಪುಗೊಳಿಸುವುದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಆಂತರಿಕ ರಚನೆ (**Infrastructure**) ಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು ಅವರ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಯ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕಂಪೆನಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುವುದು ಅವರ ಅಗತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು.

ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವೆನ್ನುವುದು ಈಗಾಗಲೇ ವಿವರಿಸಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯುನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಗತಿಯು ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ ಆಕ್ಷೇಪಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಮಾದರಿಯು ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲಕ ನೋಡಿದರೆ ನಮಗೆ ಹೀಗೆ ಅನಿಸುವುದು ಸಹಜ ಕೂಡಾ.

ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಾದರಿಯು ಏಕರೂಪದ ಸಮತಲ ಚಿಂತನೆಯ ಮತ್ತು ಪರಿವಿಡಿ ಆಧಾರದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಿಶನರಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಉದಾರತೆ

ಮಿಶನರಿಗಳು ತಾವು ಕಲಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಜಾತ್ಯಾತೀತವೆಂದು ಕರೆದವು.. ಆದರೆ ಮಿಶನರಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಉದಾರವಾದಿ ಮನೋಭಾವ, ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮಾನವತಾವಾದ (**Liberal Humanist Attitude**) ಮೂಲತಃ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಂಥವುಗಳು .

ಗೌರಿ ವಿಶ್ವನಾಥನ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿಯು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಮಾದರಿಯ ಕಲಿಕೆಯ ಕ್ರಮದ ಯಶಸ್ಸು – ಅಪಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಭಾರತವನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿತು (ಗೌರಿ ವಿಶ್ವನಾಥನ್, **1989**, ಪು. **8**). ಇದರೊಂದಿಗೆ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ರೂಪಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಗೆ ಇದ್ದ ಆಗಾಧ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಭಾರತೀಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಗೆ ಅವರದೇ ಆದ ಒಂದು ತಳಹದಿಯಿತ್ತು. ಅದು ವೈದಿಕವಿರಬಹುದು. ಅವೈದಿಕವಿರಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಜೀವನದ ದರ್ಶನವಿತ್ತು. ಭೌತಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಅದು ರೂಪುಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಮಾದರಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದ ಹಿಂದಿರುವ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯು ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಮುಂದುವರಿದು ಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ, ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಚರ್ಚುಗಳು ಒಂದೆಡೆಯಾದವು. ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿನ ಪರಮೋಚ್ಚ ಅಧಿಕಾರವು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಡುಗತೊಡಗಿತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಚರ್ಚು ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವ (**State Power**) ಎರಡೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಕೈಯಿರಿಸಿದವು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮಿಶನರಿಗಳ ಪ್ರಮುಖವಾದವು ಕೂಡಾ ಇದುವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಒಂದು ರಾಜ್ಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಕಾನೂನು ತಿಳಿಯದ ಮನುಷ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತನ್ನ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನೈತಿಕ ಕಾನೂನಿನ ಅರಿವು ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯ. ಈ ಮೂಲಕ ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಇದರೊಂದಿಗೆ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿತು ಎಂಬುದು ಅಷ್ಟೇ ಸತ್ಯ. ಉದಾ : ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಉಪ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಉದಾರವಾದಿ ಮನೋಭಾವ, ಪ್ರಗತಿಪರತೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬಂತು. ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅದು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು.

ಮಿಶನರಿ ಸಂಘ

1. ಲಂಡನ್ನಿನ ಮಿಷನರಿ ಸಂಘ – ಕ್ರಿ.ಶ. 1809
2. ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ಮಿಷನ್ – ಕ್ರಿ.ಶ. 1818
3. ಬಾಸಿಲ್ ಮಿಷನ್ – ಕ್ರಿ.ಶ. 1833
4. ಅಮೇರಿಕಾದ ಇವಲೆಂಜಿಕಲ್ ಬಾಥಶನ್ ಮಿಷನ್ – ಕ್ರಿ.ಶ. 1842
5. ಎಸ್.ಪಿ.ಜಿ. ಮಿಷನ್ – ಕ್ರಿ.ಶ. 1842

(ಕೆ. ಸಂಪದ್ಗಿರಿರಾವ್, 1970, ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಂಪರೆ, ಸಂಪುಟ–2, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮ, ಪು. 283).

ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಮುಲ್ಲಾಗಳು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅರೆಬಿಕ್ ಮತ್ತು ಉರ್ದುವಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ವೈದಿಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮವು ಸಂಸ್ಕೃತ, ಆದರೆ ಉಳಿದ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಈ ತರಹದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಕಸುಬು ಆಧಾರಿತವಾದುದರಿಂದ ಆಯಾ ಜಾತಿಗಳ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ರವಾನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಗೆ ಇದು ಯಾವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅವರು ಕಲಿಸುವ ಕ್ರಮವೇ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು (**Teaching Methodology**). ಯಾವಾಗ ಮಿಶನರಿಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವೋ ಆಗ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು.

ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಂಚಕೋರ್ಟಿನ ಸ್ಥಾಪನೆ

ಮುಂಬಯಿಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಮಿಟಿಯವರು ಮುಂಬಯಿಯೊಳಗಿನ ದಿವಾನಿ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪಂಚಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಗಿರಗಾಂವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಶುರು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ನಂತರ ಮುಂಬಯಿಯ ಇತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಪಂಚಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವರು. ಜನತೆಯ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಕೆಲ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಪಂಚರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಮೊದಲು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಸಜ್ಜನರ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಸಹ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ದೊರಕಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಒರುವುದು.

ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಈ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳು ಫಿರ್ಯಾದಿಯಿಂದ ಕೋರ್ಟ್ ಫೀ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದಿವಾನಿ ಖಟ್ಲೆ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಎರಡೂ ಪಕ್ಷದವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಪರಿಹರಿಸಿದರು. ಈ ಕೋರ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಜನತೆಯ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೆಚ್ಚಾದ ನಂತರ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ಸಹ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಬರುವುದು.

ಮುಕ್ತಾಯವಾಗದ ವಸಾಹತು ಪ್ರಶ್ನೆ

ನಮ್ಮ ಈಗಿನ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದಿವೆ. ನಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆ ಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಹೇಗೆ ನಾವು ಇದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪಾರಾ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ನಾವು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು: ಕನ್ನಡದ ಅನೇಕ ವಿಮರ್ಶಕರು ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಕಂಠಯ್ಯನವರನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶರ ಪರವಾಗಿದ್ದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಅವಳ ತೊಡಿಗೆ ಇವಳಿಗಿಟ್ಟು: ಇವಳ ತೊಡುಗೆ ಅವಳಿಗಿಟ್ಟು ಹಾಡಬಯಸಿದೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಆಳೌ ಬ್ರಿಟಾನಿಕಾ ಕವಿತೆಗಳ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಇವರು ಬ್ರಿಟೀಷರ ಪರವಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸುಲಭ. ಈ ಮಾತು ಕುವೆಂಪುಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಈಗಾಗಲೇ ಮುಗಿದು ಹೋಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ.

ಮುಟ್ಟುಗೋಲು

ಜಮೀನನ್ನು ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಮಿಷನರ್ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದರು: "ಅವಿಧೇಯರಾಗಿರುವವರಿಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಜಮೀನು ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಹಕ್ಕಿನ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಸರುಗಳಿರುವುದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಹೆಸರು ವಜಾ ಆದವರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಎಂದಿಗೂ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ". ಆಮೀನು ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕುವ್ಯದು ಆಗಿನ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಮುದ್ರಣ

ಪುಕೋನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿಕೊಡಬಹುದು : ಯಾವಾಗ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಯೆನ್ನುವುದು ಬಂತೋ ಆಗ ಭಾಷೆಯು ಧ್ವನಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದು ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಬಂತು (Foucult. 1970. ಪು. 38). ಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಭಾಷೆಯ

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ರೂಪಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. (ಅದೇ. ಪು. 40). ಭಾಷೆಯು ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ (ಅದೇ. 78). ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಣವೆಂದರೆ ಅದೊಂದು "ಸಂವಾದಿ" ಯಾದ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುಣಬಂತು (ಅದೇ. 167). ಹಣ : ಉದ್ದಿಮೆಗಳು : ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟು : ವಿನಿಮಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೂ ಜೀವನ ಕ್ರಮದ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೂ, ಜ್ಞಾನರೂಪಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ (ಅದೇ. 168). ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನುಭವವೆನ್ನುವುದು ಪಠ್ಯ ಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಫುಕೋ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಮುದ್ರಣ ಬಂಡವಾಳದ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಈಗಿನ ನಮ್ಮ ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೆ ಅಕ್ಷರದ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ (ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಲಿಖಿತ ಕೃತಿಗಳು) ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೂ ಮುದ್ರಣ ಬಂಡವಾಳಕ್ಕೂ ಒಂದು ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಮತ್ತು ನಾವು ಕಲಿಸುವ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಓದು ಎನ್ನುವುದಿದೆ ನಾವು ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಕಲಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವ ವಿಧಾನವು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಚರಿತ್ರೆಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯು ಕೂಡ ಇದೇ ರೀತಿಯದ್ದು.

ಆದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆಗೆ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕವಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಚರಿತ್ರೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸ್ತುದೆ. ಕೃತಿಕಾರನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಒತ್ತಡಗಳು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಲೇಖಕ, ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿಯೋ, ವಿರೋಧವಾಗಿಯೋ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದಿದ್ದರೆ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಒಂದು ಆಕರ. ನಾವು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಈಗಿನಂತೆ ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥದಂತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೋಡದೆ ಹೋದರಂತೋ ಅದರ ಅರ್ಥ ಇನ್ನೂ ವಿಶಾಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಿವೆ? ಅದು ಒಂದು ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಪರಿಕರವಾಯಿತು. ನಾವು ಈಗ ಏನೂ ಮಾತಾಡಿದರೂ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಶಾಸನಗಳು, ಗರತಿಯ ಹಾಡು, ಲಾವಣಿಗಳು, ನಾಗ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು

ಕೂಡಾ ಆಕರಗಳಾದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುಬಾರದು ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಬಹುದು. ಅದು ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಲುಕಾಕ್ಸ್ ಹೇಳಿದ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪವು ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಬದಲಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಒತ್ತಡಗಳು ಕಾರಣ. ಮಹಾಕಾವ್ಯ ರೂಪ ತಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭ; ಭಾವಗೀತೆಯು ರೂಪು ತಳೆಯಲು ಹಿಂದಿರುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭ ; ಕಾದಂಬರಿ – ಇವು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ತುಂಬಾ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇವೆಲ್ಲವೂ ರೂಪು ತಳೆಯುತ್ತವೆಯೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿತವಾದ ಜಗತ್ತೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದರಿಂದ. ಆದರೆ ಅದು ಹಾಗಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿತ ಜಗತ್ತಲ್ಲ. ಅದು ಒಂಟಿತನದಿಂದ ಬಳಲುವ, ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಸ್ತು, ರೂಪ, ಭಾಷೆ, ಸಂವಹನ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಗಮವಾದ ಭಾವಗೀತೆ; ಕಾದಂಬರಿ; ಗದ್ಯ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೂ ಮುದ್ರಣ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವು ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಮೌಲ್ಯವು ಮುಖಿಯಾದಾಗ ಅವನತಿ ಅಥವಾ ಅದು ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಂಥ ರೂಪವು ಉಗಮಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯೂ ಕೂಡಾ ಹಾಗೆಯೇ ಅದಕ್ಕೂ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಉದಯುಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವ ಆಮದುಗೊಂಡ ಅನೇಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪುಗಳು: ಅನೇಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಚರ್ಚೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭದೊಂದಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿವೆ. ಚರಿತ್ರೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯ, ರೂಪ, ಶೈಲಿ, ಆಶಯ, ಬರಹಗಾರನ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಒಂದು ಆಕಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕುವೆಂಪು, ಕಾರಂತ, ಬೇಂದ್ರೆ, ಪು.ತಿ.ನ., ಪೈ ಮೊದಲಾದವರ ಬರಹಗಳನ್ನು ನಾವು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಬಾಗಿಲು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಕಾರಂತರ ಚೋಮನ ದುಡಿ, ಕುಡಿಯರ ಕೂಸು, ಕುವೆಂಪುರವರ ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು, ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಚರ್ಚೆಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕ. ಆದರೆ ಬೊಳವಾರು ಅವರ "ಜೆಹಾದ್" ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಭಾರತೀಪುರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಚರ್ಚ್‌ಗಳು ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ

ಬಿಂಬಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಮುಖೇನ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಾಗ ಅದರ ರೀತಿ ರಿವಾಜುಗಳು ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಲೇಖಕನಿಗೆ ಇಸವಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಚರಿತ್ರೆಗಿಂತ ಅಥವಾ ಘಟನಾ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಚರಿತ್ರೆಗಿಂತ ಬರವಣಿಗೆಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಒಳಗೆ ಅಂತಸ್ಥ ಚಟುವಟಿಕೆ; ಅದರ ಒಳತೋಟ, ಅದರೊಳಗೆ ಇರುವ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಮುಖ್ಯ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಚಿತ್ರಿಸುವುದು ಈ ತರಹದ ಮನುಷ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಳತೋಟಗಳನ್ನು, ಅದು ಬರಹಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿ, ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ನಿರ್ವಚನಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವುಂಟಾಯಿತು. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವು ಸ್ವತಂತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಚರ್ಚಿಸಿತು. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪಾರಂಪರಿಕವಾದ ಸಮಾಜಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಚರ್ಚೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ನಾಗರಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಪರವಾಗಿದ್ದವು. ಇವು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದವು. ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯ, ತಾಂತ್ರಿಕತೆ, ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯು ಬಂತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಶ್ರೇಣೀಕರಣವು ಉದಯವಾಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ನಾವು ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು ಮತ್ತು ವಸಾಹತು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಲೇಖಕರು ಪ್ರಗತಿ, ಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸನಾತನತೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಸ್ಥಳೀಯತೆ, ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಏಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಅದು ಸುಲಭವಾಗಿರಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಸ್ತಿ, ಡಿ.ವಿ.ಜಿ., ಕಾರಂತ, ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ, ಇವರ ಬರಹಗಳು ಮೇಲು ನೋಟಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ವೈರುದ್ಧ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆಯೆಂದು ಅನಿಸಿದರೂ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಜನರ ಸಂಕೀರ್ಣ ಮನೋಸ್ಥಿತಿಯಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಬರಹದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಲುಪುವಾಗ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಾದಂಬರಿಯು ಬಹು ಚರ್ಚಿತವಾದ ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿ. ಇದನ್ನು ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿ ಓದಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವವಾದಿ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಕೃತಿಯಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು

ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು: ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಪರಿಸರವೂ ಮಲೆನಾಡು. ಯಾವುದನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಬರೆದಿದ್ದಾರೋ ಅದೇ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪರಿಸರದ ಕುರಿತ ಕಾದಂಬರಿ. ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಿಟ್ಟಿದೆ, ಆಕ್ರೋಶವಿದೆ, ವ್ಯಂಗ್ಯವಿದೆ, ತಮಾಷೆಯ ಮಾತುಗಳು ಇವೆ. ಸಂಸ್ಕಾರ ಕಾದಂಬರಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಗ್ರಹಾರದ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪ್ರವೇಶದ (**Approach**) ಕ್ರಮವೇ ಬೇರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜದ ಒಳಗುಟ್ಟನ್ನು ಇದು ಬಯಲಿಗೆ ಇಡುವ ರೀತಿಯು ಬೇರೆ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ. ಅಂದರೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ರೂಪವಿದೆ. ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಠ ತನದಿಂದ ಹೇಗೆ ಸೋಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೂಡಾ ಈ ಕಾದಂಬರಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕುಡಿತ, ವ್ಯಭಿಚಾರ, ಜಾತಿ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಸೂಳೆ ಚಂದ್ರಿಯ ಜೊತೆ ರಾಜಾರೋಷವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಮುಖಾಂತರ ನಾರಣಪ್ಪ ಒಂದು ಧ್ರುವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರೆ, ರೋಗಿಷ್ಠ ಹೆಂಡತಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾ, ತುಳಸಿಯ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು, ಉಗ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವದ ಪ್ರತಿಪಾದಕ ಆಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತೊಂದು ತುದಿ, ಆದರೆ ನಾರಣಪ್ಪನ ಸಾವು ; ಅವನ ಕೊಳೆತು ಹೋದ ಶವ ಇಡಿಯ ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಸವಾಲು, ಕುವೆಂಪು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜವನ್ನು ನೋಡುವ ಕ್ರಮಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ದೃಷ್ಟಿಯು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಎರಡೂ ಕಾದಂಬರಿಗಳೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜವನ್ನು ಟೀಕಿಸುತ್ತವೆ. ಟೀಕಿಸುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯಿದೆ. ಈ ಭಿನ್ನತೆಯು ಬಂದಿರುವುದು ತಾತ್ವಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ, ಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯು ತನ್ನ ಹಳೆಯ ರೂಢಿಗತ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಆಚಾರಗಳಿಂದಾಗಿಯೇ ಜಾತಿಯೊಂದು ಕೊಳೆತು ಹೋಗುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಧ್ವನಿಯೂ ಇದೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದಂತೆ ಕುವೆಂಪು ಬರೆದಿರುವ ಎರಡೂ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದು – ಮಲೆನಾಡಿನ ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ, ಎರಡನೆಯದು ಜಾತಿ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯ ಲೇವಡಿಯ ಧ್ವನಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಆಂದೋಲನ, ವಿವೇಕಾನಂದರ ಆದರ್ಶ, ಪ್ರಗತಿಪರತೆ (ಆಗಿನ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಶುರುವಾಗಿದ್ದ ರ್‍ಯಾಶನಲಿಸ್ಟ್ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಚರ್ಚೆಗಳು) ಸನಾತನತೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮುಂತಾದವು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮೂಲತಃ ಏಕ ಕೇಂದ್ರಿತ ರೂಪದವು ಮತ್ತು ಅವರ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವವಾದ, ಜಾತಿ, ಮಲೆನಾಡು, ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಾಮ ಇವು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಎರಡೂ

ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಆವರಣವು ಮುಖ್ಯವಾದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಬಿಂಬಗಳು ಬೇರೆ. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಯಾಕೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಒಂದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಲೇಖಕರು ನೋಡುವ ಕ್ರಮಗಳು ಬೇರೆಯಾಗಿವೆ. ಗಮನಾರ್ಹ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಜಾತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಮೂಲತಃ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಚರಿತ್ರೆಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಓದಲು ಸಾಧ್ಯ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಮೂಲತಃ ಯಾವಾಗಲೂ ಜಾತಿಯೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ಸಮೂಹ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅದು ಒಂದರಿಂದ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡುವ ಗುಂಪು ಕೂಡಾ ಹೌದು. ಆದುದರಿಂದ ಜಾತಿಯು ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯೆನ್ನುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ.

ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ಬರಹ

ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರಹವೆನ್ನುವುದು ಮುದ್ರಣದ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಕಾಲದ ಬರವಣಿಗೆಯು ನೇರವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬರಹ ಎನ್ನುವುದು ಮಾತಿನ ರೀತಿಯದಲ್ಲ. ಬರಹವು ಲಿಖಿತಮಾದರಿಯ ಸಂವಹನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಕಾದಂಬರಿಯು ರೂಪಿಸುವ ಸಂವಾದದ ಕ್ರಮವು ಒಂದು ಬಗೆಯದು. ಕಾದಂಬರಿಯು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂವಾದದ ರೂಪವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಗದ್ಯದ ಕ್ರಮವು ರೂಪಕದ ಭಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾದಂಬರಿಯು ರೂಪಿಸುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಕ ಲಯಬದ್ಧತೆಯನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ವಸಾಹತು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಮುದ್ರಣದ ಸಾಹಚರ್ಯವು ಗದ್ಯದ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಹೊಸ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದವು. ಮಾತು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಪಠ್ಯಗಳು ನೇರವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ ಬರವಣಿಗೆಯು ಪರೋಕ್ಷ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ವಸಾಹತುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಬಂದವು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಕಲ್ಪನೆಗೆ– ಬರಹಗಾರನಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅರ್ಥಗಳು ದೊರಕಿದವು. ವಿದ್ಯಾವಂತ ವರ್ಗದ ಲೇಖಕ ಸಮಾಜದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಮುಷ್ಟಿ ಫಂಡಿನ ಶಾಲೆಗಳು

ಆಗಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಾಲೆಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಕುರಿತು ನಾರಾಯಣರಾವ್ ವೈದ್ಯ ಅವರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ (1998).

1. ನೂಲುವುದು – ನೇಯುವುದು.
2. ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಗಣಿತ, ಇತಿಹಾಸ, ಭೂಗೋಳ.
3. ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮ – ದೇಶಭಕ್ತಿ ಉಪದೇಶ.
4. ದುಡಿಮೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆ (ಪು. 16).

ನಾವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುವಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆವು. ಅವಕ್ಕೆ ಮುಷ್ಠಿಫಂಡಿನ ಶಾಲೆಗಳು ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರೇಮವೇ ಪ್ರಧಾನ ವಿಷಯ (ಪು. 16). ಗದಗಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೀರನಾರಾಯಣನ ಗುಡಿ, ತ್ರಿಕೂಟೇಶ್ವರನ ಗುಡಿ, ರಾಚೋಟಿ ವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಬೆಟಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನ ದೇವಸ್ಥಾನ ಇವು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಲೆಗಳಾಗಿದ್ದವು (ಅದೇ, ಪು. 17). (1998)

"ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಖಾದಿಯ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ದಿನಾಲು ಒಂದು ಮುಷ್ಠಿ ಕಾಳು ಆ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಡುವಂತೆ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ವಿನಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ವಂದೇ ಮಾತರಂ ಎಂದು ಕೂಗಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದು ಅದನ್ನು ಮಾರಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆವು" (ಅದೇ, ಪು. 17). (1998)

ಈ ವಿವರಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಕಟ್ಟುವಿಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಜರುಗಿತು. ಅದನ್ನು ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಮೂರನೆಯ ಖಾಲಿಜಾಗ

ಯುರೋಪಿಯನ್ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ: ಅಲ್ಲಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಇವೆರೆಡರ ಸಂಮಿಶ್ರ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವರದು ತ್ರಿಶಂಕುಸ್ಥಿತಿ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಅವರು ಸ್ಥಳೀಯ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಸಮಐರಕ ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಮಾತುಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಪರಂಪರೆಗಳಿಂತ ಹೊರತಾದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯು ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಆಳುವ ವರ್ಗ; ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರ್ಗಗಳ ನಡುವೆ ನಿರ್ವಾತವೇರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದನ್ನು ನಾವು "ಮೂರನೆಯ ಖಾಲಿ ಜಾಗ" (Third space) ಎಂದೂ ಕರೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಮೂರನೆಯ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಅತ್ತ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನವರು ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧಿಕಾರವು ಅದರ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಚಹರೆಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿ ಬೇರೂರಲು ಈ ಮಧ್ಯೆ ನಿಂತ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳೇ ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಸಂಕರತನವು ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಅಂತರ್‌ರಾಷ್ಟ್ರೀಯಸಂಸ್ಕೃತಿ; ರಾಷ್ಟ್ರೀಯಸಂಸ್ಕೃತಿ; ದೇಶೀಸಂಸ್ಕೃತಿ; ಪ್ರಾದೇಶಿಕಸಂಸ್ಕೃತಿ–ಇವುಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಬೆರಕೆಯು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಸಂಕರತನವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಬಹುತ್ವದ ಮೂಲಕ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿಯೂ ಕೂಡಾ ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳು ಕೂಡಾ ಬೇರೆಯಾಗತೊಡಗಿದವು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ವಿಪರೀತವಾದ ಒತ್ತು ಬಿದ್ದುದು ಕೂಡಾ ಸಂಕರದ ಕಾರಣದಿಂದ. ಯುರೋಪಿನ ಕಣ್ಣಿಂದ ವಸಾಹತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಹೊರಟರೆ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ತಿರುವು – ಮುರುವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವುದಂತೂ ಸ್ಪಷ್ಟ.

ಮೂರನೆಯ ಜಗತ್ತಿನ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು

ಪಶ್ಚಿಮದ ಚರಿತ್ರೆ; ಅದು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಜಗತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವ; ಮೂರನೇ ಜಗತ್ತಿನ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಅವರನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ವಸಾಹತು ಸನ್ನಿವೇಶ; ವಸಾಹತು ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಂಡ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಸಂಕಥನಗಳು – ಇವು ಸೈದನ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸೈದ್‌ನ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ಮೂರನೆಯ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧ (1790–1792)

ಮೂರನೆಯ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಏಕ ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಘಟನೆ. ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ತಕ್ಷಣವೇ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನು ಟೀಪುವಿನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ಅರಿತನು. 1790ರಲ್ಲಿ ಟೀಪುವಿನ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಘೋಷಿಸಿದನು. ಸೋತು ಶರಣಾಗತನಾದ ಟೀಪು 1692ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷರೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಅರ್ಧ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟನು.

ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ತಳಹದಿ ಹಾಕಿದ್ದರೆ, ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನು ಅದರ ಮಹಾಸೌಧವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡಲಾಗಿದೆ. ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನ್ನನ ಪ್ರಕಾರ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳನ್ನು

ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಅವನು ಅಪರಿಮಿತ ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅವಿಶ್ರಾಂತ ದುಡಿಮೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಭಾರತದ ಆಡಳಿತದ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದನು.

ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆ

ಮೆಕಾಲೆಯು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಭಾರತೀಯ ಯುವಕರ ಉದ್ಧಾರವು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದ. ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಿಶನರಿಗಳ ಪ್ರವೇಶ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. 1813ರ ವೇಳೆಗೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದ ಮಹತ್ವದ ಬದಲಾವಣೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. 1792 ರಲ್ಲಿಯೇ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಗ್ರಾಂಟ್ ಭಾರತದ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ; ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದ್ದ. ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಪರಾಧಗಳು ಜರುಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕಟುವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿ ಬರೆದಿದ್ದ. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಒಂದೇ ಅಧಿಕಾರ ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸು ಸೂತ್ರ ಮಂಡಿಸಿದ್ದ.

ಮೆಕಾಲೆ ಮಿನಿಟ್

'ನೂರು ಮಿಲಿಯ ಜನರು ನಮ್ಮ ಗಿರಾಕಿಗಳು. ಇದರ ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು' ಎಂಬುದು ಮೆಕಾಲೆಯ ನೀತಿ. ಈ ಮೂಲಕ ಇಂಡಿಯಾದ ಮನಸ್ಸುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟ, ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವಿರಲಿಲ್ಲ. ಯುರೋಪ್ ಮಾದರಿಯ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮವಿತ್ತು. ಅದರ ಪ್ರಭಾವವು ಭಾರತೀಯರ ಮೇಲಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಆಢಳಿತ ನಡೆಸುವುದತ್ತ ಅವನು ಗಮನ ಹರಿಸಿದ. ಹೊಸ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯ ಅರಿವು ಮೂಡಲು ಅವನು ಯುರೋಪಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ. ಯುರೋಪಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಉತ್ತಮ ನಡೆನುಡಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಅವನ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅನೇಕರು ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ್ದರು. ಮೆಕಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ನೀತಿ (ಮೆಕಾಲೆಯ ಮಿನಿಟ್, 1835)ಯ ಹಿಂದಿನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವಿದು.

ಮೆಕೆಂಜಿ ನಿಲುವು

ಮೆಕೆಂಜಿಯು ಜಾತಿಯಿಂದ ಜಾರಿಗೆ, ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ. ಜಮೀನು ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಬೆಳೆ, ಮಣ್ಣು, ಕೃಷಿ, ಜಾತಿ, ಚರಿತ್ರೆ ಇವುಗಳ

ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಿದ. ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತಖ್ತೆ ; ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವಿರಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ (ಮೆಕೆಂಜಿ, **Regulation VII, 1822**).

ಮೆಟಾಕಾಫ ಮತ್ತು ಉದಾರವಾದಿ ಚಿಂತನೆ – ಬರಹದ ಮೂಲಕ ಕಾನೂನು

ಮೆಟಾಕಾಫ್ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ : "ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭುತ್ವವು ತಮ್ಮ ರಾಜಸತ್ತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಪರಿಕರವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದು ಭಾರತೀಯ ಜೀವನ ಕ್ರಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅದರ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೂಡಾ ಬಯಸಿದೆ". ಪಶ್ಚಿಮದ ಉದಾರವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಇದು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಆದರೆ ಮೆಟಾಕಾಫ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ರೆವಿನ್ಯೂ, ಜುಡಿಶಿಯಲ್, ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರವು ಒಬ್ಬನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬಾರದು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮನ್ರೋ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾನೂನಿನ ಅಂಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಎಲ್ಲವೂ ಬರವಣಿಗೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಕೂಡಾ ಒಬ್ಬನೇ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿನ ವಿಷಯಗಳು

1903ರ ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಗ ಇದ್ದ ವಿಷಯಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

ಅಂಕ ಗಣಿತ (**Arthmatics**)

ಬೀಜ ಗಣಿತ (**Algebra**)

ಭೂಮಿತಿ (**Geometry**)

ಈ ಮೂರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪಾಸಾಗಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿತ್ತು. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರ ದೈವ ಶಾಲೆ ಮಂಗಳೂರು (1904) ಇತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೋಧನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ಪದ್ಧತಿಯು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. 1905ರಲ್ಲಿ ದೈವ ಜ್ಞಾನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಷಯಗಳು ಹೀಗಿವೆ :

1. ಕ್ರೈಸ್ತವೇದಾಂತ ಸಾರ
2. ಹೊಸ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
3. ಹಳೆ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

4. ಹೊಸ-ಹಳೆ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಪೀಠಿಕಾ ವಿದ್ಯೆ

5. ಗ್ರೀಕ್

6. ಇಂಗ್ಲೀಷ್

7. ಸಂಸ್ಕೃತ (ಅದೇ, ಪು. **27**)

ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜು

1835ರ ಮಾರ್ಚ್ ನಿರ್ಣಯದ ಪ್ರಕಾರ ಬೆಂಟಿಂಕನು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದರೆ ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಹರಡುವುದು ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿರುವ ಹಣವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದನು. 1835ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಟಿಂಕನು ಕಲ್ಕತ್ತದಲ್ಲಿ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸಾಹಸದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸಲಾಯಿತು.

ಮೆಣಸಿನ ಕ್ರಯದ ಸುಂಕ

ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠದ ಕಡತದ ಉಲ್ಲೇಖವೊಂದು ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮಠದಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ಮೆಣಸಿನ ಕ್ರಯ ಸುಂಕದ ಹಣ ಸಹ ಉತ್ತರಾರವ ಕೊಡಿಸುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಾಕು ಉತ್ತಾರವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಮಿಲರು ಸುಂಕದ

ಹಣವಯಿಗ

ನರಸುಂಹ್ವ

ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಸಂಗಡ ಹಜೂರಿಂದತ್ತಮಗೆ ಬರೆಶಿ ಕಳುಹಿದೆ

ಫರವಾನೆ (ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠದ ಕಡತಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಆಯ್ದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು, ಪು. 258). ಮೆಣಸಿನ ಕ್ರಯಕ್ಕೂ ಸುಂಕವು ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವ್ಯದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಮೇಲು ಜಾತಿ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮೇಲುಜಾತಿಯವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು ಹಾಗೂ ಮೇಲುಜಾತಿಯವರು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜಾತಿಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ಉಗ್ರವಾದಿಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಎಂದು ಈಗಾಗಲೇ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. **(Rajani Kothari)**

ಮೇಷ್ಟ್ರು

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ನೆನಪಿನ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಸಾಹತು ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾದರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಅಂಶವನ್ನು ಹೊರಗೆಡುವುತ್ತಾರೆ. ಕುವೆಂಪು ಮಲೆನಾಡಿನಿಂದ ದೂರದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾದದ್ದು ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಶನರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (2005, ಪು. 27). ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕುಪ್ಪಳಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಬಲ್ಲ ಕ್ರೈಸ್ತ ತರುಣ ಮೇಷ್ಟ್ರಾಗಿ ಬಂದು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಲಿಯುವಂತಾಯಿತು. ಅವರ ಹೆಸರು ಮೋಸೆಸ್ (ಪು. 27–28). ಐಗಳು ಹೋಗಿ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಎಂಬ ಹೊಸ ವರ್ಗ ಉದಯವಾದುದರ ಬಗ್ಗೆ ಕುವೆಂಪು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ (ಪು. 28). ಮೇಷ್ಟ್ರು ಎನ್ನುವುದೇ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ವರ್ಗಾವಣೆ

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ವರ್ಗಾವಣೆಯ ಕಾರ್ಯ ಲಾರ್ಡ್ ರಿಪ್ಪನ್ನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಲಾರ್ಡ್ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕನು ಅಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಕನಾದ ರಾಜಕುಮಾರನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಆಡಳಿತವು ಹದಗೆಟ್ಟಿದೆಯೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ 1831ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ನೇರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಅವನು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ತುಂಬ ಪಶ್ಚತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟನು. ಆದರೆ ಕಂಪನಿಯು ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಲು ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನ ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಈ ಕೊರಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು 1868ರಲ್ಲಿ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದರು. ಆಗ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಮೃತ ರಾಜನ ದತ್ತು ಪುತ್ರನು ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡಿತು. ಈ ಕಾರ್ಯ ರಿಪ್ಪನ್ನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. 1881ರಲ್ಲಿ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ದೊರೆಗಳಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು.

ರಿಪ್ಪನ್ನನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುದಾರಿಸಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆದಾಯವು ಕಂಡುಬಂದುದರಿಂದ ಮುಕ್ತ ವ್ಯಾಪಾರದ ನೀತಿಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಮುಂದುವರಿಸಲಾಯಿತು. 1882ರಲ್ಲಿ ಆಮದಿನ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಸುಂಕಗಳನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲೂ ಉಪ್ಪಿನ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಭೂ ಕಂದಾಯದ ಬಗೆಗೆ ರಿಪ್ಪನ್ನನು ತನ್ನ ನೀತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. 1883ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಭೂ ಕಂದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಖಾಯಂ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ

ತರುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅದನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿತು. 1882ರಲ್ಲಿ ಹಂಟರನ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾದರಿಯ ಮೇಲೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದನು. ಅಧಿಕಾರೇತರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಚುನಾವಣೆಯ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಮತಹ್ವ ನೀಡಿದನು. ಪುರಸಭೆಗಳಿಗೆ ಪೌರಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ನೀರು ಸರಬರಾಜು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳ ಹಣಕಾಸು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಗಳು ರಸ್ತೆಗಳ ದುರಸ್ತು ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಾಣ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಬರಗಾಲ ಪರಿಹಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

(ನೋಡಿ: ತಿ.ತಾ.ಶರ್ಮ – ಮೈಸೂರು ಇತಿಹಾಸದ ಹಳೆಯ ಪುಟಗಳು)

ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದಿಂದ ರೈಲು

ದಿವಾನ್ ರಂಗಾಚಾರ್ಯರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರದವರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು 20 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಡವಾಗಿ ತೆರೆದು, ಬೆಂಗಳೂರು–ತಿಪಟೂರು ರೆಯಿಲಿನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. 1881ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಗೆ ಈ ರೀತಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಸರಕಾರದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ನಿತ್ಯಗಟ್ಟಲೆಯ ಆಡಳಿತವೊಂದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ನಮ್ಮ ಮನವು ನಿಂತರೆ ಸಾಲದೆಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ದೇಶದ ಏಳಿಗೆಗೆ ಮುಖ್ಯಾಧಾರಗಳಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಸಬುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ನಾವು ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಕೊಡಬಹುದಾದ ಸಲಹೆಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಸರಕಾರವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಗಮನವನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸುವುದರಿಂದ ವಿಶೇಷ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ಅನುಭವದಿಂದಲೂ ಆಗಬಹುದಾದ ಕೆಲಸವು ಬಹು ಸ್ವಲ್ಪ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಖಾಸಗೀ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಭೆಯನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರು ಕುತೂಹಲಪಟ್ಟಿರುವರು. ಅಂತಹ ಸಭೆಯು ಏರ್ಪಟ್ಟ ಮೇಲೆ, ದೇಶದ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಆ ಸಭೆಯು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಕೊಡುವುದು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರ ಸರಕಾರದ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುವುದು.

ದೇಶದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ರೆಯಿಲ್ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದು ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಯತ್ನವೆಂದು ಸರಕಾರದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಬೆಂಗಳೂರು-ಮೈಸೂರು ರೆಯಿಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಪೂರೈಸುವುದು. ಆ ಕೆಲಸವು ಹಿಂದಿನ (ಕಮಿಷನ್) ಸರಕಾರದವರಿಂದ, ಹಣದ ತೊಂದರೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಯೇ ನಡೆದಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಿತವ್ಯಯ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲದೆ, ಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವೂ, ಇದರಷ್ಟು ಉಪಯುಕ್ತವಲ್ಲದ ಬಾಬುಗಳಿಗೆ ವೆಚ್ಚವಾಗಿ ಹೋಗದೆ, ಉಪಯೋಗಕರವೂ ಲಾಭಕಾರಿಯೂ ಆದ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೇ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹಾಕುವ 86 ಮೈಲಿ ದೂರದ ರೆಯಿಲಿಗೆ 35 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಮುಟ್ಟುವುದೆಂದು ಅಂದಾಜು ಹಾಕಿದೆ. ಇದರ ಪೈಕಿ 1879-80-81ನೆಯ ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ 25 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಖರ್ಚಾದವು. ಉಳಿದುದು ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿದು ಹೋಗುವುದು. ಆ 35 ಲಕ್ಷಗಳ ಪೈಕಿ 15 ಲಕ್ಷಗಳು ಸಾಲೀಯಾನಾ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಮಿಕ್ಕುದನ್ನು ಬರುವ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಶಿಲ್ಕಿನಿಂದ ತೆರಬೇಕು.

'ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ರೆಯಿಲ್ ದಾರಿಗಳು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅತಿ ಜರೂರಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿಂದ ತುಮಕೂರು- ತಿಪಟೂರುಗಳ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ತರೀಕೆರೆಗೆ ಹೋಗುವ 150 ಮೈಲಿಗಳ ಮಧ್ಯಮಾರ್ಗವೊಂದು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಆ ಮಾರ್ಗವು, ಕಾಫಿ ಅಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಹಾಸನ, ಕಡೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಯ್ದು, ರಾಜ್ಯದ ದೂರ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಸೇರಿಸುವದು. ಮುಂದೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಕ್ಷಾಮ ಬಂದರೆ ಕ್ಷಾಮ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಆ ಮಾರ್ಗವು ವಿಶೇಷ ಸಹಾಯವಾಗುವುದರಿಂದ, ಅದು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಈಗ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ದೂರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು (ಭಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ) ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ದ್ರವ್ಯವು ವಿಶೇಷ ವೆಚ್ಚವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ದುರ್ಭಿಕ್ಷಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ (ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ) ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೆಯಿಲು ಲಾಭಕರವಾಗಿರುವುದು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳವರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ, ಸರಕಾರದ ಆಡಳಿತದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ, ಬಿಗಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಏಳಿಗೆಯನ್ನು, ಸರ್ವತೋಮುಖವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು. ಬಳ್ಳಾರಿ, ಗೋವಾ, ದಕ್ಷಿಣ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ ಬಂದು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ರೆಯಿಲುಗಳಿಗೆ ಈ ದಾರಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ಅನುಕೂಲ. ತರೀಕೆರೆಯಿಂದ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸರಹದ್ದಿನವರೆಗೆ 50 ಮೈಲಿ ದೂರ ರೆಯಿಲು ದಾರಿ ಹಾಕಿ ಹೊಗೆಯ ಗಾಡಿಗಳನ್ನಿಡಲು, ಮೈಲಿಯೊಂದಕ್ಕೆ

ಅತ್ಯಧಿಕ ಪಕ್ಷ 40,000 ರೂಪಾಯಿಗಳಂತೆ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದರೆ, 40 ಲಕ್ಷಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವುದು.

'ಇನ್ನೂ ಯಾವ ರೆಯಿಲ್ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವುಂಟೆಂದರೆ – ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ವೈನಾಡಿಗೊಂದು, ಕೊಡಗಿನ ಸರಹದ್ದಿಗೊಂದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸುಮಾರು 50 ಮೈಲಿ. ಇವೆರಡೂ ದೇಶವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೀನದೆಶೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುವು. ಕಾಫಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ವೈನಾಡು ಮತ್ತು ಕೊಡಗು ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೂ ಕೂಲಿಯಾಳುಗಳೂ ಮೈಸೂರಿನಿಂದಲೇ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿವೆಯಾದ ಕಾರಣ, ಈ ಮಾರ್ಗಗಳು ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಉಪಯೋಗವಾಗುವುವಲ್ಲದೆ, ಈಗ ತಯಾರಾಗಿರುವ ಮೈಸೂರು–ಬೆಂಗಳೂರು– ಮದರಾಸು ರೆಯಿಲಿಗೆ ಕಾಫಿಯ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್‌ಗಳ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನದ ಗಣಿಯ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್‌ಗಳ ಆಮದು ರಫ್ತುಗಳನ್ನು ತಂದು ಸೇರಿಸುವುವು. ಈ ಎರಡು ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ವೈನಾಡು ಮೂಲಕ ಬೈಪೂರಿಗಾಗಲಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕೊಡಗು ಮೂಲಕ ತಲಚೆರಿಗಾಗಲಿ ಮುಂದು ಸಾಗಿಸಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರ ತೀರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ, ಮೈಸೂರು ದೇಶಕ್ಕೂ ತೀರ ಪ್ರದೇಶ – ಬೊಂಬಾಯಿಗಳಿಗೂ ನಡೆಯುವ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಅನುಕೂಲವುಂಟು. ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಿಂದ ಬೈಪೂರ್, ಕಲ್ಲಿಕೋಟೆ, ತಲಚೆರಿಗಳ ದ್ವಾರಾ ಹಡಗುಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಇಂತಹ 'ರೆಯಿಲ್' ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದುದರ ಕಷ್ಟವು ಹಿಂದಿನ ಕ್ಷಾಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ಸುಮಾರು 300 ಮೈಲಿ ಫಾಸಲೆಯುಳ್ಳ ಈ ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಮೂರು ರೆಯಿಲ್ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೂ 120 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕಾಗಬಹುದು. ಬಹು ದ್ರವ್ಯಸಾಧ್ಯವಾದ ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಹುಟ್ಟುವಳಿಯ ಹಣದಿಂದಲೇ ನಡೆಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಜನರಿಗೆ ಈಗೀಗ ಇಷ್ಟ ಹುಟ್ಟುತ್ತಲಿದೆ. "ರೆಯಿಲ್" ಹಾಕುವ ಕೆಲಸದ ಪ್ರಾರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷ ಬಂಡವಾಳದ ಮೇಲೆ ಶೇಕಡಾ 4 ರಂತೆ ಬಡ್ಡಿ ಕೊಡಲು ನಾವು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ರೆಯಿಲ್ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಲು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಂಪೆನಿಗಳೊಡನೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಬಹುದು. ರೆಯಿಲ್‌ವೆಯು ಬೇಗನೆ ತನ್ನ ಬಂಡವಾಳದ ಮೇಲಿನ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಕೊಡಲಾರಂಭಿಸಿ, ತನಗಾಗುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತಾನೇ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದೂ, ಈ ರೀತಿ ದೇಶಾಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾದ ಈ ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸಗಳು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯಾವ ಖರ್ಚೂ ಇಲ್ಲದೆಯೇ (ಕಂಪೆನಿಗಳ ಮೂಲಕ) ನಡೆಯುವುವೆಂದೂ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ (ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.1937 ಪು. 59–61).

ಮೈಸೂರು ಸ್ಟೇಟ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್

1928ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸ್ಟೇಟ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜನ್ಮ ತಾಳಿ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಈ ಶಾಖಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಕ್ರಮೇಣ ಮೈಸೂರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಬೋರ್ಡ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕ್ರಿಯಾಸಮಿತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ರಾಜಕೀಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಹರಿಪುರದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟುಗೊಂಡಿತು.

ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ರಾಜದ್ರೋಹಕರವಾದ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಧುರೀಣರಾದ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಟಿ. ಭಾಷ್ಯಂ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರದ ಶ್ರೀ ತಿಮ್ಮಾರೆಡ್ಡಿಯವರನ್ನು 15-10-1937ರಂದು ರಾತ್ರಿ ಪೋಲೀಸರು ದಸ್ತಗಿರಿ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಸುದ್ದಿ ಗಾಳಿಯ ವೇಗದಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹಬ್ಬಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವರ ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ ಸಭೆಗಳು ನಡೆದವು. ಎಲ್ಲರೂ ಸರಕಾರವನ್ನು ದೂರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದರು. 8-11-1937ರಂದು ದಸ್ತಗಿರಿಯಾದವರಿಗೆ ಸಿಟಿ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರು 18 ತಿಂಗಳ ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆ, 1,000 ರೂ.ಗಳ ದಂಡ ವಿಧಿಸಿದರು. ದಂಡ ಕೊಡಲು ತಪ್ಪಿದರೆ ಇನ್ನೂ 3 ತಿಂಗಳು ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆ ಎಂದು ಆಜ್ಞೆಯಾಯಿತು. 21-11-1937ರಂದು ದಸ್ತಗಿರಿಯಾದವರನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಜೈಲಿನಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದರು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡ ಜನರಿಂದ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

ನಾಯಕರುಗಳ ದಸ್ತಗಿರಿಯನ್ನು, ಸರಕಾರದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ 19-10-1937 ರಂದು ಮೈಸೂರು ಜಗನ್ಮೋಹನ ಬಂಗಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ 53ನೆಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ದಿವಾನರು ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸುಮಾರು 90 ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರು ಸಭಾತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರು. ಇಂಥ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಅನುಭವವಾಯಿತು.

ಮೌಖಿಕ ಮತ್ತು ಲಿಖಿತ ರೂಪ

"ಈ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್‌ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಅದರೊಂದಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಜೊತೆ ಸೇರಿ ಮುಂದುವರಿಸಲು ನನಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿತು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಆಢಳಿತವು ಜೊತೆ ಸೇರಿರುವುದರಿಂದ ನಾನು ಅದರ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಇರಿಸುವಂತಾಯಿತು. ನಾನು ಅದನ್ನು

ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಇಂಡಿಯಾವು ಭಾರತೀಯಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಮೂಲಕ ಗಮನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಲಿಖಿತ ರೂಪಕ್ಕೆ *(Record form)* ತರುವುದು ತುಂಬಾ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಾಧ್ಯತೆಯು ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಿಖರ ರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವುದು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ಕಲ್ಕತ್ತಾದ ನ್ಯಾಯಾಂಗಕ್ಕೆ ಹೊಸ ನಿಯಮಾವಳಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಬಾಂಧವ್ಯವು ಪ್ರತ್ಯೇಕ, ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಜಾತಿಯು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಜನರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಹೊಸ ಸಂಬಳ ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿ, ನನ್ನದೇ ಆದ ನಿಯಮವನ್ನು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ಅವರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗದ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ನನ್ನ ಮೊದಲನೆಯ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿದೆ"

(ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಂಥಮ್ ರಾಜಾರಾಂ ಮೋಹನ ರಾಯ್ ಅವರಿಗೆ ಬರೆದ ಒಕ್ಕಣಿಯಿದು, ೧೮೨೮).

"ಆದರೆ ಮಿ. ಮಿಲ್ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಸಮಯ ಬೇಕಾಗಬಹುದು. ಅದನ್ನು ರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ಕೂಡಾ ಕಾಲಾವಕಾಶ ಬೇಕು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರ ಮೂಲಕ ನಿಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು." (ಬೆಂಥಮ್, **History Vol. V. P. 515**) ಬ್ರಿಟೀಶರು ಇದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವಾಗ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಪರಿಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಸೂಚನೆಯೂ ಆಯಿತು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಇದರ ಹಿಂದಿರುವ ಉದ್ದೇಶವೂ ಸ್ಪಷ್ಟ. ನ್ಯಾಯಾಂಗ ; ಕಾನೂನು ; ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ರೂಪ ತರುವುದು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಡಳಿತಗಾರರ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಯಿತು.

ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಚರ್ಚೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರದ ಉಪಯೋಗದ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಎರಡೂ ಸಂಗತಿಗಳು. ಒಂದು ನಮೂದಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಜ್ಞಾನವೆಂಬುದನ್ನು ಅದು ಪಠ್ಯಗೊಳಿಸಿ ನೋಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮೌಖಿಕವೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಆಘಾತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಮರ್ಷಿಯಲ್ ಜಗತ್ತಿನ ಭಾಗವಾಗಿ ನೋಡುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ

ಸಾಮಗ್ರಿಯಂತೆಯೂ ನೋಡುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಜರುಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಭಾಷೆಯೂ ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಭಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಗಂಡಿನ ಭಾಷೆಯೆಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗುರುತಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ವ್ಯಾಕರಣಬದ್ಧ ರೂಪವೆಂದು ಕರೆದರೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಬೇರೆ ನಿಲುವು ಇರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಭಾಷೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ಹೊರಟರೆ ಸರಿಯಗುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯೆಂಬ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಗು–ಹೋಗುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರೂಪಾಂತರಗಳ ಅರಿವು ನಮಗುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್‌ಗೆ ತಾನು ಏನನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿತ್ತು. ಎರಡನೆಯದು, ಬೆಂಥಮ್ ತಾನು ಯಾವುದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಚಿಂತನೆ. ಬೆಂಥಮ್ ತಾನು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಎಲ್ಲಾ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ತಂದ ಕೆಲವು ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಕಾನೂನಿನ ಬಗ್ಗೆ, ತನ್ನದೇ ಆದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಅವನು ಹೊಂದಿದ್ದ. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ತಾನು ಕಾನೂನು, ನ್ಯಾಯಾಂಗ, ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗುವಂತೆ ತನ್ನ ಆಡಳಿತಾಂಗವನ್ನು ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ತಾವು ಭಿನ್ನ ಮಾದರಿಯ ಸರಕಾರವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ಅದರ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತೋರಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಕಾನೂನು, ಆಡಳಿತ, ಸರಕಾರ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಲಿಖಿತ ರೂಪಗಳು, ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಅದು ಮುಖವಾಡಗಳ ಮೂಲಕ, ರಕ್ತ ಪಾತವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಭಾರತೀಯ ಮನಸ್ಸುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸುವ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾನೂನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಕರವನ್ನು ಹೇರುವುದು, ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜಮೀನಿನ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಸರಕಾರವು ಚಿಂತಿಸಿತ್ತು.

ಮೌಲ್ಯ

ಮೌಲ್ಯವೆಂದರೆ ಒಂದು ವಸ್ತು; ಘಟನೆ; ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ನಾವು ಮಾಡುವ ಅನ್ವಯ; ಇದರಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವು ಕೂಡಾ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನೈತಿಕತೆಯ ನಿರ್ಣಯವೂ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೈಗಾರೀಕರಣದ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಮಹತ್ವದ ಆರ್ಥಿಕ ತಿರುವೆಂದರೆ ಮೌಲ್ಯ ಮಾಪನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ.

ಫುಕೋ ಹೇಳುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ಹೀಗಿದೆ:

೧. ವಸ್ತುವಿಗೆ ಮೌಲ್ಯ ನಿಗದಿಯಾಯಿತು, ೨. ಹಣವು ವಸ್ತುವಿನ ಮೌಲ್ಯ ಮಾಪನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಯಿತು, ೩. ವಿನಿಮಯ ಮೌಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಯಿತು, ೪. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೆಂದರೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೆಂದು ನಿರ್ವಚಿಸಲಾಯಿತು, ೫. ಹಣವೆಂದರೆ ಸಂಪತ್ತು, ೬. ಕೈಗಾರೀಕರಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ, ೭. ಬೌದ್ಧಿಕ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ದುಡಿಮೆಗೂ ಮೌಲ್ಯ ನಿಗದಿಯಾಯಿತು, ೮. ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಉಂಟಾಯಿತು, ೯. ಬಂಡವಾಳವಾದವು ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬಂದುದು ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅನಂತರ, ೧೦. ಆರ್ಥಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಬೇರೆ, ೧೧. ಕೈಗಾರಿಕೆ;ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಯಿತು, ೧೨. ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಚರ್ಚುಗಳು ನೈತಿಕಮೌಲ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ವಸಾಹತು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೆಂದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿಯಲ್ಲಿ ಸನಾತನ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಹುಡುಕಾಟ. ಗಾಂಧಿ; ಅರವಿಂದರು; ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು; ವಿವೇಕಾನಂದರು ಇವರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ವಿವರಗಳಿಗೆ : Julian wolfreys 2002 Key concepts in literary theory
Michel Foucault 1966 The order of things
Partho chattarjee 1997 The Nation and its fragments
Partho chattarjee 1986 Nationalist thought and the colonial world
ಸಂಪದ್ಗಿರಿರಾವ್(ಅಧ್ಯಕ್ಷರು) ೧೯೭೦ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಂಪರೆ(ಸಂ.೨)

ಮೌಲ್ಯಗಳು

ವಸಾಹತು ಸಂದರ್ಭದ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಈ ರೂಪದ್ದು: ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ಪ್ರಕಾರ ಮೌಲ್ಯವೆಂದರೆ ಸರಳ ಮತ್ತು ವಸ್ತುರಹಿತ (Contentess). ಮೌಲ್ಯವೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಮಾಧ್ಯಮವಿಲ್ಲ. ಅದು ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಅಡಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅನಂತರ ಮೌಲ್ಯದ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಮನಃಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಡೆಗೂ ತಿರುಗಿತು. ವಸಾಹತುಕಾಲಘಟ್ಟದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

೧) ಯಾವುದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು?

೨) ಯಾವುದು ನಿಜವಾದ ಮೌಲ್ಯ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ರಾಜಕೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ಅದು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ರೂಪಗಳ ಮೇಲೂ ಪ್ರಭಾವಬೀರಿತ್ತು.

೩) ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕು?

೪) ಯಾವುದರ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡಬೇಕು. ಇದು ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಂಘರ್ಷ: ಕಾದಂಬರಿಗಳು

ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಗುರುತಿಸುತ್ತವೆ. ಹಳೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಹೊಸದಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಕಾರಂತರು ತುಂಬಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ 'ಯಲ್ಲಿ ರಾಮೈತಾಳ ಮತ್ತು ಲಚ್ಚ ; ಲಚ್ಚ ಮತ್ತು ರಾಮ ; ಅವರ ಮೌಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಇದೆ. ಮೈಮನಗಳ .ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಜುಳೆ ; ಶಾರಿಯರ ನಂಬಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಘರ್ಷಣೆಯಿದೆ. ಕುಡಿಯರ ಕೂಸು, ಚೋಮನ ದುಡಿ, ಬೆಟ್ಟದ ಜೀವ , ಸ್ವಪ್ನದ ಹೊಳೆ, ನಂಬಿದವರ ನಾಕ – ನರಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂಘರ್ಷವು ಬರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಕೇಂದ್ರಿತ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ. ಅವರ ಮುಖೇನ ಕಾರಂತರು ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಹಳೆಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜದ ನಡುವಣ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಇಡಿಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ; ಇಡಿಯ ಭಾರತೀಯ ಎಲ್ಲಾ ಜನ ಸಮುದಾಯದ ನಡುವಣ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಉತ್ತರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಕಾರಂತರ ಬಹುತೇಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಗೂ ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯಕ್ಕೂ ಪೂರ್ತಿಯಾದ ಸಮರೂಪದ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾತು ಗ್ರಾಮಾಯಣ, ನಿಸರ್ಗ, ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. ವಸಾಹತು ಶಾಹಿ ಯುಗದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಅವುಗಳ ಹಿಂದಿನ ರಾಜಕಾರಣ: ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ: ಭಾಷೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕುರಿತು ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಗಂಭೀರವಾಗಿವೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಾಖಲೆಗಳೂ ಹೌದು.

ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬ ಗೃಹೀತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಭಿನ್ನ ಓದು ಗಳು ಕೂಡಾ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಸಂಧಿಸಬೇಕಾದುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದುದರಿಂದ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕುರಿತು ಒಂದು ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದು ಕಾದಂಬರಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ – ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಕ್ತಾರಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ: ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಬರಹಗಳನ್ನು ತುಂಬಾ ಲಕ್ಷ್ಯವಹಿಸಿ ಓದಬೇಕು.

1950ರ ದಶಕದ ವರೆಗಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಒಂದಂಶ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಅದು ಸೂಚಿಸಿದ ಕೇಂದ್ರವು ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಬರಹಗಳ ಜಗತ್ತು ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಮಲೆನಾಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದರೆ, ಮಿರ್ಜಿಯವರ ಬರಹದ ಕೇಂದ್ರ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ್ದು. ಕಾರಂತರದ್ದು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ್ದು. ಬೇಂದ್ರೆಯುವರದು ಕಾವ್ಯದ ಜಗತ್ತು. ಕುವೆಂಪು ಪ್ರತಿಭೆ ಬಹುಮುಖವಾದುದು. ಕಾರಂತರದು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಂಡ ಸೃಜನಶೀಲತೆ. ಮೇಲು ನೋಟಕ್ಕೆ ಇವು ಬಿಡಿಯಾದ ; ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿಯಾದರೂ ಇವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಮತ್ತು ವಸ್ತು ನಿಷ್ಠ ಕಾನೂನು

ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಮಾದರಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಾಗ ಕೆಲವು ನೂತನ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ. ಅದರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಹುದ್ದೆಯೂ ಒಂದು (ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್). ಇದರಿಂದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್ ಭಾವಿಸಿದ್ದ. ನೂತನ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬರುವುದರೊಂದಿಗೆ ಪೊಲೀಸರು. ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಾದರು. 1819–1830ರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಹೇಳಲು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಿದೆ : ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರಗಳಿವೆ – ಒಂದು ಬಂಗಾಳ ಪ್ರಾಂತ್ಯ, ಮತ್ತೊಂದು ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಂತ್ಯ

ಮ್ಲೇಚ್ಛರು

ಗುಲ್ವಾಡಿಯುವರು ಇಂದಿರಾ ಬಾಯಿ ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಸಮುದ್ರಯಾನ ಮಾಡಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಲಿತವನು, ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅಶುದ್ಧನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವನು ಮ್ಲೇಚ್ಛನೆ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಮ್ಲೇಚ್ಛ ಎನ್ನುವುದು ಆಗಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಭಾಷೆ.

ಯಜಮಾನಿಕೆ

ವಸಾಹತುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಶ್‌ರದು ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ. ಯಾವಾಗ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಮೇಲರಿಮೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದ ದಿಕ್ಕು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರ್ಗದ್ದು: ಕೀಳರಿಮೆ ಮೇಲರಿಮೆ (Superiority complex)ಯು ಸದಾ ತನ್ನ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಕೀಳರಿಮೆಯು ಸದಾ ಸಂಕೋಚ ಸ್ವಯಂ ಹಳ ಹಳಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ಧ್ರುವಗಳ ಅಂದರೆ ಯುರೋಪ್ ಕೇಂದ್ರಿತ ಬೌದ್ಧಿಕ ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯತೆಯ (ಪೌರಾತ್ಯ) ಕೀಳರಿಮೆಯ ನಡುವಣ ಸೇತುವೆಯೇ 'ಸಂಕರತೆ'. ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಸಂಕರತೆಯನ್ನು ವಸಾಹತು ಪ್ರಭುತ್ವ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ಭಾರತೀಯರ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೇ ಸಂಕರ ವಾದರಿಗಳು ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ದಾಸತ್ವವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೀಳರಿಮೆಗೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಪದಕೋಶದಲ್ಲಿ 'ಯಜಮಾನಿಕೆ' ಎಂದರೆ ಒಡೆತನ, ಸ್ವಾಮ್ಯ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ, ಪ್ರಭುತ್ವ (State), ನಿಯಂತ್ರಣ, ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಯಜಮಾನಿಕೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅರ್ಥ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಅದು ವಿಭಿನ್ನ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆಳುವ-ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ-ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ, ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಅಥವಾ ಶಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ದೈಹಿಕ ಬಲ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹಾಗೂ ಆ ಮೂಲಕವಷ್ಟೇ 'ಯಜಮಾನಿಕೆ' ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಬೌದ್ಧಿಕತೆ, ಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತು, ಜೀವನಮೌಲ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕವೂ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಸಾಧ್ಯ. ಇಂತಹ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನು ಅಥವಾ ದೇಶವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ವಿಕಾಸವಾದದ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಿಯೂ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಬಲವಾದವುಗಳು ಉಳಿಯುತ್ತವೆ ದುರ್ಬಲವಾದವುಗಳು ಸಾಯುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲೂ ಸಬಲರಾದವರು ದುರ್ಬಲರನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ದುರ್ಬಲರ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಅಥವಾ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಹೇರುವ, ತನ್ನ ಆಜ್ಞೆ ಅಥವಾ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ಯಜಮಾನಿಕೆ.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಅದರ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಬೇರೆಯಾದವು 'ಆಳುವವರು' ಮತ್ತು 'ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು' ಎನ್ನುವುದರ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ಬದಲಾದವು.

ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಹೊಸಭಾಷೆ

"ಕೌಟುಂಬಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಒಂದು ಊರ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುವ ಮತ್ತು ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು 'ಯಜಮಾನಿಕೆ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದರೆ ಅದೇ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವವೆಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಹೊಸ ಹೊಸ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿತು. ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆಡಳಿತಶಾಹಿಯನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಲು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲಿನ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಿಕರಣಕ್ಕೆ ಕೀಲಿಕೈಯಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯ ದೇಸಿ ಭಾಷೆಗಳ ಎದುರುನಿಂತ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಜನಜೀವನದ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಗಳನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಚಿರಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸ್ವಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಬಳಸಿದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪ್ರಭುತ್ವವು ತನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿತು. "ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ತಮ್ಮ ತಾಳಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆಡಿಸುವ ಕೆಲವು ಏಜನ್ಸಿಗಳೇ ತಮ್ಮ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾದ ಸ್ಥಾಪಿತ ಭಾಷಿಕ ಸಂರಚನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತವೆ" ಎಂದು ಫುಕೊ ಹೇಳುವುದು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೆ. ಈ ಏಜನ್ಸಿಗಳನ್ನು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡಿತು. ಆ ಮೂಲಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಶಾಶ್ವತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಯಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ತಂದ ಪೋಲಿಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕಾನೂನು, ಸಂವಿಧಾನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಕೂಡ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಅಧೀನದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಸಹಾಯಕವಾದವು." (ಮೂಲ: ಶೆಲ್ಲಿವಾಲಿಯ, ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಸೈದ್, ಅನು: ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ ಟಿ. ಬೇಗೂರು, ಪುಟ-೨೨, ೨೦೦೩) ಮೇಲಿನ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳುವುದಿದ್ದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಕ್ರಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಳುವ ವರ್ಗವು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಜನರು ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಹಾಗೆಂದು ಆಗಿನ ಪ್ರಭುತ್ವ ಹೇರಿದ ಅಥವಾ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಳವರ್ಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ರಾಜಕೀಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿಯೂ ಇತ್ತು.

ಕೆಳವರ್ಗದ ಮೌನವು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಸಾಮಾನ್ಯಜನರಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟವೆಂದರೆ ಏನೋ ಅಂತಲೇ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಯಾವುದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ?

ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ, ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪತ್ರ, ಹೆಬ್ಬೆರಳ ಗುರುತನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಮುಂತಾದವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಆದರೆ ವಸಾಹತು ಶಾಹಿ ಆಢಳಿತವು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು 'ವೈಜ್ಞಾನಿಕ'ವೆಂದು ಕರೆಯಿತು (**Nicolas B. Dirks,** ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. 121). ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಬ್ರಿಟೀಶ್ ನೀತಿಯು ರೂಪಿಸಿದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಆಢಳಿತಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ 'ಜ್ಞಾನ' (ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತವು ಕೆಲವನ್ನು ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಕೆಲವನ್ನು ಅಜ್ಞಾನವೆಂದು ಕರೆಯಿತು). ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ಕೇಂದ್ರಗಳ ನಡುವೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡದ್ದು ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಈತ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ (1786 ರಿಂದ 1793) ಆಗಿದ್ದಾಗ – ಅವನ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜಾಣತನದಿಂದ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರ್ಕಾರವು ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ತನ್ನ ಎದುರು ಗಡೆಗೆ ಇದ್ದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೆಲವು ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್ ಕಂಪೆನಿಯ ಅಧಿಕಾರದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ಕರೆದು ತಂದು ಆಢಳಿತ ನಡೆಸುವುದರ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಿಯಮಾವಳಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ. ಅವನು ರೂಪಿಸಿದ ಕಾನೂನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಂವಿಧಾನದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್ ಅದನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವಾಗಲೂ ಎರಡರ ಕಲಬೆರಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಒಂದು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಮಾದರಿಯ ಕಾನೂನು. ಮತ್ತೊಂದು ಮೊಗಲ ಅರಸರ ಕಾನೂನು. ಇದು ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯ ತರಹ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿತು. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಇರುವ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಅವನು ರೂಪಿಸಿದ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಕಾನೂನು ನಿರ್ವಹಣೆಯು ನ್ಯಾಯಬದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಮಾದರಿಗಳು ಸರಕಾರದಿಂದ ನಿಯುಕ್ತಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ.

ಯುದ್ಧ ನೀತಿ

ಮನ್ರೋ ಕೂಡಾ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯನವನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪರವಾದ ನಿಲುವು ಅವನ ಕೆಲವು ಯುದ್ಧನೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

1799 ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಮನ್ರೋ ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಆಗಿದ್ದ) ವಿಟ್ಲದ ಅರಸರು ಬ್ರಿಟೀಶರ ವಿರುದ್ಧ ನೇರ ಯುದ್ಧಕ್ಕಿಳಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮನ್ರೋ ಅವರನ್ನು ಸದೆ ಬಡಿಯಲು ಮುಂದಾದ ಎಂಬುದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಂಶ.

ಯುರೋಪಿನ ನಂಬಿಕೆ

ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಬೇಕು. ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಹೇಗಿತ್ತೆಂದರೆ : "ದೇವರು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ. ಯುರೋಪಿನ ಈಡೆನ್‌ಗಾರ್ಡನ್‌ನಿಂದ ಮಾನವನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಯು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಈಡೆನ್ ಮೆಡಿಟರೇನಿಯನ್ ಮತ್ತು ಏಷ್ಯಾ ಒಳಗಿನಲ್ಲಿರುವ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಇದೆ ...... ಆದರೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಮಾನವರಲ್ಲ ಅವರು ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರದೆ ಇರುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲ, ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರು ಮನುಷ್ಯರಾದರೆ ಅವರು ಬುದ್ಧಿವಂತರಲ್ಲ, ನಾಗರಿಕರಲ್ಲ. ಅವರು ಪುಕ್ಕಲ ಪ್ರಭಾವದವರು. ಅವರನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಕೀಳು ಎಂಬಂತೆ ದೇವರು ರೂಪಿಸಿದ. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ದೇವರು ಮಾತ್ರ ಇಡಿಯ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ. ಅವನೇ ನಿಜವಾದ ದೇವರು. ಅವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದರಿಂದ ನಿಜವಾದ ದೇವರನ್ನು ತಲುಪಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಒಂದಂಶವನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು : ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲು ತಮ್ಮ ಬೌದ್ಧಿಕತೆ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಬಲವನ್ನು ನಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಯುರೋಪಿಯನ್ನರಲ್ಲದ ಜನರ ನಡುವೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಖಾಲಿಯಾದ ಜಾಗವೊಂದು ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಕೆಲವು ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಈ ಖಾಲಿಯಾದ (Space) ಜಾಗವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು ಯುರೋಪಿಯನ್ನರಂತೆ ತಮ್ಮ ಬೌದ್ಧಿಕ ಹಂಬಲ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ರೀತಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಆಧುನಿಕ "ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಬನ್ನಿ" (1981) ಲೇಖನವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕೆಲವರು ಯುರೋಪಿಯನ್ನರಿಗಿಂತ ತಾವು ಕೀಳು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡರು

(ನೋಡಿ : ಸಮೇತನಹಳ್ಳಿ ರಾಮರಾಯ, 1991, ಕೋಟೆಮನೆ, ಪು. 98).

ಯುರೋಪಿನ ಪಠ್ಯಗಳ ಪುನರ್ ರಚನೆ

ಪುಕೋನ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮವು ಉದಾರಾವಾದಿ ಮಾನವತಾವಾದದ ವಿರುದ್ಧದ ಚಿಂತನೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸೈದ್ ಮಾನವತಾವಾದವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅವನು ಕೆಲವು

ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವಾಗ ಪಶ್ಚಿಮದ ಅನನ್ಯತೆ; ಅದರ ಚರಿತ್ರೆ; ಆ ಚರಿತ್ರೆ ರೂಪಿಸಿದ ಚಿಂತನೆ; ಇವುಗಳ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ. ೧೮ ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಕ್ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಇರುವುದನ್ನು ಸೈದ್ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅನಂತರವೇ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಗಳ ಪುನರ್ ರಚನೆ ಕಾರ್ಯವು ಶುರುವಾಗಿದೆ. ಅದು ಯುರೋಪಿನ ಅನನ್ಯತೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಕೂಡಾ. ಗ್ರೀಕನ ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಮಹತ್ವದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಕ್ರಮವೇ ಬೇರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೈದನ ವಿಚಾರಧಾರೆಯಿಂದಲೇ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

೧. ಅದು ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು.

೨. ವರ್ಗಮತ್ತು ಜನಾಂಗೀಯ ಧೋರಣೆಗಳು.

೩. ಯುರೋಪಿನ ಏಕಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮದ ವಿರೋಧ.

೪. ಜಗತ್ತಿನ ಅನೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಇವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಸೈದ್ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಸೈದ್ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ತಂತ್ರವ್ಯೂಹವೂ ಹೌದು. ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅನಂತರ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮಗಳು ಬದಲಾದವು.

ಯುರೋಪಿನ ಫ್ಯೂಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆ

1. ದೊರೆಯಿಂದ ರಾಜಬಂಧುಗಳಿಗೂ ಇತರ ಮುಖಂಡರಿಗೂ ಗ್ರಾಮ ಭೂಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೊರೆಯಿತು.
2. ಜಮೀನುದಾರರು ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಕ್ತಿ ಬಂದಾಗ ದೊರೆಗೆ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ತಾವೂ ಕದನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು.
3. ಜಮೀನುದಾರರು ದೊರೆಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ನಿಗದಿಯಾದ ಮೊಬಲಗನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.
4. ಜಮೀನುದಾರರು ವ್ಯಾಸಲ್ ಅಥವಾ ಉಪ ಜಮೀನುದಾರರಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೆಲವರಿಂದ ಗೊತ್ತಾದ ಹಣವನ್ನು ವಸೂಲ್ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಒಳ ಜಮೀನುದಾರರು ಧಣಿಯ ವಿಷಯುದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ನಂಬಿಕೆಯಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

5. ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುವ ಖಾಯಂ ಕುಳಗಳೂ ಗುಲಾಮರೂ ಸಹ ಇದ್ದರು. ಗುಲಾಮರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಧೀನ ವೃತ್ತಿಯೇ, ವಿಮೋಚನೆಯೇ ಇಲ್ಲ.
6. ಕಾಲಾನುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಮೀನುದಾರರು ದೊರೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.
7. ಪೂರ್ವದಿಂದ ಹಕ್ಕುಳ್ಳ ಜಮೀನುದಾರರಾದಾಗ್ಯೂ, ಕೆಲವರು ತಾವಾಗಿ ದೊರೆಯ ಪೋಷ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಅಧೀನರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಯುರೋಪಿಯನ್ ಮನೋಸ್ಥಿತಿ

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ವಸಾಹತು ಸಮಾಜವನ್ನು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ – ಅನಭಿವೃದ್ಧಿ ; ನಾಗರಿಕ - ಅನಾಗರಿಕ ಮುಂತಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಇದರಿಂದ ಉಂಟಾದವು. ಆದುದರಿಂದ ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರು ಅನಾಗರಿಕರು ಎಂದೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಯುರೋಪಿಯನ್ ಚಿಂತಕರ ಪ್ರಕಾರ ಯುರೋಪ್ ಅತ್ಯಂತ ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವಾಗಿತ್ತು. ಯುರೋಪಿನ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಭುತ್ವ, ಅದರ ಆಢಳಿತ ಪದ್ಧತಿ, ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿ, ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪದ್ಧತಿ, ಭೂಮಿಯ ಮಾಪನ ಕ್ರಮ, ಎಲ್ಲವೂ ಜಾಗತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದುದು ಎಂದು ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದೇ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಯುರೋಪ್ – ತಾನೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಾನದಂಡ ನೋಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ಬ್ರಿಟೀಶರು ತಾವು ರೂಪಿಸಿದ ಮಾನದಂಡಗಳು ಹೆಚ್ಚು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶರು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಹೇರುವಾಗ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಮನೋಸ್ಥಿತಿಯು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತು. ಇದರ ಪರೋಕ್ಷ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು "ನವರತ್ನ ರಾಮರಾಯರ ಕೆಲವು ನೆನಪುಗಳು" ಕೃತಿಯು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ರಾಮರಾಯರದು ಗಂಭೀರವಾದ ನಿಲುವು. ಇದರ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖವನ್ನು ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ತಮ್ಮ 'ಗರುಡಗಂಭದ ದಾಸಯ್ಯ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯು ಇಡಿಯ ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತವನ್ನು ಲಘು ತಮಾಷೆಯ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ (ಪೆನ್ಶನ್ ದಪ್ತರ ಬಂದಿಯ ಅನುಭವಗಳು) ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತ ; ಅದರ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು ; ಅದು ರೂಪಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಶಾಲೆಗಳ

ತಪಾಸಣೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ರಂಗಣ್ಣನ ಕನಸಿನ ದಿನಗಳು, ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಶಾಲೆಗೆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರರು ಬರುವುದು ಮತ್ತು ಸ್ಕೂಲ್ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಸ್ಥಿತಿ – ಎರಡೂ ಗಮನಾರ್ಹ. ಶಾಲೆಯ ತಪಾಸಣೆಯೆನ್ನುವುದು ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತದ ಪರಿಣಾಮ (ಬೋರ್ಡ್ಗು ಒರಸುವ ಬಟ್ಟೆ, ಸಾಹೇಬರ ತನಿಖೆ).

ಯುರೋಪ್ ಕೇಂದ್ರ

ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂ ಯುರೋಪ್ ಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ಯುರೋಪ್ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ವಿಚಾರಧಾರೆಯೆಂದರೆ ಪೌರಾತ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡ ಒಂದು ವಿಷಯ ಅಥವಾ ಖಾಲಿಯಾದ ಜಾಗವಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಾರತವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದ ಕ್ರೂರ ಮೃಗಗಳಂತೆ ಬದುಕುವ ಸಮಾಜವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ನಿಗೂಢವಾದುದು ಭಾರತದ ಜಾತಿ; ಅದರ ನಿಯಾಮಾವಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರತೀಕಗಳು. ಯುರೋಪಿಯನ್ನರಿಗೆ ಭಾರತದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಹುಮುಖತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಕೆಲವು ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಗುಪ್ತವಾದ ಒಂದು ಒಳಸ್ತರದಂತೆ ಅದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು; ಶಿಕ್ಷಣ; ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ತುಂಬಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಸೈದ್ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಅನೇಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವು ಬೌದ್ಧಿಕಸ್ತರದ ಚರ್ಚೆಯಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೈದ್‌ನ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಬದ್ಧವಾದಂತಿಲ್ಲ. ಕೆಲವಡೆ ಸಾರ್ತ್ರೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವಾದ; ಕಮಿಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವಡೆ ಡೆರಿಡಾನ "ಅನನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯತ್ಯಾಸ"ಗಳ ಕುರಿತು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಸೈದನ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು ಚಲನಶೀಲವಾದುದು, ಸೈದ್ ಮಾತಾಡುವ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳವಾದ; ಜಾಗತೀಕರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸೈದನ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು "ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆ"ಯೆಂದು ವಾದಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಸೈದನ ವಿಚಾರಧಾರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳವಾದದ ಪ್ರಭಾವ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಜಗತ್ತು; ಆಧುನಿಕತೆಯ ನಿರ್ವಚನಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಮನೋವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಪರಿಕರಗಳೂ ಇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಆಶೀಶ್ ನಂದಿಯವರು ಯುರೋಪಿನ ಪ್ರಭುತ್ವ: ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನೂ ಗಮನಿಸಬಹುದು. (ನೋಡಿ: ಆಶೀಶ್ ನಂದಿಯವರ ಆಯ್ದ ಬರಹಗಳು).

	ಯುರೋಪಿನ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮ		ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಸ್ಥಿತಿ (ಪರೋಕ್ಷ ಅಥವಾ ನೇರವಲ್ಲದ ವಿವರಣೆಗಳು)
1.	ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಿವಿಧತೆ	–	ಅನುಕರಣೆ – ವಿರ್ಲೆ
2.	ಪ್ರಗತಿಪರತೆ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ	–	ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಭಾವುಕತೆ
3.	ಅಮೂರ್ತ ಚಿಂತನೆಗಳು ಕೂಡಾ ಮುಖ್ಯ	–	ಮೂರ್ತರೂಪದ ಚಿಂತನೆ ಕೂಡಾ ಅಷ್ಟೇ ಅಗತ್ಯ
4.	ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ತಳಹದಿ (**Theoretical reasoning**)	–	ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆ, ಪ್ರಾಂಯೋಗಿಕ ಮನಸ್ಸು
5.	ನಿಶ್ಚಿತ ಮನೋಸ್ಥಿತಿ	–	ದೇಹ
6.	ಶಿಸ್ತು ಮುಖ್ಯ	–	ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಮುಖ್ಯ – ದೊರೆ
7.	ಪ್ರಬುದ್ಧತೆ	–	ಮುಗ್ಧತೆ – ಕಟೀರ
8.	ಅಭಿವೃದ್ಧಿ	–	ಚಲನರಾಹಿತ್ಯಸ್ಥಿತಿ – ಗ್ರಾಮೀಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

(J.M. Blant, History Inside out, p. 1707)

ಯಂತ್ರ ನಾಗರಿಕತೆ

ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಕೂಡಾ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಸೆರೆಮನೆಯೆಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಸಿವಿಲೈಜೇಶನ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುವಂತೆ ಇದು ಕೂಡಾ ತೀರಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪದವಾಗಿದೆ. ರೋಮನ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು 'ಸಿವಿಸ್' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭ ಮತ್ತು ೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕತೆಯೆನ್ನುವುದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿರು. ನಾಗರಿಕತೆಯೆಂದರೆ ಸಭ್ಯತೆ: ನಯ, ನಾಜೂಕು; ಸಂಸ್ಕಾರ; ಉತ್ತಮವಾದ ನಡವಳಿಕೆಯೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ನಾಗರೀಕತೆಯೆಂದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವು ಕಲ್ಪಿತವಾಯಿತು. ನಾಗರಿಕತೆಯು ಈಗ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ; ಪಶ್ಚಿಮ ನಾಗರಿಕತೆ; ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆ; ಕೈಗಾರಿಕಾ ನಾಗರಿಕತೆ; ಇತ್ಯಾದಿ. ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕರು ಯಂತ್ರ ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಭೌತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವಾಗ ಭೌತಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಿಂದ 'ಆಂತರಿಕ' ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ 'ಧರ್ಮ' 'ನಂಬಿಕೆ'ಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಕರಗಳಾಗಿವೆಯೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ 'ಧರ್ಮ'ವನ್ನು ಒಂದು 'ವಿಶಿಷ್ಟ'ವಾಗಿ ಕಾಣಲಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುವಾಗಲೂ ಕೂಡಾ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ದಾರಿಯೂ ಸಹ ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮವನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಿರವಾದ ಮೌಲ್ಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅದುವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿಜವಾದ ಲಕ್ಷಣವೆಂಬಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದಾಗ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ತುಂಬಾ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದೂ ; ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅದು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂತಲೂ ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತವೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಒಂದು ಜೀವನ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಾರಿಯು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಏಕತೆ ಮತ್ತು ತಾರ್ಕಿಕತೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. 'ಅಖಂಡ ಹಿಂದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ', ಇದು

ಒಂದು ರೂಪವಾದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ಥರ. ಇದು ಕೂಡಾ ಮೇಲಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಯ ರೂಪ. ಹೇಗೆ 'ಅಖಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯೆಂಬುದು ಇರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅದೇ ರೀತಿ 'ಅಖಂಡ ನಾಗರಿಕತೆ'ಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. 'ನಾಗರಿಕತೆ'ಯು ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಲಕ್ಷಣವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯೆಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲವು ರೀತಿಯ 'ಅನುಮಾನ', 'ಹೇರಲಾಗಿರುವ ಅರ್ಥ' ಮತ್ತು 'ಪ್ರಮೇಯ'ಗಳ ಮೂಲಕ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆನ್ನುವುದು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ಕಡೆ ; ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿರುವ ಪದವಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಕೇಂದ್ರಿತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅದು ಏಕಕೇಂದ್ರಿತ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯೊಂದೇ ಅದರ ಚರ್ಚೆಯ ಅಂತಿಮ ಗುರಿಯೂ ಅಲ್ಲ. 'ಬರಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದರಿಂದಲೇ ಗಂಡಸರು ; ಹೆಂಗಸರು ; ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯ ಸಮಾಜವು ಬದುಕಲಾರದು' ಎಂದು ಟೆರಿಈಗಲ್ಟನ್ ಹೇಳಿರುವುದು ಉಲ್ಲೇಖನೀಯವಾಗಿದೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯೆನ್ನುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಮೂಲ ತಳಹದಿ. ಇದು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಯಂತ್ರ ನಾಗರಿಕತೆಯು ಭೌತಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯಬಹುದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಗಾಂಧಿ ನಂಬಿದ್ದರು.

ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: *ಕೆ.ವಿ.ಸುಬ್ಬಣ್ಣ(ಅನು) ೧೯೯೮ ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಹಾದಿ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು*
ಮೋಹನ್ ದಾಸ್ ಕರಮಚಂದ್ ಗಾಂಧಿ ೨೦೦೮ ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್
ಕನ್ನಡಿಗರಿಬ್ಬರು ೨೦೦೧ ಸತ್ಯಶೋಧನೆ
Raymond Williams 1983 keywords
Partho chattarjee 1997 The Nation and its fragments

ರಚನೆ: ನಿರಚನೆ: ಪುನರ್‌ರಚನೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳು, ಅವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಕೆಲವು ಗುಣಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬದಲಾದವು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬಾಯಿ ಮಾತುಗಳ ಕರಾರುಗಳೂ, ಆಣೆಗಳು, ತಪ್ಪು ದಂಡ ; ಹರಿಕೆ, ಇವುಗಳು ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯ ಕಾನೂನು ಕ್ರಮಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇವತ್ತಿಗೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಮಾತಿನ ಪಾವಿತ್ರ್ಯ ಮುಖ್ಯ. ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು ಬೇರೆ. ಮಾತು ತಪ್ಪುವುದು ; ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದು ಅನೈತಿಕ ಎನ್ನುವುದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಬ್ರಿಟೀಶರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನಕಾರರು ಇದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಗಮನಾರ್ಹ. ಬ್ರಿಟೀಶರು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಬರಹದ ರೂಪಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಧೋರಣೆಯಿತ್ತು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಹುತ್ವ ಹೋಯಿತು. ಶಿವರಾಮ ಪಡಿಕ್ಕಲ್ ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ : (2001) "ಇದನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವುದಾದರೆ ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತ ಮತ್ತು ವಸಾಹತು ಆಧುನಿಕತೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ಹೊಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಚಲನೆಗಳೂ ಆರಂಭವಾದವು. ರಾಜಕಾರಣ ಆಢಳಿತ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಚನೀಕರಣ, ಮತ್ತು ರಚನಾನಿರಸನ, ಮತ್ತು ಪುನರ್ರಚನೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಲೇ ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ನಾವು ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು (ಪು. 33). "ಕರ್ನಾಟಕದ ವಸಾಹತು ಚರಿತ್ರೆ ಟಿಪ್ಪೂ ಪತನಗೊಂಡ 1799 ರಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವುದಾದರೂ 1857ರ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮವನ್ನು ದಮನ ಮಾಡುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾಲೂರಿತ್ತು" (ಪು. 35).

ರಾಜಕಾರಣ

ಸ್ವಯಂ ತಂತ್ರವಾದಿಗಳಿಗೆ ರಾಜಕಾರಣವೆನ್ನುವುದು ಸ್ಥಿರತೆಯ ಒಂದು ರೂಪ ಮಾತ್ರ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಉದಾರವಾದಿಗಳು ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂವಿಧಾನ, ಕಾನೂನು, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು, ಮನುಷ್ಯನ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಈ ಸ್ವಯಂ ತಂತ್ರವಾದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಪದಗಳಾಗಿವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣವು ಲೌಕಿಕ ಜೀವನ ಸ್ಥಿತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಈ ಉದಾರವಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾನವ ಜಗತ್ತಿನ 'ಆದರ್ಶ ತಾತ್ವಿಕತೆ' ಯೆಂದು ಇವನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪ್ರಕಾರದ ರಾಜಕಾರಣ ಬೇರೆ. ಜೀವನ ಸ್ಥಿತಿ ಬೇರೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕಾರಣವೆಂದರೆ ಈ ರೀತಿಯ ಸರಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಗೆ ದಕ್ಕುವ

ಸಂಗತಿಗಳೇ? ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯ ಉದಾರವಾದಿ ನೆಲೆಯಿಂದ ಕೆಲ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದ್ದರೂ, ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥವಿದೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹೀ ಅನುಭವದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವಿದನ್ನೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ.

ಗ್ರೀಕ್‌ನ 'ಪೋಲಿಸ್'ನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಪ್ರಕಾರ ಅದೊಂದು ಆದರ್ಶ ರೂಪ: ಈ ಆದರ್ಶ ರೂಪವು ಸರಕಾರ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕಲೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವುದೂ ಒಂದು ಕಲೆಯೇ ಎನ್ನುವ ಅಂತಸ್ಥ ಮನೋಧರ್ಮ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತ್ತು. ನಾವು ರಾಜಕಾರಣ ಎನ್ನುವಾಗ 'ರಾಜ'ನ ಕೇಂದ್ರದ ಮೂಲಕ ಈ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಪರಿವರ್ತಿತ ರೂಪಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹೀ ಅನುಭವದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಕೂಡಾ. ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯು ಈ ರೀತಿಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಹಾಗೂ ಆಂತರಿಕ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದುದರಿಂದಲೇ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಛಿದ್ರಿತ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಹೊರಟ ಹುಡುಕಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೆಲೆಯು ಪಕ್ಷಿನೋಟದ ರಾಜಕೀಯ ವೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಬೇರೊಂದು ನೆಲೆಯು ಹೊರಟಿದ್ದು ಒಳಗ್ರಹಿಕೆಗಳ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಿಂದ. ಹೊರನೋಟದ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದವರಿಗೆ ಒಳಬೇರುಗಳ ಚೈತನ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಚನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳಷ್ಟೇ ಅವರ ಪರಿಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ದಕ್ಕಿದವು. ಅಧಿಕಾರದ, ಬಲದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ರಾಚನಿಕ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಇಷ್ಟ ಪಟ್ಟ ಕೆಲ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟಗಾರರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಣ್ಣಿಂದ ಭಾರತೀಯತೆಯನ್ನು, ಇಲ್ಲಿಯ ಅನಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ತೊಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ರಾಜಾರಾಂ ಮೋಹನ ರಾಯ್ ಅವರ ಅಲೋಚನಾ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ದಟ್ಟ ಚಿಂತನೆಗಳು ಅಡಕವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಆಶೀಶ್ ನಂದಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. (ಆಶೀಶ್ ನಂದಿ ೧೯೮೩ ಪುಟ ೨೨-೨೭) ಇನ್ನೊಂದು ಮಾದರಿಯ ಮೂಲದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಗಾಂಧಿಯವರಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದೂ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಕಲ್ಪ ಶಕ್ತಿಯು ಅವರಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿತ್ತೆಂದೂ ಆಶೀಶ್ ನಂದಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗಾಂಧಿಯ ಆಲೋಚನಾಕ್ರಮಗಳು ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಡೆ ಮುಖಮಾಡಿ ನಿಂತವುಗಳಲ್ಲ. ಗಾಂಧಿಯ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮವು ಹೆಚ್ಚು ಜಾನಪದೀಯವಾದ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವಂಥದ್ದು. ಹೀಗಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಭಾರತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಳಗುಟ್ಟನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು

ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲಕವೇ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ಈ ರೀತಿಯ ಉದಾರವಾದಿ, ಸ್ವಯಂತಂತ್ರವಾದಿಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ವಿಚಾರವಾದಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಒಂದು ಸಂಕಟವೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಲ. ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಉಪಶಮನ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವರೂಪದ ಒಳಗಿನ ಆಲೋಚನೆಗಳಾಗಲಿ, ಪರಿವರ್ತಿತ ಸ್ವರೂಪಗಳಾಗಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಚಿಂತಕರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ, ಪಶ್ಚಿಮದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಪರಿವೀಕ್ಷಿಸಿದ ಜನರಿಗೆ ರಾಜಕಾರಣವು ಒಂದು ಬದಲಾವಣೆಯ ಹಾಗೆ ಕಂಡಿತು.

ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: ಮೋಹನ್ ದಾಸ್ ಕರಮಚಂದ್ ಗಾಂಧಿ ೨೦೦೮ ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್ಯ

ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆ

ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡರೆ ರಾಷ್ಟ್ರವು ಸಮನ್ವಯ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುತ್ತವೆ. ಹಾಗೂ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವು ಸೀಮಾರೇಖೆ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಬೇರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅದು ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಶಿಸ್ತು, ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾನೂನು, ಖಚಿತವಾದ ಆಜ್ಞೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಏಕತೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮುಖ್ಯ, ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನಿಲುವುಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಂಘರ್ಷವಿರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಸ್ಟೇವಾ ಇದನ್ನು ಅನನ್ಯತೆಯು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಫ್ಯಾನನ್ 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಾನು ನಿಶ್ಚಯವೆನ್ನಬಹುದಾದ ನಿಲುವನ್ನು ತಾಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಭಾರತೀಯ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವಗಳು

ರಾಜಕೀಯ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ಹೊಸ ನೈತಿಕತೆ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವು ಹೊಸ ರಾಜಕೀಯ ಏಕತೆ, ನೈತಿಕತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹೊಸ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಚರ್ಚಿಸಿತು. ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಹೊಸ ವರ್ಗವೊಂದು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು.

ರಾಜಕೀಯ ಜನಾಂಗ

ಪಶ್ಚಿಮದ ಚಿಂತಕರು ಭಾರತವನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಒಂದು 'ರಾಜಕೀಯ ಜನಾಂಗ'ವೆಂಬಂತೆ ಪರಿಗಣಿಸಿದರು. ಯುರೋಪಿನ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ

ರೂಪುಗೊಂಡ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕತೆಗೆ ಯಾವ ಅರ್ಥವೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಮರು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಯುರೋಪ್ ಆಧಾರಿತ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಭಂಜನಗೊಳಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಗತಿಪರತೆ, ಪ್ರಜೆ, ನಾಗರಿಕತೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಚಾರಿತ್ರಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆಧುನಿಕತೆಯು ವಿರೋಧಿಸುವುದರ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ಹಾಗೆಂದು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬಂಡವಾಳದ ನಿರೂಪಣೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತುವಾದಿ ಯಜಮಾನಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯ–ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವಣ ರಾಜಕಾರಣದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಅದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಈ ಬಗೆಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾರು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ ಅವರ ಮನೋಧೋರಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನಿರೂಪಣೆಗಳನ್ನು ಒಡೆಯುವ ಅಗತ್ಯ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನಶಾಹಿಯನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಅಂಗೀಕರಿಸುವ , ಇಲ್ಲವೇ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸುವ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಹೊರಬರಬೇಕು. ಇದು ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಈಗಾಗಲೇ ಇದು ಸರಿ, ಇದು ನೈತಿಕ, ಇದು ನಾಗರಿಕ, ಇದು ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಇದು ಶಕ್ತ ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಮಿತ್‌ಗಳನ್ನು ಒಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಯಾವ ಬಗೆಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಯಾವ ಬಗೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು, ಯಾವ ಬಗೆಯ ಭಾಷೆ, ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೆಳಸ್ತರದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಏಕರೂಪತೆಯನ್ನು ಹೇರಲಾಗಿದೆಯೋ ಅದರಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದೇ ಅಲಕ್ಷಿತ ನೆಲೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮಗಳು. ಇವು ಪರ್ಯಾಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ನಿರೂಪಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಯುರೋಪ್ ಮೂಲದ ರಾಜಕೀಯ ತಜ್ಞರು: ಆಳಿತಗಾರರು ಭಾರತೀಯ ಬುದ್ಧಜೀವಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಗವೆಂಬಂತೆ ಪರಿಭಾವಿಸಿದರು. ಯಾರು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಮಾದರಿಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲಿಲ್ಲವೋ ಅವರನ್ನು ವಸಾಹತು ಆಳಿತವು ಅನುಮಾನದಿಂದ ನೋಡಿತು.

ರಾಜದ್ರೋಹ

ರಾಜದ್ರೋಹ ಹಾಗೂ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಚಳವಳಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ರೌಲೆಟ್ ವರದಿಯು 19–1–1919ನೆ ದಿನ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು. ವರಿಷ್ಠ ವಿಧಿಮಂಡಳದಲ್ಲಿ ರೌಲೆಟ್ ಬಿಲ್ಲುಗಳು 6–2–1919ನೆ ದಿನ ಮಂಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆ ಬಿಲ್ಲುಗಳಿಗೆ ಕಾಯಿದೆ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ತಾವು ಹೂಡುವೆವು ಎಂದು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು 24–2–1919ನೆ ದಿನ ಸಾರಿದರು. ಎರಡನೆ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಸರಕಾರದವರು ಮುಂದರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೊದಲನೆ ಬಿಲ್ಲು 3–3–1919ನೆ ದಿನ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಲಾ ಅಮೆಂಡ್‌ಮೆಂಟ್ ಆ್ಯಕ್ಟ್

ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪಾಸಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ವಿಚಾರ ನಡೆದಾಗ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಎತ್ತೆತ್ತಲೂ ಜನರು ಉತ್ಸಾಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ಕೊಟ್ಟರು. ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಉತ್ಸಾಹವು ಕಂಡುಬಂದಿತು. 18–3–1919ನೆ ದಿವಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳು ಮಾಡತಕ್ಕ ಒಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯ ಕರಡನ್ನು ಅವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದರು. ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಂಡಳ ಎಂಬುದೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಈ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು.

ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವನ್ನು 30ನೆ ಮಾರ್ಚ್ ದಿನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕೆಂದು ಮದ್ರಾಸದಿಂದ ಅವರು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಆ ತಾರೀಖು ಏಪ್ರಿಲ್ 6ಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಈ ಮಾತು ದಿಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹಲವು ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ದಿನವನ್ನು 30ನೆ ಮಾರ್ಚ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಾಲಿಸಿದರು.

ರಾಜ ಭಕ್ತಿ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು, ಆಢಳಿತ, ನ್ಯಾಯಾಂಗವನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶರು ಪರಿಚಯಿಸುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ, ನೈತಿಕ, ತಳಹದಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆ ಭಾರತೀಯರ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ನೀತಿಯ ಮೂಲಕ ಆಳಬಹುದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದರು. ಕಾನೂನು, ಆಢಳಿತ, ನ್ಯಾಯಾಂಗವನ್ನು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಹೇರುವುದು ಎಂದರೆ ಬರಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಮಾತ್ರ. ಆಢಳಿತ ಯಂತ್ರದ ನೀತಿಯೆಂದರೆ ಭಾರತೀಯರ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸುವುದು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಬ್ರಿಟೀಶರ ನೀತಿಗೂ, ಭಾರತೀಯ ಮೂಲದ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಬಹಳ ಭಿನ್ನತೆಯಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದರಲ್ಲಿ ನಿಯಮಗಳು, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಾಖಲೆಯ ಕ್ರಮಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾದವು. ಭಾರತೀಯ ಮೂಲದ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯಮ, ಸಾಕ್ಷ್ಯ, ಆಧಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೂಲತಃ ಪ್ರಜೆ–ಪ್ರಭುಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧವು ಆಢಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆ–ಪ್ರಭುಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾದುದು ಕೂಡಾ ಆಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ನೈತಿಕ ತಳಹದಿಯಿತ್ತು. ಅದರ ಕಾನೂನುಗಳು ಕೂಡಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಹಿತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಪ್ರಭುವಿನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅದರಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಎನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. 'ರಾಜನೀತಿ' ಎಂಬುದು ರಕ್ಷಣೆ, ಧರ್ಮ, ನೀತಿ ಇವುಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೂ ರಾಜರು ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು – ಸ್ಮೃತಿ, ರಾಜನೀತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಅದು ಚಾಣಕ್ಯ ನೀತಿಯಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿರಬಹುದು – ಅವಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಯಮಗಳಿವೆ. ಅದನ್ನು ಮೀರಿ ರಾಜನು ವರ್ತಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆಳುವ ದೊರೆಯನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ದೇವತಾಂಶ ಸಂಭೂತ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ "ರಾಜಭಕ್ತಿ" ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಗಾಂಧಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಬೇಕು. 'ಧರ್ಮ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಮತ್ತು ಉದಾರವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಧರ್ಮವೆಂದರೆ ಆತ್ಮದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿಯುವುದು (ಗಾಂಧಿ, 2001, ಪು. 36).

ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಿಂದ ಆಂತರಿಕ ಅಲೌಕಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ 'ಧರ್ಮ' 'ಸಾಹಿತ್ಯ'ಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಕಾಸ ಅವರ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಕರಗಳಾಗಿವೆಯೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುವಾಗಲೂ ಕೂಡಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ದಾರಿಯೂ ಸಹ ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮವನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಿರವಾದ ಮೌಲ್ಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅದುವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿಜವಾದ ಲಕ್ಷಣವೆಂಬಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದಾಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತುಂಬಾ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದೂ; ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅದು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂತಲೂ ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತವೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಅನ್ನುವುದು ಅದರ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯನ ನಿಜವಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ನೇರವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅದರ ಭೌತಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವೊಂದೇ ಆಧಾರವಲ್ಲ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಾಗ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೆನ್ನುವುದು ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆನ್ನುವುದು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾನವೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ನೋಡಿ: ಎಸ್.ಎನ್.ಬಾಲಗಂಗಾಧರ(ಮೂಲ) ರಾಜಾರಾಮ ಹೆಗಡೆ(ಅನು)
೨೦೧೦ ಸ್ಮೃತಿ–ವಿಸ್ಮೃತಿ:ಭಾರತೀಯಸಂಸ್ಕೃತಿ

ರಾಜ್ಯಾಂಗ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಕರ

ಆಗಿನ ಭಾರತೀಯ ರಾಜ್ಯಾಂಗ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಕರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರಗಳು ಕುತೂಹಲದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಸರ್ವಾಧಿಪತಿಯ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ಪ್ರತಿ ಪಾಂತಿಕ ಶಾಸನ ಸಭೆಯೂ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗಿರುವ ಬಾಬತುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಹಾಕಬಹುದು. ಈ ಬಾಬತುಗಳಾವುವೆಂದರೆ,

1. ವ್ಯವಸಾಯವಲ್ಲದೆ ಇತರ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಣ ಕಂದಾಯ.
2. ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬದ ಮತ್ತು ಇತರ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವ ದಾಯಸಂಬಂಧವಾದ ಕಂದಾಯ.
3. ಶಾಸನಸಮ್ಮತವಾದ ಪಂದ್ಯ, ಜೂಜುಗಳ ಮೇಲಣ ಕಂದಾಯ.
4. ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ (Adverstisements) ಮೇಲಣ ಕಂದಾಯ.
5. ವಿನೋದಗಳ (Amusements) ಮೇಲಣ ಕಂದಾಯ.
6. ನಿರ್ಣೀತವಾದ ಭೋಗವಸ್ತುಗಳ (Specified Laxury) ಮೇಲಣ ಕಂದಾಯ.
7. ಪತ್ರಗಳ ದಾಖಲಿನ ತೆರವು (Registration fee) ಮತ್ತು
8. ಪ್ರಧಾನ ಶಾಸನ ಸಭೆಯು ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವ ಸುಂಕಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರೆ ತಲೆ ಚೀಟಿಯ ಸುಂಕ (Stamp Duty).

ಸರ್ವಾಧಿಪತಿಯ ಅನುಮತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಶಾಸನ ಸಭೆಯು ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿರುವ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರ (Local Authority)ಗಳಿಗೆ ಈ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಕತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಶಾಸನ ಮಾಡಬಹುದು.

1. ಹಾದಿಯ ಸುಂಕ (Toll)
2. ನೆಲದೆರಿಗೆ (Tax on land or land values)
3. ಮನೆ ತೆರಿಗೆ (Tax on buildings)
4. ಗಾಡಿ ಅಥವಾ ದೋಣಿಯ ತೆರಿಗೆ (Tax on vehicles or boats)
5. ಬಾಲದೆರಿಗೆ (Tax on animals)

6. ಮನೆಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಚಾಲಕರ ಮೇಲಣ ತೆರಿಗೆ (Tax on minerals and domestic servants)
7. ಊರು ಬಾಗಲಿನ ಸುಂಕ (Octroi)
8. ಆಮದಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಮೇಲಣ ಸುಂಕ
9. ವ್ಯಾಪಾರ, ಉದ್ಯೋಗ, ವೃತ್ತಿಗಳ ಮೇಲಣ ತೆರಿಗೆ (Tax on trades, professions and callings)
10. ಸರ್ಕಾರಿಯಲ್ಲದ ಸಂತೆಗಳ ಮೇಲಣ ತೆರಿಗೆ (Tax on private markets) ಮತ್ತು
11. ನೀತಿನ ತೆರಿಗೆ, ದೀಪದ ತೆರಿಗೆ, ಗ್ರಾಮ ಶುದ್ಧಿಯ ತೆರಿಗೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ಬಂಗ್ಲೆಯ ಉಪಯೋಗದ ಬಾಡಿಗೆ, ಇತರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಎತ್ತುವ ತೆರಿಗೆಗಳು.

ಸರ್ವಾಧಿಪತಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿರುವ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಂದಾಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಸ ಬಾಬತುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬಹುದು. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹ ಸಮಿತಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಬೇಕು (ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ : ಮಂ.ಅ.ಗೋ., 1929, ಇಂಡಿಯಾದ ರಾಜ್ಯಾಂಗ ಪದ್ಧತಿ).

ರಾಣಿ ಸರ್ಕಾರದ ಠಪ್ಪಾ-ಪೋಟ್ ಹುಕುಂ

ಕರ್ನಾಟಕ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವನು ಮನ್ರೋ. ಅವನಿಗೆ ಕಂದಾಯದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಭಾರತೀಯ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯ ತನಕ ನಿಜವಾದ ಅರಿವಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಸುಧಾರಣೆಗೊಂಡವು. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ 1857ರ ಸಿಪಾಯಿ ದಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಮ್ಯಾಲೆ 1858ಕ್ಕೆ ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ರಾಣಿ ಕಂಪೆನಿ ಸರಕಾರ ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿ ಜಾಹೀರುಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ. ಆವಾಗ ಹಿಂದೂ ಸ್ಥಾನದ ತುಂಬ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಈ ದೇಶದ ರಾಜರೂ, ರಾಜಮನೆತನದವರೂ, ಚೌಥಿಯೂ ಸರದೇಶ ಮುಖಿಯವರೂ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೇಸಗತಿಯವರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಮೀನದ್ದು ಆಸ್ತಿ-ಪಾಸ್ತಿ ಹಕ್ಕು ಖಾಯಂ ಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಪುಣೇದಾಗ ರಾಣಿ ಸರಕಾರದ್ದ ಮುದ್ರೆ ಅಂದರೆ ಠಪ್ಪಾ ಹಾಕಿಸೋಬೇಕು ಅಂತ ಪೋಟ ಹುಕುಂ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದಳು (ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವೈದ್ಯ, 2004, ಹಳ್ಳ ಬಂತು ಹಳ್ಳ, ಪು. 83) ಠಪ್ಪಾ, ಮುದ್ರೆ, ಪೋಟ್ ಹುಕುಂ = ಬೈಲಾ ಕಾನೂನಿನ ಅಂಶ).

ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳುವಳಿಯ ಮೂಲ ನೆಲೆ ಇರುವುದು ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲದಲ್ಲೇ. ಸ್ವದೇಶೀ ಚಳುವಳಿಯು 1902 ಹೊತ್ತಿಗೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ದೇಶೀಯ ಏಕತೆಗೆ ಒಂದು ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸ್ವದೇಶೀ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವೂ ಒಂದಂಶವಾಯಿತು. ಇದು ಏಕಾಂತವಾದಿಗಳ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಸಂವಾದವೂ ಹೌದು. ಸ್ವರಾಜ್ಯ, ಧರ್ಮರಾಜ್ಯ, ರಾಮರಾಜ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳು ಸ್ವದೇಶೀ ಚಳುವಳಿಯ ಮುಖ್ಯ ಆಕರ್ಷಕ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು. ಜಾತಿಗೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಗಾಂಧಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ.

1904 ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನ್ ಭಾರತೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಅಧಿನಿಯಮ ಜಾರಿಗೆ ತಂದ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಗಾಂಧಿಯವರ ವಿಚಾರಧಾರೆಯನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಯು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕೇಡು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವಾಗ ಗಾಂಧಿಯವರು (1909) ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ : ಎಲ್ಲಿ ವೈಭವವಿದೆಯೋ, ಎಲ್ಲಿ ಆಡಂಬರವಿದೆಯೋ ಮತ್ತು ಸುಖ ಮತ್ತು ಭೋಗಗಳಿವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ನಮ್ರ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಸೇವಕರಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ (ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. 157). ಗಾಂಧಿಯವರು ಬಳಸಿದ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಪ್ರಭುತ್ವವು ಬಳಸಿದ ಪರಿಭಾಷೆಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾದುದು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಗಾಂಧಿಯವರು ರಾಮರಾಜ್ಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಅವರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನೈತಿಕವಾದುದು. ಆದರ್ಶದ ಮುಖ್ಯ ರೂಪ. ರಾಮನನ್ನು ನೈತಿಕ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಗಾಂಧಿ ಕಾಣುವುದು ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಯುಟೋಪಿಯಾ ಅಂತ ಅನಿಸಿದರೂ (ಪಾರ್ಥ ಚಟರ್ಜಿಯವರು ಗಾಂಧಿಯವರ ರಾಮರಾಜ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಒಂದು ಯುಟೋಪಿಯಾ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ (ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. 92). ಗಾಂಧಿಗೆ ಅದು ಸಕಾರಣವಾದುದು ಮತ್ತು ವಸಾಹತು ವಾದದ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು. ನೈತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಗಾಂಧಿಯವರು ಸಂಕುಚಿತ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕತೆಯ ಅರ್ಥವಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅನುಸರಿಸಬಹುದಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಸತ್ಯ ಸಂವಾದಿಯಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಖಚಿತತೆಯಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಗಾಂಧಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ನೀಶೆ ಭಾವಿಸುವ ಹಾಗೆ ಸತ್ಯ ಸಂವಾದಿಯಲ್ಲ. ಅಥವಾ ರಚನೋತ್ತವಾದಿಗಳು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಬೇಕಾದವರು. ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ

ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಗಾಂಧಿ ತನ್ನ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯವಾದುದಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಧರ್ಮಯುದ್ಧ. ಆದುದರಿಂದ ಅದು ಪೂರ್ಣ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾವು-ಬದುಕುಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲವೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. 151). ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ತಪಸ್ಸು, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆಯೆಂದು ನಂಬುವ ಗಾಂಧಿ ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತವನ್ನು ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಶ್ಚಿಮದ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಗಾಂಧಿಯವರು ಬಳಸುವ ಹಿಂದೂ ಎನ್ನುವ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ನೈತಿಕತೆಯು ಕೀಳು ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಿಂದೂ ಸನಾತನತೆಯು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆದರ್ಶವೆಂದು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಯತ್ ಪದ್ಧತಿ

ಮೌಂಟ್ ಸ್ಟುವರ್ಟ್ ಎಲ್ಫಿಸ್ಟಾನ್ ಬೊಂಬಾಯಿಯ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ (1819-27) ಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಬೆಂಥಮ್‌ನ ರೀತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ. ರಾಯತ್ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಭೂ ಕಂದಾಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದ. ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಮತ್ತು ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಹುದ್ದೆಗಳು ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇದ್ದವು. ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಡಿವಿಜನಲ್ ಕಮೀಷನರ್ ಹುದ್ದೆಯು ಇದ್ದು, ಡಿವಿಜನಲ್ ಕಮಿಷನರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥನು ಆಗಿದ್ದನು. ಎಲ್ಫಿಸ್ಟೋನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಬರವಣಿಗೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಕಡೆಂಗೋಡ್ಲು ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಫಿಸ್ಟಾನ ಬಗ್ಗೆ ಬರುವ ವಿವರಗಳು ಹೀಗಿವೆ : (ವಿವೇಕ ರೈ, ಸಂ., 1987).

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಿಲ್ಲದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪತಿಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾದ ವೈಸರಾಯಿಗಳು ದಿಲ್ಲಿಯ ಸ್ವರ್ಣ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದೇಶ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ನಾಯಕರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, ಈ ವಿಷಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡತಕ್ಕುದೇನು? ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮಾಲೋಚಿಸಿದಂತೆ ಕಲ್ಲೆಕ್ಟರ್ ಸ್ಟೋನ್ ಸಾಹೇಬರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಮುಖರನ್ನು ಬರಮಾಡಿ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವರೆಂದು ವಿದಿತವಾಗಿತ್ತು. ಮಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ದಿಲ್ಲಿ. ಸ್ಟೋನ್ ಸಾಹೇಬರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ವೈಸರಾಯಿಗಳು. ಸಿಂಹಾಸನ ಅವರ ಬೋಳು ಕುರ್ಚಿ. ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂರು ಮಂದಿ ನಾಯಕರಾದರೂ ಆ ದಿನದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಜರಿ ಮುಂಡಾಸುಗಳೂ ಗಾಂಧಿ ಟೊಪ್ಪಿಗಳೂ ಅಂದಿನ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಜೆರಕೆಯಾಗಿದ್ದವು. ವಿಶ್ವ ಪ್ರಪಂಚದ ನಾಡೀಗತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ತಿಳಿದ

ಗಾಢಾನುಭವದ ನಟನೆಯಿಂದ ಸಾಹೇಬರು ಆಸೀನರಾಗಿದ್ದು, ಕುರ್ಚಿಯಿಂದಲೆ ತಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರು.

ಭಾಷಣದ ವಿಷಯವನ್ನಿಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚವಿಂದು ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದೆ. ಅದನ್ನಿಂದು ಉದ್ಧರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಪರಮಾತ್ಮ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪೂರ್ವಖ್ಯಾತಿಯೇ ಹಾಗಿದೆ. ಎಂದೆಂದು ಧರ್ಮಗ್ಲಾನಿಯಾಗುವುದೋ ಅಂದಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಭೂಭಾರವನ್ನಿಳಿಸುವ ಪರಮಾತ್ಮನಂತೆ, ಎಂದೆಂದೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾಯವು ಉತ್ಕಟವಾಗುವುದೋ ಅಂದಂದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಆತ್ಮಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೈಸರನೆಂಬ ದಾನವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇಂದು ಹಿಟ್ಲರ್ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಮರ್ದಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ತಮಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ಎಂದು ಭಾರತ ನಿವಾಸಿಗಳು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಿಗರಂತೂ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಎತ್ತಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರವು ಯಾವ ತಪ್ಪನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಧರ್ಮದ, ದೇವರ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಏನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಧರ್ಮ ದೇವತೆಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯದ ಶಸ್ತ್ರ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ ಬದುಕಿದುವೆಂದರೂ ಸರಿ. ಹಿಟ್ಲರನು ಗೆದ್ದರೆ, ಈಗ ಇರುವುದೂ ಇಲ್ಲದಾಗುತ್ತದೆ. ಸರಕಾರಿ ನೌಕರಿಯುಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಹೊರಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನೇಗಿಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಉತ್ತು ಬಿತ್ತಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವ ಬೇಸಾಯುಗಾರರು ಕಾಡಪಾಲಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಔದಾರ್ಯದ ದುರುಪಯೋಗದಿಂದ ಆಳರಸರನ್ನು ಯದ್ವಾತದ್ವ ಟೀಕಿಸಿ ಮಾತಿನ ಬಾಣ ಹೊಡೆಯುವ ಮುಖಂಡರನ್ನು ಹಿಟ್ಲರನು ಫಿರಂಗಿ ಬಾಯಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಸಂಭವ ಲೇಸೇ ? ಇರುವ ಸ್ಥಿತಿಯ ಲೇಸೇ? ಜನರು ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕು. ಎನಮತವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಬೇಕು. ಸಂದೇಹಾತ್ಮರನ್ನು ತಿದ್ದಬೇಕು. ಮತಭೇದಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮೂಲೆಗೊತ್ತಿ ಯುದ್ಧ ಗಂಡಾಂತರದಿಂದ ವಿಮೋಚನೆ ಹೊಂದಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ಟೀಕೆಗಳು ... ಚಳವಳಿಗಳು ... ಸದ್ಯ : ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹತ್ತು ಸಮಸ್ತರು ಏನೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಉತ್ತರವಲ್ಲದೆ ಎರಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ – ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸ್ಟೋನ್ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಸಂಶಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರು ದೇಶಭಕ್ತರೋ ಅವರೆಲ್ಲ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಲೇಬೇಕು; ನೆರವಾಗದವರು ವಿರೋಧಿಗಳು – ದೇಶದ್ರೋಹಿಗಳು ! ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಭಾಷಣ ವೇದಿಕೆಗೆ ಬಂದು ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಇಂಪೀರಿಯಲ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮಾಜಿ ಅಧಿಪತಿ ಉಮಾಕಾಂತರಾಯರಿಗೆ ಸ್ಟೋನ್ ಸಾಹೇಬರ ಮಾತೇ ವೇದವಾಕ್ಯವಾಗಿ ತೋರಿದೆ. ಒಂದು ವರ್ಷದ ವೇತನವನ್ನು

ಯುದ್ಧ ನಿಧಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಕರತಾಡನಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನುಡಿದರು.

ಕಡಂಗೋಡ್ಲು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಹಿಟ್ಲರನನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಟೀಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಫಿನ್ಸ್ಟೋನ ಮತ್ತು ಅವನ ಅಧಿಕಾರದ ರೂಪವನ್ನು ಟೀಕಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಮಹಾಯುದ್ಧ ಕಾಲದಲ್ಲಿ) ಭಾರತದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇನು. ಭಾರತೀಯ ನಾಗರಿಕರು ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದರು ಎಂಬುದರ ಚಿತ್ರಣವು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ.

ಮೆಕೆಂಜಿಯು ಬೆಂಟಿಂಕನ ಆಢಳಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ. ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕರಣವು ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಬೋರ್ಡ್‌ಗಳ ರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಆಢಳಿತವು ಸುಗಮಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಅವನ ವಿವರಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಅಧಿಕಾರ, ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ ಮತ್ತು ಕಲೆಕ್ಟರನ ಅಧಿಕಾರ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಮೆಟಕಾಫ್ ಮಿಲಿಟರಿ ಮತ್ತು ಆಢಳಿತ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯು ಬರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಆಢಳಿತದಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪತೆಯಿರಬೇಕೆಂದು. ಪ್ರಭುತ್ವವು ದೇಶೀಯ ಸಮಾಜದೊಳಗೆ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ.

ರಾಯತ್ ವಾರಿ

ಮನ್ರೋ ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಗವರ್ನರ್ ಆಗಿರುವುದು 1819–1827. ಅವನು ರಾಯತ್‌ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ. 1856ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ರೈಲ್ವೆ ಗೈಡು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು (ಜಯತೀರ್ಥ ರಾಜಪುರೋಹಿತ, ಪು. 16).

ಮನ್ರೋವಿನ ರೊಮಾಂಟಿಕ್ ಶೈಲಿಗೂ ಅವನು 'ರಾಯತವಾರಿ' ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವುದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅವನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರುವ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ರೊಮಾಂಟಿಕ್ ಪರಂಪರೆಯು ತುಂಬಾ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಮತ್ತು ರೊಮಾಂಟಿಕ್ ಪರಂಪರೆಯು ಭಾರತದ ಮೇಲೂ ಆಗಿತ್ತು. ಮನ್ರೋ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತುಂಬಾ ಉದಾರವಾದಿಯಂತೆ : ಕನಸುಗಾರನಂತೆ ಮೈಸೂರಿನ ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಕೊಂಡುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆ

"ಸರಿಯಾದ ಹಿಂದಿ ಅಥವಾ ಉರ್ದು ಮಾತುಗಳು ಹೊಳೆಯದಿದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಯಿತು. ಉತ್ತರ ದೇಶದ ಮುಸಲ್ಮಾನರೇ ಬಹುವಾಗಿ ಕೂಡಿದ್ದ

ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ನಾನು ತಾರ್ಕಿಕ ಭಾಷಣವನ್ನಿತ್ತು ಇದೇ ಮೊದಲು. ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಮಹಾಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಉರ್ದುವಿನಲ್ಲಿಯೇನೇ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ನಾಲ್ಕಾರು ನಿಮಿಷ ಮಾತ್ರ, ಅದರ ಉದ್ದೇಶವು ಕೇವಲ ಸಭಿಕರ ಹೃದಯವನ್ನು ತಟ್ಟುವುದಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಾದರೋ ಸಭೆಯು ನನಗೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ವಿರೋಧವರ್ತಿಯಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲಾದರೂ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇಂಥ ಸಭೆಗೆ ನಾನು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಮನಗಾಣಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ನಾನು ನನ್ನ ಲಜ್ಜಾವೃತ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಿತ್ತೊಗೆದಿದ್ದೆನು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿದ್ದುದು ನನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆ ಮೀರಿದ ಹರಕುಮುರುಕು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಭೆಗೆ ನನ್ನ ಆಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೊರತು ದಿಲ್ಲಿಯ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕುಂದಿಲ್ಲದ, ಮೆರುಗಿಟ್ಟ, ಉರ್ದುವಿನಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಲ್ಲ. ಈ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನು. ಹಿಂದಿ–ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯೊಂದೇ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನದ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯಾಗಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗುವುದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಸಭೆಯು ನನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಿರ್ದಶನ ಕೊಟ್ಟಿತು. ನಾನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದರೆ ಸಭೆಯ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟು ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೌಲಾನರು ಬಹುಶಃ ಪಂದ್ಯವನ್ನು ಹೂಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವು ಹಾಗೆ ಹೂಡಿದ್ದರೂ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ." ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯು ಉಳಿದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕಭಾಷೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಗಾಂಧಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರ ರಚನೆಯ ವಿಧಿ

ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್ ಎಂಬಾತನು ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವನಾಗಿದ್ದನು. ವೈಸ್‌ರಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್ ಕ್ಯಾನಿಂಗೆಂಬಾತನು ಮೊದಲನೆಯವನಾಗಿದ್ದನು. 1858ರಿಂದ ಅಥವಾ ಲಾರ್ಡ್ ಕ್ಯಾನಿಂಗ್ ಕಾಲದಿಂದ ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಮತ್ತು ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಪದವಿಗಳೆರಡೂ ಏಕೀಭೂತವಾದವು. ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ವೈಸ್‌ರಾಯ್‌ಯು ಸಹಾಯಕ ಸಭೆಯೊಂದನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶಾಸಕ ಸಭೆಯೆಂಬುದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಾಸಕ ಸಭೆಯು ರೂಪುಗೊಂಡ ವಿವರವು ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಲಿರುವ ಶಾಸಕಾಂಗ ಕಾರ್ಯಾಂಗಗಳು 1919ನೆ ಇಸವಿಯ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರರಚನೆಯ ವಿಧಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

1919ನೆ ಇಸವಿಯ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಆ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ವಿಷಯಗಳು ಅಥವಾ ಅಖಿಲ

ಭಾರತ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು ಕ್ರೋಢೀಕೃತವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು ಮಾತ್ರ ಇವು :

1. ರಕ್ಷಣೆ ಅಂದರೆ ಭೂ ಸೈನ್ಯ, ಜಲ ಸೈನ್ಯ, ಆಕಾಶ ಸೈನ್ಯಗಳ ಆಡಳಿತ.
2. ಅನ್ಯದೇಶ ಸಂಬಂಧ ವ್ಯವಹಾರಗಳು.
3. ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ.
4. ಸಂಚಾರ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಅಂದರೆ ರೈಲು, ಕಾಲುವೆ ಮತ್ತು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗ ಸಾಧನೆಗಳು.
5. ನೌಕಾಶ್ರಯಗಳು, ಹಡಗುಗಳ ಸಂಚಾರ, ದೀಪಗೃಹ, ಸಮುದ್ರಯಾನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಆಡಳಿತ.
6. ಟಪಾಲ್, ತಂತಿ, ಟೆಲಿಫೋನ್ ಮತ್ತು ವೈರ್ಲೆಸ್ ಶಾಖೆಗಳು.
7. ಸುಂಕದ ಶಿಸ್ತು.
8. ನಾಣ್ಯದ ಶಿಸ್ತು, ಟಂಕಸಾಲೆ ಮುಂತಾದವು.
9. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಋಣದ ವ್ಯವಹಾರ.
10. ಸಿವಿಲ್ ಲಾ ಅಥವಾ ಮಮತ್ವ ಸಂಬಂಧವಾದ ನ್ಯಾಯವಿಧಿ.
11. ವ್ಯಾಪಾರ, ಲೇವಾದೇವಿ, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, ಇನ್ಷ್ಯೂರೆನ್ಸ್ (ವಿಮೆ).
12. ರಾಷ್ಟ್ರಗ್ರಸ್ತವೆನಿಸಿದ (State Monoplies) ವ್ಯಾಪಾರ ಅಫೀಂ, ಉಪ್ಪು, ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ, ಮದ್ದಿನ ವಸ್ತುಗಳು.
13. ಉದ್ಯೋಗ ವೃದ್ಧಿ.
14. ಉಗ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಲೇಖನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ.
15. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪರೀಕ್ಷಾ ಶೋಧನೆಗಳು : ಭೂಶೋಧನೆ, ಸಸ್ಯರಾಶಿ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಪ್ರಾಕ್ತನ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಭೂಮಿಯ ಸರ್ವೆ, ಜನಗಣತಿ, ಅಂತರಿಕ್ಷ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಮುಂತಾದವು.
16. ದೇಶಾಂತರ ಗಮನ ಮತ್ತು ವಿದೇಶೀಯರ ಪ್ರವೇಶ.
17. ಬಿರುದು ಮರ್ಯಾದೆಗಳು.
18. ಕ್ಷೇತ್ರ ವಿಭಾಗ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಾರ್ಯರಾಶಿಯನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಪತ್ತು

ಭೂ ಕಂದಾಯ ನೀಡುವುದೆಂದರೆ ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಭಾರತೀಯರು ರಾಜಕೀಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಸರಕಾರದ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ; ಜಮೀನು ಕೂಡಾ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆಸ್ತಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಎಂದು ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್‌ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೂ – ಭೂ ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಯಿತು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ

೧೮೭೮ ರಿಂದ ೧೯೧೪ ರವರೆಗಿನ ವಸಾಹತುಕಾಲಘಟ್ಟವು ಯುರೋಪ್ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೇಂದ್ರಿಕರಿಸಿದ ಕಾಲಘಟ್ಟ. ಆದರೆ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ನಾವು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅಧಿಕಾರ ಅದರ ಅವಶೇಷಗಳ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ೧೯೪೭ ರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಿದೆ. ಇನ್ನು ನಾವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅನುಭವಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಈಗಾಗಲೇ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಅನುಭವವು ಮುಗಿದು ಹೋಗಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅದು ಮುಗಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೆಂದಾಗಲೀ; ಈಗಾಗಲೇ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯೆಂದಾಗಲೀ ನಾವು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ನಂತರ ಬ್ರಿಟೀಷರು ತೊಲಗಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುತ್ವವಾದಿ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತಜನ ಅವಮಾನ ಮತ್ತು ಕಟು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. (ಉದಾ: ಶಿರಸಿ; ಅಂಕೋಲ; ಶಿವಪುರ; ಈಸೂರು; ಬೆಳಗಾಂಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹೋರಾಟಗಳು) ಶಿರಸಿ, ಸಿದ್ಧಾಪುರ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೈತರಿಗೆ; ಹಿಡುವಳಿದಾರರಿಗೆ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ವಿಪರೀತ ಕಿರುಕುಳವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇರೂರ ತೊಡಗಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಉದಾರತೆ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕೂಡಾ ಆಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥನೀಯವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತೆಂದರೆ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನವು ಹೇಗೆ ಎಲ್ಲರ

ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಇಂಗ್ಲೆಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲರೂ ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತ ಪರವಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಕೂಡಾ ಅಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಆರಾಧನೆ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವ ಲೋಕ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವಿನ್ಯಾಸವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಒಂದು ಆರಾಧನೆಯ ರೂಪಕ ಆಯಿತು. ಗುಲಾಮಿ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ವಿಮುಕ್ತಿಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಒಂದು ಪರಿಭಾಷೆಯದು. ಆದರೆ ಇದು ತೀರಾ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದಿದ್ದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯಕಲ್ಪನೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಭ್ರಮಾತ್ಮಕವಾದುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ಸಾಹದ ಪರಿಭಾಷೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಆರಾಧನೆಯು ಭಾವುಕ. ಅದು ಆದರ್ಶವೂ ಕೂಡಾ ಹೌದು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು 'ಕಲ್ಪಿತ'ವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಏಕತೆ

ಇನ್ನೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆಯು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಮಾದರಿಯ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು, ಅಲೆವಾರಿಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲೆಮಾರಿಗಳಿಗೆ ; ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಇದ್ದ ಮೌಲ್ಯಗಳೇ ಬೇರೆ. ಉದಾ : 'ಗ್ರಾಮಾಯಣ' ಕಾದಂಬರಿಯ ದಾದ ಸುಲಿಗೆ, ಕಳ್ಳತನ – ಇವು. ದಾದನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರಿ. ಗ್ರಾಮಾಯಣ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪೌಜದಾರನ ರೀತಿಯೇ ಬೇರೆ. ಪೌಜದಾರನಿಗೆ ತನ್ನ ಆಢಳಿತ ದರ್ಪವೇ ಮುಖ್ಯ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಆಢಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯ ಒಬ್ಬ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಮಾತ್ರ. ದಾದ : ಅವನ ಕೇರಿ : ಅವನ ಜನರು ಹೊಸ ನೈತಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವರಾದವರಲ್ಲ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರು

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಹೋರಾಟವು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಳಿವು ಉಳಿವಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ದೇಶವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಂಬಿದ ಲೆನಿನ್ ಕೂಡ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಅರೆವಸಾಹತುಶಾಹಿ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮಾದರಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದಿಗಳು ಅದನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬೂರ್ಜ್ವಾ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೆಂದು ಕರೆದರು. ಅನಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪರವಾದ

ಶಕ್ತಿಸಂಚಯದ ನೆಲೆಯಿಂದ ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಒಂದು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾದ ನಿಲುವಾಗಿದ್ದರೂ ಆನಂತರ ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟವಾಗಿಯೂ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು ಲೆನಿನ್ ಭಾವಿಸಿದ್ದು ಸಕಾರಣವಾಗಿದೆ. (ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ Ronald Muniek ೧೯೮೬, ಪುಟ:೭೪, ೧೪೮) ಡಿವಿಜಿಯವರು ಈ ರೀತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. (ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ೧೯೮೬ ಪುಟ:೫೨) ಅಂದರೆ ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ಯವರ ನಿಲುವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆಸುವ ಮಾದರಿಯದ್ದು; ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡುವಂಥದ್ದು. ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿತು. (T.B. Bottomore ೧೯೭೫ ಪುಟ: ೧೪೯) ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಜರುಗಿತು. ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಹೋರಾಟವೆಂದರೆ ಕೆಳವರ್ಗದ ವಿಮೋಚನೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಕೀಳರಿಮೆ

ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಮೂರು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಆಳುವಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಪೌರ್ವಾತ್ಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ; ಸಾಮಾಜಿಕ; ಆರ್ಥಿಕ ಯಾಜಮಾನ್ಯ ಮೂಲಕ. ದೇಸಿ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವ ಅಥವಾ ಅವಜ್ಞೆ ಮಾಡುವ ಈ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಬಹುರೂಪಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನಾಗರಿಕವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನಾಗರಿಕಗೊಳಿಸುವುದು ತಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಎಂದು ಸ್ವಯಂ ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮೌಲ್ಯಗಳೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಶಾಹಿಯ ಸಂರಚನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ತಮಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಅಧೀನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದಲೇ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸುಲಭಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡವು; ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡವು. ಇಂದಿಗೂ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆ, ಅವರು ರೂಪಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ, ಅವರು ಬರೆದ ಇತಿಹಾಸ, ರೂಪಿಸಿದ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗಗಳೇ ಜಗತ್ತಿನ ಬಹುಪಾಲು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ಕೀಳರಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿವೆ. ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿವೆ. ಪರದೇಶ ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿಗಳು: ಅದರ ನಿಯಮಗಳು: ಅದರ ಭಾಷಿಕ ಅಹಂಕಾರಗಳು ದೇಶಿ ಚಿಂತನೆಗಳ ಕೀಳರಿಮೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದ ವೈಚಾರಿಕತೆ

ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಆಂದೋಲನವು ಪಶ್ಚಿಮದ ವೈಚಾರಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯ ತಳಹದಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿತು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಗೃಹೀತ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ಮನುಷ್ಯನ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮದಿಂದ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜಧಾನಿಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಆಲೋಚನೆಯ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ಗ್ರಾಮ್ಶಿ ಮೂರು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಪೇಕ್ಷೆ (Indepenent human will) ಎರಡನೆಯದು ಹಳೆಯ ಸರಕಾರದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಅಪೇಕ್ಷೆ, ಮೂರನೆಯದು ಕೃಷಿಕೇಂದ್ರಿತ ಆಲೋಚನಾಕ್ರಮದಿಂದ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಮಾದರಿ (Partho Chatterjee) ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಆದರ್ಶವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಸರಕಾರ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿತು. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಆಸೆಯು ಪ್ರಬಲವಾಯಿತು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಬಂದ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಕೃಷಿಕೇಂದ್ರದ ಮಾದರಿಗಳು ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬದಲಾದವು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯು ಗಾಂಧಿಮಾದರಿಯ ಹೋರಾಟ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡರೆ, ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಳು ತಕ್ಷಣದ ಹಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಮಾದರಿಯಾಯಿತು. ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯ ಬರಹಗಾರರು ಧರ್ಮ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮೂರನ್ನು ಬೆಸೆದು ನೋಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಉದಾ: ಮಾಸ್ತಿ ಗೊರೂರು ಮೊದಲಾದವರ ಬರಹಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಭಾವನಾಮಯತೆ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಒಂದು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ವಲಯ ಕಂಡಿರಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಮಾದರಿಗಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗ. ಈ ರೀತಿಯ ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವೆನ್ನುವ ಎರಡು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಲಾಯಿತು. ಚರಿತ್ರೆಕಾರರು ಹೇಳುವಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅಂಶವು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಅಂತಿಮ ಯಶಸ್ಸು ಇರುವುದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಮಾಸ್ತಿಯವರು, ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ಯವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಎಚ್.ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಅವರು 'ರಾಷ್ಟ್ರ, ಜನ ಐಕತ್ವ,

ಸಂವಿಧಾನಕ್ರಮ ಇವು ರಾಜ್ಯದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಹೇಳಿ (೧೯೫೧, ಪುಟ:೫) ಒಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಮೂಲತಃ ಭಾವುಕ ಆದರ್ಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುವುದು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಕನಸೂ ಕೂಡಾ ಹೌದು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ

'ರಾಷ್ಟ್ರ'ವೆಂದು ಮಾತನಾಡಲು ಶುರು ಮಾಡಿದರೆ ಆಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಏನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅವನೊಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜೆ. ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿರುವುದಕ್ಕೂ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿರುವುದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಯೆನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ 'ಅಂತಿಮ ಸತ್ಯ' 'ವಿಶ್ವಪರಿಕಲ್ಪನೆ' ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಒಲವು ಮುಖ್ಯವಾದರೆ, ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವ ರಾಜ್ಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗೆ ಅದರದೇ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ಬರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಚಹರೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಚಹರೆಗಳು 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ' 'ಧರ್ಮ' 'ಜಾತಿ'ಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆ

ಭಾರತೀಯ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಬಹುದು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಜೊತೆಗೆ ಈ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಆಳುವ, ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ನಡುವಣ ಸಂವಾದಗಳಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಭೌತಿಕಗೊಳಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ; ದುರ್ಬಲ ಏಷ್ಯಾದ ಮಾದರಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಮೇಲು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಕೆಳಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದೂ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಈ ಪರಿಭಾಷೆಗಳ ಅರ್ಥ ವಿನ್ಯಾಸವು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವಲೋಕ ರೂಪಿಸಿದ ಅರ್ಥ ವಿನ್ಯಾಸವೇ ಆಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಈ ರೀತಿಯ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಈಗ ನಾವು ಮಾತಾನಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಭಿನ್ನ ತಳಹದಿಯ ತಾತ್ವಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಾಗಿವೆ ಆದರೆ ನಾವಿದನ್ನು ಏಕತ್ರಗೊಳಿಸಿ

ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿರುವಂತೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಎನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅವಸ್ಥಾಂತರಗಳೊಂದಿಗೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ಫ್ಯೂಡಲ್ ಸೊಸೈಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಅಧೀನತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಫ್ಯೂಡಲ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಊರಿನ ಜಮೀನುದಾರನು ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಆಳಬಲ್ಲ. ಈರೀತಿಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಳಿಸಿಕೊಂಡವನು ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ 'ಧನಿ' 'ಯಜಮಾನ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಸಮಾನತೆ ಎನ್ನುವುದು ಆ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಅಧೀನವು ಪ್ರಧಾನವಾದುದ್ದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಆಯುಧವೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ. ಹೀಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಒಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಆದರ್ಶವಾದ

ಕನ್ನಡದ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಬರುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯೂ ಕೂಡಾ ಎರಡು ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಒಂದು, ಗಾಂಧೀವಾದದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದರ್ಶವಾದ. ಇದಕ್ಕೆ ದೈನಂದಿನ, ಮಾನವನ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಮೀರುವ ಗುಣವಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ಬಗೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದವು ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು, ಆಗಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ; ಆದರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಲ್ಲದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಕಲಿಕೆ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನದ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ರಣಜಿತ್ ಗುಹಾ ಅವರು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದುದು. "ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಎನ್ನುವುದು ಭಾರತೀಯ ಏಕಾಂತವಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಲಿಕೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಆಡಳಿತ, ಅದರ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಏಕಾಂತವಾದಿಗಳ ನಡುವೆ ಸ್ಪರ್ದೆ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ಎರಡೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಇದು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು." ಅವರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ವಸಾಹತು ಅನುಭವದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಸರಳರೇಖಾತ್ಮಕವಲ್ಲ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧ ತಾರ್ಕಿಕವೂ ಅಲ್ಲ. ಈ ಅನುಭವವು ಪರ್ಯಾಯವಾದ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಅನಾವರಣವು ಕೂಡ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ವಸಾಹತು ಅನುಭವದ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಾಜದ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ, ಕೆಳಸ್ತರದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆಯ ಅನೇಕ ನಿರೂಪಣೆಗಳು ಸೇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಆಂದೋಲನದ ಎರಡು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು:

1. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ – ಇದು ಯುರೋಪಿನ ಮಾದರಿಯದು
2. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆ – ಇದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದವು.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಯುರೋಪ್ ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ವ್ಯಂಗ್ಯ

ಫ್ರೆಡ್ರಿಕ್ ಜೇಮ್ಸ್‌ನ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ : ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ವ್ಯಂಗ್ಯವೆಂದರೆ "ವ್ಯಕ್ತಿ" ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚಾರಿತ್ರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಭಾಷೆಯೆಂದರೆ ಸಮೂಹವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸುವುದು ; ಪಾರ್ಥಚಟರ್ಜಿಯವರ ಪ್ರಕಾರ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹುಡುಕಾಟವೆಂದರೆ – ಸಂವಾದಿಯಾದ (**Arbitary**) ರೂಪ ಮಾತ್ರ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಹುಡುಕುವುದು ತನ್ನ ಹಿಂದೆ ಚರಿತ್ರೆ ಹೇಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ. ಅಲ್ತೂಸರ್ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾರ ಆಧುನಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಕಾಲಾತೀತವಾದುದು ಮತ್ತು ಅದು ಬಹುತ್ವವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರವು ನಾವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ "ಸಮಯ" (ಕಾಲ) ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಜಾಗಕ್ಕಿಂತ ಅವಕಾಶವು ಮುಖ್ಯ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಭಾರತೀಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ವಿಚಾರಧಾರೆಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ರೂಪ ತಳೆದಿದೆ. ಇದು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಪರಿಕಲ್ಪಿತವಾಗಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವಂಥದ್ದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ವಿಚಾರವಾದಿ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಪದ. ಕನ್ನಡ ನವೋದಯದ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ಯವರು

ಈ ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ "ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಅಥವಾ ಸಮಾಜದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಂತಮ್ಮ ಆತ್ಮ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಅವಕಾಶ ಪಡೆದಿರಲೇಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಿರುವ ಈ ವಿಶಾಲಾವಕಾಶವೇ ನಿಜವಾದ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ. ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಹೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಬಿಸಿಲ ಕಡೆ ತಲೆ ತಿರುಗಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ತೆರಪಿರುವ ಕಡೆ ಕೊಂಬೆ ಚಾಚುವುದಕ್ಕೂ, ತನಗೆಬೇಕಾದ ಭೂಸಾರವನ್ನು ಹೀರುವುದಕ್ಕೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಅದು ಬಿಡುವ ಹೂ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಫಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ". ಆದರೆ ಈ ರೀತಿ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವಸಾಹತು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಏಕಾಂತವಾದಿಗಳು ಕಥೆಯೂ ಅದರಂತೆಯೆ (ಡಿ.ವಿ.ಜಿ., ೧೯೮೫, ಪುಟ:೬೨). ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.ಯವರ ಈ ಮಾತು ಬಹಳ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತೀಕರಣದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರಭುಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಹಾಗು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರಭುಗಳ ಸಮೀಪವರ್ತಿಗಳಾದ ಭಾರತೀಯರು ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯವರು. ಇಡಿಯ ಭಾರತವನ್ನು ಒಂದು ಮಾದರಿಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಈ ಏಕಾಂತವಾದಿಗಳು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಇಲ್ಲಾ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವರು. ಇವರಿಗೆ ಮೌಲ್ಯವೆಂದರೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಮೌಲ್ಯಗಳೇ ಆಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ನಾವು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿಯೂ ಏಕಾಂತವಾದಿಗಳು ಈ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಸರ್ವಶಕ್ತವಾದ ಜಗತ್ತು. ಆ ಜಗತ್ತಿನ ಜೊತೆಗೆಸಹಮತ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು ಸಹಜವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿತ್ತು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರಮಾನ

ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಹೊರೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಖಂಡರು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಈ ತೆರಿಗೆಯ ಹೊರೆಯು ದುಸ್ಸಹವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಜನತೆಯನ್ನು ನುಜ್ಜು-ಗುಜ್ಜು ಮಾಡುವಂತಹದಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದರು. ದಾದಾಭಾಯಿ ನವರೋಜಿಯವರು ಮಾಡಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರಮಾನದ ಅಂದಾಜುಗಳ ಪ್ರಕಾರ 1871ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆ ರೂಪವಾಗಿ ವಸೂಲಾದ ಮೊತ್ತವು ಪೌಂ. 50 ಮಿಲಿಯನ್ ಇತ್ತೆಂದೂ ಈ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರಮಾನದಿಂದ ಪೌಂ. 340 ಮಿಲಿಯನ್‌ಗಳ ಮೇಲೆ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡ 15ರಷ್ಟು

ಆಯಿತೆಂದೂ ಹೊರಪಟ್ಟಿತು. ಇದು ತಲೆ ಒಂದಕ್ಕೆ 40 ಷಿಲ್ಲಿಂಗ್ ವರಮಾನದಲ್ಲಿ 5 ಷಿಲ್ಲಿಂಗ್‌ನಷ್ಟು ತೆರಿಗೆ ಆಯಿತು. ಮಿಕ್ಕ ಹಲ ಕೆಲವು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಗಳು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ತೆರಿಗೆಯ ಮೊತ್ತವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇದು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಎಂಬುದೇನೋ ನಿಜ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಲಾರ್ಡ್ ಮೇಯೋರವರ ಪ್ರಕಾರ ತುರ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ 7 ಷಿಲ್ಲಿಂಗ್ 5 ಪೆನ್ನಿ ತೆರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅದೇ ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ 12 ಷಿಲ್ಲಿಂಗ್ ಎರಡು ಪೆನ್ನು, ಸ್ಪೇನಿನಲ್ಲಿ 18 ಷಿಲ್ಲಿಂಗ್ 5 ಪೆನ್ನು, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದಲ್ಲಿ 19 ಷಿಲ್ಲಿಂಗ್ 7 ಪೆನ್ನಿ ಹಾಗೂ ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ 17 ಷಿಲ್ಲಿಂಗ್ ಈ ರೀತಿ ಇತ್ತು.

ಆದರೆ ಈ ಹೋಲಿಕೆಯು ಲೋಪಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ತಪ್ಪುದಾರಿಗೆಳೆಯುವ ರೀತಿಯದೂ ಆಗಿತ್ತು. ದಾದಾಭಾಯಿ ನವರೋಜಿಯವರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ತೆರಿಗೆಯ ಹೊರೆಯು ದುಸ್ಸಹವಾಗಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕಾದರೆ ಆ ತೆರಿಗೆದಾರನ ವರಮಾನವನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬ ಭಾರತೀಯನು ತನ್ನ ಅಲ್ಪ ವರಮಾನದ ಶೇಕಡ 15ರಷ್ಟು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ತೆರಿಗೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನವರು ತನ್ನ ಹೆಚ್ಚು ವರಮಾನವಾದ ವರ್ಷ ಒಂದಕ್ಕೆ ಪೌಂ. 30ರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಶೇಕಡ 8ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ತೆರಿಗೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಪೌಂ. 30 ರಷ್ಟು ವಾರ್ಷಿಕ ವರಮಾನದಲ್ಲಿ ಪೌಂ. 2 ಷಿಲ್ಲಿಂಗ್ 10ರಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟರೂ ಕೂಡ ಅದು ಕೇವಲ ಜೀವನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ವಾರ್ಷಿಕ 40 ಷಿಲ್ಲಿಂಗ್ ವರಮಾನದಲ್ಲಿ 9 ಷಿಲ್ಲಿಂಗ್ ಕೊಡುವಷ್ಟು ದುಸ್ಸಹ ತೆರಿಗೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದ ಮತ್ತು ಜಾತಿ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿಗಳು ಭಾರತದ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಹಾಗೂ ಅದೇ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಭಾರತದ ಏಕತೆಗೆ ಅಪಾಯತರುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಪೂರ್ವ ; ಬಂಡವಾಳವಾದಿ ಯುಗದ ಪೂರ್ನವೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯೆಂಬುದು ಒಂದು ವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧತೆ ಇದೆ. ಹಾಗೂ ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಭಾರತವು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗೆ ಅದರದೇ ಆದ ಗುಣಗಳಿವೆ ಹಾಗೂ ಅವಗುಣಗಳಿವೆ. ಮತ್ತು ಜಾತಿಯೆಂಬುದು ಅದರದೇ ಆದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ

ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಆಚಾರ–ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿಸಿಲ್ಲ. ಇದು ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಭಾರತೀಯತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರೂಪುಗೊಳಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಸಾರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟು ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿದೆ. 'ವಿದೇಶಿ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ನಿಜವಾದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಗಾಂಧಿ ಹೇಳಿದ್ದು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ (ಯಂಗ್ ಇಂಡಿಯಾ 1919–22, ಪು. 451). ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣವು ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಭಾರತೀಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಭಾರತೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ, ಕಲೆ, ರಾಜಕಾರಣ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕೆಂದು ಅನಿಬೆಸೆಂಟ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

(**Annie Besant, The Problem of National Education in India, p. 29**).

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಸೈದ್ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾ "ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆನ್ನುವುದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಲಯವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೂಲಕ ಜನರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಇರಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಜನರು ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಳಗಡೆ ಅವಲಂಬಿರಾಗುತ್ತಾರೆ. (Said 1989, Representing the Colonized – Critical Inquires, Vol. 15, No. 1, Winter).

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಪಾರ್ಥೋ ಚಟರ್ಜಿಯವರು ಎರಡು ರೀತಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ಮೊದಲನೆಯದು ಪಶ್ಚಿಮದ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿಯ ಮಾದರಿ. ಈ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ, ಮನುಷ್ಯನ ಸಂಬಂಧ, ನೈತಿಕತೆ, ಸಮಾಜ ಎಲ್ಲವೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಪೂರ್ವ ಯುರೋಪಿನ ಮಾದರಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆ; ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ Nationalism ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಲ್ಯಾಟಿನಿನಲ್ಲಿ Natio ಅಂದರೆ ಜನಾಂಗವೆಂದು ಅರ್ಥ.

ಇಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ಭರತಖಂಡ ವಿರಾಟ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪಾರ್ಥೋ ಚಟರ್ಜಿಯವರು ಎರಡು ರೀತಿಯ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ಮೊದಲನೆಯದು ಪಶ್ಚಿಮದ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿಯ ಮಾದರಿ. ಈ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ, ಮನುಷ್ಯನ ಸಂಬಂಧ, ನೈತಿಕತೆ, ಸಮಾಜ ಎಲ್ಲವೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಪೂರ್ವ ಯುರೋಪಿನ ಮಾದರಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆ; ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ Nationalism ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಲ್ಯಾಟಿನಿನಲ್ಲಿ Natio ಅಂದರೆ ಜನಾಂಗವೆಂದು ಅರ್ಥ.

ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: ಎಸ್.ಎನ್.ಬಾಲಗಂಗಾಧರ(ಮೂಲ) ರಾಜಾರಾಮ ಹೆಗಡೆ(ಅನು)
೨೦೧೦ ಸ್ಮೃತಿ–ವಿಸ್ಮೃತಿ: ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶ್ರೀಮನ್ ನಾರಾಯಣ
೨೦೦೧ ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿಯವರ ಆಯ್ದ ಕೃತಿಗಳು(೩)
Sumith Sarkar 1999 Writing Social History

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಕೆಳವರ್ಗ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ'ದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹೋರಾಟವಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಗಮನಿಸಬೇಕು. 'ಹೋರಾಟ' ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಹೊಸ ಸ್ಥಾನಮಾನ ದೊರೆಯಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಸರಕಾರದಿಂದ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು' ಎಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ನಮ್ಮದೇ ಆದಾಗ ಎಲ್ಲಾ ಜನರು ಉದ್ಧಾರವಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಅವರು ನಂಬಿದ್ದರು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ "ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರ" ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಹೌದು. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರದ ಕೇಂದ್ರವು ಭಾರತದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಮುಂಚೂಣಿ ನಾಯಕರಾದ ಗಾಂಧಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ 'ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ', 'ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆ', 'ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ', 'ಅಹಿಂಸೆ', 'ಕರನಿರಾಕರಣೆ' ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಗಾಂಧಿಯವರ "ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ನಿವಾರಣೆ" ಮೇಲು ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಇರಿಸು ಮುರಿಸನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ಕೆಳ ಜಾತಿಯ, ಕೆಳವರ್ಗದವರಿಗೆ ಗಾಂಧಿಯ 'ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ', 'ಅಹಿಂಸೆ' ಅರ್ಥವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ರಿಪಬ್ಲಿಕ್

ಪಬ್ಲಿಕ್ ಅಂದರೆ ಜನರು: ಜನ ಸಮೂಹ. ರಿಪಬ್ಲಿಕ್ ಎಂದರೆ ಗಣರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಪಬ್ಲಿಕ್ ಎಂದರೆ ಜನಸಮೂಹ ಎನ್ನುವ

ಅರ್ಥವಿರುವುದರಿಂದ – ಕುವೆಂಪು ರಿಪಬ್ಲಿಕ್ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸರ್ವ ಪ್ರಜಾಧಿಪತ್ಯ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ರಿಪಬ್ಲಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವು ಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ವಪ್ರಜಾಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಇದಕ್ಕಿದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಸಮ, ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನವೆನ್ನುವುದು ಇದರ ಆಶಯವಿದೆ.

ನೋಡಿ: Diana Brydon 2000 Post colonialism

Frant 2 Fanon 1990 Wretched of Earth P.443

Amial car cabaeral - National Liberation

ರುಜುನಿಶಿ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್

ಹಾಗೆ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಸೂಲ್ಮಾಡುವ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನು, ಮೇಲ್ಕಂಡ (ಊರಿಂದೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ) ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಸೂಲ್ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ನಮೂದಿಸಿ ತನ್ನ ರುಜುನಿಶಿ ಒಂದು ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ; ಅನಂತರ ಸದರಿ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥನಿಂದ ಇತರ ಯಾವ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಯವರೂ ಆತನ ವ್ಯಾಪಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ತೆರಿಗೆಯನ್ನೂ ವಸೂಲ್ಮಾಡತಕ್ಕುದಲ್ಲ. (ಮೈಸೂರು ಪಂಚಾಯತಿ ಕೈಪಿಡಿ–1934)

ರೆವಿನ್ಯೂ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್

ರೆವಿನ್ಯೂ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಸಂಚಾರ ಹೊರಟ ಕಾಲದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಜಮೀನು ಕಂದಾಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸುವಂತೆಯೇ ಖಾತೆಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಖರ್ದಿಗಳನ್ನೂ, ವಸೂಲಾತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತನಿಖೆ ಮಾಡಿ, ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ವಸೂಲ್ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ನಡೆಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಅಮಲ್ದಾರರವರೂ ಕೂಡ ಇದೇ ವಿಧವಾದ ತನಿಖೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಬೇಕು.

ರೈತರ ಕುರಿತು ಗಾಂಧಿ

ಗಾಂಧಿಯವರು ರೈತರು ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳಲ್ಲ, ಅವರು ನಾಗರಿಕ ಸೇವಕರಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗ ಎಂಬುದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮೂಹ. ರೈತ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಅನನ್ಯತೆಯು ಬೇರೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇಡಿಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರೈತರ ದುಡಿಮೆ, ಅವರು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಳೆಗಳು, ಅದಕ್ಕೆ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರದೇ ಅನ್ನಬಹುದಾದ ಸಮಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ; ಅದಕ್ಕಿದ್ದ ಅವಕಾಶಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದವು. ಇದನ್ನು ಒಂದೇ ಮಾನದಂಡದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಭೌತಿಕ ವಾಸ್ತವಗಳೇ

ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದವು. ರೈತರ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ನೋಡಿರುವುದು ಗಾಂಧಿ. ಬ್ರಿಟೀಶರು ಕಂದಾಯ ಹೇರುವಾಗ ರೈತರನ್ನು ಒಂದೇ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಒಳಗೆ ತಂದಿದ್ದರು. ಅವರ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ – ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ನೈತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುವಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನಕಾರರು ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಬ್ರಿಟೀಶರು ಕಂದಾಯ ಹೇರವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಲಾತ್ಕಾರದ ಧೋರಣೆಯಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕಂದಾಯ ಹೇರುವುದು, ಅದನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಭಾರತೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ ಭಾರತೀಯರು ವಸೂಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು (ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ : ನವರತ್ನ ರಾಮರಾಯರ ಕೆಲವು ನೆನಪುಗಳು). ಇದರಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಅಧಿಕಾರಗಳು ತಮ್ಮ ಭಾರತೀಯತೆಯ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ರೈತರ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳಲು ಅವರೂ ತಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಂದಾಯ ಹೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಶರು ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾಗ ಭಾರತೀಯರು ತಮ್ಮ ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಚಳುವಳಿಯ ಮೂಲಕ ಕೆಲವು ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ರೈತರ ಕುರಿತು ಮನ್ರೋ

1900ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ರೈತರ ಶಾಂತ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಇದಕ್ಕೊಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಆಗಿನ ಮಂಗಳೂರಿನ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಸರ್. ಥಾಮಸ್ ಮುನ್ರೊ ವಸಾಹತು ರಾಜ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ರೈತರು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ.

"ರೈತರನ್ನು ಕಛೇರಿಗೆ ಬರಲು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರೂ ಬರಲೊಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಕರೆತರಲು ಸಿಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ಅವರು ಓಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಮಲ್ದಾರರು ಊರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರಿಗೆ ನೀರಾಗಲೀ ಬೆಂಕಿಯಾಗಲೀ ಸಿಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ರೈತರು ಊರು ಖಾಲಿ ಮಾಡಿ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾರಲ್ಲದೇ ವಲಸೆ ಕೂಡ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ನಾವೆಲ್ಲ ಖಾಲಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತೇವೆ".

ರೈತರ ಕೂಟ

1817ರಲ್ಲಿ ಬೊಂಬಾಯಿ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಯ ಪ್ರದೇಶವಾದ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕರ್ಕಿ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವಾದ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕರ್ಕಿ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭೂಮಾಲೀಕರ ವಿರುದ್ಧ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ದಂಗೆ

ನಡೆಸಿದ್ದರು. 1824ರಲ್ಲಿ ಶಿರಸಿ ರೈತರು ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಒಂದು ಅಯಶಸ್ವೀ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರು. 1830ರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರೈತರು ಕೂಟ ರಚನೆಯ ತಂತ್ರವನ್ನೂ ಬಳಸಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರು. ಇತಿಹಾಸ ತಜ್ಞರು ಈ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

"ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ರೈತರು ಸಾಂಬಾರು ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯದ ಅನುಷ್ಠಾನವ. ಸ್ಟಾಂಪ್ ಸುಂಕ ಮತ್ತು ಇತರೇ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಭೂ ಕಂದಾಯದ ಹೇರಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಲತ್ಕಾರವಾಗಿ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರು. 1830–31ರಲ್ಲಾದ ಈ ರೈತ ದಂಗೆಯನ್ನು ಕೂಟ ಅಥವಾ ಸಂಘ ರಚನೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕೂಟವು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಂದಾಪುರ, ಬಂಟ್ವಾಳ, ಬ್ರಹ್ಮಾವರ, ಮಂಜೇಶ್ವರ, ಮುಲ್ಕಿ, ಕದ್ರಿ, ಕುಂಬ್ಳೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಾವರಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹರಡಿತು. ಈ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದವರು ಸರಕಾರಿ ಸೇವಕರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡುವ ದಿಟ್ಟತನ ತೋರಿಸಿದರು".

ರೈತರು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಘರ್ಷಣೆ

ರೈತವಾರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ರೈತ ಹೋರಾಟಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿವೆ. ಗೇಣಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಶೋಷಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಈ ಹೋರಾಟಗಳು ಹಬ್ಬಿದವು. ಇಲ್ಲಿನ ವೈರುಧ್ಯ ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿತ್ತು.

1. ಗೇಣಿದಾರ / ರೈತ ಮತ್ತು ವಸಾಹತು / ಸಂಸ್ಥಾನ ರಾಜ್ಯ
2. ರೈತ ಮತ್ತು ಭೂಮಾಲಿಕ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ

ಈಗಾಗಲೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ರಾಜ್ಯವು ಹೊಸ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಲತ್ಕಾರವಾಗಿ ಹೇರಿದ್ದರಿಂದ ರೈತ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಘರ್ಷಣೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ರೈತರು ಶ್ರಮ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಗೇಣಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯು ಅದನ್ನೂ ಹಣದ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಿತು. ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆಡೆಮಾಡಿತು.

ರೈತ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ

ರೈತ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ ಕೂಡ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹೋರಾಟಗಳು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ : 1) ಇಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಬಹಳ ತಡವಾಗಿ, ಅಂದರೆ 19ನೇ ಶತಮಾನದ

ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಈ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯೂ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. 2) ಇತರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ರೈತ ಹಾಗೂ ಭೂಮಾಲೀಕರ ಮಧ್ಯೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಕೀಯತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗೇಣಿದಾರ ಮತ್ತು ಭೂಮಾಲೀಕ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದರು. 3) ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವು ತನ್ನ ಸ್ವಯಂ ತಂತ್ರವಾದೀ ನೀತಿಯ ಸರಂಜಾಮುಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗೆ ಶ್ರೀಮಂತರ ರೈತ ವರ್ಗವನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. 4) ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟದ ಪಕ್ಷಗಳು ಬೆಳೆದಿದ್ದು ತಡವಾಗಿ. 5) ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿನ ಶೋಷಣೆಯ ರೀತಿ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಏಕರೂಪದ ಶೋಷಣೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಲೀ ಹೋರಾಟವಾಗಲೀ ಬೆಳೆಯದೇ ಹೋಯಿತು. (ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್)

ರೈತ್ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿ

ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿ. ರೈತ್ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ನೊಂದಣಿಯಾದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಭೂ ಹಿಡುವಳಿದಾರರನ್ನು ಭೂ ಮಾಲೀಕನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವನು ಸರ್ಕಾರ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿದ ಭೂ ಕಂದಾಯವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೊಣೆಗಾರನಾಗಿದ್ದನು. ಇಂತಹ ರೈತನು ತನ್ನ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಾರುವುದಕ್ಕೆ ಗೇಣಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ, ಅಡವಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ವರ್ಗಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕಂದಾಯವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದಂತೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಭೂಮಿಯಿಂದ ಉಚ್ಚಾಟಿಸುವ ಹಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತದ ಬಾರಾಮಹಲ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 1792ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು.

ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತದಾದ್ಯಂತ ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತನಾದವನು ಥಾಮಸ್ ಮನ್ರೊ. ಇವನು 1820ರಿಂದ 1827ರವರೆಗೆ ಮದ್ರಾಸಿನ ರಾಜ್ಯಪಾಲನಾಗಿದ್ದ. ಹಿಂದಿನ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ಗಮನ ಮಾಡಿ ರೈತ್ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಭೂಮಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಕಂದಾಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಭೂಮಿಯ ನಿಜವಾದ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ

ಬೆಲೆಗಳು ಈ ಕಂದಾಯದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನ್ರೊ ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಪದ್ಧತಿಯು 30 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಿಧಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ ರೈತರು ತೀವ್ರವಾದ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾದರು. ಭೂ ಕಂದಾಯುವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲೋಸುಗವಾಗಿ ಅವರು ಖಾಸಗಿ ಲೇವಾದೇವಿಗಾರರಾಗಿದ್ದ ಚೆಟ್ಟಿಯಾರರ ಕಪಿಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದರು. ಕಂದಾಯ ವಸೂಲು ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಿರ್ದಯಿಗಳು ಮತ್ತು ಲಂಚಗುಳಿಗಳು ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ರೈತರ ಗೋಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿ, ರೈತರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷೆಗಳು, ಅವಮಾನಗಳು ಮತ್ತು ಕಿರುಕುಳಗಳು ಮೇರೆ ಮೀರಿದವು. ಇವು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಸದಸ್ಯರ ತೀವ್ರವಾದ ಟೀಕೆಗಳು ಒಳಗಾದವು. ಆದರೆ ಮನ್ರೋನ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದವು.

1855ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಎಲ್ಲ ಭೂಮಿಗಳ ಭೂ ಮಾಪನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. 1864ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮಿತಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ನಿರ್ಧಾರಗಳು ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಉಳಿದವೇ ಹೊರತು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. 1867–68ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತವು ತೀವ್ರವಾದ ಬರಗಾಲಕ್ಕೆ ಈಡಾಯಿತು. ರೈತರ ನಿಜವಾದ ಜೀವನದ ಚಿತ್ರಣ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು.

ಬೊಂಬಾಯಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮದ್ರಾಸಿನ ರೈತ್ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ ಜಮೀನ್ದಾರರ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ರೈತರಿಗೆ ಭೂ ಒಡೆತನವನ್ನು ನೀಡುವುದಾಗಿತ್ತು. 1819 ರಿಂದ 27ರವರೆಗೆ ಬೊಂಬಾಯಿಯ ರಾಜ್ಯಪಾಲನಾಗಿದ್ದ ಎಲ್ಫಿನ್‌ಸ್ಟೋನನು ಈ ಬಗೆಗೆ ವಿವರವಾದ ವರದಿಯೊಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದನು. 1824–28ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗದ ಎಲ್ಲ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಭೂ ಮಾಪನ ಮಾಡಿಸಿ ಕಂದಾಯುವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ವಾರ್ಷಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಪಾಲು ಶೇ. 55 ಎಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಲಾಯಿತು.

ರೈಲು

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಕುರಿತಂತೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಸತ್‌ಪಾಲ್ ಸಂಗವನ್‌ರು ಕೆಲವು ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಲಾರ್ಡ್‌ಕ್ಲೈವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಒಂದು ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ಮುನ್ನಡೆದ ಮೊದಲ ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆಯು ಆನಂತರ

ಮುಂದುವರಿಯಿತು. (ಪುಟ ೨೩) ರಾಬರ್ಟ ಮಕ್‌ಡೊನಾಲ ಸ್ಟೈಪರ್ಸ್‌ಸನ್ ೧೮೪೧ರಲ್ಲಿ ರೈಲ್ವೆ ಬಗೆಗೆ ಯೋಚಿಸಿದರು (ಸತ್‌ಪಾಲ್ ಸಂಗವನ್‌ರ ಕ್ರಮವು ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆಯಾದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ವಿಷಯಗಳಿವೆ. ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: Satpal sangawan ೧೯೯೧) ರೈಲು ಸಂಚಾರವು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನವಾಯಿತು. ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲಿನ ವಾಹನಕ್ಕೂ: ಹಳಿಯ ಮೇಲಿನ ರೈಲು ಓಡಾಡುವುದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರೈಲು ಸಂಚಾರವು ವಸಾಹತು ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಲಾಭದಾಯಕವೆಂದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರೈಲ್ವೇ ಸಂಪರ್ಕದ ಕುರಿತು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಸರ್ವೆ(ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ) ಮುಖ್ಯವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ರೈಲ್ವೆ ಹಾದಿಯ ಸರ್ವೆ

"ನನ್ನ ಬಳಿ ಹಾಸನ–ಮಂಗಳೂರು ರೈಲ್ವೆ ಹಾದಿಯ ಸರ್ವೆ ರಿಪೋರ್ಟು ಇದೆ. ಇದು 1826ರಲ್ಲಿ ಆದದ್ದು. ಆಗ ರಾಬರ್ಟ್ ಎಲಿಯಟ್ ಆಸೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. 1886ರರೊಳಗೆ ರೈಲು ಹಾಕಿ ಮುಗಿಯಬಹುದೆಂದು. ಆದರೆ ರೈಲನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹಾಕಿಲ್ಲ. 1976ರಲ್ಲಾದರೂ ಆಗಬಹುದೇ ! ರೈಲು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕವೇ ? ಹಿಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಈಗ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ. ಲಾರಿ, ಕಾರು ಇವುಗಳ ಓಡಾಟ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ರಸ್ತೆಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ರೈಲು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಉಪಯೋಗವಾದೀತೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಸಂದೇಹ."

(ನೋಡಿ: ಎಚ್.ಎಲ್. ನಾಗೇಗೌಡ – ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಬಯಲಿಗೆ)

ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್‌ರ ಕೈಗಾರಿಕೆ

ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಕಾವ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಚರ್ಚೆಯನ್ನೆತ್ತುತ್ತಾ "ರೊಮಾಂಟಿಕ್ ಕಾವ್ಯದ ಮಾದರಿಯು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿರಾಕರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ" ಎಂದು ಲುಕಾಕ್ಸ್ ಹೇಳಿರುವ ಅಂಶವು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ.

ರೋಗಗ್ರಸ್ತ ನಾಗರಿಕತೆ

ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯೇ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೋಗಗ್ರಸ್ಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ಸೈದನ ತಿಳುವಳಿಕೆ. ಗಾಂಧಿಯವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ: "ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರೀಕಿಕರಣ ಶೋಷಣೆ ಅತಿಯಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಈ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನಾಗರಿಕತೆ ಪೂರಾ ದುಷ್ಟವಾದುದು. ಅಂತೆಯೇ ಅದೊಂದು ಪಿಡುಗು ಆಕರ್ಶಕ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಮೋಸ ಹೋಗದಿರೋಣ." (ಗಾಂಧಿ ಸತ್ಯವಾಣಿ)

ರೌಲಟ್ ಆ್ಯಕ್ಟ್ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ 1919

ಇಂಡಿಯನ್ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಲಾ ಅಮೆಂಡಮೆಂಟ್ ಬಿಲ್ ನಂಬರ್ 1, 1919, ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಲಾ ಎಮರ್ಜೆನ್ಸಿ ಪಾವರ್ಸ್ ಬಿಲ್ ನಂಬರ್ 2. 1919, ಇವು ಅತ್ಯಂತ ಅನ್ಯಾಯದವು. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರಕವು, ಯಾವ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಮಾಜದ ಹಾಗೂ ಸರಕಾರದ ಸುರಕ್ಷಿತತೆಯು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದೋ ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವಂತಹವೂ ಇರುವವೆಂದು ನಮ್ಮ ಸದ್ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಯು ನಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ನಾವು ಗಂಭೀರ ಭಾವದಿಂದ ಈ ಮೂಲಕ ಸಾರುವುದೇನೆಂದರೆ, ಈ ಬಿಲ್ಲುಗಳು ಕಾಯುದೆಗಳಾದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸರಕಾರದವರು ರದ್ದುಪಡಿಸುವ ವರೆಗೆ ನಾವು ಅವುಗಳನ್ನು ಸವಿನಯವಾಗಿ ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವೆವು. ಅದೇ ರೀತಿ ಈ ನಂತರ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಂಡಲವು ಹೇಳಬಹುದಾದ ಇತರ ಕಾಯಿದೆಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವೆವು. ಈ ಮೂಲಕ ನಾವು ಮತ್ತೂ ಸಾರುವುದೇನೆಂದರೆ, ಈ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ನಾವು ಸತ್ಯನಿಷ್ಠರಾಗಿ ನಡೆಯುವೆವು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣ-ಜನ-ಧನ ಇವುಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಹಿಂಸೆಯನ್ನೂ ಬಗೆಯೆವು.

ರೌಲೆಟ್ ಬಿಲ್

1917 ಹಾಗೂ 1918ರಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಚಂಪಾರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಖೇಡಾದಲ್ಲಿಯ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಡೆದುಹೋದ ಬಳಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವ ಸುಸಂಧಿಯು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು. 3–3–1919ನೇ ದಿನ ರೌಲೆಟ್ ಬಿಲ್ಲುಗಳು ಪಾಸಾಗಿ ಕಾಯಿದೆ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದವು. ಅದೇ ಆ ಪ್ರಸಂಗ.

ರೌಲೆಕ್ಟ ಆ್ಯಕ್ಟ್

"ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಹೋರಾಟದ ನಂತರ ಚಳುವಳಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿತು. ನಾದಿಂಯದ್ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಾಮ್ಲತ್‌ದಾರರು ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ ಬರೆದರು – ದುಡ್ಡುಳ್ಳ ಪಟ್ಟೇದಾರರು ಕಂದಾಯ ಪಾವತಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ಬಡವರಿಗೆ ಕಂದಾಯದ ಪಾವತಿಯನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು. ಮಾಮ್ಲತ್‌ದಾರರ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದ್ದ ಷರತ್ತಿನಂತೆ ಕಂದಾಯದ ತಡೆಯಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಹೊರಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ ಕಲೆಕ್ಟರ್ ತಿಳಿಸಿದರು" (ಮಹಾತ್ಮ, 1974, ಸಂ. 1, ಪು. 336–339). ಅನಂತರ ರೌಲೆಕ್ಟ ಆ್ಯಕ್ಟ್‌ಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಚಳುವಳಿಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು.

ಲಾಂಕಶೈರ್ ಬಟ್ಟೆ

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಮಾದರಿಯ ರೈತರನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಆಗಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಕೃಷಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ರಫ್ತು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ಲಾಭವನ್ನು ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಭುತ್ವವು ತನ್ನ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ತಯಾರಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಭಾರತದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. 1813ರ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಲಾಂಕಶೈರ್ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಭಾರತೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕತೊಡಗಿದವು. ಆಗಿನ ವಿದೇಶಿ ವರ್ತಕ ಜನಾಂಗಗಳು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಾನೂನು, ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದ್ದವು.

ಲಾ ಆಫ್ ಆರ್ಡರ್

ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮಾದರಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ. ಬ್ರಿಟೀಶ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಒಂದಡೆಯಿಂದ ಮಿಶನರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಕಡೆಯಿಂದ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳನ್ನು (ದಂಡಸಂಹಿತೆ=Law and order) ರೂಪಿದರು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಡಳಿತಗಾರರಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಬಗೆಗೆ ಸಣ್ಣ ಭಯವು ಇತ್ತು. ಇದನ್ನು ಅನೇಕ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ವೈಸರಾಯ್‌ಗಳು ಪದೇ ಪದೇ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಆಡಳಿತವು ಹೇರಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ಕೂಡಾ ಕೊಂಚ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಉದರವಾದ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಈ ಶಿಕ್ಷಣದ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೆಂದರೆ ನಾಗರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯತೆ. ಇವುಗಳೇ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಮುಖ ಮೌಲ್ಯಗಳೆಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಮಿಶ್ರಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಆಗ ಹೇಗೆ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಯಿತೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಶಿಸ್ತು ಕೂಡಾ ಆಯಿತು. ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಮೇಲಿನ ಮಾತಿನ ಮುಂದುವರಿದ ರೂಪವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬಹುದು: ವಸಾಹತು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳದೆ ಅನ್ನಬಹುದಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಿವೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳಿವೆ. ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಕೃತಿಗಳು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿದವು. ಷೇಕ್ಸಪಿಂಯರ್, ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಮೊದಲಾದವರ ಪರಿಚಯವಾಗಿರವುದು ಹೀಗೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಏಕರೂಪಿಯಾದ

ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಯುರೋಪ್ ಹೇರಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಯಾರು ಅದನ್ನು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅಂಥವರನ್ನು ಒಂದು ಹಂತದವರೆಗೆ ಒಪ್ಪಿತು ಕೂಡಾ ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಇದೊಂದು ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನಮಾನ ದೊರೆಯಿತೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ವಸಾಹತುಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧವು ತುಂಬಾ ನಿಕಟವಾದುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವು ಅಧಿಕಾರದ ವಾಹಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತು. ಕುವೆಂಪು ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಎದ್ದುಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತುಕಾಲಘಟ್ಟದ ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕರು ಎದುರಿಸಿದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಬರಹಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ, ಮಾಸ್ತಿ ಮುಂತಾದವರ ಬರಹಗಳೂ; ಮಾಸ್ತಿಯವರು ಬರೆದ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಸರಳವಾಗಿ ಬರಿಯ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದ ನೇರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ರೂಪಗಳಲ್ಲ. ಜಾಗತೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ರೂಪಗಳೂ ಬಂದವು ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯರ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧವು ಸರಳವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಲೇಖಕರು; ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಪ್ರತಿ ಪಾದಿಸತೊಡಗಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಕೆಳಜಾತಿಯುವರಿಗೆ ಸಮಾಜದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈಗ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯೆನ್ನುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಗ್ವಾದಗಳ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಅಂಚನ್ನು ಸೇರಿದೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಹಣೆ ಪಟ್ಟಿಯೂ ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲ. ನಾವೀಗ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಮಾತ್ರ. ಜನಾಂಗ; ಪ್ರದೇಶ; ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗೀಕರಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಉತ್ತರಿಸುವುದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಕಷ್ಟ. ಈಗ ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶ; ಜಾತಿ; ವರ್ಗಗಳು ಬರಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಇದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಲಾ ಆಫ್ ಆರ್ಡರ್' ಎನ್ನುವುದು ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ನಿಯಮದೊಳಗೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ಹೌದು. ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ತರುತ್ತದೆಯೆನ್ನುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ.

ಲಾರಿ

ಆರ್. ರ್ಯಾಡ್‌ಕ್ಲಿಫನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ 1935ರಲ್ಲಿ ನಾವು ಮೊದಲ ಲಾರಿ ಕಂಡೆವು. ಅದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿ ಹಾಕಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಅವುಗಳ

ಸ್ಥಾನ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಲಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸುವ ಖರ್ಚು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಸುವ ಖರ್ಚಿನಷ್ಟೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಜಾಗ್ರತೆ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ.(ಅದೇ)

ಲಾರ್ಡ್‌ಗಳು

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅನೇಕ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳು– ಭಾರತದ ಜನರು ಅನಾಗರಿಕರು, ಅವರಿಗೆ ಕಾನೂನುಗಳು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಜಮೀನಿನ ಅಳತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ನ್ಯಾಯದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಉದಾ: ಲಾರ್ಡ್ ಬೆಂಟಿಂಕ್, ಲಾರ್ಡ್ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿ, ಇವರ ನೀತಿಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ "ಲಾರ್ಡ್" ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ – ಲಾರ್ಡ್ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿ. ಇದೇ 'ಲಾರ್ಡ್' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಲಾರ್ಡ್ ಕೃಷ್ಣ. ಲಾರ್ಡ್ ಎಂದರೆ ಆಳುವವನು ಎಂಬರ್ಥ ಬರುತ್ತದೆ. ಲಾರ್ಡ ವೆಲ್ಲಿಸ್ಲಿಗೂ, ಲಾರ್ಡ್ ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಯಾವ ರೀತಿಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಇಲ್ಲ. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಕೋರ್ಟುಗಳೂ, ಕಾನೂನುಗಳು, ನ್ಯಾಯ ಸಂಹಿತೆಗಳು ಬಂದಾಗ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ – ಪೋಲೀಸರ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳ ಕುರಿತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇ ಆಢಳಿತ ನೀತಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ.

ಪೋಲೀಸರು, ಕೋರ್ಟುಗಳು, ಎ.ಸಿ.ಗಳು, ಡಿ.ಸಿ.ಗಳು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವು. ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಏಜೆಂಟರಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದ್ದು, ಎ.ಸಿ., ಡಿ.ಸಿ. ಮತ್ತು ಪೋಲೀಸ್ ವರ್ಗ. ಪೋಲೀಸರ ಕ್ರೌರ್ಯವೆಂದರೆ ಅದು ರಾಕ್ಷಸೀಭೂತವಾದದ್ದು. "ಹಳ್ಳ ಬಂತು ಹಳ್ಳ" (ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವೈದ್ಯ), 'ಗ್ರಾಮಾಯಣ' (ರಾವ್‌ಬಹದ್ದೂರ್), ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ (ರಂ.ರಾ. ದಿವಾಕರ), "ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಕರ ಪತ್ರಗಳು" (ವಿ.ಎಸ್. ಹೆಗಡೆ) ನವರತ್ನ ರಾಮರಾಯರ 'ಕೆಲವು ನೆನಪುಗಳು' ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆಗಿನ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ. ಇಷ್ಟು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಯಾಕೆ ಹೇಳಿದೆನೆಂದರೆ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಯುಗ ವಿವರಿಸುವುದು ಒಂದು ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ. ಆದರೆ 'ಪುರಂದರ ದಾಸರು' ಹಾಡುತ್ತಾ ತಿರುಗುವಾಗ ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಭುತ್ವವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಆಧುನಿಕ ಅರ್ಥದ 'Nation', 'State', 'Power'ಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ – ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಭೌತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರದೇಶ, ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಭಾಷೆ,

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರ ಸವಾರಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಜನಾಂಗವೇ, ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಭಾಗವಾಗಬಹುದು.

ಲಾವಣಿಗಳ ಮರು ಸೃಷ್ಟಿ

ಇದರೊಂದಿಗೆ 'ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ ಕಾಳಗ' ಸರ್ಜಾರಂಗಪ್ಪನಾಯಕ ಲಾವಣಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಿಟೀಶರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟದ ಕಥಾನಕಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ 'ಶಿವಪುರ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ' 'ಈಸೂರು ಹೋರಾಟ' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾದರಿಗಳೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿವೆ. ಒಟ್ಟಾಗಿ ಇವೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿವೆ. ಯಾರು ಈ ರೀತಿಯ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಅವರ ಹೆಸರೇನು ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದಿರುವ ವಿಷಯಗಳಾಗಿವೆ. ಅನೇಕ ಸೈನಿಕರ ಹೆಸರು ಕೂಡಾ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಲಿಲಾವು

ಸಿರ್ಸಿ, ಸಿದ್ಧಾಪುರ ತಾಲೂಕುಗಳು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿರುವವು. ಹಿರೇಕೆರೂರು ಎಂಬುದು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ತಾಲೂಕು. ಮೂರು ತಾಲೂಕುಗಳ ರೈತರು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಡುವ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಎಚ್ಚರಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ರಾಜಕೀಯ ಹೋರಾಟದೊಡನೆ ತಳಕಾಗದಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ಅವರು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆದುರು ಇಟ್ಟರು. ಸಿರ್ಸಿಯ ಮಾಮಲೇದಾರರು ತಹಕೂಬಿಗೆ ಅನುಕೂಲರಿದ್ದರೆಂದೂ ಹಾಗೆ ಅವರು ಅನುಕೂಲರಿದ್ದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ತಂತಿ ಮೂಲಕ ವರ್ಗಾಯಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆಂದೂ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಏನೆ ಇರಲಿ ಬರಬರುತ್ತ ಚಳವಳಿಗೆ ಕರಬಂದಿಯ ಸ್ವರೂಪವೆ ಬಂದಿತು. ಯಥಾರ್ತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ವಿಚಾರಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರೈತರ ಮಗ್ಗಲನ್ನು ಮುರಿಯುವ ಹೀನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತೊಡಗಿದರು. ವಿಶೇಷತಃ ಸಿರ್ಸಿ, ಸಿದ್ದಾಪುರ ತಾಲೂಕುಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಅತೀವ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಮುಲಕೀ ಸರಕಾರೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಕೊಲಿನ್ಸ (Collins) ಎಂಬವರು 1923ರಲ್ಲಿ ಆ ತಾಲೂಕುಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಇಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಬರೆದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಸರಕಾರವು ಅತ್ತ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡದೆ ರಾಜಕೀಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರೈತರು ಕರನಿರಾಕರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರೆಂಬ ಆರೋಪವನ್ನು ಹೊರಿಸಿತು.

ಮೂರೂ ತಾಲೂಕಿನ ರೈತನು ನೂರಾರು ಜಪ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಪೀಡೆಗಳನ್ನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಸಹಿಸಿದರು. ಕೈಕಾಲು ಕಳಕೊಳ್ಳದೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸರಕಾರದ

ಜಫ್ತಾ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಹೊರಟ ನೋಟೀಸುಗಳನ್ನು ಶಾಂತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಕೆಲವೊಂದು ಆಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ಭೂಮಿ ಲಿಲಾವಿನಲ್ಲಿ ಮಾರಲಾಯಿತು. ಸ್ಥಾನಿಕ ಜನರು ಯಾರೂ ಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. (ರ.ರಾ. ದಿವಾಕರ್ – ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ)

ಲೀ ಸಮಿತಿ

1924ರಲ್ಲಿ ಲೀ ಸಮಿತಿ (Lee Commission)ಎಂಬ ಒಂದು ವಿಚಾರಣೆಯ ಸಮಿತಿಯವರು ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರ ಸಂಬಳ ಸಾರಿಗೆಗಳನ್ನು, ಒಟ್ಟು ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರು ಎಷ್ಟು ಪಾಲಿನವರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಭಾರತೀಯರಾದವರು ಎಷ್ಟು ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಆ ಸಮಿತಿಯವರು ಈ ರೀತಿ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡಿದರು.

ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಶೇಕಡ 40 ಭಾಗ ಭಾರತೀಯರು.

ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಶೇಕಡ 40 ಭಾಗ ಹೊಸದಾಗಿ ನಿಯುಕ್ತರಾಗತಕ್ಕ ಐರೋಪ್ಯರು.

ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಶೇಕಡ 20 ಭಾಗ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವರ್ಗದಿಂದ ಏರತಕ್ಕವರು.

ಪೋಲೀಸ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಶೇಕಡ 50 ಭಾಗ ಐರೋಪ್ಯರು.

ಪೋಲೀಸ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಶೇಕಡ 50 ಭಾಗ ಭಾರತೀಯರು.

ನೀರಾವರಿ ಯಂತ್ರ ಯೋಜಕರು ಶೇಕಡ 40 ಭಾಗ ಐರೋಪ್ಯರು.

ನೀರಾವರಿ ಯಂತ್ರ ಯೋಜಕರು ಶೇಕಡ 60 ಭಾಗ ಭಾರತೀಯರು.

ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ, ಸುಂಕದ ಅಧಿಕಾರ, ತಂತಿ ಮತ್ತು ವೈರ್ಲೆಸ್ ಅಧಿಕಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 25 ಪಾಲು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಆಗತಕ್ಕದ್ದು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಪಾಲು ಈಗಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗತಕ್ಕದ್ದು.

ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಅಥವಾ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಶಾಸಕಾಂಗವು ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಆಫ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಮತ್ತು ಲೆಜಿಸ್ಲೇಟಿವ್ ಅಸಂಬ್ಲಿ ಎಂಬ ಸಭೆಗಳು ಇದ್ದವು.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾ ಕಛೇರಿಯು ಆರು ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು :

1. ರಾಜ್ಯದ ಆದಾಯ (Finance)
2. ಸೈನಿಕ ವಿಚಾರಗಳು (Military Officers)

3. ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ರಹಸ್ಯ ವಿಚಾರಗಳು (Political and Secret Matters)
4. ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಚಾರಗಳು (Judicial and Public Matters)
5. ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಗಣತಿ (Revenue and Statitics)
6. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು (Public Works) (ಮಂ.ಅ.ಗೋ., 1929, ಪು. 6).

ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆ

ರೈಲುಗಳು ಇನ್ನು ಲಾಭದಾಯಕ ಉದ್ಯಮವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸಾಯ ಸಂಬಂಧದ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಕೆಲಸಗಳು ಬೆಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂ ಕಂದಾಯ, ಉಪ್ಪಿನ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆ, ಅಬ್ಕಾರೀ ಸುಂಕಗಳು (ಮಧ್ಯಸಾರ, ಭಂಗಿ, ಅಫೀಮು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೇಲಿನವು) ಮತ್ತು ಸ್ಟಾಂಪುಗಳು ಇವೇ ಆದಾಯದ ಮುಖ್ಯ ಮೂಲಗಳಾಗಿದ್ದುವು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ತೆರಿಗೆಗಳ ಭಾರವು ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಜನತಾ ವರ್ಗದ ಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಬಡವರ್ಗಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸುಂಕ ತೆರಿಗೆ ಪದ್ಧತಿಯು ಬಡ ವರ್ಗದವರ ಬಗೆಗೆ ಬಹಳ ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಅದು ಮಹತ್ತರವಾದ ಅಸಂತುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಚಳುವಳಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧಿವೇಶನಗಳಲ್ಲಿ ಪದೇ ಪದೇ ಮಂಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಸೂದೆಗಳ ಪೈಕಿ ಈ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಅಂಶಗಳು ಸತತವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಪಡಿಸುವುದು, ರೈತರ ಮೇಲೆ ಸರಕಾರದ ಹೊರೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇರದಂತೆ ಮಾಡಲು ರೈತವಾರೀ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದ, ಉಪ್ಪಿನ ತೆರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅಬಕಾರೀ ಸುಂಕಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡುವುದು, ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ವಸೂಲ ಮಾಡಲು ಇದ್ದ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಏರಿಸುವುದು, ಇವುಗಳೇ. ಹೀಗೆ 1888ರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆಯ ವಸೂಲಿಯ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟವನ್ನು ರೂ. 1000ಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿರಿ ಎಂದು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕರೆ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಅದೇ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಇದನ್ನು ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಉಪ್ಪಿನ ತೆರಿಗೆಯ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗಿದೆ. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ ಇದರಿಂದ ಬಡಜನಗಳ ಮೇಲೆ ಈಗ ಇರುವ ಹೊರೆಯು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುವುದಲ್ಲದೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಷ್ಟ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದಾದ ಒಂದು ಆಪದ್ಧನ. ಭಂಡಾರವನ್ನು ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಭೂ ಕಂದಾಯದ

ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ತನ್ನ ಐದನೆಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಅಧಿವೇಶನ (1889)ರಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಶ್ವತ ಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಕರೆಕೊಟ್ಟಿತು. ಮರಳಿ 1902 ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಭಾರತೀಯ ಜನ ಜಂಗುಳಿಯು ನರಳುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ರೋಗಗಳು ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪಿನ ಅಭಾವದಿಂದ ಎಂದು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ಉಪ್ಪಿನ ಮೇಲೆ ಇರುವ ತೆರಿಗೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಸರಕಾರವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಉಪ್ಪಿನ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಕೊನೆಯ ಪಕ್ಷ 1888ರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಷ್ಟು ಮೊತ್ತದಿಂದಾಗಲೀ ಇಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿತು. ಅದೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದು ಹತ್ತಿಯ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ 1895ರಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಿದ್ದ ಅಬಕಾರೀ ಸುಂಕವನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಸರಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಸುಂಕವು ನೇಯಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಂಯು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಮುಂದುವರೆಯುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದಲ್ಲದೆ ಅದು ತಯಾರಿಕೆಗಾರರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಒರಟಾದ ದೇಶೀಯ ತಯಾರಿಕೆಗಳನ್ನೇ ಕೊಂಡು ಉಡುವ ಜನಜಂಗುಳಿಯ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕವಾದ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ತರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಡಿಸೆಂಬರ್ 1904ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅದರ 20ನೆಯ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಜಿ.ಕೆ. ಗೋಖಲೆಯವರು ಮಂಡಿಸಿದ ಒಂದು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಮಸೂದೆಯಿಂದ ಈ ರೀತಿಯ ಒತ್ತಾಯದ ಬೇಡಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ನಾಣ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿನಿಮಯ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆದ ಮಾರ್ಪಾಡಿನಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆದಾಯವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. (ಅ) ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಕಂದಾಯದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹಗುರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ, i) ಉಪ್ಪಿನ ತೆರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಖೋತಾ ಮಾಡುವುದು, ii) ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರು ಸತತವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟ ಸುಗ್ಗಿಗಳನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭೂ ಕಂದಾಯದ ಬೇಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು iii) ಹತ್ತಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಅಬಕಾರೀ ಸುಂಕವನ್ನು ರದ್ದುಮಾಡುವುದು. (ಆ) ಈ ರೀತಿ ಇಳಿಸುವವರೆಗೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯನ್ನು ಭಾಗಶಃ ಜನತೆಗೆ ನೇರ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವಂತ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುವುದು ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಮಿಕ್ಕ ಮೊಬಲಗನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಹಾಗೂ ಮ್ಯುನಿಸಿಪಲ್ (ಪೌರಾಡಳಿತ) ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.

ವರದಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ

ಭಾರತ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ ಚಳವಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಎಷ್ಟು ಭಯಭೀತವಾಗಿತ್ತೆಂದರೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರವೇ

ಚಳವಳಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ 18 ತಿಂಗಳ ನಂತರವೂ ಪುಂಡರ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಭಯಗೊಂಡಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮೇಲಿನವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಭೂಗತ ಚಳವಳಿಗಾರರು ತಮಗೆ ಕೇಡುಂಟುಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಬುಡಮೇಲು ಕೃತ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾತ ಚಳವಳಿಗಾರರನ್ನು ಹಿಡಿಯಲೆಂದೇ ಸೈನ್ಯದ 8 ತುಕಡಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಸಿಕ್ಕವರನ್ನು ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡಿ ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿಗೆ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಈ ಚಳುವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗುಂಡೇಟಿನಿಂದ ಸತ್ತವರು 186 ಜನರಾದರೆ, ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಶಿಕ್ಷೆಗೊಳಗಾದವರು 7000ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು.

ವರ್ಣಸಿದ್ಧಾಂತ

1958ರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಕಾನೂನಿನ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ವರ್ಣ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಕೆಲಸದ ವರ್ಗೀಕರಣ Division of Labour ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಇಂಡೇನ್ ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಇದು ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಂಶಗಳು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ (Ronald Inden, 1990, p. 57).

ಮಿಲ್ಲನ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ :

1. ಶಿಕ್ಷಣವು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೈತಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.
2. ಅದು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.
3. ಕಾನೂನು ಇರುವುದು ಸರಕಾರದ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ.
4. ಭಾರತೀಯ ಬಡ ಜನರು ಮುಗ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ.
5. ಬಡ ಜನರ ಮುಗ್ಧತೆಯು ಕೆಟ್ಟ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.
6. ಸರಕಾರವು ಈ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಮೆಕಾಲೆಯು ಇದೇ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಡಫ್‌ನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣವು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು.

ವರ್ಷಾಂತ ಪರೀಕ್ಷೆ

'ಕನ್ನಡ ಒಂದನೆಯ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂರನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಮಗೆ ವರ್ಷಾಂತ ಪರೀಕ್ಷೆ' ಎಂದು ಕ.ವೆಂ.

ರಾಘವಾಚಾರ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (**1973**, ಪು. **317-318**). ವರ್ಷಾಂತ ಪರೀಕ್ಷೆಯೆನ್ನುವುದು ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯುಗದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಅದೇ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಟ್ರನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಲಾಜಿಕ್ (ತರ್ಕ) ಕೂಡಾ ಇತ್ತು ಎಂದು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ (ಅದೇ, ಪು. **330**). ನಾಲ್ಕನೆಯ ಫಾರಮ್ಮಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಎರಡನೆಯ ಪತ್ರಿಕೆ (ಪು. **335**). ಈ ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾ **1925**ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು

ಇದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಭುತ್ವ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಂಪನಿಗಳಗೆ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ರಾಜಕೀಯ ನಿಲುವುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳಲ್ಲ. ಇದರ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ವರೂಪವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನಿಯಮಾವಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯ ಕಠೋರ ರಾಜಕಾರಣದ ಮುಖ ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಲೋನಿಯಲ್ ಆಡಳಿತದ ಅಧಿಕಾರದ ಬದಲು ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ಕ್ರೌರ್ಯದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕುವೆಂಪು ದಟ್ಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳು ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಜೀವ ದ್ರವ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ನಡುವಣ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದುದು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ವಸಾಹತು ರಾಜಕಾರಣ; ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸ್ವರೂಪ; ಸೌಂದರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮಿಮಾಂಸೆಯಿತ್ತು. ಎರಡನೆಯದು ಅದನ್ನು ಅವರು ಕನ್ನಡ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮೂರನೆಯದು ಪಶ್ಚಿಮದ ಅನೇಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ವಾದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಕುವೆಂಪು ತಮ್ಮ ವಿಮರ್ಶಾ ಬರಹಗಳನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕುವೆಂಪು ವಿಮರ್ಶೆಗಳಲ್ಲಿ 'ರಸಸಿದ್ಧಾಂತ' 'ಅಲಂಕಾರ ಸಿದ್ಧಾಂತ'ಗಳನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಭರತ; ಅಭಿನವಗುಪ್ತ; ಶ್ರೀಶಂಕುಕ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕುವೆಂಪು ರಸ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರೆ ಮೂಲಕವೇ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಮತ್ತು ಓದುವ ಕ್ರಮಗಳು ರಸಸಿದ್ಧಾಂತದ ಆನ್ವಯಿಕತೆ. ಇದರಿಂದ ರಸ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಹೊಸ ರೂಪ ದೊರೆಯಿತು ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಕುವೆಂಪು 'ಉಪಮಾಲೋಲ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಕುವೆಂಪು 'ಭವ್ಯತಾಮಿಮಾಂಸೆ'ಯ ಕುರಿತು ಬರೆಯುವಾಗ ಅವರು ಎ.ಸಿ. ಬ್ರಾಡ್ಲೆಯವರನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಫ್ರಾಯ್ಡ್ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ

ಐ. ಎ. ರಿಚರ್ಡ್ಸ್‌ನ ವಾದಗಳನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವವು ರೂಪಿಸಿದ ವೈಚಾರಿಕ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕುವೆಂಪು ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ನಾವು ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕುವೆಂಪುಗೆ 'ಅದ್ವೈತ'ದ ಬಗ್ಗೆ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲ. ಪರಮಹಂಸರಿಗೆ ಶಕ್ತಿಮತದ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವವಿದೆ.

ವಸಾಹತು ಕಚೇರಿಗಳು

ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ "ವಸಾಹತು ಕಚೇರಿಗಳು" ಹೊಸ ಹೊಸ ಉದ್ಯೋಗಗಳು – ಭಾರತೀಯ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು. ಬುದ್ಧಿಜೀವಿ ವರ್ಗದ "ಸಂಕರತನ" (**Hybridization**) ಹೊಸ ಹೊಸ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿಕ್ಷಣ

1890–91ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ **80** ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲವರ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡಾ **19**, ಅದರಲ್ಲೂ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇಕಡಾ **9** ಎಂದ ಮೇಲೆ ಶೇಕಡಾ **93** ಭಾಗದ ಇತರ ಜನಾಂಗದಿಂದ ಶೇಕಡಾ **10** ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಇದು ವಾಸ್ತವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತು ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜನಾಂಗದವರು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಭಾರತವನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ಗಮನಿಸುವಾಗ ಪ್ರತಿ **1000** ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುರುಷರ ಪೈಕಿ **879** ಮಂದಿ ನಿರಕ್ಷರಿಗಳಿದ್ದರೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಸಂಖ್ಯೆ ಕೇವಲ **278** ಆಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರತಿ **1000** ಮಂದಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ **722** ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುರುಷರು ಸಾಕ್ಷರರು ಆಗಿದ್ದರು. ಒಟ್ಟು ಭಾರತದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಖ್ಯೆ ಕೇವಲ **105** ಆಗಿದ್ದಿತು (**ಪು. 39**).

1890	80% ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು
	9% ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್
	10% ಇತರ ಜನಾಂಗ

ಜಿಲ್ಲೆಗಳು		1901–11	1921–22	1931–32	1941–42	1946–47
ಧಾರವಾಡ	ಬಾಲಕರು	624	724	822	1230	1107
	ಬಾಲಕಿಯರು	72	103	115	140	147
ಬೆಳಗಾವಿ	ಬಾಲಕರು	390	479	778	1104	1066
	ಬಾಲಕಿಯರು	43	49	81	90	93
ಬಿಜಾಪುರ	ಬಾಲಕರು	439	526	575	1046	1011
	ಬಾಲಕಿಯರು	36	53	61	88	115
ಕಾರವಾರ	ಬಾಲಕರು	259	300	317	546	525
	ಬಾಲಕಿಯರು	17	24	30	45	49
ಒಟ್ಟು	ಬಾಲಕರು	1712	2099	2392	3926	3709
	ಬಾಲಕಿಯರು	168	229	278	363	402
ಒಟ್ಟು	ಬಾಲಕರು ಬಾಲಕಿಯರು	1880	2258	2679	4289	4111

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಖರ್ಚು (1855–1946–47)
ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ

	1855–56	1901–02	1921–22	1946–47
ಸರಕಾರದ ಹಣ	ಆಗುವುದಿಲ್ಲ	10279	90230	259589
ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹಣ	ಆಗುವುದಿಲ್ಲ	7425	24731	84021
ಫೀಜು	ಆಗುವುದಿಲ್ಲ	12688	38783	152222
ಬೇರೆ ಮೂಲಗಳು	ಆಗುವುದಿಲ್ಲ	9279	30782	80781
ಒಟ್ಟು	ಆಗುವುದಿಲ್ಲ	40121	183753	576613

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

		1855–56	1901–02	1921–22	1946–47
1.	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು	–	5	14	17
2.	ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಾಲೇಜುಗಳು	21	145	172	496
3.	ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು	–13(ಅ)	46	74	130
4.	ಹೈಸ್ಕೂಲುಗಳು (ಸೆಕೆಂಡರಿ ಸ್ಕೂಲ್ ಸಾಮಾನ್ಯ)	281	1170	1248	5297
5.	ಕಸುಬು ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಹೈಸ್ಕೂಲುಗಳು	7(ಬ)	94	292	665
6.	ವಿಶೇಷ ಮತ್ತು ಇತರ ಹೈಸ್ಕೂಲುಗಳು	7(ಬ)	990	3729	4746
7.	ಮಿಡಲ್ ಸ್ಕೂಲ್‌ಗಳು	(ಕ)	4323	6739	11,162
8.	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು	50676(ಡ)	97854	160.070	172.681
	ಒಟ್ಟು (ಎಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು)	50,998	104,627	173.313	196.891

ಲಿಂಗದ ಪ್ರಕಾರ ದಾಖಲಾತಿಗಳು

		1655–56	1901–02	1921–22	1946–47
1.	ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಹಂತ (ಪಿಯನಿಯಸಿಟಿ ಮತ್ತು ಇಂಟರ್ ಮಿಡಿಯ ಸೇರಿ) ಒಟ್ಟು ಬಾಲಿಕೆಯರು (ಪ್ರತಿ 100 ಬಾಲಕರ ದಾಖಲಾತಿಗೆ ಬಾಲಕಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ	4355 (ಅ) ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ	23007 264	58837 1529	237546 23207
2.	ಹೈಸ್ಕೂಲ್ (ಸೆಕಂಡರಿ) ಹಂತ ಒಟ್ಟು ಬಾಲಕಿಯರು (ಪ್ರತಿ 100 ಬಾಲಕರ ದಾಖಲಾತಿಗೆ ಬಾಲಿಕೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ	33801 (ಬ) ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ	82312 1677	218606 5818	370812 63970
3.	ಮಿಡ್ಲ ಸ್ಕೂಲ್ ಹಂತ ಒಟ್ಟು ಬಾಲಿಕೆಯರು (ಪ್ರತಿ 100 ಬಾಲಕರ ದಾಖಲಾತಿಗೆ ಬಾಲಿಕೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ)	(ಕ)	1080670 8133	385372 24655	2036109 281606
4.	ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತ ಬಾಲಿಕೆಯರು (ಪ್ರತಿ 100 ಬಾಲಕರ ದಾಖಲಾತಿಗೆ ಬಾಲಕಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ)	685.624	3,564,122 380,282	6404.200 1297643	13105418 3728793
5.	ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಟ್ಟು ದಾಖಲಾತಿ ಒಟ್ಟು ಬಾಲಕಿಯರು (ಪ್ರತಿ 100 ಬಾಲಕರ ದಾಖಲಾತಿಗೆ ಬಾಲಿಕೆಯರು	923.780	3,886493 393,168	7207.308 1340.832	17750263 4,156,742

ಆಧಾರ : ಜೆ.ಪಿ. ನಾಯಕ್, 1986, ಪು. 138–139.

ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾದರಿಯೊಂದನ್ನು ಹೇರುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತೀವ್ರವಾದ ಪ್ರತಿರೋಧ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಕೂಡಾ ಅಷ್ಟೇ ಗಮನಾರ್ಹ. ದಿವಾನ್ ರಂಗಾಚಾರ್ಲು ಅವರು ಕಲಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಒಂದಂಶವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ : ಅವರಿಗೆ ದೊರೆತ ಜ್ಞಾನ ಮೂಲವು ಮೂಲತಃ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುದು. ಒಂದು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅವರು ಗ್ರಹಿಸಿರುವ ವಿಷಯಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡದು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಅವರು ವಿದೇಶಿಯರು ಬರೆದ ಇಂಡಿಯಾದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಓದಿದರು. ದೇಶೀಯ ಮಾದರಿಯ ಚಿಂತನೆಯಾಗಲಿ, ಪಠ್ಯವನ್ನಾಗಲೀ ಅವರು ಓದಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅಷ್ಟೇ ಗಮನಾರ್ಹ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಎಸ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮಾದರಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಬೇಗನೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪಲ್ಲಟವೂ ಇದೆ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಅವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಈ ಮೂಲಕ ನಡೆದಿದೆಯೆಂದು ನಾವು ಹೇಳಬಹುದು. ಒಂದು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಜಿಗಿದು ಅದರ ಮೂಲಕ ಕಲಿಯುವುದು ಎಂದರೆ ಅದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ–ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಲ್ಲಟವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಜರುಗಿದೆ. ಅದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ವರ್ಗದವರು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಭಾಗಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಬರಬಹುದು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಮಾದರಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ ಎರಡೂ 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ವರ್ಗ'ಕ್ಕೆ ಅಪರಿಚಿತ. ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ರೂಪ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ರಮಗಳು ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೂ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೇ ಹೋದದ್ದು.

ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು

ಸೈದ್ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ: ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳು ಪಶ್ಚಿಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ? ಹೇಗೆ ನವೀಕರಿಸಿದೆ? ಹೇಗೆ ಪಂಥಾ ಆಹ್ವಾನಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿದೆ?

ಸೈದ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ:

೧. ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಆಂತರಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು.

೨. ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಆಂತರಿಕ ವೈರುದ್ಯಗಳು.

೩. ವಸಾಹತು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವಗಳು.

೪. ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳೂ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು

ಆದರೆ ಸೈದ್ ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಮೌನದ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಆಗ ಇರಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಅನೇಕ ಧ್ವನಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ತಕರಾರು ಹೂಡುತ್ತಾನೆ.

ಪೌರಾತ್ಯವಾದಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾದ ಪರಂಪರೆ ಇದೆಯೆನ್ನುವುದು ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾರ್ಹ.

ಹಾಗೆಯೇ ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾ ಎನ್ನುವ ತಾತ್ವಿಕತೆಗೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಪರಂಪರೆ ಇದೆ. ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾಕ್ಕೆ ಬೌದ್ಧಿಕ ರೂಪಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯೂ ಇದೆ. ಸೈದ್ ಇದರಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆಯೆಂದು ಸೈದ್‌ನ ವಿಮರ್ಶಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ವಸಾಹತು ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಎಡಪಂಥೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳ ಒಕ್ಕೂಟದ ಪಂಥದಂತೆ ಕಂಡರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಪೌರಾತ್ಯವಾದಕ್ಕೆ ಅದರದ ಆದ ನೆಲೆಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಅದು ಪಶ್ಚಿಮದ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿರೋಧ ಸಿದ್ಧಾಂತವೊಂದನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಕೂಡಾ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ.

ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿಯೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ತೌಲನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ; ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ; ಸಿದ್ಧಾಂತ; ಪಶ್ಚಿಮದ ನಾಗರಿಕತೆ; ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಪರಂಪರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ.

ವಸಾಹತು ಕೈಗಾರಿಕೆ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಸಂಬಂಧವು ಬದಲಾದುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದರ ಮುಖಾಂತರ ಇಡಿಯ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಅದು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಈ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ತನಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡರೂ ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಸರಳ ದ್ವಂದ್ವವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಪ್ರಭುತ್ವವು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕೇಡು ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡರು. ಉತ್ಪಾದನಾಕ್ರಮದ ಪರಿವರ್ತನೆಯೇ ಕೇಡಿನ ಮೂಲಗ್ರಹಿಕೆಯ ಮಾತ್ರಕೆ ಅಲ್ಲ. ಶಿಶುನಾಳ 'ಶರೀಫರ ಗಿರಣಿಯ ವಿಸ್ತಾರವ ನೋಡು ಕವಿತೆಯು ವಸಾಹತು ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಕುರಿತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು

ಈ ಮೊದಲೇ ಅನೇಕ ವಿಮರ್ಶಕರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆ ತನಕವಿದ್ದ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮಾದರಿಗಳು ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಮಾದರಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿತು. ಈ ಮಾದರಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಹೆಚ್ಚಳ: ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಲಾಭಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವು.

ವಸಾಹತು ನೀತಿ–ನಿಯಮಗಳು

ಫುಕೋ 'ಸಂಕಥನ'ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಾನೆ. "ಯಾವುದೇ ದೇಶದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಾವಧಿಗೆ ಸಲ್ಲುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಕಥನಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು ಅಥವಾ ರೂಢಿಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇಂಥಾ ಸಂಕಥನ ಮತ್ತು ರೂಢಿಗಳೇ ಆಯಾ ಸಮಾಜದ ನಡಾವಳಿಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಈ ರೂಢಿ ನಡಾವಳಿಗಳನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಲು ಇರುವ ಏಜನ್ಸಿಗಳಂತೆ ಆಯಾ ಕಾಲದ ಕೆಲ ಜ್ಞಾನಶಿಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಶಿಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಆಯಾಕಾಲದ ಸಂಕಥನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಮತ್ತು ರೂಪಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಕಥನಗಳಾದರೆ ಸದಾ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಬಲ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸಲು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವಂತಹ ಶಕ್ತ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಕಥನಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಸಮಾಜವೊಂದು ದೊಡ್ಡವರ ಗೌಡಿಕೆಗಳ ಪ್ರಕಾರವೇ ಬದುಕುಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ 'ಗೋಲ ಬಂಧಿಖಾನೆ' ರೀತಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ." ಈ ಸಂಕಥನಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಹಮತವುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಕೆಲವು ಹೇಳಿಕೆಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಒಕ್ಕೂಟವೆಂದು ಫುಕೋ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚರ್ಚೆಗಳ ಮೂಲಕ ಫುಕೋನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದರೆ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಪರಸ್ಪರವಾದವುಗಳು. ಅವು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಓಂಬಾಲಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಜ್ಞಾನ (ಉದ್ಧೃತ–ಮೂಲ: ಶೆಲ್ಲಿವಾಲಿಯ, ಎಡ್ವರ್ಡ್‌ಸೈದ್, ಅನು: ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ. ಟಿ. ಬೇಗೂರು, ಪುಟ–೨೪, ೨೦೦೩) ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಗುಂಪು ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೆ ಬದಲಿಸಬಲ್ಲಂತಹ ಸಂಕಥನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಕಥನಗಳು ಆಳುವ ಮತ್ತು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನೋಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅದನ್ನೇ ನಂಬುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಅಧಿಕಾರ ಹಾಗೂ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧ್ಯ ಮತ್ತು ಅದು ನಿರಂತರವಾಗುವುದೂ ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯ. ಯುರೋಪ್ ತನ್ನ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಆಳಿಸಿಕೊಂಡ ದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇರುವಾಗ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾದ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನು ಹೇರಿತು. ವಸಾಹತು ತನ್ನ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ನೀತಿ – ನಿಯಮಗಳು ಭಾರತೀಯರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಕೀಯವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದಿಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ.

ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವದ ಶಿಕ್ಷಣ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲಘಟ್ಟವು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳ ಕಾಲಘಟ್ಟವೂ ಹೌದು. ಬ್ರಿಟೀಶರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಪರಿಕರಗಳು ಹಲವಾರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನವು ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಆಗಲೂ ಅಷ್ಟೆ – ಈಗಲೂ ಅಷ್ಟೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ಒಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟೀಶರು ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದ ಸ್ಥೂಲ ಚಿತ್ರ ಹೀಗಿದೆ:ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಸುಬುಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಏಕರೂಪದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ರೂಪವಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಯತರು, ಆಸಕ್ತಿಯಿದ್ದವರು ಗುರು ಕುಲ ಅಥವಾ ಐಗಳ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಐಗಳ ಮಠದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದ ವರ್ಣಮಾಲೆ ; ಗಣಿತ ; ವ್ಯಾಕರಣಗಳಿಗ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಸದ್ಯದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಐಗಳ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಲಿಯುವ ಅವಕಾಶವು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ; ದಲಿತರಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಆ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಇಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಕಲಿಕೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೆ ಬೇರೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ – ಉಚ್ಚವರ್ಣೀಯರಾದರೆ ಅವರು ದೇವರ ನಾಮ ಹಾಡಲು ಕಲಿತರೆ ಸಾಕು ಮತ್ತು ಮನೆ ಕೆಲಸಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಸರಿ. ಕೆಳ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಕೆಳ ವರ್ಗದ ಜನರಿಗೆ ಕಸುಬಿನ ಪರಿಣಿತಿಯನ್ನು ಕಲಿಸುವುದೇ ಶಿಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ನಿಯಮ ಸಂಹಿತೆಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಒಂದು ಊರಿಗೆ ಯಾವುದು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಕಲಿಸುವುದು ವಿದ್ಯೆ ಎಂದಾಗಿತ್ತು. ಊರಿನ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಾರದಿರುವ ವಿದ್ಯೆಯು ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರರ್ಥಕ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮ ಅದರಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರಲು ಎಷ್ಟು ಬೇಕು ಅಷ್ಟನ್ನು ಆಯಾ ಗ್ರಾಮದ 'ಕುಲಗಳು' ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯು ಬೇರೊಂದು ಕುಲಕ್ಕೆ

ವರ್ಗಾಂತರವಾಗುವ ಸಂಭವ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಉಚ್ಚವರ್ಣೀಯರು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಲವಿತ್ತು. ಕೆಳಜಾತಿಯ ಮತ್ತು ಕೆಳವರ್ಗದ ಜನರು ಈ ರೀತಿಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಬಲವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಕಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಬಹುತೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯುವನೇ ಗುರುವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಕುಟುಂಬದ ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ನಾಟಿ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಿದ್ಯೆ ಹೇಳಿಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವೇದ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವಾಗ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ಕೆಲವು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು (ಉದಾ: ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶದಲ್ಲಿ) ವಟುವಿಗೆ ಗುಟ್ಟಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಕಾರಣವಿಷ್ಟೆ; ವಸಾಹತುಪೂರ್ವದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬಹು ಆಯಾಮಗಳಿದ್ದವು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದವು. ಇದರ ಅರ್ಥವಿಷ್ಟೆ: ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅದರ ಅಗತ್ಯ ಎರಡೂ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಕಸುಬಿಗೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧವಿದೆ.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ – ದೇಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅನುಸಂಧಾನದ ಬಗೆಗೆ ಚಿಂತಿಸುವಾಗ ಸರಳ ಸಮೀಕರಣವಾಗುವ ಅಪಾಯವೊಂದು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿದೆ. ಈ ಸಮೀಕರಣದ ನಿಲುವಿನ ಪ್ರಕಾರ ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕ ಚಿಂತನಾಕ್ರಮದ ಮೇಲೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದು ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಸಮೀಕರಣದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಹೀಗೆ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡರೆ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿ ಸಮೀಕರಣದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸರಳ ಸಮೀಕರಣಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ಮಹತ್ವದ್ದೆಂದು ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆಂದರೆ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಅನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಭೂಗೋಲದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗಡೆಗೆ ತರುವಂತಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ರಾಜಕಾರಣ, ಮಾನಸಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇದನ್ನು ಒಂದು 'ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು' ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದು. ಇವುಗಳ ನಡುವೆ 'ಬಹುಮುಖಿ ಸಂವಾದ'ಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು

ರಾಜಕಾರಣದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ ದಿನದಿನದ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಪೂರ್ಣದೇಸಿ', 'ಪೂರ್ಣ ವಸಾಹತು' ಎಂದು ಕರೆಯುವುದು ತುಂಬಾ ತ್ರಾಸದ ಸಂಗತಿ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವಾಗಲೂ ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗದು. ಈಗಿನ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಕಾರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಗೆಗಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯೆಂದರೆ ಅದು ಮನುಷ್ಯನು ನಡೆಯುವ ಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಕ್ರಮದ ತನಕ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯರು

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ, ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಇದ್ದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಬದಲಾದವು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವ, ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಜನರಿಗಿದ್ದ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಾಳುಗೆಡಹಿದವು.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಕೇವಲ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂರಚನೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ನಿಂತು ಮಾತನಾಡುವುದಾದರೆ ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿರುವ ಈ ಬಹುರೂಪಿ ಸಂವಾದವು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಒಂದು ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ತಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಬಹುರೂಪಿ ಸಂವಾದ ಅಂತಿಮ ನೆಲೆಯಿರುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ. ನೆಹರೂರವರ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಆಕರ್ಶಕ ಉದ್ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. "ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆ" ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲ ಬಿಂಬವನ್ನು ಹೀಗೆ ಏಕ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸುವ ಪರಿಕ್ರಮ ಬಂದಿರುವುದು ತಕ್ಷಣದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ವೈಚಾರಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ನಿಂತು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ತನ್ನ ಸ್ಥಾನ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಬಹುಮುಖೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕೂಡಾ ನವೋದಯದ ಬರಹಗಾರರು ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು.

ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ

ಪುಕೋನ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು ಯುರೋಪಿನ ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅನಂತರದ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು. ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಮಾನದಂಡವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಪುಕೋ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ. ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಅವನು ಸಂಕಥನಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ವಿಚಾರವಾದ ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಹೊಸ ಪ್ರಭುತ್ವದ ರೂಪವನ್ನು ಅವನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಧುನಿಕಯುಗದ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡವು. ಆಧುನಿಕತೆಯ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಾಂಸ್ಥಿಕರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡವು. ಆರ್ಥಿಕನೀತಿಯನ್ನು ಅದು ಒಂದು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಿಷಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು (ಇದನ್ನು ಬಕ್ತಿನ್ ಕೂಡಾ ತನ್ನ ಡಯಾಜಿಕಲ್ ಇಮಾಜಿನೇಶನ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾನೆ) ಎರಡನೆಯದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಗೆಗೆ ಯುರೋಪ್ ತಳೆದ ನಿಲುವು. ಆಧುನಿಕ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿಲುವು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಯಿತು. ಸೈದನ ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಯುರೋಪ್ ಕೇಂದ್ರವು ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು.

ವಸ್ತು ನಿಷ್ಠ ವಿಜ್ಞಾನ

1813 ರ 'ಚಾರ್ಟರ್ ಆಕ್ಟ್' ನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ – ದೇಶೀಜನರನ್ನು ನಾಗರಿಕಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ 1774–1785 ರಲ್ಲಿಯೇ ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬಂತೆ ಮಾತಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದ. ಇದನ್ನೇ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವದ ದ್ವಂದ್ವ ಸಂಯೋಜನೆಯೆಂದು ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಸೈದ್ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ 'ವಸ್ತುನಿಷ್ಠಜ್ಞಾನ ' (Objective knowledge) ಎಂಬ ಪರಿಭಾಷೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡದ್ದು.

ವಾದ – ಪ್ರತಿವಾದ

ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತಂದ. ಅಪರಾಧಿಯಾಗಲೀ, ವಾದಿಎಯೇ ಆಗಲಿ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ವಾದಿ, ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಂತೆ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು ಕೂಡಾ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾಗಬಹುದಿತ್ತು.

ವಾಸ್ತವವಾದ

ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ, ದಿನನಿತ್ಯವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಸಂಗತಿಗಳೇ ಸಮಕಾಲೀನ ವಾಸ್ತವವಾಯಿತು. ಅದು ಆಗ ತಾನೇ ಉದಯವಾಗಿದ್ದ

ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಮನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಬೂರ್ಜ್ವಾವರ್ಗದ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೇ ವಾಸ್ತವವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. (**Raymond Williams**, 1961, **p.** 274) ಮತ್ತು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಯೂರೋಪಿನ ಕತೆಗಳನ್ನೆ ವಾಸ್ತವವಾದಿ ಪರಂಪರೆಯ ಕತೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು (ಅದೇ). ಕನ್ನಡದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸ್ತವವಾದಿ ಪರಂಪರೆಯ ಕತೆಯು ತುಂಬಾ ಭಿನ್ನವಾದುದು ಎಂದು ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವ ಅನಂತರ ಉದಯವಾದ ಗದ್ಯಮುಖಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶೈಲಿಯು ಈ ರೀತಿಯ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು. ಕಾರಂತರ ಬಹುತೇಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಪ್ರಮುಖ ವಸ್ತು ಒಂದು ವರ್ಗದ ಜೀವನ ಕ್ರಮದ ಪಲ್ಲಟವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು. ಹಾಗೂ ಬಹಿರ್ಮುಖವೆಂದು ಯಾವುದನ್ನು ನಾವು ಕರೆಯುತ್ತೇವೋ ಅದರ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು.

ವಿಕಾಸವಾದ

1870ರ ಅನಂತರ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಚಿಂತಕರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಚಿಂತಕರು ವಿಕಾಸವಾದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದರ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಈ ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಸಮಾಜ, ಪ್ರಭುತ್ವ, ಜನರ ಮನೋಭಾವ ಅವರ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಚರಿತ್ರೆಯೆಂದರೇನು ? ಶಿಲಾಯುಗವೆಂದರೇನು ? ಶಿಲಾಯುಗದ ಅನಂತರ ಏನಾಯಿತು ? ಈ ಪರಿಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಲಾಯುಗ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಯುಗ, ಯಂತ್ರನಾಗರಿಕತೆಯ ಯುಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪರಿಪಾಠ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ – ವಿಕಾಸವಾದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೂ ಹೀಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣದ ಬಳಕೆಯಿಂದ – ಕೃಷಿಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಕಬ್ಬಿಣ ಉಪಯೋಗವು – ಲೋಹದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ಎಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಚರ್ಚಿಸಿದರು. ಈ ವಿಕಾಸವು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮನುಷ್ಯ ದೇಹದ ಅಂಗಾಂಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾಯಿತು (ವಿವರಗಳಿಗೆ: **"Eversince Darwin" – Stephn J. Gold**) ಕೃತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ವಿಜ್ಞಾನ

ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ದೇಶಗಳು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಅದನ್ನೇ ಗಾಂಧಿಯಂತಹ ಚಿಂತಕರು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಕ್ರಮ, ಎರಡೂ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದವು. ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕೈದಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬುವ ಗಾಂಧಿ ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಕುವೆಂಪು ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿರೋಧಿಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಸಾಹತು ದೇಶದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಂವಾದಗಳು ತುಂಬಾ ಸಂಕೀರ್ಣ ರೂಪದವು. ಹಾಗೆಂದು ಈಗಲೂ ನಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮವು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲಿಕೆಯ ಮಾದರಿಯು ಕೂಡ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೊರತಾದುದಲ್ಲ. ಯಾವುದನ್ನು Colonial ಶಿಕ್ಷಣ ಸೂತ್ರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇವೋ ಅದುವೆ ಈಗ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಕ್ರಮಗಳಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದಿವೆ.

ವಿಜ್ಞಾನದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು

ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದೇ ಪದೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಪ್ರಗತಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಜ್ಞಾನದಂತಹ ಪರಿಭಾಷೆಗಳ ಹಳೆಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದ ಲೇಖಕರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ; ಪ್ರಗತಿಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಗೆಗಿರುವ ಕುತೂಹಲ ಭಾರತೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಕುರಿತಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರದು ಕೊಂಚ ಕಟುವಾದ ನಿಲುವು ಹೌದು. ಹಾಗೆಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಯಾವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೋ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರವಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಅನೇಕ ಲೇಖಕರು ಸನಾತನತೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡವರು. ವಿಜ್ಞಾನವು ಒಣ – ಶುಷ್ಕ ಬರಹಗಳಾಗದಂತೆ ಕನ್ನಡದ ಅನೇಕ ಲೇಖಕರು ಎಚ್ಚರವಹಿಸಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹಣದ ಕೊರತೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಕೃಶವಾಗಿ ಅವನತಿ ಹೊಂದಿದ್ದಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಬ್ರಿಟೀಷರು ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುದುದೇ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಿತು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಸಂಸತ್ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ

ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಬೋರ್ಡ್ ಆಫ್ ಕಂಟ್ರೋಲಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾದ ಸರ್ ಚಾರ್ಲಸ್‌ವುಡ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪದ್ಧತಿಯ ಪುನರ್ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿದನು. ಇವನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಯೋಜನೆಯು 1854ರ ವುಡ್ ವರದಿಯೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. ಈ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಸರ್ಕಾರದ ಮೊದಲ ಗಮನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾದ ವಿಷಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ವರದಿಯು ಹಲವಾರು ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ವಿಷಯವಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿತು. ವುಡ್ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಶೃಂಗಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಿರಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಂಡಳಿಗಳಾಗಿರಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತೇ ವಿನಃ ಬೋಧಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿರಬಾರದು ; ಕಾಲೇಜುಗಳು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಸಹ ಸಂಯೋಜನೆ ಹೊಂದಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಇಂಟರ್‌ಮೀಡಿಯಟ್ ಮತ್ತು ಡಿಗ್ರಿ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದ್ದಿತು. 1857ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದು, ಅದೇ ವರ್ಷ ಕಲ್ಕತ್ತ, ಬೊಂಬಾಯಿ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು.

ವಿದ್ರೋಹದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು

'ವಿದ್ರೋಹ' ಎನ್ನುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಯ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅಂದರೆ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಮೂಲದಿಂದ ಹೊರಡಬಹುದಾದ ವಿದ್ರೋಹದ ನೆಲೆಗಟ್ಟು ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಮುಖ್ಯ ಚರ್ಚೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮುಖಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ವೈಚಾರಿಕ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಭುತ್ವದ ನೇರ ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ವಿನಿಮಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು

ಉದಾ : ಹಣದ ವಿನಿಮಯ ಮೌಲ್ಯ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪಲ್ಲಟಗಳನ್ನು ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಓದು

ಪೌರಾತ್ಯವಾದಕ್ಕೆ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಓದು ಎನ್ನುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಮೂಲವನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ

ಸನ್ನಿವೇಶ, ಅವುಗಳು ಪ್ರತಿನಿದಿಸುವ ರೂಪಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿಶಿಷ್ಟ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿದ್ಯಾ ಕ್ರಮಗಳ ಒಂದು ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ಬದುಕನ್ನು ನಾವು ಅರಿಯುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆದ ಬದಲಾವಣೆ. ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನೋಡುವ, ವರ್ಗೀಕರಿಸುವ, ತಿಳಿಯುವ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಬದಲಾದವು. ಪಶ್ಚಿಮದ ಸ್ವಯಂ ತಂತ್ರವಾದಿ (Liberal), ತರ್ಕ ಪಾರಮ್ಯವಾದಿ (Rational), ಮಾನವತಾವಾದಿ (Humanist), ಚಿಂತನಾಕ್ರಮವನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಡಳಿತ ಶಾಹಿಯ ಪರಿಕ್ರಮಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟ.

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮದಿಂದ ಮೂರು ಸಂಗತಿಗಳು ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಗೈರು ಹಾಜರಿಯಾದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ : ದೇಶೀಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯು ಬದಲಾಯಿತು. ಕಾನೂನು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮಾನವೀಯ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಗೌರವವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ರಾಜ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧವು 'ಜಡ' ಮತ್ತು 'ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ' ಪದ್ಧತಿಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸುವ ಧಾಟಿಯದಲ್ಲ. ರಾಜನು ಪ್ರಜೆಗಳ ಪಾಲಕ. ಅದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾದರಿಯಿದೆ. ಮನುಷ್ಯರ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆವುದು ಒಂದು ಬಗೆಯದಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಿವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರಾಜರಿಗೂ ಇತ್ತು. ಯುರೋಪ್ ಮೂಲ ಆಧುನಿಕ ಆಢಳಿತ ಕ್ರಮವು ಇವುಗಳನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಅದರ 'ನಿಯಂತ್ರಣ'ದ ಕ್ರಮವು ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಜನ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ದೇಶೀಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯ ಒಳಗೆ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು. ಹೊಸ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆಧುನಿಕತೆ, ಪ್ರಭುತ್ವ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ, ಕಂದಾಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಹೊಸ ಪರಿಭಾಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಂದವು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಕೃಷಿ ಮುಂತಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯಾದ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಜ್ಞಾನ ರೂಪಗಳ ಮುಖೇನ ತಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಯುನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಎದುರಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಭಾಷಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಬದಲಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಕೂಡಾ ಬದಲಾಯಿತು. ಉದಾಹರಣೆ: ಕೃಷಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಕ್ರಮವೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಹುತೇಕ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳು ಕೃಷಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ

ವಿವರಿಸಿದರು. 'ಕರಕುಶಲಕಲೆ'ಯು ಬ್ರಿಟೀಶರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಗಾಂಧಿಯವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ : 'ಅಧಿಕಾರ, ಅದರ ಎಲ್ಲ ರೂಪಗಳಲ್ಲೂ ವಿಚಾರರಹಿತವಾದದ್ದು, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಗಾಡಿಯನ್ನೆಳೆಯುವ ಕುದುರೆಯಂತೆ ಅದು' (ಮಹಾತ್ಮ, ಸಂಪುಟ-೧, ೧೯೭೪, ಪು. ೩೯೪). ಗಾಂಧಿಯವರು ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವವನು ಬ್ರಿಟಿಷರಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆ, ಅದರ ರೈಲು, ಟೆಲಿಗ್ರಾಫಿ, ಟೆಲಿಪೋನು ಮುಂತಾದವುದರ ಜಯಭೇರಿಗಳೆನಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ (ಅದೇ, ಪು. ೧೬೫-೧೬೭). ಇದರ ಮೂಲಕ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವ ಒಂದಂಶವಿದೆ. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಶಾಹಿಯು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಏಕಮುಖ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬಹುಮುಖವಿದೆ. ಗಾಂಧಿಯವರು ಈ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಬ್ರಿಟೀಶರು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ಮಾನವತಾವಾದ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ ನಡುವೆ ಉದಾರವಾದಿ, ಮಾನವತಾವಾದವೂ ಸಹ ರೂಪ ತಳೆಯಿತು. ವಿಶ್ವಮಾನವ : ವಿಶ್ವ ಭ್ರಾತೃತ್ವ, ವಿಶ್ವ ಕಲ್ಪನೆ ಮೊದಲಾದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇದುವೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಮಾನವತಾವಾದದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೆಡೆಗೆ ಜಿಗಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಸರಳ ಮತ್ತು ಸುಲಭವಾದ ಉಪಾಯ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ನಲುಗುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಇದು ತಲೆಕೆಡಿಸದಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕುತೂಹಲ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿ ಈ ತರಹದ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಬಾರದಿರುವುದು. ಈ ರೀತಿಯ ಮಾನವತಾವಾದದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದು. ಅಲ್ತೂ ಸರ್ ಹೇಳುವಂತೆ "ಬೂರ್ಜ್ವಾ ಮಾನವತಾವಾದ ಎಲ್ಲಾ ಥಿಯರಿಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ".

ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯ

ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಕವಿಗಳು ಚರಿತ್ರೆಯ ಚಕ್ರದಿಂದ ದೂರ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಮಾತೆ, ಭಾರತ ಮಾತೆ ಮೊದಲಾದವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಆದೆ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯ ನವೋದಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ "ಆಗು ನೀ ಅನಿಕೇತನ" ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ.

ವಿಷಯನಿಷ್ಠ ಆಯ್ಕೆ

ಈ ಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಒಳಬಂಧದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಿತು. ಭಕ್ತಿನ್‌ನ ಪ್ರಕಾರ, 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುಣಸ್ವಭಾವ' ಅನ್ನುವುದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಜನಾಂಗದ ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಇದು ವಿಷಯನಿಷ್ಠ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. (Martin Shaw (Ed) ೧೯೮೫, ಪುಟ ೧೨೮). ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಿರುವ ಗುಣಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.

ವಿಷಯನಿಷ್ಠ ಅಧಿಕಾರ

ಒಬ್ಬನ ಬದಲಿಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ "ಅಧಿಕಾರ" (**detacto**) ಅನ್ನುವುದು ಬೇರೆ ಅರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕಾಯಿದೆ ಪ್ರಕಾರ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುವುದೆಂದರೆ ಅದರ ಸ್ವರೂಪವು ಬೇರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಫುಕೋ ಅಧಿಕಾರದ ಕುರಿತು ಪುನರ್ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ಯಜಮಾನಿಕೆ (ಪ್ರಭುತ್ವ) ಎನ್ನುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಅದು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಲ್ಲ ; ವಿಷಯನಿಷ್ಟ. ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ರಾಣಿಯ ಬದಲಿಗೆ ಬಂದ ವೈಸ್‌ರಾಯ್‌ಗಳು; ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳ ಆಢಳಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ವೆಸ್ಟೆಡ್ ಇಂಟ್ರೆಸ್ಟ್

ನೆಹರೂರವರ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜಾತ್ಯತೀತ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ, ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿರೋಧಗಳ ಚಿಂತನೆಗಳು ಕಲಬೆರಕೆಯಾಗಿವೆ (ಪಾರ್ಥಚಟರ್ಜಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ). ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೂಲಭೂತವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮವು ಮೂಲತಃ ವೆಸ್ಟೆಡ್ ಇಂಟ್ರೆಸ್ಟ್ ಎಂದು ನೆಹರೂ ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘವು ಮೂಲತಃ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ನೆಹರೂರವರು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯಾಗದೆ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೆಹರೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನೆಹರೂ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯಾಗದೆ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರವಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಕೋಮುವಾದದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪುನರುತ್ಥಾನವಾದಿ ಅನ್ವಯಗಳ ಮೂಲಕ ಬಗೆಹರಿಸಬಹುದು ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ನೆಹರೂ

ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಜನರು ಅವರವರ ದಿನಂದಿನದ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರ ಕೈಗಾರೀಕರಣದ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ಕೂಡಾ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆ ಮಾತ್ರ.

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚಿಂತನೆಯು ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೆಹರೂರವರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಕೈಗಾರೀಕರಣ ಆಧುನಿಕತೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತದ ಪರಿಣಾಮಗಳು.

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು

ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲ ಜೀವಾಳವು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪರವಾಗಿದ್ದರೂ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಗೌರಿ ವಿಶ್ವನಾಥನ್ ಈ ರೀತಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವೈಸರಾಯ್‌ಗಳು

ಹಾಗೆಯೇ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ವೈಸರಾಯ್‌ಗಳು ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಭಾವ; ಅವರು ಇಂಗ್ಲೆಂಡನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯು ಕೂಡಾ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಾದರಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಪಶ್ಚಿಮವೆಂದರೆ ಅದು ಕಲ್ಪಿತ ಕುಲಸಮುದಾಯವೂ ಅಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತ ಜನರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದು–ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಮಾತ್ರ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಬ್ಬವ್ಯಕ್ತಿ; ಅವನ ಕುಟುಂಬ; ಅವನಜಾತಿ; ಅವನು ವಾಸಿಸುವ ಗ್ರಾಮ ಇವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು 'ಅವರಿಗೆ' ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ; ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ ಸುಲಭ ರೀತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುವ ಮಾದರಿಯದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಇದು ಸುಲಭ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ, ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಎಂದರೆ ರಾಜಪ್ರತಿನಿಧಿ.

ವೈಸರಾಯ್ ಮತ್ತು ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್

ಪಾರ್ಸೀಸ್ಥಾನದ ಎಲ್ಲೆಯಿಂದ ಸಯಾಂ ದೇಶದ ಎಲ್ಲಯರವರೆಗೂ ಮತ್ತು ಸೇತುವಿಂದ ಹಿಮಾಚಲದ ವರೆಗೂ ಇರುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದಾತನು ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಮತ್ತು ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಮುಘಲ್ ಬಾದಷಾಹಿಯ ತರುವಾಯ ಈತನೇ ಮುಯೂರ ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತಿಯೆಂಬ ಮಾತು ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ತಪ್ಪಾದರೂ ಒಂದು ನಿಜಾಂಶವನ್ನು ಸೂಚಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಎನಿಸಿದಾತನು ಭರತ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಮ್ರಾಟನಾದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ದೊರೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ ; ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಜ್ಯದ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಎಂಬುವುಗಳ ನಿಯೋಗಿಯೂ ಆಗಿ ಸಂಯುಕ್ತ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಎಂದರೆ ಗವರ್ನರುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಅಗ್ರ ಗಣ್ಯನೂ ಎನಿಸಿದಾತನು ಆತನೇ.

ವ್ಯಕ್ತಿ ಅನನ್ಯತೆ

ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಹೊಸದೊಂದು ಅನನ್ಯತೆಯಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಢಳಿತ ನೀತಿಯು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅನನ್ಯತೆಯು ಬೇರೆಯಾದವು. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿದ ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ಯಾವಂತರು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಅವರು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಹೊಸದೊಂದು ಸ್ಥಾನಮಾನದಿಂದ ಬೇರೆಯಾಯಿತು. ಮಿಶನರಿ ಸ್ಕೂಲ್‌ಗಳು, ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ, ಆಢಳಿತ ಕ್ರಮ ವಿದ್ಯಾವಂತರನ್ನು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿದರೆ, ಅದರಿಂದ ದೂರವುಳಿದ ಜನರು ಬೇರೆ ರೀತಿಯು ಜೀವನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬದುಕತೊಡಗಿದರು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುವಂಥ ವೈರುಧ್ಯಗಳು ಇದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು.

ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಾಸ

ನವೋದಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಪರಿಭಾಷೆಯೆಂದರೆ 'ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಾಸ' ಇದನ್ನೂ ಮಾಸ್ತಿ, ಡಿ.ವಿ.ಜಿ., ಕುವೆಂಪು ಮುಂತಾದವರು ಪದೇ ಪದೇ ಬಳಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಾಸದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಏಕಾಂತವಾದಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಆಲ್ತೂ ಸರ್ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಕಾಸ ಅನ್ನುವುದು ಸಮಾಜವಾದಿ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ತಾತ್ವಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವತಾವಾದವು ರೂಪು ತಳೆಯಿತು. ಇದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮಾನತೆ ಮೊದಲಾದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಚಲಾವಣೆಗೆ ತಂದಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದ ಮಾನವತಾವಾದವು ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕವಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿತು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಸಹಕಾರ ತತ್ವ

ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಹಿಷ್ಕಾರ, ಅಸಹಕಾರ, ಕಂದಾಯದ ವಿರೋಧ, ಇವೆಲ್ಲಾ ಮೂಲತಃ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವಂಥದ್ದು. 1920ರಲ್ಲಿ ಬಹಿಷ್ಕಾರ

ಮತ್ತು ಅಸಹಕಾರ ತತ್ವವು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅನ್ವಯುವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದರು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬಹಿಷ್ಕಾರವೆನ್ನುವುದು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಇತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಗಾಂಧಿಯವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ತಲೆ ಬೋಳಿಸುವುದು, ಊರಿನಿಂದ ಆಚೆಗೆ ಇರುವಂತೆ ಹೇಳುವುದು, ದಂಡ ಕಟ್ಟುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಹಿಷ್ಕಾರಕರದ ರೂಪವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಕಂದಾಯವು ಭಾರತೀಯ ರೈತರನ್ನು ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸಿತಷ್ಟೆ. ಇದರಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರಿಣಾಮಗಳಾದವು. ಇದರಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾದ ಅರಿವು ಕೂಡಾ ಮುಖ್ಯ.

ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮೂಹ

ಭಾರತೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಬಿರುಕುಗಳು ಕೂಡಾ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾದರಿಯವು. ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ನಡುವೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ದ್ವಂದ್ವಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು, ಪ್ರಭುತ್ವವು ರೂಪಿಸಿದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಧಿಕಾರದ ಮಾದರಿಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ಹೀಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ವಚಿಸಿತು. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಹೊಸನಾಗರಿಕ ಜನರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು.

ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಆಯ್ಕೆ

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ರಾಜಕೀಯ ನೀತಿಯು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿಯೆಂಬಂತೆ ರೂಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಹಣದ ಚಲಾವಣೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ರಾಣಿಯ ಮೊಹರುಗಳುಳ್ಳ ನಾಣ್ಯಗಳು ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬಂದವು. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿಯು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮರೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಕಾರಂತರ 'ಕುಡಿಯರ ಕೂಸು' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ವಸಾಹತು ಆಢಳಿತ ತನ್ನ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸಿತು. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ ಕಾರ್ಯ, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಬೇರೆಯಾದವು. ಕಲೆಕ್ಟರುಗಳು, ಅಮಲ್ದಾರರು, ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಡಾಕ್ಟರರುಗಳು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ವಿವ್ಯಕ್ತಿಹಿಯಾಗಿ ಮುಖ್ಯರಾದರು. ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಯಂ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಬೇರೆಯಾದವು.

ವ್ಯಕ್ತಿವಾದ

ಕನ್ನಡದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಸತ್ಯವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿದ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಮಾದರಿ. ಭಾರತದ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಚಲನೆಯುಂಟಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಾವು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಬೆಳೆದ ನಗರ– ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ನೌಕರಿ: ಶಿಕ್ಷಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬದಲಾವಣೆಯುಂತಾಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ಒಂದು ಮಾದರಿಯ "ವ್ಯಕ್ತಿವಾದ"ವು ಬೆಳೆದುಬಂದುದು.

ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಶೇಷ

ಹಳೆಯ ಜಮೀನುದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಬದಲಾವಣೆ ಹಾಗೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪರಿಚಯದ ನಡುವೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನವು ಲಭಿಸಿತು. ಬ್ರಿಟೀಷರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಬೃಹತ್ ಉದ್ದಿಮೆ; ರೈಲ್ವೇ; ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ; ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದವು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತಷ್ಟೇ; ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಏನಾಗಬೇಕು? ಮತ್ತು ಅವರ ಮುಂದಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಂದಿರಬೇಕಾದ ಆದರ್ಶಗಳ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯೇನು? ಎಂಬುದನ್ನೇ ಕೆಲ ಲೇಖಕರು ಶೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನವು ಪಶ್ಚಿಮದ ವೈಚಾರಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯ ತಳಹದಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿತು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಗೃಹೀತ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು. ಮನುಷ್ಯನ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮದಿಂದ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜಧಾನಿಯ ಅಂಶಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಆಲೋಚನೆಯ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ಗ್ರಾಮಾಶಿ ಮೂರು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಪೇಕ್ಷೆ (**Independent human will**) ಎರಡನೆಯದು, ಹಳೆಯ ಸರಕಾರದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಅಪೇಕ್ಷೆ, ಮೂರನೆಯದು ಕೃಷಿಕೇಂದ್ರಿತ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮದಿಂದ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಮಾದರಿ (**Partho Chatterjee**) ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಾವು

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಆದರ್ಶವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಸರಕಾರ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿತು. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಆಸೆಯು ಪ್ರಬಲವಾಯಿತು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಬಂದ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮವು ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿತು.

ವುಡ್ ವರದಿ

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹಣದ ಕೊರತೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಕೃಶವಾಗಿ ಅವನತಿ ಹೊಂದಿದ್ದಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಬ್ರಿಟೀಷರು ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುದುದೇ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಿತು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಸಂಸತ್ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಬೋರ್ಡ್ ಆಫ್ ಕಂಟ್ರೋಲಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾದ ಸರ್ ಚಾರ್ಲಸ್‌ವುಡ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪದ್ಧತಿಯ ಪುನರ್ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿದನು. ಇವನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಯೋಜನೆಯು 1854ರ ವುಡ್ ವರದಿಯೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. ಈ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಸರ್ಕಾರದ ಮೊದಲ ಗಮನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾದ ವಿಷಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ವರದಿಯು ಹಲವಾರು ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ವಿಷಯವಾವುದೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿತು. ವುಡ್ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಶೃಂಗಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಿರಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಂಡಳಿಗಳಾಗಿರಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತೇ ವಿನಃ ಬೋಧಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾಗಿರಬಾರದು ; ಕಾಲೇಜುಗಳು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಸಹ ಸಂಯೋಜನೆ ಹೊಂದಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಇಂಟರ್‌ಮೀಡಿಯಟ್ ಮತ್ತು ಡಿಗ್ರಿ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದ್ದಿತು. 1857ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದು, ಅದೇ ವರ್ಷ ಕಲ್ಕತ್ತ, ಬೊಂಬಾಯಿ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು.

ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಾದಿ, ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳನ್ನು ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾದ, ಪ್ರತಿವಾದ ಮತ್ತು ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಇದರಿಂದ ಪಾರದರ್ಶಕ ಗುಣವು ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನಡಾವಳಿಗಳು

ಸರಳವಾಗಿರಬೇಕು. ಸ್ವಯಂಪೂರ್ಣ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರು ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವಂತಿರಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ವೇತನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ಮಿಲ್ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದನ್ನು ರಾಜಾರಾಂ ಮೋಹನ ರಾಯ್ ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಮಿಲ್‌ನ ಆಳಿತ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾನೂನುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಂಡವು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳು ಕಾನೂನಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ಬಂದವು. ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳು ದಾಖಲೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡವು. ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಕರಣದಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲಗಳಾದವು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅನೇಕ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು ಬದಲಾದವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಜಮೀನಿನ ಹಕ್ಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಬಾಯಿ ಮಾತುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ತಗ್ಗಿದವು. ಲಿಖಿತ ಒಪ್ಪಂದಗಳು ಬಂದವು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಬಾಯಿ ಮಾತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಚನ ಬದ್ಧತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಈಗಲೂ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಬಾಯಿಮಾತಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿರೀಕರು, ಗುರಿಕಾರರು, ವರನ ತಂದೆ–ತಾಯಿ, ವಧುವಿನ ತಂದೆ–ತಾಯಿಯರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ವೀಳ್ಯೆದೆಲೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅದು ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಣೆ ಮಾತುಗಳು ಕೂಡಾ ವಚನ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಅದು ನ್ಯಾಯದ ಒಂದು ವಿಧಾನ. ಇದು ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿವೆ. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಕೈಭಾಷೆ ನೀಡುವುದು, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಮಾತು ಹೇಳುವುದು ಮುಂತಾದ ಪರಿಕ್ರಮಗಳು ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ವ್ಯಾಪಾರ ತೆರಿಗೆ

ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಅಂಥಾ ಮನುಷ್ಯನ ವಾಸಸ್ಥಾನದಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಅವನು ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸುವ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಾಗಲಿ ವಸೂಲ್ಮಾಡತಕ್ಕುದು ; ಅಥವಾ ಅಂತಾ ಮನುಷ್ಯನ ವಾಸಸ್ಥಳವು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಅವನು ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೋ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅವನಿಂದ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ವಸೂಲ್ಮಾಡತಕ್ಕುದು.

ಶಾಲೆ

"ಹೌದೇನು ಐಗಳೆ ಹಾಗೂ ಉಂಟೆ ? ಈ ನಮ್ಮ ಮಾಣಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದದ್ದಾದರೆ ವೈದಿಕರ ಮಕ್ಕಳೂ ಗಾಣಿಗರು ಒಂದೇ ಪಂಕ್ತಿಯೇ" ಸರಕಾರಿ ಲೆಕ್ಕವೇ ಹಾಗೆ. ನನ್ನ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಾನು

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ಹುಳುವನ್ನು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಕಾರಂತರ ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಾತಿದು. ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯವರು ಒಂದೇ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೂರುವುದು ಮೇಲು ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಅಸಹನೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಮೇಲಿನ ಸಾಲು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ

ಕಾರಂತರ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವ್ಯಾಕರಣ ಕಲಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ (ಬಿ. ಮಾಲಿನಿಮಲ್ಯ, (ಸಂ.), 1994, ಪು. 177). ಕಾರಂತರು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ : ಕ್ಯಾಥೊಲಿಕ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧವು ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ಮುಗಿಯುವುದು (ಪು. 96). ಕಾರಂತರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಾಠಗಳು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ : "ಸಂಜೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಬೋಧನೆಗಳು ನಡೆದರೆ ಬೆಳಗಿನ ಸಮಯ ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಹಳ್ಳಿಯುಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಎಷ್ಟೋ ಜೀವನೋಪಾಯದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿವೆ. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವಾಗ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನಿಗೆ ಅಂಥದೊಂದೊಂದು ಶಿಕ್ಷಣವು ದೊರೆಯಬೇಕು" (ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಾಠಗಳು, 1932).

ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ : ಆಗ ತಾನೆ ಭರತ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೇರು ಬಿಡಲು ತೊಡಗಿದ್ದ ಕಾಲ. ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕ್ರಮಗೊಳಿಸಿದ್ದ ಆಳರಸರು ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ನಮ್ಮವರನ್ನೆ ದುಡಿವಾಳುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವೂ, ಅನುರೂಪವೂ ಆದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯ ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದು (ನೆನಪಿನ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ, 2005, ಪು. 27). ವಸಾಹತುವಾದದ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿವೆ :

1. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಭಾವ.
2. ಕನ್ನಡವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ ರೂಪಿಸುವ ಕ್ರಮ.
3. ದೇಶೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಪುನರ್‌ರೂಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯ.
4. ಇವುಗಳಿಂದ ಹೊಸದೊಂದು ಪರಂಪರೆಯು ರೂಪುಗೊಂಡಿತು.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡಪಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ, ಚರಿತ್ರೆ (ಎಂ.ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ) ಅನುವಾದ (ಎಸ್.ಪಿ. ಪರಮೇಶ್ವ ಭಟ್ಟ) ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಇವುಗಳು ಬೆಳೆದವು.

5. ಕವಿ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ, ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

6. ಸ್ವದೇಶಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತಗೊಂಡರೂ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ವೈರುದ್ಧ್ಯಗಳಿದ್ದವು.

7. ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮಿಶನರಿಗಳು ಸಿವಿಕ ಸೊಸೈಟಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿದರೆ ದೇಶೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯು ಪರಂಪರಾಗತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ – ಇವೆರಡರ ನಡುವೆ ತನ್ನದೊಂದು ಚಹರೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಶಾಸನ ಮಿತಿ

ಲಾರ್ಡ್ ನಾರ್ತ್ ಬ್ರೂಕ್ (1872–76) ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನೇ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ನೀತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದರೆ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳು ಶಾಂತ ರೀತಿಯಿಂದ ಮುಂದುವರೆಯಲಿ. ದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ದೊರಕಲಿ. 1873ರಲ್ಲಿ ಅವನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ, "ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಅನಾವಶ್ಯಕ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸುವುದು ತನ್ನ ಗುರಿ" ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದನು.

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಅದರ ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ತಾತ್ವಿಕ ರಚನೆ, ವಸಾಹತುವಾದ ಪ್ರಭುತ್ವವಾದ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಪೌರಾತ್ಯವಾದದ ನಂಬಿಕೆ.

ಪೌರಾತ್ಯವಾದವು ಬರಿಯ ರಾಜಕೀಯ ವಿಷಯವಲ್ಲ ಎಂದು ಸೈದ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪಶ್ಚಿಮದ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ, ಸಾಂಸ್ಥಿಕರಣದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಚರ್ಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿದೆ. ವಸಾಹತು ಪ್ರಭಾವವು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ವಸಾಹತು ಶಾಹಿಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅನೇಕ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸೈದನ ವಿಚಾರಧಾರೆಯ ಕುರಿತು ಬರೆಯುತ್ತಾ ಏಜಾಜ್ ಅಹಮದ್ ಹೇಳುವ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಸೈದ್ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉದಾರವಾದಿಯಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಉದಾರತೆಗೆ ಇರುವ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಿವೆ. ಅವನ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿದೆ. ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣವಿದೆ. ಸಹಯೋಗದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಾತುರ್ಯವಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸೈದನ ಬರಹಗಳು ಆದರ್ಶೀಕರಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಸೈದ್ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ: "ಪೌರಾತ್ಯವಾದವನ್ನು ನಾವು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮಗಳು ಶಿಸ್ತು ಬದ್ಧವಾಗಲಾರದು" ಅವನ ವಾದವನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಂಡಿಸಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವೊಂದಿದೆ. ಯುರೋಪ್ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸಿದ ರೀತಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಅನಂತರ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಬೇರೆ.

ಅ. ಪ್ರಮೇಯ – ಊಹೆ

ಆ. ಪ್ರಯೋಗ – ಪರೀಕ್ಷೆ

ಇ. ಫಲಿತ – ಫಲಿತಾಂಶ

ಫಲಿತಾಂಶವು ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ–ಪ್ರಮೇಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಗಳು. ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಅನಂತರ ಇದನ್ನು ಅನೇಕ ವಿಷಯುಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಲಾಯಿತು. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ; ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ; ಗುಣವರ್ತನೆಯುಶಾಸ್ತ್ರ; ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ; ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ–ಗಳೆಂಬ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರ ಬಂದಿರುವುದು ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಿಂದ. "ನಾವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಮಾತಾಡುವುದಾದರೆ" "ನಾವು ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಮಾತಾಡುವುದಾದರೆ" ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ. ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಿಸಿದ "ಶಾಸ್ತ್ರ"ಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿ: ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ; ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ; ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬುದು ಬಂದಿದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೆ ಅದು ನಿರ್ಣೀತಗೊಂಡಿರುವುದು ಪ್ರಮೇಯ, ಪ್ರಯೋಗ ಮತ್ತು ನಿಲುವು. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು–ಕುಟುಂಬವೆಂದರೆ ಏನು? ಅದು ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ಉತ್ತರ: ಕುಟುಂಬವು ಸಮಾಜ ಅತ್ಯಂತ ಸಣ್ಣಸಂಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಘಟಕ. ಕುಟುಂಬವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಗಂಡ–ಹೆಂಡತಿ–ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದರೆ ಕುಟುಂಬವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಾಯಿತು? ಕುಟುಂಬವೆನ್ನುವುದರ

ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರಮೇಯ ಅನಂತರ ನಿಲುವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಿಸಿತು. ಸೈದ್ ಇಂಥದ್ದನೆಲ್ಲ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿತು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನೇ ಭಾರತೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ; ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತಕಾರರು ಅನಂತರ ಇದನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿರೋಧವೊಡ್ಡಿದ ಸೈದ್ ಕೂಡಾ ಒಂದು ಅತಿರೇಕದ ನಿಲುವಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪುತ್ತಾನೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸೈದ್ ಮಾರ್ಕ್ಸವಾದದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅದು ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಒಳಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮಾರ್ಕ್ಸವಾದ ಕೂಡಾ ಪಶ್ಚಿಮದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಭಾಗವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಮಾರ್ಕ್ಸವಾದದ ಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳು ಸಮಾಜವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೂಡಾ ಸೈದ್ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸೈದ್‌ನ ವಿಚಾರಗಳು ಫುಕೋನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದುದು ಆದರೆ ಮಾರ್ಕ್ಸವಾದದ ಕಡೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಪಶ್ಚಿಮದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ: ಅದನ್ನೇ ಅನ್ವಯಿಸುವಾಗ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಮಾರ್ಕ್ಸವಾದವನ್ನು ಕಟುಟೀಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಫುಕೋನಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಗ್ರೀಕ್ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಂದು ಅದನ್ನು ಪೂರ್ವ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು?

ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಮತ್ತು ಉಲೇಮಗಳು

ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ, ಕಾನೂನು, ಮದುವೆಯ ಕುರಿತಂತೆ ಒಂದು ಸಮತಲವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದವು. ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್ 1772ರಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಕುರಿತು ತನ್ನ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದ. ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಮದುವೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ, ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ಅಥವಾ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಭಾರತೀಯರ ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳ ಮೇಲೆ ಆಢಳಿತವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಹಿಂದೂಗಳ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂರ ಮೇಲೆ ಇವು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿವೆ. ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ 'ಶಾಸ್ತ್ರಿ' (**Shaster**) ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂರಲ್ಲಿ ಉಲೇಮಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಿಲುವು

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ : (**1840**ರಲ್ಲಿ) (ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ **1993**, ಸಂ. **2**, ಭಾಗ–**2**).

1813 ರಿಂದ 1854ರ ವರೆಗೆ ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು 1815ರಲ್ಲಿ ಬಾಂಬೆ ಎಜುಕೇಷನ್ ಸೊಸೈಟಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದಾಗಲೇ ಎನ್ನಬೇಕು. ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯು ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸೂರತ್ ಮತ್ತು ಠಾಣಾಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ದೇಶೀಯ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿಯೆ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಸುಮಾರು 250 ಮಂದಿ ಹುಡುಗರು ಈ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇಶೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಅದೇ ವರ್ಷ ಆಗಸ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗಳ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಶಾಲೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ನೇಮಿಸಿತು.

1. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಯತ್ನದ ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಡವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿಯೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾದ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ್ದು ಎನ್ನುವುದು ಬೇಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. 1822ರಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಿತಿಯು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನಿಗಮ ಆಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು 'ಬಾಂಬೆ ನೇಟಿವ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಬುಕ್ ಅಂಡ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಸೊಸೈಟಿ' ಎನ್ನುವ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. 1827ರಲ್ಲಿ ಈ ಹೆಸರು 'ಬಾಂಬೆ ನೇಟಿವ್ ಎಜುಕೇಷನ್ ಸೊಸೈಟಿ' ಎಂದು ಬದಲಾಯಿತು. ಈ ಸೊಸೈಟಿಯ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ದಿ ಆನರಬಲ್ ಮೌಂಟ್ ಸ್ಟೂವರ್ಟ್ ಎಲ್ಫಿನ್ಸ್ಟನ್. ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೂ ಮತ್ತು ಮುಂಬಯಿ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಕ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಮಂದಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು, ಹನ್ನೆರಡು ಮಂದಿ ಭಾರತೀಯರು ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದು ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಜಾರ್ಜ್ ಜರ್ವಿಸ್, ಆರ್.ಇ. ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಸದಾಶಿವ ಕಾಶೀನಾಥ ಛತ್ರೆ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಸೊಸೈಟಿಯು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ತಿಂಗಳಿಗೆ 600 ರೂಪಾಯಿ ಅನುದಾನ ಪಡೆದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. 1825ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಮುಂಬಯಿ ಸರ್ಕಾರವು ತನ್ನ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಅವನ್ನು ಕಲೆಕ್ಟರರ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದಿತು. ಈ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಲು 1840ರಲ್ಲಿ ಆರು ಸದಸ್ಯರ ಬೋರ್ಡ್ ಆಫ್ ಎಜುಕೇಷನ್ ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಸರ್ಕಾರವು ಮೂವರು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಮತ್ತು ನೇಟಿವ್ ಎಜುಕೇಷನ್ ಸೊಸೈಟಿಯು ಮೂವರು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನೇಮಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. 1855ರಲ್ಲಿ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಷನ್ ಅವರ ನೇಮಕವಾಗುವವರೆಗೆ ಬೋರ್ಡ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿತ್ತು.

2. 1855ರ ಮಾರ್ಚ್ 1ರಂದು ಮಂಡಲಿಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿದಾಗ ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೋರ್ಡಿನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ 15 ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಕಾರ 2250 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದರು ಮತ್ತು 256 ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಶಾಲೆಗಳಿದ್ದು ದಾಖಲೆಯ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಕಾರ 18,88 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದರು. ಇದೇ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಬೋರ್ಡ್ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ.

"24 (1855ರ) ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಅಹಮದ್ ನಗರದ ಕೆಲವರು ನಿವಾಸಿಗಳಿಂದ ನಮಗೊಂದು ಮನವಿ ಪತ್ರ ಬಂದಿತು. ಅವರು ಹಿಂದಿನ ನಿಯಮಗಳ ಷರತ್ತುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಕೆಳಗಿನ ಜಾತಿಯವರ ಒಂದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿದ್ದರು. ಮನವಿದಾರರು ಒಂದು ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರು. 30 ಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬರಬಹುದೆಂದು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಇನ್ನೂ ಶ್ರೀಮಂತವಾದ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಜಾತಿಗಳವರ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಅಲ್ಲದ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರನ್ನು ತರುವುದೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮನವಿಯು ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಷರತ್ತುಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಅನುಗುಣವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ನಾವು ಕೂಡಲೇ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದೆವು ಮತ್ತು ಶಾಲೆಯು ನವೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಜಾತಿಯುವರಿಗಾಗಿ ನಾವು ಶಾಲೆಯುನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು ಇದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದೇವೆ"

3. ಈ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಕೆಳಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು ಇದೇ ಮೊದಲು ಎನ್ನುವ ಬೋರ್ಡ್‌ನ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ 1855ಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಿಮ್ಮ ವರ್ಗದವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಏಳುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಶಿಕ್ಷಣ ಧೋರಣೆಯ ಇಣುಕು ನೋಟವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಪೇಷ್ವಾ ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ವರ್ಗದವರು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಎಲ್ಲೆಯಾಚೆ ಇದ್ದರು ಎಂದು ಒಪ್ಪಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುವ ಶಿಕ್ಷಣದ ಯಾವುದೇ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ಥಾನ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಸರಳವಾಗಿತ್ತು. ಪೇಷ್ವಾ ಸರ್ಕಾರವು ಮನುವಿನ ಸೂತ್ರಗಳು ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದ ಧರ್ಮತಂತ್ರ ಇವುಗಳ ಪ್ರಕಾರ (ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ) ಶೂದ್ರರು ಮತ್ತು ಅತಿ ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಪ್ರಾಣ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ ಹಕ್ಕಿದ್ದರೂ ಸಹ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಅನರ್ಹತೆಗಳಿಂದ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದ ನಿಮ್ಮ

ವರ್ಗದವರು ತಾವು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಧರ್ಮತಂತ್ರ ಉರುಳಿದಾಗ ನೆಮ್ಮದಿಯ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟರು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಡಳಿತದ ಉದಯದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಭರವಸೆಗಳು ಮೂಡಿದವು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಅವನು ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಲಿ, ಕೆಳಗಿನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಲಿ ಒಂದೇ ಮೌಲ್ಯ ಎಂದು ನಂಬುವ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಡಳಿತ ಎಂದು ಅವರು ನಂಬಿದ್ದು ಮೊದಲನೆಯ ಕಾರಣ. ಅದು ತನ್ನ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಇಂತಹ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಪೇಷ್ವಾಗಳ ಧರ್ಮತಂತ್ರಕ್ಕಿಂತ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಈ ದೇಶವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ನಿಮ್ಮ ವರ್ಗದವರು ಬ್ರಿಟೀಷರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಿಟೀಷರು ತಮಗೆ ವಿಶೇಷ ಸಹಾಯ ನೀಡದಿದ್ದರೂ ಇತರರಿಗೆ ನೀಡಿದಷ್ಟು ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡುವರೆಂದು ಸಹಜವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದರು.

4. ಬಹುಕಾಲ ಬ್ರಿಟೀಷರು ದೇಶೀಯ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೌನವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಭಾರತದ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ನೈತಿಕ ಕರ್ತವ್ಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಭಾರತದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮರೆಯದೆ ಇದ್ದರೂ **1813**ರವರೆಗೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಯಾವುದೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ವರ್ಷ **155**ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ **53**ನೇ ನಿಯಮದ **43**ನೇ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಸತ್ತು, 'ಭಾರತದ ನಿವ್ವಳ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಇದನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಭಾರತದ ದೇಶೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಳಿತದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಬಳಸತಕ್ಕದ್ದು' ಎಂದು ವಿಧಿಸಿತು. ಆದರೆ ಈ ಶಾಸನಬದ್ಧ ಅವಕಾಶದಿಂದ ಸಹ ಈ ದೇಶದ ಜನರ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ದೃಢವಾದ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ **1823**ರವರೆಗೆ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೋರ್ಟ್ ಆಫ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ಸ್ **1814**ರ ಜೂನ್ 3ರಂದು ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಫ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ಗೆ ಅಧಿಕೃತವಾದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಂಸತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಉದ್ದೇಶ ಈಡೇರಿದಂತೆಯೆ ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿತು. ಈ ದೇಶದ ಜನತೆಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ದೃಢವಾದ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರೂಪಿಸಲು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಪ್ರಯತ್ನ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ನಿಮ್ಮ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಎಂತಹ ನಿರಾಸೆ ! ಏಕೆಂದರೆ

ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರಿಗಾಗಿಯೆ ಕಾದಿರಿಸಿದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿತು.

ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ

ಕುಟುಂಬವು ಬದಲಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ – ಶಿಕ್ಷಣ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬದಲು ಬಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕುರಿತು ಕನ್ನಡದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣವು ಬಂದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಪಾರಂಪರಿಕವಾದ ಕುಟುಂಬದ ಸಂರಚನೆಯೂ ಒಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣವು ಭಾರತಕ್ಕೆ ನಿರುದ್ದೇಶಿತವಾಗಿ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಂಪೆನಿಗಳ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೆಕಾಲೆಯು ಸೂತ್ರ (1813) ಆದರ್ಶಪರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಆಗತಾನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವು ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿತ್ತು, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂಪಾದನೆಯೆಂಬ ಹೊಸ ಅಂತಸ್ಥ ಘೋಷಣೆಯು ಶುರುವಾಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಣವು ಯೂರೋಪು ಕೇಂದ್ರಿತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಸ್ತರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಮಾದರಿಯ ಕಲಿಕೆಯ ಕ್ರಮವು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ವಿನಿಮಯ ಮೌಲ್ಯಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ಇದರಿಂದ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯೂ ಉಂಟಾಯಿತು. ಮನುಷ್ಯರ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವ

ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೂ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರೂಪು ತಳೆದ ಈ ತರಹದ ಉದಾರವಾದಿ ನಿಲುವು ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಒಂದಡೆಯಿಂದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವೈಚಾರಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಿಂದ ದೇಸೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು, ಸಮಾನವಾಗಿ ತಂದಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಬಳಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು : ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿತು

ಈ ರೀತಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಹೊಸ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಂಪನಿಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಿದ

ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾದವು. ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಭಿನ್ನ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಶಿಕ್ಷಣವು ತುಂಬಾ ರೀತಿಯ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದವು.

ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ

ಇಂಗ್ಲೀಷರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ಮೂಲತಃ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರಿತವಾದುದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.

ಶಿಕ್ಷಣ ಮಿತದೃಷ್ಟಿ

ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್ (1820) **History of India** ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ. ಅವನ ವಾದಗಳು ಹೀಗಿವೆ :

1. ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿದ್ದುತ್ತದೆ.
2. ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ.
3. ಅದು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ನಡೆ–ನುಡಿಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುತ್ತದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ : ಈಗ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ, ಭಾರತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾತ್ರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲದೆ ಹಿಂದಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪಾರಸಿ, ಅರಬ್ಬಿ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ಗೆ ಸ್ಥಾನ ಕೊಡಬೇಕು (ಗಾಂಧಿ, ಸತ್ಯ ಶೋಧನೆ ಪು. 20).

ಮಿಲ್‌ನ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು.

ಶಿಕ್ಷಣ – ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ

ಸರ್ದಾರ ವೀರನ ಗೌಡರು ದಲಿತ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ವೀರನಗೌಡರು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ (**1924**) ಅದೂ ಕೂಡಾ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಭಾಗವೆಂದಿದ್ದರು. (ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, **10.8.2008**, ಸಿದ್ದಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿ ವಸ್ತ್ರದ)

1765ರಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿಯು ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರೂ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಂಪನಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಆ ಕುರಿತು

ಮನವಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. 1781 ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್ ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಪರ್ಷಿಯನ್ ಮತ್ತು ಅರೇಬಿಕ್ ಭಾಷೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಮದರಸವೊಂದನ್ನು ತೆರೆದನು.

1811 ಲಾರ್ಡ್ ಮಿಂಟೊ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಪುನರ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರಣವಾದನು.

1813 ಚಾರ್ಟರ್ ಕಾಯಿದೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನ ಕಲಿಸುವುದರ ಬಗೆಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸಿದ.

ಶಿಕ್ಷಣ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ನಿಲುವು

1905 ರಿಂದ 1921ರ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯ ಜೊತೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. 1905ರಲ್ಲಿ (ಜುಲೈ 20) ಕಲ್ಕತ್ತ ಅಧಿವೇಶನ ನಡೆದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಅ) ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ

ಆ) ವಿದೇಶಿ ವಸ್ತುಗಳ ಬಹಿಷ್ಕಾರ

ಇ) ಸ್ವದೇಶ ವಸ್ತುಗಳ ಬಳಕೆ

ಈ) ಸ್ವದೇಶಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಯೋಗ (ಈ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿತ್ತು)

1882ರಲ್ಲಿ ರಚಿತ ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಆಯೋಗದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾದ ಉಪಯುಕ್ತ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಭಾರತೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದೆ :

1. ಭಾರತೀಯ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಅಗತ್ಯ

ಭಾರತೀಯ ಮಾದರಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಧಕ್ಕೆಯು ಉಂಟಾಗಬಾರದು. ಭಾರತೀಯತೆ, ಅದರ ನೈತಿಕತೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಳ ಚ್ಯುತಿ ಬಾರದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆಯಿರಬೇಕು.

2. ಸ್ವದೇಶಿ ಪ್ರೇಮದ ಶಿಕ್ಷಣ

ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಮೂಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಇತಿಹಾಸ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಕಲೆ, ರಾಜನೀತಿ ಮೊದಲಾದ ಅರಿವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡುವಂತಿರಬೇಕು. ಲಾಲಾಲಜಪತರಾಯ್ ಅವರು ಒಂದು

ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಜೀವನ ಕ್ರಮ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಭಾವ್ಯಕ್ತತೆಯು ಮೂಡಲು ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ನಾವು ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದು ತುಂಬಾ ಅಗತ್ಯ (The Problem of National Education in India, p. 28).

ಶಿಕ್ಷಣ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿ ನಿಲುವುಗಳು

ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಮಾದರಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ ಶಿಕ್ಷಣವು ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು. ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ಅವಕಾಶವನ್ನೂ ತೆರೆಯಿತು. ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ – ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ವಸಾಹತು ಪೂರ್ವದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ ಮತ್ತು ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯದ ನೀತಿಯಿದೆ. ಅಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣವೆನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು, ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹೊರಗಿರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಿಂದಿರುವ ಪ್ರಭುತ್ವ ಆಸಕ್ತಿಯು ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವು ಮಾತ್ರ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಜನರನ್ನು, ಸಮಾಜವನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಶಿವಪುರ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ

ಶಿವಪುರ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದವರು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಸುಧಾರಣ ಸಮಿತಿಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕೂಟವು ಅತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿತ್ತು. ಶಿವಪುರ ಧ್ವಜ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ವಾದಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಾಯಿತು :

1. ರೈತರ ನಾನಾ ವಿಧದ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

2. ಭೂ ಕಂದಾಯ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬೇಕು.

3. ರೈತರ ಶಕ್ತಿ ಮೀರಿದ ಸಾಲದ ಹೊರೆಯನ್ನು ವಜಾ ಮಾಡಬೇಕು.

4. ಬಡ್ಡಿಯ ದರವು 6% ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿರಕೂಡದು.

5. ರೈತರಿಗೆ ನಾನಾ ವಿಧದ ಸುಂಕವಿರಕೂಡದು.

6. ರೈತರ ಬೆಳೆಗೆ ಸಾಹುಕಾರರು ನಡೆಸುವ ವಿಕ್ರಯದ ಅತ್ಯಾಚಾರ ತಡೆಗಟ್ಟಬೇಕು (ಡಿ.ಲಿಂಗಯ್ಯ, 1979, ಪು. 168).

ಶಿಸ್ತು

ವಸಾಹತು ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು ಎಂಬ ಪರಿಭಾಷೆಯೂ ಮುಖ್ಯ. ಅದಕ್ಕೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೂ ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಯುರೋಪಿಯನ್ ಮಾದರಿಯ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳನ್ನು 'ಶಿಸ್ತು ಬದ್ಧಗುಂಪು' 'ಶಿಸ್ತು ಬದ್ಧ ಸ್ಥಳೀಯರು' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು. ಯುರೋಪ್ ತನ್ನ ನಾಗರಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ವಸಾಹತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಹೇರಿತು. ಯಾರು ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸದೆ ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೋ ಅವರನ್ನು ವಸಾಹತು ಪ್ರಭುತ್ವವು ರಾಜದ್ರೋಹಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಿತು. ಗಾಂಧಿಯ ಸವಿನಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಇದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಅಶಿಸ್ತು ಎನ್ನುವ ಪದಗಳು ಸಂವಾದಿ ಪದಗಳಾಗಿವೆ. ಸೈನಿಕರ ಶಿಸ್ತಿಗೆ: ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಸ್ತಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ನಿಜವಾದ ಶಿಸ್ತೆಂದರೆ ವಿನಯವಂತಿಕೆಯೆಂದು ಗಾಂಧಿ ಕರೆದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು

ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಮೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಗ ಮೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿದ್ದವು :

1. ಮುಂಬೈ ಪ್ರಾಂತ್ಯ – ಬೆಳಗಾವಿ ಮುಂತಾದವು ಇದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದವು.
2. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯ
3. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ

1800ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. 1860ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಬೇರ್ಪಟ್ಟವು.

ಈ ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳಿಂದ ನಾವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳಿವೆ :

1. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ಇಡಿಯ ಭಾರತವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅದು ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.
2. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಮಹಾರಾಜರೇ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಮಾದರಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆತಂತಾಯಿತು.

3. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮಾದರಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿರೋಧವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲ.
4. ಮಿಷನರಿಗಳು ಸಾಂಸ್ಥಿಕವಾಗಿ ಶಾಲಾ–ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು ಜನರ ಹಿತಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯು ಜನರಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿತು.

ಇದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಗ ಸಮೇತ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಈ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನೀತಿ

ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ಸತ್ಯ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ : 'ಈಗ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂದರೆ ಭಾರತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲದೆ ಹಿಂದಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪಾರಸಿ, ಅರಬ್ಬಿ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಈ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಭಾಷೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾರೂ ಹೆದರಲು ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ ಸರಿಯಾದ್ದು, ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪರಭಾಷೆಯಾದ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಮುಖಾಂತರ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಹೊರೆಯು ಹುಡುಗರಿಗೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ಈ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವುದು ಸುಲಭವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಸಂತೋಷದಾಯಕವೂ ಹೌದು' (ಸತ್ಯಶೋಧನೆ, **2001**, ಭಾಗ–**1**, ಪು. **20**). ಇದಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಗಾಂಧಿಯವರು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವನ್ನು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರರೂಪವಾಗಿ ನೋಡಿದ್ದರು. ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರಿಗೆ ಗಾಂಧಿಯವರು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.

1. ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ತತ್ವ
2. ಸಂಯಮ
3. ಶಾಂತಿ
4. ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಬಾರದು
5. ನೈತಿಕತೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ
6. ತತ್ವಗಳ ಬದ್ಧತೆ
7. ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ
8. ಮಾನವೀಯತೆಯ ಅಗತ್ಯ
9. ತ್ಯಾಗದ ಅಗತ್ಯ

10. ಜನಸೇವೆ

11. ಸತ್ಯದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ

12. ಸ್ವಾಭಿಮಾನ

13. ಸಹಕಾರ, ಐಕ್ಯ, ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯ, ಸತ್ಯಪ್ರೀತಿ

ಗಾಂಧಿಯವರ ಪ್ರಕಾರ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಗತ್ಯ. ಇವು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗೆಗಿನ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧಿಯವರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ನೈತಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಬಹುದೆಂದು ದೃಢವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನಂಬಿದ್ದರು (ಸತ್ಯಶೋಧನೆ, ಭಾಗ–2, ಪು. 91).

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕುರಿತಂತೆ ತಮ್ಮ ನಿಲುವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಾರೀರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಶರೀರದ ವ್ಯಾಯಾಮದ ಮೂಲಕವೂ, ಮಾನಸಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮನೋವ್ಯವಸಾಯದ ಮೂಲಕವೂ ಕೊಡುವಂತೆಯೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಕೂಡಾ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯ (ಸತ್ಯ ಶೋಧನೆ, ಭಾಗ–2, 2001, ಪು. 96). ಪ್ರಾಂತ ಭಾಷೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಗತ್ಯದ ಕುರಿತೂ ಗಾಂಧಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (ಅದೇ, ಪು. 276).

ಸಂಕಥನ ಪರಿಭಾಷೆ

ಸಂಕಥನ ಎನ್ನುವ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಕೇವಲ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಬಂಧಿತವಾದುದ್ದಲ್ಲ. ಅದು ಕೈಗಾರೀಕರಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪುನರ್‌ಜ್ಜೀವನದ ಅನಂತರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಭಾವ ರೂಪುಗೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊರ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆಳುವ ವರ್ಗವು ಸಂಕಥನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಅದು ರೂಪಿಸುವ ಸಂಕಥನಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಜಮಾನ್ಯದ ಸಂಕಥನಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಯಮಬದ್ಧವಾದ ಸಂಹಿತೆಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಭಾಷಿಕ ಚಹರೆಗಳು ಕೂಡಾ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯು 'ಪ್ರಭು ಸಂಹಿತೆ'ಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಸಂಕರ ಜ್ಞಾನ

ಫ್ರೆಂಚ್ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಉದಾ : ಅಸ್ತಿತ್ವವಾದ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವು

ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಅನುಕರಣಾತ್ಮಕ' ನೆಲೆಗಳಾಗಿವೆ. ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಎದುರಿಸಿದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದಂತೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ : ಅನಂತ ಮೂರ್ತಿಯವರ 'ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ' ಲೇಖನವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಮೂರ್ತಿಯವರು ಸಾರ್ತ್ರೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಯಾವುದೇ ಹಂಗಿಲ್ಲದಂತೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಸಿ.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಅವರ 'ಪಯಣ ಮತ್ತು ಶೋಧ', ಅಮೂರರ 'ಕೃತಿ ಪರೀಕ್ಷೆ', 'ಕಥನ ಶಾಸ್ತ್ರ', ಗಿರಡ್ಡಿಯವರ 'ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ', ಡಿ.ವಿ. ಶಂಕರ್ ಅವರ 'ವಸ್ತು ವಿನ್ಯಾಸ' – ಇವುಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ತಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಣಾಲಿಗೂ, ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ರಸೋ ವೈ ಸಃ' ಕೃತಿಯ 'ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮಾ', ದ್ರೌಪದಿಯ ಶ್ರೀಮುಡಿ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ 'ಭಾಷೆ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಮತ್ತು ಭಾವೋಪಯೋಗಿ'ಗೂ ಬಹಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಕುವೆಂಪು–ಬೇಂದ್ರೆ, ಶಂ.ಬಾ. ಜೋಶಿ, ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಮುಂತಾದವರು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ 'ಪರಿಕರ'ಗಳಿಗೂ – ನವ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ 'ಪರಿಕರ'ಕ್ಕೂ ಅಗಾಧ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ನವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಕರಣಾತ್ಮಕ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿ – ನಗರ ಕೇಂದ್ರಿತ – ವಿ.ವಿ. ಕೇಂದ್ರಿತ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮವು ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ತ್ರೆಗೂ–ಚೋಮನಿಗೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಬೇಂದ್ರೆ, ಕಾರಂತ, ಪೈ, ಕುವೆಂಪು, ಡಿ.ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮೆದುರು ಇರುವ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿದವರು. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನವರು ಕಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ; ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆ ; ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿ ; ಕಾಯಿದೆ ಭಂಗ ಚಳುವಳಿ (ಕಾರಂತರ 'ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ'ಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿವರ ಬರುತ್ತದೆ). ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರು. ಅಖಂಡ ಭಾರತಾಂಬೆ ; ಅವರ ಮಗಳು ಕನ್ನಡಾಂಬೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲೇಖಕರಿಗೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವ ಎನ್ನುವುದು ನೇರವಾಗಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆದಕ್ಕಿದ್ದು. ಅದು ಪರೋಕ್ಷ ಅನುಭವವಲ್ಲ. ಈ ಅನುಭವದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅವರು ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಂದರೆ – ಈ ರೀತಿಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಈಗ ನಾವು ಗ್ರಹಿಸಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಹೊರತು ಹೀಗಾಯಿತು ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದರಾಚೆಗಿನ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯಿದೆ. ಅದು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವವಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಅದರ ಅರಿವು ತಮ್ಮ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳದ ಜನವರ್ಗ. ಬುದ್ಧಿಜೀವಿ ವರ್ಗವು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ ವಿಧಾನಗಳ ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗವು ಒಂದು. ಅದು 'ಪಶ್ಚಿಮ'ದ ಜ್ಞಾನ ; ಭಾರತೀಯ ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗ (ತತ್ವಜ್ಞಾನ) ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು.

ಸಂಕರ ಜ್ಞಾನ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ತೊಡಗಿದಾಗ ಯುರೋಪಿನ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲದ ಅನೇಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದವು. ಪುನರುಜ್ಜೀವನಕಾಲದ ಅನಂತರ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ; ತಾತ್ವಿಕತೆಯೆರಡೂ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದವು. ಸಂಪನ್ಮೂಲ; ಅಧಿಕಾರ; ಕಾರ್ಮಿಕತೆ; ಮುಂತಾದವು ಹೊಸ ನಿರ್ವಚನಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದವು. ಇವುಗಳು ಕೂಡಾ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಕರ ವರ್ಗದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾದವು. ಸಂಕರ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಒಳಗಿನವರು ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನವರು ಎಂಬ ಭೇದಗಳಿಲ್ಲ. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮುದ್ರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಂಕರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೈಬಲ್ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದವಾಯಿತು. ಬೈಬಲ್ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದವಾಗಲು ಇದ್ದ ಕಾರಣವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ: ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯು ತಿಳಿದಿರುವವರು ಅದನ್ನು ಓದಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಲಿ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಎರಡನೆಯ ಉದ್ದೇಶ; ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಎರಡೂ ದೇವರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾನ. ಸಂಕರ ಜ್ಞಾನವೇ ಆಧುನಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಚಿಂತನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಸಂಕರ ಜ್ಞಾನ ರೂಪದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಅಸಮತೆಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪಶ್ಚಿಮದ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವರು ಒಂದು ಕಡೆಗಿದ್ದರೆ- ಪೂರ್ವ ಮೀಮಾಂಸಕರು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ರೂಪುಗೊಂಡರು. ಆದರೆ ಸಂಕರವು ನೊಸ್ತಾಲ್ಜಿಯಾದಿಂದ ಬಳಲುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಕನಸೂ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನುಕರಣೆ.

ಸಂಕರತನ

ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳಾದವು. 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯೇ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸಂಕರತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.' ಎಂದು ಫ್ಯಾನನ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ನಿರಾಕರಣೆಯು ಸಂಕರತನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿತು. ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ.ಯವರ 'ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ಗೀತೆಗಳು' ಕೃತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ಗೀತೆಗಳು ಬರಿಯ ರೂಪಾಂತರ ಅಥವಾ ಭಾಷಾಂತರವಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಮದು ವಿಚಾರಧಾರೆಯ ಸಣ್ಣ ಒರತೆಯೂ ಇದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ' ಶ್ರೀಯವರ 'ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್' ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಮಹಾಭಾರತ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ' ಮೂಲತಃ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಬುದ್ಧಿ ಭ್ರಮಣೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ 'ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್'

ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಣೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಗ್ರೀಕ್‌ನಿಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ಗೆ; ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದ 'ಅಯಾಸ್' ನಾಟಕವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ 'ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್' ನಾಟಕವು ಸಂಕರ ತಳಿಯಾಗಿದೆ. ದುರಂತ; ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಣೆ, ಜೀವನದ ನಿರಾಶೆ ಇವು ಯಾವುವೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನುಭವದಿಂದ ಜನ್ಯವಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿಗಳು ಒಂದು ನೆಲದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಸಂಕರವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇದರ ವಸ್ತು; ಭಾಷೆ; ನಿರೂಪಣೆ ಎಲ್ಲವೂ ಬದಲಾಗಿ ಬಿಡಬಹುದು ಉದಾ: ಕುವೆಂಪುರವರ 'ಬಿರುಗಾಳಿ' 'ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ' ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ವಸ್ತು; ಶೈಲಿ; ಕಾಲ; ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಆಂದೋಲನವು ಕೂಡಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಕರತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಎನ್ನುವುದರ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಸಮಗ್ರತೆಯ ಅರಿವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಕರತನದ ಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಆಂದೋಲನವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮನಿರಸನ ಹೊಂದಿದವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಇದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಚಿಂತನಾ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಕಸಿ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿರುವುದು.

ಪಶ್ಚಿಮದ ಆಧುನಿಕತೆ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಭಾಷೆ, ದಿರಿಸುಗಳು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು. ಇದರಿಂದಲೂ ಸಂಕರತನವು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು.

ಸಂಕರತೆ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಸಂಕರವೆಂದು ಯಾವುದನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕರೇಖೆ ಅನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾದ ಗುಣವೂ ಇಲ್ಲ. ಸಂಕರತನವು ಪಾರದರ್ಶಕವಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಸಂಕರವೆಂದರೆ ಅರೆ ಬರೆಯಾದುದೂ ಅಲ್ಲ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅವಿನಯ; ಪ್ರತಿಭಟನೆ; ನಿರಾಕರಣೆ ಅಂಗೀಕಾರ ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜ್ಞಾನರೂಪಗಳ ಪರಿಣಾಮ ಆದರೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜ್ಞಾನರೂಪವು ಕೇವಲ ಒಂದೇ ರೂಪದಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಬರೆವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಕರತೆಯು ಧ್ರುವೀಕರಣಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುತ್ತದೆಯೆಂದು ಫ್ಯಾನನ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕರತೆಯು ಸರಳ ದ್ವಂದ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಅದರಾಚೆಗೆ ಅದು ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಸಂಕರತೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರ; ನನ್ನ ಪ್ರದೇಶವೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಸಂಕರತನದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ತಾನು; ತನ್ನ ಬದುಕು; ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇದರ ಬಗೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಯೋಚಿಸುತ್ತದೆ. ವೀಣಾದಾಸ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಮಾದರಿಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಗಣನೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಕೆಳ ಜಾತಿಯ ಮತ್ತು ಕೆಳವರ್ಗದ ಜನರು ಸಂಕರಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವ ಸಂಭವವಿರಲಿಲ್ಲ. ನಡತೆಯಲ್ಲಿನ ನಯನಾಜೂಕು; ಸಭ್ಯತೆ; ಸ್ಥಾನಮಾನ ಒಂದು ಎಂಬ ನಾಗರಿಕತೆಯು ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಯಾರು ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದರೋ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಗತಿಪರರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು. ಸಂಕರತನವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿತು. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಂಕರದಿಂದ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಎಂ.ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸರು 'ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣ'ವೆಂಬ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ.

ಸಂಕೇತ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಪೌರಾತ್ಯವಾದಿ ಜ್ಞಾನ ಮಾದರಿ ಎಂದರೆ ಅದು ಗ್ರೀಕನ ಹಳೆಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ತತ್ವ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸಂಕರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಪೌರಾತ್ಯವಾದಿ ಚಿಂತನೆಯು ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಾಗ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಕೇತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಾಗ; ಮಾನವ ವಿಜ್ಞಾನದ ಜೊತೆಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಂಕೇತವಾದವು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಚಳುವಳಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದು ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ. ಸಂಕೇತಶಾಸ್ತ್ರವು ಅಮೂರ್ತ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮೂರ್ತರೂಪಕ್ಕೆ ಇಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ.

ಸಂಬಳ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಸಂಬಳ ಕುರಿತಂತೆ ಬಂದಿರುವ ನಿರ್ಣಯಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾದವು. ಈ ಪಲ್ಲಟದ ಬಗೆಗೆ ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧಿಕ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಕಲಿತ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ಸೇರಿಕೊಂಡ ಭೌತಿಕ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಕೆಳವರ್ಗದವರು (ರೈತರು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು, ಆದಿವಾಸಿಗಳು) ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಅನೇಕ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಸಂಬಳಗಳ ಅಂತರ್ಗತ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಸಂವಾದ

ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮದಿಂದ ಆಳುವ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರ್ಗಗಳ ನಡುವೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸಂವಾದಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು. ಇದನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕ ಸಂವಾದವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಕಪ್ಪು ಜನರು–ಬಿಳಿಯರು; ಆಳುವವರು–ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು; ಪಶ್ಚಿಮದವರು–ಭಾರತೀಯಯರು ಈ ರೀತಿಯ ಧ್ರುವೀಕರಣದ ನೆಲೆಗಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮರೆಯಾಗ ತೊಡಗಿದವು. ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪರಿವರ್ತನೆ ತಕ್ಷಣವೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ. ಮತ್ತು ತಕ್ಷಣವೇ ಮರೆಯಾಧ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯರು ಮತ್ತು ಯುರೋಪಿಯನ್ನರ ನಡುವೆ ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ನಡೆದ ಸಂವಾದಗಳು ಏಕರೂಪಿಯೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಂತರಿಕ ಮತ್ತು ಬಹಿರಂಗದ ಸಂಕರತನವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯರು ತಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡಿದ ಯತ್ನದ ಫಲವೇ ಸಂವಾದ. ವಸಾಹತುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವುಗಳು ಬೇರೆಯಿತು. ಆಳಿಸಿಕೊಂಡ ವರ್ಗಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಬೇರೆಯಿದ್ದವು. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇವೆರಡೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಾಗೂ ಭಿನ್ನ ನಿಲುವುಗಳೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೋಲಿಕೆಯೇ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಅನೇಕರು ಸಂಥನವೆಂದೂ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತುಕತೆ: ಸೂಳು: ಪೇರೊರೆ(ಡಿ.ಎನ್.ಶಂಕರಭಟ್) ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಂವಾದವೆಂದರೆ – ಮಾತುಕತೆ. ಅದು ಒಬ್ಬರೇ ಮಾತಾಡುವ ಸ್ವಗತದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲ. ವಸಾಹತು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಳುವವರ ಮತ್ತು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ನಡುವೆ ಮಾತುಕತೆಯಿತ್ತು.

ಸಂವಾದಿಯಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು

ಪ್ರಭುತ್ವ, ಅಧಿಕಾರ ಎರಡೂ ಸಂವಾದಿಯಾದದ್ದು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಆಳುವವನ ಮತ್ತು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಂದು ಕರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಳಗೆ ಒಡಮೂಡಿ ಬಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಲ್ಪನೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಸಲಾಗಿರುವ ಚಳುವಳಿಯ ಉಪಉತ್ಪನ್ನವಿದು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಪಾರ್ಥೋಚಟರ್ಜಿಯವರು ಎರಡು ರೀತಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ವಾದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಪಶ್ಚಿಮ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿಯ ಮಾದರಿ. ಈ ಮಾದರಿಯೊಳಗೆ ಮನುಷ್ಯ, ಮನುಷ್ಯನ ಸಂಬಂಧ, ನೈತಿಕತೆ, ಸಮಾಜ ಎನ್ನುವ

ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮವಿದೆ. ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರವಂತೆಯೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಬೌದ್ಧಿಕಏಕಾಂತವಾದಿಗಳ ನಡುವೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ಎರಡನ್ನು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿತು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ಆ ಆದರ್ಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ದೇಶೀಯ ಪರಂಪರೆಯ ಒಳ್ಳೆಯತನದ ಹುಡುಕಾಟ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದ ಒಳ್ಳೆಯತನದ ಹುಡುಕಾಟ ಎರಡೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದಿದ್ದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೆಯೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವೈರುಧ್ಯಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸ್ವರೂಪದ್ದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಸಂಗ್ರಾಮದ ವೇಳೆ ರೂಪುಗೊಂಡ ಅನೇಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪಾಂತರಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ–ಅಂಕೋಲದ ಉಪ್ಪಿನಸತ್ಯಾಗ್ರಹ, ಶಿರಸಿ–ಸಿದ್ಧಾಪುರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕರಬಂದಿ ಹೋರಾಟ ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಸಾಮಾಜಿಕ–ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪಗಳಿವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪಾಂತರಗಳ ಹೋರಾಟವೂ ಹೌದು. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದೇ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಂವಾದಿಯಾದವು. ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ "ಮೊಹರು" ಕೂಡಾ ಮುಖ್ಯ ಸಂಕೇತವಾಯಿತು.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಸ್ತ್ರಭಾಗದ ಸಮಸ್ಯೆ

17 ಮತ್ತು **18**ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಬಹುದೊಡ್ಡ ತಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಯಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದು ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ (ಅವನತಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ) ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಕಾಳಜಿಯು ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಸವಾಲಾಯಿತು. ವೇಗವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬರಿಯ ಶಿಕ್ಷಣವೊಂದೇ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಇನ್ನಿತರ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳು ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಸೌಂದರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನೇರ ಸಂಬಂಧವಿರಲಿಲ್ಲ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅಭಿಜಾತ ಪರಂಪರೆ). ಆದರೆ ಯಾವಾಗ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ, ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ, ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ವೈಚಾರಿಕ ನೆಲೆಗಳಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡವೋ ಆಗ ಅಧ್ಯಯನ

ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಗಾಧ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇವುಗಳ ಪರಿಣಾಮ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ದೇಶಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಉಂಟಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಜ್ಞಾನ ಪರ್ವವು ಪಾರಂಪರಿಕವಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯದಾಗಿತ್ತು. ಪಾರಂಪರಿಕ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದುವ ಮತ್ತು ಗ್ರಹಿಸುವ ವಿಧಾನಕ್ಕೂ ಆಧುನಿಕ ಮುದ್ರಿತ ರೂಪಗಳ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ವಿಧಾನಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಮೆಕಾಲೆ, ಬೆಂಟಿಂಕ್ ಮೊದಲಾದವರು ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಯಾವ ರೂಪದ್ದಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಚರ್ಚಿಸಲು ಇದು ಮೂಲಭೂತವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ. ಆಡಲಿತ ನಡೆಸುವವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನದ ಬಗೆಗಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಒಂದು ಬಗೆಯದಾದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಜ್ಞಾನದ ಬಗೆಗಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರ ಭಾಗದ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಭಾಗದ ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.

ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು 'ಕರನಿರಾಕರಣೆ'ಯನ್ನು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಚಳುವಳಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಗಾಂಧೀಜಿಯುವರು ಕರನಿರಾಕರಣೆಯುನ್ನು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಚಳುವಳಿಯೊಳಗೆ ತರುವುದರ ಹಿಂದಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಉದ್ದೇಶ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವರ್ಗವೆಂಬುದು ಗುರಿಯಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶವಿದೆ. ಗಾಂಧೀಯವರು ಹೇಳುವಂತೆ, "ಭಾರತೀಯ ಹೋರಾಟವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಒಂದು ಪದವನ್ನು ಅವರು ಹುಡುಕುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಬಹು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟರೂ ಅಂಥ ಪದವೊಂದು ನನಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಈ ತತ್ವವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಪದವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ವಾಚಕರಿಗೆ ಸಣ್ಣದೊಂದು ಬಹುಮಾನ ಕೊಡುವುದಾಗಿ 'ಇಂಡಿಯನ್ ಓಪಿಯನ್' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಭಗನಲಾಲಾ ಗಾಂಧಿಯವರು 'ಸದಾಗ್ರಹ' (ಸತ್+ಆಗ್ರಹ) ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬಹುಮಾನ ಗೆದ್ದರು. ಆದರೆ ನಾನು ಈ ಪದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅದನ್ನು 'ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ'ವೆಂದು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದನು. ಈ ಪದವು ನಮ್ಮ ಹೋರಾಟವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀತವಾಗುತ್ತದೆ" (ಸತ್ಯಶೋಧನೆ, 2001, ಭಾಗ–2, ಪು. 74). ಅವರೇ

ಹೇಳುವಂತೆ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಅದರ ತತ್ವವು ಹುಟ್ಟಿದ್ದಿತು. ಅಷ್ಟೇಕೆ ಅದು ಉದಿಸಿದಾಗ ನನಗೆ ಅದರ ಸ್ವರೂಪವು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಾರ್ಚ್ 23ನೆ ತಾರೀಖಿನ ದಿನ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಮದ್ರಾಸದಿಂದ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾಹೀರಪಡಿಸಿದರು. ಆ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಂದದ್ದೇನೆಂದರೆ, 'ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವೆಂಬುದು ಮೂಲತಃ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಯು. ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ತಪಸ್ಸು ಇವೇ ಅದರ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಕಷ್ಟ ಪರಿಹಾರವನ್ನಾಗಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವು ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದು. ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಯು ಸ್ವತಃ ಕಷ್ಟಪಡುವನು ಹೊರತು ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಿಗೆ ನೋವನ್ನು ಕೂಡ ಬಗೆಯನು. ವೈಸರಾಯರು ಏಪ್ರಿಲ್ 6ನೆ ತಾರೀಖಿನಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಳೆಗೆ ತಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಇಕ್ಕಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ದಿನವನ್ನು ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದಕ್ಕೆ ಆದ ಭಯಂಕರ ಅಪಮಾನದ ದಿನವೆಂದು ನಾವು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಆ ದಿನ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು'. ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ : 1) ಎಲ್ಲರೂ 24 ತಾಸಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಸರಕಾರದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವು ಅದರಲ್ಲಿರಕೂಡದು. ಸವಿನಯ ಕಾಯದೇ ಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ವ್ರತಗಳು ಹಾಗೂ ಶಿಸ್ತು ಅವಶ್ಯ. ಇತರರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಉಪವಾಸವೆಂದರೆ ನೊಂದ ಅಂತಃಕರಣಗಳ ಒಂದು ಕುರುಹು. 2) ಆ ದಿನ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸವು ಬಂದಿಡಲ್ಪಡಬೇಕು ಅಂದರೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಹರತಾಳವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಲಿಸಬೇಕು. 3) ರೌಲೆಟ್ ಆ್ಯಕ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಸರಕಾರದವರು ರದ್ದುಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತುವಳಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಜಾಹೀರ ಸಭೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಕೂಡಬೇಕು (ರಂ.ರಾ. ದಿವಾಕರ್, 1985, ಪು. 245–246).

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ದಂಡಿಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು.

ಸದರ್ನ ಮರಾಠ

ಕರ್ನಾಟಕವೆಂದರೆ Southern ಮರಾಠ Country ಅಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳ ನಾಡು ಎಂದು 1882ರಲ್ಲಿ ಫೀಟರ್ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳು ಯಾವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆಯೆಂದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಶರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಆಯಾಮಗಳಿವೆ.

ಸನಾತನ

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗೆ ಒಂದು ಮುಖ ಮಾತ್ರವೇ ಇಲ್ಲ. ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯ ಮುಖವಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ನೈತಿಕ

ಆದರ್ಶವಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಧರ್ಮಗಳು ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುವುದೂ ಹೌದು. ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯ ಸನಾತನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಇರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳೇ ಬೇರೆ ನಿರೂಪಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸತ್ಯ, ನ್ಯಾಯ, ಧರ್ಮ, ಅಹಿಂಸೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು. ಆದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಹೊಸ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಎರಡು ಸಂಗತಿಗಳು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದರು. ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ರಾಜಕೀಯ ಏಕತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಎರಡನೆಯದು, ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಒಂದು ನೈತಿಕ ಏಕತೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದುದು – ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಭಾರತೀಯ ವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲಿ 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ'ವೆಂಬ ಪರಿಭಾಷೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. 'ದೇಹವನ್ನು ಹಳೆಯ ವಸ್ತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಯಾವಾಗ ದೇಹವೆಂಬ ಹಳೆಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದಾಗ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ದೇಹವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಹೊಸ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ' (ಭಗವದ್ಗೀತೆ). ಹೀಗಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವೆಂಬುದು ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಾಯಿತು. ಯಾರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮಾಡಲು ತೊಡಗಿದರೋ ಅವರದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗವಾಯಿತು. ಈ ವರ್ಗವು ಬಳಸಿರುವ ಅನೇಕ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನವು ಬಳಸಿದ 'ಆದರ್ಶ' ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣಪರಮಹಂಸ, ವಿವೇಕಾನಂದರ ಮೂಲಕ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಅದು ಸನಾತನವಾದುದು. ವಸಾಹತು ಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿರುದ್ಧದ ಪರಿಕರವಾಗಿ ಸನಾತನತೆಯು ಅವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ. 'ಸನಾತನ'ಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅರ್ಥವಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿದೆ. ಅವರು ಹೇಳುವ ಹೇಳುವ ಸನಾತನವೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸ್ಥಳವಿದೆ. ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪರಂಪರೆಯಿದೆ. ಅದರ "ಸನಾತನ"ವೆನ್ನುವುದು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ 'ಅನ್ವಯಗಳಿಗೆ' ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಅನ್ವಯಿಕತೆಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ಧೋರಣೆಗಳಿವೆ. ವಿವೇಕಾನಂದರು ಸನಾತನತೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಕ್ರಮ ಗಾಂಧಿ ಸನಾತನತೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳು ಭಿನ್ನ.

ಸನಾತನತೆಯ ಮರುವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ನೆಹರೂ ಅವರು ಬಳಸಿರುವ 'ಭಾರತ ಮಾತಾಕೀ ಜೈ' ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಕನಸುಗಾರಿಕೆಯಿದೆ. ಹಿಂದೂ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಆಶಯವಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು 'ತಾಯಿ'

ಎಂದು ಕರೆಯುವಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೂ ಇದೆ. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಕನ್ನಡ ನವೋದಯ ಲೇಖಕರ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರಿದೆ. 'ನಮ್ಮ ಅಂತಿಮ ಗುರಿಯೆಂದರೆ ವರ್ಗರಹಿತ, ಸಮಾಜ, ಆರ್ಥಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ. ಉತ್ತಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ಸಹಕಾರ, ಸ್ವಾರ್ಥರಹಿತ ಗುಣ. ಸರಿಯಾದ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅವಕಾಶ' ಎಂದು ನೆಹರೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನೆಹರೂ ಕೋಮುವಾದದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ಕೂಡಾ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ. 'ಕೋಮುವಾದದ ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ ಅದು ಧಾರ್ಮಿಕವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲ.' ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕೋಮುವಾದಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದು ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲದಲ್ಲಿ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಎದುರಾದಾಗ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಬಗೆಹರಿಯುತ್ತದೆ (ಪಾರ್ಥಚಟರ್ಜಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. 163). ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ನೆಹರೂರವರ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಕಲೋನಿಯಲ್ ಆಢಳಿತವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯಿದೆ. ನೆಹರೂರವರು ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ಯುರೋಪಿನ – ಆ ಕಾಲದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಸಾಹಸಗಟಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಆದರೆ ಗಾಂಧಿ ಚಿಂತನೆಯು ದೇಶೀಯತೆ ; ಸನಾತನತೆಯ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಗಾಂಧಿ ಚಿಂತನೆಯು ಸನಾತನತೆಯ ಮರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕೂಡಾ ಹೌದು.

ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಅರಿಕೆ

ಬ್ರಿಟೀಶರು ಆಡಳಿತವು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನೆರವೇರಲು ಕೆಲವು ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ರಚಿಸಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆ, ತಾಲೂಕು, ಹೋಬಳಿ, ವಿಲೇಜ್ ಮುಂತಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಬ್ರಿಟೀಶರ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಡಿ.ಸಿ., ಎ.ಸಿ., ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಈಗಲೂ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವ ನಮೂನೆಗಳು ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಉದಾ : ತಹಶೀಲ್ದಾರರ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಅರಿಕೆ ಮಾಡುವುದು ಏನೆಂದರೆ...."

ಸಬ್ ಆಲ್ಟ್ರನ್

ಸಬ್ ಆಲ್ಟ್ರನ್ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಡಿ.ಎನ್.ಶಂಕರಬಟ್ಟರು ಅಚ್ಚಾಳ್ತನವೆಂದು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಆಳು ಎಂದರೆ ಕೆಲಸದವನು. ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಳ್ತನವೆಂಬ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. 'ಸಬ್ ಆಲ್ಟ್ರಾನ್' ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕಾಂತವಾದಿಗಳ ಚಿಂತನೆಯು ಅದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದಿದ್ದರೆ ಕೆಳವರ್ಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುರಿತಾದ ಸರಿಯಾದ ವಿವರಣೆಗಳು ಬ್ರಿಟೀಶರ

ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೂ ಆದ ಸ್ವಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆಳಿದ ದೇಶದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಆಳಿಸಿಕೊಂಡ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೇಶದ ಸಾಮಾನ್ಯ ದೀನತೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಢಳಿತ ಒಂದಡೆ ತನ್ನ ಕಾನೂನು, ಪೋಲಿಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಅಧಿಕಾರದ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ತನ್ನ ವಸಾಹತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಜನಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಅಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಶಾಶ್ವತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ದೇಸೀ ನಂಬಿಕೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ, ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಕಾನೂನು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಏಕಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೇರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ಅಧಿಕಾರಿವರ್ಗವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಏಕ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರೆ, ವಿರೋಧಿಸಿದರೆ, ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ದನಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಮಟ್ಟ ಹಾಕಲು ಪೋಲಿಸ್, ಜೈಲು, ನೇಣು, ದಂಡ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಭುತ್ವ ಬಳಸುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಭುತ್ವವೇ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದಿದೆ. ಇದರ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಆವಾಗಿನಿಂದಲೂ ದಾಖಲಿಸಿದೆ. ಸಬ್ ಅಲ್ಟ್ರಾನ್ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ದಮನಿತ ವರ್ಗಗಳು' ಎಂದೂ ಅನುವಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿವರಣೆ

ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಶುರುವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಯುಗದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿತು ಎಂದು ಫೆಡ್ರಿಕ್ ಜೇಮ್ಸನ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ (**Fredric Jameson,** 1974, **P.** 5). ನಮ್ಮ ಅನೇಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಜರುಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಅನೇಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ನಿಜ. ಈ ಮಾದರಿಯ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದಿದಾಗ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವುದು ಆಯಾ ಜನಾಂಗದ ಬಗೆಗೆ ಒಂದು ಅಮೂರ್ತವಾದ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರ, ಹಾಗೂ ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಯಾವುದೇ ಜನಾಂಗದ ಬಗೆಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊಡಲು ಕಾದಂಬರಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕೂಡಾ. "ಕಾದಂಬರಿಯ ರೂಪದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಆಂತರಿಕವಾದ ಕೆಲವು

ತರ್ಕಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು: ಮೊದಮೊದಲಿನ ವಾಸ್ತವವಾದಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆ; ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ; ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬಗೆಯ ಜೀವನ ಕ್ರಮ (ಉದಾ : ವೈದವ್ಯ ; ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು: ಗೌಡರು ಇತ್ಯಾದಿ) ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ತಳಹದಿಯ ವಿಷಯಗಳಿದ್ದವು. 'ಈ ರೀತಿಯ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತವಾದ ರೀತಿ ರಿವಾಜುಗಳು ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ' (**Fredric Jameson,** 1974, ಪು. 30). ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಚಿತ್ರಗಳೇ ಈ ಮಾದರಿಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಮಾದರಿಯ ಶಬ್ದಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಈ ರೀತಿಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಚಲಿಸುತ್ತವೆ.

ಕುಡಿಯರ ಕೂಸು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ನಿಸರ್ಗದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಾರಂತರು ನಿರೂಪಿಸಿದರೆ, ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲೆಯ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೆಂದು ಕಾದಂಬರಿಯು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧವೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ – ನಿಸರ್ಗ: ಮನುಷ್ಯರು ಮತ್ತು ಧರ್ಮ: ಮನುಷ್ಯರು ಮತ್ತು ಅವರ ನಡೆ – ನುಡಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಸಮಾನತೆ

ಇಡಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನವು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳು ಆಕರ್ಶಕವಾದ ಪದಗಳು. ಈ ಪದಗಳು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆಳುವ ವರ್ಗ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಪದಗಳು ಕೂಡಾ ಹೌದು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇವೆಲ್ಲಾ ಕಲ್ಪಿತ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಪದಗಳು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಜಾಗತಿಕ ಆದರ್ಶ ಅಷ್ಟೇ! ಮಾಸ್ತಿ ಗೊರೂರು ಮೊದಲಾದವರು ಈ ಕಲ್ಪಿತ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನೇ ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಭಾರತೀಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಆಧುನಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ರೂಪ ತಳೆದಿದೆ. ಇದು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಪರಿಕಲ್ಪಿತವಾಗಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವೈಚಾರಿಕ ಪ್ರಣಾಳಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವಂತದ್ದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ವಿಚಾರವಾದಿ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಪದ.

ಕಾರಂತರ 'ಚೋಮ', 'ಚಿರಸೋತಿ', 'ಸೂರ ', 'ವಾಗ್ದೇವಿ' ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 'ರಾಮ' (ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ) ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ (ಔದಾರ್ಯದ ಉರುಳಲಿ) ಶಿವಪ್ಪ (ಜಾರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ) ಇವರ ಮನೋಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ; ರಾಷ್ಟ್ರೀಯುತೆ ; ಸಮಾನತೆ ಮುಂತಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿವೆ. ಇದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಅಂಶ.

ಸರಕಾರಿ ಕ್ಯರಿಕುಲಂ

ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು ಹೀಗೆ : ನಾನು 1921ರಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದೆ. ಆಗ ನಾನು ಬರಿಯ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಡಿದು ಕೊಂಡದ್ದಲ್ಲ. ಅಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಹೇಳುವ, ಕೇಳುವ, ಎಲ್ಲರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಂಡಂತಿತ್ತು (ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ, 1998, ಪು. 3). ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾದರಿಯು ಜಾರಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಇದ್ದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಒಂದು ರೂಪ ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ : ನಮ್ಮ ಊರಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಳೆಯವನಾಗಿದ್ದಾಗ ಹಳೆಯ ಐಗಳ ಮಠಗಳು ಇನ್ನೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೋದಂಡ, ಪರಂಗಿಮಣೆ – ಇವುಗಳ ಶಿಕ್ಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಗಣಿತ, ಮಗ್ಗಿ, ಯಕ್ಷಗಾನಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಲಗೆ, ಬಳಪಗಳ ಬರಹ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಓಲೆಗರಿ, ಕಂಠ. ಈ ಶತಮಾನದ ನಾನು (ಜ. 1902) ಐಗಳ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನ ಬಾಲಕರು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ನಾನು ಹೋದುದು ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆಗೆ (1998, ಪು. 3). ಕಾರಂತರು ಬಾಲವನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು 1935ರಲ್ಲಿ. ಅವರಿಗೆ ಸರಕಾರಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಶಿಕ್ಷಣವು ಆಟದ ಮೂಲಕ ಪಾಠವಾಗಬೇಕು. ಕಾರಂತರು ಒಂದೆಡೆ 'ಸರಕಾರಿ ಕ್ಯರಿಕುಲಂನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (ಅದೇ, ಪು. 147–148). ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಇತಿಹಾಸ, ಭೂಗೋಲ, ಗಣಿತ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಭಾಷಾಪಾಠ ಇವುಗಳು ಹೊಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಕಲಿಕೆ–ಉತ್ಪಾದನೆ ಎರಡೂ ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಂತಾಗಬೇಕು (ಪು. 149). ಐಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಭಾಷಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಬೋಧನೆಯಿಂದ

ಗ್ರಹಣ ಶಕ್ತಿಗೆ ಹಾನಿಯಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಚೆಲಾರ್ಡನ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಹ ವಾಕ್ಯ ಬೋಧನೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನೆ ನನ್ನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನವೂ ಆಗಬೇಕಷ್ಟೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಸಂಕೇತಗಳು 200 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಇವೆಯೆಂದು ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನೆದರೆ ವಾಕ್ಯ ಬೋಧನೆ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಆದುದರಿಂದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬೋಧನೆಯ ಕನಿಷ್ಟ ಗಜಕವಾಗಿ ಬಳಸುವುದು ಹಿತ ಎನಿಸಿತು. ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಇದೇ ವೇಳೆಗೆ ಮದ್ರಾಸು ಇಲಾಖೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಸವೂರು ರಾಮರಾಯರು ಪಠ್ಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲೂ ಸೂಚಿಸಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ನಾನೂ ಅದನ್ನೇ ತೊಡಗಿದ್ದೆ. ಈ ಕ್ರಮದಿಂದ 'ಸಿರಿಗನ್ನಡ ಪಾಠಶಾಲೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಚೆಲುವಿನ ಕಡೆಗೆ, ನಾದ ತರಂಗಿಣಿಯ ಕಡೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನವಿರಿಸಿದ್ದೆ. ಅದು ಪದ್ಯದಂತಿರುವ ಗದ್ಯವಾಗಿತ್ತು (ಪು. 154–55).

ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಂತರದು ಪ್ರಯೋಗಶೀಲ ಮನಸ್ಸು. ಎರಡನೆಯದು, ಅವರ ಬಾಲವನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿನೂತನವಾದುದು. ಬಾಲವನದ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಆಯಾಮವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಇದರ ಅಂತರಾಳ ಪ್ರಭುತ್ವವಿರೋಧಿ (Anti-imperial) ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಇತ್ತು ಎಂಬುದು ಕೂಡಾ ಅಷ್ಟೇ ಗಮನಾರ್ಹ.

ಸವಿನಯ ಭಂಗ

ನಾನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯದ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ದೇಶದ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಆಸೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ನಾನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಬ್ರಿಟಿಷರ ನೌಕಾಬಲದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದೆನು. ನಾನು ಅದರ ಆಯುಧ ಬಲದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ನಾನು ಅದರಲ್ಲಡಗಿರುವ ಹಿಂಸಾವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಭಾಗಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೆನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಅದರ ಛತ್ರಚ್ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದೆಳೆಸಿದರೆ ಈ ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಆರಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಯುದ್ಧವನ್ನು ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯವು ಯುದ್ಧ ನೀತಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವವರೆಗೂ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕುವುದು ಅಥವಾ ಯೋಗ್ಯ ತೋರಿದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಸವಿನಯವಾಗಿ ಭಂಗಪಡಿಸಿ ಕಾರಾಗೃಹವನ್ನರಸುವುದು ಅಥವಾ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯದ ಪರವಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಆ ಮೂಲಕ ಯುದ್ಧದ ಹಿಂಸೆಯನ್ನಿದಿರಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನೂ, ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನೂ ಪಡೆಯುವುದು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ ನನಗೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಯೋಚಿಸಿದೆನು.

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುವವರಿಗೂ, ಹೋರಾಡದಿರುವವರಿಗೂ ಮಧ್ಯೆ ನನಗೆ ಅಹಿಂಸಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಾವ ಭೇದವೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಕಳ್ಳರು ಡಕಾಯಿತಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರ ಕೂಲಿಯಂತಾಗಲಿ, ಅವರ ಕಾವಲುಗಾರನಂತಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಅವರು ಗಾಯ ಹೊಂದಿದಾಗ ಅವರ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡುವವನಂತಾಗಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಒಪ್ಪಿರುವವನು ಡಕಾಯಿತರಷ್ಟೇ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗಾಯ ಹೊಂದಿದವರ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತೊಡಗಿರುವವರು ಕೂಡ ಯುದ್ಧದ ದೋಷದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ (ಸತ್ಯಶೋಧನೆ II. ಪು. 109).

ಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿಯ ನಿಷೇಧ

ಲಾರ್ಡ್ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಕನು 1828ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡನು. ಇವನು ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸಿದನು. ಲಾರ್ಡ್ ಮೆಕಾಲೆ ಇವನನ್ನು ಉದಾರವಾದಿ ಆಡಳಿತಗಾರನೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಚೈತನ್ಯವನ್ನೂ ತುಂಬಿದವನು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಬೆಂಟಿಂಕನು ಮದ್ರಾಸಿನ ಗವರ್ನರ್ ಆಗಿ ಅಯಶಸ್ವಿಯಾದರೂ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ಅನೇಕ ಮಹತ್ತರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದನು. ಬೆಂಟಿಂಕನು ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಕಂಪನಿಯ ಬೊಕ್ಕಸ ಬರಿದಾಗಿದ್ದಿತು ಮತ್ತು ಸಾಲ ಸೋಲಗಳು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದವು.

ಲಾರ್ಡ್ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕನು ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ನ್ಯಾಯಾಂಗವು ವಿಳಂಬ, ವೆಚ್ಚಕಾರಕ ಮತ್ತು ಅನಿಶ್ಚಯತೆ ಎಂಬ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕೆಡಕುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಿತು. ಬೆಂಟಿಂಕನು ಈ ಕೆಡುಕುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಇವನು ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮತ್ತು ಸರ್‌ಕ್ಯೂಟ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದನು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಅನರ್ಹರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತಾಣಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈ ತೀರ್ಮಾನವು ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಉಳಿತಾಯಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಇವನು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದನು. 1832ರಲ್ಲಿ ಜ್ಯೂರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ ಐರೋಪ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಗೌರವಯುತ ಭಾರತೀಯರ ಸಹಾಯವನ್ನು ನ್ಯಾಯವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಲೆಂಬುದೇ ಆಗಿದ್ದಿತು.

ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಸೇವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡುವ ಬಗೆಗೆ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನ ನೀತಿಯನ್ನು ಬೆಂಟಿಂಕನು ತಿರುಗು ಮುರುಗು ಮಾಡಿದನು. ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನಿಗೆ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅವನು ಐರೋಪ್ಯರನ್ನೇ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಗ್ರಹ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಐರೋಪ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನೇಮಕವು ವೆಚ್ಚಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಕಡಿಮೆ ವೇತನಕ್ಕೆ ಅದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂಬ ಅರಿವು ಮೂಡಿತು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಹರಡುವಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಭಾರತೀಯರು ಗುಮಾಸ್ತೆಯ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಂಟಿಂಕನು ತನ್ನ ಉಳಿತಾಯದ ಅಂಗವಾಗಿ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಆಡಳಿತ ಸೇವೆಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಕೇವಲ ಗುಮಾಸ್ತೆಯ ಹುದ್ದೆಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೂ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಪದ್ದತಿಯನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು 1833ರ ಚಾರ್ಟರ್ ಕಾಯಿದೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಭಾರತೀಯನು ಬೆಂಟಿಂಕನನ್ನು ಉದಾರವಾದಿ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣವಾದಿಯೆಂದು ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಗಮನ ಪದ್ದತಿಯ ನಿಷೇಧ ಮತ್ತು ಠಕ್ಕರನ್ನು ಅಡಗಿಸಿದುದು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಸತಿ ಅಥವಾ ಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿಯು ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ವಿಧವೆಯನ್ನು ಆಗ ಗಂಡಂಧಿರ ಶವದೊಡನೆ ಸುಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. 1829ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಟಿಂಕನು ದೃಢವಾದ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈ ಅಮಾನುಷ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಷೇದಿಸಿದನು. ಕಾನೂನೊಂದನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನ್ಯಾಯಬಾಹಿರವೆಂದು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ ಅಪರಾಧವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿದನು.

ಬೆಂಟಿಂಕನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದುದು ಇವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. 1813ರ ಚಾರ್ಟರ್ ಕಾಯಿದೆಯು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪುನಚ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಲು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಕಂಪನಿಯ ಸರ್ಕಾರವು ಇದನ್ನು ಬಳಸಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಹಣವು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಶೇಖರಣೆಯಾಗುತ್ತ ನಡೆಯಿತು. 1823ರಲ್ಲಿ ಆಡಂಸ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

1834ರಲ್ಲಿ ಲಾರ್ಡ್ ಮೆಕಾಲೆ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನ ಕಾನೂನು ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದುದರಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ವಾದಿಗಳು ಪ್ರಬಲರಾದರು.

1835ರ ಮಾರ್ಚ್ ನಿರ್ಣಯದ ಪ್ರಕಾರ ಬೆಂಟಿಂಕನು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದರೆ ಸ್ಥಳೀಯರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಹರಡುವುದು ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿರುವ ಹಣವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದನು. 1835ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಟಿಂಕನು ಕಲ್ಕತ್ತದಲ್ಲಿ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸಾಹಸದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸಲಾಯಿತು.

ಸಹಯೋಗ ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಧೆ

ನವವಸಾಹತುವಾದಿ ಚರಿತ್ರೆಕಾರರು ಮತ್ತು ಈ ಏಕಾಂತವಾದಿ ಚರಿತ್ರೆಕಾರರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಅದರ ಬಾಹ್ಯದ ಗುಣಸ್ವಭಾವದ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಂದರೆ ಇಡಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯನ್ನೇ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪರಿಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನದ ಗ್ರಹಿಕೆಯಿದು. ಈ ರೀತಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಜೊತೆಗಿನ ಸಹಯೋಗ ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕಾಂತವಾದಿ ಚರಿತ್ರೆಕಾರರು ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಒಂದು ಆದರ್ಶವಾದಿ ಚಳುವಳಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಡಳಿತ ವಿರುದ್ಧನಡೆಸಿದ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಕ್ರಮವೆಂದು ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಈ ಚಳುವಳಿಗಾರರು ಅದು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದ ಜನಪ್ರಿಯ ಶೈಲಿಯ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಅವರು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ 'ಚಲೆಜಾವೊ' ಚಳುವಳಿಯು ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದ ಅನೇಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆದವು. ಅದರ ಬಗೆಗೆ ಏಕಾಂತವಾದಿ ಚರಿತ್ರೆಕಾರರು ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚಿಸಲು ತೊಡಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಏಕಾಂತವಾದಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪರಿಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಮಿತಿಗಳಿವೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ನಿರ್ವಸಾಹತುರಾಜಕಾರಣವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ರಾಜಸತೆಯು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಒತ್ತಡವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಪೂರಕವಾಯಿತು. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯು ತನ್ನ

ಒಂದಿನ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳ ಬಗೆಗೆ: ತನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ದೇಶವೆಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಕನಸಿಗೂ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೂ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕಾದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್ State ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವ್ವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಹೆಗಲ್ ಅದಕ್ಕೆ 'ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಸತ್ಯ' (Truth of civil society) ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದೇಶದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ರಾಜಕೀಯ, ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಬದ್ಧವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಆಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಇಷ್ಟ ಪಡುತ್ತದೆ.

ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿ

ಲಾರ್ಡ್ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯು 1798ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ 37ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡನು. ಇವನು ಸರ್ ಜಾನ್ ಶೋರನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ.

ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯ ರಾಜನೀತಿ ನಿಪುಣತೆಯ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಇವನು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಭಾರತೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಕಂಪನಿಯ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದನು.

ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯು ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಿತು. ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ 1) ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ರೆಸಿಡೆಂಟನನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. 2) ವಿದೇಶೀಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಪನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. 3) ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಾಯಕತ್ವದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. 4) ಕಂಪನಿಯ ಅನುಮಿತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರನ್ನು ಸೇವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. 5) ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸೈನ್ಯದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ತನ್ನ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಗವನ್ನು ಕಂಪನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು ಅಥವಾ ಹಣದ ರೂಪವಾಗಿ ವಂತಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. (ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ.ಎಚ್)

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಗಮನ

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಹೊಸ ತೊಂದರೆ ಆಗಮನದಿಂದ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ತಲ್ಲಣವೂ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದುದು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾವಯವ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೆ ಹೊಡೆತ

ಬೀಳುವ ತನಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ಚಿರ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಆತುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಮನುಷ್ಯನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವೆಂದು ನಾವು ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ಅವನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಅವನ ಮನೋಗತ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಬರಹಗಾರನು ಕಂಡುಂಡ ಬದುಕಿನ ; ಅವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ; ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಬಿಂಬವು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ನಿಂತ ಓದುಗ ಅವನು ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯು ಪುರಾಣವಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ಐತಿಹ್ಯವಾಗಿಯೋ ಕಾಣಬಹುದು.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಏಕಾಂಗಿತನ

ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಹಾಗೂ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರು "ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ" ಏಕಾಂಗಿತನ ಹೊಂದಿದ್ದರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅವರ ವರ್ತನೆಗಳು ಪಶ್ಚಿಮ ಅನುಕರಿಸುವ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಹೊಸ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಾಯಿತು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಮುಖ್ಯ ಕನಸು ಇದ್ದುದು 'ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಮರಾಜ್ಯ'ವನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ನೈತಿಕತೆಯ ಅಂಶವೂ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾವಚಿತರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಗಾಂಧಿ ಮಾದರಿಯ ಹೋರಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಏಕಾಂತವಾದ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವವನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಎದುರಿಸುವಾಗ ಅವರು ಪಾರಂಪರಿಕ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಲೇಖಕರು ಎದುರಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಏಕಾಂತವಾದ '. ವಿದ್ಯಾವಂತರು ಪಶ್ಚಿಮದ – ಯೂರೋಪಿನ ಮೂಲದ ಚಿಂತನೆ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಮೂಲದ ಚಿಂತನೆಯ ನಡುವೆ ಒಂದು ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು ಕೃಷಿ ಮೂಲದ ಚಟುವಟಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಜೀವನ ಕ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು : ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಮೂಲದ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೂಲಕ ಬಂದ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಹಳೆಯ ಮಾದರಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು : ಅದರ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ : ವಿಜ್ಞಾನ ; ಸಮಾನತೆ ; ಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿರೋಧ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ನೇರವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ರೂಪಕ್ಕೂ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪರೋಕ್ಷವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಮೊದಮೊದಲಿನ ಕಾದಂಬರಿಗಳು 'ಸಾಮಾನ್ಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಯನ್ನು ಲೇಖಕರ ಅನ್ವಯಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳ ಮುಖೇನ ಮೂರ್ತರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಇವುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯರ ಜೀವನಕ್ರಮವನ್ನು (ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧೀಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿವೆ. ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯರ ಜೀವನಕ್ರಮ ಅವುಗಳ ಮೌಲ್ಯದ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತವೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣ

ಈ ರೀತಿಯ ಸಂವಾದಗಳು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಆತುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣ ಜನರನ್ನು ನಾಗರಿಕರನ್ನಾಗಿ, ಸಂತೋಷಿಗಳಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವೈಚಾರಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿದರು. ಬೇಂದ್ರೆ (ವಿಚಾರ ಮಂಜರಿ) ಮಾಸ್ತಿ (ಸಂಪಾದಕೀಯಗಳು) ಮೊದಲಾದವರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಅಂತಿಮ ರೂಪನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಏಕತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಕೃಷಿಮೂಲದ ಸಮಾಜದಿಂದ ನವರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಯೋಚಿಸಿದಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣದ ವಿರುದ್ಧ ನಿಂತ ನಿಲುವು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿದೆ. ಮಾಸ್ತಿ, ಬೇಂದ್ರೆ ಮೊದಲಾದವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆಯ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದರ ಮುಖ್ಯಕಾರಣವಿದು, ಕೆಲವರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಸಮೂಹ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಗತಿಬಿಂಬವನ್ನು ಕಾಣಲೆತ್ನಿಸಿದರೂ ಕೂಡಾ ಆಲೂರ ವೆಂಕಟರಾಯರು ಕನ್ನಡದ ಮೂಲಕ ಇಡಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಸಾಕ್ಷಿ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ

ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪವಿರುವುದು ಸ್ವದೇಶ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ. ಈ ಚಳುವಳಿಯ ಮೂಲ ಅಂಕುರವಿರುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದ ಏಕಾಂತವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ. ಸ್ವದೇಶಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಯಿತು. ಗಾಂಧಿಯ ಧರ್ಮರಾಜ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶ ಜಮೀನುದಾರನು ಕೂಡಾ ತನ್ನ ತ್ಯಾಗದಿಂದ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣನಾಗಬಲ್ಲ, ಈ ನಿಲುವು ವರ್ಗ ಸಮರವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ನಿಲುವಾಗಿದ್ದರೂ ಗಾಂಧಿಯ ಈ ವಾದ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ತಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಣಾಳಿಯನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. "ಮಹಾತ್ಮರು ಅಹಿಂಸಾಯೋಗಿಗಳು, ಕಾಯಾ ವಾಚಾಮನದಿಂದಲೂ ಆಚರಿಸುವರು. ಮಹಾತ್ಮರು ಗುರಿಯು ಮೋಕ್ಷ, ದೇವರು, ಸತ್ಯ, ಯೋಗಿ, ಅಹಿಂಸಾ, ಪ್ರೇಮ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾರ್ಯ ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಉದ್ದೇಶ – ಭೂಹಿತ, ಹೀನ ದೀನ, ಜನಸೇವೆ, (ಬೇಂದ್ರೆ ೧೯೬೬, ಪುಟ: ೪೮,೪೯).

ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಅಂಶವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ ಧರಣಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿಯ ಪರಿಗ್ರಹೀತ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿವೆ. ಇದು ಗಾಂಧಿ ಮಾದರಿಯ ಹೋರಾಟಕ್ರಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಗಾಂಧಿ ಚಳುವಳಿಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿತು. ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ: ಧರಣಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಸ್ವರೂಪವು ಕನ್ನಡ ಬರಹಗಾರರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಲಾವಣಿಕಾರರು ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ನೋಡಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ: ಅಸಹಕಾರ ಲಾವಣಿ ಇತ್ಯಾದಿ)

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಹುತ್ವ

ಸೈದನ ಪ್ರಕಾರ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕೀರ್ಣ ರೂಪದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಉದಾರವಾದಿ ಮಾನವತಾವಾದವಿದೆ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಹುತ್ವವಿದೆ. ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ ಅದು ಕರುಣೆ ಇಟ್ಟಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ರೂಪದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಆಡಳಿತ ಜೊತೆಗೆ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಅಂತರಪಿಟ್ಟು ನೋಡಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಿಂದ ಸೈದ್‌ನ ವಾದ ಘುಕೋನ ಸಂಕರತನ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಭಾವವೆಂದು ಅನಿಸಿದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸೈದನ ಈ ವಾದವನ್ನು ಗಮನಿಸಿಕೊಂಡು ನಾವು 'ನೆನಪಿನ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ' ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ನವರತ್ನ ರಾಮರಾಯರ ಕೆಲವು ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಓದಬಹುದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಹುತ್ವದ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವಾಗ ಬಹಳ ಎಚ್ಚರವೂ ಅಗತ್ಯ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಿಶ್ರಣ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯೆಂದರೆ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದು ಮಿಶ್ರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ (**Cross Cultural**) ರೂಪವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸಮೀಕರಣದ ರೂಪವನ್ನು ಅದು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಪಶ್ಚಿಮದ ಎನ್‌ಲೈಟನ್‌ಮೆಂಟ್ ಯುಗದ ಜ್ಞಾನ ರೂಪಗಳು ; ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ; ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮಾದರಿಗಳು ಹೇಗಿತ್ತು ಎಂದರೆ – ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಲದಿಂದಲೇ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಈ ತರಹದ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನೇ ಕೇಂದ್ರ ಆಸಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ. ಪ್ರಗತಿ ; ಮನುಷ್ಯರ ಬಗೆಗಿನ ಆಸಕ್ತಿ ; ಅವನ ಕೌಶಲದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮುಂತಾದವು ಅಧಿಕಾರದ ಜೊತೆಗಿನ ಸಂಬಂಧವೇ ಆಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಬೇರೆ ಚಿಂತನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಸಂಕಥನಗಳು

ಇಂದಿನ ಈ ಜಾಗತಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮತ್ತು ತುಂಬಾ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಅಮೂರ್ತ ಮುಖವೇ ಈ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆ'. ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ದೇಶೀಯತೆ, ಬೌದ್ಧಿಕತೆ, ಮೌಲ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಸುವ ಅಧಿಕಾರವೇ ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆ. ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನಶಾಹಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ವಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಸಂಕಥನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ವಸ್ತುವಿಚಾರಗಳನ್ನು, ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದೇ ಇದರ ಗುರಿ. ಆಳುವ ಮತ್ತು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಕಥನ ಬಲಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಈ ಬಗೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಚರ್ಚೆಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಚಹರೆಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿನಿಮಯ

ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮೂಲದ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಅನುಕರಣೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳು ಭಾವಿಸಿದರು. ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಯೂರೋಪಿನ ಪಠ್ಯಗಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಂದವು. ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದ ಕೆಲವು ಪಠ್ಯಗಳು ಯುರೋಪಿಗೆ ತೆರಳಿದವು. (ನೋಡಿ : **Aijaz Ahmed**. 1992. ಪು. 269–272).

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಮಿಶ್ರಣ

ಯುಜವಮಾನಿಕೆಯುಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಆ ಎಲ್ಲವುಗಳ ಹಿಂದಿನ ಉದ್ದೇಶ ಆಳುವುದು ಮತ್ತು ಅಧೀನವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ವಸಾಹತುಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಹೊಸದೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಮಿಶ್ರಣವೂ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡಿತು.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂವಾದ

ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು ಮತ್ತು ಆಗಿನ ಓದುಗವರ್ಗ – ಇಬ್ಬರೂ ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೂಸುಗಳು. ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ ರೂಪಿಸಿದ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮಕ್ಕೂ ಈ ಮಾದರಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಚಲನೆಗೂ ಒಂದು ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ; ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೆ ; ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಕಲಿಕೆ 5 ; ಮುದ್ರಣ ಬಂಡವಾಳ – ಇವೆಲ್ಲದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಆ ಸಂದರ್ಭದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂವಾದದ (Cultural discourse) ರೂಪಗಳು.

ಸಾಂಸ್ಥೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ

ಸಾಂಸ್ಥೀಕರಣ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಲಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊಸದೊಂದು ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಂದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಪರಿಕರವನ್ನು ಕೂಡಾ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಬೇಕಾದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯೂ ಇತ್ತು. ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀ ಯವರ 'ಸಮಾಲೋಕನ' ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ದ್ರೌಪದಿಯ ಶ್ರೀಮುಡಿ' ಮುಂತಾದವು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ, ಈ ರೀತಿಯ ಕೃತಿಗಳು ನಮಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಹಳೆಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಸರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಓದಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಆ ಕಾಲದ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳು ನಮಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ. ಈಗ ಅತ್ಯಂತ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀ ಯವರ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯ ಮಿಮಾಂಸೆಯೂ ಕೂಡಾ ಮೂರನೆಯ ಜಗತ್ತಿನ ಮಿಮಾಂಸೆಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡಿದೆ. ಇಂಥ ಕೃತಿಗಳು ಬರಿಯ ಮಿಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಂಡಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಈ ರೀತಿಯ ಕೃತಿಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಕಟ್ಟಿವೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ರೂಪುರೇಷೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀ. ಯವರ

ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯ ಮಿಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಪಠ್ಯವಾಗಿಯೇ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಅರ್ಥವಿಷ್ಟೆ ಇದೊಂದು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದೆ. ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಅವನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ನಮ್ಮ ಕಲಿಸುವ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಹೇಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತೋ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ನಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಯ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಕೂಡಾ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಯಿತು. ಪು. ತಿ. ನ, ಡಿ. ಎಲ್. ಎನ್. ಮುಳಿಯ; ಪೈ ಮೊದಲಾದವರು ಬರೆದ ಬರಹಗಳು ಹೇಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕುರಿತ ಮಂಡನೆಯ ಕ್ರಮವಾಯಿತೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಅವುಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಿಮಾಂಸೆ ತತ್ವಜ್ಞಾನಗಳ ಪುನರ್ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಕೂಡಾ ಮಾಡಿದವು. ಇದರ ಮೂಲಕವೇ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ಈ ರೀತಿಯ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹುಡುಕಾಟಗಳಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇವುಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾದರಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿವೆ. ಇವು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವುದೇ ವಿನಃ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಆಕಸ್ಮಿಕವೆಂದು ಕರೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಸಾಹತುಕಾಲದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದರು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಯುರೋಪಿನ ಕೆಲವು ಪರಿಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸಹಮತವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಆಸಕ್ತಿಗಳಿವೆ : ಮೊದಲನೆಯದು – ಪ್ರಭುತ್ವದ ಜೊತೆಗಿನ ಒಪ್ಪಂದವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಆಧುನಿಕ ಕೆಲವು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, 'ವಿಧವೆಯರ ವಿವಾಹ, ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ' ಇತ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ರೀತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ 'ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯಿಂದ ನವೋದಯ ಕವಿಗಳು ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ರೀತಿಯ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ನೇರ ಅರ್ಥಗಳು ಬಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರುವ ಇಂದಿರಾ ಬಾಯಿ, ಭಾಗೀರಥಿ ಮುಂತಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಈ ರೀತಿಯ 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆ'ಯ ಆಸೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿವೆ ಚರ್ಚಿಸಿವೆ. ಸಹಮತದ ಮಾದರಿಯ ಒಳಗೆಯೆ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಆಶಯಗಳೂ ಬಂದಿವೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೇಡು ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕತೆ

ಬ್ರಿಟೀಶರಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಉದ್ಧಾರ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ನಂಬಿದವರು ಅವರನ್ನು ಅನುಕರಿಸಲು ಹೊರಟರು. ಇದರಿಂದ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಂದಾಚಾರವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲು ಯುರೋಪಿನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಪರಿಕರಗಳು ಬೇಕಾದವು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೇಡನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲು ತಮ್ಮ ವೈಚಾರಿಕ ಸಲಕರಣೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೇಡು', 'ಅನಾಗರಿಕ' ವೆನ್ನುವ ಅಂಶವು ಬೇರೆ ರೀತಿಯುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಬದಲಿಗೆ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡವರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿದರು. ಇನ್ನು ಮತಾಂತರ ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ವಸಾಹತು ಸ್ಥಿತಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮತಗಳು, ಚಲನ ರಾಹಿತ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿತ್ತು. ಹೊಸ ಒಡಂಬಡಿಕೆ (ಬೈಬಲ್), 1ನೇ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಯುರೋಪಿಯನ್ನರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೂ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಸಾಮಾನ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ

ಕಲೋನಿಯಲ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಪರರು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳ ನಡುವೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಇದು ಕೇವಲ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು ಮತ್ತು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರ ನಡುವೆ ಮಾತ್ರ ಉಂಟಾದ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲ. ವಸಾಹತು ಮತ್ತು ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಸಂದರ್ಭ ಎರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾನ್ಯತೆಯೆನ್ನುವುದು (**Accountability**) ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರರಲ್ಲಿಯೇ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಿದ್ದವು. ಒಂದು ಪ್ರಗತಿಪರ ಗುಂಪು. ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳ ಗುಂಪು. ಪ್ರಗತಿಪರರ ಗುಂಪು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಅವರು ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವ ಪಾತ್ರದ ಮೇಲೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ. ಮತ್ತು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಚಿಂತನಾಕ್ರಮವು ರೂಪಿಸಿದ ಜ್ಞಾನರೂಪಗಳ ಪರಿಣಾಮವಿದು. 'ವಿಧವಾ ವಿವಾಹ', 'ಸ್ತ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ', 'ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆ' ಇವುಗಳ ಕುರಿತು ಪ್ರಗತಿಪರರು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟೀಷರ ಪ್ರಕಾರ ರೈಲ್ವೆಯಿಂದ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ, ಸ್ಥಿರವಾದ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ, ಭಾರತೀಯರು ನವನಾಗರಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡರು. (ಸುದೀಪ್ತ ಕವಿರಾಜ್, ಪು. 28).

ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರರು ಹೇಳುವ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು: ಹೆಚ್ಚು ಮುಂದಡಿ ಯಿಟ್ಟವರೆಂದರೆ ಉತ್ತರ–ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಸಾರಸ್ವತರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ ನಿವಾಸಿಗಳು ಕ್ರಿ.ಶ. 1844 ರಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ, ವಿಧವಾ ವಿವಾಹಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎರಡು ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಂಡರು. ಒಂದನೆಯದು, ಹದಿನೈದು ವರ್ಷದ ಒಳಗಿನ ಗಂಡು ಹುಡುಗರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಒಳಗಿನ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಕೂಡದೆಂಬುದು. ಎರಡನೆಯದು ಗರ್ಭಾದಾನವಾಗಿರದ ವಿಧವೆಯರೂ ಪುನರ್ವಿವಾಹವಾಗಬಹುದೆಂಬುದು (ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇವು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಸೂಚನೆಗಳು) ಇವುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯಲು ಮುಂಬಯಿಯ 'ಕನ್ನಡ ಸುವಾರ್ತೆ' ಮೊದಲಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು.

(ಉಕ್ತ : ಕೇಶವ ಶರ್ಮ.ಕೆ. ಸಂ. 22 : ಸಂಚಿಕೆ 4–5, ಮಾರ್ಚ್ – ಏಪ್ರಿಲ್ 1987, ಸಂಕ್ರಮಣ).

ಸಾರ್ವಜನಿಕತೆ

ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಚಲನೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ (Public) ಅನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಒಡಮೂಡಿ ಬಂತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ಮಾದರಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಎನ್ನುವ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಬಂದುದ್ದು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಜೊತೆ. ದೇಶೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನನ್ನು ವಿರಿಸುವಾಗ ಗಾಂಧಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯೆನ್ನುವುದನ್ನು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ತಂದರೆ, ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪರವಾಗಿದ್ದ ನೆಹರೂ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದು. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯೇ ನೆಹರೂ ಪರಿಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹ.

ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಾಂಧಿಯ ಮಾರ್ಗ ಒಂದಾದರೆ ನೆಹರೂ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತೊಂದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನೆಹರೂ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕಿಂತ ಗಾಂಧಿ ಪ್ರಭಾವವೇ ಹೆಚ್ಚು ಅವರಿಬ್ಬರದು ಭಿನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಶೈಲಿಯಾದರೂ ಕನ್ನಡದ ಬರಹಗಾರರ ಆಯ್ಕೆ ಗಾಂಧಿಯ ಪರವಾಗಿತ್ತು ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದಿದ್ದರೆ ಇದು ಗಾಂಧಿ, ನೆಹರೂ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ! ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ "ಕಾ[illegible]ನಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮದ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧ, ಗೋರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗೆಗೂ, ಕೆಲವರು ಉಕ್ಕಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾನಾಡಿದರು. ಇದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನವರಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ."

(T.B. Bottomore ೧೯೭೫, ಪುಟ ೧೪೫)

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನು – ಕಂದಾಯ

ರಾಜಕೀಯ ಪದಕೋಶದಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಕಂದಾಯಗಳಿದ್ದವು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹೊಸ ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದುದು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಮೇಲೂ ಆಯಿತು. 1819–1830 ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರೆವಿನ್ಯೂ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತುಂಬಾ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಬ್ರಿಟೀಶರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾನೂನು ಬೇರೆ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನು ಬೇರೆ ಎಂಬ ವರ್ಗೀಕರಣವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಇದ್ದ ಮೌಖಿಕ ನ್ಯಾಯಗಳು, ಕಾನೂನುಗಳು ಬ್ರಿಟೀಶರ ಕಾನೂನಿನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಹೀನವಾದವು. ಬ್ರಿಟೀಶರು ರೂಪಿಸಿದ ಕಾನೂನುಗಳೇ 'ಅಧಿಕೃತ' ಕಾನೂನುಗಳು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟೀಶರ ಕಾಲದ ಕಡತವೊಂದರಲ್ಲಿ (ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠದ ದಾಖಲೆ) ಬರುವ ವಿವರವು ಹೀಗಿದೆ :

ಕವಲೆದುರ್ಗದ ತ್ತಾಲೂಕದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಮಾಂನ್ಯ ಗ್ರಾಮಗಳ
ಹೊಲಮನೆಗಳ । ಬಗ್ಯೇಮಲದಾರ್‍ರಿ ಸೂಪ್ರಿಂ
ಟ ಕಚೆರಿಯಿಂದ ಬಂದ ವಿತ್ರ ಪ್ರತ್ತಿ
ಕ ಉಲೆದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕ ಮಾಮಲೆದಾರಗೆದರ್‍ರವಿಲ್ಲ । ಶ್ರಿಂಗೆರ್‍ರಿ
ಶ್ರೀ ಮಠಕ್ಕೆ ತಾಲ್ಲೂಕ ಮಜಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಮಾನ್ಯವಾಗಿ
ನಡೆದು ಬರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯಿರುವ ಶ್ರೀಮಠದ ಹೊ
ಮನೆಯಲ್ಲಿಯಿರುವ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಮರ್ರ ಮಠಕ್ಕೆ ಕಡ್ಡಿ
ಶಿ ತರ್‍ರಿಶಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆ ಗ್ರಾಮಗಳ ಹೊಸ ಮುಮತಾದ್ದು ಸರ
ಕಾರದು ಮಠದು ಮಿಗಡವಾಗದೆ । ಸಂಪರ್ಕಯಿರು
ವದರ್‍ರಿಂದಾ ಅದನ್ನು ವಿಂಗಡ್ಡಿಶಿ ಶ್ರೀಮಠದ ಅರ್ಧಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ
ಬಂದ ಹೊಸ ಅಡವಿ ಮುಂತಾದ್ದರ ಚತುರ್ಗಡ್ಡಿ ನಿಶ್ಚಿಶಿ ಕೊಡುವಂತೆ
ಅಪ್ಪಣೆ ಆಗಬೇಕು ಯಂತಾ ಶ್ರೀಮಠದ
*ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ್‍ರಿಗಳು ಬಿಷ್ಟಯ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ತ್ತಾ **20**ನೆಯ ಮಾಹೆ*
ಮಜಕೂರು ಕಾಗದ ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ । ಅಪನೆ ಕೊ
ಡು ಯಿದೆ ಸದ್ರಿ ಮರ್‍ರಗೆ ಶ್ರೀ ಮಠಕ್ಕೆ ಅರ್ಧಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಡಮು
ಬರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯಿರುವ ಅಡವಿ ಹೊಲ ಮುಂತ್ತಾ
ದರಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕಯಿರುವ ಸರಕಾರ ಸ್ಥಳಗಳ ಪ್ರತ್ತೇಕವ

ಮಠಕ್ಕೆ ಬರುವ ಹೊಸ ಅಡವಿಗಳ ಚತ್ತುರ್ಗಡ್ಡಿ ನಿಶ್ಚೈತಿ
ಮಠದವರ ಕಡೆಗೆ ತ್ಹೊರ್ರಿಶಿಕೊಟ್ಟು ಆ ಬಗ್ಗೆ ತಪಶಿಲುನ
ಮೂದಿಯಿಂದ ಯಿತ್ತಿಲ್ಲ ಮಾಡುವುದು । ಯಿೂ ಬಗ್ಯೆ
ಪಿಗಾಯಿದ್ರೆ ಆ ಬಗ್ಯೆಯಿತ್ತಿಲ್ಲೆ ಮಾಡುವುದು । ಬತ್ತಾರಿಖ
***22**ಕೆ ಮಾಹೆ ಶಪಟಂಬರ್ರ ಸಂನ್ **1835**ನೆಯ*
ಯಿಸವಿಮಾ । ಶಿವಮೊಗ

(ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠದ ಕಡತ, ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲ, ಪು. 471).

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉನ್ನತ ಕಲಿಕೆ

ಮದರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕಲಿಕೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ 'ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅರ್ಥಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು.

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಾದರಿಗಳು

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮವು ಬದಲಾವಣೆಯಾದಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಾದರಿಗಳ ಬಗೆಗೂ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿಕೊಂಡವು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದರ ಒಳಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಅದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಧಾರಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪದ ಬಗೆಗೂ ಚಿಂತನ ಕ್ರಮಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ 'ಭಾವಗೀತೆ 'ಯಂತಹ ಪ್ರಕಾರ ಹಾಗೂ 'ಕಾದಂಬರಿಯಂಥ ' ಪ್ರಕಾರ ಆಗ ಪಡೆದ ಅನುಭವ ಲೋಕದ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ನಿರ್ವಚನಗಳಗಿವೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉನ್ನತ ಕಲಿಕೆ

ಮದರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕಲಿಕೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ 'ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅರ್ಥಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು.

ಸಿರ್ಸಿಯಲ್ಲಿನ ಗಾಡಿ

ಕೋಟಗಡದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಂಥ ಒಂದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಕವಾದ ಚಳವಳಿಯು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿರ್ಸಿ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಅದು ಕೂಡ ಬಿಟ್ಟಿ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿರುದ್ಧವೇ ಇತ್ತು. ಅವು ಅಸಹಕಾರ ಆಂದೋಲನದ ಪ್ರಥಮ ದಿನಗಳು. ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನವಜಾಗ್ರತಿಯು ಎದ್ದೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಂಬೈ

ಇಲಾಖೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದ ಕಮೀಶನರರಾದ ಕೆಡೆಲ್ (Cadell) ಸಾಹೇಬರು ಸಿರ್ಸಿಯಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಾಂ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಬಿಟ್ಟಿ ಪದ್ಧತಿ ಆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಯ್ಯುಂಡು ಹೋಗಿತ್ತು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ದರ ಕೇಳದೆ ಪೂರೈಸಿ ತೀರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು ಎಂಬ ಪದ್ಧತಿ ಕೂತಿತ್ತು. 1920ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ, ಸಿರ್ಸಿ ಶಹರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಬಡಗಂಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೇರ ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಯು ಹಂದಿಗೋಣದ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟರಮಣಭಟ್ಟರ ಅಡಿಕೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತ್ತು. ಸರಕಾರೀ ಪಟ್ಟೇವಾಲರು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಒಯ್ಯುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಡೆದರು. ಎತ್ತಿನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ರಕ್ತ ಸುರಿಯಹತ್ತಿತು. ಇದು ರಾತ್ರಿ 9 ಗಂಟೆಯ ಸಮಯವಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಊರ ಜನರಲ್ಲಿ, ಈ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಮೇಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕು, ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬಿಡಬಾರದು ಮತ್ತು ರಕ್ತ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಎತ್ತಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಲೆಕ್ಟರರಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ವಿಚಾರ ಬಂತು. ಕಲೆಕ್ಟರರ ಮುಕ್ಕಾಮು ಆ ದಿವಸ ಸಿರ್ಸಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರು ಮರುದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಸಿದ್ದಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವರೆಂದು ತಿಳಿದ ಮೂಲಕ ಕೂಡಲೆ ಎತ್ತು ಸಹಿತ ಹೋಗಿ ಕಲೆಕ್ಟರರ ಮುಂದೆ ಈ ಕೆಳ ನೌಕರರ ಅತ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಠರಾಯಿಸಿದರು. ಈ ವಿಧದ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಾಮಲೇದಾರರಿರಲಿ, ಸಿರಸ್ತೇದಾರರಿರಲಿ, ಕಲೆಕ್ಟರರಿರಲಿ ಒಂದು ಊರಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ 4 ಗಾಡಿ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದರೆ 10 ಗಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ಕಡೆಗೆ ಕೆಲವರಿಂದ ಲಂಚ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಾಕಿಯವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಗಾಡಿಯವರಿಗೆ ಸರಕಾರೀ ಬಾಡಿಗೆ ಸಹ ಸರಿಯಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಬಿಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ಶಹರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಗಾಡಿಗಳು ಆಗಷ್ಟೇ ದೂರದಿಂದ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದು ಎತ್ತುಗಳು ದಣಿದಿದ್ದರೂ ಆ ಕಡೆಗೆ ಈ ನೌಕರರು ಲಕ್ಷಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಗಾಡಿಯವರಿಗೆ ಮನೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಹೋಗುವುದಿರಲಿ ಅವರ ಜರೂರಿಯ ಕೆಲಸವಿರಲಿ ಇವರಿಗೆ ಅದರ ಪರಿವೆ ಇಲ್ಲದೆ ಗಾಡಿಯವರನ್ನು ಗಾಡಿ ಸಹಿತ ಬಿಟ್ಟೀಹಿಡಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅನ್ಯಾಯದ ಈಗ ತಾನೇ ಆದ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕಲೆಕ್ಟರರ ಮುಂದೆ ಸಮಕ್ಷಮ ಇಟ್ಟು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಜನರು ಠರಾಯಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಯ ಮಾಲಿಕರೂ ಗಾಡಿಯ ಆಳೂ ಜನರ ಮುಖ್ಯ ಮುಂದಾಳುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಅಕ್ಕದಾಸ ಗಣಪತಿ ಭಟ್ಟರೂ ಶ್ರೀ ಕಡವೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರೂ ಕೈ. ಗಂಗಾಧರಪಂತ ಪಟವರ್ಧನರೂ ಕಂದೀಲು (Lantern) ಮುಂತಾದ್ದು ತಕ್ಕೊಂಡು ಗಾಯವಾದ ಎತ್ತು ಸಹಿತ ರಾತ್ರಿ 9.30–10 ಗಂಟೆಯ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ಕಲೆಕ್ಟರರ

ಬಂಗಲೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೋದರು. ಆದರೆ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗ ಕಮೀಶನರರ ಮುಕ್ಕಾಮ ಸಹ ಸಿರ್ಸಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಇತ್ತು ಮತ್ತು ಈ ಮುಂದಾಳುಗಳು ಕಲೆಕ್ಟರರು ಇರುವ ಬಂಗಲೆಯೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಹೋದ ಬಂಗಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಮೀಶನರರು ಇಳಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕಲೆಕ್ಟರರು ಬೇರೆ ಬಂಗಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಆಗ ಹೋದ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು "Your Honour" ಎಂದು ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ (ಕಲೆಕ್ಟರರು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ) ಕರೆದರು. ಆಗ ಕಮೀಶನರ ಸಾಹೇಬರು ಹೊರಗೆ ಬಂದರೂ ಮುಂದಾಳುಗಳ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ತಾಳ್ಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬಂಡಿಯ ಆಳಿನ ಮೈಮೇಲೆ ಏರಿಹೋದರು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಅಕ್ಕದಾಸ ಗಣಪತಿಭಟ್ಟರು ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಾಳ್ಮೆ ಹಿಡಿಯಿರಿ ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ದೂರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಿರುವಾಗ ಶಾಂತಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿಮ್ಮಂಥ ಜವಾಬದಾರ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಈ ರೀತಿ ತಾಳ್ಮೆಗೆಟ್ಟು ನಡೆಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೆ ಕಮಿಶನರರು ಅವರ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ಅವರನ್ನು ದಬ್ಬಿದರು. ಶ್ರೀ ಕಡವೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರಿಗೆ ಬೂಟಗಾಲಿನಿಂದ ಒದೆಯಹೋದರು. ಆಗ ಮುಂದಾಳುಗಳು ಶಾಂತ ರೀತಿಯಿಂದ ಇದೇನು ತಮ್ಮಂಥ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮುಂದಾಳುಗಳಿಗೆ ಅಪಮಾನ ಮಾಡಿದ್ದು ಊರಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿಹೋಗಿತ್ತು. ಜನತೆಯು ಕ್ಷುಬ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಅನೇಕ ಅಜ್ಞ ಜನರು ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸಹ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಅಕ್ಕದಾಸರು, ಶ್ರೀ ಕಡವೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಮುಂದಾಳುಗಳು ಜನರನ್ನು ಶಾಂತಪಡಿಸಿದರು. ಶಾಂತಿಯೆ ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ನಮ್ಮ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಶಾಂತ ರೀತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಜನರು ಶಾಂತರಾಧರು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಊರಲ್ಲಿ ಕಮೀಶನರರ ಈ ಅತ್ಯಾಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹರತಾಳ ಫಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಇಡೀ ಸಿರ್ಸಿ ಶಹರವು ಜಾತಿ-ಮತ-ಪಂಥ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹರತಾಳ ಆಚರಿಸಿತು. ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಆ ದಿನ ಕೋಳಿಯು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಕೋಳಿ ತತ್ತಿಯೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ, ಹಾಲೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಕಮೀಶನರರು ಅಲ್ಲಿಂದ ತಮ್ಮ ಮುಕ್ಕಾಮು ಎಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕಮೀಶನರರ ಈ ಅಸಭ್ಯ ವರ್ತನದ ಸುದ್ದಿಯು ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಸಾಹೇಬರು ಕುಮಟೆಗೆ ಹೋಗಲಿ, ಅಂಕೋಲಾ, ಕಾರವಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ, ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರವಾಯಿತು. ಹರತಾಳದಿಂದ ಅವರ ಸ್ವಾಗತವಾಯಿತು.

ವೆಂಗುರ್ಲಾವಂಥ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊರಗಿನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಅವರು ಹೋದಾಗ ಅವರನ್ನು ಇದೇ ತರಹ ಹರತಾಳದಿಂದ ಜನರು ನಿಷೇಧಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಕಾಯದೆ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಾಗಿ ಈ ಕುರಿತು ಸಾಹೇಬರು ಖೇದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಸೌಜನ್ಯ ತೋರಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಸರಕಾರದವರು ಈ ಬಿಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಯುವ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಈ ತೆರನಾಗಿ ಸರಕಾರೀ ನೌಕರರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸರಕಾರೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಯುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಈ ರೀತಿ ಇದು ಜನರ ಶಾಂತಿಮಯ ಅಸಹಕಾರದ ವಿಜಯವಾಗಿದ್ದು ಈ ಕುರಿತು ಸಿರ್ಸಿಯ ಜನತೆಯು ಇಂದು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವುದು (ರಂ.ರಾ. ದಿವಾಕರ, 1985, ಪು. 203–211).

ಸಿವಿಲ್ ಅಧಿಕಾರಿ

ವೈಸ್‌ರಾಯಿ ಮತ್ತು ಶಾಖಾಧ್ಯಕ್ಷರ ತರುವಾಯ ಅಧಿಕಾರಿವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಾದವರ ಗುಂಪಿಗೆ ಇಂಡಿಯನ್ ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿತ್ತು. ಮಿಲಿಟರಿ ಅಥವಾ ಯುದ್ಧ ಸಂಬಂಧವಾದವುಗಳಲ್ಲದ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸಿವಿಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆನ್ನುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಇದನ್ನು ನಾಗರಿಕ ಸೇವೆಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾಗರಿಕಸೇವೆಯೆನ್ನುವುದು ಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ಸಿವಿಲ್ ಪರೀಕ್ಷೆ

ಲ್ಯಾನ್ಸ್‌ಡೌನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವೀಸ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಭಾರತೀಯರಿಗೂ ಪ್ರವೇಶದ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು. ಕೆಲ ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ದಾದಾಬಾಯಿ ನವರೋಜಿಯವರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವೀಸ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯುವಂತಾಯಿತು. 1892ರಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾ ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಕಾಯಿದೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಇದರಿಂದ ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳು ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಲ್ಯಾನ್ಸ್ ಡೌನನು 1894ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದಿಂದ ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿದನು.

ಸಿವಿಲ್ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಮಿನಲ್

ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಭಾರತೀಯ ಹಳೆಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದ. ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಲ್ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಕೆಲವು ಹೊಸ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಜಾರಿಗೆ ತಂದ. ಕಾನೂನುಗಳು ಬರಹದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಇದರಿಂದ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲ

ಇದೆಯೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ. ಮಿಲ್‌ನ ಪ್ರಕಾರ, ಕಾನೂನು ಮೌಖಿಕವಾಗಿರು ವುದಕ್ಕೂ, ಅದು ಬರಹದಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಯಾವಾಗ ಕಾನೂನು ಎನ್ನುವುದು ಬರಪರೂಪಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತದೆಯೋ ಆಗ ಅದರ ಬದಲಾವಣೆಯು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಿಲ್ ಕಾನೂನು ಬರಹಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಆಢಳಿತಾತ್ಮಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಅದು ದಂಡ ಸಂಹಿತೆಯೂ ಆಯಿತು (Staturary Form). ಇದರಿಂದ ಕೋರ್ಟುಗಳ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಸಂವಾದಿಯಾದ (Relative) ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ದಂಡ ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದು ತಪ್ಪಿತು. ಆಢಳಿತದ ಆಧುನಿಕ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದುದರಿಂದ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಅದು ತನ್ನ ಘನತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೂಡಾ. ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಬೇಕು. ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೧೭೭೩ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನು ಆಢಳಿತ ನಡೆಸಲು ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿಗಾಗಿ ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಕಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಕಲೆಕ್ಟರ್‌ಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದ. ಕಂದಾಯವನ್ನು ಹರಾಜಿನ ಮೂಲಕ ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಮತ್ತೊಂದು ಆಢಳಿತಾತ್ಮಕ ಸುಧಾರಣೆಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ದಿವಾನಿ ಅದಾಲತ್ ಮತ್ತು ಫೌಜುದಾರಿ ಅದಾಲತ್, ಇವುಗಳನ್ನು ಸಿವಿಲ್ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ವಲಯಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಸೂಪರ್ ಟಾಕ್ಸ್

ನಾಗೇಗೌಡರು ವಿವರಿಸುವಂತೆ "ಆಗ ಒಂದು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ 40 ರಿಂದ 45 ಕಾಫಿ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಚೀಲದಲ್ಲಿ 3 ಬುಷೆಲುಗಳು. ಒಂದು ಬುಷೆಲಿಗೆ 34 ಪೌಂಡುಗಳು. ಗಾಡಿ ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ನೆನೆಹಾಕಿದ ಹುರುಳಿ ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನೆನೆದ ಹುರುಳಿಯನ್ನು ಆಡಿಸಿದಾಗ ಹಾಲಿನಂತೆ ಗಮನಾರ್ಹ : "ಕಾಫಿ ಕಂದಾಯ ಕವಳಿಗೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟುವಷ್ಟು ಹಾಕುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಈಗ ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ವ್ಯವಸಾಯ ತೆರಿಗೆ (Agricutlrual income tax) ಮತ್ತು ಸೂಪರ್ ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ (Super tax) ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚು. ಕಂಪನಿಗಳು ಎಷ್ಟು ತೆರಿಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಕೊಡಬಲ್ಲವೆಂಬ ತಪ್ಪು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ತೆರಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬೇಕು. (ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಬಯಲಿಗೆ)

ಸೊಸೈಟಿ ಫಾರ್ ದಿ ಈಕ್ವೆಸಿಜನ್

1791ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ನ್ಯಾಯ ; ಸಮಾನತೆ ; ಒಪ್ಪಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೈ ಹಚ್ಚಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. 1838ರಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಸೊಸೈಟಿಫಾರ ದಿ ಈಕ್ವೆಸಿಜನ್ ಆಫ್ ಜನರಲ್ ನಾಲೇಜ್ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದರ ಉದ್ದೇಶವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಿತ್ತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುವುದು ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಚಿಂತನೆ. ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಸ್ಕೂಲ್‌ಗಳು

ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದರೆ 'ಸ್ಕೂಲ್ ಕೆಂದ್ರಿತ ಶಿಕ್ಷಣ'ವೆಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬಂದಿತು. ಈ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ಕೌಶಲದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿರದೇ ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ಪರಂಪರೆಯ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಆಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಚೌಕಟ್ಟಿದೆ. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕಂಪನಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾದುದು ಕೂಡಾ ಅದುವೇ, ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾವಂತ ವರ್ಗವನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷರು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ವಸಾಹತು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ 'ಸ್ಕೂಲ್' ಎನ್ನುವುದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು ಎಂಬುದಿಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ.

ಸ್ಕೂಲ್ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರ

ಕುವೆಂಪುರವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕಲಿಕೆಯ ಕ್ರಮ ಎನ್ನುವುದು ಆದರ್ಶವುಳ್ಳ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸೂಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹೂವಯ್ಯನು ಕಲಿತವನು. ಆದರೆ ಹೂವಯ್ಯ ತನ್ನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಬೆಳಗಾಂ ಪರಿಸರದ ದಟ್ಟ ಚಿತ್ರಣ ಕೊಡುವ ನಿಸರ್ಗ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ತಲ್ಲಣಮುಖಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಕನ್ನಡದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದರ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ನವೋದಯದ ಬರಹಗಾರರು ಹೀಗೆ ಭಿನ್ನ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಎತ್ತಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ತಂದಾಗ ಹಳೆಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾದವು.

ಸ್ಟೇಟ್ ಫಾರ್ ಇಂಡಿಯಾ

ರೈಯತ್ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶವು ಒಟ್ಟು ಸಾಗುವಳಿ ಭೂಮಿಯ 52% ರಷ್ಟಿದ್ದಿತು ಹಾಗೂ ಈ ರೈಯತ್ವಾರಿ ಇದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಮತ್ತು ಬೊಂಬಾಯಿ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಇನ್ನೂ ಹದಗೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಬೊಂಬಾಯಿ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ 1866ರ ಪುನರ್ನಿಗಮಯ ಮೇರೆ ಆದ ಕಂದಾಯದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಬೇಡಿಕೆಯು ಬಹಳವಾಗಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಮಿತಿಮೀರಿದ ಬಾಡಿಗೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಹೀನಾಯ ಮುಖ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬೇಸಾಯದ ಖರ್ಚು ಹಾಗು ಸರಕಾರದ ಕಂದಾಯ ಇವೆರಡನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಏನು ಉತ್ಪನ್ನವೂ ಉಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಭೂ ಕಂದಾಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಿಗದಿಮಾಡಿದ್ದುದತ್ತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯದ ಹೊರೆಯನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಸರಕಾರದ ಬೇಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಂತದ ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಅದರ ಬೆಲೆ ಇವುಗಳನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ 1860ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದಕ್ಕಿಂತ 1875ರಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯದ ಹೊರೆಯು ಜನಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇತ್ತು. ಆಗಿನ ಅಂಡರ್ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಆಫ್ ಸ್ಟೇಟ್ ಫಾರ್ ಇಂಡಿಯಾ ಆಗಿದ್ದ ಸರ್ ಜೇಮ್ಸ್ ಮ್ಯಾಲೆಟ್‌ನಂತಹವರ ಅಧಿಕೃತ ವಾಣಿಯಿಂದಲೇ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಬೇಡಿದ ಕಂದಾಯವು ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಗೇಣಿ ಮೊಬಲಗನ್ನೆಲ್ಲ ನುಂಗಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಜಮೀನಿನ ಲಾಭದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸ್ವಲ್ಪ ನುಂಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದೂ ಸಂಶಯವೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ಸ್ತ್ರೀ : ನಿರ್ವಚನ

ಯುರೋಪಿಯನ್ ಚಿಂತಕರು ಭಾರತೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅನಾಗರಿಕ (**Barbaric**) ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು (ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳು) ಅನಾಗರಿಕವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ನಂಬಿದ್ದನ್ನು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಚಿಂತಕರು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಗೆಗಿನ ನಿರ್ವಚನಗಳು ಬೇರೆಯಾದವು.

ಸ್ತ್ರೀವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಪ್ರಶ್ನೆ

'ಹಿಂದೂ ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಅವಶ್ಯವು' ಎನ್ನುವ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕೆ. ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ : 'ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಈಗಿನ ಕಾಲಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕೂಡ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಶ್ಯವೆಂದು ತೋರುವುದು' (ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನಿ, ತಾರೀಕು **29**, ಜನವರಿ **1915**,

ಸಂಚಿಕೆ 5, ಪುಸ್ತಕ 19, ಪು. 6, ಸಂ. ಲೋಲಾಕ್ಷಿ, 2006). ಆದರೂ ಮಂಗಳೂರಿನ ಕ್ರೈಸ್ತ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಲಿಕೆಯರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಗಮನಾರ್ಹ (ಬಾಲಿಕಾ ಪಾಠಶಾಲೆಯ ವಿಷಯ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳು, ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನ, 9ನೇ ತಾರೀಕು, ಜುಲೈ 1915, ಸಂ. 28, ಪು. IX, ಪು. 5, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ).

ಸ್ತ್ರೀಶಿಕ್ಷಣ

ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಉಚಿತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ತಿರುಮಲಾಂಬಾ ಅವರ ವಾದವಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯೆಯು ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಮನೋವೃತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಾರದೆಂದು, ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತಿರುಮಲಾಂಬಾ ಅವರು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯು ರಚಿತವಾದ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಅದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದ ಸನ್ನಿವೇಶ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಆಗ ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಬೇರೂರಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನವು ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಜೊತೆಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಿರುಮಲಾಂಬಾ ಅವರು ಉಚಿತ ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣ, ನಾಡಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. 'ಸರ್ಕಾರದವರೂ, ಸ್ತ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬರಬೇಕು, ಸಕಲರೂ ದೇಶ ಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಬಡಿದಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಫಲವಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ.'

ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಭಾಷಾಂತರ

1806–1811ರ ಕಲಾವಾಧಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸಬ್ ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಆಗಿ ಬಂದ ಜಾನ್ ಮೆಕ್ಕರಲ್ ಕನ್ನಡ ಕಲಿತು ಮುಂದೆ ಮದರಾಸು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರಕಾರನಾದ (ಜಯತೀರ್ಥ ರಾಜಪುರೋಹಿತ, 1977, ಪು. 13). ಇಂಗ್ಲೀಷರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆಢಳಿತವನ್ನು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಸಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತಿರುವುದು ಕೂಡಾ ಗಮನಾರ್ಹ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಮನೋಸ್ಥಿತಿ

ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆನ್ನುವುದು ತುಂಬಾ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದುದು. ಅದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರೀತಿಯದಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಏಕರೂಪಿ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇಡಿಯ ಭಾರತೀಯ ಜನರನ್ನು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾದಿ

ಚರಿತ್ರೆಯಕಾರರು ; ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವನ್ನು ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುವಾಗ ಹೀಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಂತರಿಕ ಸಂಬಂಧವಿರಿಸಿಕೊಂಡ ಜನರನ್ನು ನೋಡುವ ಕ್ರಮ ಬೇರೆ. ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರ ಕುಲ, ಗೋತ್ರ, ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಪ್ರಭೇದದ ಮೂಲಕವೇ ಗುರುತಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ. ನಾಗರಿಕ ಮನೋಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಳಗಿರುವವರು ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ (**Homi K. Bhabha**). ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಅದರದ್ದೇ ಆದ ನಿಲುವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಒಬ್ಬರಂತೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಇರುವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಸ್ಪರ್ಧೆ

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಡಳಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅಧಿಕಾರ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಏಕಾಂತವಾದಿಗಳ ನಡುವೆ ಎರಡು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಜರುಗಿದವು. ಇವು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೂ ನಾವು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

1. ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮತ್ತು ವಿರೋಧ
2. ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಅಂಗೀಕಾರ

ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮತ್ತು ವಿರೋಧದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿ ; ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳುವಳಿ ; ಕರಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ; ಮುಂತಾದವುಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಇವು ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಣ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿವೆ. ಉದಾ: ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕರಿದ್ದಾರೆ. ಸನಾತನತೆಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಚಳುವಳಿಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಸ್ವಯಂ ಸರಕಾರದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಸನಾತನಗೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯು ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಗಾಂಧಿಯವರು ಸತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಆಗ್ರಹ, ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಚಳುವಳಿ ಕೇವಲ ವಿರೋಧ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ - ಅದರ ಮುಖೇನ ಪುರಾತನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಪುನರ್ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಿಟೀಶರ ಅಧಿಕಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅದೇ ಆಢಳಿತಾತ್ಮಕ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡೇ ಬೇರೊಂದು ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳೂ ಇವೆ. ಉದಾ : ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆ ; ದಿವಾನ್

ರಂಗಾಚಾರ್ಲು ಕೈಗೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಅಂಗೀಕಾರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಜರುಗಿವೆ.

ಸ್ವ ಚರಿತ್ರೆಯ ಹುಡುಕಾಟ

ಎಂ.ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರು ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದರು. ಹೀಗೆ ಬರೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ವಿರುದ್ಧ 'ಸ್ವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚರಿತ್ರೆ'ಯ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸಿದರು. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಮಹತ್ವದ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವಿ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರ ಬಹುತೇಕ ಲೇಖನಗಳು, ಆಲೂರರ ಬರಹಗಳು, ದೇವುಡು 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ' (1935). 1920ರ ಅನಂತರ 1940 ಒಳಗೆ ಬಂದ ಬರಹಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸ್ವಂತದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅವುಗಳು ಹುಡುಕುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಕೆಲವು ಪಠ್ಯಗಳು ಶಾಲಾ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಕೂಡಾ ಆಗಿದ್ದವು. ಒಂದೆಡೆಯಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಇವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿವೆ ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪುನರ್ ಅನ್ವಯ ಮಾಡಿವೆ. ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿರುದ್ಧದ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಇವು ತಳೆಯುತ್ತವೆ.

ಸ್ವಜ್ಞಾನ

ವಸಾಹತುಕಾಲದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೆಂದರೆ, ಅದು ಸ್ವಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಬೇರೆಯೆಂಬ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಧರ್ಮ ; ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತನೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ನಡಿಗೆ ಇದೆ, ಹಾಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಧರ್ಮ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅದು ಸಾಪೇಕ್ಷವಾಗಿದೆ. ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ಮಣಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ.

"ಸ್ವತಂತ್ರ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಹಕ್ಕು

ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವೆಲ್ಲೆಸ್ಲಿಯು 'ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಢಳಿತದ ಕ್ರಮವೆಂದರೆ. ಅದು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಕಾನೂನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದು

ಸ್ವತಂತ್ರ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಬಲ್ಲುದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ. 'ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪಟೇಲರಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನ ಅಧಿಕಾರವಿತ್ತು. ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅನೇಕ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದು, ಅಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವುದು, ಕಂದಾಯ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವುದು, ಗ್ರಾಮದ ಜನನ-ಮರಣ ಮುಂತಾದ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರ ಇಡುವುದು – ಹೀಗೆ ಬಹು ಬಗೆಯ ಅಧಿಕಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿದ್ದವು (ಪುರಂದರ ರೈ ಅಗ್ರಾಳ, 2001, ಪು. 18). ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಆಗಿನ ಗ್ರಾಮ ಪದ್ಧತಿಯು ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಣ್ಣ ಗಣರಾಜ್ಯದಂತೆ ಇತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೆಂದು ಅದು ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರವಲ್ಲ. ಪಟೇಲರು ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಕೂಡಾ ಬಹುಬಗೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಇದು ಕುತೂಹಲದಾಯಕ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಸ್ವ ಮಾದರಿಯ ಚರಿತ್ರೆ

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಬೇರೆಯಾಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸ (**Discovery of India, Nehru)** ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮಾದರಿಗಳು ಬೇರೆಯಾದವು.

ಸ್ವಯಂ ಸ್ಥಳೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮಾದರಿಗಳು ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟವು.

ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆ ಕನ್ನಡ ಏಳನೆಯ ಪುಸ್ತಕ **(1945)**ದಲ್ಲಿ (ಈ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. (ಅಧ್ಯಕ್ಷರು), ಚ. ವಾಸುದೇವಯ್ಯ, ಕೆ. ನಾರಾಯಣರಾಯರು, ಡಿ.ಕೆ. ಭಾರದ್ವಾಜರು, ದೇವುಡು, ಎಸ್.ಜಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಕೆ. ಸಂಪದ್ಗಿರಿರಾಯರು, ಎಂ.ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಸದಸ್ಯರು) ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಹೀಗೆ ಬರುತ್ತದೆ : .... ಪೂರ್ಣ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ದೊರೆಯುವುದು ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಕುತೂಹಲದಾಯಕ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ, ಚರಿತ್ರೆ (ಬೀರಬಲ್, ಅಕ್ಬರ್, ಔರಂಗಜೇಬ್, ರಾಜಾರಾಂ ಮೋಹನರಾಯ್) ವಿಜ್ಞಾನ (ವಿಜ್ಞಾನ ನಮಗೆ ಏನನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ? ವಿಜ್ಞಾನದ ಹೃದಯ ಮತ್ತು ಕ್ರಮಗಳು) ಪೌರ ಸಂಘಗಳು – ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಿರುವುದು.

ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ, ಡಿಸೆಂಬರ್ 1921

"ದೇವರನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಯಿಟ್ಟು ನಾನು ಗಂಭೀರತನದಿಂದ ಸಾರುವುದೇನೆಂದರೆ,

1. ನಾನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ ದಳದ ಸಭಾಸದನಾಗಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ.
2. ನಾನು ದಳದ ಸಭಾಸದನಿರುವ ವರೆಗೆ ಕಾಯಾ – ವಾಚಾ ಅಹಿಂಸಕನಿರುವೆನು. ಹಾಗೂ ಮನಸಾ ಅಹಿಂಸಕನಿರಲು ಅಂತಃಕರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವೆನು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನವು ಈಗ ಯಾವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವುದೊ ಆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಖಿಲಾಫತ್ ಹಾಗೂ ಪಂಜಾಬ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಯೋಗ್ಯ ನಿಕಾಲೆಯಾಗಿ ಸ್ವರಾಜ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯ ಹಿಂದು, ಮುಸ್ಲಿಂ, ಸೀಖ, ಪಾರ್ಸಿ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಅಥವಾ ಜ್ಯೂ ಈ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅಹಿಂಸೆಯೊಂದೆ ಉಪಾಯವು.
3. ಜಾತಿ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಐಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪೂರ್ಣ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ ಹಾಗೂ ಆ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವೆನು.
4. ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ತತ್ವದ ಆಚರಣೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯವೆಂದು ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಇತರ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸದೆ ನಾನು ಕೈ ನೂಲಿನ, ಕೈ ನೇಯ್ಗೆಯ ಉಪಯೋಗಿಸುವೆನು.
5. ಹಿಂದೂ ಈ ನಾತೆಯಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಕಲಂಕವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕುವುದು ಅವಶ್ಯವೂ ನ್ಯಾಯವೂ ಎಂದು ನಾನು ನಂಬುವೆನು. ಹಾಗೂ ಶಕ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ವರ್ಗಗಳೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಲು ಹಾಗೂ ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸುವೆನು" (ರಂ.ರಾ. ದಿವಾಕರ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. 300–305). ಇದು ಒಂದು ಮಾದರಿ.

ಸ್ವರಾಜ್ಯ

ಹಾಗೆಯೇ ಅಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಗಾಂಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾತ್ರ. ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಯು ಒಬ್ಬ ರಾಜಕೀಯ ನೇತಾರ. ಗಾಂಧಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಜನ ಸಮುದಾಯದ ಪರಿಭಾಷೆಯೂ ಹೌದು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ

ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಅಧಿಪತ್ಯ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿದೆಯೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ದೇಶದ ನಾಗರಿಕ ಸಂಹಿತೆ; ಸಂವಿಧಾನ; ಕಾನೂನುಗಳ್ನು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹಂಬಲ ಬಂದಿರುವುದು ಕೂಡಾ ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಅನುಕರಣೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಎಂದು ಸರ್. ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಕಸ್ಟ್ ೧೮೮೫ ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ "ಫ್ರೀಡಂ" ಎಂದರೆ ಬಿಡುಗಡೆ: ಬಿಡುತೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. Free ಎಂದರೆ ಅಂಕೆ ತಪ್ಪಿದ. ಕಟ್ಟಳೆಗೊಳಪಡದ ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆಯೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ. Freed man ಎಂದರೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಗುಲಾಮ.

ಸ್ವಾಮಿ ಭೃತ್ಯರ ಸಂಬಂಧ

ಈ ವಿಧವಾದ ಸ್ವಾಮಿಭೃತ್ಯರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಭೂಸಂಬಂಧ ಹೋಯಿತು. ಬರೀ ಸ್ವಾಮಿಕಭೃತ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಿತು. ಆದರೆ ಭೃತ್ಯನು ಬೇರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಬಂಧವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಸಕ್ತಿ ಬಿದ್ದಾಗ, ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಉಪಜಮೀನುದಾರರನು ಸೇನೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದೂ ಕೂಡಾ ಉಂಟು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿಯು ಭೃತ್ಯನನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಪಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಒಂದು ವಿಧಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಚಿಲ್ಲರೆ ರಾಜರುಗಳಿದ್ದರು. ಮೈಸೂರು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಂತೂ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಜನ ಅಧಿಪತಿಗಳಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ರಾಜರೆಂದು ಆಳುತ್ತಾ ಆಯಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜಾಧಿರಾಜರೆನಿಸಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಸಾಮಂತರ ಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ವಿಜಯ ನಗರದ ಸಂಸ್ಥಾನದ ರಾಯರುಗಳು ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಜೈಸಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದುದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ಹೊಸ ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೊಸದಾಗಿ ಕೆಲವು ಅಧೀನ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು (ಎಂ. ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ 1923). ಇದೇ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಸಂಸ್ಥೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ

ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಸೇರಿರುವ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಮೂರು ಪಂಗಡಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯದು, ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಸ್ವರಾಜ್ಯವೂ

ಇಲ್ಲದ ಕ್ರೌನ್ ಕಾಲೋನಿಗಳು ; ಎರಡನೆಯದು, ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿದ್ದರೂ ಸ್ವರಾಜ್ಯವಿಲ್ಲದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು ; ಮೂರನೆಯದು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಪಡೆದಿರುವ ದೇಶಗಳು.

ಮೊದಲನೆಯ ಪಂಗಡದ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂದಾಯ ತೆರಿಗೆಗಳ ವಿಚಾರ, ಶಾಸನಗಳ ಏರ್ಪಾಟು, ಆದಾಯ ವೆಚ್ಚಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ– ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಿಯಮಿತರಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಜಿಬ್ರಾಲ್ಟರ್, ಜಮೈಕಾ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಂತಗಳು ಈಬಗೆಯ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಎರಡನೆಯ ಬಗೆಯ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗವರ್ನರಾದವರನ್ನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಸರ್ಕಾರದವರೇ ನಿಯಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆತನು ಯಾವುದೊಂದು ಶಾಸನ ಮಾಡಬೇಕಾದರೂ, ಯಾವುದೊಂದು ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕಾದರೂ, ಯಾವುದೊಂದು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೂ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಚುನಾವಣೆಯಾದ ಸದಸ್ಯರೂ, ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಾಮಕರಣವಾದ ಸದಸ್ಯರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಗೊತ್ತುವಳಿಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಮೋದಿಸದೆ ಇರುವ ಅಧಿಕಾರವೂ, ಆಚರಣೆಗೆ ತರದೆ ಇರುವ ಅಧಿಕಾರವೂ ಗವರ್ನರಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನ್ಯಾಯವಿಧಾಯಕ ಸಭೆಯ ಅಧೀನರಾಗಿರದೆ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧೀನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಾಮಾ, ಮಾಲ್ಟಾ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಂತಗಳು ಈ ಬಗೆಯ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆ (ಕನ್ನಡ ಏಳನೆಯ ಪುಸ್ತಕ, ೧೯೪೫, ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರದ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಸುಪರಿಟೆಂಡರಿಂದ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ಬ್ರಿಟೀಷರ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯ, ಪಾಠ).

ಮೂರನೆಯ ಬಗೆಯ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗವರ್ನರನ್ನು ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸರ್ಕಾರದವರು ನಿಯಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಾಸನವೂ, ತೆರಿಗೆಯೂ, ವೆಚ್ಚವೂ ಈ ಪ್ರಜಾಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದವರು ಪ್ರಜಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿ, ಪ್ರಜಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಾದಿಗಳಾಗಿರುವರು. ಇಂತಹ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರಾಜ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ವಿಚಾರ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸರ್ಕಾರ ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ

ಕೈ ಹಾಕುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಗವರ್ನರ್ ಹೊರತು ಉಳಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಜಾಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವರು. ಕೆನಡ, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ – ಈ ಬಗೆಯ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ. (ಅದೇ).

ಸ್ವೀಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಿರಾಕರಣೆ

ಸ್ವೀಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಿರಾಕರಣೆಯ ಎರಡೂ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಜರುಗಿವೆ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತರ್ಕವೆನ್ನುವುದು ಇದೆ. ಬ್ರಿಟೀಷರ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದ ಒಂದು ಹೊಸ ಉತ್ಪಾದನಾಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಹಳೆಯ ದೇಶೀಯ ಮಾದರಿಯ ಉತ್ಪಾದನಾಕ್ರಮವು ಬಹಳ ಭಿನ್ನವಾಯಿತು. ಹತ್ತಿಬಟ್ಟೆಯ ತಯಾರಿಕೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕುಶಲತೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಇಲ್ಲಿಯ ಜಮೀನ್ದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪೂರಕವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕ್ರಮ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿ ಅಥವಾ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಲೆಗೆ ಸರಿದು ಅಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕುಶಲತೆಯು ಆವರಿಸಿತು. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಕೆಲವು ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲವರು ವಾದಿಸಿದರು. ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು; ಅದರ ಬೌದ್ಧಿಕ ಧಾಳಿಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸನಾತನತೆಗೆ ಮರಳುವುದು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಕೆಲವು ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

ಹಂಟರ್ ಆಯೋಗ

ಈ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಸರ್ಕಾರವು ಎರಡು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿತು. 1. ಕೆಳವರ್ಗದ ಹುಡುಗರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, 2. ಸಹಾಯಾನುದಾನಗಳ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸಡಲಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮತ ಪ್ರಚಾರದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು. ಈ ಎರಡು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ 1882ರಲ್ಲಿ ಹಂಟರ್ ಆಯೋಗವು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ವಿಮರ್ಶನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಕಂಡ ತೀರ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದ ಫಲಿತಾಂಶವೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ (ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬರಹಗಳು, ಸಂಪುಟ–2, ಭಾಗ–2, 1993, ಪು. 747). ನಿಮ್ನ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯರು ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ನೀಡದಿದ್ದರೂ, ಬ್ರಿಟೀಷರು ಅದನ್ನು ನೀಡಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರೌಢ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ನೀಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರರ ತಕರಾರು ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ,

ನಿಮ್ನ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ನೀಡುವಿಕೆ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಇದು ಅವರ ಒತ್ತಾಯ.

1882ರ ಹಂಟರ್ ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಹೀಗಿದೆ:

1. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸುಧಾರಣೆ.
2. ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ. ಮತ್ತೊಂದು ವ್ಯಾಪಾರಿಕ ಮತ್ತು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ.
3. ಶಿಕ್ಷಣ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮ ವಲಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ.
4. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಒತ್ತು.

1804ರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಕಾಯಿದೆ : ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನ್ ಇದನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ.

ಮೆಕಾಲೆಯ ಪಿರಮಿಡ್ಡುವಿನಂತಹ ಶಿಕ್ಷಣದ ನೀತಿಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ, ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಸೆನೆಟ್ ಮತ್ತು ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಯು 1902ರ ಸರ್. ಥಾಮಸ್‌ಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಇವನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದು ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನ್. ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯಟ್ ತರಗತಿಗಳು ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ. ಅನಂತರ ವಿ.ವಿ.ಗೆ ಪ್ರವೇಶ. ವಿ.ವಿ.ಯ ಮಾನ್ಯತೆಯ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಮಾನ್ಯತೆಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ವಿ.ವಿ.ಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸೇವಾ ನಿಯಮ. ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯವರೆಗೆ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಯ ಮಾಧ್ಯಮ ಅನಂತರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮ. ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸುಧಾರಣೆ.

ಬ್ರಿಟೀಷರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಬಹಳ ಕಲಿತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಇರದಿದ್ದರೆ ಬ್ರಿಟನ್, ಭೌತ ವೈಭವದ ರೋಗದಿಂದ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲ ದುಷ್ಟಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ನಾವು ಆ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಲಾಭ ಪಡೆಯುವುದು, ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು, ನಮ್ಮ ನೀತಿಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ. ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ವೈಭವವನ್ನು ನಾವು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಬಾಳ್ವೆಯೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗುವಂತೆ ತೋರಿಸಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ನಮ್ಮ ಆಳ್ವಿಕೆಗಾರರನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದು ನಾವು ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ನಾವೂ ಅದೂ ಇಬ್ಬರೂ ಅಧೋಗತಿಗಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ

(ಅದೇ, ಪು. 300). ಗಾಂಧಿಯವರು ಹಿಂದಿ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮತ್ತೊಂದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ನೀತಿಯು ಹೀಗಿದೆ : ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ವರ್ಗದ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗುವರೆಗೆ, ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗುವವರೆಗೆ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಮದರಾಸು ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಗೆ ನಾವು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಬೇಕಾದುದನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲೇ ಹೇಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ (ಪು. 407).3 ಅಂದರೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಎರಡು ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯದ ಮುಖವಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮುಖ ಮದರಾಸು ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಗೆ, ಅವರು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಂತದ ವರೆಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಹೇಳಿ ಅನಂತರ ಅದರಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಮತ್ತು ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಓದಬಹುದು ಎಂದು ಅವರ ವಾದ.

ಹಕ್ಕುಪತ್ರ

1822ರಿಂದ ಹಕ್ಕು ಪತ್ರದ ಕ್ರಮ (Record of Right) ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಇದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾದರಿಯ ನ್ಯಾಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಹಣ

ಕ್ಲಾಸಿಕಲ್ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥಗಳು ಬಂದಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಹಣ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬೆಲೆಯ ನಡುವೆ ಈ ರೀತಿಯ ಸಣ್ಣ ಸಂದೇಹಗಳಿದ್ದವು (ಫುಕೋ, 1970, ಪು. 160). ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಧನಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥ ಕೂಡಾ ಬಂತು. ಈ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಣವೆಂದರೆ ಸಂವಾದಿ ಅಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುಣವಿದೆ ಎಂಬ ನಿಲುವು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು (ಅದೇ, ಪು. 167). ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ಹಣಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ತುರಿಯಾವಸ್ಥೆ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಮೌಲ್ಯ ಬಂದಿತು (ಅದೇ, ಪು. 167). ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ, ಹಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಮೌಲ್ಯಾತ್ಮಕ ಗುಣವು ವಸಾಹತು ದೇಶಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು.

ಹಳೆಯ ಗವರ್ನಿಂಗ್ ಮಾದರಿಗಳು

ಆಗಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಮರಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಹಳೆಯ ಗವರ್ನಿಂಗ್ ಮಾದರಿಗಳ ಹುಡುಕಾಟ, ಗ್ರಾಮ ಸಮಾಜದ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳ

ಮೂಲಕವೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವ ಒಂದು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನವೋದಯವು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರವಾದ ನಿಲುವು ಪು.ತಿ.ನ. ರಂಥವರಿಗೆ ಹಳೆಯ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಬ್ರಿಟೀಷ್ ರಾಜಸತ್ತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಬಂದಿರುವ ನಿಲುವು ಇದು. ಪು.ತಿ.ನ. ಅವರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನೇ ದೊಡ್ಡ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಯತ್ನವಾಗಿಯೂ ಈ ರೀತಿಯ ಜಾಡು ಇರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು.

ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಹೀಗಾಗಿಯೇ ವಸಾಹತು ಕಾಲಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಮಹಾನ್ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಕೇಂದ್ರ ನೆಲೆಗಳಾದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ; ಕುಟುಂಬ ; ಜಾತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ. ಜಾತಿ ; ಧರ್ಮ; ಕುಟುಂಬ – ಎಲ್ಲವೂ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಮಾತ್ರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಅವು ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಳು ಏನಿವೆ – ಅವು ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗೆ ನಾವು ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕವಾದಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೂ ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಆಂತರಿಕ ತಾತ್ವಿಕತೆಗೆ ಬೇರೆ ಮುಖಗಳೂ ಇವೆ. ಅವು ಕಾರಂತರ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಘನತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟವರಲ್ಲಿ ಕಾರಂತರೂ ಒಬ್ಬರು. ಕಾದಂಬರಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಬಾಗಿಲು. ಅದುವೇ ಅವರಿಗೆ ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲು ತೋರು ಗಂಬ. ಆಧುನಿಕತೆ ; ಶಿಕ್ಷಣ ; ರಾಜಕಾರಣ ; ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ; ಜೀವನ – ಇವು ಯಾವುವೂ ಕಾರಂತರಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲ. ಮತ್ತು 'ಸುಂದರ ಜೀವನ ', ಸುಂದರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಇವು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಹಿಂದೂ ಕಾನೂನುಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ

ಬ್ರಿಟೀಷರ ಪ್ರಥಮ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆದ ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನು ತನ್ನ 18 ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಮಾಸ್ತನಾಗಿ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು

ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಂದಾಗಿ 1771ರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ರಾಜ್ಯಪಾಲನಾದನು. 1773ರಲ್ಲಿ ರೆಗ್ಯುಲೇಟಿಂಗ್ ಕಾಯಿದೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವನು ಬಂಗಾಳದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡನು. ಈ ಕಾಯಿದೆಯು ಅವನಿಗೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಮತ್ತು ಬೊಂಬಾಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು.

ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನು ಹಲವಾರು ವಲಯುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತಂದನು. ಮೊದಲಿಗೆ ಆಡಳಿತ ವಲಯವು ಅವನ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದಿದ್ದಿತು. ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಅವನು ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದನು. 1765ರಲ್ಲಿ ಕ್ಲೈವನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದ ದ್ವಿ ಸರ್ಕಾರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದನು. ಬಂಗಾಳ ಪ್ರಾಂತದ ಮೇಲೆ ಕಂಪನಿಯ ನೇರ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಕಂಪನಿಯ ದಿವಾನಿ ಹಕ್ಕಿನ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಿನ ಕಂದಾಯವನ್ನು ತನ್ನ ಸೇವಕರ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ನೇರವಾಗಿ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಢಿಗೆ ತಂದನು. ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರ್‌ಗಳ ಉಪ ನವಾಬರ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದನು.

ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಲು ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಎಂಬ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದನು. ಕಂದಾಯವನ್ನು ಐದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಗೆ ಹರಾಜಿನ ಮೂಲಕ ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲು ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಬೋರ್ಡ್ ಆಫ್ ರೆವಿನ್ಯೂ ವಿಭಾಗವನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು.

ಉಪ್ಪು, ಅಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಶೇಕಡ 2 1/2 ಯಷ್ಟು ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯಗಳು ಬೆಳೆದವು. ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಮೂಲೆಯವರೆಗೂ ವಸ್ತುಗಳು ಯಾವ ಆತಂಕವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನೇ ಜಂಬ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ.

ವಾರನ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನು ಅನೇಕ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ದಿವಾನಿ ಅದಾಲತ್ ಮತ್ತು ಫೌಜುದಾರಿ ಅದಾಲತ್ ಎಂಬ ಸಿವಿಲ್ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದನು. ಇವುಗಳಿಂದ ಬಂದ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾದರ್ ದಿವಾನಿ ಅದಾಲತ್ ಮತ್ತು ಸಾದರ್ ನಿಜಾಮತ್ ಅದಾಲತ್‌ಗಳು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಈ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್‌ನು ಹಿಂದೂ ಕಾನೂನುಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣಕ್ಕೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ನ್ಯಾಯಾಡಳಿತವನ್ನು

ಸುಧಾರಿಸುಲೋಸುಗ, ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ನ್ಯಾಯ ವಿತರಣೆಗೆ ಗಡಿಯನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷ ಮಾಡಿ, ಅಧಿಕ ದಂಡವನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸದನು.

ಹಿತ್ತಲುಗಳಿಗೂ ತೆರಿಗೆ

ಮನೆಗಳು, ಗಾಡಿಗಳು, ಖಾಲಿ ನಿವೇಶನಗಳು, ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಲುಗಳು ಇವುಗಳ ಮೇಲಣ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಮಾಲೀಕನೇ ಕೊಡತಕ್ಕುದು ; ಅವನು ಕೊಡದೆ ತಪ್ಪಿದಲ್ಲಿ ಸದರಿ ಮನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಮನುಷ್ಯನು ಕೊಡಬೇಕು. ಅಂಗಡಿಗಳ ಮೇಲಣ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಸದರಿ ಅಂಗಡಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿರುವವನು ಕೊಡಬೇಕು; ಒಂದು ವ್ಯಾಪಾರ ಅಥವಾ ಕಸಬನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸ್ಥಳದ ಮೇಲಣ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಸದರಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಥವಾ ಕಸಬನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯನು ಕೊಡಬೇಕು. ಪರಂತು, ಊರಿಂದೂರಿಗೆ ತಿರುಗುತ್ತಾ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸುವ ಮನುಷ್ಯನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, 1926 ಪಂಚಾಯತಿ ರೆಗ್ಯುಲೇಶನ್.

ಹುಜೂರು ಜಮಾಬಂದಿ

ಹುಜೂರು ಜಮಾಬಂದಿ ಎಂದರೆ ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕಮಿಷನರ್ ಸಬ್ ಡಿವಿಜನ್ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮೀಷನರೋ ಬಂದು ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ಚೆಕ್ ಮಾಡಿ ರೈತರಿಂದ ಬರುವ ಅರ್ಜಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡಿ ರುಜು ಮಾಡುವುದು.

(ನವರತ್ನರಾಮರಾಯರು 1983 ·ಪುಟ.149)

ಹೆಜೆಮನಿ

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ 'ಯಾಜಮಾನ್ಯ' ಅಥವಾ 'ಹೆಜೆಮನಿ' ಎಂಬ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಕೊಟ್ಟವನು ಇಟಲಿ ದೇಶದ 'ಆಂಟೋನಿಯೋ ಗ್ರಾಮ್ಷಿ'. ಇಟಾಲಿಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಜೆಜೆಮೊನಿಯ (Gegemonia) ಎಂಬುದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ 'ಹೆಜೆಮನಿ' (Hegemony) ಎಂದಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮ್ಷಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಯಜಮಾನಿಕೆಯು ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.

1. ನೇರ ಬಲ ಪ್ರಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಆಳುವುದು
2. ಜನಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವುದರ ಮೂಲಕ ಆಳುವುದು

ಎರಡನೆಯ ಬಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದುದು. ಆಡಳಿತ ವರ್ಗವು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರದ ಶಾಶ್ವತತೆಗಾಗಿ ಸಂಚುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಾ ಅಧೀನರಾದವರೇ ಸ್ವಯಂ ತಮ್ಮನ್ನಾಳಲು ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡುವಂತೆ ಅವರ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದನ್ನು ಈ ಹೆಜೆಮನಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು

ಹೇಳುತ್ತದೆ. "ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಕೆಲವು ಪ್ರಬಲ ಸಮುದಾಯಗಳ / ವರ್ಗಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ-ವೈಚಾರಿಕ ರಚನೆಗಳಿಗೆ (Cultural-Ideological-Structures) ಅವು ಇತರ ರಚನೆಗಳಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಾನ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಶಕ್ತಿಯ ಅಥವಾ ಅಧಿಕಾರದ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಒಂದು ವರ್ಗ-ಸಮುದಾಯ-ರಾಷ್ಟ್ರ ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಗವನ್ನು-ಸಮುದಾಯವನ್ನು-ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ವೈಚಾರಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದು." (ಸಿ. ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್, ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಸೈದ್, ಪುಟ-೧೬, ೨೦೦೩)

ವಸಾಹತು ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಈ ಬಗೆಯ ಯಾಜಮಾನ್ಯವು ಪಶ್ಚಿಮಕೇಂದ್ರಿತ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿತು. ಸಹಜವಾಗಿಯೆ ಇದರಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ನಮಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬಂತು. ವಸಾಹತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಜನಸಮೂಹ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಶೋಷಕ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುತ್ತದೆ. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವರ ಸಹಕಾರದೊಂದಿಗೇ ಅವರನ್ನು ಆಳುತ್ತಾ ಸದಾ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸಿತು. ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ.

"ಗ್ರಾಮ್ಷಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಯಜಮಾನ್ಯವು ಕೆಲವೇಳೆ ತುಂಬಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಪ್ರಭಾವಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಕೆಲವೇಳೆ ಅಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ನೆಲೆಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಕೆಲವೇಳೆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಇದು ಹತಾರವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾಷಿಕ ಹತಾರದ ಮೂಲಕವೇ ಬರೆಯಲ್ಪಡುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳೇ ಬಲಾಢ್ಯವರ್ಗದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಐಡಿಯಾಲಜಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂಬಂತೆ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ತನದ ವಾಹಕವಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ." ಎನ್ನುವ ಶೆಲ್ಲಿವಾಲಿಯಾರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಹಿಂದಿನ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ವಿಷದಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮ್ಷಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಆಳುವ ವರ್ಗದ ಶಕ್ತಿಯಿರುವುದು ಅವರ ವರ್ಗಪ್ರಾಬಲ್ಯದಲ್ಲಿ. ಈ ವರ್ಗ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುತ್ವವೇ ಶ್ರೀರಕ್ಷೆ. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೇಲೆ ಆಳುವ ವರ್ಗ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸುವುದು ಕೇವಲ ಬಲಪ್ರಯೋಗದಿಂದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮೇಲಿನ ಒಡೆತನ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವದ ಹತೋಟಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಬಲಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ ಜನರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ

ಜನಜನಿತವಾದ ಕೆಲ ನಂಬಿಕೆ. ಮೌಲ್ಯಗಳು ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಆಳುವ ವರ್ಗ ಜತನವಾಗಿ ಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ. (ಮೂಲ: ಶೆಲ್ಲಿವಾಲಿಯ, ಎಡ್ವರ್ಡ್‌ಸೈದ್. ಅನು: ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ. ಟಿ. ಬೇಗೂರು, ಪುಟ-೨೨, ೨೦೦೩) ಆಳರಸರು ಜಮೀನ್ದಾರರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾದ ಪೋಷಣೆ ನೀಡಿದರು. ಆ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ನಿಯಾಮಕವಾದದ್ದು, ಹೆಂಗಸರು ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲರು, ಅವರು ದುಡಿಯಲು ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ, ಅವರು ಕೇವಲ ಗಂಡಸಿನ ಸಾಧನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಥಿಯಾಗಬೇಕು ಅಷ್ಟೇ ಜನರೆಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಆಳುವ ವರ್ಗ ಅಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾವಣೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವ ಲಿಂಗಭೇದ, ಅಸಮಾನತೆ, ತಾರತಮ್ಯದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಯಾವತ್ತೂ ಆಳುವ ವರ್ಗ ವಿರೋಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ತಾರತಮ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಥನೆ ನೀಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಆಳುವ ವರ್ಗದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಒಂದೆಡೆ ತೋಳ್ಬಲದ ಮೂಲಕ ಆಳುವ ವರ್ಗ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಪಡೆದರೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಮೌನಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ತೋಳ್ಬಲದ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನೆಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ತೋಳ್ಬಲವೇ ಆಳುವ ವರ್ಗದ ನಾಯಕತ್ವಕ್ಕೆ ಜನಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಸಾಧನವೂ ಆಗಬಹುದು. ಯಾವುದೇ ವರ್ಗದ ಶಕ್ತಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆಳುವ ವರ್ಗದ ತೋಳ್ಬಲವನನು ಏನೋ ಸ್ಪಂದಿಸಬಹುದು; ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ವರ್ಗದ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಳುವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ದಕ್ಕುವ ಜನಸಮ್ಮತಿಯ ಹಿಂದೆ ಹಲವು ನಮೂನೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಬಲಾಬಾಧಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ." ಇವುಗಳೇ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಗ್ರಾಮ್ಷಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಗ್ರಾಮ್ಷಿಯು ಕಾಮನ್‌ಸೆನ್ಸ್ ಅಥವಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಟ್ಟಿರುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮುಂದೆ ಸಹಜ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಬೇರು ಬಿಡುವುದನ್ನೇ ಗ್ರಾಮ್ಷಿ 'ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆ' (ಕಾಮನ್‌ಸೆನ್ಸ) ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. (ಕೆ.

ಫಣಿರಾಜ್, ಅಂಟೋನಿಯಾ ಗ್ರಾಮ್ಷಿ, ಪುಟ-೪೫. ೨೦೦೩) ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ, ಪುರಾವೆಗಳ ಅಗತ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. "ಕನ್ನಡಿಗರು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದ ಜನ. ಅದೇ ಅನ್ಯ ಭಾಷಿಕರು ದುರಭಿಮಾನಿಗಳು; ಹೆಂಗಸರ ಬುದ್ಧಿ ಮೊಳಕಾಲ ಕೆಳಗೆ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬೌದ್ಧಿಕ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ, ಶೂದ್ರರು ದೈಹಿಕ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಲಾಯಖು; ಮುಸ್ಲಿಮರು ಡಜನ್ ಗಟ್ಟಲೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆಯುತ್ತಾರೆ; ಕೆಳಜಾತಿಯ ಜನರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು, ದಕ್ಷತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಇತ್ಯಾದಿ." ಈ ಬಗೆಯ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಅಥವಾ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಒಳ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ಕಾಮನ್‌ಸೆನ್ಸ್ ಇರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಬಗೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮ್ಷಿ ಇಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಳುವ ವರ್ಗದ ಹಿತಕಾಯುವಂತಹುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. "ಒಂದು ಸಾರಿ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರ ವಿಚಾರಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾದರೆ ಆ ವಿಚಾರಗಳ ಚಲಾವಣೆ ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಜನಮನ್ನಣೆ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ದಕ್ಕಿಬಿಡುತ್ತದೆ; ಈ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಆಳುವ ಮಂದಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನೂ ನೀಡದೆ ಚಲಾಯಿಸಬಹುದು! ಇಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಆಳುವ ಮಂದಿ ತಮ್ಮ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಜಮಾ ಮಾಡಿ, ಬಡ್ಡಿ ಸಹಿತ ಲಾಭಗಳಿಸುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಎಂದು ಗ್ರಾಮ್ಷಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ." ಇಂತಹ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆ ತುಂಬಾ ಸಹಜ ಮತ್ತು ಬದಲಿಸಲು ಆಗದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವಾಗಲೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಸಮುದಾಯದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕ ಐಡಿಯಾಗಳ ಗೊಂದಲವನ್ನು ಬಿತ್ತುವ ಮೂಲಕ ಯಾಜಮಾನ್ಯವು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೇಳೆ ಬೇಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದುದು.(ಕೆ. ಫಣಿರಾಜ್ ಆಂಟೋನಿಯಾ ಗ್ರಾಮ್ಷಿ, ೨೦೦೩ ಪುಟ-೪೮,-೪೯, ೨೦೦೩) ವರ್ಗ, ಜಾತಿ, ಮತ, ಲಿಂಗ, ದೇಶ, ವಿಚಾರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ ಹೀಗೆ ಇಂಥಾ ಅನೇಕ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಶೋಷಣೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೊ ಅಥವಾ ಅಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಈಡಾಗಿರುತ್ತದೊ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ಕುರಿತು ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನಗಳೇ 'ಸಬಾಲ್ಟ್ರನ್ ಸ್ಟಡೀಸ್' ಅಥವಾ 'ಪರ್ಯಾಯವಾದಿ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮಗಳು' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನ ಹಾಗು ಅಧಿಕಾರದ ನೆಲೆಯಿಂದ ಯಾಜಮಾನ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಪ್ರಬಲ ವರ್ಗ ಅಥವಾ ಗುಂಪು ರಚಿಸಿರುವ ಮಹಾ ಕಥನಗಳನ್ನು ಕೆಡವಿ ಹಾಕುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಣ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮಗಳು ತೊಡಗಿರುತ್ತವೆ. ಗ್ರಾಮ್ಷಿ ಇದನ್ನೇ 'ಪ್ರತಿ ಯಜಮಾನಿಕೆ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಸೈದ್ ಕೂಡಾ ಗ್ರಾಮ್ಷಿಯನ್ನೇ

ಅನುಸರಿಸಿ ತನ್ನ ಓರಿಯಂಟಲಿಸಂನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಸರಳವಾದ ಮತ್ತು ಏಕಮುಖೀ ನೆಲೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುವ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಲೇ ಅದನ್ನು ಮುರಿದು ಕಟ್ಟುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕೆಂದು ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಯಾವುದು ಅಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತೋ ಅದನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಅನನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಆಳುವ ವರ್ಗದ ಸಂಕಥನಗಳೊಂದಿಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಸಬೇಕೆಂಬುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವು. "ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೆಳಸ್ತರದ ವರ್ಗಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯಜಮಾನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ರಂಜಿತ್‌ಗುಹಾ, ಪಾರ್ಥಚಟರ್ಜಿ, ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಪಾಂಡೆ ಮುಂತಾದವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಸಬಾಲ್ಟ್ರನ್ ಸ್ಟಡೀಸ್ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ್ಷಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ." ಆಳುವವರ ಮತ್ತು ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ನಡುವೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂವಾದವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂವಾದವೆನ್ನುವುದು ತುಂಬಾ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಯಜಮಾನಿಕೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಯಜಮಾನಿಕೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಆಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ. (ಕೆ. ಫಣಿರಾಜ್. ಆಂಟೋನಿಯೋ ಗ್ರಾಮ್ಷಿ, ಪುಟ-೫೫, ೨೦೦೩) ಇದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ.

ಹೊಸ ಉದ್ಯೋಗದ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು

ಕನ್ನಡದ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿತ ಒಳ್ಳೆಯವರಿದ್ದಾರೆ, ಕೆಟ್ಟವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಊರು ಬಿಟ್ಟವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಮರಳಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಯೂರಿದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾದ ಜೀವವಿದೆ; ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮದ ತೀವ್ರವಾದ ವಿರೋಧ ಅಥವಾ ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರವಾದ ಉತ್ಸಾಹ ಎರಡೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ; ಅದು ರೂಪಿಸಿದ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಅಲೆಮಾರಿತನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಂಬಂಧವಿದೆ.

ಹೊಸ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು

ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ದೆಸೆಯಿಂದ ಆಂದೋಲನಾಕಾರರು ಹೊಸ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡರು.

	ಬ್ರಿಟೀಶ್ ಆಢಳಿತ		ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿಗಳು
1.	ಕಾನೂನು	–	ಕಾನೂನು ಭಂಗ
2.	ಕಂದಾಯ	–	ಕಂದಾಯ ನಿರಾಕರಣೆ
3.	ಹಿಂಸೆ	–	ಅಹಿಂಸೆ
4.	ಬಂಡವಾಳದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿವಾದ	–	ಸಮೂಹವಾದ, ನಾವೆಲ್ಲರು ಒಂದು
5.	ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪರಿಭಾಷೆ	–	ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಧರ್ಮದ ಸನಾತನೆಯ ಹುಡುಕಾಟ
6.	ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜಗಳಕ್ಕೆ – ಕೋರ್ಟು ಪರಿಹಾರ	–	ವೈಯಕ್ತಿಕತೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ
7.	ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರನ್ನು ಬಲಹೀನರನ್ನಾಗಿ ನಿಸಶ್ತ್ರೀಕರಣ ಕಾಯಿದೆ – ಅಪರಾಧ ಸಂಹಿತೆ	–	ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟ (ಗಾಂಧಿ)
8.	ಜಾತಿ–ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಾರಕ	–	ಜಾತಿಯು – ವರ್ಣಾಶ್ರಮದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧವಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ (ಗಾಂಧಿ)
9.	ಸರಕುಗಳು ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ	–	ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಅಗತ್ಯ (ಗಾಂಧಿ)
10.	ಆರ್ಥಿಕ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣ	–	ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ (ಗಾಂಧಿ)
11.	ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಸ್ತಿಯ ಕಾಯಿದೆ	–	ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಸ್ತಿ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಸಿವೆಯ ನಿರಾಕರಣೆ
12.	ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ	–	ಆಧುನಿಕತೆಯು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕೈದಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ (ಗಾಂಧಿ)
13.	ಜ್ಞಾನವು ಸಾಂಸ್ಥೀಕರಣವಾಗಬೇಕು	–	ಸಾಂಸ್ಥೀಕರಣವಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳು ಶಾಲಾ–ಕಾಲೇಜು, ಕೋರ್ಟುಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಬೇಕು
14.	ಭೂಮಿ – ಒಂದು ಆಸ್ತಿ	–	ಮಾತೃದೇಶದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ಭೂಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ

15.	ಕಲೋನಿಯಲ್ ಆಢಳಿತವು ಲಿಖಿತ ರೂಪದ ತಿಳುವಳಿಕೆ	–	ಭಾರತೀಯತೆಯ ಆದರ್ಶ
16.	ಹಳೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳು – ಜಗಳಗಳಿಂದ ಸೋತು ಹೋಗಿವೆ	–	ಹೊಸ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ (ಆಗಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್)
17.	ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮ, ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆಗಳ ನಿರಾಕರಣೆ	–	ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಅಗತ್ಯ, ಸನಾತನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂಶಗಳಿವೆ (ಗಾಂಧಿ)
18.	ನವನಾಗರಿಕತೆಯು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ	–	ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿವಾದ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿವಾದ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ
19.	ದಂಡ ಸಂಹಿತೆಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ, ಕಾನೂನು ಮುಖ್ಯ	–	ಮಾನವತೆಯ ಚೈತನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಅದು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು

ಹೊಸಮಾದರಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳು

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಬಂಧಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡತಷ್ಟೆ. ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಗಳು ಭಾರತೀಯ ಬೂರ್ಜ್ವಾವರ್ಗಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. (ಇದರ ಬಗೆಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನ ಪ್ರಕರಣವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಲೀಮ್‌ಲಾಖಾ ಅವರು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: Salim Lakha 1988, Capitalism and class in Colonial India, The Case of Ahamadabad.) ಈ ಹೊಸ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಬಂಧಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆರಾಧನೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಬದಲಾದವು.

ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಲ್ಲದ ಮತ್ತೊಂದು ಮಾದರಿಯು ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಇವುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತಂಥ ಚರ್ಚೆಗಳು ಗೋಧಿಯ ಆಮದು; ಸುಂಕದ ಪದ್ಧತಿ; ಉಪ್ಪಿನತೆರಿಗೆ; ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ; ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನ; (ಎಂ. ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ–ನೀತಿ ಚಿಂತಾಮಣಿಯೆಂದೇ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದಿದ್ದರು) ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ–ಹೀಗೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇ ಸ್ವದೇಶದ ಬಗೆಗಿನ ಹೋರಾಟ ಯಾವ ಮಾದರಿಯದಾಗಬೇಕು; ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯೇನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನನ್ಯತೆಯು ಯಾವ ಬಗೆಯದು. ರಾಷ್ಟ್ರ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹೊಸ ಹೊಸ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಯುರೋಪಿನ ಕೇಂದ್ರಿತ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಸಮಾಜಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಪರ ಮತ್ತು ವಿರೋಧಗಳ ನಡುವೆ ವಾಸಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಪರ ವಿರೋಧದ ದ್ವಂದ್ವಾತ್ಮಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ಒಂದರ ಪರವಾದ ನಿಲುವು; ಬ್ರಿಟೀಶರ ವಿರುದ್ಧದ ನಿಲುವು ಎಂಬ ಸರಳ ವರ್ಗೀಕರಣ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ನಿರ್ವಸಹಾತೀಕರಣದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೂಡಾ ಒಂದೇ ತಾತ್ವಿಕತೆಯೆಂದು ವಿವರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ವಸಾಹತು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮಿಶನರಿಗಳು ನಡೆಸಿರುವ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ಒಂದು ಗುರಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಮಾಜಸೇವೆ, ಮತಾಂತರಗಳು ಚರ್ಚ್‌ಗಳ ಕೇಂದ್ರ ಗಮನದಲ್ಲಿದ್ದವು ಕಾರಂತರ 'ಕುಡಿಯರ ಕೂಸು' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಾದರಿಯ ಚಿತ್ರಣಗಳಿವೆಯೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಕೆಳಜಾತಿಯವರ ಮೇಲೆ 'ಅವರ' ಗಮನವಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಂಶಗಳಿವೆ: ಒಂದು ಕೆಳಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಇದ್ದ ಸ್ಥಾನದ ಸಮಸ್ಯೆ; ಇನ್ನೊಂದು ಬಡತನ. ಆದರೆ ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿದವರು ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ

ಪಡೆದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಮಿಶನರಿಗಳು ಈ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಹಿಡಿತದೊಳಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಈ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಅಥವಾ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಆದರೆ ಅವರು ಹೇರಿರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಏಕ ಮುಖಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹೊಸರೀತಿಯ ಸಂಕಥನಗಳು

೧೮ ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬೇರೆಯಾಯಿತು ಎಂದು ಸೈದನ ವಾದ ಇದರಿಂದಲೇ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಸಂಕಥನಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು. ಎಂದು ಅವನ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ. ವಸಾಹತು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಿರೂಪಣೆಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಇದ್ದ ಚಹರೆಗಳು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಪರಕೀಯವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದಿಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ. ಆಢಳಿತ ವರ್ಗವು ರೂಪಿಸಿದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಅಧಿಕಾರದ ರೂಪಕಗಳೇ ಆಗಿದ್ದವು.

ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯ ಉಗಮ

ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಆಢಳಿತಗಾರ ಮತ್ತು ಆಢಳಿತ ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸೌಹಾರ್ದತೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದವನು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್ ಜಮೀನುದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ. ಆದರೆ ಮುನ್ರೋನ ರಾಯತ್‌ವಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದೆ. ಇವೆರಡೂ ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಾನೂನಿನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೇಲಿನ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಮುನ್ರೋ ಮದರಾಸು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಇರಬೇಕಾದ ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ. ಕಾರ್ನವಾಲೀಸ್ ಉದ್ದೇಶವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮಾದರಿಯ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ನೈತಿಕ ನಿಲುವುಗಳು ಇರಬೇಕೆಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದವನು. ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯ ಉದಯವು ಅವನ ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಹೋಟೆಲ್ ಉದ್ಯಮ

ಕಾರಂತರು ಸಾರಸ್ವತ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾರಂತರ ಮೇಲೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಅಂಶಗಳಿವೆ. ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೆಲವು ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನಾರ್ಹ : ಒಂದು ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿ. ಎರಡನೆಯದು – ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವೃತ್ತಿ, ಮೂರನೆಯದು : ಕೃಷಿ.

ನಾಲ್ಕನೆಯದು : ವ್ಯಾಪಾರ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೋಟೇಲು ಉದ್ಯಮಗಳೂ ಸೇರಿವೆ. ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಥರದ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಪುರುಷರು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷರು : ಅವರ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆ ಬೇರೆ : ಭಾರತೀಯತೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯು ಬೇರೆಯೆಂಬ ನಿಲುವುಗಳಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಹೋಟೆಲ್ ಅನ್ನುವುದು ಉದ್ಯಮವಾಗಿರುವ್ಯದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಛತ್ರಗಳು; ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು; ಜಿಡದಿಗಳು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕ ಆಶ್ರಯದ ಸ್ಥಾನಗಳು, ಮನುಸ್ಮೃತಿಯು ಅನ್ನ ವಿಕ್ರಯಿಸಿ ಮಾರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ. ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೂಲಕ ಮತ್ತೊಂದು ಚರ್ಚೆ ಎತ್ತಬಹುದು.

■■

ಗ್ರಂಥ ಋಣ

ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ. : **ರಂಗಪ್ರಪಂಚ** ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಾಗರ. ೧೯೯೪.

ಅಗ್ರಹಾರ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ(ಸಂ): **ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಥನ** ಕ.ಸ.ಇಲಾಖೆ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬.

ಅಶೋಕ ಟಿ.ಪಿ. : **ವಾಸ್ತವತಾವಾದ** ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ನೃಪತುಂಗ ರಸಬೆಂಗಳೂರು–೨, ೧೯೯೯.

ಆದ್ಯರಂಗಾಚಾರ್ಯ(ಸಂ) : **ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅರವಿಂದ ದರ್ಶನ** ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೭೩.

ಆಮೂರ ಜಿ.ಎಸ್. : **ಕಥನಶಾಸ್ತ್ರ** ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಜೆ.ಸಿ.ರಸ್ತೆ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೧.

ಆಶೀಶ್‌ನಂದಿಯವರ: **ಆಯ್ದ ಬರಹಗಳು** ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ ಹೆಗ್ಗೋಡು, ೨೦೦೯.

ಡಾ. ಸುಂಕಾಪುರ ಎಂ.ಎಸ್. (ಪ್ರ.ಸಂ) : **ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರ ಮತ್ತು ತಾಯಿಯವರ ವಿಚಾರಗಳು**ಅನು:ಶ್ರೀಎಲ್.ಜಿ.ಮೊಕ್ತಾಲಿ

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೫.

ಕನ್ನಡಿಗರಿಬ್ಬರು : **ಸತ್ಯಶೋಧನೆ** ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್, ೨೦೦೧.

ಕಾರ್ಲೋಸ್ ಎಸ್. : **ರಾಚನಿಕವಾದ ಮತ್ತು ನಿರಚನವಾದ** ೨೦೦೦.

ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ : **ಆಯ್ದ ಕೃತಿಗಳು** ಸಂಪುಟ ೧ ನವಕರ್ನಾಟಕ, ೧೯೮೦.

ಡಾ.ಕಾಶೀನಾಥ ಅಂಬಲಗೆ (ಅನು) : **ಸೌಂದರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ (ಕಲಾತ್ಮಕ ವಿವೇಚನೆ)**

(ಕಲೆಯ ಸ್ನಾತಕ, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಹಾಗೂ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪ್ರಕಾರ) ಮೂಲ ಹಿಂದಿ: ಡಾ.ಮಮತಾ ಚತುರ್ವೇದಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕೆ.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ : **ಕನ್ನಡ ಧ್ವನ್ಯಾಲೋಕ ಮತ್ತು ಲೋಚನಸಾರ** ಕ.ಸ.ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೦.

ಎಂ.ಎ.ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ : **ಋಗ್ವೇದ** ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಪ್ರಚಾರ ಪುಸ್ತಕ ಮಾಲೆ – ೩೪, ೧೯೫೫.

ಕೇಶವಶರ್ಮ .ಕೆ. : **ಶಬ್ದರೇಖೆ** ಅಭಿನವ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೮.

ಬಿ.ಡಿ.ಗಣಪತಿ : **ಸತ್ಯಶೋಧನೆ** ಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಡಿಕೇರಿ, ೧೯೭೪.

ಗ.ಪ್ರ.ಪ್ರಧಾನ : **ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಮಹಾಭಾರತ**

ಸರಸ್ವತೀ ರಿಸಬೂಡ(ಅನು) ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ೧೯೯೪.

ಗಾಂಧಿ : **ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್ಯ** ಗಾಂಧಿ ಸ್ಮಾರಕ ನಿಧಿ ಗಾಂಧಿ ಭವನ, ಕುಮಾರ ಪಾರ್ಕ್‌ಪೂರ್ವ, ಬೆಂಗಳೂರು–೧, ೨೦೦೮.

ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ : **ಸಾತತ್ಯ** ಸ್ನೇಹ ಪ್ರಕಾಶನ ವಿಜಯನಗರ ೨ನೆಯ ಹಂತ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೨.

ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ : **ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ** ಅಭಿಜಾತ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೧.

ಡಾ.ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ : **ಪ್ರಮಾಣ** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ. ಹಂಪಿ, ೨೦೦೭.

ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ : **ನನ್ನ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆ** ನವಜೀವನ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರ, ಅಹಮದಾಬಾದ್, ೧೯೯೯.

ವಿ.ಕೃ.ಗೋಕಾಕ್ : **ನವ್ಯತೆ** ಸುರುಚಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೫.

ಜಿ.ಎಸ್.ಚಕ್ರವರ್ತಿ: **ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರದೀಪ** ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ೨೦೦೩.

ಜಾ.ಗೋ. : **ಕಾವ್ಯಮಂಥನ** ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ, ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೮೦.

ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. : **ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆ** ಕಾವ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೬೮.

ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.: **ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತಾ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಅಥವಾ ಜೀವನ ಧರ್ಮಯೋಗ** ಕಾವ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು-೧೪, ೧೯೯೬.

ಎಚ್.ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ: **ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆ ಕವಲುದಾರಿಯಲ್ಲಿ** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ೧೯೭೮.

ಡಾ.ಎಚ್. ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ (ಸಂ): **ಮಹಾತ್ಮ** ಅನು: ಕೆ.ಎಸ್.ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ

ಗಾಂಧೀಭವನ ಬಿ.ಆರ್.ಪ್ರಾಣೇಶರಾವ್ ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ ಶಶಿಕಲಾಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೫.

ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ: **ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ** ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬.

ಎಚ್.ದಂಡಪ್ಪ, ಬಿ.ಎನ್.ಸುಮಿತ್ರಬಾಯಿ : **ಸುವರ್ಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ** ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬.

ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ: **ಮಾತೆಲ್ಲ ಜ್ಯೋತಿ** ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಫ್ ಜನರಲ್ ಎಜುಕೇಶನ್, ಮಣಿಪಾಲ, ೧೯೭೨.

ದೇ.ಜವರೇಗೌಡ : **ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು** ಕ.ಸ.ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ೧೯೮೫.

ಜಿ.ಟಿ.ದೇಶಪಾಂಡೆ(ಮೂ) : **ಅಭಿನವಗುಪ್ತ** ಎನ್.ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ(ಅನು) ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ೨೦೦೦.

ಡಾ.ಧನ್ಯಕುಮಾರ್ ಇಜಾರಿ: **ಆಯುರ್ವೇದ ವಿಜ್ಞಾನ** ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿ.ವಿ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೭೦.

ಇ.ಎಂ.ಎಸ್.ನಂಬೂದಿರಿಪಾಡ್: **ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದ ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ** ಭಾಸ್ಕರಮಯ್ಯ(ಅನು) ಜನವಾದಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗುಂಡ್ಮಿ, ೨೦೦೦.

ಎಸ್.ನಟರಾಜ್. ಬೂದಾಳ್ : **ನಾಗಾರ್ಜುನನ ಮೂಲ ಮಾಧ್ಯಮಕ** ಅಭಿನವ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬.

ಎಂ.ಎಸ್.ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ: **ಭಾರತೀಯ ನಾಟಕ ಪರಂಪರೆ** ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೫.

ನರಹಳ್ಳಿ ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ : **ನವ್ಯತೆ** ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಕನ್ನಡ ಭವನ ಜೆ.ಸಿ.ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೯.

ಡಿ.ಎಸ್.ನಾಗಭೂಷಣ: **ಕುವೆಂಪು ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ** ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್ ೧೧೯, ೩ನೆಯ ತಿರುವು, ೮ ನೆಯ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ವಿಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೭.

ಹಾ.ಮಾ.ನಾಗಾರ್ಜುನ: **ಛಂದೋ ಅಧ್ಯಯನ** ರಾಸಿ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ ೮೩/೧ಎ, ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ ಬಡಾವಣೆ, ಬನ್ನಿಮಂಟಪ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೮.

ನಾಡೋಡಿ : **ವಿನೋಬಾ ಅಣಿಮುತ್ತುಗಳು** ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ವಾಹಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮದರಾಸು, ೧೯೫೭.

ನಾಯಕ ಜಿ.ಎಚ್. : **ಕೃತಿಸಾಕ್ಷಿ** ಕ.ಸ.ಇಲಾಖೆ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬.

ನಾರಾಯಣ ಕೆ.ವಿ.: **ತೊಂಡುಮೇವು(೯ ಕಂತೆ)**ಬರಹ ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೨೦೧೦.

ಪಂಡಿತ ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ : **ಕನ್ನಡ ನಾಡು ದೇಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ**

ಕೀ.ಶೇ: ಪಂಡಿತ ಮುಳಿಯತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯನವರು, ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ ಧಾರವಾಡ, ೧೯೫೪.

ಡಾ. ಪಾಂಡುರಂಗ ವಾಮನ ಕಾಣೆ : **ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಇತಿಹಾಸ** (ಸಂಪುಟ೧:ಭಾಗ೨) ಅನು:ಪ್ರೊ.ಎಸ್.ಕೆ.ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್, ಎನ್.ಎಸ್.ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದ್ ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಮೈಸೂರು.

ಪಾದೇಕಲ್ಲು ನರಸಿಂಹಭಟ್: **ಅಭಿನವಗುಪ್ತ** ಅಕ್ಷರ ಚಿಂತನ, ೧೯೯೮.

ಡಾ. ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿ ಎಂ.: **ಭಾರತೀಯ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವೇಶ** ಎಂ.ಎ.ಹೆಗಡೆ ಸಿದ್ದಾಪುರ ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಾಗರ, ೨೦೦೮.

ಪ್ರಸನ್ನ : **ನಟನೆಯ ಪಾಠಗಳು** ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೭.

ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ: **ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮತ್ತು ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ** ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು-೨, ೧೯೯೩.

ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ : **ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವ** ಕ.ಸಾ.ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು-೨, ೧೯೯೩.

ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಗುಡಿ: **ಸುವರ್ಣವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ** ಕ.ಸ. ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬.

ಬಸವರಾಜ ನಾಯ್ಕರ: **ಅಸಂಗತ** ಕ.ಸಾ.ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೦೨.

ಬಾಲಗಂಗಾಧರ ಎಸ್.ಎನ್. (ಮೂಲ) : **ಸ್ಮೃತಿ–ವಿಸ್ಮೃತಿ:ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ** ರಾಜಾರಾಮ ಹೆಗಡೆ (ಅನು) ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಾಗರ, ೨೦೧೦.

ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಎನ್.: **ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ** ಕಾವ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೨.

ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಎನ್.: **ವೇದಾಂತಸಾರ** ಕಾವ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೩.

ಬಿಪಿನ್ ಚಂದ್ರ : **ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಹೋರಾಟ** ಆರ್.ಎಲ್.ಅನಂತರಾಮಯ್ಯ(ಅನು) ನ್ಯಾಶನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟ್, ೨೦೦೧.

ಬಿಮಲ್‌ಕೃಷ್ಣಮತಿಲಾಲ್: **ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತು** ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಾಗರ, ೨೦೧೦.

ಮಮತಾ ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ: **ಸೌಂದರ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ** ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ.

ಮಲ್ಲೇಪುರಂ.ಜಿ.ವೆಂಕಟೇಶ್: **ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಭಾಷೆ** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦.

ಡಾ.ಮಹದೇವ ನಾರಾಯಣರಾವ್ ಜೋಶಿ : **ಋಗ್ವೇದ ಸೂತ್ರ ಮಂಜರಿ** ರೂಪ ಪ್ರಕಾಶನ ಧಾರವಾಡ, ೨೦೦೭.

ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿ **ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ನೀತಿ** ಗಾಂಧೀ ಸ್ಮಾರಕ ನಿಧಿ ೧೯೫೮.

ಎನ್.ಜಿ. ಮಹಾದೇವಪ್ಪ : **ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರ–೧** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಧಾರವಾಡ, ೧೯೭೧.

ಡಾ.ಮಹೇಶ ಅಡಕೋಳಿ (ಸಂ): ವಿದ್ವಾನ್‌ಶಂಕರಭಟ್ಟ **ಅನ್ನಂಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ ತರ್ಕ ಸಂಗ್ರಹ** (ಅನುವಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸಹಿತ) ಆನಂದ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೂರೂರು, ೧೯೯೨.

ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ: **ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ(ಸಂ ೨)**ಮುಳಿಯ ಮಹಾಬಲಭಟ್(ಸಂ) ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸಮಿತಿ ಮಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭.

ಮುಳಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಯ್ಯ: **ನಾಡೋಜ ಪಂಪ** ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬.

ಮೋಹನ್‌ದಾಸ್ ಕರಮಚಂದ್ ಗಾಂಧಿ : **ಜೀವನ ಶಿಕ್ಷಣ** ಗಾಂಧೀ ಸ್ಮಾರಕ ನಿಧಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಶಾಖೆ, ೧೯೬೬.

ಮೋಹನ್‌ದಾಸ್ ಕರಮಚಂದ್ ಗಾಂಧಿ : **ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್ಯ** ಇಳಾ ಮುದ್ರಣ, ನಂ: ೩೬ ೪೦ ಅಡಿರಸ್ತೆ, ರಾಘವನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು–೨೬, ೨೦೦೮.

ಯೆರವಿನ ತೆಲಿಮಠ ಸಿ.ಆರ್.: **ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮಾದರಿಗಳು** ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ೨೦೦೮

ರಂಗನಾಥ ಎನ್.: **ಭರ್ತೃಹರಿಯ ವಾಕ್ಯಪದೀಯ** ಶರ್ಮ(ಅನು) ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು ಡಿ.ಆರ್.ನಾಗಾರಾಜ್(ಸಂ)ಸಾಗರ, ೧೯೯೩.

ರಂಗೋ ಕುಲಕರ್ಣಿ : **ಯೋಗವಾಸಿಷ್ಠ** ಸಂ.ದಿ.ನಾಗೇಶ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಪ್ರತಿಭಾ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಶಿವಾಜಿ ಬೀದಿ, ಧಾರವಾಡ.

ದಿವಾಕರ ರಂ.ರಾ.: **ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ** ಕ.ಸ.ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ ನೃಪತುಂಗ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೫.

ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ: **ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ**(ಸಂ.೧) ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೧.

ರಾಘವಾಚಾರ್ ಕ.ವೆಂ.: **ನಂದಾನೆನಪು** ಉಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ ಮೈಸೂರು–೧, ೧೯೭೩.

ರಾಘವಾಚಾರ ಕ.ವೆಂ.: **ಸೋಫೊಕ್ಲಿಸ್ ಮಹಾಕವಿಯ ಎಲೆಕ್ಟ್** ಫಿಲಕ್ತೇತೇಸ್ ಉಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ ಮೈಸೂರು–೧, ೧೯೭೪.

ರಾಚಪ್ಪ ಟಿ.ವಿ. : **ಕರ್ಮ ನಿಯಮ**
(Translation of 'karma' and 'A study in karma' by Anniebesant and a few extracts from C.W. Lead Beaters works) ಅನು: ಟಿ.ವಿ.ರಾಚಪ್ಪ ಕರ್ನಾಟಕ ಥಿಯಾಸಫಿಕರ್ ಫೆಡರೇಷನ್ ರಿಟೈರ್ಡ್ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಹೆಡ್ಮಾಸ್ಟರ್ ಬೆಂಗಳೂರು–೫೬೦೦೦೪.

ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ: **ಅಮೂರ್ತತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ** ಅಭಿನವ ಪ್ರಕಾಶನ, ೫೮, ಮಹಡಿ, ೫ನೆಯ ಎ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣಗಾರ್ಡನ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೩.

ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ: **ದೇಶೀವಾದ** ಕ.ಸಾ.ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೯.

ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ: **ನಡುಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಕಂದೀಲುಗಳು** ಲೋಹಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ೨೦೦೪.

ರಾನಡೆ ರಾ.ದ. ಮೂಲ:: **ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳು** ಅ.ರಾ.ಸೇ. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶನ ಭರಮಸಾಗರ–೫೭೭೫೧೯, ೧೯೮೮.

ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಸಿ.ಎನ್.: **ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ** ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು-೨, ೨೦೦೨.

ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಸಿ.ಎನ್.: **ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಚಿಂತನೆ** ಕ.ಸಾ.ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೨.

ಡಿ.ಲಿಂಗಯ್ಯ : **ಶಿವಪುರದ ಧ್ವಜ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ** ಶಿವಪುರ ಧ್ವಜ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಟ್ರಸ್ಟ್, ೧೯೭೫. ಲೂಯಿ ರೈಸ (ಸಂ) : **ಅಮರಕೋಶ (ಅಮರಸಿಂಹನ)**

ಪ್ರೊ.ಎನ್.ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಪರಿಷ್ಕೃತ ಸಂಸ್ಕರಣ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೬.

ಲೆನಿನ್ ವಿ.ಐ.: **ಲೆನಿನ್ ಆಯ್ದ ಕೃತಿಗಳು** ಸಂಪುಟ.೩, ಸಂಪುಟ ೨ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೮, ೧೯೮೯.

ಪ್ರೊ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಜಿ.: **ಎರವಲು ಪದಕೋಶ** ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್, ೧೯೯೮.

ಪ್ರೊ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಜಿ.: **ಇಗೋ ಕನ್ನಡ** ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ೧೯೯೭.

ಡಾ. ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲಶಾಸ್ತ್ರಿ : **ಮಹಾಕಾವ್ಯ** ಡಿ.ವಿ.ಕೆ.ಮೂರ್ತಿ ಮೈಸೂರು-೪, ೨೦೦೧.

ಡಿ.ಎನ್.ಶಂಕರಭಟ್ : **ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಪದಗಳು** ಬಾಶಾ ಪ್ರಕಾಶನ ಹೆಗ್ಗೋಡು, ಸಾಗರ, ೨೦೦೮.

ಡಾ.ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ : **ಕಾವ್ಯಾರ್ಥ ಚಿಂತನ** ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೩.

ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ : **ಕಾವ್ಯಾರ್ಥ ಪದಕೋಶ** ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಕಾಮಧೇನು ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೯.

ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ : **ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ** ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೯.

ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ : **ಟಿ.ಎಸ್.ಎಲಿಯಟ್ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ನವ್ಯ ಕಾವ್ಯಸಂದರ್ಭ** ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ೧೯೮೯.

ಶಿವಾರೆಡ್ಡಿ .ಕೆ.ಸಿ.: ಕುವೆಂಪು ಸಮಗ್ರ ಗದ್ಯ ೧ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೩.

ಶಿವಾರೆಡ್ಡಿ ಕೆ.ಸಿ. : ಕುವೆಂಪು ಸಮಗ್ರ ಗದ್ಯ-೨ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೪.

ಎಲ್.ಎಸ್.ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್: **ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳ ಮನೋಧರ್ಮ** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬.

ಡಾ.ಶ್ರೀಧರಹೆಗಡೆ ಭದ್ರನ್ : ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಅಭಿನವ ೧೭/೧೮-೨ ಮೊದಲನೆ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ವಿಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೪೦.

ಶ್ರೀಮನ್ ನಾರಾಯಣ : **ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿಯವರ ಆಯ್ದ ಕೃತಿಗಳು(೩)**ನವಜೀವನ ಪ್ರಕಾಶನ ಮಂದಿರ, ಅಹಮದಾಬಾದ್, ೨೦೦೧.

ಶ್ರೀರಂಗ : **ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಗ್ರಹ** ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಾಗರ, ೧೯೮೩.

ಶ್ರೀರಂಗ ಮಹಾಗುರು: **ಅಮರವಾಣೀ ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗಮಂದಿರ** ೯೫೭, ಶೇಷಾದ್ರಿ ಅಯ್ಯರ್ ರಸ್ತೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೭.

ಸಂಪದ್ಗಿರಿರಾವ್ (ಅಧ್ಯಕ್ಷರು) : **ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಂಪರೆ(ಸಂ.೨)** ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ, ೧೯೭೦.

ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಸಾ.ಕೃ.: **ಆಯುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ನಾಡೀ ವಿಜ್ಞಾನ** ಐ.ಬಿ.ಹೆಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೪.

ಸುಂಕಾಪುರ ಎಂ.ಎಸ್. : **ಅರವಿಂದರ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಚಾರ** ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೭೫.

ಸುಕುಮಾರ್ ಅಮ್ಮಿಕೋಡ್: **ತತ್ವಮಸಿ** ವಿ.ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ(ಅನು) ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ೨೦೦೫.

ಸುನಿಲ್ ಸಹಸ್ರಬುಧೆ : **ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಗಾಂಧಿಯ ಸವಾಲು** ಕೆ.ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ (ಅನು) ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮, ೨೦೦೩.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಕೆ.ವಿ.: **ಅರೆ ಶತಮಾನದ ಅಲೆ ಬರಹಗಳು** (ಸಂ: ಟಿ.ಪಿ.ಅಶೋಕ) ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಾಗರ, ೨೦೦೪.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಕೆ.ವಿ. : **ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಜಗತ್ತು** ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು, ಸಾಗರ, ೨೦೦೦.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಕೆ.ವಿ. (ಅನು): **ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಹಾದಿ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು** ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ, ಪುತ್ತೂರು. ೧೯೯೮.

ಸುಮಿತ್ರ.ಎಲ್.ಸಿ. : **ಕಾಡು-ಕಡಲು** ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾಲೇಜು, ಪುತ್ತೂರು-೫೭೪೨೦೩, ೨೦೦೨.

ಸುರೇಂದ್ರನಾಥ್ ಮಿಣಜಗಿ: **ಸೃಜನ ಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಸಂವೇದನೆ** ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦.

ಸೋಮನಾಥಾನಂದ : **ಉಪನಿಷತ್ ಭಾವಧಾರೆ** ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮ ಮೈಸೂರು-೫೭೦೦೨೦, ೧೯೭೦.

ಸ್ವಾಮಿ ಆದಿದೇವಾನಂದ: **ಪಾತಂಜಲಿಯೋಗ ದರ್ಶನ** ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮಮೈಸೂರು-೨, ೧೯೮೧.

ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟಚಾರ್ಯ : **ಯುಗಯಾತ್ರಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ**(ಸಂ.೩) ಪ್ರಸಾರಾಂಗಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ೧೯೭೫.

ಡಾ.ಹಾ.ಮಾ.ನಾಯಕ (ಸಂ) : **ಭಾರತೀಯ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಾಂಶಗಳು** ಕ.ಅ.ಸಂಸ್ಥೆ ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೧.

ಡಾ.ಹಾ.ಮಾ.ನಾಯಕ (ಸಂ): **ಭಾರತೀಯ ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ರೂಪುರೇಷೆಗಳು**

ಮೂಲ: ಎಂ.ಹಿರಿಯಣ್ಣ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಅನು: ಡಾ.ಪ್ರಭುಶಂಕರ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೩.

ಹಿಪ್ಪರಗಿ ಜಿ.ಸಿ. : **ವಿಚಾರಮಯೂರ** **ಪಂಪಾ** ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ೧೯೮೨.

ಹೆಗಡೆ ಎಂ.ಎ.: **ಅಲಂಕಾರತತ್ತ್ವ** ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೨೦೦೧.

REFERENCE

Abrahams M.H. : **A Glossary of Literary terms** Harcourt College Publishers, 1985.

Andrew Edgar : **Key concepts in Cultural theory** Routledge Newyork, 1999.

Anand Prakash: **Marxist Literary theory** A View. Worldview Publications, 2002.

Antony Easthope: **Poetry as discourse** methurn London, 1983.

Alan Swingwood: **Sociological Poetics and Aesthetic theory** Macmillan Press London, 1986.

Acharya Vipin : **Kamasutra** Chandra Bandhu universal Publications, Delhi-6, 1973.

Altekar A. S. : **State and Governmentin Ancient India**

Motilal Banarasidas, Varanasi, 1972.

Altekar A.S. : **The Position of Women in Hindu Civilisation** Motilal Banarasidas Delhi patna, Varnasi, 1962.

Apte V.M.S. :**The Practical Sanskrit – English Dictionary** Motilal Banarasidas, New Delhi, 1965.

Apte V.M. : **Social & Religious Life in the Grihya Sutras** Popular Book Depot, Bombay, 1954.

Arora Rajkumar : **Historical & Cultural Data From Bhavisya Purana** Sterling Publishers Private Limited New Delhi, 1972.

Bill Asheroft : **Key concepts in post colonial studies** Routledge, 2004.

Bijay Kumar das : **Twentieth Century Literary Criticism** Atlantic, 2005.

Bhaktin M.M. : **The dialogic Imagination** University of Texas Press, Austin, 1981.

Basham A.L.: **The Wonder that was India** Sidgwick and Jackson, London, 1967.

Basham A.L. (Ed) : **A Cultural History of India** Clarendon Press, Oxford, 1975.

Bronislaw Malinowski : **Sex & Repression in Savage** Society Kegan Paul, London, 1927.

Bhattacharya Narendranath : **Ancient Indian Ritual and their Social Content** Manohar Book Service Panna Bhawan Delhi, 1975.

Candra Cakravati : **Sex Life in Ancient India** Firms Mukhyopadyaya K.L. Calcutta, 1963.

Coomara Swamy, Anand : **Dance of Shiva** Asia Publishing House, Bombay, 1968.

David Punter : **Post colonial imaginings** Atlantic London, 2000.

Devi G.N. : **Indian Literary Criticism** Orient Hongman, 2007.

Diana Collinson : **Fifty Eastern Thinkers** Routledge key gudes, 1999.

Debi Prasad Chattopadyaya : Lokayata Peiples Publishing House, New Delhi, 1981.

Dilip Kumar Ganguly: **Aspects of Ancient Indian Administration** AbhinavPublications New Delhi, 1979.

Durkhein .E. : **Suicide** Routledge and Kegan Paul London, 1970.

Dikshit G. S.: **Local Self Government in Medival Karnataka** Karnataka University Dharwad, 1974.

Elizabeth Freud : **The return of Reader: Reader** Reshonseenherm – Methurn, 1987.

Fredrich Nietzsche : **The Use and Abuse of history** Twhiberal Arts Press, 1957.

Frantz Fanon : **Wretehed of Earth,** 1990.

Fredric Jameson : **Marxism and form** Princeton New Jersy, 1974.

Freud Sigmund : **The interpretation of Dreams Science** Edition, INC, New York, 1961.

Geddes & Grosset: **Dictionary of Art** Geddes & Grosset, 1999.

Ganapathi S.V: **Samaveda 143** kalakhetra colony Madras-90, 1982.

Gururajachar S. : **Some aspect of economic & Social Life in Karnataka** Prasaranga University of Mysore Mysore, 1974.

Hawkes Terence : **Structuralism & Semoitics** TheChaucer Press Limited, Great Britain, 1985.

Homi.K.Bhabha : **The Location of Culture** Routledge London and New York, 1994.

Homi.K.Bhabha : **Nation and Narration** Routledge London and New York, 1990.

Jeremy Hawthorn : **A Glossary of contemporary literary theory** Arnold – London, 2000.

Julian wolfreys : **Key concepts in literary theory** Atlantic Publishers Edinburg, 2002.

Jascue .V. Harari (Ed): **Textual Strategies** Methurn, 1979.

John Greimes : **A concise Dict of Indian Philosophy** Stats University of New York press, 1996.

James Strachey Sigmund Freud : **The interpretation of Madras** Science Editions INC Newyork, 1961.

Jack Goody (Ed) : **The Character of Kinship** Cambridge University Press, Cambridge, 1973.

Jack Goody and Tambiah S.J. : **Bride wealth & Dowry** Cambridge University Press, Cambridge, 1973.

James Hastings: (Ed): **Encyclopedia Religion & Ethics (Vol-5)–(Vol-10)**TanirChark38 Georgestar, 1967.

Jack Goody : **Production and Reproduction** Cambridge University Press Cambridge, 1976.

Kala Acharya : **Indian Philosophical terms** Somaiya Publications New Delhi, 2004.

Kumkum Roy(Ed:) : **Woman in Easy Indian Societies** Manohar, 2001.

Kangle R.P. : **The Kautilya Arthashastra (Part 1 & 2)** Motilal Banaras das Banglow Road, Delhi-7, 1988.

Kittel Rey. F. A : **Kannada – English dictionary** Basel Mission Books, Tract Company, Mangalore, 1894.

Kosambi D.D. : **The Culture & Civilization of Ancient India in Historical Outline** Vikas Publishing House Private Limited, Delhi, 1981.

Kosambi D.D.: **Myth & Reality** Popular Prakashan, Bombay, 1983.

Kane P.V.: **History of dhasmashastra** Bhandarkar Research Institute poona, 1941.

Krishna Murthy .K. : **Nagarjunakanda – A cultural study Concept** Publishing Company Delhi,1977.

Khare .R. S. : **Normative Culture & Kinship** Vikas Publishing House Private Limited New Delhi, 1983.

Kala Acharya Dr.: **Indian Philosophical Terms:** Glossary and Sources Somaiya Publications Pvt. Ltd. Mumbai, New Delhi, 2004.

Lucien Goldman: **Towards a Sociology of the novel** Tavistock Publications, 1975.

Lokayata : Peoples publishing House Pvt. Ltd. New Delhi, 1959.

Martin Gray: **A Dictionary of literary terms** Longman Newyork Press, 1984.

Michel Dillon : **Introduction to sociological theory** Willey Blackwell, 2010.

Michel Foucault : **The Order of things** Tavistock, 1970.

Michel Foucault : **The Archelogy of Knowlede** Tavistock Publication, 1972.

Mariappa Bhat : **Kittles Kannada – English Diet,** University of Madras, 1973.

Misra O.P.: **Mother Goddess in Central India** Agan Kala Prakashan, Delhi, 1985.

Motichandra : **The world of Courtesans** Vikas Publishing House Private Limited, Delhi,1973.

Motichandra : **The world of Courtesans** Vikas Publishing House Private Limited Delhi, 1973.

Nilakanta Sastri (Ed): **Foreign Notices of South-India (From Megasthnes to Mahuan)** University of Madras, Madras, 1972.

Nicholas Abercrombie : **The dominant Ideology & Thesis** George Allen & univin (Publishers) Limited, London, 1984.

Oliverheamen : **Key Concepts in Eastern Philosophy** Routlge, 1999.

Progress Publishers : **A dictionary of Mascow Scientific Communism,** 1984.

Paul De man : **Blindness and insight Essays in the Rhetorie of Contemporary criticism** Minnesote Press Minnereapolies, 1983.

Ranjith Guha (Ed): **Subaltern Studies** O.U.P Delhi, 1989.

Raymond Williams : **The long revolution** Chatto & windus London, 1961.

Raymond Williams: **Marxism and Literature** Oxford University Press, 1977.

Ronald Inden : **Imagining India** Basil Blackwell, 1990.

Ranajith Guha: **Dominance without Hegemony** O.U.P, 1998.

Ramakrishna Rao K.B.Dr : **The ism of pre Classical** Sankya prasaranga University of Mysore Mysore-6, 1996.

Raymond Williams: **Keywords** Fontana Press, 1983.

Romila Thapar : **The Past and Prejudice** Nation and trust New Delhi, 1975.

Radhakrishna Mukerji: **Ancient Indian Education** Motilal Banarasidas, Delhi, 1974.

Ronald inden: **Imagining India** Basil Blackwel USA, 1990.

Sri Swami Sivananda: **All About Hinduism** A divine Life Society Publication, 1999.

S.Shettar : **Somanath alura Ruvari** abhinava Bangalore- 40, 2008.

Swami Gambhiranda: **Eight Upanisads (Vol–I) Advaita Ashrama** Calcutta –14, 1972.

Shantilal Somaiya : **Indian Philosophical terms** Somaiya Publications Pvt Ltd, Mumbai.

Schwarz Bill (Ed) : **On Ideology** Hutchison & Company, London, 1978.

Stein, Burton (Ed) : **Essays on South India** Vikas Publishing House Private Limited, New Delhi, 1976.

Stein M.A. : **Kalhana's Rajatarangini A Chronicle of Kings of Koshmir Vol-II** Motilal Banarasidas, Delhi, 1961.

Sudipta Kaviraj (Ed) : **Politics in India** Oxford University Press, 1997.

Sudipta Kaviraj and Sunil Khilnani : **Civil Society (History and Possibilities)**Cambridge University, 2001.

Terry Eagleton : **Literary theory: An Introduction** Basil Blackwell, 1989.

Vetuk Sylia(Ed) : **American Studies in the Anthropology** Manohar Publication, New Delhi, 1978.

Walter Benjamin : **Illuminations** Fontana, 1982.

Yogendra Bahadur Singh : **Social Life Ancient India** Light & Life Publishers New Delhi, 1981.

Zimmer Heinrich : **Myths & Symbols in Indian Art & Civilisation** New York : 1946

ಲೇಖಕರ ಇತರ ಕೃತಿಗಳು

ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು

ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು

ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು

ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು

ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಿಂತನೆಗಳು

ಬಹುಮುಖಿ
(ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ
ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಕುರಿತಾಗಿ)

ರಚನೆ - ನಿರಚನೆ
(ರಚನಾವಾದ ಮತ್ತು ನಿರಚನದ
ಕುರಿತಾಗಿ ರಚನೆ)

ಪಡು - ಮೂಡು
(ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವದ ಕುರಿತಾಗಿ)

ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿ
(ಗಾಂಧಿಯ ಕುರಿತಾಗಿ)

ನೀಲನಕ್ಷೆ

ಕ್ರಿಯೆ - ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ

ಶಬ್ದರೇಖೆ

ನಿಶಿತನ ಕೆಂಪು ಡೈರಿ ಕಾದಂಬರಿ
(ಚಿನ್ನನೊಬ್ಬನ ದಿನಚರಿ)

ಚಾರು ಚರಿತ
(ಕಾದಂಬರಿ)

ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಕಲ್ಪಿಸು; ಸೃಜನಶೀಲತೆ;

ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟು.

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವವೆಂದರೆ ಅದು ಯುರೋ ಕೇಂದ್ರಿತ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ ಆದರೆ ಅದು ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಮೇಲುನೋಟದ ಹೇಳಿಕೆ ಮಾತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ ಆದರೆ ಅದು ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಮೇಲುನೋಟದ ಹೇಳಿಕೆ ಮಾತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ವಸಾಹತು ಆಡಳಿತವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿತು ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಬೀರಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಒಂದು. ಕುವೆಂಪು, ಕಾರಂತ, ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಮೊದಲಾದವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಬರವಣಿಗೆಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ರೀತಿಯ ಬರವಣಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪಶ್ಚಿಮದ ಅನುಕರಣೆಯಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅವರು ನಗರ ಕೇಂದ್ರಿತ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಉದ್ದೇಶಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೆದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಓದುಗರು ಬೇರೆ. ಅವರು ಬರೆದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಕನ್ನಡದ ಹೊಸ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವುದು ಈ ಕಾಲ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಲೇಖಕರು ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಮತ್ತು ಹೊಸ ಬರಹದ ಮಾದರಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅವರು ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

₹ 350/-

ISBN 938157731-5